El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

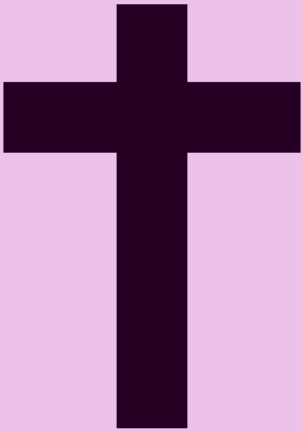

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works.
(http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 29 Jan 2022
6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 67
SAN LUCAS 109
SAN JUAN 175
HECHOS 229
ROMANOS 292
1 CORINTIOS 319
2 CORINTIOS 347
GALATAS 365
EFESIOS 375
FILIPENSES 385
COLOSENSES 392
1 TESALONICENSES 398
2 TESALONICENSES 404
1 TIMOTEO 407
2 TIMOTEO 415
TITO 420
FILEMON 423
HEBREOS 425
SANTIAGO 446
1 PEDRO 453
2 PEDRO 461
1 JUAN 466
2 JUAN 473
3 JUAN 474
JUDAS 475
APOCALIPSIS 478

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhcạ cochi ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne,
David mạn, Abraham mạn.
2 Dạya Abraham ne, Isaac. Dạya Isaac ne, Jacob. Dạya Jacob ne, Judá
nduco dihno se.
3 Dạya Judá nduco Tamar ne, Fares mạn, Zara mạn. Dạya Fares ne,
Esrom. Dạya Esrom ne, Aram.
4 Dạya Aram ne, Aminadab. Dạya Aminadab ne, Naasón. Dạya Naasón ne,
Salmón.
5 Dạya Salmón nduco Rahab ne, Booz. Dạya Booz nduco Rut ne, Obed.
Dạya Obed ne, Isaí.
6 Dạya Isaí ne, rey David. Dạya rey David nduco ndạhta yahn Urías ne,
Salomón.
7 Dạya Salomón ne, Roboam. Dạya Roboam ne, Abías. Dạya Abías ne, Asa.
8 Dạya Asa ne, Josafat. Dạya Josafat ne, Joram. Dạya Joram ne, Uzías.
9 Dạya Uzías ne, Jotam. Dạya Jotam ne, Acaz. Dạya Acaz ne, Ezequías.
10 Dạya Ezequías ne, Manasés. Dạya Manasés ne, Amón. Dạya Amón ne,
Josías.
11 Dạya Josías ne, Jeconías nduco dihno se. Tạhn min che din sandạdo
yahn Babilonia preso ihyan nación yahn Israel, quenda se ihyan.
12 Cuahn che chenan ihyan chahn nación yahn Babilonia, chihndeyạn
Salatiel, dạya Jeconías. Dạya Salatiel ne, Zorobabel.
13 Dạya Zorobabel ne, Abiud. Dạya Abiud ne, Eliaquim. Dạya Eliaquim
ne, Azor.
14 Dạya Azor ne, Sadoc. Dạya Sadoc ne, Aquim. Dạya Aquim ne, Eliud.
15 Dạya Eliud ne, Eleazar. Dạya Eleazar ne, Matán. Dạya Matán ne, Jacob.
16 Dạya Jacob ne, José, ihyan min che chihnevạco nduco María, chaco
Dihvo vo Jesucristo. Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
17 Ri ndichecun ihyan ndico che cochi rihco ndạta ye nde cuahn che
quenan Abraham iyehnse nde ndạ ro che quenan David. Me nde ro che
quenan David ne, te ndichecun ihyan ndico nde ndạ ro che chahtenan
ihyan nación yahn Israel preso nación yahn Babilonia. Me nde ro min ne, te
ndichecun ihyan ndico nde ndạ ro che chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse.

Nduhcạ che chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

18 Tuhcạ chi che chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo: Chaco ye, María ne, a va
ndudo yahn ye che cahnevạco ye nduco José. Numanahn che metah
cahnevạco ye ne, nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs
ndạca dạya ye.
19 Nducote ndah ihyan José ne, cuahn che checadino ye che quenun dạya
María ne, hua nahn ye che cora vedecuihno yahn ihyan min. Chemin che
chihco dạma ino ye che decuihno ye ndudo yahn ye nduco vih, tin demạn
no ye, cạva che hua cadino ihyan.

20 Ate ndihchero ye vạn yạhnde yahn ye ạma ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs, ne rạhn ángel me ri ye ihyan:
—José, ndạta yahn David, hua dehve rahque, co cahnevaque nduco
María. Hua ndeh ndedecadine, te che quenun dạya ye ne, a nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
21 Cuahn che cuhndeyạn decuạh me ne, cuaconehn che duche JESUS, te a
ihyan min che ndedevahn ye ihyan yahn ye, cạva che hua conda ihyan
chahn, din nunde yahn ye.
22 Tihcạ chi nducuahn chemin cạva che conahn che chihquentiyon Dihvo
vo Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhcạ:
23 Ạma ndạhta ntuhco ne, conun dạya ye.
Cuahn che cuhndeyạn ne, conan che duche Emanuel.
Che tihcạ duche ne, conahn che Dendiohs nduco ye uvo.
24 Cuahn che ntuche José ne, dinahn ye nduhcạ che chihquentiyon ángel
me ihyan, ne chihnevạco ye nduco María.
25 Ate metah conan cuma ye ihyan nde chuh ro che chihndeyạn decuạh
me. Cuahn che chihndeyạn decuạh me ne, JESUS chaconahn ye che duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo yạn Belén, estạdo yahn Judea, cuahn
che quenan rey Herodes rihquentiyon ye estạdo min. Tạhn min ne, o ino
ihyan devano che chica ye yạhn yahn cuạhn nạn che riquendạh yạhn ne,
ndạ ye yạn Jerusalén,
2 ne tumerune ye:
—¿Ti quenan rey yahn ihyan nación yahn Israel che a chihndeyạn ye ne?
A devano nuhn che a va ye, te a ndihchero nuhn iyon che rihco ro che a
chihndeyạn ye. Chemin che cochi nuhn ndeva nuhn yavenạn ye.
3 Cuahn che checadino rey Herodes che tihcạ ne, ạma ndeh ndedecadino
se. Namin nducoyạca ihyan yạn Jerusalén ạma ndeh ndedecadino ye.
4 Tuhme chihquentiyon rey me che ndo dạma chidocuyạn ndinạn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne tumerune se ti va cạde che
cuhndeyạn ihyan che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
5 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Yạn Belén, estạdo yahn Judea, va cạde che cuhndeyạn ye, te dirun
ihyan profeta tuhcạ:
6 Yạn Belén, estạdo yahn Judea ne,
co cuande vạn yạn rahte yahn estạdo min,
te min va che cuhndeyạn ihyan ndinạn
che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs, ihyan nación yahn Israel.
7 Chihno min ne, cuạhn ndeh cah rey me ihyan devano chahn, ne
tumerune se ihyan deh ro niyon che chihnde ro iyon me.
8 Tuhme chihquentiyon se ihyan chahn, ne rạhn se:
—Cuahn nchuhn yạn Belén, tumerune ndah ne ti quenan decuạh me, ne
cuahn che a ntạca ne ne, checu ne ndudo yáhn cạva che namin cạ́hn ndevá
yavenạn.
9 Chihno chihcovan ihyan chahn che rạhn rey me ne, quendi ye cuahn ye.
Tuhme iyon me ne, quendạhnạn cuahn nde ndạ cuạco nạn che quendite
decuah me, ne min quendihco.

10 Cuahn che ndihchero ihyan chahn che quendihco iyon me min ne, ạma
chi yeno ye.
11 Chendạ ye chete vah, ne cuahn che ndihchero ye lihn me nduco chaco
Mariá ne, chehntihya ye ndeva ye yavenạn. Tuhme nạhne ye yave nạn che
chenun tume yahn ye, ne tendạh ye diyạhnguạn mạn, cuhn mạn,
nundedạn che duche mirra mạn, cạh ye co yahn lihn me.
12 Chihno min ne, cạh Dendiohs che checadino ihyan chahn vạn yạhnde
yahn ye che metah ndaconan ye nạn quenun Herodes, ne chemin che
chahconan ye yune, conạhn ye yạn vạco ye.

Chano José, quenda ye Mariá nduco lihn me, cuahn ye nación yahn Egipto

13 Cuahn che a conạhn ihyan devano chahn ne, ndihchero José vạn
yạhnde yahn ye ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rạhn ángel me ri ye
ihyan:
—Cuiquenda sạhn dihn nduco chaco se, ne codin vi, cuehn cuạhn nación
yahn Egipto. Min conen nde ro che cạhcantiyón che ndaconen, te Herodes
ne, nuhn se sạhn dihn me cạva che cạhno se sạhn.
14 Ndetạhno quenda José sạhn dihn me nduco chaco se chete rạhn, cuahn
ye cuạhn nación yahn Egipto.
15 Min chahtenan ye nde ndạ ro che chih Herodes. Tihcạ chi cạva che
conahn ndudo che cạh Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhcạ: “Nde nación
yahn Egipto quendá Dạyá.”

Dechuh Herodes sandạdo, chahn se chihno se checạhya

16 Cuahn che tumacadino Herodes che chahcotạhn ihyan devano chahn
yahn se ne, ạma chi tạn se, ne dechuh se sandạdo yạn Belén mạn, yạn che
nino min mạn, che chihno se nducoyạca decuạh chạhn, nde checạhya che a
ri o nduyo, te a tih va ro che ndihchero ihyan devano chahn iyon me.
17 Nduco tihcạ chinahn ndudo che dirun ihyan profeta Jeremías tuhcạ:
18 Ạma rah rạn ihyan mạn,
ạma raco ye mạn,
anduhnecạ ndete che mạn Raquel raco ye cạva dạya ye.
Hua ndạca ye vedechahtino, te a chihno chihno se dạya ye.
19 Cuahn che a chih Herodes ne, min nación yahn Egipto ndihchero José
vạn yạhnde yahn ye, ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rạhn ángel me
ri ye ihyan:
20 —Cuendiquenda sạhn dihn me nduco chaco se, ne conahn nación yahn
Israel, te a chih sạhn che nahn cạhno se sạhn.
21 Tuhme ndiquenda José sạhn dihn me nduco chaco se, ne ndaconan ye
nación yahn Israel.
22 Ate checadino José che Arquelao rihquentiyon se menun chida se
estạdo yahn Judea, ne hua chihquino ye quenan ye estạdo min. Tuhme cạh
Dendiohs che checadino ye vạn yạhnde yahn ye, ne cuahn ye estạdo yahn
Galilea.
23 Min quenan ye ạma yạn che duche Nazaret. Tihcạ chi cạva che conahn
nduhcạ che dirun ihyan profeta yahn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ: “Nazareno
cạhma ihyan yahn ye.”

3

Juạn Bautista ne, rahndudo ye yạhn nạn che metah duhva

1 Tạhn min ne, ndạ Juan Bautista estạdo yahn Judea, yạhn nạn che metah
duhva. Min cahndudo ye

2 ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cuahn cạhcantiyon ye.
3 A yahn Juạn che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
Cuahndudo ạma ihyan yạhn nạn che metah duhva, ne cạhma ye tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne cạva che nevahnecun ne Dihvo vo.”
4 Tino yahn Juạn ne, ndiya nduco yudo yahn camello, ne quenan chete ye ạma ima. Reh ye ạma nạn yạhcadạhn mạn, rih ye nedih yahn che va vạn chano mạn.
5 Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan che vate ye tạma te o yạn estạdo yahn Judea mạn, chihto ico Jordán mạn ne, rahn ye rihnevan ye che rahndudo Juạn.
6 Rentuma ino ye nunde yahn ye, ne rehdenune Juạn ihyan, min ico Jordán.
7 Ạma yạhn sạhn fariseo mạn, sạhn saduceo mạn, rendạ se cạva che cuehdenune Juạn sạhn. Ate rihya ye sạhn:
Nchuhn ne, nduhchan cu tạn tihchan ne. ¿Duh te cuande nchuhn che din nun ino ne cạva che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che co ne?
8 Cuahtenan nchuhn nduhcạ che rahtenan ihyan che rento ino ye nunde yahn ye numacuahn chedave yahn ye.
9 Hua ndere ndonan mạn ne nchuhn che ndạta yahn Abraham nchuhn, te ndete che nahn Dendiohs che ndere co yạhn ndạta yahn ihyan min ne, nde tu che tuhchan co din ye che ndạcondạ ihyan che co cuande ye nạn ndạta yahn ye.
10 Mạn ne, anduhnecạ ndete che a va yạn cu tin cạva che cạta dihyoduto yạhn. Nducuahn yạhn che hua cochihve ndute yahn ne, cạta, conun vạcoyạhn. Atihnocạ co nduco nchuhn che hua cochihve che redin ne, te va che co ne castigo.
11 ’U ne, rehdenuné nchuhn cạva che co ro che a nto ino ne nunde yahn ne. Ate a nun cochi tạma ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, che nde hua rigonun chihvé cạva che co mozo yahn ye. Ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, din ye castigo ihyan nunde mạn.
12 Nduhcạ che retive yạto ihyan trigo, rih ndah ye, ne renedin dạma ye dạche yạma yahn, rihquiyạhn ye ne, tihcạ a nun techecạde ihyan min yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn che hua ndạ ro che ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

13 Tạhn min ne, chica Dihvo vo Jesucristo estạdo yahn Galilea, ndạ ye ico Jordán nạn quenan Juạn cạva che cuehdenune ye ihyan.
14 Ate rạhn Juạn ri ye ihyan:
—U che rendotenán ndih cạva che cuehdenune ne u, ¿tạcạ che u cuehdenuné ndih?
15 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nahn che cuehdenune u, te redin yahn che dinahn vo nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Tuhme chehdenune Juạn ihyan.
16 Chihno chedenune Dihvo vo ne, ndiquendạ ye vạn nune. Ura min ndihchero ye Vaco Ndah yahn Dendiohs che chica vahchetero. Decạ ro icui decạ ro, ne chiya, quenun ihyan.

17 Tuhme chenun a̱ma ndudo che chica vahchetero che ra̱hn tuhca̱:
—Sa̱hnguh che Da̱yá. Yahinó sa̱hn. A̱ma yenó che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo a̱ma
cua̱n, ya̱hn na̱n che metah duhva, ca̱va che tumarande chundah ihyan.
2 Min quenan ye chete che o raco ro, ne hua cheh ye. Chihno min ne, chi
cuico ye.
3 Tuhme chahn nda̱ chundah, ne ra̱hn se ri se ihyan:
—Ndete che Da̱ya Dendiohs ndih ne, codin ne che tu che tuhchan ne,
nda̱conda̱ pa̱n.
4 Ate ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—A ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱: “Ndiyu dema̱n pa̱n che
rendotenan ihyan, te namin rendotenan ye ndudo yahn Dendiohs.”
5 Chihno min ne, quenda se ihyan nde tin ya̱co yahn ya̱n Jerusalén.
6 Ra̱hn se ri se ihyan:
—Ndete che Da̱ya Dendiohs ndih ne, ca̱va ne muhn, co ne nde ndiya̱hn, te
a ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱:
Ca̱hcantiyon Dendiohs ángel yahn ye che din ye cuda̱do ndih,
ca̱va che hua dehva co yahn ne.
7 Ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Namin ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱: “Hua tumerende
Dihve Dendiohs.”
8 Chihno min ne, quenda chundah me ihyan a̱ma tin ico ya̱co, ne na̱hma
se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse.
9 Ra̱hn se ri se ihyan:
—Ndete che cahntihya ne ná́n, ndeva ne yavenán ne, té nducuahn
vederihquentiyon che ta̱hchan ndih.
10 Ate ndahconan ye, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Cuavi ná́n, chundah, te a ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱:
“Cuendeva yavena̱n Dihve Dendiohs. A ihyan min no codinehn yahn ye.”
11 Tuhme chihcoma̱n chundah me ihyan, ne nda̱ ángel chinduco ye ihyan.

Cana̱n Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye

12 Cuahn che checadino Dihvo vo che quenun Jua̱n va̱coya̱hn ne, cona̱hn
ye esta̱do yahn Galilea.
13 Ate hua quenan ye ya̱n Nazaret. Tahque ndah ye ne, cuahn ye quenan
ye ya̱n Capernaum, ya̱hn yahn Zabulón ma̱n, Neftalí ma̱n.
14 Tihca̱ chi ca̱va che conahn nduhca̱ che dirun ihyan profeta Isaías tuhca̱:
15 Ya̱hn yahn Zabulón ma̱n, Neftalí ma̱n,
chihto yune che rahn na̱n vine ma̱n, ta̱ma la̱do yahn ico Jordán ma̱n,
esta̱do yahn Galilea, ya̱n va̱co ihyan ta̱ma nación ma̱n,
16 min ne, anduhneca̱ ndete che man na̱n che vate ihyan.
Ate nda̱ ro che anduhneca̱ ndete che condihco dave na̱n ye.
Ihyan che vate ye min ne, ca̱hnda yahn ye anduhneca̱ ndete che a vate ye
ta̱h vederih.
Ate nda̱ ro che anduhneca̱ ndete che co dave yahn ye.
17 A nde ta̱hn min cana̱n Dihvo vo rahndudo ye, ne ra̱hn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero, a nun cuahn ca̱hcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye cun ihyan che retąh yąhca cąva che conduco ye ihyan

18 Ąma yune ne, quechica Dihvo vo chihto vine yahn Galilea. Ndihchero ye o ihyan retąh yąhca, Simón Pedro mąn, dihno ye Andrés mąn. Ura min ne, rentihyon ihyan chahn yąna chete vine me cąva che cotąh ye yąhca.
19 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne ndotenan che din dąma ne yąhca ne, cacuáhn nchuhn cąva che din dąma ne ihyan, conduco ye u.
20 Ndetąhno chihcomąn ihyan chahn yąna yahn ye, ne cuahn ye nduco Dihvo vo.
21 Tah cuahn cąna nąn me ne, ndihchero ye o dąya Zebedeo, Jacobo mąn, Juąn mąn. Chenun ye chete bąrco nduco chida ye, rentąhyon nan ye yąna yahn ye. Namin yąhve Dihvo vo ihyan,
22 ne ndetąhno chihcomąn ye chida ye mąn, bąrco me mąn, cuahn ye nduco Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ąma yąhn ihyan

23 Chihno min ne, quechica Dihvo vo numacuahn yąn yahn Galilea, ricuahn ye nduh cuąn yąco yahn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye nduhcą che rihquentiyon Dendiohs ihyan yahn ye, ne redin ye che rendoyahn ihyan cah.
24 Nde numachahte nación yahn Siria chetuhn ndudo yahn vederihno che redin ye, ne ąma chengu ihyan ihyan cah yahn ye, ihyan che rih dihca ye mąn, ihyan che ndi cheche ye mąn, ne din Dihvo vo che ndoyahn ye. Namin ihyan che chenun vaco chihngą ihyan ne, ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą chahn.
25 Ąma yąhn ihyan chinduco ye ihyan, ihyan estądo yahn Galilea mąn, ihyan estądo yahn Judea mąn, ihyan yąn Decápolis mąn, ihyan yąn Jerusalén mąn, ihyan che vate ye tąma lądo lco Jordán mąn.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ąma tingüete

1 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ąma yąhn ihyan chenun ye min ne, cocha ye ąma tingüete, chihnde ye. Tuhme ndo dąma ihyan che ritahno ye ihyan nąn ye,
2 ne chicuahn ye ihyan chahn tuhcą:
3 —Ihyan che ri ndąche ye yahn che chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye, te cuahtenan ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.
4 'Ihyan che rąn ye ne, ndah ro yahn ye, te necąh Dendiohs vedechahtino ihyan.
5 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro yahn ye, te cuahtenan ye iyehnse nduhcą che necąh Dendiohs ndudo yahn ye.
6 'Ihyan che ąma nahn ye che runecąde cuahtenan ye ne, ndah ro yahn ye, te conan Dendiohs ihyan cąva che conahn nduco ye.
7 'Ihyan che renan vąhino ye ihyan chenąhn ne, ndah ro yahn ye, te conan vąhino Dendiohs ihyan.
8 'Ihyan che hua chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye, te ndeva Dendiohs ihyan.
9 'Ihyan che riyąhve ye ihyan cąva che ndo yąn ye nduco vih ne, ndah ro yahn ye, te nedin dąya Dendiohs ihyan.
10 'Ihyan che redin tąn ihyan nduco ye yahn che runecąde vatechica ye ne, ndah ro yahn ye, te rihquentiyon Dendiohs ihyan.

11 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cạhma tạn ihyan nduco ne mạn, din tạn ye nduco ne mạn, ndere cạhma nunde ye yahn ne mạn, yahn che ritahno ne u.
12 Cuahn che tihcạ cuahno co ne ne, co yeno ne, te ndeva Dendiohs nchuhn, cuahtenan ne vahchetero. A devano ne te a tihcạ chahno chi ihyan profeta che chahte ye a rạhn me, din tạn ihyan nduco ye.

Ejemplo yahn ima

13 'Ima ne, ạma richihve, ate ndete che necạn, che metah chihn dihne ne, ametah cochihve. Va che cahtera ihyan, condinun condinạhno ye. Chemin che nahn che din nchuhn cudạdo vederihquentiyon che chenan cuma ne.

Ejemplo yahn yạhn

14 'Nduhcạ che richihve yạhn che ri ro dave nạn ihyan muhn iyehnse ne, tihcạ richihve nchuhn cạva nducoyạca ihyan, te a devano ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Yạn ne, rihco ihyan ạma tin ico, te nahn ye che ndah co ro.
15 Namin cuahn che nahn yạhn ihyan ạma yạhn ne, rihco ye nạn che yạco cạva che co ro dave nạn ihyan che chenun ye chete vah. Hua rihco ndeh ye mạn ạma cajón.
16 Namin nchuhn ne, nahn che runecạde cuahtechica ne cạva che cua cuande nducoyạca ihyan, ne ndeva ye yavenạn Chida ne che va ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye yahn ley che dirun Moisés

17 'Cuedevano nchuhn che ndá ndiyu cạva che cuahcotáhn yahn ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun ihyan profeta mạn, te cạva che cạh cuandé ihyan deh conahn.
18 Cuạco ráhn rí nchuhn te numanahn che metah cuihno vahchetero mạn, iyehnse mạn ne, hua condanan nde ạma ndudo nạn ley min. Nde nducuahn che hua nduh rigonun chihve che rạhco ihyan ne, va che conahn.
19 Chemin che adecoduhno ihyan che cahnevi ye ạma nạn vederihquentiyon yahn, andahre hua nduh rigonun chihve che rạhco ye, ne tihcạ cacuahn ye ihyan chenạhn ne, ihyan min ne, hua nduh rigonun chihve ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs. Ate ihyan che dinahn ye nducuahn, ne tihcạ cacuahn ye ihyan chenạhn ne, ạma rigonun chihve ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
20 Ráhn rí nchuhn te ndete che hua nde tahque runecạde cuahtechica ne che co sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, nde hua co cuahtenan ne vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tạn ihyan

21 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhcạ: "Hua cahne ihyan, te adecoduhno ihyan che cạhno ye vih ne, va che co ye castigo."
22 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che co tạn ye nduco ihyan chenạhn ne, va che co ye castigo. Adecoduhno ihyan che cạhva ye nduco ihyan chenạhn ne, va che ndo dạma ihyan ndinạn, din ye castigo ihyan. Adecoduhno ihyan che cạhma ye co ye tạma ca ihyan che nahn dave yahn ne, cạhnda yahn ye, te nduco nunde min ne, codin che conun ye vạn ruchiyạhn.
23 'Chemin che ráhn rí nchuhn te andahre a ndạ ne nạn ta nduco vedino che cạh ne Dendiohs, ate ndete che ura min ntạ tin ne che va nunde yahn ne nạn ihyan ne,

24 cuihco ndah ne vedino me chihto nạn ta, ne dinoca cạhn ne ndạca ne
che nchahco nunde ihyan min, cuenedin ndah ne ndudo nduco ye. Tuhme
co cạh ne vedino yahn ne.
25 'Me ndete che va ihyan che nahn cạca nunde ye yahn nchuhn ne, codin
nun ino ne cuenedin ndah ne ndudo nduco ye numanahn che metah cạca
nunde ye yahn ne, te ndete che hua ne, cạhco ye nchuhn tạh intiyahn.
Intiyahn ne, cạhcantiyon ye policía che tihyon se nchuhn vạcoyạhn,
26 ne cuạco rạ́hn rí nchuhn te min cuahtenun ne nde cuihno nedihve ne
nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndạhta che hua nihnevạco nduco ye

27 'Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhcạ:
"Hua ndere conen nduco ndạhta che hua nihnevạco ndoque."
28 Ate u ne, rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che ndihchero ye ạma
ndạhta, ne ndedecadino ye che nahn conan ye nduco te ne, nduco chemin a
quendihco ye nunde nduco te nạn Dendiohs, te anduhnecạ ndete che a
quenan ye nduco te.
29 'Ndete che cạva ạma ndutinạn nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco
ne nunde ne, hua tumacạh ne yahn. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che
a tico ne chacondạh ne, te tahque ndah che conda ạma ndutinạn ne
yodemin ca che cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.
30 Ndete che cạva ạma tạh nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne
nunde ne, hua tumacạh ne yahn. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che a
chihca ne chacondạh ne, te tahque ndah che conda ạma tạh ne yodemin ca
che cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndạhcạ che tehche ihyan ndạhta yahn ye

31 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcạ:
"Adecoduhno ihyan che nahn tehche ye ndạhta yahn ye ne, va che dirun ye
ạma cạca, cạh ye tạhn nạn che cạhco ro ye che a ntehche ye tạhn."
32 Ate u ne, rạ́hn rí nchuhn te co tehche ihyan ndạhta yahn ye atenạn
ndete che conan te nduco tạma chạhn, te ndete che ndere tehche ye tạhn
ne, cuahn che cuhnde te nduco tạma se ne, a mạn ye quendihco ye nunde.
Namin adecoduhno ihyan che cahnevạco ye nduco ạma ndạhta che
ntehche inchạhn te tạhn ne, condihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihyon yạn ihyan Dendiohs cuahn che cạh ye ndudo yahn ye

33 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcạ: "Hua
ndere cah ndudo yehn Dihve Dendiohs, te va che dinehn nducuahn ndudo
yehn che cah."
34 Ate u ne, rạ́hn rí nchuhn te hua cạh ne ndudo yahn ne, ntihyon yạn ne
Dendiohs. Namin hua ntihyon yạn ne vahchetero, te min quenan ye
rihquentiyon ye.
35 Nde hua ntihyon yạn ne muhn iyehnse, te quenan ye numachahte. Nde
hua ntihyon yạn ne Jerusalén, te yạn yahn ye.
36 Nde hua ntihyon yạn ne tin ne, te nde ạma yudo tin ne ne, metah
vederihquentiyon yahn ne che cạhcantiyon ne che ndacorun color yahn.
37 Cuahn che cạh ne ndudo yahn ne ne, hua ntihyon yạn ne nde ạma nạn
dehtenduh. Ạma no ndudo cạhma ne, a tihcạ, a o hua tihcạ, te che
rentihdenan ca ne ndudo cạva che cotahno ihyan ne, chundah
rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedetạn

38 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcạ:
"Adecodehno nunde che din ihyan ne, a nunde min no va che nuhnde
menun yahn ye."
39 Ate u ne, rạ́hn rí nchuhn te hua dạma co ne nduco ihyan che din tạn ye
nduco ne. Ndete che va ihyan che cuahn ye ạma lạdo vạconạn ne ne,
ndotenan che dạma co ne nduco ye ne, cuahnecun ne che cuahn ye tạma
lạdo.
40 Ndete che va ihyan che cạca nunde ye yahn ne, nahn cahnevi cahteca
ne ne, cạh ne nde cahteca tu yahn ne ihyan.
41 Ndete che tạhn nun sandạdo nchuhn yune, cạhcantiyon se che
quendehde ne chede yahn se nduhneva che rihquentiyon ley ne, nde
chuhnan ca cuiquendehde ne yahn se.
42 Adecoduhno ihyan che cạca ye dehtenduh yahn nchuhn, a nahn yahn
ye, o nahn tumanan no ye ne, cạh ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che tạn ye nduco ye

43 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcạ:
"Codin yahine ihyan che yahino ye di, ne codin tan nduco ihyan che redin
tạn ye ndoque."
44 Ate u ne, rạ́hn rí nchuhn: Codin yahino ne ihyan che rendihche tạn ye
nchuhn mạn, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ihyan che
rạhva ye yahn ne mạn, ihyan che rihya ye nchuhn mạn, ihyan che redin tạn
ye nduco ne mạn.
45 Ndete che tihcạ din nchuhn ne, dạma ri ne nduco Chida ne che va ye
vahchetero, te ihyan min ne, redin ye che rendihco dave yahn yạhn mạn,
redin ye che ran co mạn, cạva che ndah yahn ihyan che ndah ihyan ye mạn,
ihyan che duhtuno ihyan ye mạn.
46 Ndete che atenạn ihyan che yahino ye nchuhn din yahino ne ne, ¿dehra
cochihve yahn ne?, te nde sạhn rica tume cạde iyo tihcạ redin se.
47 Namin ndete che atenạn combiero yahn ne necạh ne Dendiohs ihyan
ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde ihyan che hua devano ye che va
Dendiohs tihcạ redin ye.
48 Nchuhn ne, nahn che runecạde ne nduhcạ che runecạde Chida ne che
va ye vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che redin yahn che din ihyan vedevạhino

1 'Cuihco nchuhn cudạdo che hua din ne dehtenduh che ndah atenạn
cạva che ndihchero ihyan, te ndete che cạva che ndeva ihyan yavenạn ne
che tihcạ din ne ne, nde hua cochihve yahn ne nạn Chida ne che va ye
vahchetero.
2 Chemin che cuahn che din ne vedevạhino ne, co din ne cuande che hua
cadino nde ạma ihyan. Hua dạma co ne nduco sạhn che o nạn o chende se
che redin se vedevạhino nạn nducoyạca ihyan, chete yạco mạn, cuạhn
yune mạn. Sạhn chahn ne, tihcạ redin se cạva che ndonan ihyan sạhn, ate
cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn Dendiohs che tihcạ
redin se.

3-4 Ndaconan ráhn rí nchuhn te cuahn che din ne vedevạhino ne, co din
ne cuande che hua cadino nde ạma ihyan, cạva che Chida ne che rendihche
ye nducuahn che redin ne ne, ndạhco menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che covạh ye

5 'Nchuhn ne, cuahn che covạh ne ne, hua din ne nduhcạ che redin sạhn
che o nạn o chende se che renan ino se rahtendi se revạh se chete yạco mạn,
cuạhn yune mạn, nạn che co ndihchero nducoyạca ihyan sạhn. Cuạco ráhn
rí nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn Dendiohs che tihcạ redin se.

6 Cuahn che covạh nchuhn ne, codin ne cuande che hua vạn yạhn ihyan.
Tahque ndah che demạn ne covạh ne chete vah nạn che demạn Chida ne
cahnevan ye. Cuedevano ne te rendihchero ye nchuhn, ne ndạhco menun
ye yahn ne.

7 'Cuahn che covạh nchuhn ne, hua din ne nduhcạ che redin ihyan che
hua devano ye che va Dendiohs. Ạma ndeh revạh ye nạn dehtenduh che
redin ye dendiohs yahn ye, te rạhco ye te nduco che ạma ndeh revạh ye ne,
cahnevan dendiohs yahn ye.

8 Hua dạma co ne nduco ye nạn che revạh ne, te Chida ne ne, nde ura che
ametah cạca ne ihyan ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che
rendotenan ne.

9 Chemin che covạh nchuhn tuhcạ:
Chida nuhn che va ne vahchetero,
Rica nuhn ndih che din ne che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ne, co
devano ye che metah nde ạma nunde nạn ne.
10 Rica nuhn ndih che cuanạn cạhcantiyon ne nuhn.
Nahn nuhn che dinahn ihyan iyehnse vederihquentiyon yahn ne nduhcạ
che redinahn ángel che vate ye vahchetero.
11 Cuete ne che cheh nuhn mạn ro cuh.
12 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn nduhcạ che renchahco mạn nuhn
yahn ihyan che redin tạn ye nduco nuhn.
13 Cuendedevahn ne nuhn tạh chundah, hua cuahnecun ne che tumarande
se nuhn.
Tihcạ, te a ndih che rihquentiyon ne cuahn dạma. Ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma ne. Tihcạ co.

14 'Cuedevano nchuhn te ndete che nchahco ne yahn ihyan che redin tạn
ye nduco ne ne, namin Chida ne che va ye vahchetero nchahco ye nunde
yahn ne.

15 Ate ndete hua nchahco ne yahn ihyan ne, namin Chida ne che va ye
vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che cuahte ye yạhte

16 'Nchuhn ne, cuahn che cuahte ne yạhte ne, hua din ne nduhcạ che
redin sạhn che o nạn o chende se. Sạhn chahn ne, ndih rạn vạconạn se cạva
che cadino ihyan che vate se yạhte. Cuạco ráhn rí nchuhn te nde hua
cochihve yahn se nạn Dendiohs che tihcạ redin se.

17 Cuahn che cuahte nchuhn yạhte ne, cuạhco nạn ne mạn, cuih ne cạca
tin ne mạn,

18 cạva che nde hua cadino ihyan che vate ne yạhte. Chida ne a devano
ye, te rendihchero ye nchuhn, ne ndạhco menun ye yahn ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

19 'Hua cuạhcorạn nchuhn cạva vedecuihca che a chemin no din dạma
ne. Hua regu, te rine iteduhn mạn, reh dache mạn, rendạ sạhn duco,
riquenda se mạn.

20 Tahque ndah ne, codin nun ino ne cạva che cuahtenan ne vahchetero,
te chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca che hua redetoh iteduhn mạn,
hua reh dache mạn, hua riquenda sạhn duco mạn.
21 Nahn che tihcạ din nchuhn. A devano ne te nạn che va vedecuihca ne,
a yahn chemin no che rendedecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinạn ihyan

22-23 'Ndutinạn nchuhn ne, nduhcạ ạma yạhn che richihve yahn ne che ri
ro nạn ne. Ndete che ndah ndutinạn ne ne, ndah ro nạn ne. Ate ndete che
hua ne, anduhnecạ ndete che man nạn che vate ne. Atihnocạ
vederendedecadino yahn ne, te ndete che cochihve ne, conahn ndah ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ate ndete che cuahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn ye ne, hua cochihve vederendedecadino yahn ne,
ne anduhnecạ ndete che ạma man nạn che vate ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che a Dendiohs va che din yahino ihyan ndiyu vedecuihca

24 'Nde ạma ihyan ne, hua co cuahtenan cuma ye o dihve ye dạmandahn,
te din yahino ye ạma, ne cạhcomạn ye tạma, o dinahn ye yahn ạma, ne
cuahcotạhn ye yahn tạma. Atihnocạ nchuhn, te hua co din yahino ne
Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

25 'Rạ́hn rí nchuhn: Hua cuạhcorạn ne deh cheh ne mạn, deh cuh ne mạn,
ti ndạca ne tino che cuahtenun ne mạn. A Dendiohs che deco ye nchuhn
iyehnse, ne te ye che cheh ne mạn, tino che cuahtenun ne mạn.
26 Cua cuande nchuhn. Yạhda ne, andahre hua rendotenan che din te
nduhcạ che redin ihyan che rino ye ndạta mạn, rentumanan ye ndute
ndạta mạn, rih ndah ye mạn, ate Chida ne che va ye vahchetero ne, redin
ye che rendạca te che reh te. Cuedevano ne te tahque redin ye cudạdo
nchuhn che co ite chahn.
27 Nde ạma nchuhn, andahre ạma ndedecadino ne, ate hua co din mạn ne
che cuihta ne mạhn metro.
28 'Nde hua redin yahn che ndedecadino nchuhn ti ngua ne tino che
cuahtenun ne. Cua cuande ne. Nạnda ne, hua rendotenan che din nduhcạ
che redin ihyan che redin ye ntiyon mạn, riya ye tino mạn,
29 ne rạ́hn rí nchuhn te nde rey Salomón andahre ạma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye, ate tahque ndah chan ro nạnda che co
tino che quenun ye.
30 Nchuhn che ndeh rendedecadino ne cạva ne, nducote redin Dendiohs
che ạma ndah chan ro nạnda andahre ạma o ro ra regu, cuedevano ne te
tahque redin ye cudạdo nchuhn.
31 Chemin che hua nahn che ạma ndedecadino ne deh cheh ne mạn, deh
cuh ne mạn, ti ngua ne tino yahn ne mạn.
32 Ihyan che nde hua devano che va Dendiohs ne, ạma rendedecadino ye
yahn dehtenduh chemin chan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero che
redin ye cudạdo nchuhn, ne a devano ye yahn dehtenduh che rendotenan
ne.
33 Menạn vihca cuahnecun ne che cạhcantiyon ye nchuhn mạn,
runecạde cuahtechica ne nduhcạ che nahn ye mạn, ne te ye nducuahn
dehtenduh chemin chan che rendotenan ne.
34 Chemin che hua ndedecadino nchuhn tạcạ cuahno co ne caviyạn
deman, te queri ạma ro ne, va vederạhn yahn ne, ne hua redin yahn che
cuạhcorạn ne tạcạ cuahno co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndạhchenan ihyan vih

1 'Hua ndạhchenan nchuhn ihyan cạva che hua din Dendiohs castigo
nchuhn.
2 Nduhcạ che ndạhchenan ne ihyan ne, tihcạ cua cuande Dendiohs
nchuhn, din ye castigo nchuhn.
3 Ndete che ndạhchenan ne ạma ihyan yahn dehtenduh che hua ndạhcạ
redin ye, ate nde hua retumacadino ne che va dehtenduh che tahque
chihngạ redin mạn ne ne, anduhnecạ ndete che ạma vihto quenun
ndutinạn ne nde hua retumacadino ne yahn, ate rendạhchenan ne ihyan
che quenun ạma yạca ndutinạn ye.
4 Ndete che yạhve ne ạma ihyan che hua ndạhcạ redin ye cuahn che nde
tahque chihngạ redin mạn ne ne, anduhnecạ ndete che cạhma ne co ne
ihyan che tendạh ne yạca che quenun ndutinạn ye cuahn che quenun ạma
vihto ndutinạn mạn ne.
5 Ndete che tihcạ din nchuhn ne, o nạn o chende ne. Nahn che dinoca
cạhcomạn ne dehtenduh che tahque chihngạ redin ne, tuhme conạn yahn
ne che yạhve ne ihyan che cạhcomạn ye dehtenduh che hua ndạhcạ redin
ye.

Ejemplo yahn yạhna mạn, cuche mạn

6 'Nde hua redin yahn che ndere yạhve nchuhn ihyan che cheche chedave
yahn ye cạva che nevahnecun ye ndudo ndah yahn Dendiohs, te denạn co
tạn ye nduco ne mạn, duche rino ye ndudo me mạn. Ndete che ndere yạhve
ne ihyan chemin chan ne, anduhnecạ ndete che cạh ne dehtenduh che
ndah yạhna, ne denạn co tạn te, cua te nchuhn mạn, anduhnecạ ndete che
cahnetạve ne tu diyạhn nạn cuche, ne condinun condinạhno te mạn.

Ejemplo nduhcạ che covạh ihyan, cạca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

7-8 'Cuica nchuhn dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn.
Tihcạ, te anduhnecạ che redin mạn ne. Cuahn che rica ne dehtenduh
combiero yahn ne ne, rete ye. Cuahn che renuhn ne dehtenduh ne, rendạca
ne. Cuahn che riyạhve ne chende vạco ihyan ne, renạhne ye.
9 'Nde ạma nchuhn ne, hua rahcotạhn ne yahn dạya ne cuahn che rica
che cheh. Ndete che rica pạn ne, hua rihquino ne recạh ne tu.
10 Ndete che rica yute yạhca ne, hua recạh ne ạma cu.
11 Nchuhn ne, andahre duhtuno ihyan ne ne, recạh ne dehtenduh che
ndah dạya ne. Ráhn rí nchuhn te Chida ne che va ye vahchetero ne, nde
tahque nun te ye dehtenduh che ndah cuahn che cạca ne ihyan.
12 'Codin nchuhn che ndah nduco ihyan nduhcạ che nahn ne che din ye
nduco ne, te tihcạ rihquentiyon nạn ley che dirun Moisés mạn, libro che
dirun ihyan profeta mạn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

13-14 'Andahre ạma vạhche cuahno nchuhn, ate codin ne fuerza
cạhcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne, codinahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs, cạva che co tuno ne vahchetero. Ráhn rí nchuhn te neve ra ihyan
che tuno ye min, ne anduhnecạ ndete che ạma tuhco chendevah nạn che
condạ ye mạn, ạma vạhche yune nạn che chuh ye mạn. Me ihyan che
riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye ne, ạma yạhn ye. Ihyan chahn ne,
anduhnecạ ndete che ạma chahte chendevah nạn che rendạ ye mạn, ạma
ndạhcạ yune nạn che rechuh ye mạn, ate cuahn che cuhnde cạde yahn ye
ne, co ye castigo, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tạchan ihyan sạhn che redin cạ che Dendiohs dechuh ye sạhn

15 'Rạ́hn rí nchuhn che cạhco ne cudạdo yahn sạhn che redin cạ se che Dendiohs dechuh ye sạhn. Sạhn chahn ne, redin cạ se che ạma necun se, ate ạma duhtuno ihyan se.

16 Nchuhn ne, cạhco ne cudạdo nducuahn che redin se, ne tumacadino ne duh ihyan se. A devano nchuhn te ndiyu nạn yạhn yạn che ri uva, nde huane nạn chano yạn che ri higo.

17-18 Yạhn ndạta che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yạhn che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn.

19-20 Atihnocạ sạhn chahn, te nạn ntiyon yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che numa cuạco vatechica se o rihncheh se. Nducuahn yạhn che hua ndah ndute yahn ne, rihca ihyan, rihquiyạhn ye. Atihnocạ sạhn chahn, te va che co se castigo, cuahtenun se vạn ruchiyạhn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyạca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

21 'Hua nducoyạca ihyan che rạhn ye yáhn che Dihve ye u, cuahtenan ye vahchetero, te atenạn ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan min che va ye vahchetero.

22 Cuahn che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan cạhma ye yáhn: "Dihve nuhn, nuhn ne, din nuhn ntiyon yahn ne, ntihyon yạn nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendạh nuhn vaco chihngạ mạn, din nuhn ạma ndeh nạn vederihno mạn."

23 Ate cạhmá có sạhn chahn: "Ndiyu ihyan yáhn nchuhn. Cuahn ne ạma lạdo. Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

24 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma ihyan che vivo ye che chihno ye vạco ye, chihco ye nạme yahn nạn yạva.

25 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co nạhn mạn, chihta ico mạn, chano yune mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ate hua dehva chi yahn, te chiche nti nạn yạva.

26 Me adecoduhno ihyan che rihnevan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne hua dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma ihyan tundo che chihno ye vạco ye mạn yạhndute.

27 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co nạhn mạn, chano yune mạn, chihta ico mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ne quenda.

28 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ne, ạma chahn ino ihyan,

29 te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu nduhcạ che ricuahn sạhn devano ley che dlrun Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute

1 Cuahn che ndaconan Dihvo vo che chahn ye tingüete me ne, ạma yạhn ihyan nduco ye.

2 Ura min ndạ ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute, chehntihya se nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:

—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.

3 Tuhme nahn tạh ye sạhn, ne rạhn ye:

—Tạcạ hua. Náhn. Mạn ne, a ndoyehn.

Ndetạhno che rạhn ye tihcạ ne, ndoyahn se.
4 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Culhque cudạdo. Hua cahme nduco nde ạma ihyan tạcạ chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nạn chidocuyạn, ndihchero ye di, ne cah vedino nduhcạ che chihquentiyon Moisés cạva che co devano nducoyạca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sạhn decạhya yahn ạma capitán
5 Cuahn che chendạ Dihvo vo yạn Capernaum ne, ạma capitán yahn Roma, chica se favor ihyan,
6 ne rạhn se:
—Dihvé, sạhn decạhya yáhn ne, ndi cheche se, ametah cocha se.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.
8 Ate rạhn sạhn capitán me ri se ihyan:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cạva no u, te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che cạhn ne ndevạcó. Nduco ạma ndudo che cạhma ne ne, ndoyahn sạhn decạhya yáhn.
9 Tihcạ, te namin u ne, va ihyan che nte ye vederihquentiyon quenan cumá, ne vate sandạdo yáhn. Cuahn che rihquentiyón ạma se che cạhn se ne, rahn se. Cuahn che rihquentiyón tạma che chi se ne, rechi se. Adecodehno che rihquentiyón sạhn decạhya yáhn ne, redinahn se.
10 Ạma cuahn ino Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye nduco ihyan che nduco ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nde vạn ihyan nación yahn Israel ne, hua ndạcá nde ạma ihyan che ạma ritahno ye nduhcạ sạhnguh.
11 Rạhn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan numachahte iyehnse conduco ye Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn, cuahtenan ye nduco vih vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
12 Ate ihyan che tahque redin yahn che cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs ne, ndotenan che cuahtenan ye min ne, dechuh Dendiohs ihyan cuạhn chevah nạn che man, ne min cuahtenun ye, cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.
13 Tuhme rạhn ye ri ye capitán me:
—Conahn ndevaque, ne nduhcạ che chitehne ne, tihcạ conahn ndoque.
Me sạhn decạhya me ne, a ura min no ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indạhn Pedro
14 Ạma yune ne, chahn Dihvo vo Jesucristo ndevạco Pedro, ne indạhn Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah ihno.
15 Nahn tạh ye tạh ihyan min, ne ndoyahn ye, chavi cah ihno me. Tuhme necuan ye, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah
16 Ro min, cuahn che chi dạh ne, ạma yạhn ihyan ndạ ye nạn Dihvo vo, nda ye ihyan cah mạn, ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan mạn. Dihvo vo ne, nduco ạma ndudo no ndetendạh ye vaco chihngạ chahn. Namin din ye che ndoyahn ihyan cah chahn.
17 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ: “Mạn ye cahnevi ye cah yahn ihyan.”

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

18 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che a̱ma ya̱hn ihyan nduco ye ne,
chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn ye che cuahtenun ye chete a̱ma ba̱rco,
chuh ye nduco vih ta̱ma la̱do viche yahn vine yahn Galilea.
19 Ura min a̱ma sa̱hn devano ley che dirun Moisés chahn nda̱ se na̱n
Dihvo vo, ne ra̱hn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nahn conducó ndih adecotino che ca̱hn ne.
20 Ndahconan ye, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Yuhne ne, va ive va̱co te, ne ya̱hda ne, va na̱n che rahte te, ate u che
rinducó nducoya̱ca ihyan ne, metah nde na̱n che condité.
21 Tuhme ta̱ma sa̱hn che rinduco se ihyan ne, ra̱hn se ri se ihyan:
—Dihvé, cuahnecun ne che conán na̱n chidá nde nda̱ ro che coh ye.
Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.
22 Ate ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, nahn che condoque u. Hua ndedecadine ca̱va chemin. Ihyan che
anduhneca̱ ndete che a ndih ye na̱n Dendiohs ne, ihyan chahn co cuhche ye
tena̱hn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne ta̱n

23 Chihno min ne, chenda̱ Dihvo vo chete ba̱rco me nduco ihyan apóstol
yahn ye, cuahn ye nduco vih.
24 Ura min cana̱n rano yuhne ta̱n, a̱ma rendededecuan nune na̱n vine me
nde a renda̱ chete ba̱rco me. Me Dihvo vo ne, quiya̱do ye.
25 Tuhme ndedetuhche ihyan apóstol chahn ihyan, ne ra̱hn ye:
—Dihve nuhn, ¡cuendedevahn ne nuhn!, te cuehchenun nuhn va̱n nune.
26 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Dehco che a̱ma va̱h nchuhn? ¿Ta̱ca̱ che hua numa ino ne ritahno ne?
Tuhme necuan ye, chihco dihn ye yuhne me ma̱n, vine me ma̱n, ne
nuhnde dihn.
27 Nduco neve se va̱n ihyan chahn, ne ra̱hn se:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne ma̱n, nde vine ma̱n, redinahn che
rihquentiyon ye?

O sa̱hn ya̱n Gadara che chenun vaco chihnga̱ sa̱hn

28 Cuahn che nda̱ Dihvo vo ta̱ma la̱do viche yahn vine me, ya̱hn yahn ya̱n
Gadara ne, nda̱ o sa̱hn che chenun vaco chihnga̱ sa̱hn, che chica se va̱n
ya̱yan na̱n che chenun tena̱hn. A̱ma redin ta̱n se che nde a̱ma ihyan hua
rihquino ye chuh ye yune nino na̱n che chenun se.
29 A̱ma yudo na̱n se ra̱hn se:
—Jesús, Da̱ya Dendiohs, ¿dehco che renun menda̱hn ne yune yahn nuhn?
¿Ta̱ca̱ che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah nda̱ ro yahn.
30 Nino min ne, redin ihyan cuda̱do a̱ma ya̱hn cuche.
31 Vaco chihnga̱ chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne ra̱hn ri ihyan:
—Ndete che ndetenda̱h ne nuhn ne, cuahnecun ne che conda̱ nuhn cuche
sih.
32 Ra̱hn Dihvo vo ri ye vaco chihnga̱ chahn:
—Cuahn nchuhn.
Tuhme ndiquenda̱h vaco chihnga̱ chahn sa̱hn, ne chenda̱ cuche chahn.
Nducoya̱ca cuche chahn ne, cochahn te rano te na̱n ndava, cheranun te
chete vine me, chihno chih te.
33 Sa̱hn che redin cuda̱do cuche chahn ne, a̱ma dihya se chi, ne cona̱hn se
rano se cua̱hn viya̱n me. Nda̱ se min ne, neco se ihyan nduhca̱ che chihno
chih cuche chahn ma̱n, deh chi yahn sa̱hn che chenun vaco chihnga̱ chahn
ma̱n.

34 Tuhme chahn nducoyąca ihyan yąn nąn che quenun Dihvo vo, ne chica
ye favor ihyan che ndąca ye min, nąhn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se

1 Chihno me min ne, chendą Dihvo vo chete bąrco, tuche ye vine me, ntą
ye yąn vąco ye.
2 Min ndą ihyan nąn ye, nda ye ąma sąhn che ndi cheche se quendite se
nąn yundo. Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcą che ritahno ihyan chahn
ne, rąhn ye ri ye sąhn che ndi cheche me:
—Dąyá, hua dehve rahque, a ndaque vederenchahco cąva nunde yehn.
3 Min chenun vąn ąma o sąhn devano ley che dirun Moisés, ne
rendededecadino se: “Sąhn tih ne, ducherino se Dendiohs che tihcą rąhn se.”
4 Ndetąhno checadino Dihvo vo che tihcą rendededecadino sąhn chahn, ne
rąhn ye ri ye sąhn:
—¿Dehco che chihngą rendededecadino nchuhn?
5 Ndete che cąhmá có sąhnguh: “A nchahcó nunde yehn” ne, nde hua co
devano ne ndete che va vederihquentiyon yáhn, o hua. Ate ndete che
cąhmá có sąhn: “Cuenecuen, ne cuique” ne, co devano ne.
6 Chemin che cąva che cadino ne che u che rinducó nducoyąca ihyan ne,
quenan cumá vederihquentiyon che nchahcó nunde yahn ihyan ne,
condihche ne.
Tuhme rąhn ye nduco sąhn che ndi cheche me:
—Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.
7 Ndetąhno necuan sąhn min, ne conąhn se ndevąco se.
8 Nducoyąca ihyan che chenun ye min ne, dihya ye chi, ne ndeva ye
yavenąn Dendiohs yahn che necąh ye vederihquentiyon min Dihvo vo cąva
che ndah yahn ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Mateo che conduco ye ihyan

9 Cuahn che chica Dihvo vo min, cuahn ye ne, ndihchero ye ąma ihyan
che duche ye Mateo. Ihyan min ne, quenan ye ntiyon che rica ye tume cąde
iyo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme necuan Mateo, cuahn ye chinduco ye ihyan.
10 Ąma yune ne, reh Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye. Namin nduco
ąma yąhn sąhn rica tume cąde iyo mąn, yąhn ca sąhn nunde mąn, vate se
reh se nduco ye.
11 Ndihchero ąma o sąhn fariseo, ne rąhn se ri se ihyan apóstol chahn:
—¿Dehco che tihcą redin Ihyan Ricuahn yahn nchuhn che reh ye dąma
nduco sąhn rica tume cąde iyo mąn, sąhn nunde chenąhn mąn?
12-13 Chihnevan Dihvo vo che tihcą rąhn se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ihyan cah che rendotenan ye sąhn doctor, ndiyu ihyan che hua cah ye.
Atihnocą u, te ndą cąva che conán ihyan nunde, nto ino ye nunde yahn ye,
ndiyu cąva ihyan metah nunde yahn ye che rąhco ye. Che va che din
nchuhn ne, cuahn ne dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs che
tuhcą: “Tahque náhn che cuahtenan cuma nchuhn vedevąhino che co che
cąhno ne ite, co te vedino nąn.”

Tumerune ihyan Dihvo vo Jesucristo yahn yąhte

14 Ura min ne, ndą ąma o ihyan che rinduco ye Juąn Bautista, ne rąhn ye
ri ye Dihvo vo:

—Nuhn nduco sạhn fariseo cuahn dạma rahte nuhn yạhte. ¿Dehco che ihyan che rinduco ye ndih hua rahte ye yạhte ne?
15 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ihyan che rinduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahterạn ye. Ate ndete che quenda ihyan sạhn ne, cuahterạn ye. Atihnocạ ihyan che rinduco ye u, te mạn ro cuh ne, metah deh cuande che cuahte ye yạhte. Ate cuahn che ndạ ro che quenda sạhn nunde u ne, tuhme che cuạco, cuahte ye yạhte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

16 'Hua redin yahn che ndahchetạhn vo costumbre ndico nduco vederihquentiyon ra. Nde ạma ihyan hua renecạhnan ye ạma ndi tino ra nạn tino ndico, te ndete che tihcạ din ye ne, ndeva doh tino ra me, ne nde tahque co chahte nạn nte yahn tino ndico me.
17 Namin nde ạma ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te ndete che tihcạ din ye ne, condan ima ndico me, cora vino me, ne conda nduh che o. Chemin che va che cuih ihyan vino ra chete ima ra cạva che hua dehva co yahn.

Tạhn dạya Jairo mạn, tạhn ndạhta che nahn tạh te tino yahn Dihvo vo Jesuscristo mạn

18 Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, ndạ ạma sạhn ndinạn. Chehntihya se nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—Tạhn dạyá ne, a chih te cade menạn lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn tạh ne tạhn, ne ndaconan conan te.
19 Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne cuahn ye nduco se nduco ihyan apóstol yahn ye.
20 Ura min ndạ ạma tạhn ndạhta che a ri ndichio nduyo che cah te, rendora te yun ro ro. Chahn ndạ te cuahn vedạme Dihvo vo, ne nahn tạh te tino yahn ye.
21 Tihcạ din te, te ndedecadino te: "Mare tino yahn ye nahn tạh, ne ndoyáhn."
22 Ndaconan ye ndihchero ye tạhn, ne rạhn ye:
—Dạyá, hua dehve rahque. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.
A ura min no ndoyahn te.
23 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco sạhn ndinạn me ne, ndihchero ye che a chenan sạhn retive ndo rạn mạn, ạma ndito ihyan rah rạn ye mạn.
24 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Conạhn nchuhn, te tạhn dihn ne, hua dehve ndih te, quiyạdo te.
Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan.
25 Chihquentiyon ye che ndiquendạh vah ihyan chahn, tuhme chendạ ye nạn che quendite tạhn dihn me. Chetạh ye tạh te, ne necuan te.
26 Nducoyạca ihyan che vate ye numachahte yạhn min ne, checadino ye yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn o sạhn nạn ve

27 Cuahn che conạhn Dihvo vo ne, cuahn o sạhn nạn ve cuạhn vedạme ye rah se:
—Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
28 Cuahn che ntạ ye, ndondạ ye chete vah ne, chendạ vah sạhn nạn ve chahn, chahn ndạ se nạn ye, ne tumerune ye sạhn:
—¿A ritahno nchuhn che co dín che co ro nạn ne ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din ne che co ro nạn nuhn.
29 Tuhme nahn tạh ye ndutinạn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Conahn nduco nchuhn nduhcą che ritahno ne.
30 A ndetąhno chi ro nąn sąhn chahn. Tuhme ą̈ma cąh ye cudądo sąhn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Condi nchuhn cąhma ne nduco nde ą̈ma ihyan tącą chi che chi ro nąn ne.
31 Ate cade ndąca se min, canąn nte se nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn vederihno min vąn ihyan che vate ye numachahte yąhn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendąh cąhn ą̈ma sąhn lihme

32 Cade ndiquendąh sąhn chahn vah ne, ndą ą̈ma o ihyan, nda ye ą̈ma sąhn lihme che quenun ą̈ma vaco chihngą sąhn.
33 Ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą me, ne ndetąhno ndiquendąh cąhn se, canąn rente se. Ą̈ma cuahn ino ihyan, ne rąhn ye:
—Nde menahn ametah conahn vederihno che tuhchan muhn nación yahn Israel.
34 Ate sąhn fariseo ne, rąhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendąh ye vaco chihngą.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vąhino ye ihyan

35 Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh cuąn yąn rahte mąn, yąn cąhya mąn, ricuahn ye chete yąco yahn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne redin ye che rendoyahn nducoyąca ihyan cah.
36 Nduh cuąn nąn che quechica ye ne, ą̈ma yąhn ihyan. Ą̈ma quenan vąhino ye ihyan, te ametah duh che cacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan. Nduhcą itecuche che metah ihyan che din ye cudądo ite, tihchan ihyan chahn.
37 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuąco ráhn rí nchuhn te ą̈ma yąhn ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne, ą̈ma doh ri ye. Anduhnecą ndete che ą̈ma va ndute ndąta ate ihyan che redin ye ntiyon ne, ą̈ma doh ri ye.
38 Chemin che cuica nchuhn Dendiohs cąva che dechuh ye ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cąh Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, nedin dąma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cąh ye vederihquentiyon ihyan cąva che ndetendąh ye vaco chihngą mąn, din ye che ndoyahn ihyan cah, adecodehno cah che ndi ye mąn.
2 Vąn ihyan chahn ne, nduco ą̈ma ihyan che duche ye Simón Pedro, ihyan min che tahque menąn vihca vąn nducoyąca ye. Namin nduco Andrés, dihno Simón mąn, Jacobo nduco dihno ye, Juąn, che dąya Zebedeo mąn,
3 Felipe mąn, Bartolomé mąn, Tomás mąn, Mateo, ihyan min che rica ye tume cąde iyo ro menąn mąn, Jacobo, dąya Alfeo mąn, Lebeo, che namin duche ye Tadeo mąn,
4 tą̈ma Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn sąhn cananista ro menąn mąn, Judas Iscariote, ihyan min che necąh ye Dihvo vo adive mąn.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

5 Dechuh Dihvo vo ihyan che ndichio chahn, chihquentiyon ye ihyan tuhcạ:
—Hua cuahndudo nchuhn vạn ihyan tạma nación, nde huane vạn ihyan nación yahn Samaria.
6 Tahque ndah ne, cuahndudo ne vạn ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che a ndihcomạn ye Dendiohs. Ihyan chahn ne, anduhnecạ itecuche che a chinda te.
7 Cuahndudo nchuhn te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cạhcantiyon ye ihyan.
8 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan che ndi ye cah che rechạ yute mạn, ihyan che ndi ye adecodehno cah mạn, condedetuhche ne ihyan che a ndih ye mạn, cuendetendạh ne vaco chihngạ mạn. Nchuhn ne, dendạca ne vederihquentiyon cuh, ne hua cua ne chihve yahn ihyan che conan ne.
9 'Hua quenda nchuhn tume,
10 nde hua quenda ne dino mạn, ndạco mạn, indạhco mạn, atenạn tino che chenun no ne. Tihcạ, te ihyan redin ntiyon ne, redin yahn che nạn ntiyon che redin ye quendạh nducuahn che rendotenan ye.
11 'Cuahn che ndạ nchuhn ạma yạn ne, cuenuhn ne ạma ihyan che ndah ihyan ye, ne cuahtenan ne ndevạco ye nde ro che ndạca ne yạn min.
12 Cuahn che condạ nchuhn ne, cạhma ne co ne ihyan che vạco min: "Dendiohs din yahino ye nchuhn."
13 Ndete che rihnevạhn che conahn nduco ihyan nduhcạ che cạhma ne, conahn, ate ndete che hua ne, hua.
14 Me ndete che ihyan che vạco min, o ihyan yạn min, hua nevahnecun ye nchuhn, nde hua cạhcovan ye che cạhma ne ne, condạca ne min, condạhde ne yune yạhn che chenan cạh ne cạva che tumacadino ye che hua ndạhcạ din ye.
15 Cuạco ráhn rí nchuhn te ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan yạn min che co ihyan che chahte ye yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra mạn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

16 'Cuedevano nchuhn te dechúh nchuhn vạn ihyan che ạma duhtuno ye. Anduhnecạ ndete che vạn lobo dechúh itecuche. Nahn che rino nạn nchuhn mạn, necun ne mạn.
17 Cuihco nchuhn cudạdo, te cạca nunde ihyan yahn ne nạn intiyahn mạn, cuahn ye nchuhn chete yạco mạn.
18 Quenda ye nchuhn nạn gobernador mạn, nạn rey mạn, cạca nunde ye yahn ne yahn che ritahno ne u. Min cạh ne nduđo yahn ne nduhcạ che ritahno ne u, ne nduco tihcạ cadino ihyan chahn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, yahn vederihquentiyon yáhn.
19 Cuahn che conahn ne, hua ndedecadino ne tạcạ cạhmanan ne nchuhn, te ndạ ura min ne, te Dendiohs ndudo che cạhma ne.
20 Tihcạ, te ndiyu nchuhn che ndedecadino ne deh che va che cạhma ne, te Chida ne Dendiohs ne, te vaco ye ndudo che cạhma ne.
21 'Ndạ ro min ne, ạma cuahte cạhnda ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se indihte yahn ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dạya ye.
22 Nducoyạca ihyan co tạn ye nduco nchuhn yahn che ritahno ne u. Ate adecoduhno ihyan che quendạh ye vedechahtino nde cuihno vedeyah min ne, ndevahn ye.
23 Cuahn che din tạn ihyan nduco nchuhn ạma yạn ne, cuahn ne tạma yạn. Cuạco ráhn rí nchuhn te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndaconan

chí cuahn che nde metah conan cuahtechica ne nducuahn yạn yahn ihyan nación yahn Israel.

24-25 'Ihyan che rahn ne, hua chenan ino ye che tahque ndạhcạ cuahno ye che co ihyan ricuahn yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ che a rahno ihyan ricuahn yahn ye. Namin ihyan redin ntiyon ne, hua chenan ino ye che tahque ndạhcạ cuahno ye che co patrón yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ che rahno patrón yahn ye. U che rihquentiyón nchuhn, nducote rendạhchenan ihyan u, rạhn ye te quenan cumá vederihquentiyon yahn chundah, tahque ca nchuhn, nde tahque ndạhchenan ye nchuhn.

Ihyan ne, va che din vạh ye Dendiohs

26 'Nducote a devano nchuhn te tihcạ va che cuahno co ne ne, hua din vạh ne ihyan. Cuedevano ne te nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va che cadino ihyan.

27 Nducuahn che ráhn nduco nchuhn cuạhn demạn vo ne, cuahndudo ne, cạh ne che cadino ihyan.

28 Hua din vạh ne ihyan che nahn cạhno ye nchuhn, te cuihno min ne, ametah dehva che co din ye. Tahque ndah ne, codin vạh ne Dendiohs, te ihyan min ne, co dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn, co ne castigo cuạhn dạma.

29 'Ihyan ne, rino ye yạhda cạhya anduhnecạ ndete che nde hua rigonun chihve te, te ra ye ạma centạvo no nạn che o te. Ate nde ạma yạhda lihn ne, hua coh te ndete che Chida nchuhn che va ye vahchetero hua cuahnecun ye.

30 Me nchuhn ne, tahque nda cuande ye nchuhn. Nde yudo tin ne nedin cuande ye.

31 Chemin che hua cua ne cudạdo. Tahque rigonun chihve ne che co yạhda cạhya.

Nahn che hua co cuihnạn ihyan cạva Dihvo vo Jesuscristo

32 'Nducoyạca ihyan che numa ino ye ritahno ye u nạn ihyan iyehnse ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan nạn Chidá che va ye vahchetero.

33 Ate ihyan che cuạcondạh vedạme ye u ne, cuạcondạh vedạmé ihyan nạn Chidá che va ye vahchetero.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che co tạn ihyan nduco ye

34-35 'Hua ndedecadino nchuhn che mạn che ndá ne, hua cuahte cạhnda ihyan, te ihyan che ritahno ye u ne, cuahte cạhnda ihyan nduco ye. Ihyan ne, cuahte cạhnda ye nduco chida ye mạn, tạhn cạhya ne, cuahte cạhnda te nduco chaco te mạn, tạhn decuno ihyan ne, cuahte cạhnda te nduco indạhn te mạn.

36 Tihcạ va che cuahte cạhnda ihyan vạn ihyan yahn ye.

37 'Ihyan che hua rihco dạma ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tạn indihte yahn ye nduco ye ne, ihyan chahn ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn. Namin ihyan che hua rihco dạma ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tạn dạya ye nduco ye ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.

38 Adecoduhno ihyan che rihco dạma ino ye cotahno ye u andahre nde va che conan yạh ye nạn cruz, atenạn ihyan min redin yahn che din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.

39 Ihyan che cuacondạh vedạme ye u, che nahn ndedevahn mạn ye ihyan
ne, conda ye, ne ihyan che hua cuacondạh vedạme ye u ne, andahre cạhno
se ihyan, ate cuahtenan ye vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

40 'Ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, a u renevahnecun ye, ne ihyan
che renevahnecun ye u ne, a Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye.
41 Ihyan che renevahnecun ye ạma ihyan che rahndudo ye ndudo yahn
Dendiohs yahn che redin ye ntiyon min ne, ndeva Dendiohs ạma tạma ye.
A namin no tun ihyan che renevahnecun ye ạma ihyan che ndah ihyan ye
ne, ndeva Dendiohs ạma tạma ye nduco vih.
42 Ihyan che ritahno ye u ne, hua nduh rigonun chihve ye che lạdo yahn
ihyan, ate adecoduhno ihyan che cạh ye andahre ạma vạso nune, cuh ihyan
chahn ne, ndạhco menun Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juạn Bautista o ihyan te nahn cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che chihno cạh cuande Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol
yahn ye ne, chica ye min cuahn ye, cacuahn ye mạn, cuahndudo ye mạn,
nduh cuạn yạn che nino min.
2 Tạhn min ne, quenun Juạn Bautista vạcoyạhn, ne cuahn che checadino
ye yahn dehtenduh che redin Dihvo vo ne, dechuh ye o ihyan che rinduco
ye ihyan nạn Dihvo vo,
3 tumerune ye:
—¿A ndih ihyan che a va cạde chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, o
comạn va che chi ihyan min ne?
4 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn cuengo ne Juạn nducuahn che rendihchero ne mạn,
rihnevan ne mạn.
5 Cạh ne che cadino ye nduhcạ che redín che ri ro nạn ihyan che ve mạn
ye mạn, redín che rica ihyan che neneva doh cạh ye mạn, redín che
rendoyahn ihyan che ndi ye cah che rechạ yute mạn, redín che ihyan che
chato ye rihnevan mạn, redín che rentuche ihyan che a ndih ye mạn,
rahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, rihnevan ihyan che ri ndạche ye
yahn nunde yahn ye mạn.
6 Ráhn rí nchuhn te ạma ndah ro yahn ihyan che riquendi ye numa ino ye
ritahno ye u.
7 Cuahn che a conạhn ihyan chahn ne, canạn rente Dihvo vo nduco ihyan
che chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:
—¿Duh che chahn nchuhn chendihchero ne min yạhn ne nạn che metah
duhva ne? A devano ne te ndiyu ạma ihyan che ran do ye, che anduhnecạ
ạma nduco che a muhn a min redecuehte yuhne.
8 ¿Duh chahn nchuhn chendihchero ne ne? A devano ne te ndiyu ạma
ihyan che ạma ninevaca tino ndah, te ihyan chemin chan ne, ndevạco rey
chenun ye.
9 A devano nchuhn te chahn ne, chendihchero ne ạma ihyan profeta.
Cuạco rạhn rí nchuhn te ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon
quenan cuma ye vạn ihyan profeta.
10 A yahn ihyan min che rạhn Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn ye
tuhcạ:
Dechúh ạma se numanahn che metah cahn,
cạhcoyạn se chedave yahn ihyan cạva che a vate yạn ye cuahn che nda.

11 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te vạn nducoyạca ihyan che chahte ye iyehnse nde
a rạhn me nde meniyon ne, Juạn Bautista che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye. Ate vạn ihyan che renevahnecun ye
vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, nde ihyan che tahque doh
vederihquentiyon quenan cuma ye ne, tahque chahte vederihquentiyon
yahn ye che co vederihquentiyon che quenan cuma Juạn.
12 'Nde ro che canạn Juạn ntiyon yahn ye nde meniyon ne, ạma redin nun
ino ihyan cạva che tuno ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
13 Moisés mạn, nducoyạca ihyan profeta, nde nạn che canạn, nde ndạ
Juạn Bautista mạn, dirun ye yahn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs.
14 Cuedevano nchuhn te che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs che
ndaconan chi tun Elías ne, a Juạn Bautista ndạ ye, dinahn
vederihquentiyon min, andahre hua nahn cotahno ne.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihcovan ndah ne che tihcạ rạ́hn.
16-17 'Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, nduhchan sạhn cạhya che
reduche se ndihve, tihchan ne. Sạhn chahn ne, rạhn se ri se combiero yahn
se: "Tive nuhn curetive, ate hua cạh yeno nchuhn, ndeh ne. Chita rạn nuhn,
ate hua chaco ne."
18 Nduhchan sạhn chahn, tihchan ne, te ndạ Juạn Bautista, ne ạma vạh
nạn cheh nạn chih ye, ne rạhn nchuhn te quenun vaco chihngạ ihyan.
19 A namin no tun cuahn che ndạ u che rinducó nducoyạca ihyan. Réh
mạn, ríh mạn, dạma nduco ihyan che rahte vihco ye, ne rạhn ihyan: "Sạhn
tih ne, ạma reh se mạn, ạma rih se mạn, rinduco se sạhn rica tume cạde iyo
mạn, sạhn nunde chenạhn mạn." Rendạhchenan ihyan ntiyon che redin
nuhn, ate hua dehve din yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano ye che
vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che tahque ndah.

Ihyan yạn che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

20 Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn ihyan yạn nạn che tahque din ye
vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn nto ino ye nunde yahn ye. Rạhn ye:
21 —Nchuhn ihyan yạn Corazín mạn, ihyan yạn Betsaida mạn, ¡ạma vedin
nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn, ndihchero
ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, a metah ro nto ino ye nunde yahn
ye, chahtenun ye tino ndere, chahterạn ye vạn iya.
22 Rạ́hn ri nchuhn te ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne,
nde tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.
23 Me nchuhn ihyan yạn Capernaum ne, ạma redin yạde ne anduhnecạ
ndete che nde vahchetero tuno ne che rạhco ne, ate va che cạhn ne vạn
ruchiyạhn, te ndete che yạn Sodoma dín vederihno nduhcạ che dín yạn
vạco ne ne, chitahno ihyan chahn, ne vate ca ye nde meniyon.
24 Rạ́hn rí nchuhn te ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne,
tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Cochi nchuhn, ne dín che nuhndemạn chedave yahn ne"

25 Tuhme covạh Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Chida mán, ndih che rihquentiyon ne vahchetero mạn, iyehnse mạn,
rendevá yavenạn ne, te a ihyan che necun ye cạh ne che cadino ye
vededevano yahn ne, ndiyu ihyan che ạma devano ye che rạhco ye.
26 Tihcạ Chidá, te tihcạ nahn mạn ne.
27 Tuhme rạ́hn Dihvo vo ri ye ihyan che chenun ye min:

—Chidá ne, ndạhco ye vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón nducuahn dehtenduh. Nde ạma ihyan hua rendihche ye u, te atenạn Chidá che rendihche ye u. Namin nde ạma ihyan hua rendihche ye Chidá, te atenạn u, nduco ihyan che mạ́n ricuáhn ihyan tạcạ ye, che rendihche nuhn ihyan.
28 Nducoyạca nchuhn che rechuhrihn ne, hua va mạn chedave yahn ne, cochahtino ne u, ne dín che cuahtemạn chedave yahn ne.
29 Codinahn ne vederihquentiyon yáhn, ne cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, necún. Tuhme cuahtemạn chedave yahn ne.
30 Tihcạ din nchuhn, te hua vạhche cạva ne che dinahn ne vederihquentiyon yáhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye ạma o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

1 Chihno ạma o ro min, ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta yahn ihyan, ne ihyan apóstol ne, chi cuico ye, ne tuhn ye indo trigo, cheh ye ndute yahn.
2 Ndihchero ạma o sạhn fariseo, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Condihche ne ihyan apóstol yahn ne. Hua ndạhcạ che tihcạ redin ye mạn ro cuh, te mạn ne, ro che rahtetuhno ihyan.
3 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndihchenan nchuhn nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che din David ro min cuahn che chi cuico ye nduco combiero yahn ye.
4 Chendạ ihyan chahn chete yạco, cheh ye pạn che ndi vedino nạn Dendiohs andahre pạn chemin chan ne, atenạn chidocuyạn co cheh ye.
5 Namin a devano nchuhn nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Hua dehve nunde che redin chidocuyạn ntiyon chete yạco ro che rahtetuhno ihyan.
6 Nducote va vederihquentiyon che din chidocuyạn ntiyon chete yạco ro che rahtetuhno ihyan ne, cuedevano ne te hua dehve nunde che tihcạ redin ihyan apóstol yáhn ro che rahtetuhno ihyan, te vederihquentiyon che quenan cumá ne, tahque chahte che co vederihquentiyon min.
7 Nchuhn ne, nde hua renahn ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ: “Tahque náhn che cuahtenan cuma nchuhn vedevạhino che co che cạhno ne ite, co te vedino nán.” Ndete che renahn nchuhn ndudo min ne, nde hua ndere cạhma nunde ne yahn ye.
8 Cuedevano ne te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

9 Chuh Dihvo vo min, ne chendạ ye chete ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
10 Min quenun ạma sạhn che ndi cuma ạma tạh se. Namin min chenun ạma o sạhn fariseo, ne nducote nahn cạca nunde se yahn Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—¿A rihquentiyon nạn Ndudo yahn Dendiohs che co din vo che ndoyahn ihyan ro che rahtetuhno vo ne?
11 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che va itecuche yahn nchuhn ne condạhnun te chete veh ico ro che rahtetuhno ihyan ne, ndetạhno cạhn ne ndetendạh ne ite.
12 Nducote tahque rigonun chihve ạma ihyan che co itecuche ne, chemin che co conan vo ihyan andahre ro che rahtetuhno vo.

13 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn min:
—Cuạcondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndo ndah nduhcạ tạh se che tạma me.
14 Ndetạhno quendạh vah sạhn fariseo chahn rentuhno se nduco vih tạcạ cạhno se Dihvo vo.

Nduhcạ che ndirun yahn Dihvo vo Jesucristo nạn Ndudo yahn Dendiohs

15 Checadino Dihvo vo che tihcạ rentuhno se, ne chica ye min, cuahn ye. Ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye, ne din ye che ndoyahn nducoyạca ihyan che cah ye.
16 Chihquentiyon Dihvo vo che hua cạhma ihyan chahn che a ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
17 Tihcạ din ye cạva che conahn ndudo che rạhn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
18 Sạhnguh che redin se ntiyon yáhn, a mán tendạhnún sạhn.
Ạma yahinó sạhn, ạma yenó cạva se.
Dín che conun Vacó sạhn,
ne cuahndudo se vạn ihyan nación chenạhn nduhcạ che va che techecạdé yahn ye.
19 Hua cuhma chende se nduco ihyan, nde huane cuah nun se nạn ye, cạhya se ihyan.
Hua cochica se yune viyạn cuahndudo se.
20 Hua cạh ndạche nduh se ihyan che ndạche ri ye yahn nunde yahn ye.
Tahque ndah se ne, necạh se vedechahtino ihyan.
Tihcạ quendi se nde conan cạhcantiyon se numachahte iyehnse,
21 ne ihyan nación chenạhn ne, cochahtino ye sạhn.

Sạhn fariseo ne, rạhn se te Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

22 Chihno min ne, ndạ ihyan nạn Dihvo vo, nda ye ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Sạhn min ne, nde ve se nde lihme se. Ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ me, ne chi ro nạn se mạn, chi cạhn se mạn.
23 Chahn ino nducoyạca ihyan, ne rạhn ye:
—¿A din ndete che ihyan cuh che dạya David ne?
24 Ate chihnevan ạma o sạhn fariseo, ne rạhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendạh ye vaco chihngạ.
25 A checadino Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye. Ndete intiyahn yạn cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye. Ndete ihyan che chenun ye ạma vah cuahtecuhma ye va vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun dạma ye.
26 A namin no tun chundah. Ndete che ndetendạh se vaco chihngạ yahn se ne, anduhnecạ ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se, ne hua co quendi vederihquentiyon yahn se.
27 Nchuhn ne, rạhn ne che nduco vederihquentiyon yahn chundah che rendetendạh vaco chihngạ, ate sạhn che rinduco se nchuhn ne, nducote rendotenan se duh che conan sạhn cạva che ndetendạh se vaco chihnga ne, co cạhma se co se nchuhn che hua cuạco che rạhn ne.
28 Cuedevano nchuhn te a nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs rendetendạh vaco chihngạ. Nduco chemin ne, a ndero ndi che a rihquentiyon Dendiohs vạn nchuhn.

29 'Ąma sąhn dito ne, atenąn ndete che dechiche ihyan sąhn co condą ye
chete vąco se, duco ye yahn se. U ne, anduhnecą ndete che tihcą dín nduco
chundah, ndąhco ndiyá vederihquentiyon yahn se.
30 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhnecą ndete che tąn ye nducó.
Ntiyon che redín ne, anduhnecą ndete che renedin dąmá ndute ndąta, ne
ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhnecą ndete che rihtera ye.
31 'Nducote rąhn nchuhn yáhn che quenan cumá vederihquentiyon yahn
chundah ne, chemin che rąhn rí nchuhn che va vederenchahco cąva ihyan
adecodehno nunde yahn ye mąn, che chihngą cąhma ye mąn, ate ihyan che
rendąhchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, metah vederenchahco
cąva ye.
32 Adecoduhno ihyan che ndąhchenan ye u che rinducó nducoyąca ihyan
ne, va vederenchahco cąva ye, ate ihyan che ndąhchenan ye Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, hua ndąca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yąhn ndąta

33 'Yąhn ndąta ne, a nąn ndute yahn rihnde ro ndete che ndah o hua
ndah. Yąhn ndąta che ndah ndute yahn ne, yąhn ndah, ne yąhn ndąta che
chihngą ndute yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn yahn ejemplo cuh,
te hua redin yahn che ndąhchenan ne vederihquentiyon che quenan cumá
cuahn che a ro nąn ne che ntiyon cochihve redín.
34-35 ¡Ąma duhtuno ihyan nchuhn! A ndero ndi nąn ndudo yahn ne.
Ihyan che ndah ihyan ye ne, runecąde nąn ndudo yahn ye, ne ihyan che
duhtuno ihyan ye ne, chihngą ndudo yahn ye.
36 Rąhn rí nchuhn te cąva nducuahn ndudo chihngą che rąhn ihyan ne,
va che din Dendiohs castigo ihyan.
37 Ihyan che runecąde ndudo yahn ye ne, hua co ye castigo, ne ihyan che
chihngą ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sąhn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesucristo ąma vederihno, ndihchero se

38 Tuhme rąhn ąma o sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che dirun
Moisés mąn:
—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne ąma vederihno ndihchero nuhn
cąva che co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.
39 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ąma duhtuno ihyan ye mąn,
rahcotąhn ye yahn Dendiohs mąn. Nahn ndihchero ye vederihno, ate
atenąn ąma vederihno nduhcą che chinahn nduco ihyan profeta Jonás
ndąca ndihchero ye.
40 Ąma ite ndico che quenun te vąn nuniyąhn ne, ca tuhn te ihyan min, ne
quenun ye chete te ino ro ino yąn. Atihnocą u che rinducó nducoyąca ihyan
va che conún mąn yąhn ino ro ino yąn.
41 Rąhn rí nchuhn te cuahn che ndą ro che techecąde Dendiohs yahn
nducoyąca ihyan ne, necuan ihyan yąn Nínive, ndąhco ndiya ye nchuhn, te
ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo ihyan
profeta Jonás ndudo yahn Dendiohs, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne
ndudo yáhn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co
ihyan min.
42 Namin tąhn reina che va te cuąhn yąhn ndiya ne, ndąhco ndiya te
nchuhn ndą ro min, te tąhn min ne, ąma yahn chica te, chihnevan te

vedevano yahn Salomón, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yáhn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co ihyan min.

Nduhcą che redin vaco chihngą

43 'Cuahn che rendiquendąh vaco chihngą ąma ihyan ne, rechica yąhn nąn che metah duhva, renuhn nąn che conan tahn. Ate cuahn che hua rendąca ne,
44 rendaconan, conun ihyan nąn che a ndiquendąh, te ihyan min ne, a nduhcą ąma vah che va mąn, nde tuno ntache mąn, necuco mąn.
45 Tuhme rahn regua te ndache combiero yahn che tahque duhtuno ca che co mąn, ne rahtenun ihyan min, redin che tahque chuhrihn ye che co ro menąn. Tihcą cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye che vate ye mąn ro cuh.

Ndą chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

46 Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, ndą chaco ye nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan. Chahtendi ye cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ye.
47 Rąhn ihyan ri ye Dihvo vo:
—Ndą chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ne.
48 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan che rąhn ye nduco ye:
—Tącą hua. Ihyan cąh che chacó mąn, ihyan sih che dihnó mąn.
49 Tuhme nąhma Dihvo vo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rąhn ye:
—Namin ihyan chuhn ne, anduhnecą chacó mąn, anduhnecą dihnó mąn,
50 te nducoyąca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá che va ye vahchetero ne, ihyan chahn ne, anduhnecą chacó mąn, anduhnecą cahvé mąn, anduhnecą dihnó mąn.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndąta

1 Ro min ne, quendąh vah Dihvo vo cuahn ye chihto vine, ne min chihnde ye.
2 Ąma yąhn ihyan chi dąma ye nąn ye, nde quenan cuma che chihnde ye chete ąma bąrco che va nąn vine.
3 Chicuahn Dihvo vo ąma ndeh nąn dehtenduh ihyan chahn nduco ejemplo. Canąn ye tuhcą:
—Ąma yune ne, cuahn ąma ihyan retuhdo ye ndute ndąta.
4 Cuahn che tuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne ndą yąhda cheh te.
5 Te neve ndute ne, chera vąn roh, ne nducote hua yąno yąhn min ne, ndetąhno quendąh.
6 Ate cuahn che chi ihno ne, chihno tih, yahn che hua yąno nda dihyoduto.
7 Te neve ndute ne, chera vąn chano yąn. Ate cuahn che quendąh ne, chendih, ne chenun mąn.
8 Te neve ndute ne, chera nąn che demąn yąhn, ne ąma ndah chi yahn; nąhn ne, chi ąma ciento yahn, nąhn ne, chi ino raco yahn, ne nąhn ne, chi ndico ndiche yahn.
9 Nducoyąca nchuhn ne, condedecadino ndah ne cąva che tumacadino ne deh conahn.

Deh cuande che demąn nduco ejemplo chicuahn Dihvo vo Jesucristo ihyan

10 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿deh cuande che nduco ejemplo rente ne nduco ihyan ne?
11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs ne, nde hua devano ihyan, ate nchuhn ne, din Dendiohs che cadino ne yahn.
12 Tihcạ te, ihyan che chenahn ye ne, din Dendiohs che conahn ndah ye, ne ihyan che hua ndah chenahn ye ne, nde conạn ye tah che chenahn ye.
13 Chemin che nduco ejemplo rahndudó, rihnevan ye, cạva che cahnevan no ye ate hua conahn ye.
14 Tihcạ rinahn nduco ye nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaias tuhcạ:
Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua renahn ye mạn,
rendihchero ye ate anduhnecạ ndete che hua ri ro nạn ye mạn,
15 te ạma cheche ndạcondạ chedave yahn ye, ndi i ye,
anduhnecạ ndete che hua rihnevan ye mạn,
anduhnecạ ndete che hua ro nạn ye mạn,
anduhnecạ ndete che hua retumacadino ye mạn.
Tihcạ ri yahn ye, te a va che hua necạhco ye u,
ne hua nchahcó cạva ye.
16 'Me nchuhn ne, ạma ndah ro yahn ne, te renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs.
17 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde a rạhn me ne, ạma yạhn ihyan profeta mạn, ihyan che runecạde ye mạn ne, ạma chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn mạn, che cahnevan ye che rihnevan ne mạn, ate hua chinahn nduco ye.

Recạh cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

18 'Cuihcovan nchuhn. Tuhcạ conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me.
19 Ndute ndạta che chera chihto yune me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne hua renun ino ye, te ndetạhno che rihnevan ye ne, rendạ chundah, redin se che rinạn ye.
20 Ndute che chera vạn roh me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo, ne numacuahn vedeyeno renevahnecun ye.
21 Ate ihyan chahn ne, nduhcạ chendạta che metah cotạh yạno dihyoduto ne, tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye o redin tạn ihyan nduco ye yahn che renevahnecun ye ndudo me ne, ndetạhno rihcomạn ye.
22 Ndute che chera vạn chano yạn me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo me, ate ạma rendededecadino ye cạva ntiyon yahn ye mạn, rihncheh mạn ye ihyan che ạma nahn yahn ye vedecuihca mạn, ne chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye.
23 Me ndute che chera nạn che demạn yạhn me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn ne, nduhcạ chendạta che chi ạma ciento yahn mạn, chi ino raco yahn mạn, chi ndico ndiche yahn mạn ne, tihchan ye, te recạh yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yạn vạn trigo

24 Chihno min ne, nte Dihvo vo tạma ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rạhn ye:
—Cạhmá có nchuhn nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ạma ihyan ne, tuhdo ye trigo nạn yạhn yạhn ye,

25 ate chete rạhn, ura che vateyạdo ihyan ne, chahn ạma sạhn che hua ri
rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yạn vạn trigo me.
26 Cuahn che a chendudo cuiyon yạma trigo me ne, chihnde ro chano yạn
me vạn.
27 Tuhme chahn sạhn redin ntiyon, chengo se dihve se: “Dihve nuhn, uvo
ne, trigo tuhdo vo min. ¿Tạcạ che ạma quendạh chano yạn ne?
28 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Ạma sạhn che hua ri rendihche
se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yạn.” Tuhme tumerune se ihyan:
“¿A nahn ne che tico nuhn chano yạn me ne?”
29 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Hua tico ne chano yạn me, te
denạn nde nduco trigo tico ne.
30 Tahque ndah cạhcomạn vo che cuihta dạma nduco vih nde ndạ ro che
co cuma trigo me. Tuhme dechúh ihyan che tico ye chano yạn me, din ticua
ye, cuih ye vạcoyạhn. Cuihno min ne, din dạma ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostạza

31 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma ndute mostạza che
chihche ihyan nạn yạhn yahn ye.
32 Ndute mostạza ne, andahre chemin che tahque cạhya vạn nducuahn
ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yạhn yahn che nde yạhda redin
ndahque te vạn dune.

Ejemplo yahn yạ yahn pạn

33 Nte Dihvo vo tạma ejemplo:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ tahsihn yạ che
chihchetạhn ạma ndạhta vạn ndeh yạche pạn, ne quendih vạn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, demạn nduco ejemplo chicuahn ye

34 Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, demạn
nduco ejemplo,
35 cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta, tuhcạ:
Cuahndudó demạn ejemplo.
Cacuáhn ihyan yahn dehtenduh che nde hua devano ihyan numacuahn ro
nde ro che chihnde iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yạn vạn trigo me

36 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo nducoyạca ihyan, ne ndondạ ye
vah nduco ihyan apóstol yahn ye. Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Te cuande ne nuhn deh conahn ejemplo yahn chano yạn me.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne cạh cuande ye ihyan chahn:
—Ihyan che retuhdo ndute ndạta me ne, u che rinducó nducoyạca ihyan.
38 Yạhn me ne, iyehnse. Ndute ndạta me ne, ihyan che renevahnecun ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chano yạn me ne, ihyan che
rihquentiyon chundah.
39 Sạhn che tuhdo ndute yahn chano yạn me ne, chundah. Ro che ndo
dạma trigo me ne, a ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che
nedin dạma ye trigo me ne, ángel.
40 Nduhcạ che ndo dạma chano yạn me, conun vạcoyạhn me ne, tihcạ
cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye cuahn che cuhnde cạde yahn
nducoyạca ihyan.

41 Ndạ ro min ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, dechúh ángel yáhn
numachahte nạn che rihquentiyón, nedin dạma ye nducoyạca ihyan
nunde, menạn vihca ihyan che retihyon yune ye ihyan chenạhn che
rahtendihco ye nunde.
42 Cuih ángel chahn ihyan nunde chahn vạn ruchiyạhn. Min cuaco ye
mạn, cheh dihyon ye mạn.
43 Me ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan
min che Chida ye ne, quendạh yavenạn ye, cuahtenan ye vahchetero nạn
che rihquentiyon ihyan min. Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne
yahn che renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

44 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma vedecuihca che
quenun ndeh mạn yạhn. Ạma se ne, ntạca se vedecuihca me, ne a min no
ndaconan tihyon ndeh se. Ạma chi yeno se, ne chahn se ndihcue se
nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se yạhn nạn che quenun vedecuihca
me.

Ejemplo yahn tu diyạhn che ạma yahn chihve

45-46 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma tu diyạhn che
ạma ndạhcạ mạn, che ạma yahn chihve mạn. Ndihchero ạma se che ra se
tu chemin chan, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne
ca se tu me.

Ejemplo yahn yạna che retạh yạhca

47 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma yạna che retạh
yạhca che tihyon ihyan chete nuniyạhn, ne chetạh ye nducoyạca nạn yạhca.
48 Cuahn che a chito yạna me ne, ndetendạh ye cuạhn chihto nuniyạhn.
Min tendạhnun ye yạhca che ndah te, chih ye ite chete cuahte, ne chihtera
ye ite che hua cochihve te.
49 Tihcạ va che co ro che techecạde Dendiohs yahn nducoyạca ihyan.
Cuahtechica ángel din vi ye ihyan che duhtuno ihyan ye vạn ihyan che ndah
ye,
50 ne cuih ye ihyan che duhtuno ihyan chahn vạn ruchiyạhn. Min cuaco
mạn, cheh dihyon ye mạn.

Ejemplo yahn vedecuihca

51 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A renahn nchuhn nducuahn che renté ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua, Dihve nuhn, renahn nuhn.
52 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nducoyạca ihyan che retuno ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
ri ye nduhcạ ihyan cuihca che retendạh ye dehtenduh che ra mạn,
dehtenduh che ndico mạn, vạn vedecuihca yahn ye, te ihyan chahn ne,
ạma ndeh nạn vededevano chenan cuma ye.

Ntạ Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

53 Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo vo ejemplo chemin chan ne, chica
ye min.
54 Ntạ ye yạn nạn che chihta ye, ne chahn ye chete yạco chicuahn ye. Ạma
chahn ino ihyan yạn min, ne rạhn ye:
—¿Ti chehua sạhn tih vededevano che ricuahn se? ¿Tạca che ri redin se
vederihno?

55 Sạhn tih che dạya vihcheyạhn me. Chaco se ne, María. Dihno se ne,
Jacobo mạn, José mạn, Simón mạn, Judas mạn.
56 Namin tạhn cahve se ne, muhn vate te. ¿Tira chehua se che tihcạ
ricuahn se?
57 Ihyan chahn ne, hua nevahnecun ye Dihvo vo. Chemin che rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan:
—Ihyan profeta ne, atenạn yạn vạco ihyan che renevahnecun ye ihyan, te
ihyan yạn vạco ye mạn, ihyan ndevạco ye mạn ne, rendạhchenan ye ihyan.
58 Dihvo vo ne, atenạn ạma o vederihno din ye min yahn che hua
chitahno ihyan chahn ihyan.

14

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

1 Tạhn min ne, Herodes gobernador yahn Galilea ne, checadino se yahn
Dihvo vo Jesucristo,
2 ne rạhn se ri se sạhn che rinan se sạhn nạn che rihquentiyon se:
—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juạn Bautista. A ntuche ye vạn
tenạhn, ne chemin che quenan cuma ye vederihquentiyon che redin ye
vederihno.
3 Tihcạ rạhn se, te sạhn min din se preso Juạn, chihquentiyon se sandạdo
che dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan vạcoyạhn. Tihcạ din se, te
tihcạ nahn Herodías tạhn ndạhta yahn dihno se Felipe.
4 Juạn ne, a rạhn ye ri ye Herodes:
—Hua redin yahn che conan come tạhn tih nduhcạ ndạhta yehn.
5 Nahn cạhno Herodes Juạn, ate vạh se ihyan yạn, te nducoyạca ye
ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.
6 Ate ro che vihco duche Herodes ne, ndeh tạhn dạya Herodías nạn ihyan
che vate ye min, ne ạma quenan ino Herodes.
7 Numacuahn vedeyudo cạh se ndudo yahn se tạhn che adecodehno che
cạca te ne, cạh se tạhn.
8 Nducote a nchinun chaco te tạhn ne, rạhn te ri te sạhn:
—Te ne tin Juạn Bautista u chete ạma cuh.
9 Ạma chi rạn Herodes che tihcạ rạhn te, ate nducote a cạh se ndudo yahn
se tạhn nạn nducoyạca ihyan che vate min ne, dinahn se.
10 Chihquentiyon se sandạdo che chahn se chete vạcoyạhn, chihca yạn se
dạndo Juạn.
11 Ndaconan se, nda se tin Juạn chete ạma cuh. Cạh se tạhn, ne necạh te
chaco te.
12 Tuhme ndạ ihyan che rinduco ye Juạn, ne quenda ye ihyan chihche ye
ihyan. Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

13 Cuahn che checadino Dihvo vo che chihno se Juạn ne, chica ye min,
quenun ye chete ạma bạrco cuahn ye ạma cuạn, yạhn nạn che metah
duhva. Ate checadino ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyạn, rica cạh ye,
cuahn ye quendi ye ihyan.
14 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndihchero ye che
ạma yạhn ihyan ndi dạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, ne din ye
che ndoyahn ihyan cah che nduco ye min.
15 Cuahn che a chi chino ne, chahn ndạ ihyan apóstol nạn Dihvo vo, ne
rạhn ye ri ye ihyan:

—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva. Avạne ne, a chino cuahn. Cuendedechuh ne ihyan sih cạva che cạhn ye ti tenduh yạn, cua ye che cheh ye.

16 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Metah deh cuande che ndedechúh ihyan. Cạh nchuhn cheh ye.

17 Ate rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Atenạn uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn.

18 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn ngua ne.

19 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan nạn yune. Chetạh ye nduh che uhn pạn me nduco o yạhca me quetuhma ye. Chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pạn me, cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che cuih ye vạn nducoyạca ihyan.

20 Cheh nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn che ngạva, ne decuto ye ndichio cuahte.

21 Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che demạn ihyan chạhn, avạne ihyan ndạhta mạn, checạhya mạn.

Chica Dihvo vo Jesucristo nạn nune vine

22 Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn.

23 Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye ạma tingüete demạn ye cạva che covạh ye. Cuahn che a chi rạhn me ne, quenan ca ye min demạn ye.

24 Numanahn min ne, a nde mạhn vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco bạrco me. Ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn bạrco me, ne ạma rahn nune vine me.

25 Cuahn che a nino co dave ne, ndạ nino Dihvo vo cuạhn nạn cuahn bạrco me, rica ye nạn nune.

26 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nạn nune me ne, ạma dihya ye chi nde tuno cah vạh ye, ne rạhn ye:

—¡Ngạ ạma vaco chihngạ, cochi tạn!

27 Ate yạhve Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Hua vạh nchuhn, te a u che cochí.

28 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cạcá nạn nune, chí nạn ne.

29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Cochi.

Tuhme cuahn Pedro, rica ye nạn nune cuạhn nạn che cochi Dihvo vo.

30 Ate nducote ạma ri yudo nạn vine me ne, chendạ vedevạh ihyan. Ndetạhno canạn rehchenun ye vạn nune, ne cah ye:

—Dihvé, ¡cuendedevahn ne u!

31 Chetạh Dihvo vo tạh ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendedecadine?

32 Cuahn che chendạ ye chete bạrco me nduco vih ne, chehuan yuhne me.

33 Tuhme ihyan che chenun ye chete bạrco me ne, chehntihya ye nạn Dihvo vo ne rạhn ye:

—Cuạco niyon te ndih che Dạya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yạn Genesaret

34 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, ndạ ye yạn Genesaret.

35 Ndetạhno nchanạn ihyan yạn min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo
numacuahn yạhn min. Ạma chengu ihyan ihyan cah yahn ye nạn Dihvo vo.
36 Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tạh ihyan
cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyạca ye che nahn tạh ye ne,
ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde

1 Chihno min ne, ạma o sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés che chica se yạn Jerusalén mạn, chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn
se ri se ihyan:
2 —Hua ndạhcạ che rahcotạhn ihyan apóstol yahn ne vederihquentiyon
yahn ihyan ndico, te reh ye nde hua renạno ye tạh ye nduhcạ che chihco
cạde ihyan chahn.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Me nchuhn ne, hua ndạhcạ che rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs, riquendi ne costumbre yahn mạn ne.
4 Dendiohs ne, rihquentiyon ye tuhcạ: “Codin yahine chide mạn, cheque
ye mạn.” Namin rihquentiyon ye: “Ihyan che cạhva ye yahn indihte yahn
ye ne, va che cạhno ihyan yạn ihyan.”
5 Ate nchuhn ne, retihyon yune ne ihyan che cạhma ye co ye indihte yahn
ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va yáhn ne, a cạ́h ndudo yáhn
che co vedino nạn Dendiohs.”
6 Nduco tihcạ ne, retihyon yune ne ihyan che cuacondạh vedạme ye
indihte yahn ye. Rendạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ricuahn ne costumbre yahn mạn ne.
7 ¡O nạn o chende nchuhn! Redinahn niyon ne nduhcạ che rạhn
Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
8 Ihyan sih ne, dendudo no che rendeva ye yavenán,
ate nde tah hua ritahno ye u.
9 Nde tah hua richihve che rendeva ye yavenán,
te ricuahn ye vederihquentiyon yahn mạn ye, redin cạ ye che
vederihquentiyon yáhn.
10 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Cuihcovan nchuhn mạn, conahn tin ne mạn, che cạhmá.
11 Che chendihco ihyan nunde ne, ndiyu cạva dehtenduh che reh ye, te
cạva ndudo chihngạ che rente ye.
12 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—¿A tumacadino ne che chi yudo yahn sạhn fariseo sih yahn ndudo che
tihcạ rạhn ne ne?
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nducuahn vederihquentiyon che ndiyu mạn Chidá che va ye
vahchetero chihco cạde ye ne, va che cuihno anduhnecạ ạma yạhn che
retico ihyan nde dihyoduto.
14 Din ca mạn se, te sạhn sih ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che quendanan
se sạhn nạn ve chenạhn, cora nun nducoyạca se chete ive yạhn.
15 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Te cuande ne nuhn deh conahn che nte ne yahn che chendihco ihyan
nunde.
16 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—¿Tạcạ che namin nduco nchuhn hua renahn ne?

17 ¿A hua devano ne te nducuahn che reh ihyan ne, vacochendereh yahn
ye renun? Chemin ne, rechuh cuahn chete ye, ne rendiquendah.
18 Ate ndudo chihnga che rente ihyan ne, rente ye yahn che chihnga
rendededecadino ye, ne nduco chemin chendihco ye nunde.
19 Tihca, te nan vederendededecadino yahn ihyan reconan che chihnga
rendededecadino ye man, che rihno ye vih man, che rahtenan ye nduco
ndahta che hua nihnevaco nduco ye man, che reduco ye man, che rihncheh
ye man, ndere ricueh dame ye nunde ihyan man.
20 Nunde chemin chan redin che rinda ihyan. Ate che cheh ihyan
andahre hua renano ye tah ne, ndiyu nunde chemin.

Nduhca che chitahno ama tahn tama nación

21 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye yahn yahn yan Tiro nduco yan Sidon,
22 ne ama tahn ndata yahn ihyan cananea, che va te yahn min ne, cuahn
te cuahn nan cuahn ye, ca rica te ca rahn te numa dito te:
—Dihvé, Daya David, conan vahino ne u. Tahn daya ne, quenun ama
vaco chihnga tahn, ne ama rechuhrihn te.
23 Ate hua tumecah ye yahn te. Tuhme rahn ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Cotumacah ne tahn, te ama rah te cochi te cuahn vedamo vo.
24 Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:
—Dendiohs ne, dechuh ye u cava che conán ihyan nación yahn Israel che
a ndinda ye, din nune yahn ye.
25 Ate tahn min ne, chahn nda te, chehntihya te nan ye, ne rahn te ri te
ihyan:
—Dihvé, ¡cuinan ne u!
26 Rahn ye ri ye tahn:
—Hua redin yahn che conán di, te anduhneca ndete che cahneví pan che
va che cheh ihyan nación yáhn, cáh yahna.
27 Ndahconan te, ne rahn te:
—Dihvé, cuaco che rahn ne. Ate yahna ne, namin reh te, te rendevahn te
dache che ra man mesa yahn dihve te. Nducote tihca ne, ricá favor ndih
che conan ne tah u.
28 Tuhme rahn ye ri ye tahn:
—Daya, ¡ama numa ine ritehne! Conahn ndoque nduhca che rique.
A ura min no ndiquendah vaco chihnga me tahn daya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama yahn ihyan cah

29 Ndaca Dihvo vo min ne, nta ye chihto vine yahn Galilea. Tuhme cocha
ye ama tingüete, ne min chihnde ye.
30 Ama yahn ihyan chi dama ye nan ye. Nda ihyan chahn ama yahn ihyan
cah, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che neneva doh tah ye man, ihyan
che ve nan ye man, ihyan che lihme ye man, yahn ca ihyan che ndi ye tama
te o nan cah man, ne din Dihvo vo che ndoyahn nducoyaca ye.
31 Ama chahn ino ihyan che ndihchero che ndoyahn nducoyaca ihyan
cah chahn, ne ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che nda cuande ye
ihyan nación yahn Israel.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan

32 Chihno min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye
ihyan:
—Ama renan vahino ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nduco vo, ne
metah dehva che cheh ye. Hua nahn ndedechúh ihyan che diya chete ye, te
denan cotah cuno ihyan cuahn yune.

33 Rąhn ihyan apóstol chahn ri ye ihyan:
—Ate muhn yąhn nąn che metah duhva. ¿Ti ngua vo che cąh vo cheh ihyan sih?, te ąma yąhn ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Tąva pąn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ihyan chahn:
—Va ndache pąn yahn nuhn mąn, ąma o yąhca cąhya mąn.
35 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che chahte nducoyąca ihyan ndiyąhn.
36 Chetąh ye nduh che ndache pąn chahn nduco yąhca chahn, quetuhma ye, ne necąh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cąh ye ihyan apóstol chahn cąva che cuih ye vąn ihyan.
37 Cheh nducoyąca ihyan chahn nde nąn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dąma ye cheyahn che ngąva, ne decuto ye ndache cuahte.
38 Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun mil che demąn ihyan chąhn, avąne ihyan ndąhta mąn, checąhya mąn.
39 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn, ne quenun ye chete ąma bąrco, cuahn ye cuąhn yąhn yahn yąn Magdala.

16

Sąhn fariseo nduco sąhn saduceo ne, rica se ąma vederihno ndihchero se

1 Ąma o sąhn fariseo nduco sąhn saduceo ne, chahn se chendihchero se Dihvo vo. Sąhn chahn ne, retumarande se ihyan, ne chica se che din ye ąma vederihno, ndihchero se, cąva che co devano se che Dendiohs dechuh ye ihyan.
2 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuahn che a ri chino ne, ndete che cuąh nąn ro ne, rąhn nchuhn te ndąhcą din ro.
3 Me vateyąn ne, ndete che cuąh nąn ro mąn, man mąn ne, rąhn ne te cuan co. Nchuhn ne, ¡o nąn o chende ne! Ąma ndah ndą cuande ne tącą ri nąn ro, ate hua retumacadino ne yahn vederihno che redin Dendiohs mąn ro cuh.
4 Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ama duhtuno ihyan ye, nde hua retumacąh ye Dendiohs. Rica ye vederihno ndihchero ye, ate atenąn ąma vederihno nduhcą vederihno che din Dendiohs nduco ihyan profeta Jonás ndąca ndihchero ye.
Chihno rąhn ye chemin ne, chihcomąn ye sąhn chahn, ne chica ye min.

Vededevano yahn sąhn fariseo ne, nduhcą yą yahn pąn

5 Cuahn che tuche ihyan chahn vine me ne, ntą tin ihyan apóstol chahn che hua nda ye pąn.
6 Ura min rąhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuihco nchuhn cudądo. Hua tumacąh ne yahn yą yahn sąhn fariseo mąn, sąhn saduceo mąn.
7 Tuhme ndedecadino ihyan chahn, ne rąhn vąn mąn ye nduco vih:
—Tihcą rąhn ye ri ye uvo yahn che hua quendą vo pąn.
8 Checadino Dihvo vo che hua chenahn ihyan chahn che rąhn ye. Deyahn che hua nda ye pąn ndedecadino ye. Chemin che rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che rendedecadino nchuhn che hua nda ne pąn? ¿Tącą che hua numa ino ne ritahno ne?
9 ¿Tącą che hua renahn ne, nde hua rahtenun ino ne vederihno che rendihchero ne? Cuahn che cąh, cheh uhn mil ihyan nduco uhn pąn me ne, ¿tącą che hua chahtenun ino ne che nde cąde cuahte che ngąva nedin dąma ne?

10 A namin no tun cuahn che cạ́h, cheh cun mil ihyan nduco ndache pạn
me ne, ¿tạcạ che hua chahtenun ino ne che nde cạde cuahte che ngạva
nedin dạma ne?
11 ¿Tạcạ che hua chenahn nchuhn che ndiyu yahn pạn che rạ́hn nduco
ne? Rạ́hn nduco ne che cạhco ne cudạdo yahn yạ yahn sạhn fariseo mạn,
sạhn saduceo mạn.
12 Tuhme chenahn ihyan chahn che a yahn ndudo che ricuahn sạhn
chahn che tihcạ rạhn ye.

Rạhn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

13 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạhn yahn yạn Cesarea de Filipo ne,
tumerune ye ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan, ¿deh rạhn ihyan yáhn ne?
14 Ndahconan ihyan chahn:
—Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ndih che Juạn Bautista. Nạhn tun ye ne, rạhn
ye te ndih che Elías. Nạhn tun ye ne, rạhn ye te ndih che Jeremías o tạma
cha ihyan profeta che chahte ye a rạhn me.
15 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn ne, ¿deh rạhn ne yáhn ne?
16 Ndahconan Simón Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ndih ne, a ihyan che va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, a
ndih che Dạya Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndah ro yehn, Simón, dạya Jonás, te a mạn Chidá che va ye vahchetero
te ye checadine, ndiyu ihyan iyehnse.
18 Rạ́hn rí di te redin yahn che doche Pedro, te che tihcạ doche ne, conahn
che ạma ndudo redin. Cuahto min quendi ihyan yáhn, ne nde
vederihquentiyon yahn chundah hua co ndạhco ndiya ihyan.
19 U ne, té vederihquentiyon di cạva che conan vạn ihyan che
rihquentiyon Dendiohs. Cha che cạh yone che din ye mạn, cha che cạhca
tan che hua din ye mạn ne, Dendiohs ne, cạh dito ye ndudo yehn.
20 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn che hua cạhma ye
nduco nde ạma ihyan che a mạn ye che va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

21 Nde tạhn min canạn Dihvo vo cạh ye che checadino ihyan apóstol yahn
ye te va che cạhn ye yạn Jerusalén, ne min ạma chuhrihn ye. Ndo dạma
intiyahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn, din tạn se nduco ye, nde cạhno se ihyan. Ate cuihno ino ro ne, ntuche
ye.
22 Tuhme quenda Pedro ihyan ạma lạdo, ne canạn riyạhve ye ihyan, ne
rạhn ye:
—Dihvé, hua ndạhcạ che cạhco mendạhn ne ndih cạva che tihcạ cuahno
co ne.
23 Ndaconan Dihvo vo ndihchenun ye nạn Pedro. Chihya ye ihyan, ne
rạhn ye:
—Di chundah, cuehn vạne, te redin vahche yáhn. Di ne, hua devene cha
che rihquentiyon Dendiohs. Atenạn che rihquentiyon ihyan iyehnse
devene.
24 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol chahn:

—Adecoduhno ihyan che nahn co cuande ye vạn ihyan yáhn ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno mạn ye. Andahre va che conan yạh ye nạn ạma cruz, ate va che cạhco mendạhn ihyan, conduco ye u.

25 Tihcạ, te ihyan che hua nahn cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u ne, va che conda ye, ne ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan ne, andahre din tạn ihyan nduco ye, cạhno ye ihyan, ate ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.

26 Hua cochihve yahn ihyan andahre nedin dạma ye nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che chemin din che denda ye, ne hua co cuahtenan ye vahchetero. Ndete che tihcạ ne, metah deh nduco nedihve ye cạva che ndevahn ye.

27 Va che conahn chemin, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che chí numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá nduco ángel yáhn, ne techecạdé yahn nducoyạca ihyan, ndạhco menún yahn queri ạma ye tunoca che nedin ye, ndahtenan ye iyehnse.

28 Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma o ihyan che chenun ye muhn ne, vate ca ye iyehnse ndạ ro min, ne ndihchero ye u che rinducó nducoyạca ihyan cuahn che ndá numacuahn vederihquentiyon yáhn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyạhn ye

1 Chihno ạn ro min ne, quenda Dihvo vo Pedro mạn, Jacobo nduco dihno ye Juạn mạn, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ạma tingüete yạco,

2 ne min ndo diyạhn ye nạn ihyan chahn. Yavenạn ye mạn, tino yahn ye mạn ne, ạma diyạhn ro nduhcạ nạn yạhn.

3 Ura min ndihchero ihyan apóstol chahn Moisés nduco Elías che rente ye nduco Dihvo vo.

4 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ạma ndạhcạ che cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne ne, dendah nuhn ino vache vah; ạma nạn che conun ne, tạma nạn che conun Moisés, ne tạma nạn che conun Elías.

5 Numanahn che rạhn ca Pedro ne, quendihco ạma man tuno diyạhn ro nạn che chenun ihyan chahn, ne vạn man me ne, chenun ạma ndudo che rạhn tuhcạ:

—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Ạma yenó cạva se. Che cạhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

6 Cuahn che chihnevan ihyan apóstol chahn ndudo me ne, ạma dihya ye chi, ne chahtetạve ndih ye ndiyạhn.

7 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya ne co.

8 Cuahn che ndo nihyon nạn ye ne, ametah ndihchero ye ihyan che o chahn, a demạn Dihvo vo.

9 Ura che cuenchahn ye cuete me ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Hua cạhma nchuhn nduco nde ạma ihyan yahn vederihno che ndihchero ne, nde ro che u che rinducó nducoyạca ihyan ntuché vạn tenạhn.

10 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne rạhn ye:

—¿Deh cuande che rạhn sạhn devano ley che dirun Moisés che dinoca Elías va che chi ye ne?

11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuąco che va che chi Elías, ndąhco cąde ye nducuahn.
12 Ate rą́hn rí nchuhn te a ndą Elías, ne ihyan ne, hua nevahnecun ye
ihyan. Tahque ndah ye ne, din tąn ye nduco ye. Namin u che rinducó
nducoyąca ihyan ne, va che chuhrí hn, din tąn ihyan nducó.
13 Tuhme tumacadino ihyan apóstol chahn che rente ye yahn Juąn
Bautista anduhnecą ndete che a ihyan min che Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn dihn che ndi se cah rih dihca

14 Cuahn che ntą ihyan chahn nąn che chenun ihyan chenąhn ne, chahn
ndą ąma se, chehntihya se nąn Dihvo vo, ne rąhn se ri se ihyan:
15 —Dihvé, conan vąhino ne sąhn dąyá, te ndi se cah rih dihca, ne ąma
rechuhrihn se. Ąma ndeh yune cuahn che rinuhn yahn se ne, rendąhnun
se vącoyąhn mąn, vąn nune mąn.
16 A checú sąhn nąn ihyan apóstol yahn ne, ate hua chi din ye che
ndoyahn se.
17 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne, duhtuno ihyan nchuhn mąn, hua
ritahno ne mąn. Nchuhn ne, a hua ndą ro che co ne ihyan. ¿A cuahn dąma
quendą́h vedechahtino nduco ne, che rąhco ne? Checú ne sąhn muhn.
18 Sąhn dihn me ne, quenun ąma vaco chihngą sąhn. Cuahn che ndą se
nąn ye ne, chihquentiyon ye che ndiquendąh vaco chihngą me, ne
ndetąhno ndoyahn se.
19 Ura che a demąn ye ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:
—¿Dehra cuande che hua chi ndetendąh nuhn vaco chihngą me ne?
20 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne, te cuąco rą́hn rí nchuhn te ndete che
ritahno ne mare tahsihn ne, cąhcantiyon ne ąma ico che cąca nąn che va,
ne cuhnde tąma cuahn, ne dinahn. Ndete che ritahno ne ne, adecodehno
che cąca ne ne, conahn nduco ne.
21 Rą́hn rí nchuhn te cąva che ndetendąh vo vaco chihngą chemin chan
ne, va che covąh vo mąn, cuahto vo yąhte mąn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo tąma yune che va che cąhno se ihyan

22 Numanahn che quechica Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye estądo
yahn Galilea ne, rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che necąh ihyan u tąh sąhn
nunde,
23 ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.
Ąma chi ndąche ihyan chahn yahn che tihcą rąhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cąde iyo yahn yąco

24 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn Capernaum ne, chahn sąhn che rica se
tume cąde iyo yahn yąco, tumerune se Pedro:
—¿A hua renedihve ihyan ricuahn yahn nchuhn tume cąde iyo yahn yąco
ne?
25 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Tącą hua, renedihve ye.
Ndondą Pedro chete vah ne, menąn vihca tumerune Dihvo vo ihyan:
—Deh rahn Simón, ihyan che rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye tume cąde
iyo ne? ¿A ihyan nación yahn ye o ihyan tąma nación ne?
26 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Rica ye ihyan tąma nación.
Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, ihyan nación yahn ye ametah va che nedihve ye.
27 Ate cạva che hua din vo che co tạn nde ạma ihyan ne, cuehn nạn vine, ne cotihyen cu ra yạhca. Ite che cua te ne, cuentah chende te, ne min ntaque ạma tume. Nduco chemin cuenedihve cạde iyo yáhn mạn, yehn mạn.

18

Duh che tahque conạn

1 Chihno min ne, ndo dạma ihyan apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—¿Duh che tahque conạn vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne?
2 Tuhme cah Dihvo ạma lihn, chihno ye mendạhn,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ndete che hua nto ino ne nunde yahn ne, co ne nduhcạ checạhya che tuhchan che necun ne, hua co cuahtenan ne vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
4 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che necun ye nduhcạ lihn cuh ne, ihyan min che tahque conạn ye vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs.
5 Namin cuedevano ne te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ạma ihyan yáhn che necun ye nduhcạ lihn cuh ne, a u nevahnecun ye.

Cạhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

6 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde ne, ạma chahte castigo va che co ye. Tahque ndạhcạ cạva ye ndete che cạca yạhto ihyan ạma tu yudo chahte dạndo ye, ne cuacondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn, yudomin ca che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde.
7 ¡Chevạh ihyan ihyense!, te a cạde no che va che cuahtendihco ye nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde!
8 'Ndete che rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne va che dinahn ne nduco tạh ne o nduco cạh ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che a chihca ne, chacondạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche ne, yudomin ca che ndah tạh ne, ndah cạh ne, cuahtenun ne vạn ruchiyạhn cuahn dạma.
9 Ndete che cạva ndutinạn ne rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che a tico ne, chacondạh ne, te tahque ndah yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre hua ro nạn ne, yudomin ca che ndah ndutinạn ne, cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

10 'Cuihco nchuhn cudạdo che hua ndạhchenan ne nde ạma ihyan che necun ye nduhcạ checạhya che tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn dạma chenan ye nạn Chidá che va ye vahchetero.
11 Tihcạ, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá ndedeváhn ihyan che a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.
12 'Ráhn rí nchuhn te ạma ihyan che va ạma ciento itecuche yahn ye ne, ndete che conda ạma te vạn chano ne, cạhcomạn ye ite che chenạhn chahn vạn chano nạn che redin ye cudạdo ite, ne cạhn ye quenuhn ye ite che chinda me.
13 Cuahn che ntạca ye ite ne, cuạco ráhn rí nchuhn te nde tahque co yeno ye cạva ite min che co cạva ite che chenạhn chahn.

14 Tihca Chida nchuhn che va ye vahchetero, te hua nahn ye che conda
nde ama ihyan che necun ye nduhca checahya che tuhchan.

Nduhca che va che nchahco ihyan yahn vih

15 'Ndete che ama ihyan che namin ritahno ye din tan ye nduco ama cha
nchuhn ne, coyahve ne ihyan cuahn deman ne nduco vih. Ndete che nto ino
ye nunde yahn ye ne, a ndedevahn ne ihyan yahn castigo che va che co ye.
16 Ate ndete che hua tumacah ye che cahma ne ne, conuhn ne ama o
testigo cava che nduco ihyan chahn yahve ne ihyan.
17 Ate ndete che nde nduco tihca hua tumacah ye ne, cahma ne nduco
ihyan ndiyaco cava che van nducoyaca ne yahve ne ihyan. Ate ndete che
hua tumacah ye ne, co din ne cuande anduhneca ndete che nde hua devano
ye che va Dendiohs.
18 'Cuaco ráhn rí nchuhn te nducuahn che nte cade ne ne, cah dito
Dendiohs ndudo yahn ne.
19 'Namin ráhn rí nchuhn te ndete che co dama ndudo ama o ne, caca ne
deh che nahn ne Chidá che va ye vahchetero ne, te ye nchuhn.
20 Te ye nchuhn, te nan che ndo dama o ino ihyan ndeva ye yavenán ne,
min quenún van ye.
21 Tuhme chahn nda Pedro, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿a ndeh yune va che nchahcó yahn ihyan che quendi ye din tan
ye nducó ne? ¿A nde ndache yune ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:
—Ndiyu atenan ndache yune, te a nduh va ndeh yune che din tan ye ne, a
tih va ndeh yune va che nchehque yahn ye.

Ejemplo yahn ama sahn che metah vederenchahco nan se

23 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama rey che tendah
cuande ye yahn sahn che redin ntiyon nduco ye.
24 Cuahn che canan tendah cuande ye ne, nda ama se tendah cuande ye
yahn se, ne quendihco ndeh se yahn ye, tenduh ndiche mil tume
diyahnguan.
25 Nducote metah deh nduco che nedihve se ne, chihquentiyon ye sahn
decahya yahn ye che ndihcue se sahn man, ndihcue se ndahta yahn se
man, daya se man, nducuahn dehtenduh yahn se man, cava che ndutonun
tah che quendihco se yahn ye.
26 Tuhme chehntihya se nan rey me, ne rahn se: "Dihvé, codin chahtino
ne yáhn, ne nedihvé yahn ne."
27 Quenan vahino ye sahn, ne numacuahn vedeyeno tehche ino ye
nducuahn che quendihco se.
28 Ate ura che conahn se ntaca se ama combiero yahn se che quendihco
ye ino cun cade yahn se. Dihno se dando ye, ne rahn se ri se ihyan:
"Cuenedihve che quendihque yáhn."
29 Chehntihya ye nan se, ne rahn ye: "Codin chahtine yáhn, ne nedihvé
yehn."
30 Ate hua cahnecun se. Tahque ndah se ne, chahn se chica nunde se
yahn ye, ne quenun ye vacoyahn nde chihno nedihve ye yahn se.
31 Ndihchero combiero yahn se che tihca din se, ne ama chi tan ye, chahn
ye chengo ye rey me.
32 Tuhme tahve rey me che chehua sahn, ne chihya ye sahn: "Di ne, ama
duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó yehn yahn nducuahn che quendihque
yáhn, te chique favor u.

33 ¿Tạca che hua tihcạ quenan vạhine combiero yehn nduhcạ che quenan vạhinó di?”
34 Numacuahn vedetạn chihquentiyon ye che conun se vạcoyạhn nde chihno nedihve se che quendihco se.
35 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Namin nchuhn, ndete che hua nchahco ne yahn vih numacuahn chedave yahn ne ne, cuahno ne nduhcạ che chahno sạhn min, te Chidá che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndạhta yahn ye

1 Cuahn che chihno nte Dihvo vo ne, chica ye min estạdo yahn Galilea, cuahn ye estạdo yahn Judea, tạma lạdo viche ico Jordán,
2 ne ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye. Cuahn che ndạ ye min ne, din ye che ndoyahn ihyan cah.
3 Tuhme ndạ ạma o sạhn fariseo che nahn tumarande se ihyan, ne tumerune se:
—¿A co tehche ihyan ndạhta yahn ye cạva adecodehno ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuahn che dendah Dendiohs iyehnse ne, dendah ye ihyan chạhn mạn, ihyan ndạhta mạn.”
5 Namin ndirun tuhcạ: “Ihyan chạhn ne, cạhcomạn ye indihte yahn ye, ne cahnevạco ye, conan cuma ye ndạhta yahn ye. Ihyan chahn ne, din yahn ye vih anduhnecạ ndete che ạma no ye.”
6 Nducote tihcạ ne, ametah din ye cuande che o ye, te anduhnecạ ndete che ạma no ye. Nducote a mạn Dendiohs nahn ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vih ne, hua redin yahn che tehche ye vih.
7 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ndete che tihcạ ne, ¿deh cuande che cạh yune Moisés che tehche ihyan ndạhta yahn ye, dirun ye ạma cạca cạh ye tạhn?
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yahn che cheche chedave yahn ihyan ne, chemin che cạh yune Moisés che tehche ye ndạhta yahn ye. Ate Dendiohs ne, hua tihcạ chihco cạde ye cuahn che dendah ye iyehnse.
9 U ne, ráhn rí nchuhn te ihyan che ndere tehche ye ndạhta yahn ye ndiyu yahn nunde che quenan te nduco tạma chạhn, ne cahnevạco ye nduco tạma te ne, redin duche yahn ye che nihnevạco ye. Namin sạhn che cahnevạco se nduco tạhn che ntehche inchạhn te tạhn ne, condihco se nunde.
10 Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye Dihvo vo:
—Ndete che tihcạ va cạde yahn ihyan chạhn ne, tahque ndah ye che nde hua cahnevạco ye.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua nducoyạca ihyan co dinahn ye yahn chemin, te atenạn ihyan che necạh Dendiohs vederihquentiyon ihyan che co dinahn ye.
12 Vate chạhn che hua numa ye, te a tihchan ye nde rahteyạn ye. Namin vate ye che hua numa ye yahn che ihyan redin yoh ye ihyan. Namin vate ye che hua rahtenan cuma ye ndạhta cạva che hua co vạhche yahn ye nạn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan che retumacadino che co dinahn ye che cuahtemạn ye ne, ndạhcạ che dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tạh ye checạhya, covạh ye cạva

13 Chihno min ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye cạva che nahn tạh
Dihvo vo, ne covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco ihyan
chahn.
14 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua cạhca tạn nchuhn che chi checạhya sih náṇ, te a ndi cuande vạn
ihyan che necun ye che cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon
Dendiohs.
15 Chihno rạhn ye chemin ne, nahn tạh ye checạhya chahn, covạh ye
cạva. Tuhme chica ye min, cuahn ye.

Ạma saṇhn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

16 Ura min ndạ ạma saṇhn yuno nạn Dihvo vo, ne rạhn se:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah che dín cạva che conán vahchetero ne?
17 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye saṇhn:
—Nde hua redin yahn che cahme, Ihyan Ricuahn Ndah, te atenạn
Dendiohs ne, ihyan min che ndah ye. Cạva che conen vahchetero ne,
codinehn vederihquentiyon yahn ye.
18 Tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihquentiyon me ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye saṇhn:
—Vederihquentiyon che tuhcạ: “Hua cahne ihyan mạn, hua din duche
yehn che nihnevaque mạn, hua doque mạn, hua ndere cạhma nonde yahn
ihyan mạn,
19 cuendeva yavenạn chide mạn, cheque mạn, codin yahine nducoyạca
ihyan nduhcạ che yahino man di mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Nducuahn vederihquentiyon che tihcạ ne, redináhn nde ro che lihn ca
u. ¿A va ca che dináhn ne?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye saṇhn:
—Che cuahtenan ihyan vahchetero ne, tahque rigonun chihve che co
vedecuihca. Cạva che hua co vạhche yehn che tone min ne, cuendihcue
dehtenduh yehn che va, ne cuinen ihyan chevạh. Tuhme cochi condoque u.
22 Nducote ạma cuihca se ne, hua quenan ino se che tihcạ rạhn Dihvo vo
nduco se, ne ạma chi rạn se conạhn se.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma vạhche cạva ihyan cuihca che condạ ye
vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
24 Ndaconan ráhn rí nchuhn te nde ạma ihyan cuihca ne, hua co condạ ye
vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
25 Che rạhn ye chemin ne, ạma cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne rạhn ye
vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan hua co ndevahn ye.
26 Chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che tin demạn ihyan ne, hua condạ ye vahchetero. Atenạn Dendiohs co
din ye che min tuno ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
27 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, me nuhn che chihcomạn nuhn nducuahn, chinduco nuhn
ndih ne, ¿deh co nduco nuhn ne?
28 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te cuahn che a nuhnde cạde nducuahn, ne u che
rinducó nducoyạca ihyan cuhndé nạn che rihquentiyón numacuahn

vedeyudo ne, namin nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte ne techecạde ne yahn nduh che ndichio ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.
29 Namin adecoduhno ihyan che va che cạhcomạn ye dehtenduh yahn ye mạn, ihyan yahn ye mạn, cạva che co conduco ye u ne, nuhnde menun ạma ciento yahn queri ạma che cạhcomạn ye, a vạco ye, a dihno ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndạhta yahn ye, a dạya ye, a yạhn yahn ye, ate nunde menun ạma ciento yahn queri ạma che cạhcomạn ye. Avạne ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
30 Ndạ ro min ne, ndiyu yahn che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye.

20

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon

1 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma patrón che chahn ye ạma vatiyạn chenuhn ye mozo cạva che tuhn se uva yahn ye.
2 Ndạca ye neve se, ne nte cạde ye nduco se che din se ntiyon cạde ro, ne dechuh ye sạhn nạn ntiyon yahn ye.
3 Chahn tun ye tenduh nạn rahco nun vatiyạn, ne ntạca ye te neve se che vatechica se cuạhn ndihve, metah ntiyon din se.
4 Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne sạhn chenạhn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
5 Chahn tun ye tenduh nạn mạhn yạhn. Ntạca ye te neve se, dechuh ye sạhn nạn ntiyon me. Chahn tun ye tenduh nạn rahco ino. Ntạca ye te neve se, ne namin dechuh ye sạhn.
6 Ndaconan chahn tun ye tenduh nạn rahco uhn, ne ntạca ye te neve se, ne rạhn ye ri ye sạhn: "¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon mạn ro ne?"
7 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan: "Hua din nuhn ntiyon, te hua ndạca ntiyon din nuhn." Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhcạ che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
8 Chi chino me ne, rạhn ye ri ye mandador yahn ye: "Cuenedin dame sạhn mozo sih, ne cuenedihve yahn se, cuanan nduco sạhn che ndạ adive cuahn."
9 Cuahn che chendạ sạhn che a nde nạn rahco uhn a chino canạn din se ntiyon ne, ndondạ tạh se chihve yahn se yahn numa ro.
10 Nde nạn chihnonan yahn ne, chendạ sạhn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye sạhn, ate a dạma no nedihve ye sạhn.
11 Cuahn che ndihchero se che a dạma no nevihve sạhn nduco sạhn chenạhn chahn ne, rạhn nunde se nduco patrón yahn se,
12 ne rạhn se ri se ihyan: "Sạhn sih che atenạn ạma ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dạma nedihve ne sạhn nduco nuhn che chahtenun nuhn vạn yạn numa ro, din nuhn ntiyon?"
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: "A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhcạ che a nte cạde vo.
14 A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conạhn ne. A mán va vedeyeno che tihdenán, nedihvé yahn sạhn chuhn. U ne, codín nduhcạ che náhn nduco tume yáhn.

15 Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenan cumá vedevạhino nduco
se.”
16 Atihnocạ no tun ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan, te ndiyu
che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane che
a cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye. Tihcạ, te vạn
nducoyạca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenạn neve ra ye
che tendạhnun Dendiohs ihyan cạva che ndevahn ye.

Ndaconan rạhn Dihvo vo Jesuscristo che va che cạhno se ihyan

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén ne, quenda
ye nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rạhn ye ri ye ihyan:
18 —A devano nchuhn, che mạn ne, chenun yune vo, cuhn vo yạn
Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh ihyan u tạh
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne cuih
nunde se yáhn cạva che cạhno ihyan u.
19 Necạh se u tạh sạhn tạma nación cạva che din duche yahn se u mạn,
cuahn se u mạn, nahn yạh se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn
tenạhn.

Chaco Jacobo mạn, Juạn mạn ne, chica ye che conạn daya ye

20 Chihno min ne, chahn ndạ ndạhta yahn Zebedeo nduco nduh che o
daya ye, Jacobo mạn, Juạn mạn. Chehntihya ye nạn Dihvo vo, ne chica ye
favor ihyan.
21 Tumerune Dihvo vo ihyan:
—¿Deh nehn ne?
Rạhn ihyan ndạhta me:
—Ricá ndih che cuahnecun ne che cuahte nduh che o dayá dạma nduco
ne cuahn che a va ne nạn rihquentiyon ne. Ạma se ne, cuhnde se lạdo tạh
cuạco ne, ne tạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cueh ne.
22 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn
ne nduhcạ che va che ạma chuhríhn ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Cocha nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te va che chuhrihn nchuhn nduhcạ che va che ạma chuhríhn, ate
che cuahte ne chihto nán ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te a Chidá che
cạhcantiyon ye, ne a mạn ye devano ye cha ihyan che cuahte ye chihto nán.
24 Chihnevan ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco ihyan che
o chahn.
25 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndinạn yahn queri ạma nación ne,
ạma yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne, rendinun
rendinạhno se ihyan yahn ye.
26-27 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te adecochano ne che nahn conạn
ne ne, va che co ne nduhcạ ạma mozo, conan ne vih.
28 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, cuiquendi ne yune yáhn, te u ne,
ndá, ndiyu cạva che conan ihyan u, ate cạva che conan mán ihyan, ne
cạhco mendáhn u cạva che ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn o sạhn nạn ve

29 Cuahn che chica Dihvo vo yạn Jericó nduco ihyan apóstol yahn ye ne,
ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan.

30 Chihto yune vate o sạhn nạn ve, ne cuahn che chihnevan se che a ndạ
nino Dihvo vo ne, riyạhve se ihyan numa dito se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
31 Rạhva ihyan nduco se cạva che cuahtedihn chende se, ate nde tahque
yudo nạn se rạhn se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
32 Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye sạhn, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh nahn nchuhn che dín cạva ne ne?
33 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che dín ne che co ro nạn nuhn.
34 Quenan vạhino ye sạhn, ne nahn tạh ye ndutinạn se. Ndetạhno chi ro
nạn nduh che o se, ne cuahn se chinduco se ihyan.

21

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Jerusalén

1 Cuahn che a ndạ nino ihyan chahn yạn Jerusalén ne, ndạ ye chihto ạma
yạn lihn che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min tahve Dihvo vo o ihyan
apóstol yahn ye,
2 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyạn, ne min ntạca ne ạma burro che quenan chiche
te, nduco te dạya te. Cuentạhte ne ite, ne cuiquenda ne ite.
3 Ndete che va duh ihyan che cạhma ye deh din ne burro tih, rentạhte ne
ite ne, cạhma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn ye ite, ne ndetạhno
ndedechuh ye ite.”
4 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta tuhcạ:
5 Cạhma nchuhn co ne ihyan che vate ye yạn Jerusalén:
“Condihchero nchuhn che cochi Rey yahn ne.
Ạma necun ye, ne quendudo ye ạma burro lihn.”
6 Dinahn ihyan apóstol chahn che chihquentiyon Dihvo vo.
7 Chehua ye burro me nduco dạya te, ne tihde ye tino yahn ye dạme te.
Cocha Dihvo vo ite, ne quendi ye cuahn ye.
8 Ạma yạhn ihyan nduco ye, ne nạhn ye ne, rentạve ye tino yahn mạn,
nạhn ye ne, rentạve ye yạta cue mạn, rendedecuco ye numa yune cuạhn
nạn che cuahn Dihvo vo.
9 Nducoyạca ihyan che ndạhnạn ye mạn, ihyan che chenan ive ye mạn
ne, ạma yeno ye, ne rah ye tuhcạ:
—¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon
che quenan cuma ihyan ndico yahn ye David! ¡Dechuh Dihvo vo Dendiohs
ihyan! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs!
10 Cuahn che chendạ Dihvo vo yạn Jerusalén ne, canạn nducoyạca ihyan
ndo dạma ye. Ạma vari ye, ne nạhn ye tumerune ye:
—¿Duh ihyan tih che ndạ ye ne?
11 Nạhn ye ne, ndahconan:
—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yạn Nazaret, estạdo yahn
Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendạh vah ye sạhn che chenun se chete yạco rendihcue se

12 Chendạ Dihvo vo chete yạco, ne ndetendạh vah ye nducoyạca sạhn che
chenun se min rendihcue se mạn, ra se mạn. Chi muhn chi min ye mesa
yahn sạhn che rendahcorun se tume mạn, silla yahn sạhn che rendihcue se
icui mạn,

13 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nạn ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhcạ: “Yạco yáhn ne, cạva che cuahtenun ihyan covạh ye”, ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecạ vah nạn che rendo dạma sạhn duco.
14 Chihno min ne, chahn ndạ ạma o sạhn nạn ve mạn, sạhn che cueh cạh mạn, nạn Dihvo vo min chete yạco, ne din ye che ndoyahn se.
15 Ducoyạca checạhya che chenun min ne, ạma yeno, ne rah tuhcạ:
—¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma David!
Chidocuyạn ndinạn nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ạma chi tạn se che din Dihvo vo vederihno mạn, che rah checạhya chahn rendeva yavenạn ye mạn,
16 ne rạhn se ri se ihyan:
—¿Tạcạ che recạh yune ne che tihcạ rendeva checạhya sih yavenạn ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Recạh yuné, te a tihcạ va che conahn. A devano nchuhn te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Chihco cạde ne che checạhya mạn, decuạh mạn ne, ndeva yavenạn ne nduhcạ che redin yahn.”
17 Chihcomạn ye sạhn chahn, ne chica ye min. Cuahn ye yạn Betania, ne min quenan ye vino min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ạma yạhn higo

18 Chi dave tạma ro me, ura che quenun yune Dihvo vo che cuahn tun ye yạn Jerusalén ne, chi cuico ye.
19 Ndihchero ye ạma yạhn higo chihto yune, ne chahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate metah nde ạma ndute yahn, demạn yạta chenan. Tuhme din dine ye yạhn me, ne rạhn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn.
A ura min no tih yạhn me.
20 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn che tih yạhn me ne, ạma cuahn ino ye, ne tumerune ye Dihvo vo:
—¿Tạcạ che ndetạhno tih yạhn higo cạh ne?
21 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ndete che ritahno ne mạn, hua rihco yahn ino ne mạn ne, nde vederihno che tahque rahte co din ne. Co cạhcantiyon ne ico tih che cạhn condạhnun vạn nuniyạhn, ne dinahn.
22 Ndete che ritahno ne ne, nducuahn che cạca ne Dendiohs ne, conahn nduco ne.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

23 Ura che ndạ Dihvo vo ne, chendạ ye chete yạco, ne canạn ricuahn ye. Numanahn min ne, chahn ndạ chidocuyạn ndínạn nduco sạhn intiyahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Duh te vederihquentiyon ndih che din ne dehtenduh che tihchan ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin, tuhme có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcạ redín:
25 ¿Duh dechuh Juạn che chehdenune ye, a Dendiohs o ihyan iyehnse ne?
Ate canạn rentuhno se vạn mạn se nduco vih:
—Ndete che cạhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juạn ne, cạhma ye co ye uvo: “¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che cahndudo ye tuhme?”

26 Me ndete che cạhmo vo che ihyan iyehnse dechuh ye ihyan ne, co tạn ihyan yạn nduco vo, te nducoyạca ye ritahno ye che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.
27 Tahque ndah se ne, rạhn se ri se Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rạhn ye ri sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn cạhya che rahcotạhn

28 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn ndinạn chahn:
—Nté ạma ejemplo, cahnevan nchuhn. Ạma ihyan ne, vate o dạya ye, ne rạhn ye ri ye ạma se: “Mạn ro ne, cuehn ton uva yuhn vo.”
29 Ndahconan se, ne rạhn se: “Hua cáhn.” Ate adive ne, nto ino se che tihcạ rạhn se, ne cuahn se din se ntiyon che chihquentiyon chida se.
30 Numanahn min ne, rạhn ye nduco sạhn che tạma me che cạhn se din se ntiyon min. Sạhn min ne, rạhn se ri se ihyan: “Tạcạ hua, chidá, cáhn.” Ate hua dinahn se.
31 ¿Cha sạhn chahn dinahn se che chihquentiyon chida se ne?
Ndahconan sạhn ndinạn chahn, ne rạhn se:
—Sạhn che yạhve ye menạn me.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nduhcạ sạhn che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te rahcotạhn ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn ye ne, tahque nun dinahn sạhn rica tume cạde iyo mạn, tạhn ndere vatechica mạn, che co nchuhn.
32 Juạn Bautista ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che runecạde cuahtechica ye, ne nevahnecun sạhn chahn mạn, tạhn chahn mạn, ate nchuhn ne, chahcotạhn ne, nde hua nto ino ne andahre ndihchero ne che nevahnecun ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

33 ’Cuihnevan nchuhn tạma ejemplo: Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn yạhn yahn ye, ne din ye chahn yahn mạn, dendah ye ạma tanque nạn che cuhno ye nune yahn uva me mạn, chahto ye ạma chete nạn che din ye cudạdo ntiyon min mạn. Cuahn che chihno chihco tahn ye nducuahn ne, ndạhco ye chendạta me tạh ạma o sạhn che din se ntiyon nduco. Tuhme chica ye min, cuahn ye.
34 Cuahn che a ndạ ro che a rine uva ne, dechuh ye sạhn decạhya yahn ye cạva che necahn mạhn sạhn chahn uva me nduco ye.
35 Ate sạhn redin ntiyon chahn ne, tumangạn se sạhn decạhya chahn yahn ye, ne ạma se ne, chahn se sạhn, ne tạma se ne, chihno se sạhn, ne tạma se ne, cạh se tu sạhn.
36 Ndaconan dechuh ye tahque yạhn sạhn decạhya yahn ye, ne a namin no tun din tạn sạhn redin ntiyon chahn nduco se anduhnecạ che din se menạn.
37 ’Nạn chihnonan yahn ne, dechuh ye sạhn dạya ye, te rạhco ye te nevahnecun sạhn chahn sạhn.
38 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn dạya ye ne, ntuhno se nduco vih, ne rạhn se: “Sạhn tih che cuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno vo sạhn, ne cahnevi vo yahn se.”
39 Tumangạn sạhn chahn sạhn, quenda se sạhn cuạhn chihto, ne chihno se sạhn.
40 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn ndinạn chahn:

—Cuahn che ndạ dihve chendạta me ne, ¿deh din ye nduco sạhn redin ntiyon chahn ne?

41 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se ihyan:

—Numacuahn vedetạn decuihno ye sạhn chahn, ne cạh ye chendạta me tạma te o sạhn redin ntiyon che necahn mạhn se ndute ndạta me nduco ye ndạ ro yahn.

42 Namin rạhn Dihvo vo ri ye sạhn ndinạn chahn:

—A devano nchuhn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Tu che hua quenan ino sạhn vihcherahto ne,
chemin che tahque chichihve.
Chemin ne, a mạn Dendiohs chihco cạde ye,
ne ạma ndạhcạ che tihcạ din ye.

43 Nducote racondạh vedạme nchuhn u ne, a rendo dạma ne nduco sạhn vihcherahto chahn. Chemin che cahnevi Dendiohs vederihquentiyon yahn ye che va tạh ne, ne ndạhco ye tạh ihyan che dinahn ye.

44 Che racondạh vedạme ihyan u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye nạn yạva, ndạca yah ye, ne ihyan che dín castigo ihyan ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ạma yạva ihyan, cuihno ndeh ye.

45 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn fariseo chahn mạn ne, chenahn se che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me.

46 Chemin che nahn tumangạn se ihyan, ate hua chihquino se. Vạh se ihyan yạn, te nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevạco daya rey

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma ejemplo, chihnevan sạhn chahn:

2 —Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a nahn nduhcạ ạma rey che din ye vihco decahnevạco daya ye.

3 Dechuh ye sạhn decạhya yahn ye ngua se ihyan che a ndiyạhve ye che conduco ye nạn vihco me, ate hua chahn ihyan chahn.

4 Ndaconan dechuh ye tạma te o sạhn decạhya yahn ye, ne rạhn ye nduco se: “Cạhma nchuhn co ne ihyan chahn che a chihnó itenine, ne a va yạn che cheh ye. Din nun ino ye chi ye.”

5 Ate a namin no tun hua tumacạh ihyan chahn. Ạma ye ne, cuahn ye nạn yạhn yahn ye, tạma ye ne, cuahn ye nạn ntiyon yahn ye,

6 ne ihyan chenạhn ne, tumangạn ye sạhn decạhya chahn, chahn ye sạhn, nde chihno ye sạhn.

7 Tuhme ạma chi tạn rey me, ne dechuh ye sandạdo yahn ye chihno se ihyan chahn, chihquiyạhn se yạn vạco ye.

8 Chihno min ne, rạhn ye nduco sạhn decạhya yahn ye: “A va yạn nducuahn cạva che cuanạn vihco. Ate ihyan chahn ne, ạma duhtuno ihyan ye, nde hua rihnevạhn che chi ye.

9 Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuạhn yune viyạn, muhn min nạn che ri dạma ihyan, ne coyạhve ne nducoyạca ihyan che ntạca ne cạva che chi ye conduco ye.”

10 Dinahn sạhn decạhya chahn, ne quenda se quendihconahn nducoyạca ihyan che ntạca se, hua tumacạh se tạchan ihyan ye. Nduco tihcạ ne, ạma yạhn ihyan chito vah ye.

11 Tuhme chendą rey me chete vah me, ne ndihchero ye ą̄ma sąhn che
nduco se min. Hua quenun se tino nduhcą che rahtenun ihyan che rahn ye
nąn rihnevąco ihyan,
12 ne rąhn ye ri ye sąhn: “Amigo, ¿tą̄cą che chenda muhn?, te hua quenon
tino che redin yahn che conon.” Sąhn min ne, nde nąn che cąhma se metah.
13 Tuhme chihquentiyon rey me sąhn che rinan se nąn vihco me:
“Cuiquiyąhto nchuhn nde tąh nde cąh sąhn tih, cuetendąh vah ne sąhn,
cuacondąhnun ne sąhn nąn che man. Min cuaco se mąn, cheh dihyon se
mąn.”
14 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn ndinąn chahn:
—Tihcą, te ą̄ma yąhn ihyan riyąhve Dendiohs che cuatenan ye
vahchetero, ate ą̄ma doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sąhn fariseo yahn cąde iyo

15 Tuhme conąhn sąhn fariseo chahn, ne ntuhno se nduco vih cąva che
nuhn ino se tą̄cą co cą̄ca nunde se yahn Dihvo vo.
16 Dechuh se ą̄ma o combiero yahn se nduco tąma te o sąhn partido yahn
Herodes, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuą̄co che rente ne mąn, ricuahn ne
numa cuą̄co vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn, nde hua
rendąhchenan ne ihyan, te dąma no rendihche ne nducoyą̄ca ye.
17 Deh rąhn ne: ¿A redin yahn che nedihvo vo cąde iyo che rica
emperador yahn Roma o hua ne?
18 Dihvo vo ne, a devano ye che retumarande sąhn chahn ihyan, ne rąhn
ye ri ye sąhn:
—Nchuhn ne, o nąn o chende ne. ¿Dehco che retumarande ne u?
19 Cuete ne ą̄ma tume che renedihve nduco ne cąde iyo, ndihcheró.
Nąhme se ą̄ma tume chemin chan ihyan.
20 Ndihchero ye tume me, ne tumerune ye sąhn:
—¿Duh ihyan che quenan yavenąn ye mąn, che duche ye mąn, nąn tume
cuh ne?
21 Ndahconan se, ne rąhn se:
—Emperador yahn Roma.
Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cha che rihquentiyon emperador ne, condinahn nchuhn, ne cha che
rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
22 Ą̄ma cuahn ino se che tihcą rąhn ye, ne conąhn se nduco vih.

Tumerune sąhn saduceo yahn che ntuche tenąhn

23 A ro min no chahn ą̄ma o sąhn saduceo chendihchero se Dihvo vo.
Sąhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenąhn, ne chemin che
rąhn se ri se ihyan:
24 Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te ndete che coh inchąhn ą̄ma
ndąhta che hua ndą̄ca dą̄ya ye ne, va che cahnevąco dihno tenąhn me
nduco tąhn min cąva che cąhco ndąta se menun dihno se.
25 Ą̄ma yune ne, chahte ndache sąhn yąn vąco nuhn che dihno se vih.
Chihnevąco sąhn menąn me, ne cuahn che chih se ne, hua ndą̄ca se nde
ą̄ma dą̄ya se nduco ndąhta yahn se. Chemin che chihnevąco tąma dihno se
nduco tąhn min.
26 Ate namin chih se, ne hua ndą̄ca dą̄ya se nduco te. Atihnocą nde
chenan chih nduh che ndache se che chahtenan cuma se tąhn min. Nde
ą̄ma se hua ndą̄ca dą̄ya se nduco te.
27 Nde nąn chihnonan yahn ne, namin chih tąhn min.

28 Nducote nduh che ndache sạhn chahn chahtenan cuma se tạhn min ne,
ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ¿cha se che inchạhn te ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, hua ritahno ne che va che ntuche tenạhn, te hua renahn ne
Ndudo yahn Dendiohs, nde huane vederihquentiyon yahn ye.
30 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ametah cuahtenan cuma ihyan vih, nde
huane ihyan ndạhta, nde huane ihyan chạhn. Ro min ne, ndo ye nduhcạ
ángel che vate ye vahchetero.
31 Me yahn che va che ntuche tenạhn ne, a ndero ndi che nde hua renahn
nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun, nạn che rạhn ye tuhcạ:
32 “U che Dendiohs yahn Abraham mạn, yahn Isaac mạn, yahn Jacob
mạn.” Che tihcạ rạhn ye ne, a ndero ndi che a ihyan min che Dendiohs
yahn nducoyạca ihyan, ihyan che vate ca ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn,
te nạn ihyan min ne, chenduche nducoyạca ihyan.
33 Nducoyạca ihyan che chihnevan ye che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma
cuahn ino ye yahn vededevano yahn ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca

34 Checadino sạhn fariseo chahn che ndạhco ndiya Dihvo vo sạhn
saduceo chahn, ne ndo dạma se, nạn ye.
35 Vạn sạhn chahn quenun ạma sạhn devano ley che dirun Moisés, ne
cạva che tumarande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
36 —Ihyan Ricuahn, ¿cha vederihquentiyon nạn ley yahn Dendiohs che
tahque menạn vihca ne?
37 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn mạn, numa
ine mạn, numacuahn vederendecadino yehn mạn.”
38 Vederihquentiyon min che menạn vihca.
39 Namin va tạma vederihquentiyon yahn ye, che a nahn dạma che
tuhcạ: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino man di.”
40 Nạn nduh che o vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dạma
nducuahn che dirun Moisés mạn, ihyan profeta mạn.

Ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿duh che Chida ye?

41 Numanahn che ndi dạma ca sạhn fariseo chahn ne,
42 tumerune Dihvo vo sạhn:
—Ihyan che va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿deh rạhn
nchuhn yahn ye ne? ¿Duh dạya ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Ihyan min ne, dạya David.
43 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che atenạn dạya David ihyan min ne, ¿tạcạ che din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che nevahnecun David ihyan nduhcạ Dihve ye?, dirun ye
tuhcạ:
44 Rạhn Dihvo vo Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde chihto nán, lạdo tạh cuạcó,
numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che hua ri rendihche di cạva che
nevahnecun ye di.”
45 Nducote mạn David dirun ye che ihyan min che Dihve ye ne, hua cuạco
che atenạn dạya ye ihyan.
46 Nde ạma sạhn chahn hua ntạquino se deh che ndahconan se yahn ye,
ne nde ro min ametah chihquino se tumerune ca se dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sạhn fariseo vạconạn se

1 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min mạn, ihyan apóstol yahn ye mạn, tuhcạ:

2 —Sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ntạh se ntiyon che ricuahn se ley min.

3 Cuenevahnecun nchuhn che ricuahn se, ate hua quendi ne yune yahn se, te sạhn chahn ne, a vih ricuahn se, ne a vih redin se.

4 Ạma ndeh nạn rihquentiyon se che dinahn ihyan, ate mạn se ne, nde tah hua redinahn se.

5 Nducuahn che redin se ne, atenạn cạva che cuhnde ro vederihquentiyon che chenan cuma se. Tahque rahno cinta che chenan chata se mạn, reche se mạn, tahque rahno tino che chenun se mạn, che co ihyan chenạhn.

6 Renan ino se rahte se nạn silla che rahte ihyan ndinạn nạn vihco mạn, chete yạco mạn.

7 Namin renan ino se che numacuahn vedenecun necạh ihyan Dendiohs sạhn vạn ihyan mạn, cạhma ye ihyan ricuahn yahn se mạn.

8 'Ate nchuhn ne, hua cạhma ne ihyan ricuahn yahn vih, te nducoyạca ne ne, dihno ne vih, ne va ạma no Ihyan Ricuahn yahn ne, ihyan min che va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

9 Hua cạhma ne chida ne yahn ihyan iyehnse, te va ạma no Chida ne, ihyan min che va ye vahchetero.

10 Namin hua cạhma nchuhn ihyan ndinạn yahn vih, te va ạma no Ihyan ndinạn yahn ne, ihyan min che va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

11 Ihyan che conạn ye vạn nchuhn ne, co ye nduhcạ decạhya yahn ne.

12 Tihcạ, te ihyan che rendạhco ndiya ye ihyan chenạhn, nahn conạn ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che ndạhco ndiya mạn ye ihyan ne, conạn ye.

13 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin vạhche ne yahn ihyan che nahn nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Hua renevahnecun mạn ne, nde hua retihyon yune ne ihyan che nevahnecun ye.

14 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun che Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te rehnevi ne dehtenduh yahn ndạhta vạh, ne cạva che hua cuhnde ro vede idihya yahn ne ne, ạma rạhn revạh ne redin cạ ne. Nducote tihcạ redin ne ne, tahque chahte castigo va che co ne che co ihyan chenạhn.

15 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te ạma nahn ne che co yạhn ihyan che cotahno ye dạma nduco ne. Ate cuahn che rendạca ne ạma ye ne, retihyon yune ne ihyan che ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye, che nde tahque redin yahn che co ye castigo vạn ruchiyạhn che co mạn ne.

16 'Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che nahn quendanan se sạhn nạn ve nduco se. ¡Chevạh nchuhn!, te ricuahn ne ihyan: "Ndete che cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne yạco ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne diyạhnguạn che va chete yạco ne, chemin che cuạco, quenan cuma che dinahn ne."

17 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rigonun chihve yạco, te min ri vihco diyạhnguạn che va chete.

18 Namin ricuahn ne: "Ndete che cạh ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne nạn ta ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete che cạh ne

ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne vedino che va nạn ta ne, chemin che cuạco, quenan cuma che dinahn ne.”

19 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rigonun chihve nạn ta, te min ri vihco vedino che va menạn.

20 Tihcạ, te cuahn che recạh ihyan ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye nạn ta ne, nde nduco nducuahn che va menạn ne, rentihyon yạn ye.

21 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye yạco ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a yạco yahn ye chemin.

22 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye vahchetero ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a ihyan min che rihquentiyon min.

23 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te renedihve ne riya yahn ive mạn, yahn anís mạn, yahn comino mạn, ate vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne, hua retumacạh ne yahn, te hua runecạde vatechica ne mạn, hua chenan cuma ne vedevạhino mạn, hua ritahno ne mạn. Che nahn ne, che quendihconahn dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, hua cạhcomạn ne nde ạma.

24 Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che nahn quendanan se sạhn nạn ve nduco se. Ạma rendecadino ne yahn dehtenduh che nde hua nduh rigonun chihve, ate che tahque rigonun chihve ne, nde hua retumacạh ne yahn.

25 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te nchuhn ne, anduhnecạ vạso mạn, cuh mạn, che dave cuạhn vedạme, ate cuạhn chete ne, ndito dehtenduh che chihngạ. Tihchan nchuhn, te nạn ihyan ne, redin cạ ne che ndah ihyan ne, ate che cuạco ne, reduco ne mạn, redin idihya ne mạn.

26 Nchuhn sạhn fariseo che hua renahn ne, che rạhco ne che retihyon yune ne ihyan che quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino ne nunde yahn ne, cuihcomạn ne dehtenduh che chihngạ redin ne, tuhme che cuạco dave yavenạn ne.

27 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin cạ ne che ạma ndah ihyan ne, ate ạma duhtuno ihyan ne.

28 Tihchan nchuhn, te andahre rạhco ihyan che ạma ndah ihyan ne, ate o nạn o chende ne mạn, ạma duhtuno ihyan ne mạn.

29 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta mạn, rendedecuco ne yạyan yahn ihyan che runecạde chahtenan ye iyehnse mạn,

30 ne ndere rạhn ne nduco vih: “Ndete che uvo che a vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan profeta chahn ne, hua dạma chi vo nduco ye.”

31 Nduco ndudo che tihcạ rạhn ne ne, rihco ro ne che dạma ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta.

32 ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cạva che din numa ne ntiyon che canạn ye!

33 Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne vạn ruchiyạhn.

34 Chemin che va ca che dechúh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan devano mạn, ihyan ricuahn mạn. Ate nchuhn ne, cạhno ne ạma o ye, ne tạma te o ye ne, conahn yạh ye ihyan. Tạma te o ye

ne, cuahn ne ihyan chete yaco man, quendah ne ihyan nduh yan nduh yan man.
35 Nduco tihca cuehdame nchuhn yun yahn nducoyaca tenahn che nde
hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rahn me,
canan nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarías, daya Berequías, che
chihno ne mendahn yahn yaco nduco nan ta.
36 Rahn cuacó rí nchuhn te nducuahn nunde min ne, ndehdame
ducoyaca nchuhn che vate ne man ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vahino ye ihyan yan Jerusalén

37 Nchuhn ihyan yan Jerusalén che rihno ne ihyan profeta man, recah ne
tu ihyan che redechuh Dendiohs rahndudo ye ye ndudo yahn ye van ne
man, ama ndeh yune ndá che nahn nedin damá nchuhn, dín cudado
nchuhn nduhca che redin chaco tuh cudado daya te man reche te, ate hua
nevahnecun ne.
38 Cuedevano nchuhn te yan vaco ne ne, cuhndeman.
39 Ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che
cahma ne tuhca: "Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh Dihvo vo
Dendiohs ihyan."

24

Rahn Dihvo vo Jesucristo te ndora yaco yahn yan Jerusalén

1 Ndiquendah Dihvo vo chete yaco che a nahn ye. Ura min ndo dama
ihyan apóstol yahn ye, ne nahme ye yaco me ihyan, rente ye nduhca che
ama ndahca ndahto.
2 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuenecahco nchuhn che ndihchero ne chete che tihchan tih. Cuaco
ráhn rí nchuhn te nda ro che cuihno ndora, metah nuhnde nde o tu che
ndahto vih.

Nduhca che va che co cuahn che nda nino ro che nto iyehnse

3 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol cuete Olivo. Cuahn
che a chenun ye min ne, chahn ihyan apóstol chahn nan va Dihvo vo, ne
rahn ye ri ye ihyan deva vih:
—Nahn nuhn che te cuande ne nuhn, ticuahn conahn che rahn ne me.
¿Deh vederihno co ro cuahn che ndaconan chi tun ne man, cuahn che nto
iyehnse man ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudado cava che nde ama ihyan hua cahncheh ye
nchuhn,
5 te va che nda ama yahn se din ca se che chenan cuma se
vederihquentiyon yáhn, ne cahma se che a man se ihyan che a va cade che
chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Ama yahn ihyan cahncheh se ihyan.
6 Ro min ne, cahnevan ne che a muhn a min va canda man, che cuanan
canda man, ate hua cua ne cudado, te a tihca va che co. Cuedevano ne te
andahre ama cahnda ro min, ate condah ca che nto iyehnse.
7 Ihyan ama nación ne, cuhma ye nduco ihyan tama nación man, a muhn
a min cuhnde cuico man, cuhnde cah man, nuhn yahn man.
8 Nducuahn vedeyah chemin chan ne, cade nan che cuanan che chuhrihn
ihyan.
9 'Nda ro min ne, caca nunde ihyan yahn nchuhn, din tan ye nduco ne,
nde cahno ye nchuhn. Ducoyaca ihyan iyehnse ndihche tan ye nchuhn
yahn che ritahno ne u.

10 Cuahn che tihcạ co ne, ạma yạhn ihyan cạhcomạn ye che ritahno ye, ne
ndihche tạn ye vih mạn, cạca nunde ye yahn vih mạn.
11 A muhn a min quendạh ạma yạhn sạhn che din cạ se che Dendiohs
dechuh ye sạhn, ne cahncheh se ạma yạhn ihyan.
12 Ạma duhtuno ndạcondạ ihyan che nde ihyan che ndah ihyan ye
ametah cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
13 Ate ihyan che quendi ye cotahno ye nde cuihno nducuahn vedeyah
min ne, ihyan chahn che ndevahn ye.
14 Me ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
cuahndudo ihyan numachahte iyehnse, nde conan cadino nducoyạca
ihyan yahn nducuahn nación, tuhme che nto iyehnse.
15 'Ihyan profeta Daniel ne, dirun yahn ạma nạn che ạma chihngạ che
redetohnan. Condedecadino ndah ne yahn. Cuahn che ndihchero ne che a
nti chemin chete yạco cuạhn nạn ta ne,
16 nducoyạca ihyan che vate ye estạdo yahn Judea ne, tahque ndah che
ndetạhno cạno ye cuạhn ico yạhn.
17 Ihyan che chenun ye tin vah yuto yahn ye ro min ne, tahque ndah che
hua condah ye condạ ye chete vah cạva che cotạh ye dehtenduh yahn ye.
18 Me ihyan che chenan ye viyạta ne, tahque ndah che a nde min no cạno
ye, hua tihyon ye ura nạhn ye viyạn cạva tino yahn ye.
19 ¡Chevạh ndạhta che adeche cuacoyạhn te ro min mạn, tạhn che retạve
te decuạh mạn!
20 Covạh nchuhn cuica ne Dendiohs che hua ro iche co venecuino min,
nde huane ro che rahte tuhno ihyan,
21 te ro min che cuahno ihyan venecuino che hua nahno ihyan nde ro che
canạn iyehnse, nde metah ndaconan cuahno ye adive.
22 Ndete Dendiohs din ye che rạhn cuhnde venecuino min ne, nde ạma
ihyan hua ndevahn ye. Ate hua cuahnecun ye che rạhn cuhnde cạva che co
ndevahn ihyan yahn ye che a tendạhnun ye.
23 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Condihche
nchuhn, muhn quenun ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse," o "Condihche ne, min quenun ye" ne, hua cotahno ne,
24 te ạma yạhn se cahnecheh se ihyan, din cạ se che a sạhn chahn che a va
cạde che ndedevahn se ihyan iyehnse mạn, che Dendiohs dechuh ye sạhn
mạn. Vạn vederihncheh yahn se ne, din se vederihno, cahncheh se nde
ihyan che a tendạhnun Dendiohs ndete che co.
25 A menạn vihca rete cuandé nchuhn cạva che a devano ne.
26 Chemin che ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Min yạhn nạn che
metah duhva quenan ye" ne, hua cạhn ne. O ndete che cạhma ye:
"Condihche ne, muhn chete vah quenun ye" ne, hua cotahno ne.
27 A devano ne te cuahn che riya cuah ne, hua renun ndeh, te rahn dave
yahn numachahte, ne rendihchero nducoyạca ihyan. A tihnocạ co cuahn
che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chí, te cadino nde cạhya
nde cune ihyan.
28 Ro min ne, hua chuh ya nde ạma ihyan nunde, te nducoyạca ye va che
co ye castigo.
29 'Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nạn yạhn
mạn, nạn iyo mạn, a cora iyon mạn, ne nducuahn che nihnde cạde nạn ro
ne, nuhn.
30 Tuhme cuhnde ro vederihno nạn ro, cạhco ro che u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, a ndá. Cuaco nducoyạca ihyan iyehnse, ne ndihchero
ye u che ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.

31 Tuhme ạma yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yáhn che nedin dạma ye ihyan yáhn che a tendạhnún che vate ye numachahte iyehnse.

32 'Cua cuande nchuhn nduhcạ che ri nduco yạhn higo. A devano ne te cuahn che renecạhno yạn ne, a cochi nino ro ihno.

33 Atihnocạ cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che ráhn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a ndạ nino ro che nto iyehnse.

34 Cuạco ráhn rí nchuhn te ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan.

35 Iyehnse mạn, nạn ro mạn ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua ndạ ro che cuihno, te va che conahn.

36 'Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, nde ángel che chenan ye vahchetero mạn, nde Dạya Dendiohs mạn, hua devano ye. Atenạn Dendiohs Chida che devano ye.

37 'Anduhnecạ che chahno ihyan ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcạ cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túnˌ

38-39 Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn mạn ye, reh ye mạn, rih ye mạn, rihnevạco ye mạn, redecạhnevạco ye dạya ye mạn. A cudạdo min vate ye nde ndạ ro che chendạ Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canạn chan conạhn, chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túnˌ te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino ye yahn.

40 Ndạ ro min ne, andahre dạma redin o ihyan ntiyon chenan ye viyạta, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.

41 A namin no tun, andahre dạma chenun o ihyan ndạhta, rengu ye, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.

42 'Cuahteyạn nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura ndá.

43 Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ạma patrón devano ye deh ura ndạ sạhn duco ne, cuhndeyạn ye, ne hua cuahnecun ye che duco se yahn ye.

44 Atihnocạ nchuhn, nahn che cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, denạn ndá ura che nde hua vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn sạhn decạhya che chichahtino patrón yahn se sạhn

45 'Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sạhn decạhya che ndạhcạ vederendecadino yahn se mạn, redinahn se mạn. Ạma yune ne, chihco patrón yahn se ntiyon tạh se che din se cudạdo mozo yahn ye, cạhca cheh se sạhn nduhcạ che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye.

46 Ạma ndah ro yahn sạhn min ndete che redinahn se nde ndạ ro che ndaconan dihve se.

47 Cuạco ráhn rí nchuhn te ndete che tihcạ ne, ndạhco dihve se vederihquentiyon tạh se che din se cudạdo nducuahn che va yahn ye.

48 Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se,

49 ne cuanạn din tạn se nduco mozo yahn ye mạn, cheh se mạn, cuh se mạn, nduco sạhngoh mạn ne,

50 denạn ntạ patrón yahn se ura che nde tah hua va se cudạdo.

51 Tuhme din ye castigo sạhn, cuahno se nduhcạ che rahno sạhn che o nạn o chende se, co se castigo yah vạn ruchiyạhn. Min cuaco se mạn, cheh dihyon se mạn.

25

Ejemplo yahn ndiche tạhn cạhya che chinduco te nạn vihco rihnevạco ihyan

1 'Ndạ ro min ne, ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, cuahno ye nduhcạ che chahno chi ndiche tạhn cạhya che chetạh te candil yahn te, ne chahn te nạn vihco rihnevạco ihyan.
2 Uhn tạhn chahn ne, vivo te, ne te uhn te ne, hua cudạdo te.
3 Tạhn che hua cudạdo chahn ne, hua quendạ te aceite devavih cạva che tuno yahn te.
4 Me tạhn che vivo chahn ne, decuto te candil yahn te, nde quenda ca te aceite devavih.
5 Nducote ạma rendah sạhn rihnevạco me ne, ndạ yạhnde nạn te, ne chahteyạdo te.
6 Tenduh nạn mạhn yạn me ne, yạhve ihyan tạhn, ne rạhn ye: "A cochi sạhn rihnevạco. Cuahteyạn nchuhn cạva che conduco ne sạhn."
7 Necuan nduh che ndiche tạhn chahn, canạn rendạhco yạn te candil yahn te.
8 Tuhme rạhn tạhn che hua cudạdo chahn ri te combiero yahn te: "Te nchuhn tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh candil yahn nuhn."
9 Ndahconan tạhn che vivo chahn, ne rạhn te: "Hua co te nuhn nchuhn, te ndete che te nuhn ne, hua tuno nde cạva mạn nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne cua ne nạn che rendihcue ye."
10 Ate numanahn che cuahn tạhn che hua cudạdo chahn ca te aceite ne, ndạ sạhn rihnevạco me, chendạ se vah. Tạhn che vateyạn chahn ne, namin chendạ te, ne ndude chendevah.
11 Chihno min ne, ntạ tạhn chenạhn chahn, ne canạn riyạhve te: "Dihve nuhn, conạhne ne chendevah condạ nuhn."
12 Ate ndahconan sạhn rihnevạco me, ne rạhn se ri se tạhn: "Cuạco rạ́hn te nde hua rendihché duh nchuhn."
13 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, rạhn ye:

—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, hua devano ne deh ro mạn, deh ura mạn, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan daya

14 'Ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, anduhnecạ sạhn decạhya yahn ạma patrón. Cuahn che va che cạhn patrón yahn se yạhn yahn ne, nedin dạma ye sạhn, ne chihco ye tume tạh queri ạma se cạva che din se ntiyon nduco.
15 Ạma se ne, chihco ye uhn mil tạh se, tạma se ne, chihco ye o mil tạh se, tạma se ne, chihco ye ạma mil tạh se. Tunoca co din queri ạma se ntiyon ne, a tihva tume chihco ye tạh se, tuhme cuahn ye.
16 Sạhn che chihnde tạh uhn mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te uhn mil nạn ntiyon che din se.
17 Namin sạhn che chihnde tạh o mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te o mil nạn ntiyon che din se.
18 Ate sạhn che chihnde tạh ạma mil ne, tihyon ndeh se tume me mạn yạhn.
19 'Chi rạhn me ne, ntạ patrón yahn sạhn chahn, ne ndetendạh cuande ye nduco se.
20 Menạn vihca ndạ sạhn che chihnde tạh uhn mil me, ne rạhn se ri se ihyan: "Dihvé, uhn mil te ne u, ne dín ntiyon nduco, ndạcá te uhn mil nạn

ntiyon che dín. Condo tạh ne che uhn mil me yahn ne nduco uhn mil che quendudonạn yahn.”
21 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn: “Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah. Conen náṇ, ne cuahte vo vedeyeno.”
22 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde tạh o mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé, o mil te ne u, ne dín ntiyon nduco, ndạcá te o mil nạn ntiyon che dín. Condo tạh ne che o mil me yahn ne nduco te o mil che quendudonạn yahn.”
23 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn: “Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah. Conen náṇ, ne cuahte vo vedeyeno.”
24 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde tạh ạma mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé, a rendihché ndih che ạma cheche chedave yahn ne, ne renedin ndeh ne dạya tume yahn ne rendạca ne.
25 Chemin che hua chihquinó dín ntiyon nduco tume yahn ne, ne tahque ndah tihyón mạn yạhn. Mạn ne, ngạ yahn ne.”
26 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Di ne, duhtuno ihyan di mạn, dạhnde mạn. A devene che cheche chedave yáhn, che renedin ndéh dạya tume yáhn rendạcá.
27 ¿Dehco che hua chehn chihque nạn bạnco, ne mạn che ndaconán ne, ndondạ tạ́h nduco dạya?”
28 Tuhme rạhn ye ri ye ạma o sạhn decạhya yahn ye: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sạhn tih, ne cocạh ne sạhn che va tạh ndiche mil.
29 Tihcạ, te ihyan che va yahn ye ne, ndondạ tạh ca ye nde ngạva yahn ye, ate ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi tahsihn che va yahn ye.
30 Mạn ne, cotạh ne sạhn tih che hua cochihve se, ne cuih nun ne sạhn cuạhn chevah nạn man. Atihnocạ cuahno nducoyạca ihyan che duhtuno ihyan ye, te va che co ye castigo yah vạn ruchiyạhn. Min cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.”

Ro che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse

31 ’Cuahn che u che rinducó nducoyạca ihyan ndaconan chí numacuahn vederihquentiyon yáhn nduco nducoyạca ángel yáhn ne, techecạdé numacuahn vedeyudo.
32 Tuhme ihyan yahn nducuahn nación ne, ndo dạma ye náṇ, ne cạhco víh ạma tạma ye, nduhcạ che rihco vih ihyan itecuche vạn chivạto.
33 Ihyan che ndah ihyan ye ne, cạhco víh ihyan lạdo tạh cuạcó, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, cạhco víh ihyan lạdo tạh cuéh.
34 Cạhmá có ihyan che vate ndi ye lạdo tạh cuạcó: “Nchuhn che redin Chidá che ndah nduco ne ne, cochi ne, cuahtenan ne vahchetero nạn che rihquentiyon ye. Min ne, a ndihcoyạn ye cạva ne nde ro che dendah ye iyehnse.
35 Rinevạhn che cuahtenan nchuhn min, te cuahn che chi cuicó ne, te ne che chéh mạn, cuahn che chi yạcá ne, te ne nune chíh mạn, cuahn che quechicá yạn vạco ne ne, nevahnecun ne u ndevạco ne mạn,
36 cuahn che chi cuah tino yáhn ne, te ne tino quenún mạn, cuahn che chi cáh mạn, cuahn che quenún vạcoyạhn mạn ne, chahn ne chendihchero ne u mạn.”

37 Tuhme ndahconan ihyan chahn, ne cạhma ye co ye u: “Dihve nuhn, co
ndiyu nuhn che chinan nuhn ndih cuahn che rendotenan ne che rạhn ne.
Hua te nuhn cheh ne mạn, hua te nuhn nune chih ne mạn,
38 hua nevahnecun nuhn ndih ndevạco nuhn mạn, hua te nuhn tino
quenun ne mạn,
39 hua chahn nuhn chendihchero nuhn ndih mạn.”
40 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan: “Cuạco rạ́hn rí nchuhn te che chinan
ne ihyan che ritahno ye u, andahre hua nduh rigonun chihve ye che rạhco
ihyan ne, anduhnecạ ndete che a mán chinan ne.”
41 ’Me ihyan che vatendi ye lạdo tạh cuéh ne, cạhmá có ihyan: “Nchuhn
che a ndinda ne ne, cuavi ne nán, cuahn ne vạn ruchiyạhn che a va yạn
cạva chundah nduco ángel yahn se. Min cuahtenun ne cuahn dạma.
42 Hua co ndevá nchuhn, te hua chahtenan cuma ne vedevạhino. Chi
cuicó, ne hua te ne chéh mạn, chi yạcá, ne hua te ne nune chíh mạn,
43 quechicá yạn vạco ne, ne hua nevahnecun ne u ndevạco ne mạn, chi
cuah tino yáhn, ne hua te ne tino quenún mạn. Chi cáh mạn, quenún
vạcoyạhn mạn, ne hua chahn ne chendihchero ne u.”
44 Tuhme cạhma ihyan chahn co ye u: “Dihve nuhn, ¿ticuạhn chi cuico ne
mạn, chi yạca ne mạn, quechica ne yạn vạco nuhn mạn, chi cuah tino yahn
ne mạn, chi cah ne mạn, quenun ne vạcoyạhn mạn, ne hua chinan nuhn
ndih ne?”
45 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan chahn: “Cuạco rạ́hn rí nchuhn te
nducote chacondạh vedạme ne ihyan che ritahno ye u, ndedecadino ne che
nde hua rigonun chihve ye ne, anduhnecạ ndete che a u chacondạh
vedạme ne.”
46 Tuhme dechúh ihyan chahn cuahtenun ye vạn ruchiyạhn, co ye
castigo, ne ihyan yáhn ne, ndevá ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhcạ che din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chihno nte Dihvo vo nducuahn dehtenduh che tuhchan ne,
rạhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:
2 —Nchuhn ne, a devano ne te cuihno o ro mạn ne, a vihco ro yudo. U che
rinducó nducoyạca ihyan ne, va che din se preso u, nahn yạh se u.
3 Tuhme chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn
Israel mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ndo dạma se chevah
vạco Caifás, chidocuyạn che tahque ndinạn.
4 Min ntuhno se deh vedemạyon din se cạva che co din se preso Dihvo vo,
cạhno se ihyan.
5 Nte cạde se che cuahtenan rino se nde chuh vihco cạhno se ihyan, te che
mendạhn vihco ne, necuan ihyan yạn numacuahn vedetạn.

Ạma tạhn ndạhta ne, chacotạhme te nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

6 Ạma ro min ne, quenan Dihvo vo yạn Betania, vạco Simón, ihyan min
che chi ye cah che rechạ yute ro menạn.
7 Ura che va ye nạn mesa reh ye ne, ndạ ạma tạhn ndạhta, nda te ạma
frạsco che ndindah nduco ạma nạn tu che duche alabastro. Frạsco me ne,
ndito ạma nạn nunedạn che ạma yahn chihve. Chahn ndạ te nạn va Dihvo
vo, ne chacotạhme te nunedạn me tin ye.
8-9 Ndihchero ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:

—Hua ndạhcạ che redin tạhn tih che ndere retoh te nunedạn tih, te ạma yahn chihve. Tahque ndạhcạ din te ndete che ndihcue te, cạva che ndạca tume conan te ihyan chevạh.
10 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn che tihcạ din tạhnguh?, te ndạhcạ che tihcạ din te cạvá.
11 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma chenun ye vạn nchuhn, ne conan ne ihyan adecodehno ura che nahn ne, ate u ne, hua cuahn dạma conán nduco ne.
12 Che chacotạhme te nunedạn u ne, chihcoyạn te u cạva che cuhche ihyan u.
13 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecotino che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehnse ne, ntihyon yạn ye nduhcạ che din te cạva che cadino ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo Jesucristo

14 Chihno min ne, Judas Iscariote, ạma cha sạhn che namin nduco se ndi cuande se vạn nduh che ndihchio ihyan apóstol chahn ne, chahn se nạn chidocuyạn ndinạn chahn,
15 ne rạhn se ri se sạhn:
—¿Tạva nedihve nchuhn u cạva che nté Jesucristo tạh ne?
Tuhme cạh sạhn ndinạn chahn ndico ndiche tume diyạhngua sạhn.
16 Nde ura min canạn rinuhn ino se ạma ura che ndạhcạ cạva che necạh se Dihvo vo tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan apóstol yahn ye

17 Cuahn che a cade ạma ro canạn vihco ro yudo me, ro che reh ihyan pạn che hua nduco yạ yahn ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn cạva che cheh vino ne che cuande yahn vihco ro yudo ne?
18 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn viyạn, vạco ạma ihyan, ne cạhma ne co ne ihyan tuhcạ: “Rạhn Ihyan Ricuahn yuhn vo te a ndạ nino ura che cạhno se ihyan, ne vạco ne chihco cạde ye che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye mạn vihco ro yudo.”
19 Dinahn ihyan apóstol chahn nduhcạ che rạhn Dihvo vo, ne chihcoyạn ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.
20 Cuahn che chi vino me ne, chihnde Dihvo vo nạn mesa cheh vino ye nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.
21 Numanahn che reh ye ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma cha ne ndihcue ndeh ne u.
22 Tuhme ạma chi ndạche ihyan chahn, ne canạn ca ạma ca ạma ye rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ate co ndiyu u che tihcạ dín.
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ạma cha nchuhn che reh ne dạma nducó chete ạma cuh ne, ndihcue ndeh ne u.
24 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che conahn nducó nducuahn che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevạh sạhn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ro yahn se ndete che nde hua chihndeyạn se.
25 Tuhme Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se ihyan ne, rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihcạ dín.

Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Tạcạ hua, di.
26 Numanahn che reh ye ne, chetạh Dihvo vo pạn, ne necạh ye nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Pạn cuh ne, yute yáhn, cocheh nchuhn.
27 Chihno min ne, chetạh ye ạma vạso vino, ne necạh ye nundihve cuahn
Dendiohs. Tuhme cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuih nducoyạca nchuhn.
28 Chu ne, yun yáhn che dito yahn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs. Cora yun yáhn, ne nduco chemin ạma yạhn ihyan ndạca ye
vederenchahco cạva nunde yahn ye.
29 Rạ́hn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh vino yahn uva nde ndạ ro che
nedin ra Chidá nducuahn dehtenduh. Tuhme ndaconan cuh vo nduco
nchuhn nạn che rihquentiyon ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhma Pedro che hua rendihche ye ihyan

30 Chihno chita ye himno che a va ndi rita ye ne, cuahn ye cuạhn cuete
Olivo.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Mạn vino ne, cạhcomạn nducoyạca nchuhn u. Conahn Ndudo yahn
Dendiohs che ndirun tuhcạ: “Cuahnecún che cạhno se ihyan che redin ye
cudạdo itecuche, ne cuihno cạno te.”
32 Ate cuahn che a ntuché vạn tenạhn ne, cạ́hn estạdo yahn Galilea
tahque menạn ca che co nchuhn.
33 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre nducoyạca ihyan sih cạhcomạn ye ndih, ate u ne, hua
cạhcomạ́n ndih.
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí di te mạn vino cuh, numanahn che metah cuah tuh ne,
cạhme ino yune che hua rendihche u.
35 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre quenan cuma che cóh dạma nduco ne, ate hua cạhmá che hua
rendihché ndih.
—Atihnocạ rạhn nducoyạca ihyan apóstol chahn.

Covạh Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemaní

36 Cuahn che ndạ Dihvo vo ạma cuạn nạn che duche Getsemaní ne, rạ́hn
ye rí ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cạ́hn tạn cạna, covạ́h.
37 Tume quenda ye Pedro nduco nduh che o dạya Zebedeo, ne cuahn ye
cạna nạn me. Ndạ ye min ne, canạn ạma chi ndạche ye,
38 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ạma ndạche rí anduhnecạ ndete che a cóh che ri ndạché. Cuahtenan
nchuhn muhn, ne cuahtenduche ne, conduco ne u.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn cạna nạn me, quendih ye ndiyạhn,
covạh ye, ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndete che co ne, cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhcạ
che a va cạde. Ate co din ne nduhcạ che nahn mạn ne, ndiyu nduhcạ che
náhn.
40 Tuhme ndaconan ye nạn che vate ihyan apóstol yahn ye. Ntạca ye
ihyan chahn che vateyạdo ye, ne rạhn ye ri ye Pedro:

—¿A nde mare ạma ura, hua chicha nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u ne?
41 Cuahtenduche ne, covạh ne cạva che hua dinahn ne yahn chundah cuahn che tumarande se nchuhn. Cuạco te a chihco dạma ino ne che cocha ne che tumarande se nchuhn, ate anduhnecạ ndete che ndi i ne, ne hua richa ne.
42 Ndaconan cuahn Dihvo vo, covạh ye nạn che chi o yune, ne rạhn ye:
—Chida mán, ndete che hua co che cahnevi ne che va che chuhríhn ne, co nduhcạ che nahn mạn ne.
43 Ndaconan tun ye, ne ntạca ye ihyan chahn che vateyạdo ye, te anduhnecạ ndete che nda vih ndutinạn ye che ạma nahn cuahteyạdo ye.
44 Chihcomạn ye ihyan chahn ne, cuahn tun ye covạh ye nạn che chi ino yune, ne a chemin no covạh ye tạma yune.
45 Tuhme ndaconan ye nạn che chenun ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Mạn che cuạco ne, cuahteyạdo nchuhn. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, a ndạ ura che necạh se u tạh sạhn nunde.
46 Cuenecuan nchuhn, cuhn vo. Quendi yuno vo sạhn che ndihcue ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che a ndạ Judas Iscariote, sạhn min che namin nduco se ndi cuande se vạn nduh che ndichio ihyan apóstol chahn. Nduco se ạma yạhn se, sạhn che nda espạda mạn, sạhn che nda yạhn mạn. Sạhn chahn che dechuh chidocuyạn ndinan mạn, intiyahn mạn.
48 Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nente cạde se nduco sạhn chahn tuhcạ:
—Ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan min. Co din nchuhn preso ihyan.
49 Ndetạhno chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn yáhn.
Tuhme tenạn se ihyan.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Amigo yáhn, codin nome ntiyon che cochi.
Tuhme tumangạn sạhn chahn Dihvo vo, din se preso ihyan.
51 Ạma cha ihyan apóstol che nduco Dihvo vo ne, ndetendạh ye espạda yahn ye, ne chahn ye sạhn decạhya yahn chidocuyạn ndinạn, chacondạh ye revan se.
52 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan min:
—Cuentihyon ndah espạda yehn. A devene te duh ihyan che cạhno ye nduco espạda ne, nduco espạda va che coh ye.
53 Cuedevene te co cạcá Chidá, ne ndetạhno dechuh ye ạma yạhn ángel, ndedevahn ye u.
54 Ate hua dín tihcạ, te a ndirun nạn Ndudo yahn ye che a tihcạ va che conahn.
55 Chihno min ne, rạhn Dihvo vo ri ye sạhn che din se preso ihyan:
—Ro ro quenún che chete yạco vạn nchuhn chicuáhn, ¿dehco che hua min din ne preso u? ¿Tạcạ che muhn cochi ne, nda ne espạda mạn, yạhn mạn, din ne preso u, anduhnecạ ndete che sạhn duco u?
56 Ate tihcạ va che cuahnó cạva che conahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta.
Me ihyan apóstol chahn ne, chihcomạn ye Dihvo vo, chihno chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo naṇ intiyahn

57 Saḥn che din se preso Dihvo vo ne, quenda se ihyan naṇ Caifás,
chidocuyaṇ che tahque ndinaṇ. Min nto daṃa intiyahn maṇ, saḥn devano
ley che dirun Moisés maṇ.
58 Pedro ne, quendi ye Dihvo vo diyahn diyahn nde ndaḥ ye chevah vaco
chidocuyaṇ che tahque ndinaṇ, ne min chihnde ye daṃa nduco saḥn
policía chahn, te nahn cadino ye deh co nduco Dihvo vo.
59 Chidocuyaṇ ndinaṇ maṇ, saḥn intiyahn maṇ ne, rinuhn ino se aṃa
nunde che ndere cacueh daṃe se Dihvo vo caḥva che co caḥno se ihyan.
60 Ate nde aṃa nunde hua chi chicueh daṃe se ihyan, andahre aṃa yaḥn
se ndere chica nunde se yahn ye. Chihno min ne, ndaḥ te o se che ndere
chica nunde se yahn ye,
61 ne raḥn se:
—Ihyan tih ne, raḥn ye te co ndahtera ye yaco, ne chete che ino ro ne,
naḥno ye.
62 Tuhme necuan ndi chidocuyaṇ che tahque ndinaṇ me, ne raḥn ri ye
Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn saḥn sih che tihcaḥ rica nunde se
yehn?
63 Ate Dihvo vo ne, nde aṃa hua raḥn ye. Tuhme raḥn chidocuyaṇ
ndinaṇ me ri ye ihyan:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che va ye vahchetero
ne, ricá di che caḥma cuaque co nuhn ndete che di che Daya Dendiohs,
ihyan min che a va caḥde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
64 Ndahconan Dihvo vo, ne raḥn ye ri ye ihyan:
—A u, nduhcaḥ che raḥn ne. Namin cuedevano nchuhn che u che rinducó
nducoyaca ihyan ne, ndihchero ne u che vá laḥdo taḥ cuaco Dendiohs, ihyan
min che aṃa yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Namin ndihchero
ne che chí vaṇ man.
65 Ndetaḥno chihngun chidocuyaṇ ndinaṇ me cahteca ye, te raḥco ye che
ducherino Dihvo vo Dendiohs che tihcaḥ ndahconan ye. Tuhme raḥn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne? ¡Ducherino se Dendiohs! A maṇ nchuhn
chihnevan ne nduhcaḥ che raḥn se.
66 Maṇ ne, ¿deh raḥn nchuhn ne?
Ndahconan saḥn intiyahn chahn, ne raḥn se:
—Saḥn tih ne, quendihco se nunde, ne quenan cuma che coh se.
67 Tuhme caḥnun dan se vaconaṇ ye, ne chahn se ihyan. Naḥn se ne,
chahn se vaconaṇ ye,
68 ne raḥn se ri se ihyan:
—Di che rahn che Dendiohs dechuh ye di, ndedevehn ihyan iyehnse,
cahme duh chahn di.

Raḥn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

69 Numanahn min ne, va Pedro cuaḥn chevah me. Chahn ndaḥ aṃa taḥn
decaḥya yahn chidocuyan ndinaṇ me naṇ ye, ne raḥn te ri te ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn estaḥdo yahn Galilea.
70 Ate raḥn Pedro ri ye taḥn naṇ nducoyaca ihyan:
—Nde hua devanó deh yahn che tihcaḥ rahn.
71 Tah cuahn adive ne, cuahn ye cuaḥn nino chendevah. Ndihchero taṃa
te ihyan, ne raḥn te ri te saḥn che chenun se min:
—Namin saḥn tih ne, chinduco se Jesús yahn yaṇ Nazaret.
72 Ndahconan Pedro taṃa yune, ne raḥn ye:

—Nde muhn nde nạn Dendiohs, hua rendihché duh ihyan che rạhn nchuhn.
73 Namenạn me ne, chahn ndạ sạhn che chenun se min nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—Cuạco niyon che chindoque ihyan cạh, te a ndero ndi nde nạn ndudo yehn.
74 Ndaconan ntihyon yạn ye Dendiohs, nde rạhva ye, ne rạhn ye:
—Hua rendihché duh ihyan cạh che rạhn nchuhn.
A ura min no cah ạma tuh.
75 Necạhco Pedro ndudo che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan tuhcạ:
“Numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune che hua rendihche u.”
Tuhme ndiquendạh ye, ne ạma chaco ye.

27

Necạh se Dihvo vo Jesucristo tạh Pilạto

1 Chi dave tạma ro me ne, nducoyạca chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn mạn ne, ntuhno se nduco vih cạva che cạhno se Dihvo vo.
2 Dechiche se ihyan, ne quenda se ihyan, necạh se ihyan tạh gobernador Pilạto.

Nduhcạ che chih Judas

3 Cuahn che checadino Judas che a va che cạhno sạhn chahn Dihvo vo ne, ndo yah se, ne chahn se necạh se nduh che ndico ndiche tume diyạhngua me tạh chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn mạn, ne rạhn se ri se sạhn:
4 —U ne, quendihcó nunde nạn Dendiohs, te ndạhcó tạh nchuhn ạma ihyan che nde ạma nunde hua quendihco ye cạva che cạhno ne ihyan.
Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se Judas:
—Tạn condihche tạcạ din. Nuhn ne, hua cuande yahn nuhn chemin.
5 Tuhme a min chete yạco ndunan Judas tume me sạhn chahn, ne chahn se tihyon se ihyo dạndo se, chihno mạn se sạhn.
6 Nedin dạma chidocuyạn ndinạn chahn tume me, ne rạhn se nduco vih:
—Nduhcạ che rihquentiyon ley ne, hua co nedin dạmo vo tume cuh nduco tume vedino, te chu ne, tume yahn yun.
7 Ndetạhno nte cạde se nduco vih, ne ca se ạma ndi yạhn nduco tume min cạva che ndạca nạn che cuehche ihyan nación chenạhn. Ro menạn me ne, duche yạhn min Yạhn yahn Sạhn che Redendah Chite Yạhn,
8 ate nde ro min ne, nuhnde duche Yạhn yahn Yun.
9-10 Tihcạ chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta Jeremías tuhcạ: “Nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Dendiohs ne, ndico ndiche tume diyạhngua chihco ihyan nación yahn Israel che rigonun chihve ihyan min. Toh ihyan chahn tume me, ca ye yạhn che duche Yạhn yahn Sạhn che Redendah Chite Yạhn.”

Chihnde cạde yahn Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

11 Cuahn che a nti Dihvo vo nạn gobernador ne, tumerune se ihyan:
—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—U, a nduhcạ che rahn.
12 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn mạn ne, canạn ạma rica nunde se yahn Dihvo vo, ate nde ạma hua ndahconan ye.
13 Tuhme rạhn Pilạto ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne che rica nunde sạhn sih yahn ne ne?

14 A namin no tun nde ąma ndudo hua ndahconan ye yahn se, ne ąma chahn ino se.

Chihco dąma ino Piląto che conan yąh Dihvo vo Jesucristo

15 Va ąma costumbre che nduyo nduyo che rendą vihco ro yudo ne, va che ntąhte gobernador ąma preso, adecochano sąhn che cąca ihyan yąn.
16 Tąhn min ne, va ąma sąhn preso che ąma duhtuno ihyan se, duche se Barrabás.
17-18 Ura min ne, ąma ndo dąma ihyan yąn, ne nducote tumacadino Piląto che redin ve chidocuyąn ndinąn chahn yahn Dihvo vo, rica nunde se yahn ye ne, chemin che tumerune se:
—¿Cha preso nahn nchuhn che ntąhté, a Jesús che rąhn ne che Cristo ye o Barrabás ne?
19 Numanahn min ne, dechuh ndąhta yahn se ndudo, rąhn te tuhcą: "Ihyan tih ne, nde ąma nunde hua quendihco ye. Condi din tan nduco ye, te icuino ne, ąma chihngą chihnó che va che conahn ąma venecuino ndete che din tan nduco ye."
20 Me chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn mąn ne, chicha yahn se chinun se ihyan yąn che cąca ye Piląto che ntąhte se Barrabás mąn, che cąhcantiyon se che coh Dihvo vo mąn.
21 Ndaconan tumerune Piląto ihyan chahn, ne rąhn se:
—Tuhme ne, ¿cha preso nahn nchuhn che ntąhté ne?
Ndahconan ihyan yąn chahn, ne rąhn ye:
—Cuentąhte ne Barrabás.
22 Tuhme tumerune se ihyan chahn:
—Me Jesús che rąhn nchuhn che Cristo ye, ¿deh din nduco ye ne?
Ndahconan nducoyąca ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Cuihquentiyon ne che conan yąh ye.
23 Rąhn Piląto ri se ihyan chahn:
—¿Tącą che conan yąh ye?, te hua quendihco ye nde ąma nunde.
Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conąn yąh ye.
24 Ndihchero Piląto te hua rendo ndudo ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque vari chende ca ye, ne tahve se che chehua nune. Nąno se tąh se nąn nducoyąca ye, cąhco ro se che hua nahn cuehdąme se nunde min, ne rąhn se:
—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde ąma nunde. U ne, hua náhn che conan yąh ye, ate co nduhcą che nahn nchuhn.
25 Rąhn nducoyąca ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conan yąh ye. Nuhn nduco dąya nuhn cuehdąme nuhn ihyan.
26 Tuhme ntąhte Piląto Barrabás nduhcą che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon se sandądo yahn se che chahn se Dihvo vo. Chihno min ne, tahve se sąhn che quenda se ihyan, cuaconahn yąh se ihyan.
27 Quenda sandądo chahn Dihvo vo chete palącio, ne nedin dąma se nducoyąca combiero yahn se nąn ye.
28 Chehnevi se tino menąn yahn ye, ne tihyon se ąma tino cuąh ihyan.
29 Denda se ąma corona yąn, tihyon se tin ye, ne cąh se ąma nducodi quetuhma ye tąh cuąco ye. Chihno min ne, chehntihya se nąn ye redin duche yahn se ihyan, ne rąhn se ri se ihyan:
—Rendeva nuhn yavenąn ne, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.
30 Recąhnan dan se ihyan mąn, retąh se nduco me rahn se tin ye mąn.

31 Chihno che din duche yahn se ihyan tihcą ne, chehnevi se tino cuąh
me, ndaconuhn se tino yahn mąn ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nąn
che nahn yąh se ihyan.

Chaconahn yąh se Dihvo vo Jesucristo

32 Cuahn che a chenun yune se ne, tąhn nun se ąma ihyan yąn Cirene che
duche ye Simón, ne chihquentiyon se ihyan che quenda ye cruz nąn che
conan yąh Dihvo vo.
33 Ndą se ąma cuete che duche Gólgota, che conahn Cuete Ine Tin Tenąhn.
34 Min cąh se vino che ndihchetąhn nduco dąh ite, cuh Dihvo vo, ate
dechihn ye, ne hua chih ye.
35 Cuahn che a chihno nahn yąh sandądo chahn Dihvo vo ne, tendąh se
suerte yahn se cha sąhn quendąh yahn se che co yahn se tino yahn ye. Tihcą
chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta tuhcą: “Tendąh se
suerte yahn se cha sąhn quendąh yahn se che co yahn se tino yáhn.”
36 Chihno min ne, chahtenan se cudądo ihyan.
37 Tin cruz ne, chaconahn letra nąn che ndirun nunde yahn ye tuhcą:
“Ihyan cuh che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”
38 Namin chenan yąh o sąhn duco chihto nąn ye, ąma se lądo tąh cuąco
ye, ne tąma se lądo tąh cueh ye.
39 Ihyan che rechuh ye min ne, redin duche yahn ye ihyan, rahco tin ye,
ne rąhn ye:
40 —Di che rahn che ndahtere yąco, ne nahne chete ino ro, cuendedevahn
man di. Ndete che Dąya Dendiohs di ne, cuenchehn nąn cruz tih.
41 Chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn intiyahn mąn, sąhn fariseo mąn, sąhn
devano ley che dirun Moisés mąn ne, namin ndąhchenan se Dihvo vo, ne
rąhn se vąn mąn se nduco vih:
42 —Ndedevahn se tąma ca ihyan, ate mąn se ne, hua ri rendedevahn se
sąhn. Ndete che cuąco che Rey yahn ihyan nación yahn Israel sąhn ne,
nchahn se nąn cruz cąva che cotahno vo sąhn.
43 Rąhn se te ndichahtino se Dendiohs mąn, che Dąya ye sąhn mąn. Mąn
ne, ndihchero vo ndete che cuąco che yahino ye sąhn, ndedevahn ye sąhn.
44 Nde sąhn duco che chenan yąh se dąma nduco ye ne, ndąhchenan se
ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

45 Ro min ne, chi man numachahte iyehnse, canąn nde inguiyąhn, ne
quendi nde nąn rahco ino a chino.
46 Ura min ąma dito cah Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn tuhcą: Dendiohs yáhn, Dendiohs
yáhn, ¿dehco che chihcomąn ne u ne?
47 Nąhn sąhn che chenun se min ne, chihnevan se che tihcą rąhn ye, ne
rąhn se:
—Rah se ihyan profeta Elías.
48 Ndetąhno chahn ąma se, rano se, chehua se ąma nąn che decą cuche
decą, ne decąhnda se nduco vino che a nchuhnan yahn. Dechiche se tin
ąma nduco, cąh se che tihve Dihvo vo.
49 Ate sąhn chenąhn chahn ne, rąhn se:
—Cuihcoman sąhn. Ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevahn ye sąhn.
50 Ura min ne, ąma dito cah Dihvo vo tąma yune, ne chih ye.
51 Ndetąhno chendan tino che quendihco chete yąco. Chica nde yąco,
chiya nde ndiyąhn, ndo o ndi. Namin ąma nuhn yąhn mąn, ndah yąva mąn,

52 nąne yąyan mąn, ne ntuche ąma yąhn tenąhn che chitahno ye
Dendiohs cuahn che chahtenan ye iyehnse.
53 Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche Dihvo vo, chihnde ro ye yąn
Jerusalén, yąn yahn Dendiohs, ne ąma yąhn ihyan ndihchero ye ihyan.
54 Me sąhn capitąn nduco sandądo yahn se che chenan se cudądo Dihvo
vo ne, ąma dihya se chi che nuhn yąhn mąn, che chinahn vederihno
chenąhn mąn, ne rąhn se:
—Cuąco niyon te a ihyan cuh che Dąya Dendiohs.
55 Ąma yąhn ihyan ndąhta vatendi ye ąma lądo rendihche ye Dihvo vo.
Ihyan chahn che chinan ye ihyan nąn ntiyon yahn ye, ne chinduco ye ihyan
cuahn che chica ye estądo yahn Galilea.
56 Vąn ihyan chahn ne, nduco María yahn yąn Magdala mąn, María, ihyan
ndąhta yahn Zebedeo, ihyan min che chaco Jacobo nduco José mąn.

Chehche Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chi chino ne, ndą ąma ihyan cuihca yahn yąn Arimatea,
che duche ye José. Ihyan min ne, namin ritahno Dihvo vo.
58 Chahn ye nąn Piląto, chica ye permiso cąva che cuhche ye Dihvo vo.
Tuhme chihquentiyon Piląto sandądo yahn se che necąh se Dihvo vo ihyan.
59 Chahn ye, ndedevah ye Dihvo vo, chacotuhma ye ihyan nduco ąma
tino cua,
60 ne chacondihte ye ihyan chete ąma yąyan ra che ndihquentiyon ye che
ndindah nąn yąva cąva mąn ye. Chihno min ne, necąhde ye chende yąyan
me nduco ąma tu chahno, ne conąhn ye.
61 Min chihto yąyan me, va María yahn yąn Magdala nduco María che
tąma me.

Chahtenan sandądo cudądo nąn yąyan yahn Dihvo vo Jesucristo

62 Tąma ro me, a ro che rahtetuhno ihyan ne, chahn chidocuyąn ndinąn
nduco sąhn fariseo nąn Piląto,
63 ne rąhn se ri se sąhn:
—Ihyan ndinąn yahn nuhn, necąhco nuhn nduhcą che rąhn sąhn
rihncheh min te cuino ino ro che coh se ne, ntuche se vąn tenąhn.
64 Chemin che cochi nuhn ndihchero nuhn ndih che co cudądo yąyan
yahn se nde cuihno ino ro. Ndete che hua ne, denąn cąhn sąhn apóstol yahn
se, ndetendąh se sąhn chete rąhn quenda se sąhn, ne cąhma se che ntuche
se vąn tenąhn, nde tahque cahncheh se ihyan che co ro menąn.
65 Rąhn Piląto ri se sąhn:
—Ngą sandądo chenun se min. Cuiquenda nchuhn sąhn, cuahtenan se
cudądo yąyan me nduhcą che nahn ne.
66 Tuhme chahn sąhn chahn, chaconahn se sello chende yąyan me, ne
chaconahn se sandądo chahn, din se cudądo.

28

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vąn tenąhn

1 Tąma ro me, ro che ndeva ndate ne, cuahn María yahn yąn Magdala
nduco María che tąma me vatiyąn dąhca nąn yąyan me.
2 Adenąn chiya ąma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, chehnevi ye tu che
ndi chendevah yahn yąyan me, ne chihnde ye menąn. Numanahn min ne,
ąma dito nuhn yąhn.
3 Angel me ne, ąma diyąhn ro ye, ne tino yahn ye ne, ąma cua nduhcą che
ro ihve.

4 Ndihchero sandạdo chahn ángel me, ne ạma dihya se chi, nde tuno ndoh
se che vạh se. Vạn canedihya min ne, nde chih yute se mạn, nde chi i se
mạn.
5 Rạhn ángel me ri ye ihyan ndạhta chahn:
—Hua dihya nchuhn co. A devanó che ndạ ne ndihchero ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che quenan yạh ye.
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye vạn tenạhn nduhcạ che a rạhn ye ro
menạn. Cochi ne ndihchero ne chete yạyan nạn che quendite ye. Metah ye
min.
7 Tuhme cuahn ne tenun tenun no cạhma ne co ne ihyan apóstol yahn ye
che a ntuche ye vạn tenạhn, ne cạhn ye estạdo yahn Galilea tahque menạn
ca che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan. A chemin no che va che có
nchuhn.
8 Ihyan ndạhta chahn ne, quenun ca canedihya ihyan, te ạma dihya ye
chi. Tuhme conạhn ye rano ye, ạma yeno ye, quengo ye ndudo yahn ihyan
apóstol.
9 Ura min chihnde ro Dihvo vo nạn ihyan chahn, ne necạh ye Dendiohs
ihyan. Tuhme chahn ndạ ihyan chahn nạn ye, ne chehntihya ye
chahtemahn ye cạh ye, ndeva ye yavenạn ye.
10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dehve rạhco nchuhn. Cuahn ne co ne ihyan apóstol yáhn che cạ́hn
estạdo yahn Galilea, ne min ndihchero ye u.

Chinun chidocuyạn ndinạn sandạdo

11 Numanahn che cuahn ihyan ndạhta chahn ne, chenạhn ạma o sandạdo
che chenan se cudạdo yạyan me, chengo se chidocuyạn ndinạn chahn
nducuahn che chi.
12 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, ntuhno se nduco sạhn intiyahn, ne ạma
ndeh tume cạh se sandạdo chahn, ne rạhn se ri se sạhn:
13 —Nchuhn ne, cạhma ne te chete rạhn numanahn che vateyạdo ne ne,
ndạ apóstol yahn sạhn min, ndetendạh se sạhn, quenda se sạhn.
14 Me ndete che cadino gobernador ne, cạhmanan nuhn nchuhn, ne hua
dehva co yahn ne.
15 Chetạh sandạdo chahn tume me, ne chacotuhn se ndudo nduhcạ che
cạh cuande chidocuyạn chahn sạhn, ne chihnde ndudo me vạn ihyan
nación yahn Israel nde mạn ro cuh.

Cạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apóstol yahn ye

16 Me ihyan apóstol chahn ne, cuahn ye estạdo yahn Galilea, tingüete nạn
che a rạhn Dihvo vo nduco ye ro menạn me.
17 Min ndihchero ye Dihvo vo, ne ndeva ye yavenạn ye. Ate ạma o ye ne,
rạhco ye te ndiyu ihyan min.
18 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn ihyan chahn, ne rạhn ri ye ihyan:
—U ne, nducote ndạhco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon che va
vahchetero mạn, iyehnse mạn, tạ́h ne,
19 chemin che rihquentiyón nchuhn che cạhn ne nducuahn nación,
cacuahn ne ihyan cạva che cotahno ye u. Cuehdenune ne ihyan
numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida mạn, Dendiohs Dạya
mạn, Vaco ndah yahn Dendiohs mạn.
20 Namin cuicuahn ne ihyan che dinahn ye nducuahn che a
chihquentiyón nchuhn. Cuedevano ne te hua cạhcomạ́n nchuhn, te
conducó nchuhn ro ro, nde ro che nto iyehnse. Tihcạ co.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MA̱RCOS

Juan Bautista ne, chihcoyan ye ihyan ca̱va che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhca̱ canan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs:
2 Ihyan profeta Isaías dirun ye tuhca̱:
Ra̱hn Dendiohs ri ye Da̱ya ye: “Dechúh a̱ma sa̱hn che cuahndudo se ndudo
yáhn numanahn che metah cahn,
ca̱va che ca̱hcoyan se ihyan che nevahnecun ye di.
3 Sa̱hn min ne, conan se ya̱hn nan che metah duhva, ne ndo da̱ma ihyan,
cahnevan ye ndudo yahn se. Ca̱hma se tuhca̱:
Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne, te a cochi Dihvo vo.”
4 Ndudo min ne, chinahn cuahn che canan Juan Bautista rahndudo ye min ya̱hn nan che metah duhva. Ra̱hn ye ri ye ihyan che rahn ye rihnevan ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, cuedenune ne ca̱va che nchahco Dendiohs yahn ne.
5 Ihyan yan Jerusalén man, ihyan yan chena̱hn esta̱do yahn Judea man, a̱ma ya̱hn ye rahn ye rihnevan ye che rahndudo Juan. Rentuma ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne rehdenune Juan ihyan ico Jordán.
6 Juan ne, quenun ye a̱ma tino che ndindah nduco yudo yahn ite che duche te camello, ne quenan chete ye a̱ma ima. Reh ye ya̱hcada̱hn, ne rih ye nedih yahn che va van chano.
7 Rahndudo ye tuhca̱:
—Caviyan deman ne, nda̱ a̱ma ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye che co u. U ne, nde hua rigonun chihvé nan ihyan min ca̱va che conán ihyan nan ntiyon yahn ye.
8 U ne, atenan rehdenuné nchuhn, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

9 Ta̱hn min ne, chica Dihvo vo yan Nazaret, esta̱do yahn Galilea, nda̱ ye nan che quenun Juan, ne chehdenune Juan ihyan ico Jordán.
10 Cuahn che a ndiquenda̱h Dihvo vo van nune ne, ndihchero ye che ndondah vahchetero, ne nduhca̱ che ro a̱ma icui ne, tihca̱ chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan.
11 Chihnevan ye a̱ma ndudo che chica vahchetero che ra̱hn:
—Di che Da̱yá. Yahinó di. A̱ma yenó ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

12 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo ya̱hn nan che metah duhva.
13 Min quenan ye chete che o raco ro, ne chundah, sa̱hn min che duche se Satanás ne, retumarande se ihyan. Quenun Dihvo vo nan che vate ite chano, ne nda̱ ángel, chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye

14 Adive che chaconuhn sanda̱do Juan Bautista vacoya̱hn ne, cona̱hn Dihvo vo esta̱do yahn Galilea, ne min rahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

15 Rạhn ye:
—A tuno ro. Mạn ne, a nun cạhcantiyon Dendiohs chedave yahn ihyan. Cuento ino nchuhn nunde yahn ne. Cuitahno ne ndudo ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye cun sạhn retạh yạhca cạva che conduco se ihyan

16 Ạma ro che quechica Dihvo vo cuạhn chihto vine yahn Galilea ne, ndihchero ye Simón nduco dihno se, Andrés. Sạhn chahn ne, sạhn retạh yạhca, ne ura min ne, rih se yạna yahn se chete vine me.
17 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne u, ne nduhcạ che redin ne ntiyon retạh ne yạhca ne, tihcạ cacuáhn nchuhn ntiyon che cuacotuhn ne ndudo yáhn, cạva che cotahno ihyan u, conduco ye u.
18 Ndetạhno chihcomạn sạhn chahn yạna yahn se, ne cuahn se chinduco se Dihvo vo.
19 Tah cuahn cạna nạn min ne, ntạca ye o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn. Chenun se chete bạrco, rentạhyon nan se yạna yahn se.
20 Yạhve ye sạhn, ne chihcomạn se chida se Zebedeo chete bạrco me nduco mozo yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

Ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn

21 Adive ne, ndạ Dihvo vo yạn Capernaum nduco sạhn chahn. Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn Dihvo vo yạco yahn ihyan nación yahn Israel, ricuahn ye.
22 Rahn ino nducoyạca ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te tumacadino ye che quenan cuma ye vederihquentiyon che tahque chahte che co che quenan cuma sạhn devano ley che dirun Moisés.
23 Min chete yạco me ne, quenun ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Cah se:
24 —Ndih, Jesús yahn yạn Nazaret, ¿dehco che recạhdenun ne yune yahn nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne decuihno ne nuhn? A devanó duh ndih. Ndih ne, ihyan ndah che a va cạde che dechuh Dendiohs cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
25 Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn vaco chihngạ me, ne rạhn ye:
—¡Cuihnde dihn chende! ¡Cuendiquendah sạhn tih!
26 Tuhme din vaco chihngạ me che ạma rendoh sạhn min. Ạma cah, ne ndiquendạh sạhn.
27 Rahn ino nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne tumerune vih ye:
—¿Deh che ri ne? ¿Deh conahn ndudo ra che ricuahn ihyan tih ne? ¡Ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! ¡Rihquentiyon ye nde vaco chihngạ che chenun ihyan che ndiquendạh, ne redinahn yahn ye!
28 Nduco tihcạ ne, ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo ne, ạma nun chetuhn numachahte estạdo yahn Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón

29 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete yạco me ne, cuahn ye nduco Jacobo mạn, Juạn mạn, ndevạco Simón nduco Andrés.
30 Indạhn Simón ne, quendite ye, netạh cah ihno ihyan. Ihyan ndevạco ye ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo che cah ye.
31 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo, ne chetạh ye tạh ihyan min, ndedecuan ye ihyan. Ndetạhno chavi ihno me yahn ye, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

32 Cuahn che a chi chino me, ura che a chehche yąhn ne, ihyan viyąn ne,
quenda ye ąma yąhn ihyan cah mąn, ihyan che chenun vaco chihngą ihyan
mąn, nąn Dihvo vo.
33 A nahn nducoyąca ihyan yąn ne, ndo dąma ye chendevah.
34 Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah chahn, che ąma ndeh nąn cah ndi
ye, ne ndetendąh ye vaco chihngą che chenun ihyan. Ate hua cąh yune ye
che cąhma duh ihyan ye, te a devano che Dąya Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estądo yahn Galilea, rahndudo ye

35 Ąma vatiyąn dąhca, ura che metah co dave ndah ne, necuan Dihvo vo,
cuahn ye cuąhn chihto yąn, ne min covąh ye.
36 Tah cuahn adive ne, cuahn Simón nduco combiero yahn ye, quenuhn
ye ihyan.
37 Cuahn che ntąca ye ihyan ne, rąhn ye ri ye ihyan:
—Ąma yąhn ihyan nahn ndihchero ye ndih.
38 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn tąma te o yąn che nino cąva che cuahndudó
min, te cąva chemin che cochí.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn numachahte estądo yahn
Galilea. Rahndudo ye chete yąco yahn ihyan nación yahn Israel, ne
rendetendąh ye vaco chihngą che chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi se cah che rechą yute

40 Ąma yune ne, ąma sąhn che ndi se cah che rechą yute ne, cuahn ndą se
nąn Dihvo vo. Chehntihya se nąn ye, ne rąhn se:
—Ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.
41 Dihvo vo ne, quenan vąhino ye sąhn. Nahn tąh ye sąhn, ne rąhn ye:
—Tącą hua. Conán di. Mąn ne, a ntoyehn.
42 Ndetąhno chavi cah che rechą yute se me, ne ndoyahn se.
43 Tuhme ndedechuh ye sąhn cuąhn ndevąco se. Ąma cąh ye cudądo
sąhn, ne rąhn ye:
44 —Condihche. Condicate cahme nduco nde ąma ihyan tącą chi che
ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nąn chidocuyąn, ndihche ye di, ne cah
vedino che ndihquentiyon Moisés, cąva che codevano nducoyąca ihyan che
a ntoyehn.
45 Sąhn min ne, conąhn se, ate hua dinahn se. Canąn rente se nduhcą che
chahno se chi, ne ąma chetuhn ndudo me, nde ametah chi chendą Dihvo vo
nde ąma yąn ura che co nchanąn ihyan viyąn ihyan. Tahque ndah ye ne,
quechica ye ąma lądo, yąhn nąn che metah duhva. Ate atąnocą nduh, min
rahn ihyan yahn nducuahn yąn rendihchero ye ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se

1 Chihno neve ro ne, chendą tun Dihvo vo yąn Capernaum, ne ihyan yąn
min ne, checadino ye che quenun ye ąma cuąn vah.
2 Ndetąhno ndo dąma ąma yąhn ye nde nąn che cuahtendi ye chendevah
ametah. Rahndudo Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
3 Ura min ne, ndą cun ihyan, nda ye ąma sąhn che ndi cheche se.
4 Ate nducote ąma yąhn ihyan chenun ye min ne, hua chi chuh ye
chendevah, chendą ye nduco se nąn Dihvo vo. Tuhme nda ye sąhn tin vah,
ne min ntihne ye ąma ndi ima vah cuąhn nąn che quenun Dihvo vo. Cuahn

che ndahcondah ye a̱ma ive na̱n ima vah ne, ndedevah ye yundo na̱n che quendite combiero yahn ye, nda̱ se na̱n Dihvo vo.

5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo nduhca̱ che ritahno ihyan chahn ne, ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Da̱yá, a nchahcó nunde yehn.

6 Min vate a̱ma o sa̱hn devano ley che dirun Moisés, ne rendededecadino se:

7 "¿Dehra cuande che tihca̱ ra̱hn sa̱hn tih?, te reducherino se Dendiohs che tihca̱ ra̱hn se. Ametah nde a̱ma ihyan iyehnse che co nchahco ye nunde, atena̱n Dendiohs."

8 Ndeta̱hno checadino Dihvo vo che tihca̱ rendededecadino sa̱hn chahn, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—¿Dehco che tihca̱ rendededecadino nchuhn?

9 Co ra̱hco ne che tahque ndah che ca̱hmá có sa̱hn che necuan se, cota̱h se yundo yahn se, ne ca̱ca se, che co che ca̱hmá che a nchahcó nunde yahn se.

10 Ma̱n ne, ca̱va che cadino nchuhn te, u che rinducó nducoya̱ca ihyan, va vederihquentiyon yáhn ca̱va che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne, condihche ne.

Tuhme ra̱hn ye ri ye sa̱hn che ndi cheche me:

11 —Ráhn rí di, cuenecuen, cotah yundo yehn, ne conahn ndevaque.

12 Ndeta̱hno necuan se, cheta̱h se yundo yahn se, ne cona̱hn se. Chuh se menda̱hn yahn nducoya̱ca ihyan che chenun ye min, ne a̱ma rahn ino ye. Rendeva ye yavena̱n Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ra̱hn ye:

—Nde a̱ma yune hua ndihchero vo vederihno che tuhca̱.

Dihvo vo Jesucristo ne, ya̱hve ye Leví che conduco se ihyan

13 Cuahn tun Dihvo vo cua̱hn chihto vine yahn Galilea, ne a̱ma ya̱hn ihyan rahn ye rendo da̱ma ye na̱n ye. Min ricuahn Dihvo vo ihyan chahn.

14 Cua̱hn na̱n che chuh Dihvo vo ne, ndihchero ye Leví, da̱ya Alfeo. Va se na̱n mesa na̱n che rica se tume ca̱de iyo. Ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndeta̱hno necuan se, chinduco se ihyan.

15 A̱ma yune cuahn che va Dihvo vo chete va̱co Leví ne, reh ye na̱n mesa nduco ihyan che rahn nduco ye. A̱ma ya̱hn sa̱hn nunde, chenun va̱n sa̱hn rica tume ca̱de iyo ma̱n, vate se nduco ye, te a̱ma ya̱hn ri se che chinduco se ihyan.

16 Sa̱hn devano ley che dirun Moisés ma̱n, sa̱hn fariseo ma̱n ne, ndihchero se che reh Dihvo vo, rih ye da̱ma nduco nducoya̱ca sa̱hn nunde chahn, ne ra̱hn se ri se ihyan che rahn nduco ye:

—Hua nda̱hca̱ che reh sa̱hn ricuahn yahn nchuhn, rih se da̱ma nduco sa̱hn rica tume ca̱de iyo ma̱n, sa̱hn nunde chena̱hn ma̱n.

17 Cuahn che chihnevan Dihvo vo che tihca̱ ra̱hn sa̱hn chahn ne, ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sa̱hn doctor. Ate ihyan che cah ye ne, rendotenan ye sa̱hn. Atihnoca̱ u, te ndá, conán ihyan nunde ca̱va che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu ca̱va ihyan che metah nunde yahn ye che ra̱hco ye.

Ra̱hn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apóstol yahn ye ya̱hte

18 A̱ma yune ne, sa̱hn fariseo ma̱n, sa̱hn che rahn nduco Jua̱n Bautista ma̱n ne, rahte se ya̱hte. Ro min ne, cua̱hn a̱ma o ihyan, ne ra̱hn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rahte sạhn che rahn nduco ne yạhte?, te sạhn fariseo mạn, sạhn che rahn nduco Juạn Bautista mạn ne, rahte se yạhte.

19-20 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte. Ate ndete che denạn ndạ sạhn che tạn se nduco se, nda se sạhn ne, tuhme cuahte ye yạhte. Atihnocạ ihyan che rinduco ye u, te numanahn che nducó ihyan ne, metah deh cuande che cuahte ye yạhte. Ate cuahn che ndạ sạhn che hua ri rendihche se u, nda se u ne, tuhme che cuạco, cuahte ye yạhte.

21 'Ndete che nedin dạma nchuhn ndudo ra che ricuáhn nduco costumbre ndico yahn ne ne, anduhnecạ ndete che necạhnan ne ạma ndi tino ra nạn ạma tino ndico. Ndete che tihcạ din ne ne, cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde tahque ndeh tino ndico me.

22 'Namin anduhnecạ ndete che cuih ne vino ra chete ima ndico, te din vino me che condan ima ndico me, ne conda nde vino me mạn, nde ima me mạn. Chemin che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

23 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Nducote chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye ạma o indo trico, reh ye ndute yahn.

24 Ndihchero ạma o sạhn fariseo che tihcạ din ye, ne rạhn se ri se Dihvo vo:

—Condihche ne. ¿Deh cuande che tihcạ redin sạhn che rahn se nduco ne?, te mạn ne, ro che rahtetuno ihyan, ne a ndihquentiyon Dendiohs che hua din vo ntiyon ro cuh.

25-26 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:

—Anduhnecạ ndete che hua rendihchenan nchuhn nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che din David ro che quenan Abiatar chidocuyạn che tahque ndinạn. Chi cuico ye, ne ametah che cheh ye. Chemin che chendạ ye chete yạco, ne cheh ye pạn che va min. Namin cạh ye, cheh combiero yahn ye. Pạn chemin chan ne, a ndi vedino nạn Dendiohs, ne a nihnde cạde che hua co cheh nde ạma ihyan, atenạn chidocuyạn. Ate nde nduco nduh ne, hua quendihco ye nunde.

27 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye nduco sạhn chahn:

—Chihco Dendiohs ro che cuahtetuhno ihyan cạva che ndah yahn ihyan, ndiyu cạva che ndere ndeva ye ro min.

28 Cuedevano nchuhn te a u che rinducó nducoyạca ihyan che rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

1 Tạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chendạ Dihvo vo chete yạco, ne min quenun ạma sạhn che ndi cuma tạh se.

2 Namin min chenun ạma o sạhn fariseo, nahn ndihchero se ndete che din Dihvo vo che ndoyahn sạhn min ro che rahtetuhno ihyan, cạva che cạca nunde se yahn ye che rahcotạhn ye yahn ley che dirun Moisés.

3 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn che ndi cuma tạh me:

—Cuenecuen. Cuandi mendạhn.

4 Tuhme tumerune ye sạhn chahn:

—¿A ndạhcạ che ndah din vo ro che rahtetuhno ihyan, o din vo che hua ndah ne? ¿A conan vo ihyan, o cạhcomạn vo ihyan che coh ye ne?

Ate hua ntạquino se deh che ndahconan se yahn ye.

5 Chi tạn Dihvo vo, ne chaconan ye ndihchero ye sạhn chahn. Ạma chi rạn ye yahn che cheche chedave yahn se. Tuhme rạhn ye ri ye sạhn min:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndetạhno ndoyahn se.
6 A ura min no ndiquendạh sạhn fariseo chahn chete yạco me, ne ndo dạma se nduco sạhn che chinduco se Herodes, ntuhno se nduco vih tạcạ din se che cạhno se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan chihto vine yahn Galilea

7 Adive ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye chihto vine yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan che vate ye estạdo yahn Galilea cuahn ye dạma nduco ye.
8 Namin ihyan che vate ye estạdo yahn Judea mạn, ihyan che vate ye yạn Jerusalén mạn, ihyan che vate ye yạhn yahn Idumea mạn, ihyan che vate ye tạma lạdo ico Jordán mạn, ihyan che vate ye nino yạn Tiro mạn, yạn Sidón mạn ne, ạma yạhn ye checadino ye yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne rahn ye rendihchero ye ihyan.
9 Nducote ạma chidạma ihyan ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye che cạhcoyạn ye ạma bạrco nạn che conun ye, te ạma ndito cạhche ihyan nạn ye.
10 A nedin Dihvo vo che ndoyahn ạma yạhn ihyan chahn, ne chemin che nducoyạca ihyan cah che chenun ye min ne, nde tuno regundạ vih ye che nahn nahn tạh ye ihyan cạva che ndoyahn ye.
11 Namin nduco ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne rahn ndạ ye nạn Dihvo vo, rendave ye ndiyạhn, ne rạhn ye ri ye ihyan numa dito ye:
—Ndih che Dạya Dendiohs.
12 Ate Dihvo vo ne, ạma chihco yudo ye yahn vaco chihngạ chahn che hua cạhma duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendạhnun ye ndichio ihyan apóstol yahn ye

13 Chihno min ne, cocha Dihvo vo ạma tingüete. Min yạhve ye ihyan che nahn ye, ne ndạ ihyan chahn nạn ye.
14 Vạn ihyan chahn tendạhnun ye ndichio ihyan che conduco ye ihyan mạn, che dechuh ye ihyan, cuahndudo ye ndudo yahn ye mạn.
15 Namin cạh ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan chahn cạva che ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan mạn, cạva che din ye che ndoyahn ihyan cạh mạn.
16 Vạn nducoyạca ihyan che tendạhnun ye ne, nduco ạma ihyan che duche ye Simón. Chaconahn Dihvo vo che duche ihyan min Pedro.
17 Tạma ye ne, duche ye Jacobo, dạya Zebedeo. Tạma ye ne, duche ye Juạn, dihno Jacobo. Ihyan che o chahn ne, chaconahn Dihvo vo che duche ye Boanerges, che nahn cạhma Ihyan che doh ino ye.
18 Tạma te o ye ne, duche ye Andrés mạn, Felipe mạn, Bartolomé mạn, Mateo mạn, Tomás mạn, Jacobo, che dạya Alfeo mạn, Tadeo mạn, tạma Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn Cananeo ro menạn me mạn.
19 Vạn ihyan chahn ne, namin nduco ạma se che duche se Judas Iscariote. A sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuạco dave yahn ye

Chihno min ne, conạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol che ndichio chahn.
20 Cuahn che a ntạ ye ne, ndaconan ndo dạma ạma yạhn ihyan, che nde hua rinun yahn ye che cheh ye.

21 Cuahn che checadino ihyan yahn ye che nde metah rinun yahn che
cheh ye ne, cuahn ye quengua ye ihyan, te rạhco ye te ametah va cuạco
dave yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, rạhn se te quenun vaco chihngạ Dihvo vo Jesucristo

22 Ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés, che chica se yạn Jerusalén ne,
rạhn se yahn Dihvo vo:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, sạhn
min che ndinạn se yahn vaco chihngạ. Chemin che ri rendetendạh ye vaco
chihngạ che chenun ihyan.
23 Tuhme yạhve Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A devano nchuhn che ndiyu chundah che rendetendạh se vaco
chihngạ.
24 'Ihyan che vate ye rihquentiyon ye ne, ndete che cuahtecuhma ye vạn
mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye.
25 A namin no tun ihyan che chenun ye ạma vah ne, ndete che
cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun ye
min nduco vih.
26 A namin no tun chundah ne, ndete che cuhma se nduco vaco chihngạ
che rihquentiyon se ne, cuihno vederihquentiyon yahn se.
27 Namin cạh Dihvo vo ạma ejemplo sạhn chahn, rạhn ye:
—Ạma sạhn duco che condạ se chete vạco ihyan che detino ye ne, atenạn
che dechiche se ihyan, tuhme co duco se yahn ye.
Tihcạ rạhn ye te anduhnecạ ndete che a dechiche ye chundah, ndạhco
ndiya ye vederihquentiyon yahn se.
28 Quendi Dihvo vo rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducuahn nunde che rahtendihco ihyan, nde
nducuahn che chihngạ rạhn ye ne, co nchahco Dendiohs yahn ye.
29 Ate ihyan che ducherino ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah
nchahco cuahno Dendiohs yahn ye.
30 Tihcạ rạhn Dihvo vo, te sạhn chahn ne, rạhn se te quenun vaco chihngạ
ihyan.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

31 Chihno min ne, ndạ chaco Dihvo vo nduco dihno ye. Chahtendi ye
cuạhn chevah, ne dechuh ye che cah ihyan.
32 Ihyan che vate ye chihto nạn Dihvo vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuạhn chevah, rinuhn ye ndih.
33 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te ihyan min che chacó mạn, ihyan chahn che dihnó mạn.
34 Tuhme chaconan ye rendihchero ye ihyan che vate ye cuahn chihto
nạn ye, ne rạhn ye:
—Nducoyạca ihyan che chenun ye muhn ne, rihnó ihyan anduhnecạ
ndete che chacó mạn, anduhnecạ ndete che dihnó mạn,
35 te adecoduhno ihyan che runecạde cochica ye nduhcạ che nahn Chidá
ne, rihnó ihyan anduhnecạ ndete che dihnó mạn, anduhnecạ ndete che
cahvé mạn, anduhnecạ ndete che chacó mạn.

4

Ejemplo yahn ạma ihyan che retuhdo ye trigo

1 Tạma yune cuahn che ricuahn Dihvo vo chihto vine yahn Galilea ne,
ạma yạhn ihyan chidạma ye chihto nạn ye. Nducote ạma chito ihyan ne,
chemin che chendạ Dihvo vo chete ạma bạrco che va min, cuahn ye ino cun
metro cuahn chihto, ne quendi ye ricuahn ye. Nducoyạca ihyan che
chidạma ye ne, vatendi ye ndiyạhn chihto vine me, rihnevan ye.
2 Dihvo vo ne, ạma ndeh nạn dehtenduh chicuahn ye ihyan chahn nduco
ejemplo. Tuhcạ rạhn ye ri ye ihyan chahn:
3 —Cuihcovan nchuhn. Cuahn ạma ihyan, retuhdo ye ndute ndạta.
4 Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne ndạ yạhda,
cheh te.
5 Chera te neve ndute nạn che tah ra yạhn chenun vạn tu. Chemin ne,
nun quendạh, te hua ndeh yạhn chendih.
6 Ate cuahn che quendạh yạhn ne, yuche yạn, ne nducote metah cotạh
yạno dihyoduto ne, chihno tih.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano yạn. Chendih chano yạn me, ne hua
chi yahn.
8 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah ne, ạma ndah chi. Ạma o duto ne,
chi ndico ndiche ndute yahn. Tạma te o ne, chi ino raco yahn. Tạma te o ne,
chi ạma ciento yahn.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne cạva che conahn ne
ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh cuande che demạn nduco ejemplo ricuahn ye

10 Adive cuahn che a nahn nducoyạca ihyan chihno conạhn ye ne,
quenan Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye mạn,
nduco te neve ihyan mạn. Chica ihyan chahn che cạh cuande ye ihyan yahn
ejemplo min.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cade te Dendiohs che co devano nchuhn yahn vederihquentiyon yahn
ye. Ate ihyan che hua rinduco ye u ne, ricuáhn ihyan demạn nduco ejemplo,
12 cạva che ndihchero no ye, ate anduhnecạ ndete che hua ronạn ye mạn,
cahnevano no ye, ate hua conahn ye mạn. Nduco tihcạ ne, hua nto ino ye
nunde yahn ye, ne hua nchahco Dendiohs yahn ye.

Recạh cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

13 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nducote hua chenahn nchuhn ejemplo min ne, ¿tạcạ co conahn ne
ejemplo chenạhn che va che nté?
14 Ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me ne, nduhcạ ihyan che rahndudo
ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ạma yạhn ihyan.
15 Ạma o ihyan chahn ne, ndetạhno rendạ chundah, ne redin se che rinạn
ye ndudo che a chihnevan ye.
16 Ndute ndạta che chera vạn tu me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan
tạma te o ihyan che renevahnecun ye numacuahn vedeyeno.
17 Ate nduhcạ ạma chendạta che hua rengu, che metah cotạh yạno
dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn, te hua riquendi ye. Cuahn che
rechuhrihn ye, o ndere redin ihyan nduco ye cạva ndudo me ne, ndetạhno
rihcomạn ye.
18 A namin no tun ndute che chera vạn chano yạn me ne, nduhcạ ndudo
me che rihnevan tạma te o ihyan.

19 Ąma rendededecadino ihyan chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro mąn,
rihncheh mąn ye ihyan cąva vedecuihca che va iyehnse cuh mąn, nahn co
yahn ye ąma ndeh nąn dehtenduh che va mąn. Chemin che hua ri redin
ndudo me che ndah nduco ye.
20 Ate ndute che chera nąn yąhn ndah me ne, nduhcą ndudo me che
rihnevan tąma te o ihyan. Nduhcą ąma chendąta che ri ndico ndiche ndute
yahn, nduhcą tąma che ri ino raco yahn, nduhcą tąma che ri ąma ciento
yahn ne, tihcą redin ndudo me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

21 Namin nte Dihvo vo tąma ejemplo. Rąhn ye ri ye ihyan:
—Nde ąma ihyan hua renahn yąhn ye candil cąva che tihyon ye mąn
cajón, o mąn yundo. Renahn yąhn ye cąva che cąhco ye nąn che co ro dave
numacuahn chete vah.
22 A tihnocą nducuahn ndudo che chenun ndeh che lądo yahn ihyan, te
andahre hua renahn ye meniyon, ate ndą ro che va che conahn ye.
23 Nducoyąca nchuhn, condededecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh.
24 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Cuihco nchuhn cudądo, te nahn che nduco cudądo cahnevan ne Ndudo
yahn Dendiohs. Ihyan che cahnevan ye nduco cudądo ne, ndah conahn ye,
nde tahque ndeh ca vededevano cąh Dendiohs che conahn ye.
25 Tihcą, te ihyan che devano ye vededevano yahn Dendiohs ne, nde
tahque ndeh ca cąh Dendiohs che codevano ye. Ate ihyan che hua devano
ye ne, nde conąn ye dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendąta che rihta

26 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Nduhcą ndute ndąta che rino ąma ihyan ne, tihcą vederihquentiyon
yahn Dendiohs.
27 Ihyan min ne, riyądo ye vino, ne ro ne, renecuan ye. Andahre hua
devano ye tącą va chendąta yahn ye, ate chemin ne, riquendąh, ne rihta.
28 Yąhn me ne, redin che ri yahn. Menąn ne, riquendąh yąta yahn, ne
adive ne, riquendąh yąma yahn. Tuhme ri ndute yahn.
29 Cuahn che a cuma ne, ndetąhno cąhca ihyan, te a ndą ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndąta che duche mostąza

30 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nté tąma ejemplo cąva che codevano nchuhn tącą vederihquentiyon
yahn Dendiohs.
31 Nduhcą ndute ndąta che duche mostąza che rino ihyan ne, tihcą
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chemin ne, tahque cąhya che co tąma
nąn ndute ndąta che va iyehnse.
32 Ate adive che rehche ne, rihta nde tahque ri chahte che co tąma nąn
chendąta. Ąma rihta nde ri redin yąhda ndaque te vąn dune.

Nduhcą che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

33 Nduco ndeh nąn ejemplo nduhcą ejemplo chahn ne, ricuahn Dihvo vo
Ndudo yahn Dendiohs ihyan chahn nduhneva che co conahn ye.
34 Demąn nduco ejemplo ricuahn ye. Ate cuahn che a demąn ye nduco
ihyan apóstol yahn ye ne, recąh cuande ye ihyan chahn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tąn

35 Ro min cuahn che chi man ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn
ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn viche lado cah.
36 Tuhme chihcoman ihyan chahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne chahtenun ye chete barco nan che quenun Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin cuahn tama te o barco nduco ye.
37 Ura min canan ama rano yuhne, ne ndedecuan nune vine me. Chenda nune chete barco me, nde a rito.
38 Dihvo vo ne, quenun ye cuahn cah barco me, quiyado ye, queta ye ama almada. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne che ndere coh vo muhn?
39 Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn ye yuhne me, ne rahn ye ri ye vine me:
—Cuihnde dihn. Ngüen.
Ndetahno chehuan yuhne me, ne ama quendite dihn vine me.
40 Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua ritahno ne?
41 Tuhme ama rahn ino ihyan chahn, ne rahn ye ri ye vih:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye?

5

Ndetendah Dihvo vo Jesucristo ama yahn vaco chihnga che chenun ama sahn yan Gadara

1 Nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye tama lado viche vine me, yahn yahn yan Gadara.
2 Cuahn che ndiquenda ye chete barco me ne, nda ama sahn che chenun vaco chihnga sahn, chica se nan yayan.
3 Min nan yayan che vaco se. Nde ama ihyan hua co dechiche ye sahn, nde huane nduco cadena.
4 Ama ndeh yune redechiche ihyan tah se man, cah se man, ate rihno rendeh se cadena. Nde ama ihyan hua richa ye cahco dihn ye sahn.
5 Nde ro nde rahn rechica se van chano man, nan yayan man, rah se man, renun yah man se sahn nduco tu man.
6 Ate ro min cuahn che nda Dihvo vo ne, chinan se ihyan, ne cuahn se rano se chehntihya se nan ye.
7 Numa dito se cah se:
—Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo ye, ¿dehco che recahdenun ne yune yáhn? Nde muhn nde nan Dendiohs, cahmá có ndih che hua din ne che chuhríhn.
8 Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihco yudo ye vaco chihnga chahn, ne rahn ye:
—Vaco chihnga, ¡cuendiquendah nchuhn! ¡Cuihcoman ne sahn tih!
9 Tumerune ye sahn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Legión duché, te ama yahn ri nuhn.
10 Tuhme ama rica se che hua dechuh ye vaco chihnga chahn ama lado.
11 Min nino van chano ne, chenan ama yahn cuche reh te.
12 Ama rica vaco chihnga chahn ihyan:
—Cuedechuh ne nuhn cava che conda nuhn cuche sih.
13 Cah yune Dihvo vo, ne ndiquendah vaco chihnga chahn sahn min, ne chenda cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te chete vine me, ne chih nducoyaca te.

14 Sạhn che redin se cudạdo cuche chahn ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu se ndudo yạhn ihyan che vate ye viyạn mạn, rạncho mạn.
15 Tuhme cuahn ihyan chahn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndạ ye nạn Dihvo vo ne, ndihchero ye sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn ro menạn me. Min va se, a ntonun se tino yahn se. A va cuạco dave yahn se, ne dihya ye chi.
16 Tuhme ihyan che ndihchero ye deh che chi ne, necạh cuande ye ihyan che ndạ chahn, deh che chi yahn sạhn min mạn, deh che chi yahn cuche chahn mạn.
17 Tuhme canạn ihyan chahn rica ye Dihvo vo che ndạca ye yạn min, nạhn ye.
18 Cuahn che chendạ Dihvo vo chete bạrco me che nạhn ye ne, rica sạhn min ihyan che cạh yune ye che conduco se ihyan.
19 Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Conahn cuạhn ndevaque nạn che chenan ihyan yehn. Cahme co ihyan yahn vederihno chahte che din Dihve Dendiohs ndoque mạn, nduhcạ che quenan vạhino ye di mạn.
20 Tuhme conạhn se yạn vạco se nino yạn Decápolis. Ạma rente se yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se, ne ạma chahn ino nducoyạca ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tạhn dihn dạya se

21 Cuahn che ntạ Dihvo vo lạdo cuh yahn vine me ne, ndo dạma ạma yạhn ihyan nạn ye.
22 Ura min ne, ndạ ạma sạhn ndinạn yahn yạco che duche se Jairo. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se chehntihya se nạn ye.
23 Chica se favor ihyan, ne rạhn se:
—Tạhn dihn dạyá, ạma tahn ndi te, adeche coh te. Cuhn vo nduco ne, nahn tạh ne tạhn cạva che ndoyahn te.
24 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco se, ne ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan, nde tuno chi chiche cuahn ye.
25 Min vạn ihyan chahn ne, nduco ạma ndạhta che cah te. Rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah min tạhn.
26 Ạma dico sạhn doctor tạhn, ate ndere rechuhrihn te, te hua ndoyahn te. Chihno toh te nducuahn yahn te che va, ate nde tahque ri dito cah yahn te.
27 A chihnevan tạhn min che rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne din te fuerza che ndạ te vạn ihyan. Chahn ndạ te cuạhn vedạme Dihvo vo, ne nahn tạh te tino yahn ye.
28 Tihcạ din te, te rạhco te: “Ndete che co cạde nahn tạh a mare tino yahn ye ne, ndoyáhn.”
29 Ndetạhno chehuan cah yahn te, ne checadino te che a ndoyahn te.
30 Tuhme checadino Dihvo vo che chinahn ạma vederihno, ne ndaconan ye tumerune ye:
—¿Duh nahn tạh tino yáhn ne?
31 Rạhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:
—A rendihchero ne te ạma ndito cạhche ihyan nạn ne. ¿Dehco che tumerune ne: “Duh nahn tạh tino yahn ne?”
32 Ate raconan muhn raconan min Dihvo vo, rendihchero ye cuạhn chihto nạn ye duh che nahn tạh tino yahn ye.
33 Tạhn min ne, nde tuno rendoh te che vạh te. Chahn ndạ te, chehtihya te nạn ye, ne necạh cuande te ihyan nducuahn che chahno te chi.
34 Rạhn ye ri ye tạhn:

—Daya, nducote chitehne ne, a ndoyehn. A co nahn ndevaque ndete che nehn. Hua dehve rahque, te a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tạhn daya Jairo

35 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che ndạ ạma o ihyan ndevạco Jairo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A chih tạhn daya ne. Ametah deh cuande che denduh ne Ihyan Ricuahn cạva che cạhn ye.
36 Chihnevan Dihvo vo che rạhn ihyan chahn, ate hua tumacạh ye. Rạhn ye ri ye Jairo:
—Hua te co ran. Cuitehne che co conán di.
37 Tuhme quendi ye cuahn ye nduco Jairo, ne atenạn Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn che dihno Jacobo mạn, cahnecun ye che cuahn ye nduco ye.
38 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco Jairo ne, ndihchero ye che ạma yạhn ihyan chenun ye min, raco ye mạn, rah rạn ye mạn.
39 Tuhme chendạ ye chete vah, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che ạma rah rạn nchuhn mạn, raco ne mạn?, te tạhn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyạdo te.
40 Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. Tuhme ndetendạh vah Dihvo vo nducoyạca ye, ne cuahn ye nduco chida tạhn dihn me mạn, chaco te mạn, ihyan che nduco ye mạn, chendạ ye nduco vih nạn che quendite te.
41 Chetạh ye tạh te, ne rạhn ye devạco yahn ye:
—Talita cumi —che nahn cạhma: Tạhn dihn, cuenecuen.
42 Tạhn dihn me ne, a ri te ndichio nduyo. Ndetạhno necuan te, canạn rica te, ne ạma cuahn ino ihyan chahn.
43 Ạma chihco yudo Dihvo vo che hua duhva cạhma che ndedetuhche ye tạhn, ne rạhn ye ri ye indihte yahn te che cạh ye, cheh te.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ntạ ye yạn vạco ye Nazaret

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum, ne conạhn ye yạn vạco ye Nazaret nduco ihyan apóstol yahn ye.
2 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chendạ ye chete yạco, chicuahn ye. Ạma yạhn ihyan chihnevan ye che ricuahn ye, ne ạma rahn ino ye. Rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
3 —Ihyan tih che vicheyạhn me. María che chaco ye. Jacobo mạn, José mạn, Judas mạn, Simón mạn, a sạhn chahn che dihno ye. Muhn yạn vạco vo vate tạhn cahve ye.
Nducote a rendihche ihyan Dihvo vo che min chihta ye ne, chemin che hua nevahnecun ye ihyan.
4 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Numachahte va vedeyahino nduco ihyan profeta. Ate ihyan yạn vạco ye mạn, ihyan yahn ye mạn ne, hua yahino ye ihyan.
5 Nducote cheche chedave yahn ihyan yạn chahn ne, ạma o no vederihno din Dihvo vo yạn min. Nahn tạh ye ạma o ihyan cah, din ye che ndoyahn ye.
6 Rahn ino Dihvo vo yahn che hua chitahno ihyan yạn vạco ye ihyan. Chihno min ne, cuahn ye nduh yạn nduh yạn che nino, quendi ye ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cạhn ye cuahndudo ye

7 Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye nduh che ndichio apóstol chahn nạn ye. Dechuh ye ihyan cạde o cạde o ye queri ạma yạn. Din ye che cuahtenan

cuma ihyan chahn vederihquentiyon, cạva che cuahn che tạhn nun ye ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan ne, ndetendạh ye vaco chahn.
8-9 Chihquentiyon ye che quenda ihyan chahn indạhco yahn ye mạn, che tihyon cạh ye ndạco yahn ye mạn, che conun ye ạma no cahteca ye mạn. Ate dehtenduh chenạhn ne, hua co quenda ye, nde huane dino mạn, nde huane pạn mạn, nde huane tume mạn.
10 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Adecotino vạco ihyan nạn che nevahnecun ye nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndạca ne yạn.
11 Ihyan yạn che hua ntumanecun ye nchuhn mạn, che hua cạhcovan ye che cuahndudo ne mạn ne, condạca ne yạn vạco ye, ne condạhde ne yạca che chenan cạh ne, cạva che tihcạ nạhme ne ihyan che hua ndạhcạ redin ye. Cuạco ráhn rí nchuhn te cuahn che a ndạ ro che techecạde Dendiohs nunde yahn nducoyạca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan chahn che co ihyan yạn Sodoma mạn, ihyan yạn Gomorra mạn.
12 Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo ye che nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye.
13 Namin retendạh ye ạma yạhn vaco chihngạ che chenun ihyan, ne racotạhme ye aceite ạma yạhn ihyan cah, redin ye che rendoyahn ye.

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

14 Ro min ne, ạma rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne checadino rey Herodes. Tuhme rạhn rey me:
—A ntuche Juạn Bautista vạn tenạhn. A ihyan min che redin ye vederihno che tihchan.
15 Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ihyan profeta Elías che quechica ye. Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye:
—Ihyan cạh ne, ạma ihyan profeta nduhcạ ihyan profeta che chahte ye a rạhn me.
16 Ate hua chitahno Herodes che rente ihyan chahn, ne rạhn se:
—Ihyan cạh ne, Juạn Bautista ihyan. A ihyan cạh che chihquentiyón sandạdo che chihca yạn se dạndo ye. Mạn ne, a ntuche ye vạn tenạhn.
17 Tihcạ rạhn rey me, te a mạn se chihquentiyon se sandạdo che din se preso Juạn, chaconuhn se ihyan vạcoyạhn, dechiche se ihyan nduco cadena. Tihcạ chahno chi Juạn, te tihcạ nahn Herodías, tạhn ndạhta yahn Felipe, sạhn min che dihno rey me. Rey me ne, ndere quenan se nduco te.
18 A rạhn Juạn ri ye rey me:
—Hua ndạhcạ redin ne che quenan ne nduco ndạhta yahn dihno ne.
19 Nducote tihcạ rạhn Juạn ri ye rey me ne, chemin che ạma nahn cạhno Herodías ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura min.
20 Herodes ne, renevahnecun se Juạn, te a devano se te ihyan min ne, ihyan ndah ye, ndiyu ihyan nunde ye. Chemin che hua rahnecun se che cạhno te ihyan. Cuahn che rihnevan rey me che rente Juạn ne, andahre hua ndah renahn se, ate rihnevan se numacuahn vedeyeno.
21 Ate ndạ ạma ro che ndạhcạ chahno Herodías chi. Din rey me vihcoduche se, ne recạh se reh nducoyạca intiyahn yahn se mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo yahn se mạn, ihyan nạhn che vate ye estạdo yahn Galilea mạn.
22 Ura che a vate vihco ye ne, chendạ tạhn dạya Herodías, ndeh te, ne rey me nduco ihyan che vate ye reh ye nduco vih ne, ạma cạh yeno ihyan. Tuhme rạhn rey me ri se tạhn:
—Cuique adecodehno che nehn, ne té di.
23 Cạh se ndudo yahn se tạhn, ne rạhn se:

—Adecodehno che nehn, andahre mạhn va nạn che rihquentiyón, té di.
24 Ndiquendạh te, ne cuahn te cạcarune te chaco te, ne rạhn te:
—¿Deh cạcá?
Ndahconan chaco te:
—Cuique tin Juạn Bautista.
25 Ndetạhno chendạ tun te nạn che quenun rey me, ne rạhn te ri te sạhn:
—Mạn ne, náhn che te ne u meniyon tin Juạn Bautista chete ạma cuh.
26 Tuhme ạma chi rạn rey me. Ate nducote a cạh se ndudo yahn se tạhn nạn nducoyạca ihyan che vate ye min nduco se ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se.
27 A ura min no chihquentiyon se ạma sandạdo che cạhn se ngua se tin Juạn.
28 Chahn sandạdo me vạcoyạhn, chihca yạn se dạndo Juạn. Quenda se tin ye chete ạma cuh, ne cạh se tạhn. Tạhn min ne, quenda te cạh te chaco te.
29 Cuahn che checadino ihyan che chinduco ye Juạn te a chih ye ne, chahn ye chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

30 Adive ne, ndaconan ihyan apóstol chahn, ndo dạma ye nduco Dihvo vo, ne necạh cuande ye ihyan nducuahn che din ye mạn, nducuahn che chicuahn ye mạn.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn ạma cuạn nạn che demạn, cuahtetuhno vo tah.
Tihcạ rạhn ye, te ạma yạhn ihyan, ihyan che rendạ ye mạn, ihyan che renạhn ye mạn, ne nde che cheh ye hua rinun yahn ye.
32 Tuhme quenun Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol chahn, ne cuahn ye ạma cuạn nạn che metah duhva.
33 Ate ạma yạhn ihyan ndihchero ye che cuahn ye, ne nchanạn ye ihyan. Tuhme chica ihyan chahn yạn vạco ye, ne rica cạh ye, cuahn ye cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo, nde tahque nun ndạ ye min.
34 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, te nduhcạ itecuche che metah duh che redin cudạdo ite ne, tihchan ye. Tuhme canạn Dihvo vo, chicuahn ye ihyan ạma ndeh nạn dehtenduh.
35 Cuahn che a chi chino me ne, ndạ ihyan apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva, ne mạn ne, a chi chino.
36 Cuedechuh ne ihyan sih cuạhn yạn che nino, cạva che cua ye che cheh ye, te muhn ne, metah deh che cheh ye.
37 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nchuhn cocạh ne, cheh ihyan sih.
—Tumerune ihyan chahn ihyan:
—Nahn o ciento tume denario che cua nuhn pạn, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che tihcạ din nuhn ne?
38 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn? Cuahn ne quendihchero ne.
Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Va uhn pạn nduco o yạhca.
39 Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn che cạhma ye nduco nducoyạca ihyan che cuahte ye nạn yune cue, codạma ye ạma ạma cuạn nduco vih.
40 Tihcạ dinahn ye, ne ạma o cuạn ne, chahte ạma ciento ye, ne tạma te o cuạn ne, chahte o raco ndiche ye.

41 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn pạn chahn nduco o yạhca chahn. Cha yạco nạn ye nạn ro, ne cạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pạn chahn, ne cạh ye ihyan apóstol, cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan chahn. Namin yạhca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne cheh nducoyạca ye.
42 Cheh ndah nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan.
43 Adive ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn nducuahn pạn che ngạva, ne chi ndichio cuahte. Namin nedin dạma ye che ngạva yahn yạhca chahn.
44 Vạn nducoyạca ihyan che cheh ye ne, nduco uhn mil ihyan chạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine

45 Ndetạhno dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan apóstol che condạ ye chete bạrco me, chuh ye tạma lạdo viche cạh, cuạhn nạn yạn Betsaida. Tuhme ndedechuh ye nducoyạca ihyan chenạhn chahn.
46 Cuahn che ndedechuh ye ihyan chahn ne, cuahn ye ạma tingüete cạva che covạh ye.
47 Cuahn che chi man me ne, a nde mendạhn vine me cuahn bạrco me nduco ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a demạn ye quenan ye tingüete me.
48 Ndihchero ye che ạma chi cuno ihyan chahn che ricạhca ye bạrco me, te cuạn nạn che rechi yuhne cuahn ye. Adive, ura che a nino co dave ne, cuahn Dihvo vo, rica ye nạn vine me, nde a nahn chuhnan ye ihyan chahn.
49 Cuahn che ndihchero ihyan chahn che rica Dihvo vo nạn vine me ne, rạhco ye te co vaco chihngạ cochi, nde tuno cah ye che vạh ye.
50 Nducoyạca ihyan chahn ne, ndihchero ye che cochi Dihvo vo nạn nune, ate nducote hua nchanạn ye ihyan ne, ạma dihya ye chi. Ndetạhno rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dihya nchuhn co, te a u che cochí. Hua dehve rạhco ne.
51 Tuhme chendạ ye chete bạrco me nạn che chenun ihyan chahn. Ndetạhno chehuan yuhne me, ne ạma rahn ino ihyan chahn.
52 Ạma rahn ino ye, te nducote cheche chedave yahn ye ne, metah cuihno conahn ye yahn vederihno che din Dihvo vo nduco pạn chahn.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạhn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah

53 Cuahn che a chuh Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn tạma lạdo viche cạh ne, ndạ ye yạhn yahn Genesaret, ne dechiche ihyan chahn bạrco me chihto vine me.
54 Cuahn che a ndiquendạ Dihvo vo chete bạrco me ne, ndetạhno nchanạn ihyan yạn min ihyan.
55 Tuhme cuahn ihyan chahn rano ye numachahte chihto yạn, ne canạn ye retechecạn ye ihyan cah yahn ye nduco yundo, regu ye ihyan cuạhn nạn che quenun Dihvo vo.
56 Adecotino nạn che rendạ Dihvo vo, andahre yạn cạhya mạn, andahre yạn rahte mạn, andahre viyạta mạn, min racondihte ihyan chahn ihyan cah yahn ye chihto yune. Rica ihyan chahn che cạh yune Dihvo vo cuaconahn tạh ihyan cah chahn andahre chihto tino yahn ye. Nducoyạca ihyan cah che chaconahn tạh ye tino yahn ye ne, ndetạhno ndoyahn ye.

7

Nduhcạ che rahtendihco ihyan nunde

1 Sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés che chica se yạn Jerusalén mạn ne, ndo dạma se nạn Dihvo vo.

2-5 Sa̱hn chahn nduco nducoya̱ca ihyan nación yahn Israel chena̱hn ne,
riquendi se costumbre che chihco ihyan ndico yahn se che rena̱no se ta̱h se
ura che cheh se ma̱n, ura che renda̱ se che rahn se ndihve ma̱n. Ra̱hco se te
nduco tihca̱ ne, redinahn se che rihquentiyon Dendiohs. Namin rena̱no se
va̱so ma̱n, ja̱rro ma̱n, dehtenduh chena̱hn che retoh se ma̱n. Ndihchero se
che reh ihyan apóstol, ne hua rena̱no ye ta̱h ye nduhca̱ costumbre yahn se,
ne ra̱hn se ri se Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rena̱no ihyan apóstol yahn ne ta̱h ye ura che reh ye
nduhca̱ che chihco ca̱de ihyan ndico yuhn vo ne?

6 Ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:

—¡O na̱n o chende nchuhn! Riquenda̱h cua̱co nduhca̱ che dirun ihyan
profeta Isaías yahn ne tuhca̱:

Dendudo no che ra̱hn sa̱hn sih che ritahno se Dendiohs,
te hua cua̱co.

7 Nde hua cochihve che rendeva se yavena̱n Dendiohs, te ricuahn se
costumbre yahn ma̱n se, redin ca̱ se che vederihquentiyon yahn
Dendiohs.

8 Tihca̱ redin nchuhn. Rihcoma̱n ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
riquendi ne costumbre yahn ma̱n ne. Rena̱no ne ja̱rro ma̱n, va̱so ma̱n, a̱ma
ndeh na̱n ca dehtenduh che tihchan redin ne.

9 ’¡A̱ma vivo nchuhn che ra̱hco ne! Riquendi ne costumbre yahn ma̱n ne,
ne rihcoma̱n ne vederihquentiyon yahn Dendiohs.

10 Moisés ne, dirun ye tuhca̱: “Cuendeva yavena̱n chide ma̱n, yavena̱n
cheque ma̱n.” Namin dirun ye: “Adecoduhno ihyan che ca̱hva ye yahn
chida ye o ca̱hva ye yahn chaco ye ne, quenan cuma che ca̱hno ihyan ya̱n
ihyan.”

11 Ate ndotenan che quendi nchuhn vederihquentiyon min ne, ricuahn
ne ihyan che ca̱hma ye co ye indihte yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te
nducuahn che va yáhn ne, a ndihco menda̱hn che co vedino na̱n Dendiohs.”

12 Adecoduhno ihyan che ca̱hma ye tihca̱ ne, redin nchuhn fuerza ihyan
che dinahn ye, ne hua rahnecun ne che conan ye indihte yahn ye.

13 ¡A̱ma ndeh na̱n ca dehtenduh che tuhchan redin nchuhn! Rihcoma̱n ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn ma̱n ne.

Ra̱hn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu ca̱va dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde

14 Nedin da̱ma Dihvo vo ihyan, ne ra̱hn ye:

—Cuihcovan ndah nchuhn ca̱va che conahn ne che ca̱hmá nduco ne:

15 Nducuahn che chihnga̱ che riquenda̱h chete chedave yahn ihyan ne, a
ca̱va chemin che chendihco ye nunde, ndiyu ca̱va dehtenduh che reh ye.

16 ¡Cuihcovan ndah ne ca̱va che conahn ne!

17 Cuahn che chica Dihvo vo min, ndonda̱ ye vah ne, chica ihyan apóstol
ihyan che ca̱h cuande ye ihyan deh conahn che nte ye me.

18 Ra̱hn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn da̱ma ri ne nduco ihyan sih, te hua renahn ne.
Nducuahn che reh ihyan ne, ndiyu ca̱va chemin che chendihco ye nunde,

19 te va̱cochendereh yahn ye rahn, ndiyu chete chedave yahn ye.

Tihca̱ chicuahn Dihvo vo che ndiyu ca̱va dehtenduh che reh ihyan che
chendihco ye nunde.

20 Quendi ye, ne ra̱hn ye:

—Nducuahn che chihnga̱ che rendedecadino ihyan ma̱n, che redin ye
ma̱n ne, a ca̱va chemin che chendihco ye nunde.

21 Chete chedave yahn ihyan riquendąh che chihngą rendededecadino ye mąn, reduco ye mąn, rihno vih ye mąn,
22 rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco ye nduco ye mąn, nahn yahn ye dehtenduh yahn ihyan mąn, rihncheh ye mąn, duhtuno ihyan ye mąn, ndere ihyan ye mąn, ve ye mąn, yąde ye mąn, nine ye mąn.
23 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, reconan chete chedave yahn ihyan, ne a cąva chemin che chendihco ye nunde.

Ąma tąhn tąma nación ne, chica te Dihvo vo Jesucristo che conan ye tąhn

24 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye cuąhn yąhn yahn yąn Tiro mąn, Sidón mąn. Cuahn che ndą ye ne, ndąca ye ąma vah nąn che conan ye. Hua nahn ye che cadino ihyan che min quenan ye, ate a cąde no che checadino ihyan.
25 Min va ąma tąhn dihn che quenun vaco chihngą tąhn. Ndetąhno che checadino chaco te che ndą Dihvo vo ne, chahn te nąn quenan ye, ne chehntihya te nąn ye.
26 Tąhn min ne, ndiyu tąhn nación yahn Israel, te tąhn tąma nación. A min Sirofenicia yąn vąco te. Chica te Dihvo vo che ndetendąh ye vaco chihngą che quenun tąhn dihn yahn te.
27 Ate rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:

—Ihyan yáhn ne, ąma rendotenan ye che conán ihyan. Ndete che conán di ne, anduhnecą ndete che cahneví pąn che reh checąhya, cą́h, cheh yąhna.

28 Ndaconan te, ne rąhn te ri te ihyan:

—Dihvé, cuąco che rąhn ne. Ate yąhna ne, rahtenun te mąn mesa, ne rendąca dąche chende checąhya reh te.

29 Tuhme rąhn ye ri ye tąhn:

—Ndąhcą ndaconen. Co nahn. Vaco chihngą me ne, a ndiquendąh tąhn daye.
30 Conąhn te, ne cuahn che ntą te ndevąco te ne, ntąca te dąya te che quendite te nąn yundo. A ntiquendąh vaco chihngą me tąhn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che nde chato se mąn, nde lihme se mąn

31 Chihno neve ro ne, ndąca Dihvo vo yąhn yahn Tiro, nchuh ye yąn Sidón mąn, te neve yąn cąhya che nino yąn Decápolis mąn, ne ntą ye nąn va vine yahn Galilea.
32 Min ndą ąma o ihyan, nda ye ąma sąhn che nde chato se mąn, nde lihme se mąn, ne chica ye Dihvo vo che nahn tąh ye sąhn, din ye che ndoyahn se.
33 Quenda Dihvo vo sąhn ąma lądo, ne terun ye ndutitąh ye iverevan se mąn, nahn tąh ye chihya se nduco nunedan ye mąn.
34 Chenihyon nąn ye cuąhn nąn ro, ne chenąhn ino ye che chi ndąche ye, ne rąhn ye:

—¡Efata! —che nahn cąhma: ¡Condah!

35 Ndetąhno chihnevan se mąn, ndiquendąh cąhn se mąn.
36 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che hua cąhma ihyan chahn tącą chi che ndoyahn sąhn min. Ate cuahn che rihquentiyon ye che hua cąhma ihyan ne, nde tahque racotuhn ca ihyan ndudo.
37 Ąma rahn ino nducoyąca ihyan, ne rąhn ye:

—¡Ąma ndąhcą nducuahn che redin ihyan cuh! Nde ihyan che chato ye ne, redin ye che ri rihnevan ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh ye, cheh cun mil ihyan

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye nạn Dihvo vo, ne ametah che
cheh ye. Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
2 —Renan vạhinó ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nducó, ne mạn ne,
ametah che cheh ye.
3 Ndete che ndedechúh ihyan che hua cheh ye ne, condave cuno ye cuạhn
yune, te nạhn ye ne, yahn yạn vạco ye.
4 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Ate ¿deh cạh vo, cheh ye?, te muhn ne, metah dehva.
5 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ye:
—Ndache pạn va yahn nuhn.
6 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan ndiyạhn.
Chetạh ye nduh che ndache pạn chahn, ne cuahn che a necạh ye nundihve
cuahn Dendiohs ne, ndeh ye. Tuhme cạh ye pạn me ihyan apóstol chahn
cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan.
7 Namin va neve yạhca cạhya, ne ndaconan cạh Dihvo vo nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye ihyan apóstol chahn, cạva che cạh ye
yạhca me, cheh nducoyạca ihyan chahn.
8 Cheh nducoyạca ye nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin
dạma ihyan apóstol chahn nducuahn che ngạva, ne chito ndache cuahte.
9 Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh
Dihvo vo ihyan chahn,
10 ne chendạ ye chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye
nduco vih cuạhn yạhn yahn yạn Dalmanuta.

Sạhn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesucristo ạma vederihno, ndihchero se

11 Cuahn che ndạ ye min ne, ndạ neve sạhn fariseo, ne canạn rente se
nduco Dihvo vo, retumarande se ihyan. Chica se che cạca ye Dendiohs che
conahn ạma vederihno, ndihchero se.
12 Ạma chenạhn ino Dihvo vo che chi ndạche ye cạva se, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua ndạhcạ che retumarande ye
Dendiohs, rica ye ạma vederihno ndihchero ye. Cuạco rạ́hn rí nchuhn te
Dendiohs ne, hua tumacạh ye yahn ye.
13 Tuhme chihcomạn ye sạhn chahn, ne ndondạ ye chete bạrco me, tuche
ye tạma lạdo viche yahn vine me.

*Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne,
anduhnecạ yạ yahn pạn*

14 Ihyan apóstol ne, chinạn ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenạn
ạma pạn nda ye.
15 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo. Hua tumacạh ne yahn yạ yahn sạhn fariseo
mạn, yạ yahn Herodes mạn.
16 Tuhme canạn rente ihyan chahn nduco vih:
—Tihcạ rạhn ye, yahn che hua nda vo pạn.

17 Checadino Dihvo vo che tihcą rente ihyan chahn. Ate nducote a rąhn
ye yahn ndudo che ricuahn sąhn chahn ndiyu yahn pąn ne, chemin che
chihya ye ihyan:
—¿Dehco che rąhn nchuhn yahn che hua nda ne pąn? ¿A hua
retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ą̄ma cheche chedave yahn ne?
18 ¿A nduhnecą ndete che hua ro nąn ne? ¿A nduhnecą ndete che hua
rihnevan ne? ¿A hua renecąhco ne?
19 Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan nduco uhn pąn ne, ¿tą̄va cuahte
pąn che ngą̄va nedin dą̄ma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Ndichio cuahte nedin dą̄ma nuhn.
20 Namin no tun cuahn che chihcachéh cun mil ihyan nduco ndache pąn
ne, ¿tą̄va cuahte pąn che ngą̄va nedin dą̄ma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Ndache cuahte nedin dą̄ma nuhn.
21 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Me ¿tą̄cą̄ che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn ą̄ma sąhn nąn ve

22 Ura che ndą̄ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yąn Betsaida ne,
ndą̄ ą̄ma o ihyan nąn ye, nda ye ą̄ma sąhn nąn ve, ne chica ye Dihvo vo che
cuaconahn tąh ye sąhn, din ye che ndoyahn se.
23 Tuhme chetąh ye tąh sąhn nąn ve me, quenda ye sąhn cuąhn chihto
yąn. Nahn ye nunedan ye ndutinąn se, ne tumerune ye sąhn ndete che a ro
nąn se.
24 Sąhn min ne, ndihchero se cuąhn chihto nąn se, ne rąhn se ri se ihyan:
—A ri ro nąn ihyan che vatechica ye. Ate nduhcą̄ che ro yąhn rahte, tihcą̄
ro ye.
25 Nahn tąh ye ndutinąn se tą̄ma yune, ne ndetąhno a chi ro nąn ndah se.
26 Tuhme ndedechuh ye sąhn cuąhn ndevą̄co se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Hua conda yąn tih, nde hua cahme nduco nde ą̄ma ihyan sih tą̄cą̄ chi
che ndoyehn.

Pedro ne, rąhn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cą̄de che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

27 Chihno min ne, quenda Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye
nduco vih nąn yąn cąhya cuąhn chihto yąn Cesarea de Filipo. Cuahn che
chenun ye yune ne, tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rąhn ihyan ne?
28 Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ą̄ma o ihyan ne, rąhn ye te ndih ne, Juąn Bautista. Tą̄ma te o ye ne,
rąhn ye te ndih ne, Elías. Tą̄ma te o ye ne, rąhn ye te ndih ne, ą̄ma cha ihyan
profeta.
29 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rąhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—A ndih che a va cą̄de che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehnse.
30 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn che hua cąhma ye chemin nduco
nde ą̄ma ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn ye te cąhno sąhn nunde ihyan

31 Tuhme cąh cuande Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rąhn ye:
—U che rinducó nducoyą̄ca ihyan ne, va che ą̄ma chuhríhn. Intiyahn
mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn ne,

co tạn se nducó, ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che ntuché vạn tenạhn.
32 Nduco chemin ne, cạh cuande ndah Dihvo vo ihyan chahn nduhcạ che cuahno co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ạma lạdo, ne yạhve ye ihyan cạva che hua cạh yune ye che tihcạ cuahno co ye.
33 Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol chenạhn, ne chihya ye Pedro:
—Di ne, ¡nduhcạ chundah, di! ¡Cuehn ạma lạdo! ¡Hua din vahche yáhn!, te di ne, ihyan iyehnse di, nde hua renehn che nahn Dendiohs.
34 Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol mạn, ihyan che chenun nduco ye mạn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye. Hua co che dendudo no conduco ye u, te va che cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u, andahre conahn yạh ye nạn ạma cruz cạvá.
35 Tihcạ, te adecoduno ihyan che hua nahn cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u ne, va che conda ye. Me adecoduhno ihyan che conduco ye u numacuahn chedave yahn ye ne, hua dehve din yahn andahre cạhno sạhn nunde ihyan yahn che ritahno ye u mạn, ndudo ndah yáhn mạn, te ndevahn ye.
36 Andahre nedin dạma ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehnse, ate ¿dehra cochihve yahn ye ndete che va che conda ye?,
37 te hua cochihve vedecuihca nạn Dendiohs cạva che ndevahn ihyan.
38 Tihcạ, te adecoduhno ihyan che co cuihnạn ye cạva u mạn, cạva ndudo yáhn mạn, nạn ihyan nunde che rahcotạhn ye yahn Dendiohs ne, namin u che rinducó nducoyạca ihyan ne, co cuihnán cạva ye ro che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ndạ́ nduco ángel ndah.

9

1 Quendi Dihvo vo rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma o ihyan che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca ye iyehnse ndạ ro che numacuahn vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyạhn ye

2 Chihno ạn ro me ne, quenda Dihvo vo Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, cuahn ye nduco vih ạma tingüete. Min ndo diyạhn ye nạn ihyan chahn.
3 Tino yahn ye ne, ạma ndo cua nduhcạ ihve, nde tuno diyạhn ro. Nde ạma ihyan renạn che vate ye muhn iyehnse cuh ne, hua co din ye che tihcạ ndo cua.
4 A denạn chihnde ro Elías nduco Moisés, ne ndihchero ihyan chahn che rente ye nduco Dihvo vo.
5 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan ricuahn yáhn, ạma ndạhcạ che chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache vah. Ạma nạn che cuhnde ne, tạma nạn che cuhnde Moisés, ne tạma nạn che cuhnde Elías.
6 Tihcạ rạhn ye, te ạma dihya ihyan chahn chi, nde hua rentạquino ye deh che cạhma ye.
7 Ura min chiya ạma man, quendihco nạn che chenun ihyan chahn. Vạn man me ne, chenun ạma ndudo che rạhn tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Che cạhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

8 A denạn cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, ametah duhva. A demạn
Dihvo vo nti ye.
9 Ura che cuenchan ihyan chahn cuete me ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua cạhma nchuhn nduco nde ạma ihyan yahn vederihno che
ndihchero ne nde ndạ ro che u che rinducó nducoyạca ihyan ntuché vạn
tenạhn.
10 Dinahn ihyan chahn che rạhn Dihvo vo, chahtenun ino ye vederihno
min, ne retumerune vih ye:
—¿Dehra conahn ndudo che tihcạ rạhn ye che ntuche ye vạn tenạhn ne?
11 Numanahn che chenun yune ca ye ne, tumerune ye Dihvo vo:
—¿Deh cuande che rạhn sạhn devano ley che dirun Moisés che Elías va
che chi ye menạn ne?
12 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuạco te va che chi Elías menạn, ne ndạhco cạde ye nducuahn. Ate, ¿a
renahn ne nduhcạ che ndirun yáhn nạn Ndudo yahn Dendiohs?, te a
ndirun te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che chuhríhn mạn, va che
ndạhchenan ihyan u mạn.
13 Ate rạ́hn rí nchuhn te a ndạ Elías, ne din tạn ihyan nduco ye nduhcạ
che a ndirun yahn ye nạn Ndudo yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye vaco chihngạ che quenun ạma sạhn dihn

14 Cuahn che ntạ Dihvo vo nạn che chenun ihyan apóstol chenạhn ne,
ndihchero ye che ạma ndito ihyan. Sạhn devano ley che dirun Moisés ne,
rahteruhn chende se nduco ihyan apóstol.
15 Ndetạhno che ndihchero ihyan che chenun ye min Dihvo vo ne, cuahn
ino nducoyạca ye, ne aderano ye chahn ye necạh ye Dendiohs ihyan.
16 Tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn:
—¿Deh cuande che rahteruhn chende sạhn sih nduco nchuhn ne?
17 Tuhme chendạ mendạhn ạma ihyan che quenun ye vạn ihyan chahn,
ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, hua te u ne, ndạ́ ndevah, te rạhcó te muhn quenun
ne. Ndá sạhn dạyá che quenun ạma vaco chihngạ sạhn, nedin che ndi
lihme se.
18 Adecotino che rinuhn yahn se ne, redin vaco chihngạ me che rendava
se. Riche yan chende se mạn, reh dihyon se mạn, ri cheche se mạn. U ne,
chicá ihyan apóstol yahn ne che ndetendạh ye vaco chihngạ me sạhn, ate
hua chi ndetendạh ye.
19 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¡Ạma rendededecadinó cạva nchuhn! ¿Dehco che hua ritahno ne?
¿Ticuạhn cạhcomạn ne vedenine yahn ne, co ne ihyan? Cuahn ne nguan ne
sạhn.
20 Tuhme chehua ihyan chahn sạhn dihn me, ne cuahn che checadino
vaco chihngạ me che a ihyan min che Dihvo vo Jesucristo ne, din che nuhn
yahn sạhn dihn me, ne chendava se. Racondihte yạhn se mạn, riche yan
chende se mạn.
21 Tumerune Dihvo vo chida se:
—¿A rạhn che tihcạ ri yahn se ne?
Ndahconan chida se, ne rạhn ye:
—Nde ro che lihn se.
22 Ạma ndeh yune redin vaco chihngạ me che rendạhnun se vạcoyạhn
mạn, vạn nune mạn, che nahn cạhno sạhn. Ate ndete che co ndetendạh ne
vaco chihngạ me sạhn ne, conan vạhino ne nuhn, cuinan ne nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye chida sạhn dihn me:

—Ndete che ritehne ne, adecodehno che caque ne, conahn.
24 Ndetąhno rąhn chida sąhn dihn me numa dito ye:
—Ritahnó. Ate cuenan ne u cąva che tahque ndah cotahnó.
25 Ndihchero Dihvo vo che ąma ridąma ihyan, ne numacuahn vedeyudo chihquentiyon ye vaco chihngą me, ne rąhn ye:
—Vaco chihngą che redin che nde lihme nde chato sąhn dihn tih, rihquentiyón di che ndiquendah, cąhcoman sąhn. Ametah ndaconen conda sąhn.
26 Tuhme cah vaco chihngą me, din che ąma chih dihca sąhn dihn me, ndiquendąh sąhn. Chih tąhn sąhn dihn me, quendite dihn se, ne ąma yąhn ihyan rąhn ye che a chih se.
27 Ate chetąh Dihvo vo tąh se, ndedecuan ye sąhn, ne chandi se.
28 Chihno min ne, conąhn Dihvo vo, ne cuahn che a ndondą ye vah ne, tumerune ihyan apóstol chahn ihyan devavih, ne rąhn ye:
—¿Deh cuande che hua chi ndetendąh nuhn vaco chihngą me ne?
29 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cąva che ndetendąh vo vaco chihngą chemin chan ne, nahn che covąh vo mąn, cuahte vo yąhte mąn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo tąma yune te va che cąhno se ihyan

30 Chihno min ne, chica ihyan chahn min cuahn ye. Chuh ye estądo yahn Galilea, ate hua nahn Dihvo vo che cadino nde ąma ihyan,
31 te ricuahn ye ihyan apóstol yahn ye. Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, din se preso u, ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.
32 Hua chenahn ihyan chahn ndudo che tihcą rąhn Dihvo vo, ne vąhino ye tumerune ye ihyan deh conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conąn ye

33 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn Capernaum ne, ndondą ye vah. Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn, ne rąhn ye:
—¿Deh che ąma rente nchuhn yune ura che cochi vo ne?
34 Ate hua ndahconan ihyan chahn yahn ye, te rente ye nduco vih cha ye che tahque conąn ye.
35 Tuhme chihnde Dihvo vo, ne cah ye nduh che ndichio ihyan chahn nąn ye, ne rąhn ye:
—Adecoduhno nchuhn che nahn conąn ne ne, va che ndąhco ndiya mąn ne nchuhn, co ne anduhnecą decąhya yahn combiero yahn ne.
36 Tuhme cah ye ąma lihn, chihno ye mendąhn. Chetąh ye lihn me quenuhn ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
37 —Adecoduhno ihyan che renevahnecun ye ihyan yáhn che necun ye nduhcą checąhya che tuhchan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye.

Ihyan che hua tąn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

38 Chihno min ne, rąhn Juąn ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero nuhn ąma ihyan che rentiyon yąn ye ndih, ne nduco tihcą rendetendąh ye vaco chihngą. Ate hua cąh yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.
39 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua cąhca tąn nchuhn che tihcą redin ye, te nde ąma ihyan che redin ye vederihno nduco vederihquentiyon yáhn, hua chihngą rąhn ye yáhn.
40 Tihcą, te ihyan che hua tąn ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

41 Adecoduhno ihyan che te ye andahre ạma vạso nune, cuh ne yahn che
rinduco ne u ne, cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạhco menun Dendiohs yahn ye.

Cạhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

42 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ạma ihyan yáhn che necun ye
nduhcạ checạhya che tuhchan che condihco ye nunde ne, tahque ndạhcạ
cạva ihyan min che dechiche ihyan ạma tu yudo chahte dạndo ye,
cuạcondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn.
43 'Ndete che rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco tạh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che
a chihca yạn ne tạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne che cuahtenan ne
vahchetero andahre yuhche tạh ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun
ne vạn ruchiyạhn che riche cuahn dạma.
44 Min ne, hua rintoh cuahno yạhn, nde hua rih ndạh che reh te ihyan.
45 Ndete che rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco cạh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che
a chihca yạn ne cạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne che cuahtenan ne
vahchetero andahre yuhche cạh ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun
ne vạn ruchiyạhn che riche cuahn dạma.
46 Min ne, hua rintoh cuahno yạhn, nde hua rih ndạh che reh te ihyan.
47 Ndete che ndutinạn ne ndi che va che cuahtendihco ne nunde ne,
codin ne cuande anduhnecạ ndete che a tico ne, te tahque ndạhcạ yahn ne
che cuahtenan ne vahchetero andahre metah ndutinạn ne, yudomin ca che
numa ne cuahtenun ne vạn ruchiyạhn
48 nạn che hua rintoh cuahno yạhn, nde hua rih ndạh che reh te ihyan.
49 'Nducoyạca ihyan che ritahno ye u ne, va che chuhrihn ye cạva che
quendạh ndah ye, ne ndeva Dendiohs ihyan. Nducuahn vedino che recạh
ihyan Dendiohs ne, richihve ndete che dave chedave yahn ye.
50 Ima ne ndah, ate ndete che necạn dine yahn ne, ametah cochihve. A
namin nchuhn, te nahn che runecạde ne mạn, nahn che ndạhcạ cuahtenan
ne nduco vih mạn.

10

Ndihco cạde Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevạco ye

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum, ne cuahn ye cuạhn estạdo yahn Judea,
yạhn viche lạdo cạh yahn ico Jordán, ne ndaconan ndo dạma ạma yạhn
ihyan nạn ye. Ricuahn ye ihyan chahn nduhcạ che redin ye ro ro.
2 Ạma ro min ne, ndạ ạma o sạhn fariseo, cạva che tumarande se Dihvo
vo. Tumerune se ihyan ndete che ndihquentiyon Dendiohs che co tehche
ihyan ndạhta yahn ye.
3 Ndahconan ye yahn se, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh rihquentiyon ley che dirun Moisés ne?
4 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan:
—Nạn ley che dirun Moisés ne, ndirun che nduco che dendah ihyan ạma
acta ne, co tehche ye ndạhta yahn ye.
5 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Tihcạ dirun ye yahn che duhtuno ihyan nchuhn.
6 Ate cuahn che dendah Dendiohs iyehnse ne, dendah ye chạhn mạn,
ndạhta mạn,
7 ne chihquentiyon ye che va che cạhcomạn ihyan chida ye mạn, chaco ye
mạn, cạva che conan cuma ye ndạhta yahn ye.
8 Nduco tihcạ ne, conan cuma vih ye anduhnecạ ndete che ạma no ye.

9 Chemin che cuahn che cahnevạco ihyan ne, anduhnecạ ndete che din dạma Dendiohs ihyan, ne ndihquentiyon ye che hua tehche vih ye.
10 Cuahn che a ndondạ Dihvo vo vah ne, tumerune ihyan apóstol deh conahn che rạhn ye me.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che tehche ye ndạhta yahn ye, ne cahnevạco tun ye nduco tạma ndạhta ne, din duche yahn ye che nihnevạco ye.
12 Adecoduhno ihyan ndạhta che tehche ye inchạhn ye, ne cahnevạco tun ye nduco tạma chạhn ne, namin din duche yahn ye che nihnevạco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checạhya

13 Ạma yune ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye nạn Dihvo vo cạva che nahn tạh ye, ne cạca ye Dendiohs cạva. Ate ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco ihyan chahn.
14 Ndihchero Dihvo vo che tihcạ redin ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:
—Cạh yune nchuhn che chi checạhya náṇ. Hua cạhdenun ne, te atenạn ihyan che necun ye nduhcạ checạhya chuhn, co nevahnecun ye che cạhcantiyon Dendiohs ihyan.
15 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs nduhcạ che redinahn ạma lihn ne, ihyan min ne, hua co conan ye nạn che rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo checạhya chahn, quenuhn ye. Nahn tạh ye, ne chica ye Dendiohs cạva.

Ạma sạhn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye ne, ndạ ạma se rano se. Chehntihya se nạn ye, ne tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che dín cạva che conán vahchetero numacuahn ro ne?
18 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che rahn che ndah u ne? Metah nde ạma ihyan che ndah ye. Atenạn Dendiohs, ihyan min che ndah ye.
19 A devene vederihquentiyon yahn ye: “Hua din duche yehn che nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Hua cahncheh ihyan. Cuendeva yavenạn chide mạn, yavenạn cheque mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne, redináhn nducuahn vederihquentiyon min.
21 Tuhme ndihchero Dihvo vo sạhn numacuahn vedeyahino, ne rạhn ye:
—Va tạma nạn che va che din. Cuehn condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevạh cạva che conen vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi condoque u, andahre nahn yạhn ihyan di nạn ạma cruz.
22 Ate ạma chi rạn se che tihcạ rạhn ye, yahn che ạma cuihca se. Tahque ndah se ne, ca se yune yahn se conạhn se.
23 Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—¡Ạma vạhche cạva ihyan che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!
24 Chahn ino ihyan apóstol chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo. Ate ndaconan rạhn tun ye:

—Dạyá, ¡ạma vạhche cạva ihyan che yahino ye vedecuihca cạva che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!

25 Nde hua co nevahnecun ye.

26 Ate nde tahque cuahn ino ihyan chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:

—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan hua co ndevahn ye.

27 Ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Che lạdo yahn ihyan ne, hua co. Ate che lạdo yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.

28 Tuhme tumerune Pedro:

—¿Tạcạ co yahn nuhn tuhme ne? Chihcomạn nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuạco ráhn rí nchuhn te vate ihyan che a chihcomạn ye dehtenduh yahn ye cạva u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcomạn ye vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chida ye mạn, chaco ye mạn, ihyan ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn.

30 Mạn ro cuh ne, ntạca ihyan chahn ạma ciento queri ạma che chihcomạn ye. Andahre che vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chaco ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn. Rechuhrihn ye, ate adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

31 Ate ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan che rivahn che quendạh ndah ye ne, hua quendạh ndah ye, ne ihyan che nde hua ro che quendạh ndah ye ne, quendạh ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye tạma yune te va che cạhno se ihyan

32 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén, ne ndạhnạn ye yahn ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn ạma yạhn ihyan cuạhn vedạme ye. Ihyan apóstol ne, ạma cuahn ino ye che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén nạn che cạhnda yahn ye, ne ihyan chenạhn ne, ạma vạhino ye. Tuhme quenda Dihvo ihyan apóstol chahn ạma lạdo, ne cạh cuande ye ihyan nducuahn che va che cuahno co ye.

33 Rạhn ye:

—Condihche nchuhn. Uvo ne, a chenun yuno vo cuahn vo yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh sạhn nunde u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn. Sạhn chahn ne, cạhco cạde se che cạhno se u, ne ndạco se u tạh sạhn tạma nación

34 che din duche yahn se u mạn, cạhnan dan se u mạn, cuahn se u mạn, nde cạhno se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Jacobo nduco Juạn ne, rica ye nạn che cuahte ye

35 Tuhme ndạ nduh che o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ạma favor ndih.

36 Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh nahn nchuhn ne?

37 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Cuahn che cuhnde ne cạhcantiyon ne ne, te yune ne che cuhnde ạma cha nuhn lạdo tạh cuạco ne, ne tạma cha nuhn ne, lạdo tạh cueh ne.

38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nde hua devano nchuhn deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhcạ che va che chuhríhn ne? ¿A cocha ne che cạhno se nchuhn nduhcạ che va che cạhno se u ne?

39 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạca hua. Cocha nuhn.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te chuhrihn nchuhn nduhcạ che chuhríhn. Namin cạhno se nchuhn nduhcạ che cạhno se u.
40 Ate che cuahte ihyan lạdo tạh cuạcó mạn, lạdo tạh cuéh mạn ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te Dendiohs che cạhcantiyon ye.
41 Checadino ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco Jacobo mạn, Juạn mạn.
42 Ate nedin dạma Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan che rihquentiyon ye nducuahn nación ne, ạma yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinạhno se ihyan yahn ye.
43-44 Ate hua co tihcạ vạn nchuhn. Tahque ndah ne, duh ihyan che nahn conạn ye vạn nchuhn ne, co ye nduhcạ ạma sạhn decạhya yahn ne.
45 Tihcạ, te nde u che rinducó nducoyạca ihyan ne, hua ndá cạva che dín decạhya yáhn ihyan. Tahque ndah ne, cạva che conan mán ihyan, nde cạhco mendáhn u, cóh, cạva che ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn Bartimeo

46 Ndạ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yạn Jericó. Cuahn che ndạca ye min ne, ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune ne, va ạma sạhn nạn ve che duche se Bartimeo, dạya Timeo. Min va se rica se che din ihyan vedevạhino nduco se.
47 Cuahn che chihnevan se che a cochi nino Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihta ye yạn Nazaret ne, canạn rica se favor ihyan, ne rạhn se numa dito se:
—Jesús, Dạya David, ¡cuenan vạhino ne u!
48 Ạma yạhn ihyan rạhn ye ri ye sạhn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nạn ca se rạhn se:
—Dạya David, ¡cuenan vạhino ne u!
49 Chan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuahn nchuhn chehua ne sạhn.
Chahn ihyan, ne rạhn ye nduco se:
—Dehve raque. Cuenecuen, te rah ye di.
50 Tuhme chi se ạma lạdo tino che rendiche se, ne necuan se aderano se cuahn se nạn Dihvo vo.
51 Tumerune ye sạhn:
—¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, náhn che din ne che co ro náṇ.
52 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Co nahn. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.
Ndetạhno chi ro nạn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo cuạhn nạn che cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye yạn Jerusalén

1 Cuahn che cuahn nino Dihvo vo yạn Jerusalén, chihto yạn Betfagé nduco yạn Betania nạn Cuete Olivo ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yạn lihn cạh. Min nạn che condạ ne ne, ntạca ne ạma burro lihn che nchiche te, che nde ạma ihyan ametah condudo ye ite. Cuentạhte ne ite, quenda ne ite muhn.

3 Ndete che va duh che tumerune nchuhn: “¿Dehco che tihcạ redin nchuhn ne?”, cuendahconan ne yahn ye: “Hua te Dihve nuhn ne, nahn ye ite. Ate ndetạhno ndedechuh ye ite.”

4 Cuahn ihyan chahn, ne ntạca ye burro me. Nchiche te chihto yune, nino ạma chendevah, ne ntạhte ye ite.

5 Min vatendi ạma o se, ne rạhn se ri se ihyan chahn:

—¿Deh din nchuhn burro tih, rentạhte ne ite ne?

6 Ndahconan ye yahn se nduhcạ che cạh cuande Dihvo vo ihyan, ne cạh yune se che conạhn ye.

7 Quenda ihyan chahn burro me nạn Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dạme te, ne quendudo Dihvo vo ite.

8 Ạma yạhn ihyan ntạh ye tino yahn ye, chehntạve ye yune nạn che chuh Dihvo vo. Ihyan chenạhn ne, chihca ye yạta cue, ne chehntạve ye numa yune.

9 Nducoyạca ihyan, ihyan che ndạhnạn ye mạn, ihyan che chenan ive ye mạn ne, ạma rah yeno ye, ne rạhn ye:

—¡Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che dechuh ye ihyan!

10 ¡Ạma ndah ro yuhn vo, te cochi ye quenan cuma ye vederihquentiyon yahn ihyan ndico yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenạn Dendiohs che va ye vahchetero!

11 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạn Jerusalén ne, chendạ ye chete yạco chahte, ndihchero ye nducuahn che va min. Nducote a chi chino ne, ndaconan ye yạn Betania nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ạma yạhn higo

12 Tạma ro me ura che chica Dihvo vo yạn Betania ne, chi cuico ye.

13 Chinạn ye ạma yạhn higo che chenan yạta yahn, ne cuahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate demạn yạta yahn chenan. Ametah ndute yahn, te hua ro yahn.

14 Tuhme din dine ye yạhn higo me, ne rạhn ye:

—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.

Chihnevan ihyan apóstol che tihcạ rạhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye ihyan che rendihcue ye chete yạco

15 Ndạ ihyan chahn yạn Jerusalén, ne cuahn che chendạ Dihvo vo chete yạco ne, ndetendạh vah ye ihyan che rendihcue ye mạn, ihyan che ra ye mạn, chenun ye chete yạco me. Chi muhn chi min ye mesa yahn sạhn che rendevahcorun se tume mạn, silla yahn sạhn che rendihcue se icui mạn,

16 ne ametah cạh yune ye che chendạ nde ạma ihyan chete yạco me che nda ye dehtenduh.

17 Rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Yạco yáhn ne, cạva che covạh ihyan nducuahn nación.” Ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecạ vah nạn che rendo dạma sạhn duco.

18 Chihnevan chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne rinuhn ino se tạcạ din se che cạhno se Dihvo vo, te vạh se ihyan yạn yahn che nducoyạca ye rihcovan ye che ricuahn Dihvo vo.

19 Cuahn che chi man me ne, ndạca Dihvo vo min, conạhn ye.

Tih yạhn higo me

20 Chi dave tạma ro me, ura che a chenun yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih yạhn higo me.
21 Tuhme necạhco Pedro, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne yạhn higo che din dine ne me ne, a ntih.
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs.
23 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che cạhma ye co ye ico cạh che cạhn condạhnun vạn nuniyạhn, ndete che hua o ndedecadino ye mạn, cotahno ye che conahn nduhcạ che rạhn ye mạn ne, va che conahn.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn te nducuahn che cạca ne ura che covạh ne ne, cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne dinahn ye.
25-26 Cuahn che covạh nchuhn, ndete che vate ihyan che nedin tạn ye nduco ne ne, cuenchahco ne yahn ye, cạva che Chida ne che va ye vahchetero ne, nchahco ye nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua nchahco ye yahn ne.

Sạhn ndinạn ne, nahn cadino se duh cạh vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

27 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yạco. Ura che quenun ye min ne, chahn ndạ chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn,
28 ne tumerune se ihyan:
¿Deh vederihquentiyon quenan come ne? ¿Duh chihquentiyon di che tihcạ redin ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
Namin u ne, va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Cuendahconan ne yáhn, tuhme có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ redín:
30 ¿A Dendiohs dechuh ye Juạn che chehdenune ye ihyan, o che nahn mạn ye ne? Cuendahconan nchuhn yáhn.
31 Tuhme canạn rente se vạn mạn se nduco vih:
Ndete che cạhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juạn ne, cạhma se co se uvo: "¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme ne?"
32 Ate, ¿a cạhmo vo che ndiyu Dendiohs dechuh ye ihyan ne?
Hua chihquino se rạhn se tihcạ, te vạh se ihyan yạn yahn che nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Juạn.
33 Chemin che rạhn se ri se Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ redín.

12

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye ạma ejemplo, chihnevan sạhn chahn. Rạhn ye:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn yạhn yahn ye, ne dendah ye chan yahn mạn, dendah ye ạma tanque nạn che cuhno ye nune yahn uva me mạn, chahto ye ạma chete yạco cạva che din ye cudạdo chendạta me mạn.
'Ndạco ye ntiyon me tạh ạma o sạhn che din se ntiyon nduco cạva che necahn mạhn se nduco ye. Tuhme chica ye min, cuahn yahn ye.

2 Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che cạca se sạhn chahn mạhn va che va che co yahn ye.
3 Ate chetạh sạhn chahn sạhn, chahn se sạhn, ne ndedechuh se sạhn diya tạh se.
4 Dechuh ye tạma se, ate chihya sạhn chahn sạhn, cạh se tu sạhn, nuhn yah se tin se.
5 Dechuh ye tạma se, ne chihno sạhn chahn sạhn. Adive ne, yạhn se dechuh ye. Ạma o se ne, chahn sạhn chahn sạhn, ne tạma te o se ne, chihno sạhn chahn sạhn.
6 'Chihno min ne, ametah duhva che dechuh ye, atenạn ạma sạhn daya ye che ạma yahino ye sạhn. Dechuh ye sạhn, rạhco ye che nevahnecun sạhn chahn sạhn.
7 Ate cuahn che ndạ se min ne, rạhn sạhn chahn vạn mạn se nduco vih: "Sạhn tih che nuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno vo sạhn, ne co yuhn vo."
8 Tuhme chetạh sạhn chahn sạhn, chihno se sạhn, ne chacondạh se sạhn cuạhn chihto me.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn ndinạn chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che dihve ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sạhn chahn. Ndạ ye ne, decuihno ye sạhn, ne cạh ye yạhn me tạma te o se, din se ntiyon nduco.
10 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—A ndero ndi che hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ:
Tu che chacondạh sạhn vicherahto ne, chemin che nde tahque chichihve.
11 Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon ye chemin, ne ạma ndạhcạ che tihcạ din ye.
12 Chenahn sạhn chahn che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din se preso ihyan. Ate hua chihquino se, te vạh se ihyan yạn. Tahque ndah chihcomạn se ihyan, conạhn se.

Sạhn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cạde iyo

13 Adive dechuh chidocuyạn ndinạn chahn ạma o sạhn fariseo nduco ạma o sạhn partido yahn Herodes cạva che tumarande se Dihvo vo, ne cạca nunde se yahn ye.
14 Ndạ sạhn chahn nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih ne, cuạco rạhn ne, te dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan mạn, numa cuạco ricuahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn. Cạhma ne co ne nuhn: ¿A rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo tume cạde iyo yahn César, o hua ne?
15 Devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u ne? Te ne ạma tume, ndihcheró.
16 Cạh se ạma tume, ndihchero ye. Tuhme tumerune ye sạhn:
—¿Duh ihyan yavenạn ye che quenan nạn tume cuh mạn, duh ihyan che quenan che duche ye mạn ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan.
—Yahn César.
17 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
Ạma cuahn ino sạhn chahn yahn ndudo che tihcạ ndahconan ye.

Sạhn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn che ntuche tenạhn

18 Sạhn saduceo ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn. Ạma yune ne, ndạ ạma o se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:

19 —Ihyan Ricuahn, nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon te ndete
che coh inchahn ama ndahta che hua vate daya se ne, va che cahnevaco
dihno se nduco te cava che ndaca daya se nduco te, ne nduco tihca hua
cuihno ndata yahn dihno se.
20 Ama yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sahn che menan ne,
chihnevaco se nduco ama tahn. Ate chih se, ne hua chihco se nde ama daya
se.
21 Chihnevaco tama dihno se nduco te, ne cuahn che chih se ne, namin
hua chihco se nde ama daya se. Atihnoca chahno chi tama se.
22 Nduh che ndache sahn chahn chihnevaco se nduco te, ate chih
nducoyaca se. Nde ama se hua chihco se daya se. Nan che chihnonan yahn
ne, namin chih tahn min.
23 Nda ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache sahn chahn
chihnevaco se nduco te ne, ¿cha se che inchahn te ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo yahn Dendiohs man,
vederihquentiyon yahn ye man, ne chemin che hua cuaco che ricuahn ne.
25 Cuedevano ne te cuahn che ntuche tenahn ne, metah cahnevaco ye,
nde metah decahnevaco ye ihyan yahn ye, te co ye nduhca ángel che vate ye
vahchetero.
26 Me yahn che va che ntuche tenahn ne, anduhneca ndete che metah
ndihchenan nchuhn che dirun Moisés yahn ro min cuahn che quenun
Dendiohs chihto yahn lihn che riche, ne rahn ye ri ye ihyan: “U che
Dendiohs yahn Abraham man, Isaac man, Jacob man.”
27 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che vate ye
iyehnse man, ihyan che a ndaca ye muhn man. Hua cuaco che ama yune
rihnonan yahn ihyan cuahn che rih ye nduhca che rahco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca

28 Nduco ama sahn devano ley che dirun Moisés quenun se min rihnevan
se, ne tumacadino se che ndahca ndahconan Dihvo vo yahn sahn chahn.
Chahn nda se nan ye, ne tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihqueniyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne?
29 Ndahconan ye yahn se, ne rahn ye:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne, tuhca:
“Nchuhn ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ama no Dendiohs,
ihyan min che Dihvo vo.
30 Codin yahino nchuhn ihyan numacuahn chedave yahn ne man, numa
ino ne man, numacuahn vederendedecadino yahn ne man, numacuahn
fuerza yahn ne man.”
31 Va tama vederihquentiyon yahn ye che a nahn dama: “Codin yahino
nchuhn nducoyaca ihyan nduhca che yahino man ne nchuhn.” A
vederihquentiyon che tuhchan che tahque menan vihca van nducuahn.
32 Tuhme rahn sahn min ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ama ndahca rahn ne. Cuaco rahn ne te va ama no
Dendiohs. Ametah tama ye nduhca ihyan min.
33 Me che numacuahn chedave yuhn vo man, numacuahn
vederendedecadino yuhn vo man, numacuahn fuerza yuhn vo man, din
yahino vo Dendiohs man, din yahino vo nducoyaca ihyan nduhca che
yahino man vo uvo man ne, tahque rigonun chihve che co nducuahn
vedino che recah vo man, che rihquiyahn vo man.
34 Checadino Dihvo vo che numacuahn vededevano ndahconan sahn
min, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ametah yahn renda che cạhcantiyon Dendiohs di.
Nduco ndudo che ndahconan Dihvo vo ne, nde ạma ihyan ametah chihquino ye tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan

35 Ura che ricuahn Dihvo vo chete yạco ne, rạhn ye:
—Ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿dehco che rạhn sạhn devano ley che dirun Moisés te dạya David ihyan ne?
36 Din Vaco Dendiohs che dirun mạn David tuhcạ:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó
numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di,
nevahnecun ye di.”
37 Ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, nducote dirun mạn David che Dihve ye ihyan ne, ¿tạcạ che dạya ye ihyan tuhme ne?
Ạma yạhn ihyan chenun ye min, ne ạma yeno ye rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yạn ye nunde yahn sạhn devano ley che dirun Moisés

38 Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne rạhn ye nduco ihyan:
—Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua dạma co ne nduco sạhn devano ley che dirun Moisés, sạhn chahn che vatechica se chenun se cahteca chahno se. Ạma renan ino se che nevahnecun ihyan sạhn, necạh ye Dendiohs sạhn cuạhn ndihve.
39 Chete yạco ne, renan ino se cuahte se nạn che rahte ihyan ndinạn. Nạn vihco ne, renan ino se cuahte se nạn che tahque ndeva ihyan yavenạn se.
40 Rehnevi se dehtenduh yahn ndạhta vạh, ne cạva che hua cuhnde ro vede idihya yahn se ne, ạma rạhn revạh se, redin cạ se che ndah ihyan se. Sạhn chahn ne, tahque chahte castigo din Dendiohs sạhn.

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

41 Ạma yune ne, va Dihvo vo chete yạco, nino nạn va yave yahn tume vedino, ne ndihchero ye che rendạ ihyan, rih ye tume chete. Ạma yạhn ihyan cuihca ne, ạma ndeh tume rih ye chete.
42 Ura min ndạ ạma ndạhta vạh, ne chih ye o tume cạhya che ạma doh chihve.
43 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạhta vạh cạh ne, tahque rigonun chihve vedino yahn ye nạn Dendiohs che co vedino yahn ihyan chenạhn sih.
44 Nducoyạca ihyan sih ne, chih ye che ngạva yahn ye. Ate ndạhta cạh ne, vạn vedechevạh yahn ye ne, chih ye nducuahn che va yahn ye. Nde che va che toh ye ne, chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te va che ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete yạco chahte me ne, rạhn ạma cha ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne tah. ¡Ạma ndạhcạ yạco mạn, tu che ndahto mạn!
2 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—¿A rahn ine che ạma ndạhcạ yạco? Ráhn rí di te va che ndora, nde o tu che ndahto vih ne, hua cotạve.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

3 Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan chahn Cuete Olivo nạn che rendihche cuạco yạco chahte me. Numanahn che va Dihvo vo ne, chahn ndạ Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, ne tumerune ye ihyan:

4 —¿Ticuạhn conahn che rạhn ne ri ne nuhn yahn yạco me ne? ¿Deh va che co ro cuahn che a cochi nino che conahn ne?

5 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Cuihco nchuhn cudạdo che hua cahncheh nde ạma ihyan nchuhn,

6 te ndạ ạma yạhn se, cahncheh se ihyan, din cạ se che a vederihquentiyon yáhn chenan cuma se. Cạhma queri ạma se te a sạhn chahn che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehnse, ne ạma yạhn ihyan cahncheh se.

7 'Cuahn che cahnevan nchuhn che rente ihyan che cuanạn cạnda mạn, che a va cạnda mạn ne, hua dihya ne co, te a tihcạ va che co. Ate che nto iyehnse ne, condah ca.

8 Ihyan ạma nación ne, cuahtecuhma ye nduco ihyan tạma nación mạn, a muhn a min necuan cạnda mạn, nuhn yạhn cạhnguh cuạhngạh mạn, cuhnde cuico mạn. Ate vedeyah chemin chan ne, cade cuanạn.

9 'Cuihco nchuhn cudạdo, te necạh ihyan nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye yahn ne mạn, cuahn ye nchuhn chete yạco mạn. Va che quenda ihyan nchuhn nạn gobernador mạn, rey mạn, yahn che rahndudo ne ndudo yáhn. Min va che cạhma ne nduhcạ che ritahno ne u.

10 Ate numanahn che ametah nto iyehnse ne, va che conan cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehnse.

11 Me cuahn che necạh ihyan nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye yahn ne ne, hua ndedecadino ne tạcạ cạhma ne, te a Vaco Dendiohs te ndudo che cạhma ne. Ndiyu vạn vededevano yahn mạn ne quendạh che cạhma ne.

12 Ndạ ro min ne, ạma din tạn ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dạya ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se indihte yahn ye.

13 Nducoyạca ihyan ndihche tạn ye nchuhn yahn che ritahno ne u, ate ndete che cocha ne nducuahn vedeyah chemin chan ne, ndevahn ne.

14 'Dirun ihyan profeta Daniel yahn ạma nạn che ạma chihngạ mạn, che redetohnan mạn. Cuahn che ndihchero nchuhn che a nti nạn che hua redin yahn che cuandi ne, tahque ndah che cuano ihyan che vate ye estạdo yahn Judea, cuahtenun ndeh ye vạn icoyạhn. (Ndạhcạ che conahn tin ihyan cuahn che ndihchenan ye nạn Ndudo yahn Dendiohs nạn che rạhn yahn chemin).

15 Ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, ndetạhno nchan ye cạno ye. Hua redin yahn che condah ca ye chete vah, cotạh ye dehtenduh yahn ye.

16 Me ihyan che chenun ye viyạta ne, a min no cạca ye, te hua conun yahn ye che nạhn ye viyạn, quengua ye tino yahn ye.

17 ¡Chevạh ihyan ndạhta che chenun dạya ye ndạ ro min mạn, ihyan ndạhta che retạve ye mạn!

18 Nahn che covạh nchuhn, cạca ne Dendiohs cạva che conan ye nchuhn, ne hua ro iche va che cạno ne,

19 te ro min ne, ạma yah cuahno ihyan che hua nahno ye nde ro che dendah Dendiohs iyehnse nde meniyon.

20 Ndete che cuahnecun Dendiohs che rạhn cuhnde vedeyah min ne, nde ạma ihyan hua ndevahn ye. Ate cạva che hua chuhnan chuhrihn ihyan che tendạhnun ye ne, a chihco cạde ye che hua rạhn cuhnde vedeyah min.
21 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Condihchero ne. Muhn quenun ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse", o cạhma ye: "Condihchero ne. Min quenan ye" ne, hua cotahno ne.
22 Va che ndạ ihyan che ndere cạhma ye che a ihyan chahn che a va cạde che dechuh Dendíohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Namin va che ndạ ihyan che din cạ ye che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Din ihyan chahn vederihno cạva che cahncheh ye, ndete che co ne, nde ihyan che a tendạhnun Dendiohs.
23 Cuihco nchuhn cudạdo. A riyạhvé nchuhn numanahn che metah conahn cạva che cuahteyạn ne.

Daya Dendiohs ne, va che chi tun ye

24 'Cuahn che cuihno vedeyah chemin chan ne, co man iyehnse. Cuihno dave yahn yạhn mạn, iyo mạn,
25 cora iyon mạn, nuhn nducuahn che a nihnde cạde nạn ro mạn.
26 Tuhme ndihchero nducoyạca ihyan che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
27 Dechúh ángel yáhn numachahte iyehnse, nedin dạma ye nducoyạca ihyan che a tendạhnún.
28 'Cua cuande nchuhn nduhcạ che rineve yạhn higo. Cuahn che renecạhno yạn, rendo tu yạta yahn ne, a devano ne te a cuanạn ro ihno.
29 Atihnocạ cuahn che ndihchero nchuhn che a conahn nducuahn dehtenduh che a rạhn rí nchuhn, te nduco chemin codevano ne te a denạn ndá.
30 Cuạco rạhn rí nchuhn te nde metah conan coh ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, a conahn nducuahn.
31 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua chuh ya, te va che conahn nducuahn.
32 'Ate hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, che conahn. Nde ángel che vate ye vahchetero hua devano ye. Nde u che Daya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.
33 'Cuahteyạn nchuhn mạn, covạh ne mạn, te hua devano ne ticuạhn conahn.
34 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, nduhcạ ạma ihyan che quendạh ye cuahn ye nạn yahn. Ihyan min ne, chihco ye ntiyon che din queri ạma mozo yahn ye mạn, chihquentiyon ye sạhn che redin cudạdo chendevah che cuhndeyạn se mạn.
35 Cuahteyạn nchuhn, te nduhcạ che hua devano sạhn chahn deh ura ndaconan dihve se ne, namin hua devano nchuhn deh ura ndaconan chí. ¿A ndá ura che cuehche yạhn ne? ¿A ndá nạn mạhn yạn ne? ¿A ndá ura che co dave ne? Hua devano ne.
36 Chemin che nahn che cuahteyạn ne, ne a decodehno ura che ndaconán ne, ntạcá nchuhn che vateyạn ne.
37 Che rạhn rí nchuhn ne, namin rạhn cạva ihyan chenạhn: ¡Cuahteyạn nducoyạca ne!

14

Rentuhno se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 O ro ca renda che ndạ ro yudo, vihco cuahn che reh ihyan nación yahn
Israel pạn che hua nduco yạ yahn ne, chidocuyạn ndinạn nduco sạhn
devano ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh vederihncheh din se cạva
che co din se preso Dihvo vo, ne cạhno se ihyan.
2 Rente cạde se vạn mạn se nduco vih:
—Hua cạhno vo sạhn menạhn vihco, te ạma nto dạma ihyan, ne necuan
ye numacuahn vedetạn.

Ạma ihyan ndạhta ne, chacotạhme ye nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn che quenan Dihvo vo yạn Betania, vạco Simón, sạhn min che chi
se cah che rechạ yute ro menạn me, ura che va ye reh ye nạn mesa ne, ndạ
ạma ihyan ndạhta, nda ye ạma frạsco che ndindah nduco ạma nạn tu che
duche alabastro. Chenun chete frạsco me ạma nạn che demạn nunedạn
che duche nardo, ạma yahn chihve. Cun ye chende frạsco me, ne
chacotạhme ye nunedạn me tin Dihvo vo.
4 Vạn ihyan che chenun min ne, nduco ạma o se che hua chahtenan ino se
che tihcạ din ihyan ndạhta me, ne rạhn nun se nạn ye vạn mạn se nduco
vih:
—¿Dehco che ndere redetoh tạhn tihn nunedạn tih?
5 Tahque ndah ndete che ndihcue te, cua te nchuh ca ino ciento tume
denario, ne conan te ihyan chevạh.
Nde chihya se ihyan.
6 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—¿Dehco che ri tạn nchuhn nduco ihyan ndạhta tih? Ndạhcạ che tihcạ din
ye cạvá.
7 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma chenun ye vạn nchuhn, ne adehno ro che
nahn ne ne, co conan ne ihyan. Ate u ne, hua conán vạn nchuhn
numacuahn ro.
8 Ihyan ndạhta tih ne, din ye nducuahn che tuno tạh ye, te chacotạhme ye
u, ne nduco tihcạ chihcoyạn ye u cạva che co cuhche ihyan u.
9 Cuạco rạhn rí nchuhn te numachahte iyehnse che cuahndudo ihyan
ndudo ndah yahn Dendiohs ne, ntihyon yạn ye nduhcạ che din ihyan
ndạhta tih nducó.

Nte cạde Judas nduco chidocuyạn ndinạn che necạh se Dihvo vo Jesucristo

10 Judas Iscariote, ạma cha sạhn che nduco se chi cuande se vạn ihyan
apóstol che ndichio chahn ne, chahn se nte cạde se nduco chidocuyạn
ndinạn chahn cạva che necạh se Dihvo vo.
11 Ạma chi yeno chidocuyạn chahn che tihcạ rạhn se, ne cạh se ndudo
yahn se che cạh se tume sạhn. Tuhme nuhn ino se tạcạ din se che necạh se
ihyan tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

12 Ro che canạn vihco che reh ihyan nación yahn Israel pạn che hua
nduco yạ yahn mạn, rihno ye itecuche cạhya, ri te vedino yahn ro yudo
mạn ne, tumerune ihyan apóstol Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhn nuhn cạhcoyạn nuhn che cheh ne che cuande
yahn ro yudo ne?
13 Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyạn, ne min ntạca ne ạma sạhn che nda se ạma
cuhtenune. Cuiquendi ne sạhn.
14 Ndạ ne vah che ndondạ se ne, cạhma ne co ne ihyan che vạco min:
“Nahn cadino Ihyan Ricuahn ti va cuạrto nạn che cheh vino ye nduco ihyan
apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo.”

15 Tuhme nąhma ye nchuhn ą̇ma cuą̇rto chahte che va nde yą̇co nąn che
a vateyą̇n dehtenduh. Min chihcoyą̇n nchuhn che chuh vino vo.
16 Cuahn ihyan che o chahn viyą̇n me, ne ntą̇ca ye vah me nduhcą̇ che
rą̇hn Dihvo vo. Min chihcoyą̇n ye che cheh vino ye nduco vih che cuande
yahn ro yudo.
17 Cuahn che chi man me ne, ndą̇ Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan
apóstol yahn ye.
18 Cuahn che a vate ye reh ye nduco vih nąn mesa ne, rą̇hn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Cuą̇co rą́hn rí nchuhn te ą̇ma cha ne che reh ne dą̇ma nducó ne,
ndihcue ndeh ne u.
19 Tuhme chi rąn ihyan chahn, ne ca ą̇ma ca ą̇ma ye rą̇hn ye ri ye Dihvo
vo:
—Ate co ndiyu u che tihcą̇ dín.
20 Ndahconan Dihvo vo, ne rą̇hn ye.
—Ą̇ma cha nchuhn che dą̇ma reh ne nducó chete cuh cuh che tihcą̇ din
ne.
21 Cuą̇co te u che rinducó nducoyą̇ca ihyan ne, va che conahn nducó
nduhcą̇ che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevą̇h są̇hn che
ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ndete che hua chihndeyą̇n se.
22 Numanahn che reh vino ihyan chahn ne, chetą̇h Dihvo vo pąn, ne
necą̇h ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cą̇h ye, cheh ihyan
chahn, ne rą̇hn ye ri ye ihyan:
—Cocheh nchuhn pąn cuh. Chu ne, yute yáhn.
23 Namin chetą̇h ye ą̇ma vą̇so vino, ne cuahn che a necą̇h tun ye
nundihve cuahn Dendiohs ne, cą̇h ye, chih nducoyą̇ca ihyan chahn,
24 ne rą̇hn ye ri ye ihyan:
—Chu ne, yun yáhn. Chu che dito yahn ndudo ra che ndą̇hco cą̇de
Dendiohs. Mąn ne, va che cora cą̇va ą̇ma yą̇hn ihyan.
25 Cuą̇co rą́hn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh nune yahn uva nde ndą̇
ro che nuhnde cą̇de nducuahn quenuma ra, ne quenún nąn che
rihquentiyon Dendiohs.

Rą̇hn Dihvo vo Jesucristo te cą̇hma Pedro te hua rendihche ye ihyan

26 Chihno che chita ihyan chahn himno ne, cuahn ye cuą̇hn Cuete Olivo.
27 Tuhme rą̇hn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Mąn vino cuh ne, cą̇hcomą̇n nducoyą̇ca nchuhn u nduhcą̇ che a ndirun
nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą̇: “Cuahnecun Dendiohs che cą̇hno se
ihyan che redin cudą̇do itecuche, ne cuihno cotuhn te.”
28 Ate cuahn che ntuché vąn tenąhn ne, cą́hn estą̇do yahn Galilea tahque
menąn ca che co nchuhn.
29 Tuhme rą̇hn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre che cą̇hcomą̇n nducoyą̇ca ihyan sih ndih ne, ate u ne, hua
cą̇hcomą́n ndih.
30 Rą̇hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuą̇co rą́hn rí di te mąn yąn cuh ne, numanahn che metah cuah o co
tuh ne, a ino yune cahme che hua rendihche u.
31 Ate tahque yudo nąn Pedro rą̇hn ye:
—Andahre va che cóh dą̇ma nduco ne, ate hua cą̇hcomą́n ndih.
Atihnocą̇ rą̇hn ihyan apóstol chenąhn chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, covą̇h ye ą̇ma cuą̇n nąn che duche Getsemaní

32 Ndą ihyan chahn ąma cuąn nąn che duche Getsemaní, ne rąhn Dihvo
vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cą́hn covą́h.
33 Tuhme quenda ye Pedro mąn, Jacobo mąn, Juąn mąn, cuahn ye nduco
vih. Ura min canąn ąma chi ndąche ye, ne ąma chuhrihn ye che
rendededecadino ye.
34 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adeche cóh che ąma ndąche rí. Cuahtenan rino nchuhn muhn,
cuahtenduche ne.
35 Tuhme cuahn Dihvo vo tahque cąna nąn min, chendih ye ndiyąhn, ne
chica ye Dendiohs che ndete che cuahnecun ye ne, hua chuhrihn ye nduhcą
che a va cąde.
36 Rąhn ye:
—Chida mą́n, ndih ne, ri redin ne nducuahn che nahn ne. Cuahnecun ne
che hua chuhríhn nduhcą che a va cąde. Chemin che ricá ndih, ate hua co
nduhcą che náhn, co nduhcą che nahn mąn ne.
37 Tuhme ndaconan ye nąn che chenun ihyan apóstol chahn. Ntąca ye
ihyan che vateyądo ye, ne rąhn ye ri ye Pedro:
—Simón, ¿a nde ąma ura hua chi quendoche?
38 Cuahtenduche nchuhn mąn, covąh ne mąn, cąva che hua dinahn ne
che tumarande chundah nchuhn. Ndiyu che rahcotąhn ne yáhn, ate
anduhnecą ndete che ndi i ne.
39 Ndaconan cuahn tun ye, ne a chemin no chica ye Dendiohs.
40 Cuahn che ndaconan ye ne, a namin no vateyądo ihyan chahn,
anduhnecą ndete che nda vih ndutinąn ye che nahn cuahteyądo ye, ne hua
devano ye deh che ndahconan ye.
41 Cuahn che ntą Dihvo vo nąn che chi ino yune ne, rąhn ye ri ye ihyan
chahn:
—A chahteyądo nchuhn. A tuno ura che necąh se u che rinducó
nducoyąca ihyan tąh sąhn nunde.
42 A cochi sąhn che ndihcue ndeh se u. Cuenecuan nchuhn, quendi yuno
vo sąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye preso

43 Nde metah cuihno cąhma Dihvo vo cuahn che ndą Judas, ąma cha sąhn
che chi cuande se vąn ihyan apóstol che ndichio chahn. Nduco se ąma yąhn
sąhn che nda espąda mąn, sąhn che nda yąhn mąn, sąhn chahn che dechuh
chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn mąn, sąhn devano ley che
dirun Moisés mąn.
44 Judas, sąhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nte cąde se nduco
sąhn chahn tuhcą:
—A ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan min codin nchuhn preso ihyan.
Cuihco ne cudądo che hua cąno ye.
45 Ndetąhn ndą se ne, rąhn se ri se Dihvo vo:
—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!
Tuhme tenąn se ihyan,
46 ne din sąhn chahn preso ihyan.
47 Ąma cha ihyan apóstol chahn ne, ndetendąh ye espąda yahn ye, ne
chahn ye ąma sąhn decąhya yahn chidocuyąn che tahque ndinąn,
chacondąh ye revan se.
48 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn chahn:
—Nchuhn ne, cochi ne nda ne espąda mąn, nda ne yąhn mąn, din ne
preso u nduhcą sąhn duco.

49 A vạn nchuhn quenún ro ro, ricuáhn chete yạco, ne hua din ne preso u.
Ate mạn ne, ndạ ne, te a tihcạ va che conahn nducó nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs.
50 Ura min chihcomạn ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne chihno chano ye.

Chano ạma sạhn yuno

51 Cuahn ạma sạhn yuno cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo, ndacotuma se
ạma tino chahte. Chetạh sạhn chahn sạhn,
52 ate ndairun se tino me, ne devạne se chano se.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

53 Quenda sạhn chahn Dihvo vo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn, ne
min ndo dạma nducoyạca chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn
mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
54 Cuahn Pedro diyahn diyahn cuạhn nạn che quenda sạhn chahn Dihvo
vo nde ndạ ye chevah vạco chidocuyạn che tahque ndinạn me. Min quenun
ye vạn sạhn ndạhco chahn, recạh ihno ye ihyan chihto vạcoyạhn.
55 Chidocuyạn ndinạn chahn nduco sạhn intiyahn chahn ne, renuhn ino
se deh nunde cacueh dạme se Dihvo vo, cạva che co cạhno se ihyan, ate hua
ndạca se nde ạma.
56 Ạma yạhn se ndere rih nunde se yahn Dihvo vo, ate hua chi dạma
ndudo yahn se nduco vih, te hua cuạco che rạhn nde ạma se.
57 Necuan ạma o se, ne ndere chih nunde se yahn Dihvo vo, ne rạhn se
tuhcạ:
58 —Nuhn chihnevan nuhn che rạhn sạhn tih: "U ndahterá yạco cuh che
ndahto ihyan, ne chete che ino ro ne, nạhnó tạma che hua nduhcạ yạco che
rahto ihyan."
59 Ate nde nduco nduh ne, hua chidạma ndudo yahn se nduco vih.
60 Tuhme necuan chidocuyạn che tahque ndinạn me, ne rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn sạhn sih che ạma rica nunde se
yehn?
61 Ate nde ạma hua rạhn Dihvo vo. Tuhme tumerune chidocuyạn che
tahque ndinạn me:
—¿A di che Dạya Dendiohs, ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
62 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—A u chemin. Cuedevano ne te u che rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndihchero ne u che vá lạdo tạh cuạco Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Namin ndihchero ne u che ndá vạn man.
63 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn me ne, ndeh ye tino yahn ye, ne
rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne?
64 A mạn nchuhn chihnevan ne ndudo che rạhn se, ducherino se
Dendiohs. Nchuhn cạhma ne che co.
Rạhn nducoyạca sạhn chahn te redin yahn che cạhno se ihyan.
65 Tuhme ạma o se ne, cạhnan dan se Dihvo vo. Dechiche se nạn ye,
chahn se ihyan, ne rạhn se ri se ihyan:
—Cahme co nuhn duh chahn di.
Namin sạhn policía ne, chahn se ihyan.

Rạhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

66 Numanahn min ne, quenun ca Pedro chevah me. Ura min ndạ ạma
tạhn decạhya yahn chidocuyạn che tahque ndinạn me,

67 ne ndihchero te Pedro che recąh ihno ye ihyan chihto vącoyąhn.
Chahn nino te ndihchero ndah te ihyan, ne rąhn te ri te ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn yąn Nazaret.
68 Ate rąhn Pedro ri ye tąhn:
—Nde hua rendihché duh ihyan che rahn yahn ye.
Tuhme cuahn ye cuąn chendevah, ne ura min cah menahn tuh.
69 Ndihchero tąhn min ihyan tąma yune, ne rąhn te ri te sąhn che chenun se min:
—Sąhnguh ne, namin chinduco se sąhn chahn.
70 Ate rąhn Pedro tąma yune te hua cuąco. Tah cuahn adive me ne, rąhn sąhn che chenun se min ri se ihyan:
—Cuąco che chindoque sąhn sih, te nde nąn ndudo yehn ro yehn che sąhn Galilea di.
71 Tuhme rąhva Pedro, ne rąhn ye ri ye sąhn chahn:
—Nde muhn nde nąn Dendiohs, rą́hn rí nchuhn te hua rendihche duh ihyan che rąhn ne.
72 Ura min cah o co tuh, ne necąhco Pedro che rąhn Dihvo vo ri ye ihyan tuhcą: “Ura che ametah cuah o co tuh ne, cahmé ino yune te hua rendihche u.” Ndedecadino ye yahn chemin, ne chaco ye.

15

Techecąde Piląto yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chi dave ne, ndo dąma chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, ne dechiche se Dihvo vo, quenda se ihyan, necąh se ihyan tąh Piląto.
2 Piląto ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿A di che rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?
Ndahconan ye yahn se:
—U, nduhcą che rahn.
3 Chidocuyąn ndinąn chahn ne, ąma rih nunde se yahn Dihvo vo.
4 Ndaconan tumerune Piląto ihyan, ne rąhn se:
—¿Dehco che hua ndahconen yahn sąhn sih?, te ąma rih nunde se yehn.
5 Ate nde ąma ndudo hua ndahconan Dihvo vo yahn se, ne ąma rahn ino se.

Chihco cąde Piląto che cąhno se Dihvo vo Jesucristo

6 Va ąma costumbre che nduyo nduyo che rendą ro yudo ne, rentąhte Piląto ąma preso, adecoduhno che nahn ihyan yąn.
7 Min vącoyąhn ne, chenun sąhn preso che chi se contra yahn gobierno, chahtecuhn se nduco ye, chihno se ihyan yahn ye. Vąn sąhn chahn ne, nduco ąma se che duche se Barrabás.
8 Ro min ndą ąma yąhn ihyan nąn Piląto, ne chica ye che ntąhte se ąma preso nduhcą che redin se nduyo nduyo.
9 Tumerune Piląto yahn ihyan chahn:
—¿A nahn nchuhn che ntąhte rey yahn ne ne?
10 Tihcą rąhn se, te a checadino se te che ri ve chidocuyąn ndinąn chahn yahn Dihvo vo, ne chemin che necąh se ihyan tąh se.
11 Ate chidocuyąn ndinąn chahn ne, chinun se ihyan yąn che tahque ndąhcą che cąca ye che ntąhte Piląto Barrabás.
12 Tuhme tumerune tun Piląto ihyan chahn:
—¿Me deh nahn nchuhn che dín nduco sąhnguh che rąhn ne che rey yahn ne?

13 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye numacuahn vedetạn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
14 Tumerune tun Pilạto ihyan chahn:
—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco se?
Ate ndaconan cah ihyan chahn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
15 Nducote nahn Pilạto che co yeno ihyan chahn ne, ntạhte se Barrabás. Tuhme chahn se Dihvo vo, ne necạh se ihyan tạh sandạdo cạva che nahn yạh se ihyan.
16 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo chevah yahn palạcio me, ne nedin dạma se nducoyạca combiero yahn se.
17 Chaconuhn se ạma tino morạdo ihyan, ne dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin ye.
18 Chihno min ne, redin cạ se che renevahnecun se ihyan, ne rah se:
—¡Ndeva nuhn yavenạn rey yahn ihyan nación yạhn Israel!
19 Chahn se tin ye nduco ạma nducodi, ne cạhnan dan se ihyan. Chehntihya se nạn ye, redin cạ se che rendeva se yavenạn ye.
20 Chihno che din duche yahn se ihyan ne, chehnevi se tino morạdo me, ne ntihyon se tino yahn mạn ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nạn che nahn yạh se ihyan.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, chuh Simón, ạma ihyan yạn Cirene, nahn ye viyạta. Ihyan min che chida Alejandro mạn, Rufo mạn. Din sandạdo chahn fuerza ihyan, ne quenda ye cruz nạn che nahn yạh se Dihvo vo.
22 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo ạma cuạn nạn che duche Gólgota, che nahn cạhma Cuete Ine Tin Tenạhn.
23 Min cạh se vino che ndihchetạhn nduco ạma nạn ico che duche mirra, cuh Dihvo vo. Ate hua chih ye.
24 Cuahn che a chihno nahn yạh sandạdo chahn ihyan ne, din se sortear tino yahn ye cha sạhn quendạh yahn se che co yahn se.
25 Nạn raco nun vatiyạn nahn yạhn se ihyan.
26 Nunde yahn ye che ndirun, chaconahn se nạn cruz ne, rạhn tuhcạ: “Ihyan cuh che Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”
27 Namin nahn yạh se o sạhn duco, ạma se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo tạh cueh ye.
28 Nduco tihcạ chinahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Din cuande se ihyan vạn sạhn nunde.”
29 Ihyan che rechuh ye min ne, rạhva ye yahn Dihvo vo, rahco tin ye, ne rạhn ye:
—Di che rahn che ndahtere yạco, ne chete che ino ro nahne,
30 ¡cuendedevahn man di, cuenchehn nạn cruz tih!
31 Namin chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, din duche yahn se ihyan, ne rạhn se vạn mạn se nduco vih:
—Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate mạn se ne, hua ri rendedevahn se sạhn.
32 Ndete che cuạco che sạhn tih ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rey yahn ihyan nación yahn Israel mạn ne, ndạhcạ che nchahn se nạn cruz, ndihchero vo, cạva che cotahno vo.
Nde sạhn che chenan yạh se dạma nduco ye ne, rạhva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

33 Cuahn che a chi inguiyąhn ne, chi man iyehnse, chengu nde nąn rahco
ino.
34 Ura min cah Dihvo vo numa dito ye:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —che nahn cąhma: Dendiohs yáhn,
Dendiohs yáhn, ¿dehco che chihcomąn ne u?
35 Chihnevan ąma o sąhn che chenun min, ne rąhn se:
—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan profeta Elías.
36 Tuhme aderano ąma se, decąhnda se ąma esponja nduco vinagre.
Chacotah se esponja me tin ąma nduco, nahn se chende ye cąva che tihve
ye, ne rąhn se:
—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevah ye
sąhn.
37 Ate ąma dito cah Dihvo vo, ne chih ye.
38 Ura min nde tino chahte che quendihco chete yąco, chica nde yąco,
chiya nde ndiyąhn, ne ndo o ndi.
39 Sąhn capitąn che nti se chihto nąn Dihvo vo ne, chihnevan se che cah
ye mąn, ndihchero se nduhcą che chih ye mąn, ne rąhn se:
—Cuąco niyon te ihyan cuh che Dąya Dendiohs.
40 Min vatendi ąma o ihyan ndąhta ąma lądo, rendihchero ye. Ąma ye ne,
duche María yahn yąn Magdala. Tąma ye ne, duche María che chaco José,
ihyan min che menąn ye yahn dihno ye Jacobo. Tąma ye ne, duche Salomé.
41 Ihyan ndąhta chahn ne, chinduco ye Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn
che quechica ye estądo yahn Galilea. Namin yąhn ca ihyan ndąhta che ndą
ye nduco Dihvo vo yąn Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

42-43 José yahn yąn Arimatea ne, ąma ihyan ndinąn yahn nación yahn
Israel. Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun cąhcantiyon Dendiohs.
Nducote a ro min che víspera yahn ro che rahtetuhno ihyan ne, din nun ino
ye chahn ye nąn Piląto, ne chica ye sąhn che cuahnecun se che cuhche ye
Dihvo vo.
44 Piląto ne, ąma cuahn ino se che rąhn ihyan min che a chih Dihvo vo.
Tuhme cah se capitąn me, ne tumerune se sąhn ndete che cuąco.
45 Rąhn capitąn me ri se sąhn te cuąco, ne cahnecun se che cąhn ye,
cuhche ye Dihvo vo.
46 Tuhme chahn José, ca ye ąma tino cua, quenda ye. Ndedevah ye Dihvo
vo, chahcotuma ye tino me ihyan, chacondihte ye ihyan chete ąma yąyan
che ndindah nąn yąva, ne necąhde ye chende yąyan me nduco ąma tu
chahno.
47 María yahn yąn Magdala mąn, María che chaco José mąn ne, chahn ye
ndihchero ye nąn che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vąn tenąhn

1 Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno ihyan ne, María yahn yąn Magdala
mąn, Salomé mąn, María che chaco Jacobo mąn ne, ca ye nunedąn cąva che
cąhn ye nąn yąyan, cuacotąhme ye Dihvo vo.
2 Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che a quendąh yąhn ne, ndą ye nąn
yąyan me,
3 ne rąhn ye vąn mąn ye nduco vih:
—¿Tącą che metah duh che cahnevi tu che ntude nduco chende yąyan
me?

4 Ate cuahn che ndihchero ye ne, a ndavi tu ndico me che ntude nduco
chende yạyan me.
5 Chendạ ihyan chahn chete yạyan me, ne ndihchero ye ạma ángel che va
ye lạdo tạh cuạco, ndacotuma ye ạma tino cua chahte, ne dihya ihyan
chahn chi.
6 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne, rinuhn ne Jesús yahn yạn Nazaret,
ihyan min che quenan yạh ye. Ate ametah ye muhn. A ntuche ye.
Condihche ne tạn nạn che chacondihte ye ihyan; ametah ye.
7 Cuahn nchuhn ngo ne Pedro mạn, ihyan apóstol chenạhn mạn, te cạhn
Dihvo vo estạdo yahn Galilea tahque menạn che co nchuhn. Min ndihchero
ne ihyan nduhcạ che a rạhn ye ri ye nchuhn.
8 Ndạca ihyan ndạhta chahn nạn yạyan me, conạhn ye rano ye, nde tuno
rendoh ye che dihya ye chi, ate hua rạhn ye nduco nde ạma ihyan che
chahno chi ye, te vạh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

9 Cuahn che a ntuche Dihvo vo vatiyạn ro che ndeva ndate ne, chihnde ro
ye menạn vihca nạn María yahn yạn Magdala, ihyan min che chenun
ndache vaco chihngạ ihyan ro menạn me, ndetendạh Dihvo vo.
10 Chahn ihyan min chengo ye ihyan apóstol. Ihyan chahn ne, rạn ye mạn,
raco ye mạn.
11 Ate hua chitahno ye che rạhn ihyan ndạhta me che ntuche Dihvo vo
mạn, che ndihchero ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn o ihyan che chinduco ye ihyan

12 Chihno min ne, chihnde ro Dihvo vo nạn o ihyan che chinduco ye ihyan
ura che chenun yune ye conạhn ye. Ate a ntạcorun Dihvo vo, ametah
nduhcạ ye ro menạn.
13 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye ihyan chenạhn che chinduco ye
Dihvo vo. Ate a namin no tun, te hua chitahno ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cạhn ye cuahndudo ye

14 Adive ne, chihnde ro Dihvo vo nạn ihyan apóstol che ndichiạma chahn
ura che vate ye reh ye nạn mesa. Chihya ye ihyan chahn yahn che hua
chitahno ye che rạhn ihyan che a ndihchero ye ihyan che a ntuche ye.
15 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn numachahte iyehnse, cuahndudo ne ndudo ndah yahn
Dendiohs, cahnevan nducoyạca ihyan.
16 Ihyan che cotahno ye mạn, cuedenune ye mạn ne, ndevahn ye. Ate
ihyan che hua cotahno ye ne, conda ye.
17 Ihyan che ritahno ye ne, din ye vederihno. Numacuahn
vederihquentiyon yáhn ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, cạhma ye tạma te
o nạn devạco mạn,
18 nahn tạh ye ihyan cah, ne din ye che ndoyahn ye mạn. Namin ndete
che denạn cotạh ye ạma cu tạn, o cuh ye veneno ne, hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conạhn ye vahchetero

19 Chihno nte Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, din Dendiohs che conạhn
ye vahchetero, chihnde ye lạdo tạh cuạco ye.
20 Me ihyan apóstol ne, chahtechica ye numachahte, cahndudo ye ndudo
ndah yahn Dendiohs. Rinan Dihvo vo ihyan, ne redin ye che renahn

nducoya̱ca ihyan che cua̱co ndudo che rahndudo ihyan chahn yahn vederihno che redin ye. Tihca̱ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

1 Ạma yạhn ihyan, dirun ye rine quenan yahn dehtenduh che chi vạn uvo,
2 nduhcạ che a rente ihyan che, nde ro che canạn, ndihchero mạn ye mạn, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ndih Teófilo che yahinó ndih, namin rạhcó che ndạhcạ che tihcạ dín. Chemin che ndeh nduyo nedin dạmá nduco cudạdo, ndudo yahn queri ạma che chi. Mạn ne, a dirún yahn ne nducuahn chemin,
4 cạva che codevano ndah ne te cuạco ndudo che chicuahn ihyan ndih.

Tahve Dendiohs ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Juạn Bautista

5 Cuahn che quenan Herodes rey yahn Judea ne, chihnde ạma chidocuyạn che duche ye Zacarías, ndạta yahn Abías. Ihyan ndạhta yahn ye ne, duche ye Elisabet, ndạta yahn Aarón.
6 Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye, ne redinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo Dendiohs.
7 Ate metah dạya ye, te Elisabet ne, hua rendạca dạya ye. Avạne ne, nduh che o ye ne, a ndico ye.
8 Ạma yune ne, quendạh yahn chidocuyạn che combiero yahn Zacarías che covạh ye nạn Dendiohs.
9 Chidocuyạn chahn ne, ro ro redin ye sortear deh ntiyon din queri ạma ye, ne ro min ne, quendạh yahn Zacarías che condạ ye chete yạco chahte yahn Dihvo vo, cạhcoyạhn ye cuhn.
10 Ura che riche cuhn me ne, revạh nducoyạca ihyan yạn, chenun ye cuạhn chevah.
11 Tuhme chihndero ạma ángel che dechuh Dendiohs, chandi ye nạn Zacarías lạdo tạh cuạco yahn nạn ta.
12 Cuahn che ndihchero Zacarías ángel me ne, ạma dihya ye chi.
13 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:

—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan Dendiohs che chique. Mạn ne, ndạhta yehn Elisabet ne, ndạca ạma sạhn dạya te, ne conehn che duche se, Juạn.
14 Ạma co yene, ne namin co yeno ạma yạhn ihyan che cuhndeyạn se,
15 te daye ne, chahte vederihquentiyon cạh Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se vino, nde hua cuh se nde ạma nạn nune che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn nde ro che ametah cuhndeyạn se.
16 Ạma yạhn ihyan nación yahn Israel, din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye Dendiohs.
17 Ndạ se tahque menạn ca che co Dihvo vo, conan cuma se vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Elías, cạva che ndoyạn ihyan nduco indihte yahn ye mạn, cạva che cotahno ihyan Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che ritahno ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs mạn. Tihcạ cạhcoyạn se chedave yahn ạma yạhn ihyan, cạva che nevahnecun ye Dihvo vo.
18 Chiquerune Zacarías ángel me:

—¿Tạcạ cotahnó che rạhn ne ne?, te u ne, a indihte u. Namin ihyan ndạhta yáhn, a indihte ye.

19 Ndahconan ángel me yahn ye:
—U ne, Gabriel che redináhn che rihquentiyon Dendiohs. Mạn ye tahve ye u, cạva che cạhmá ndoque ndudo ndah cuh.
20 Ndudo che a ráhn ndoque ne, va che conahn, ate nducote hua chitehne ne, co lihme di, ne hua co nte nde ndạ ro che cuhndeyạn daye.
21 Numanahn min ne, ihyan yạn chahn ne, chenan rino ye, ne rahn ino ye che ạma rendah Zacarías chete yạco.
22 Cuahn che ndiquendạh ye ne, redin tạh redin nạn ye, te chi lihme ye. Tuhme chenahn ihyan chahn che ndihchero ye ạma vederihno chete yạco.
23 Cuahn che chihno ndate che quenan Zacarías ntiyon min ne, conạhn ye ndevạco ye.
24 Chuh neve ro min ne, a quenun dạya ihyan ndạhta yahn ye Elisabet. Ihyan min ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde ạma cuạn chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye:
25 "Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh nducó. Mạn ne, ametah co cuihnán nạn ihyan."

Ndạ ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Dihvo vo Jesucristo

26 Chihno te ạn iyo ne, tahve tun Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye ạma yạn lihn che duche Nazaret, estạdo yahn Galilea.
27 Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs yahn ạma ndạhta ntuco che duche ye María. Ndạhta me ne, a va ndudo yahn ye che cahnevạco ye nduco José, ạma ihyan che ndạta yahn David.
28 Cuahn che ndạ ángel me nạn che quenun ndạhta me ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di, ne nduco ye di. A tendạhnun ye di vạn nducoyạca ndạhta.
29 Cuahn che chihnevan ye che rạhn ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino ye: "¿Dehra cuande che tihcạ rạhn ye nducó?"
30 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di.
31 Mạn ne, ndạca ạma daye, ne conehn che duche ye, JESUS.
32 Ihyan min ne, ạma chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Dạya Dendiohs che ạma yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndạhco ye vederihquentiyon che quenan cuma David tạh ye.
33 Cạhcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.
34 Tuhme chiquerune María ángel me:
—¿Tạca co conahn che rạhn ne ne?, te u ne, ametah cahnevạcó.
35 Ndahconan ángel me yahn ye:
—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyạn ne, Dạya Ndah yahn Dendiohs.
36 A ndihche che din Dendiohs nduco tạhn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendạca dạya te, ate mạn ne, quenun dạya te a chi ạn iyo,
37 te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.
38 Tuhme rạhn María:
—Conahn nduhcạ che rạhn ne, te u ne, renevahnecún che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.
Chihno min ne, conạhn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

39 Ąma o ro min ne, cuahn María ąma yąn che va cuąhn icoyąhn, estądo
yahn Judea.
40 Ndą ye min ne, min chendą ye chete vąco Zacarías, ne necąh ye
Dendiohs Elisabet.
41 Ndetąhn chihnevan Elisabet che necąh María Dendiohs ihyan ne, nuhn
decuąh yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs,
quenun ihyan.
42 Rąhn ye:
—Vąn nducoyąca ndąhta ne, a tendąhnun Dendiohs di. Namin a
tendąhnun ye daye.
43 Di che co chaco Dihvé. ¿Tącą che man cochi quendihchero u?
44 Ndetąhno che nte Dendiohs u ne, nuhn dąyá che quenun cheté che chi
yeno.
45 ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh
Dihvo vo Dendiohs.
46 Tuhme rąhn María:
Numacuahn chedave yáhn, rendeva yavenąn Dihvé Dendiohs.
47 Ąma yenó nduco ye, te ndedevahn ye u.
48 Andahre ąma chevąh u nąn ye, ate necąhco ye u.
Mąn ne, nducoyąca ihyan cąhma ye te ndah ro yáhn,
49 te Dendiohs, ihyan min che ąma yudo vederihquentiyon yahn ye din ye
vederihno nducó.
Ihyan min che cuąco, runecąde ye nąn nducuahn.
50 Numacuahn ro renan vąhino ye nducoyąca ihyan che renevahnecun ye
ihyan.
51 Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte.
Rendąhco ndiya ye ihyan che yąde ye.
52 Rehnevi ye vederihquentiyon yahn ihyan che ndinąn ye,
ne redin ye che rinąn ihyan che necun ye.
53 Rinan ye ihyan che renevahnecun ye Ndudo yahn ye,
ne rihcomąn ye ihyan che rąhco ye che nde hua rendotenan ye ihyan.
54 Redin ye cudądo ihyan nación yahn Israel, ne
renan vąhino ye ihyan,
55 nduhcą che cąh ye ndudo yahn ye
indihte yuhn vo Abraham nduco nducoyąca ndąta yahn ye.
56 Tenduh ino iyo quenan María vąco Elisabet, tuhme conąhn ye ndevąco
ye.

Chihndeyąn Juąn Bautista

57 Cuahn che tuno ro yahn Elisabet ne, chihndeyąn dąya ye.
58 Nducoyąca ihyan nino ndevąco ye nduco ihyan yahn ye ne, a devano
ye te ąma quenan vąhino Dendiohs ihyan, ne chi yeno ye nduco vih.
59 Chi nine ro ne, cuahn ihyan cąva che conahn ye seña decuąh me, ne
nahn conahn ye che duche se Zacarías, nduhcą che duche chida se.
60 Ate rąhn chaco se.
—Hua, te Juąn conan che duche se.
61 Rąhn ihyan chahn:
—¿Dehco ne?, te ametah nde ąma ihyan yahn nchuhn che tihcą duche ye.
62 Tuhme din tąh ye che tumerune ye chida se tącą nahn ye che conan
che duche se.
63 Din tąh chida se, chica ye nąn che dirun ye, ne chaconahn ye: “Juąn
duche se.” Tuhme cuahn ino ihyan chahn.

64 A ura min no nuhnde cạva chihya Zacarías, ndiquendạh cạhn ye, ne canạn ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs.
65 Nde tahque cuahn ino ihyan chahn chi, ne chetuhn ndudo me
numachahte estạdo yahn Judea.
66 Nducoyạca ihyan che checadino ye ne, rente ye nduco vih:
—¡Ạma chahte ntiyon conan cuma sạhn dihn cạh!
Tihcạ rạhn ye, te Dendiohs ne, nduco ye sạhn.

Nduhcạ che cahndudo Zacarías

67 Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun Zacarías, ne cahndudo ye:
68 Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs yahn Israel, te ndedevahn ye uvo
yahn ye.
69 Vạn ndạta yahn David, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ye ne, a
tendạhnun ye ạma ihyan che ndedevahn ye uvo numacuahn
vederihquentiyon yahn ye,
70 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ro menạn, cahndudo ihyan ndah che
profeta yahn ye.
71 Tihcạ ndedevahn ye uvo nạn nducoyạca ihyan che hua ri rendihche ye
uvo.
72 Renan vạhino ye indihte yuhn vo, ne redinahn ye ndudo ndah yahn ye
che chihco cạde ye.
73 Ndudo min che cạh ye indihte yuhn vo Abraham,
74 che ndedevahn ye uvo nạn ihyan che hua ri rendihche ye uvo, cạva che
numa ino vo ndeva vo yavenạn ye.
75 Numacuahn ro che cuahtenan vo iyehnse cuh ne, nahn che dave chedave
yuhn vo nạn ye.
76 Di, dạya mán, cuahndode ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn ye.
Cahn tahque menạn ca che co Dihvo vo, cahcoyan chedave yahn ihyan,
cạva che nevahnecun ye ihyan.
77 Cah, checadino ihyan che ndedevahn Dendiohs uvo yahn ye, te nchahco
ye nunde yuhn vo.
78 Dendiohs yuhn vo ne, ạma quenan vạhino ye ihyan iyehnse. Chemin che
cạca Dạya ye vahchetero,
79 ndedevahn ye ihyan che cạhnda yahn ye che vate ye tạh vederih, din ye
che ndạhcạ cuahtenan ye.
80 Me sạhn dihn me ne, chihta se, ne chi chahte vededevano yahn se.
Quechica se yạhn nạn che metah duhva, nde ndạ ro che canạn cahndudo se
ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ihyan nación yahn Israel.

2

Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, chihquentiyon emperador Augusto César che conan cạca
nducoyạca ihyan che vate ye numachahte nạn che rihquentiyon ye.
2 Quenan Cirenio gobernador yahn Siria, ne cade ro min canạn raconahn
cạca se ihyan.
3 Nducoyạca ihyan, adecotino che chenan ye ne, va che cạhn ye, conan
cạca ye yạn nạn che chica ndạta yahn ye.
4 José ne, chica ye yạn Nazaret, estạdo yahn Galilea, cuahn ye yạn Belén,
estạdo yahn Judea, yạn vạco David, te ndạta yahn David ihyan.

5 Min va che conan caca ye. Namin min va che conan caca María, ihyan
min che va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco vih. Ihyan min ne, a
nun cuhndeyan daya ye.
6 Cuahn che chenan ye Belén ne, nda ro yahn María che cuacoyahn ye.
7 Min chihndeyan daya ye che menan, ne chahcotuma ye decuah me
nduco tino. Nducote hua ndaca ye nde ama vah ne, chahtenan ye ama vaco
yuhdo. Chete ama inguhto nan che reh nun yuhdo, min din dave ye nan
che chacondihte ye decuah me.
8 Nino yan Belén vatenduche ama o ihyan, redin ye cudado itecuche yahn
ye.
9 Nahmin ne, nda ama ángel che dechuh Dihvo vo Dendiohs nan ihyan
chahn. Adenan chiya dave nan che chenun ye, ne ama dihya ye chi.
10 Ate rahn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co, te cochí, checú ama ndudo ndah, ne ama co yeno
nducoyaca ihyan.
11 Man ro cuh ne, min yan vaco David chihndeyan ama decuah. A decuah
min che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn.
12 Codevano nchuhn te cuaco ndudo che rí nchuhn, te ntaca ne decuah
me, ndacotuma tino, quendite chete vaco yuhdo.
13 Adenan nda ama yahn ángel che chica ye vahchetero, chinduco ye ángel
me, ndeva ye yavenan Dendiohs, ne rahn ye:
14 ¡Ndahca che ndeva nducoyaca ihyan numacuahn vedeyeno yavenan
Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!
Muhn iyehnse cuh ne, nducoyaca ihyan che yeno Dendiohs nduco ye ne,
din Dendiohs che ndahca cuahtenan ye nduco vih.
15 Cuahn che conahn ángel chahn vahchetero ne, ihyan che redin ye
cudado itecuche ne, rahn ye:
—Cuhn vo nduco vih yan Belén, quendihchero vo vederihno che chi,
nduhca che dechuh Dendiohs ndudo yuhn vo.
16 Ndetahno cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye María nduco José nduco
decuah me che quendite chete vaco yuhdo.
17 Cuahn che ndihchero ihyan chahn decuah me ne, rente ye nduhca che
rahn ángel me yahn decuah me.
18 Nducoyaca ihyan che chihnevan ye che rente ihyan chahn ne, ama
rahn ino ye.
19 María ne, quenun ino ye nducuahn che rente ihyan chahn, ne ndeva ye
ndudo me chete chedave yahn ye.
20 Tuhme conahn ihyan chahn, rendeva ye numacuahn vedeyeno
yavenan Dendiohs, te a chinahn nducuahn ndudo che dechuh Dendiohs
yahn ye, ne a man ye chihnevan ye man, ndihchero ye man.

Simeón nduco Ana

21 Chi nine ro me ne, nahn ye seña decuah me, ne chaconahn ye che
duche JESUS, a nduhca che rahn ángel me ri ye María nde ro menan cuahn
che ametah conun daya ye.
22 Moisés ne, dirun ye te ihyan ndahta che cuacoyahn ye ne, hua co conda
ye chete yaco, nde tuno ro che a ndihco cade Dendiohs. María ne, quenan
rino ye nde tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José yan Jerusalén, quenda
ye decuah me, cava che nahma ye nan Dendiohs.
23 Tihca din ye, te a nihnde cade nan ley yahn Dendiohs: “Nducoyaca
checahya chahn che rahteyan menan ne, va che cahco vih ihyan, cava che
din ntiyon yahn Dendiohs.”

24 Namin ndihco cạde Dendiohs te nducoyạca ihyan ndạhta che
cuhndeyạn dạya ye ne, va che cạh ye o icui, o o pichón cạhya, cạva che co te
vedino, ne cạh María vedino min.
25 Ro min ne, min yạn Jerusalén va ạma ihyan che duche ye Simeón.
Ihyan min ne, ndah ihyan ye nạn Dendiohs, ne quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan. Quenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan nación
yahn Israel.
26 Cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs, che checadino ye te hua coh ye nde ndạ
ro che ndihchero mạn ye ihyan min che dechuh Dihvo vo Dendiohs, cạva
che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
27 Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón yạco chahte, ne ura min ndạ José
nduco María cạva che nạhma ye decuạh me nạn Dendiohs nduhcạ che a
nihnde cạde nạn ley che dirun Moisés.
28 Simeón ne, chetạh ye decuạh me, quenuhn ye. Ndeva ye numacuahn
vedeyeno yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
29 Dihvé Dendiohs, mạn ne, a co ndạcá iyehnse cuh.
Hua dehva rạhcó, te a chinahn ndudo che te ne, checadinó.
30 A ndihchero mán decuạh cuh yahn ne che ndedevahn ihyan iyehnse.
31 A dechuh ne cạva che ndedevahn ihyan iyehnse.
32 Mạn che cuạco codevano ihyan tạma nación Ndudo yahn ne, ne ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ihyan yahn ne, ihyan nación yahn Israel.
33 José nduco María ne, ạma chahn ino ye yahn ndudo che tihcạ rạhn
Simeón yahn decuạh me.
34 Tuhme chica Simeón Dendiohs cạva ihyan chahn, ne rạhn ye nduco
María:
—Condihche. Cuahn che cuihta decuạh cuh che dechuh Dendiohs ne,
ạma yạhn ihyan co tạn ye nduco. Chemin che vạn ihyan nación yahn Israel
ne, ạma yạhn ihyan ndevahn ye, ne ạma yạhn ye conda ye.
35 Nduco tihcạ cuhnde ro vederendedecadino yahn queri ạma ye. Me di
ne, va che choh ạma vedeyah chahte.
36 Min chete yạco quenun ạma indihte ndạhta che duche ye Ana. Ihyan
min ne, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Fanuel duche chida ye, ndạta
yahn Aser. Chihno ndache nduyo che chihnevạco ye ne, chih inchạhn ye.
37 Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye. Ro mạn, vino mạn, quenun ye
chete yạco, revạh ye mạn, rihnde ye yạhte mạn.
38 Ndạ ye ura min, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Cahndudo ye
yahn decuạh me, chihnevan ạma yạhn ihyan che chenan rino ye ro che
ndedevahn Dendiohs ihyan yạn Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

39 José nduco María ne, dinahn ye nducuahn che ndihco cạde Dendiohs,
tuhme conạhn ye yạn vạco ye Nazaret, estạdo yahn Galilea.
40 Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye, ne ạma va vededevano yahn ye.
Dendiohs ne, ạma yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo yạco chahte

41 Nduyo nduyo, ro che rendạ vihco ro yudo ne, rahn José nduco María
yạn Jerusalén.
42 Cuahn che chi Dihvo vo ndichio nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn
vihco me.
43 Chuh vihco me ne, conạhn ye, nde hua devano ye te quenan ca Dihvo
vo min yạn Jerusalén.

44 Rąhco ye te co vąn ihyan che a conąhn ye chinduco ye, ne rinuhn ye
ihyan vąn ihyan yahn ye mąn, ihyan rendihche ye mąn. A numa ro
vatechica ye,
45 ate nducote hua ntąca ye ihyan ne, ndaconan tun ye yąn Jerusalén,
rinuhn ye ihyan.
46 Nde nąn che chi ino ro che rinuhn ye ihyan ne, ntąca ye ihyan chete
yąco vąn sąhn devano ley che dirun Moisés. Min quenun ye, rihnevan ye
che rente sąhn chahn mąn, retumarune ye sąhn mąn.
47 Namin sąhn chahn ne, retumarune se ihyan, ne ąma rahn ino se yahn
che ąma va vededevano yahn ye mąn, yahn ndudo che rendahconan ye
mąn.
48 Cuahn che ndihchero José nduco María che min quenun ye ne, ąma
chahn ino ye, ne rąhn María:
—Dąyá, ¿dehco che tihcą din nduco nuhn?, te u nduco chide, ąma
chuhrihn nuhn, rendededecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.
49 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te nąn ntiyon yahn Chidá
va che conán?
50 Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihcą rąhn ye.
51 Tuhme conąhn ye nduco ihyan chahn yąn vąco ye, Nazaret. Quendi
redinahn ye che rąhn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuahn.
52 Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndąhcą
quenan ye nąn Dendiohs mąn, nąn ihyan mąn.

3

Rahndudo Juąn Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Cuahn che chi ntihyon nduyo che quenan Tiberio César emperador ne,
Poncio Piląto quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se
gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se
gobernador yahn Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador
yahn Abilinia.
2 Anás nduco Caifás che chidocuyąn che tahque ndinąn. Nduyo min
quechica Juąn, dąya Zacarías, yahn nąn che metah duhva. Min cąh
Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye.
3 Chihto ico Jordán canąn rahndudo Juąn che nto ino ihyan nunde yahn
ye mąn, che cuedenune ye mąn, cąva che nchahco Dendiohs yahn ye.
4 Tihcą chinahn nduhcą che dirun ihyan profeta Isaías tuhcą:
Cuahndudo ąma se min yąhn nąn che metah duhva tuhcą:
“Cuihcoyąn nchuhn chedave yahn ne, te a nun ndą Dihvo vo.
5 Ihyan che redendah ye yune che ndąhcą ne, rendededecuto ye ya mąn,
rihtera ye ico mąn, cuete mąn, renedin cuąco ye nąn che cueh mąn,
rendąhco nahn ye nąn che chihngą mąn.
Tihcą va che cąhcoyąn ihyan chedave yahn ye,
6 te codevano nducoyąca ihyan che ndedevahn Dendiohs ihyan.”
7 Rąhn Juąn ri ye ihyan che rendą ye cąva che cuedenune ye:
—Nchuhn ne, nduhcą cu tąn tihchan ne. Hua rąhco ne che nduco che
cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che
conahn.
8 Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne mąn, ndąhcą cuahtenan ne nąn
Dendiohs mąn. Hua ndere rąhco ne che cochihve yahn ne che ndąta yahn
Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere

co yąhn ndąta yahn Abraham ne, andahre nąn tu che tuhchan, co ndedecuan ca ye ndąta yahn ihyan min.

9 Nduhcą che rihca ihyan yąhn ndąta che hua richihve ndute yahn, riquiyąhn ye ne, tihcą a nun techecąde Dendiohs yahn nducoyąca ihyan.

10 Tuhme tumerune ihyan:

—¿Deh va che din nuhn ne?

11 Ndahconan Juąn yahn ye:

—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cąh ye ąma yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.

12 Namin ndą ąma o sąhn rica tumecądiyo cąva che cuedenune se, ne tumerune se:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?

13 Ndahconan Juąn yahn se:

—Hua cąca nchuhn tumecądiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.

14 Namin ąma o sandądo ne, tumerune se:

—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?

Ndahconan Juąn yahn se:

—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevihve nchuhn.

15 Ąma yąhn ihyan rendedecadino ye yahn Juąn, ne recąh yeno ye chedave yahn ye, te rąhco ye te co a ihyan min che va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

16 Ate rąhn Juąn ri ye nducoyąca ihyan:

—Ndiyu u. Cochi tąma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ąma sąhn decąhya yahn ye. U ne, rehdenuné ihyan, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn mąn, din ye castigo ihyan nunde mąn.

17 Cuahn che retiveyąto ihyan trigo ne, renevąhn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate dącheyąma yahn ne, renedin dąma ye, rihquiyąhn ye. Atihnocą ihyan min, te a nun techecąde ye yahn nducoyąca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nąn Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan vąn ruchiyąhn che hua rintoh.

18 Nduco ąma ndeh ndudo che tuhchan, rahndudo Juąn, ricuahn ye ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs.

19 Juąn ne, riyąhve ye gobernador Herodes yahn che quenan se nduco Herodías, ndąhta yahn dihno se Felipe. Namin riyąhve ye sąhn yahn nducuahn nunde yahn se.

20 Chemin che chihquentiyon se che quenun Juąn vącoyąhn, ne nduco chemin decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

21 Cuahn che chihno chedenune ąma yąhn ihyan nación yahn Israel ne, ndą Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne, nahmin che revąh ye ne, ndondah vahchetero.

22 Nduhcą che ro ąma icui ne, tihcą chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan. Tuhme chihnevan ye ąma ndudo che chica vahchetero che rąhn:

—Di che Dąyá. Yahinó di. Ąma yenó ndoque.

23-38 A tąhn min che canąn Dihvo vo, redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh ndico ndiche nduyo.

Tuhcą cochi ndąta yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nąn che canąn ne, dendah Dendiohs Adán. Dąya Adán ne, Set. Dąya Set ne, Enós. Dąya Enós ne, Cainán. Dąya Cainán ne, Mahalaleel. Dąya Mahalaleel ne, Jared. Dąya Jared ne, Enoc. Dąya Enoc ne, Matusalén. Dąya Matusalén ne, Lamec. Dąya Lamec ne, Noé. Dąya Noé ne, Sem. Dąya Sem ne, Arfaxad. Dąya Arfaxad ne, Cainán. Dąya Cainán ne, Sala. Dąya Sala ne, Heber. Dąya Heber ne, Peleg. Dąya Peleg ne, Ragau. Dąya Ragau ne, Serug. Dąya Serug ne, Nacor. Dąya Nacor ne, Taré. Dąya Taré ne, Abraham. Dąya Abraham ne, Isaac. Dąya Isaac ne, Jacob. Dąya Jacob ne, Judá. Dąya Judá ne, Fares. Dąya Fares ne, Esrom. Dąya Esrom ne, Aram. Dąya Aram ne, Aminadab. Dąya Aminadab ne, Naasón. Dąya Naasón ne, Salmón. Dąya Salmón ne, Booz. Dąya Booz ne, Obed. Dąya Obed ne, Isaí. Dąya Isaí ne, David. Dąya David ne, Natán. Dąya Natán ne, Matata. Dąya Matata ne, Mainán. Dąya Mainán ne, Melea. Dąya Melea ne, Eliaquim. Dąya Eliaquim ne, Jonán. Dąya Jonán ne, José. Dąya José ne, Judá. Dąya Judá ne, Simeón. Dąya Simeón ne, Leví. Dąya Leví ne, Matat. Dąya Matat ne, Jorim. Dąya Jorim ne, Eliezer. Dąya Eliezer ne, Josué. Dąya Josué ne, Er. Dąya Er ne, Elmodam. Dąya Elmodam ne, Cosam. Dąya Cosam ne, Adi. Dąya Adi ne, Melqui. Dąya Melqui ne, Neri. Dąya Neri ne, Salatiel. Dąya Salatiel ne, Zorobabel. Dąya Zorobabel ne, Resa. Dąya Resa ne, Joana. Dąya Joana ne, Judá. Dąya Judá ne, Semei. Dąya Semei ne, Matatías. Dąya Matatías ne, Maat. Dąya Maat ne, Nagai. Dąya Nagai ne, Esli. Dąya Esli ne, Nahum. Dąya Nahum ne, Amós. Dąya Amós ne, Matatías. Dąya Matatías ne, José. Dąya José ne, Jana. Dąya Jana ne, Melqui. Dąya Melqui ne, Leví. Dąya Leví ne, Matat. Dąya Matat ne, Elí. Dąya Elí ne, José.

Tihcą cochi ndąta yahn José. Nducoyąca ihyan ne, rąhco ye te Dihvo vo Jesucristo ne, dąya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye yąhn nąn che metah duhva.
2 Min quenan ye o raco ro, ne chundah ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne, chi cuico ye.
3 Tuhme rąhn chundah me ri se ihyan:
—Ndete che Dąya Dendiohs ndih ne, cuihquentiyon ne tu cuh che ndacondą pąn.
4 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Nąn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyu demąn nduco pąn co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”
5 Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ąma tingüete yąco, ne venchahteno nąhma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse.
6 Rąhn se ri se ihyan:
—U té nducuahn vederihquentiyon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cąhmá, te u va tą́h nducuahn, ne adecoduhno ihyan che náhn ne, co cą́h ihyan.
7 Ndete che cahntihya ne nąn, ndeva ne yavenąn ne, co yahn ne nducuahn.
8 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:

—Cuehn vąne chundah, te nąn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun:
“Cuendeva yavenąn Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che
cąhma ye.”
9 Tuhme quenda se ihyan tin yąco chahte yahn yąn Jerusalén, ne rąhn se
ri se ihyan:
—Ndete che Dąya Dendiohs ndih ne, cąva ne muhn.
10 Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs:
Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cąva che conduco ye ndih,
11 din ye cudądo ndih cąva che hua dehva co yahn ne.
12 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Namin nąn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve
Dendiohs.”
13 Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conąhn se.
Quenan rino se nde ndą ąma ro che ndąhcą cąva se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canąn redin ye ntiyon yahn ye estądo yahn Galilea

14 Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, ne conąhn ye estądo yahn Galilea. Nducuahn yąn ne, ąma
chetuhn ndudo yahn vederihquentiyon che quenan cuma ye.
15 Ricuahn ye chete yąco, ne rendeva nducoyąca ihyan yavenąn ye.

Ndetendąh ihyan Dihvo vo Jesucristo yąn Nazaret

16 Ndą Dihvo vo yąn Nazaret nąn che chihta ye, ne rahn ye yąco ndate
ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ąma ro ne, chendą ye chete yąco, ne
chandi ye cąva che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
17 Sąhn che redin cudądo yąco me ne, cąh se cąca che dirun ihyan profeta
Isaías ihyan. Cuahn che ntą ye cąca me ne, cahndudo ye nąn che ndirun
tuhcą:
18 Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun u.
Dechuh Dendiohs u, cąva che cacuáhn ndudo ndah yahn ye, cahnevan
nducoyąca ihyan che necun ye mąn,
cąva che cuahndudó che va ye vedeyeno che nchahco ye yahn ihyan che
nto ino ye nunde yahn ye mąn.
19 Dín che co ro nąn ihyan che hua ro nąn ye mąn,
ndedeváhn ihyan che yah rahno ye, redin nunde yahn ye mąn,
cuahndudó nduhcą che yahino Dihvo vo Dendiohs ihyan iyehnse mąn.
20 Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo cąca me, necąh ye sąhn che
redin cudądo yąco me, ne chihnde ye. Nducoyąca ihyan che chenun ye
chete yąco me ne, vateyąn ye numacuahn vedenecun.
21 Tuhme rąhn ye:
—Mąn ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan
nchuhn.
22 Chi yeno nducoyąca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo
ndah che rente ye. Áte canąn tumerune ye vąn mąn ye nduco vih:
—¿A ndiyu sąhn tih che dąya José me?
23 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuąco te nahn cąhma nchuhn ducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah
che codique man di. Codin muhn yąn vaque vederihno nduhcą che din min
yąn Capernaum.”
24 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Cuąco ráhn rí nchuhn te nde ąma ihyan profeta, hua renevahnecun
ihyan yąn vąco ye ihyan.

25 Ro menạn me ne, ạma chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenan mạhn. Ro min ne, ạma vate ndạhta vạh nación yahn Israel, ne andahre min quenan ihyan profeta Elías,
26 ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cạva che conan ye nde ạma ndạhta vạh chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cạva che conan ye ạma ndạhta vạh yahn tạma nación che va te yạn Sarepta, nino yạn Sidón.
27 Tạma yune ne, a nación yahn Israel, vate ạma yạhn ihyan che ndi ye cah che rechạ yute. Min quenan profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ạma ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ạma sạhn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sạhn tạma nación se.
28 Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete yạco me che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma chi tạn ye.
29 Ndetạhno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetạn cuạhn chihto yạn nạn ạma tin yạva yạco cạva che decạva ye ihyan.
30 Ate hua chi din ihyan chahn tihcạ, te chuh Dihvo vo vạn nducoyạca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihngạ ạma se

31 Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Capernaum, estạdo yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete yạco.
32 Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ạma rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.
33 Ạma yune ne, chendạ Dihvo vo chete yạco me, ne min quenun ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Ạma dito cah se:
34 —Ndih, Jesús yahn yạn Nazaret, ¿dehco che recạhdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndih che Dạya Dendiohs.
35 Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihngạ me:
—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sạhn tih!
Ndetạhno din vaco chihngạ me che chendave sạhn min nạn nducoyạca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendạh sạhn.
36 Nducoyạca ye ne, ạma dihya ye chi, ne rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihngạ redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendạh!
37 Numachahte estạdo yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón Pedro

38 Chihno min ne, ndiquendạh Dihvo vo chete yạco me, ne cuahn ye ndevạco Simón. Indạhn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevạco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye.
39 Chahn ndạ ye nạn ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetạhno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cạh ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

40 Ura che a chehche yạhn ne, quenda ihyan nducoyạca ihyan cah yahn ye che ndeh nạn cah ndi ye, cuahn ye nạn Dihvo vo. Nahn tạh ye queri ạma ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye.
41 Vạn ihyan cah chahn ne, nduco ạma yạhn ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ chahn. Cuahn che rendiquendạh ne, rah:
—Ndih che Dạya Dendiohs.

Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihnga chahn, ne hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cade che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea rahndudo ye

42 Tama ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ama cuan nan che metah duhva, ne min cuahn ihyan yan, quenuhn ye ihyan. Ntaca ihyan chahn ihyan, ne rahn ye nduco ye che hua ndaca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye.

43 Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Va che cáhn yan chenahn, cacuáhn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cava chemin che cochí.

44 Tuhme quechica ye nduh yan nduh yan, estado yahn Galilea, ricuahn ye chete yaco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ama yahn yahca chetah Simón nduco combiero yahn ye

1 Ama yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ama chi dama ihyan nan ye, cava che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.

2 Ndihchero Dihvo vo che vate o barco nan nune chihto vine me. Ihyan che retah yahca ne, a ndiquendah ye chete barco chahn, ne ura min ne, renano ye yana yahn ye.

3 Cuahn Dihvo vo, ne chenda ye chete barco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacahca ye barco yahn ye nan che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete barco me, ne canan chicuahn ye ihyan che ndi dama ye min.

4 Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rahn ye ri ye Simón:

—Cuicahque barco cuh cuahn nan che yano nune, ne cuih yana yehn cava che cotah yahca.

5 Ndahconan Simón yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, a numa yan din nuhn ntiyon, ne nde ama yahca hua chetah nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuíh yana.

6 Tihca din ihyan chahn, ne ama chito yahca nde a canan rendan yana me.

7 Tuhme din tah ihyan chahn yahn combiero yahn ye che chenun ye barco che tama me, cava che chi ye conan ye ihyan. Nda ihyan chahn, ne van nducoyaca ye decuto ye yahca nduh che o barco chahn, nde tuno adeche cuehchenun van nune.

8 Cuahn che ndihchero Simón che tihca chi ne, chehntihya ye nan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nan ne, te u ne, ihyan nunde u.

9 Tihca rahn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyaca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ama yahn yahca ndaca ye.

10 Namin cuahn ino nduh che o daya Zebedeo che duche ye Jacobo man, Juan man. Ihyan chahn che combiero yahn Simón. Ate rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Dehve rahque, te nduhca che redin ntiyon che retah yahca ne, man ne, tihca din ntiyon, din dame ihyan cava che conduco ye u.

11 Tuhme ndetendah ihyan chahn barco chahn van nune, ne chihcoman ye ntiyon yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ą̇ma są̇hn che ndi se cah che rechą̇ yute

12 Ą̇ma yune ne, quenan Dihvo vo ą̇ma cuą̇n yą̇n, ne ndą̇ ą̇ma są̇hn che
ndi se cah che rechą̇ yute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se,
chehntihya se nąn ye. Chica se favor ihyan, ne rą̇hn se:
—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyáhn, ndete che nahn ne.
13 Nahn tą̇h Dihvo vo są̇hn, ne rą̇hn ye:
—¿Tą̇cą̇ hua? Náhn. Mąn ne, a ndoyehn.
Chihno rą̇hn ye chemin ne, a ndetą̇hno ndoyahn se.
14 Tuhme chihquentiyon ye są̇hn che hua cą̇hma se nduco nde ą̇ma ihyan
tą̇cą̇ chi che ndoyahn se. Rą̇hn ye ri ye są̇hn:
—Nducote a ndoyehn ne, cuehn nąn chidocuyąn, ne cah vedino che
ndihquentiyon Moisés, cą̇va che ndihchero nducoyą̇ca ihyan che a ntoyehn.
15 Ą̇ma nun chetuhn ndudo yahn vederihno che tihcą̇ din Dihvo vo, ne
ą̇ma yą̇hn ihyan ri dąma ye ro ro, cą̇va che cahnevan ye che ricuahn Dihvo
vo mąn, cą̇va che din Dihvo vo che ndoyahn ihyan che cah ye mąn.
16 Ura va ne, rahn Dihvo vo demąn ye nąn che metah duhva, ne min
revą̇h ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ą̇ma są̇hn che ndi cheche se

17 Ą̇ma ro cuahn che ricuahn Dihvo vo ne, min vate są̇hn fariseo nduco
są̇hn devano ley che dirun Moisés che chica se nducuahn yąn yahn Judea
mąn, yąn Jerusalén mąn, cą̇va che cahnevan se che ricuahn ye. Dihvo vo
ne, redin ye che rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo Dendiohs.
18 Ura min ndą̇ ą̇ma o ihyan, nda ye ą̇ma są̇hn che ndi cheche se, quendite
se nąn yundo. Nahn condą̇ ihyan chahn nduco se chete vah, cą̇va che
condihte ye są̇hn nąn Dihvo vo.
19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco se chendevah, te ą̇ma yą̇hn ihyan
ndito ye min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne ntihne ye ą̇ma ndi ima vah.
Nde min ndedevah ye yundo nąn che quendite se cuą̇hn chete vah nąn
nducoyą̇ca ihyan. Nduco tihcą̇ ndą̇ se nąn Dihvo vo.
20 Ndihche Dihvo vo nduhcą̇ che ritahno ihyan chahn, ne rą̇hn ye ri ye
są̇hn che ndi cheche me:
—A nchahcó nunde yehn.
21 Są̇hn fariseo chahn mąn, są̇hn devano ley che dirun Moisés mąn ne,
rendedecadino se: “¿Duh są̇hn tih che redin duche yahn se Dendiohs?, te
nde ą̇ma ihyan hua co nchahco ye nunde, atenąn Dendiohs.”
22 Ate a devano Dihvo vo che tihcą̇ rendedecadino są̇hn chahn, ne rą̇hn
ye ri ye są̇hn:
—¿Dehco che tihcą̇ rendedecadino nchuhn?
23 ¿Deh che tahque ndą̇hcą̇ cą̇hmá: “A nchahcó nunde yehn,” o cą̇hmá:
“cuenecuen, cuique”?
24 Ate cą̇va che cadino nchuhn te u che rinducó nducoyą̇ca ihyan ne, va
vederihquentiyon yáhn cą̇va che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehnse
cuh ne, condihche ne.
Tuhme rą̇hn ye ri ye są̇hn che ndi cheche me:
—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.
25 Ndetą̇hno necuan se, chetą̇h se yundo yahn se, ne numacuahn
vedeyeno rendeva se yavenąn Dendiohs. Chuh se mendą̇hn yahn
nducoyą̇ca ihyan che chenun ye min, ne coną̇hn se ndevą̇co se.
26 Rahn ino nducoyą̇ca ihyan chahn, ne rendeva ye numacuahn
vedeyeno yavenąn Dendiohs, ne rą̇hn ye:

—Mạn che cuạco ne, ndihchero vo vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Leví che conduco se ihyan

27 Cuahn che chica Dihvo vo min ne, ndihchero ye ạma sạhn rica tume cạde iyo che duche se Leví, va se nạn che rica se tume. Rạhn ye ri ye sạhn:

—Cuhn vo ndoque, condoque u.

28 Ndetạhno chihcomạn se ntiyon yahn se mạn, nducuahn che va yahn se mạn, ne necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.

29 Adive ne, chihquentiyon Leví che chindah comida ndevạco se, ne cạh se, cheh Dihvo vo nduco ạma yạhn ihyan, chenun vạn ạma yạhn sạhn rica tume cạde iyo.

30 Ạma o sạhn fariseo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol yahn Dihvo vo:

—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn che reh ne, rih ne dạma nduco sạhn nunde mạn, nduco sạhn rica tume cạde iyo mạn ne?

31 Ndahconan Dihvo vo yahn sạhn chahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sạhn doctor, ate ihyan che cah ye ne, nahn ye sạhn.

32 Atihnocạ u, te ndá cạva ihyan nunde cạva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan che rạhco ye che metah nunde yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yạhte

33 Tuhme tumerune sạhn chahn Dihvo vo:

—¿Dehco che sạhn che rahn nduco Juạn Bautista nduco sạhn che rahn nduco sạhn fariseo ne, ạma rahte se yạhte mạn, revạh se mạn, ne sạhn che rahn ndoque ne, reh se mạn, rih se mạn, ro ro ne?

34 Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte.

35 Ate ndete che cuavi sạhn min ne, tuhme che cuạco ne, cuahte ye yạhte.

36 Namin nte ye tạma te o ejemplo, chihnevan sạhn chahn:

—Nde ạma ihyan ne, hua rendeh ye ạma tino ra cạva che necạhnan ye ạma tino ndico. Ndete che tihcạ din ye ne, din ye che conda tino ra me. Ạvạne ne, ạma ndi tino ra nạn tino ndico ne, chihngạ ro, te hua dạma.

37 Namin nde ạma ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino mạn, ima mạn.

38 Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, cạva che hua dehva co yahn vino mạn, ima mạn.

39 Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te rạhn ye te tahque ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

1 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun tạh ye, reh ye ndute yahn.

2 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo ri se ihyan chahn:

—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn?, te a va cạde che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.

3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye?

4 A devano ne nduhcą che chendą ye chete yąco yahn Dendiohs, ne cheh
ye pąn che va min, ne cąh ye, cheh ihyan che nduco ye. Ate nduco nduh
hua quendihco ye nunde, andahre pąn chemin chan, a ndi vedino yahn
Dendiohs, ne atenąn chidocuyąn co cheh ye.
5 Quendi Dihvo vo rąhn ye nduco sąhn chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che
redin ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn che ndi cuma tąh se

6 Tąma ro che rahte tuhno ihyan ne, chendą Dihvo vo chete ąma yąco,
chicuahn ye. Min quenun ąma sąhn che ndi cuma tąh cuąco se.
7 Sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, sąhn fariseo mąn ne, rihno se
Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sąhn min ro che rahte tuhno ihyan,
cąva che cuih nunde se yahn ye.
8 A devano Dihvo vo che rendededecadino sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye
sąhn che ndi cuma tąh me:
—Cuenecuen, cuandi mendąhn.
Necuan sąhn min, chandi se.
9 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn chahn:
—Mąn ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyan ne?
¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cąh yune vo che coh
ihyan, o ndedevahn vo ihyan ne?
10 Chaconan ye, ndihchero ye nducoyąca sąhn chahn, ne rąhn ye ri ye
sąhn che ndi cuma tąh me:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tąh se, ne ndetąhno ndoyahn tąh se.
11 Ąma chi tąn sąhn chahn, ne rente se vąn mąn se nduco vih deh din se
nduco Dihvo vo.

Tendąhnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

12 Tąhn min ne, cuahn Dihvo vo ąma cuete, ne min covąh ye numa yąn.
13 Cuahn che chi dave ne, nedin dąma ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne
tendąhnun ye ndichio ihyan chahn cąva che co ye apóstol.
14 Ąma ihyan chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye
Pedro. Ihyan chenąhn ne, Andrés, dihno Simón mąn, Jacobo mąn, Juąn
mąn, Felipe mąn, Bartolomé mąn,
15 Mateo mąn, Tomás mąn, Jacobo, dąya Alfeo mąn, Simón Zelote mąn,
16 Judas, dihno Jacobo mąn. Namin nduco ąma se Judas Iscariote, sąhn
min che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ąma yąhn ihyan

17 Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne ndo ye ąma ya ico nduco ihyan
chahn. Namin ąma yąhn ihyan che vate ye estądo yahn Judea mąn, yąn
Jerusalén mąn, chihto yąn Tiro nduco Sidón mąn, ndo dąma ye min nduco
ye. Ndą nducoyąca ihyan chahn, te nahn cahnevan ye che ricuahn Dihvo
vo mąn, nahn ye che din Dihvo vo che ndoyahn ye mąn.
18 Namin ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą che chenun ihyan.
19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn tąh ye Dihvo vo yahn che quenan
cuma ye vederihquentiyon chahte, ne nducoyąca ihyan che tihcą redin ye
ne, ndetąhno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo ihyan che rinduco ye ihyan, ne
rąhn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn che chevạh ne mạn, che necun ne mạn ne, ndah ro yahn ne, te ndi cuande ne vạn ihyan yahn Dendiohs.

21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te din ye conahn ne.

'Ndah ro yahn nchuhn che ndạche ri ne, te din Dendiohs che co yeno ne.

22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cạva u che rinducó nducoyạca ihyan, co tạn ihyan nduco ne mạn, hua co ndihche ye nchuhn mạn, cạhva ye nduco ne mạn, ndere cạhma ye te duhtuno ihyan ne mạn.

23 Ro che tihcạ din ihyan nduco ne ne, ndạhcạ che cạh yeno ne chedave yahn ne, te cuahn che ndạ ne vahchetero ne, a va yạn che ndah cạva ne. Ndạhcạ che necạhco ne te ihyan ndico yahn ihyan tạn chahn ne, a tihcạ din ye nduco ihyan profeta.

24 'Ate yah rí cạva ihyan cuihca, te atenạn mạn ro cuh che vate ye vedeyeno.

25 'Yah rí cạva ihyan che hua rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs che rạhco ye, te ndạ ro che ndotenan ye.

'Yah rí cạva ihyan che yeno ye, te ndạ ro che co rạn ye.

26 'Yah rí cạva ihyan che rạhn nducoyạca ihyan che ndah ihyan ye, te ihyan ndico yahn ihyan chahn tihcạ rạhn ye yahn ihyan che din cạ ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Rạhn rí nchuhn: codin yahino ne ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah nduco ihyan che tạn ye nduco ne.

28 Ndah cạhma ne yahn ihyan che rạhva ye nduco ne, covạh ne cạva ye.

29 Ndete che va ihyan che din tạn ye nduco ne ne, hua dạma co ne nduco ye. Ndete che nahn cahnevi ihyan tino rendiche nchuhn ne, tahque ndah cuahnecun ne che cahnevi ye nde cahteca ne che co che cuhma ne nduco ye.

30 Adecoduhno ihyan che cạca ye dehtenduh yahn ne, cocạh ne, ne ihyan che cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua ndạca ne.

31 Nduhcạ che nahn nchuhn che ndah din nducoyạca ihyan nduco ne ne, tihcạ codin ne che ndah nduco ye.

32 'Ndete che din yahino nchuhn demạn ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcạ redin ye.

33 Ndete che demạn ihyan che ndah ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne nduco ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcạ redin ye.

34 Ndete che demạn ihyan che co nedihve ye yahn nchuhn, cạh ne, tumanan ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcạ recạh ye, retumanan combiero yahn ye che co nedihve ye yahn vih.

35 Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah. Cocạh nchuhn, tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihcạ din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndạhco menun ndahva ye yahn ne, nedin dạya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye mạn, ihyan che nde hua renecạh ye nundihve cuahn ihyan mạn.

36 Nduhcạ che renan vạhino Chida nchuhn nducoyạca ihyan ne, tihcạ codin ne.

Nduhcą che va che cuahtenan vo nduco ihyan

37 'Hua ndąhchenan nchuhn ihyan, ne hua conan cuma che techecąde
Dendiohs yąhn ne yahn nunde min, din ye castigo nchuhn. Cuenchahco ne
yahn ihyan, ne nchahco Dendiohs yahn ne.
38 Codin nchuhn che ndah nduco ihyan, ne din Dendiohs che ndah nduco
ne, nde tihdenąn ca ye ndąhco menun ye yahn ne. Tihcą, te nduhcą che
redin ne nduco ihyan ne, atihnocą ndąhco menun Dendiohs yahn ne.
39 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ą̇ma sąhn nąn ve hua co quendanan se tą̇ma sąhn
nąn ve, te coranun nduh che o se ive yąhn.
40 Tahque devano ihyan ricuahn che co ą̇ma sąhn che rahn. Ate cuihno
cuahn sąhn min ne, anduhneva che devano ihyan ricuahn yahn se ne, tihcą
codevano se. Hua chuhnan vededevano yahn se.
41 'Ndete che rihco nchuhn cudądo nunde yahn tą̇ma ca ihyan, ne hua
retumacąh ne nunde yahn mąn ne ne, anduhnecą ndete che ndihchero ne
ą̇ma iyąca che quenun ndutenąn ye, ate nde hua retumacadino ne che
quenun ą̇ma vihto ndutenąn mąn ne.
42 Ndete che tihcą ne, o nąn o chende ne. Nde hua quenąn yahn ne che
cąhma ne co ne ihyan: "Conán di cąva che hua condihque nunde", te nde
hua retumacadino ne che tahque chihngą redin mąn ne. Tahque ndah che
dinoca cąhcomąn ne che chihngą redin ne, tuhme co conan ne ihyan cąva
che runecąde cochica ye.

Ejemplo yahn yąhn ndą̇ta

43 'Yąhn ndą̇ta che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yąhn ndą̇ta che hua
ndah ne, hua ndah ndute yahn.
44 Ą̇ma yąhn ndą̇ta ne, ro deh yąhn cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo
ne, hua retun ihyan tin yąhn yąn, nde hua retun ye uva nąn dihyo yąn.
45 Ihyan che ndah ye ne, redin ye dehtenduh che ndah, te ndah chedave
yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne, redin ye dehtenduh che hua ndah, te
hua ndah chedave yahn ye. Nąn ndudo yahn ihyan ne, rihcoro nduhcą
ihyan ye.
46 '¿Dehco che rąhn nchuhn ri ne u: "Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua
redinahn ne che rihquentiyón.
47 Adecoduhno ihyan che rendą ye nán mąn, che rihnevan ye che ráhn
mąn, che redinahn ye che rihquentiyón mąn ne, cąhmá có nchuhn duh
nduhcą ye.
48 Ihyan min ne, nduhcą ihyan che chihno ye vąco ye, ne yąno chino ye
nde nąn yąva, ne min chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ą̇ma
dito chahn nune nąn vah me. Ate hua chi quenda nune vah me, te nąn yąva
va name yahn.
49 Me ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne, ihyan
min ne, nduhcą tą̇ma ihyan che chihno ye vąco ye, nde hua chihco ye name
yahn. Cuahn che chihta ico ne, ą̇ma dito chahn nune nąn vah me. Ndora
vah me, ne chihno chinda.

7

Nduhcą che chitahno ą̇ma capitą́n

1 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye yąn
Capernaum.
2 Ą̇ma capitą́n che va ye yąn min ne, va sąhn decąhya yahn ye che ą̇ma
yahino ye sąhn, ne chetąh cah sąhn. Ą̇ma tahn ndi se, adeche coh se.

3 Cuahn che checadino capitą́n me yahn Dihvo vo che redin ye vederihno
ne, dechuh ye ą̇ma o ihyan ndinąn yahn ihyan nación yahn Israel, cą̇va che
cą̇ca ye favor ihyan che cą̇hn ye, ne din ye che ndoyahn są̇hn decą̇hya me.
4 Chahn ihyan chahn nąn Dihvo vo, ne ą̇ma chica ye favor ihyan, ne rą̇hn
ye:
—Capitą́n cą̇h ne, ndą̇hcą̇ che conan ne ihyan,
5 te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno ye ą̇ma yą̇co yahn nuhn.
6 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn. Cuahn che a ndą̇ nino ye
ne, dechuh capitą́n me ndudo nduco ą̇ma o amigo yahn ye, rą̇hn ye tuhcą̇:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cą̇va no u, che chi ne nde chete vą̇có.
7 A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí nąn ne. Nde nąn che cochi ne,
cuihquentiyon ne, ne ndoyahn są̇hn decą̇hya yáhn.
8 Che cą̇hcantiyon ne ne, a devanó te va che conahn, te namin u ne, va
ihyan che te ye vederihquentiyon quenan cumá, ne vate sandą̇do yáhn.
Rihquentiyón ą̇ma se che cą̇hn se, ne rahn se, ne rihquentiyón tą̇ma se che
chi se, ne rechi se, ne nducuahn che rihquentiyón są̇hn decą̇hya yáhn ne,
redinahn se.
9 Yahn che tihcą̇ rą̇hn capitą́n me ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye,
ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rą̇hn ye:
—Cuą̇co rą́hn rí nchuhn te nde numachahte nación yuhn vo ne, hua
rendą̇cá ihyan che tihcą̇ ą̇ma ritahno ye.
10 Cuahn che ndaconan ihyan che chahn ye ntiyon yahn capitą́n me ne,
ntą̇ca ye są̇hn che adeche coh me che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ą̇ma tenąhn, dą̇ya ą̇ma ndą̇hta vą̇h

11 Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye mąn, ą̇ma yąhn
ca ihyan mąn, cuahn ye ą̇ma yąn che duche Naín.
12 Cuahn che ndą̇ ye viyąn me ne, tą̇hn nun ye ihyan che cuahn ye cuhche
ye ą̇ma tenąhn dą̇ya ą̇ma ndą̇hta vą̇h. Ą̇ma ndiyą̇hn ra są̇hn dihn min yahn
ndą̇hta vą̇h me, ne ą̇ma yąhn ihyan nduco ye.
13 Cuahn che ndihche Dihvo vo ndą̇hta vą̇h me ne, quenan vą̇hino ye
tą̇hn, ne rą̇hn ye ri ye tą̇hn:
—Hua cueque.
14 Tuhme chahn ndą̇ ye, ne cą̇h tą̇h ye yave yahn tenąhn me, ne są̇hn che
nda se yave me ne, chahtendi rino se. Rą̇hn ye ri ye tenąhn me:
—¡Cuenecuen!
15 Ndetą̇hno necuan są̇hn dihn che a ndih me, ne canąn rente se. Tuhme
necą̇h Dihvo vo są̇hn chaco se.
16 Ą̇ma cuahn ino nducoyą̇ca ihyan, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno
yavenąn Dendiohs, ne rą̇hn ye:
—Ndą̇ ą̇ma profeta vąn uvo, ihyan yahn Dendiohs. ¡Ą̇ma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.
17 Ą̇ma chetuhn ndudo yahn vederihno che din Dihvo vo numachahte
estą̇do yahn Judea mąn, nduh cuąn nąn che nino min mąn.

Dechuh Juąn Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nąn Dihvo vo Jesucristo

18 Ihyan che rinduco ye Juąn Bautista ne, rą̇hn ye ri ye ihyan yahn
nducuąhn vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme cah Juąn o ihyan chahn,
19 ne dechuh ye ihyan cą̇va che tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon
ihyan che a va cą̇de che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan
iyehnse, o cuahtenan rino ye tą̇ma ihyan.
20 Ndą̇ ihyan chahn nąn Dihvo vo, ne rą̇hn ye ri ye ihyan:

—Juạn Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tạma ihyan ne?

21 Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah mạn, din ye che chi ro nạn ihyan che ve nạn ye mạn, ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan mạn.

22 Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juạn:

—Conạhn nchuhn, cuenecạh cuande ne Juạn yahn nducuahn che ndihchero ne mạn, che chihnevan ne mạn. Ihyan che ve nạn ye ne, redín che ri ro nạn ye. Ihyan che ndi cheche cạh ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechạ yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan.

23 Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.

24 Cuahn che conạhn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:

—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yạhn nạn che metah duhva? ¿A ạma nduco che ra yuhne?

25 ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ạma sạhn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te sạhn che renevaca se nduco tino ndah mạn, rahte se vihco mạn ne, sạhn chahn ne, chete vạco rey chenun se.

26 Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ạma profeta? Cuạco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye che co ihyan profeta chenạhn.

27 A yahn ihyan min che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Condihche, dechúh ạma sạhn tahque menạn ca che co di, cuahndudo se ndudo yáhn.

Cạhcoyạn se chedave yahn ihyan, cạva che nevahnecun ye di.

28 Rạhn rí nchuhn te vạn nducoyạca ihyan iyehnse ne, Juạn Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.

29 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma yạhn ihyan yạn, nde sạhn rica tumecạdiyo, ndeva ye yavenạn Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juạn ihyan.

30 Ate sạhn fariseo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotạhn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juạn sạhn.

31 Tuhme rạhn Dihvo vo:

—¿Deh cạhmá yahn nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne?

32 Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, nduhchan sạhn cạhya che rạhn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Cah rạn nuhn nduhcạ che rah rạn ihyan nạn ndih tenạhn, ne hua chaco nchuhn.”

33 Tihchan nchuhn, te ndạ Juạn Bautista, ne hua cheh ye pạn, nde hua chih ye vino, ne rạhn ne te quenun vaco chihngạ ihyan.

34 Ndạ u che rinducó nducoyạca ihyan, ne réh mạn, ríh mạn, ne rạhn nchuhn: “Ngạ ạma se, ne ạma reh se mạn, ạma rih se vino mạn, rinduco se ihyan nunde mạn, sạhn rica tumecạdiyo mạn.”

35 Ate dehve din yahn che tihcạ rạhn nchuhn, te nducoyạca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn a̱ma ta̱hn nunde

36 A̱ma sa̱hn fariseo ne, ya̱hve se Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne cuahn
ye ndeva̱co se.
37 A̱ma ta̱hn nunde che va te ya̱n min ne, checadino te che min chete va̱co
sa̱hn fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme nda̱ te, nda te a̱ma fra̱sco
nuneda̱n.
38 Chahn nda̱ te, ne chehntihya te na̱n Dihvo vo. A̱ma raco te, ne cana̱n te
redeca̱hnda te ca̱h ye nduco nune ndutena̱n te. Rendedetih te nduco yudo
tin te. Retena̱n te ca̱h ye, ne chacota̱hma te nuneda̱n me.
39 Ndihche sa̱hn fariseo me, ne ndedecadino se: “Ta̱hn tih ne, chihnga̱
ihyan te. Ndete che cua̱co che profeta ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.”
40 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn fariseo me:
—Simón, nté a̱ma ejemplo, cahneven.
Ndahconan Simón:
—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahnevá̱n.
41 Ra̱hn ye:
—O se ne, quendihco se yahn a̱ma ihyan. A̱ma se ne, quendihco se uhn
ciento, ne ta̱ma se ne, quendihco se o raco ndiche.
42 Nducote metah dehva yahn sa̱hn chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye.
Ate nchahco ye yahn nduh che o se. Ma̱n ne, cahme co u: ¿Cha sa̱hn chahn
che tahque yahino se ihyan min ne?
43 Ndahconan Simón:
—Ra̱hcó te sa̱hn che tahque ndeh quendihco se yahn ye.
Ra̱hn Dihvo vo ri ye Simón:
—Nda̱hca̱ rahn.
44 Chaconan ye, ndihchero ye nda̱hta me, ne tuhme ra̱hn ye ri ye Simón:
—¿A chihque cuda̱do nduhca̱ che din nda̱hta tih ne? Chenda̱ chete vaque,
ne hua te nune ca̱va che ntu ca̱h, ate nda̱hta tih ne, deca̱hnda te ca̱h nduco
nune ndutena̱n te, ne ndedetih te nduco yudo tin te.
45 Di ne, hua tenan u che nevahnecon u, ate nda̱hta tih ne, nde ura che
nda̱ ndevaque, nde meniyon ne, hua reguan te retena̱n te ca̱h.
46 Hua chih aceite tín, ate nda̱hta tih ne, chacota̱hma te nuneda̱n ca̱h.
47 Chemin che ra̱hn rí di te nducote a̱ma va vedeyahino yahn te ne,
codevene te va vederenchahco ca̱va te, andahre a̱ma quendihco te nunde.
Ate ihyan che nda̱ca ye vederenchahco yahn tah sihn che quendihco ye ne,
hua chahte vedeyahino yahn ye.
48 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye nda̱hta me:
—A nchahcó nunde yehn.
49 Nducoya̱ca ihyan che vate ye min, reh ye nduco Dihvo vo ne,
ndedecadino ye: “¿Duhra sa̱hn tih che ra̱hco se che renchahco se nunde
yahn ihyan?”
50 Ate ra̱hn Dihvo vo ri ye nda̱hta me:
—Yahn che chitehne ne, ndaque vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Ya̱hn ihyan nda̱hta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh ya̱n nduh ya̱n, ricuahn ye
ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduco ye nduh che
ndichio apóstol yahn ye.
2 Namin nduco ye ya̱hn ihyan nda̱hta che ndetenda̱h ye vaco chihnga̱ che
chenun ihyan ma̱n, ihyan nda̱hta che din ye che ndoyahn ye ma̱n. Va̱n

ndąhta chahn nduco María yahn yąn Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihngą ro menąn, ndetendąh ye.
3 Namin nduco Juąna, ndąhta yahn Chuza, ąma sąhn ndinąn yahn rey Herodes. Nduco Susąna mąn, nduco yąhn ca ndąhta che chinan ye Dihvo vo nduco tume yahn ye mąn.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndąta

4 Ąma yąhn ihyan yahn queri ąma yąn, ndo dąma ye nąn Dihvo vo, ne nte ye ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:
5 —Cuahn ąma ihyan, retuhdo ye ndute ndąta yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune. Chemin ne, chendinun ihyan, ne ndą yąhda, ne cheh te.
6 Te neve ndute ne, chera nąn tu. Cuahn che quendąh ne, tih yahn che ndo cuma yąhn nąn tu me.
7 Te neve ndute ne, chera vąn chano yąn. Chihta dąma nduco chano yąn chahn, ne quenun mąn chendąta me.
8 Te neve ndute ne, chera nąn yąhn ndah, ne quendąh, ne chi yahn, cąde ciento queri ąma.
Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme ąma dito rąhn ye:
—Nducoyąca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne yahn ejemplo me!

Rąhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

9 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn ihyan:
—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me ne?
10 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn ne yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan chenąhn sih ne, renté nduco ye demąn nduco ejemplo, cąva che ndihchero no ye, ne hua nchanąn ye, cahnevan no ye, ne hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndąta me

11 'Tuhcą conahn ejemplo me: Ndute ndąta me ne, nduhcą Ndudo yahn Dendiohs.
12 Ndute che chera chihto yune me ne, nduhcą ndudo che rihnevan ąma o ihyan, ne ndetąhno rendą chundah, ne rehnevi se Ndudo me chete chedave yahn ye, cąva che hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye.
13 Ndute che chera nąn tu me ne, nduhcą Ndudo che rihnevan tąma te o ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn vedeyeno. Ate nduhcą chendąta che metah cua yąno dihyoduto tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye, o redin tąn ihyan nduco ye cąva Ndudo me ne, ndetąhno rihcomąn ye.
14 Ndute che chera vąn chano yąn me ne, nduhcą Ndudo che rihnevan tąma te o ihyan, ate ąma rendedecadino ye yahn ntiyon yahn ye ro ro mąn, nahn yahn ye vedecuihca che va iyehnse cuh mąn, nahn quendi ye vedeyeno yahn mąn ye mąn. Chemin che hua ri redin Ndudo me che ndah nduco ye.
15 Ate ndute che chera nąn yąhn ndah me ne, nduhcą Ndudo che rihnevan tąma te o ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

16 Quendi Dihvo vo ricuahn ye:

—Nde ą̣ma ihyan ne, hua renahn yą̣hn ye ą̣ma candil cą̣va che cą̣hco ndeh ye mą̣n cajún, o mą̣n yundo. Rihco ye nąn che yąco, cą̣va che co ro dave yahn ihyan che rendą̣ ye.

17 Tihcą̣ nducuahn che rą́hn rí nchuhn cuahn che a demąn vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuahn che rą́hn, andahre ą̣ma rihn cą̣va che conahn ihyan, ate conahn ye.

18 'Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che rą́hn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conąn ye nde tah sihn che chenahn ye.

Ndą̣ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

19 Ndą̣ chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chendą̣ ihyan chahn nąn che quenun ye, te ą̣ma yą̣hn ihyan chenun ye min.

20 Tuhme rą̣hn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuą̣hn chevah, nahn ndihchero ye ndih.

21 Rą̣hn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhcą̣ chacó mąn, nduhcą̣ dihnó mąn.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tą̣n

22 Ą̣ma yune ne, chendą̣ Dihvo vo chete ą̣ma bą̣rco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rą̣hn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tą̣ma lą̣do viche cą̣h.

Tuhme cuahn ye nduco vih.

23 Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyą̣do Dihvo vo, ne canąn rano yuhne tą̣n, nde a rito nune chete bą̣rco me, adeche cuehchenun chete vine me.

24 Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rą̣hn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo vąn nune!

Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tą̣n me, ne quendite dihn vine me.

25 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ą̣ma rahn ino ye, ą̣ma redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ą̣ma są̣hn yą̣n Gadara che chenun vaco chihngą̣ są̣hn

26 Chihno min ne, ndą̣ ihyan chahn yą̣n Gadara, ą̣ma yą̣n che va tą̣ma lą̣do viche yahn vine yahn Galilea.

27 Ndetą̣hn che ndiquendą̣h Dihvo vo chete bą̣rco me ne, ndą̣ ą̣ma są̣hn yą̣n min nąn ye. Są̣hn min ne, a rą̣hn cuahn che chenun vaco chihngą̣ są̣hn. Devąne se, quechica se, nde hua quenun se vąco se, te nąn rehche tenąhn ne, min quenan se.

28 Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn ndą̣ se, chehntihya se nąn ye, ne cah se:

—Jesús, Dąya Dendiohs che ą̣ma yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recą̣hdenun ne yune yáhn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhríhn.

29 Tihcą̣ rą̣hn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihngą̣ chahn che ndiquendą̣h są̣hn. Ą̣ma ndeh yune cuahn che retumangą̣n vaco

chihngą chahn sąhn ne, redechiche ihyan sąhn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihngą chahn sąhn vąn chano.
30 Dihvo vo ne, tumerune ye sąhn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se:
—Legión duché.
Tihcą duche se yahn che ą̈ma yąhn vaco chihngą chenun sąhn.
31 Ą̈ma chica vaco chihngą chahn favor ihyan che hua dechuh ye vąn ruchiyąhn.
32 Min nino vąn chano ne, chenan ą̈ma yąhn cuche, reh te. Ą̈ma chica vaco chihngą chahn che cąh yune ye che condą chete cuche chahn, ne cąh yune ye.
33 Tuhme ndiquendąh vaco chihngą chahn sąhn min, ne chendą cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nąn ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.
34 Cuahn che ndihchero sąhn che redin cudądo cuche chahn che tihcą chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyąn mąn, ihyan rąncho mąn.
35 Tuhme cuahn ihyan viyąn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndą ihyan chahn nąn che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sąhn min che a ntiquendąh vaco chahn sąhn. Va se chihto nąn Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuąco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi.
36 Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che ndą chahn tącą chi che ndiquendąh vaco chihngą chahn sąhn min.
37 Nducoyąca ihyan che vate ye yąhn yahn yąn Gadara, ą̈ma dihya ye chi. Chemin che rąhn ye ri ye Dihvo vo che ndąca ye yąn min. Tuhme chendą Dihvo vo chete bą̈rco, conąhn ye.
38 Sąhn che a ntiquendąh vaco chahn sąhn ne, ą̈ma rica se Dihvo vo che cąh yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cąh yune ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
39 —Conahn cuąhn ndevaque, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.
Tuhme conąhn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyąn me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cą̈va tąhn dihn dą̈ya se

40 Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lą̈do cuh yahn vine me ne, ą̈ma yąhn ihyan nevahnecun ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyąca ye ne, chenan rino ye ihyan.
41 Ura min ndą ą̈ma sąhn ndinąn yahn yąco, duche se Jairo, ne chehntihya se nąn Dihvo vo, chica se favor ihyan, cą̈va che cąhn ye vąco se,
42 te va ą̈ma ndiyąhn ra tąhn dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetąh cah tąhn, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che cą̈ca ye, te ą̈ma yąhn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ą̈ma ndąhta che nahn tąh te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

43 Min vąn ihyan chahn, nduco ą̈ma ndąhta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah me tąhn, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renedihve te sąhn doctor. Ate nde ą̈ma se hua chi dico se tąhn.
44 Chahn ndą te cuąhn vedą̈me Dihvo vo, nahn tąh te tino yahn ye, ne ndetąhno cheguan rahn yun me tąhn.
45 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿Duh nahn tąh tino yáhn ne?

Nducoyaca ye rahn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rahn ye:
—Ihyan Ricuahn, ama yahn ihyan chenun chiche ye chihto nan ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tah tino yahn ne?
46 Ate rahn Dihvo vo:
—Va duh che nahn tah tino yáhn, te checadinó che ndoyahn ama ihyan nduco vederihquentiyon yáhn.
47 Ndihche ndahta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn nda te, chehntihya te nan ye, nde tuno rendoh te. Tuhme necah cuande te ihyan nan nducoyaca ihyan yan deh cuande che nahn tah te tino yahn ye man, nduhca che ndetahno ndoyahn te man.
48 Rahn Dihvo vo ri ye tahn:
—Dayá, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn dihn yahn Jairo

49 Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda ama ihyan ndevaco Jairo, ne rahn ye:
—A chih tahn dihn daya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.
50 Chihnevan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye Jairo:
—Hua co ran. Cuitehne che co conán di, ne tahn dihn daye ne, ndaconan conan te.
51 Cuahn che nda ye ndevaco se ne, hua cah yune ye che chenda nducoyaca ihyan nduco ye, deman Pedro man, Jacobo man, Juan man, nduco chida tahn dihn me man, nduco chaco te man.
52 Rah ran nducoyaca ihyan man, raco ye man, cava tahn dihn me. Ate rahn Dihvo vo:
—Hua cuaco nchuhn, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.
53 Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tahn dihn me ne, a ndih te.
54 Tuhme chetah Dihvo vo tah te, ne ama dito rahn ye:
—Tahn dihn, ¡cuenecuen!
55 Nta vaco tahn dihn me, ne ndetahno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cah ihyan chahn, cheh te.
56 Chida te nduco chaco te ne, ama cuahn ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua cahma ye nduco nde ama ihyan, che ndedetuhche ye tahn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

1 Ama yune ne, din dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cah ye vederihquentiyon ihyan chahn cava che ndetendah ye vaco chihnga man, din ye che ndoyahn ihyan cah man.
2 Dechuh ye ihyan chahn che cahn ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, din ye che ndoyahn ihyan cah man.
3 Chihquentiyon ye ihyan chahn:
—Hua dehva quenda nchuhn cuahn yune. Nde indahco, nde dino, nde pan, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tama.
4 Adecotino vaco ihyan che conda nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndaca ne yan min.

5 Nạn che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendạh ne yạn
min, ne condạhde ne yune yạhn che chenan cạh ne, cạva che cadino ihyan
chahn te hua ndạhcạ din ye.
6 Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yạn, rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dendiohs mạn, redin ye che rendoyahn ihyan cah mạn.

Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo Jesucristo

7 Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua
devano ye duh ihyan min yahn che nạhn ihyan ne, rạhn ye te Juạn Bautista
ntuche ye vạn tenạhn.
8 Te nạhn ihyan ne, rạhn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nạhn tun ihyan
ne, rạhn ye te ạma cha ihyan profeta che chahte ye a rạhn me, ntuche ye.
9 Tuhme rạhn Herodes:
—Juạn ne, u dechúh che chica yạn sandạdo dạndo ye. ¿Duhra ihyan cạh
che rihneván che rente ihyan yahn ye tuhme ne?
Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

10 Cuahn che ndaconan ihyan apóstol chahn ne, necạh cuande ye Dihvo
vo yahn nducuahn che din ye nạn che chahtechica ye. Tuhme quenda
Dihvo vo ihyan chahn ạma cuạn nạn che metah duhva nino yạn Betsaida.
11 Ate checadino ihyan yạn, ne ạma yạhn ye cuahn ye quendi ye Dihvo
vo. Cuahn che nda ye nạn che quenun Dihvo vo ne, chicuahn Dihvo vo
ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din ye che
ndoyahn ihyan che cah ye.
12 Cuahn che a chi chino ne, ndo dạma nduh che ndichio apóstol chahn
nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuedechuh ne ihyan sih yạn che nino mạn, nạn rạncho mạn, cạva che
cua ye che cheh ye mạn, ndạca nạn che cuahtenan ye mạn, te muhn nạn
che chenan vo ne, metah dehva.
13 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cạh nchuhn, cheh ihyan sih.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn, atenạn che cạhn nuhn, cua
nuhn che cheh nducoyạca ihyan sih.
14 Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan chạhn. Tuhme
rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihquentiyon nchuhn che co dạma ihyan sih, cuahte ye cạde o raco
ndiche ye queri ạma cuạn.
15 Tihcạ din ihyan chahn, ne chahte nducoyạca ihyan.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn pạn me nduco o yạhca chahn,
ne chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye,
ne cạh ye ihyan apóstol cạva che cạh ye, cheh ihyan che ndi dạma chahn.
17 Cheh nducoyạca ihyan chahn nduhva che rica chedave yahn ye.
Chihno min ne, nedin dạma ye che ngạva, ne chi ndichio cuahte.

Rạhn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

18 Ạma ro ne, quenan Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye, ne mạn ye
revạh ye ạma lạdo. Chihno min ne, tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rạhn ihyan ne?
19 Ndahconan ihyan chahn:

—Nąhn ihyan ne, rąhn ye te ndih ne, Juąn Bautista. Nąhn ye ne, rąhn ye te ndih ne, Elías. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te ndih ne, ąma cha ihyan profeta che chahte ye a rąhn me, ntuche ye.

20 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rąhn ne yáhn ne?

Ndahconan Pedro:

—A ndih che a va cąde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehnse.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

21 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

22 Quendi ye rąhn ye:

—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che ąma chuhríhn. Intiyahn mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn ne, ndąhchenan se u, ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.

23 Chihno min ne, rąhn ye nduco nducoyąca ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cąhcomąn ye vedeyeno yahn mąn ye. Andahre nahn yąh se ihyan nąn cruz, ate va che conduco ye u ro ro.

24 Tihcą, te adecoduhno ihyan che cąhcomąn ye u che nahn ndedevahn mąn ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cąhco mendąhn ye ihyan, coh ye cąva u ne, ihyan min che cuąco ne, ndevahn ye.

25 Nde tah hua cochihve che nedin dąma ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che conda ye.

26 Adecoduhno ihyan che co cuihnąn ye cąva u nduco ndudo yáhn ne, tihcą u che rinducó nducoyąca ihyan ne, co cuihnán cąva ihyan min ro che ndą́ nduco ángel ndah numacuahn vederihquentiyon yáhn mąn, numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá mąn.

27 Cuąco ráhn rí nchuhn te o ino ihyan che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde ndą ro che ndihchero ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyąhn Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno tenduh nine ro che tihcą rąhn Dihvo vo ne, quenda ye Pedro mąn, Jacobo mąn, Juąn mąn, ne cocha ye ąma tingüete cąva che covąh ye.

29 Numanahn che revąh ye ne, ndo diyąhn ye. Tino yahn ye ne, ąma ndo cua, ąma diyąhn ro.

30 Adenąn chihnde ro o ndąco, rente ye nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés nduco Elías.

31 Quendihco dave yahn vahchetero, ne rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn che va che cąhno sąhn nunde ihyan min yąn Jerusalén.

32 Pedro nduco combiero yahn ye ne, ąma rendave yąhnde ye. Cuahn che ntah ndutinąn ye ne, ndihchero ye che ąma ndo diyąhn Dihvo vo. Namin ndihchero ye ihyan che o chahn che chenun ye min nduco ye.

33 Ura che a nąhn Moisés nduco Elías ne, rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ¡ndąhcą che cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah, ąma nąn che cuhnde ne, ne tąma nąn che cuhnde Moisés, ne tąma nąn che cuhnde Elías.

Nde hua devano Pedro deh che rąhn ye.

34 Numanahn che rąhn ye ne, chiya ąma man, ne ąma dihya ihyan chahn chi che chenun ye vąn man me.

35 Vạn man me ne, chihnevan ihyan chahn ndudo che rạhn Dendiohs:
—Sạhn tih che Dạyá. Yahinó sạhn. Che cạhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.
36 Chihno che chihnevan ihyan chahn ndudo me ne, a demạn Dihvo vo nti ye. Tạhn min ne, hua rạhn ihyan chahn nduco nde ạma ihyan yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo vaco chihngạ che quenun ạma sạhn dihn

37 Tạma ro me ne, cuenchahn ihyan chahn cuete me, ne ạma yạhn ihyan chahn ye, chendi yune ye Dihvo vo.
38 Vạn ihyan chahn ne, rạhn ạma se numa dito:
—Ihyan Ricuahn, conan vạhino ne u. Condihchero ne cạva sạhn dihn yáhn, te ạma ndiyạhn ra se yáhn.
39 Ạma vaco chihngạ retumangạn sạhn, ne adenạn rah se. Ạma dito rendoh se, riche yan chende se. Rihno renuhn yah sạhn, ne hua nahn cạhcomạn sạhn.
40 A chicá favor ihyan apóstol yahn ne che ndetendạh ye vaco chihngạ me sạhn, ate hua chi ndetendạh ye.
41 Ndahconan Dihvo vo:
—¡Ạma yah rí cạva nchuhn, ihyan nunde che hua ritahno ne! ¿A numacuahn ro conán nduco nchuhn? ¿Tạva ro va che cochá nduco ne? Cuehn, ngua daye.
42 Ura che ndạ sạhn dihn me ne, tumangạn vaco chihngạ me sạhn, ne chendava se ndiyạhn, rih dihca se. Ate ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ me, ne nenecạh ye sạhn chida se.
43 Nducoyạca ihyan ne, ạma rahn ino ye yahn vederihno chahte che tihcạ din Dendiohs.

Tạma yune rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

Namin nducoyạca ye rahn ino ye yahn nducuahn vederihno che redin Dihvo vo. Rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
44 Ndah conun ino nchuhn ndudo che rạhn nduco ne. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che necạh se u tạh sạhn nunde.
45 Ate hua chenahn ihyan chahn che rạhn ye, te vạhche yahn ye cạva che conahn ye, ne vạh ye tumerune ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinạn ne?

46 Ihyan apóstol chahn ne, rente ye vạn mạn ye nduco vih, cha ye che tahque conạn ye.
47 Checadino Dihvo vo che tihcạ rendedecadino ihyan chahn, ne chetạh ye ạma lihn. Chehndi ye nạn ye,
48 ne rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che nevahnecun ye lihn cuh che cuande yáhn ne, u nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che nevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che tahque necun ye vạn nducoyạca nchuhn ne, ihyan min che tahque ndinạn ye.

Ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

49 Tuhme rạhn Juạn ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ạma ihyan che, nduco che rạhn no ye che duche ne ne, rendetendạh ye vaco chihngạ. Ate hua cạh yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye Juạn:

—Hua cạhca tạn nchuhn che tihcạ redin ye, te ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juạn

51 Cuahn che a ndạ nino ro che va che nạhn Dihvo vo vahchetero ne, chihco dạma ino ye, ne cuahn ye yạn Jerusalén.
52 Dechuh menạn ye ạma o ihyan apóstol ạma cuạn yạn yahn Samaria, cạva che nuhn ihyan chahn nạn che conan ye.
53 Ate ihyan yạn min ne, hua nevahnecun ye Dihvo vo, te a devano ye te yạn Jerusalén cạhn ye.
54 Cuahn che ndihchero Jacobo nduco Juạn che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihve nuhn, nduhcạ che chihquentiyon ihyan profeta Elías che chera yạhn che chica nạn ro, ne chiche ạma yạhn ihyan ne, ¿a nahn ne che tihcạ dịn vo, ne cuihno cuco ihyan yạn tih ne?
55 Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica vedetạn yahn ne che tihcạ rạhn ne,
56 te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá cạva che ndedeváhn ihyan, ndiyu cạva che decuihnó ihyan.
Tuhme chuh dạma ye, cuahn ye tạma yạn nduco vih.

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chenun yune ihyan chahn ne, rạhn ạma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, conducó ndih adecotino che cạhn ne.
58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yuhne ne, va ive vạco te; yạhda ne, va nạn che rahte te, ate u che rinducó nducoyạca ihyan ne, metah nde nạn che conditenán.
59 Tạma se ne, rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuhn vo, condoque u.
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, te yune ne che conán nạn chidá nde ndạ ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.
60 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye u, te anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye tenạhn yahn ye. Me di ne, cuehn cuahndode ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
61 Rạhn tạma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, cạhn conducó ndih, ate te yune ne che dinoca cạhn cạhmá nduco ihyan yáhn che chenun ye ndevạcó, te va che cạhcomạ́n ihyan.
62 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nduhcạ che hua cochihve ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye cuạhn vedạme ye ura che rih rine ye nduco curuhnyạhn ne, tihcạ hua cochihve che hua riquendi ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn dạma.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

1 Chihno min ne, tendạhnun Dihvo vo te ino raco ndiche ihyan che rinduco ye ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cạde o ye queri ạma yạn cuạhn nạn che va che chuh mạn ye.
2 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che ndeh ndute ndạta cuahn che ạma riyahn ne, tihcạ ạma yạhn ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che

cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn ye.
3 Cuahn nchuhn, te u dechúh nchuhn nduhcạ che cạhn itecuche vạn lobo.
4 Hua quenda ne dino. Nde tume, nde ndạco, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi ne yune cạva che necạh ne Dendiohs nde ạma ihyan.
5 Cuahn che condạ nchuhn ạma vah ne, cạhma ne: “Dendiohs nduco ye nchuhn, hua dehve rạhco ne.”
6 Ndete che min quenun ạma ihyan che necun ye ne, conahn nduco ye nduhcạ che cạhma nchuhn. Ndete che hua ne, hua conahn.
7 Cuahtenan nchuhn vah nạn che nevahnecun ye nchuhn, ne cocheh ne mạn, cuih ne mạn, deh che reh ye te ye, cheh ne, te nạn che redin ihyan ntiyon ne, a min va che quendạh che cheh ye. Hua cạhn nchuhn nduh vah nduh vah.
8 Cuahn che ndạ nchuhn adecotino yạn nạn che nevahnecun ye nchuhn ne, cocheh ne adecodehno che cạhco ye nạn ne.
9 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah che vate ye min, ne cạhma ne nduco nducoyạca ihyan: “Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va vạn nchuhn.”
10 Ate adecotino yạn che ndạ nchuhn nạn che hua nevahnecun ye nchuhn ne, cuahn che ndiquendạh ne cuạhn yune ne, cạhma ne:
11 “Nde yune yạhn yahn yạn vạco nchuhn che quenan cạh nuhn ne, ndạhde nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va vạn ne.”
12 Rạhn rí nchuhn te ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn ca ihyan yạn min che co ihyan yạn Sodoma.

Ihyan yạn Corazín nduco ihyan yạn Betsaida ne, va che co ye castigo yah

13 ’Ihyan yạn Corazín, ¡yah rí cạva nchuhn! Ihyan yạn Betsaida, ¡yah rí cạva nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro nduco ihyan yạn Sidón ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, ametah ro nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere mạn, chahte rạn ye vạn iya mạn.
14 Ate ndạ ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan ne, nchuhn che tahque chuhrihn ne che co ihyan yạn Tiro nduco ihyan yạn Sidón.
15 Namin nchuhn, ihyan yạn Capernaum, ạma yạde ne mạn, ạma nahn conạn ne mạn, ate va che cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.
16 ’Me nchuhn che rinduco ne u ne, ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, u renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye nchuhn ne, u hua renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye u ne, hua renevahnecun ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

17 Ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo ne, ntạ ye. Ạma yeno ye, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, nde vaco chihngạ ne, redinahn yahn nuhn yahn vederihquentiyon che te ne, chenan cuma nuhn.
18 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco, te u ne, ndihcheró sạhn chundah che nduhcạ che riya cuah, rica se nạn ro, rendạh se nde ndiyạhn.
19 U té vederihquentiyon, chenan cuma nchuhn, ne ndạhco ndiya ne vederihquentiyon yahn chundah. Andahre condinun ne cu tạn mạn, itedahn mạn, ate hua dehva co yahn ne.
20 Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne che redinahn vaco chihngạ che rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn che a chenan cạca ne vahchetero.

Ąma chi yeno Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, din Vaco Dendiohs che ąma chi yeno Dihvo vo, ne covąh ye:
—Chida mą́n, ndih che dendah ne vahchetero mąn, iyehnse mąn. U rendevá numacuahn vedeyeno yavenąn ne, te chihco ndeh ne vededevano yahn ne nąn ihyan che rąhco ye che ąma devano ye, ne cąh ne, chi devano ihyan che necun ye. Chidá, tihcą din ne, te tihcą nahn mąn ne.
22 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan che nduco ye:
—Chidá ne, ndąhco ye nducuahn dehtenduh tą́h. Nde ąma ihyan hua rendihche ye duh che Dąya Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche ye u, te u che Dąya ye. Nde ąma ihyan hua rendihche ye Chidá, atenąn u, Dąya ye mąn, ihyan che tendąhnún ihyan mąn, rendihche nuhn ihyan.
23 Chaconan ye ndihchero ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva vih rąhn ye nduco ye:
—Nchuhn ne, ąma ndah ro yahn ne,
24 te rą́hn rí nchuhn te ąma yąhn ihyan profeta mąn, rey mąn, che chahte ye a rąhn me, chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn, ate hua ndąca ndihchero ye. Chenan ino ye che cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate hua ndąca chihnevan ye.

Ejemplo yahn ąma sąhn nación yahn Samaria

25 Ąma sąhn devano ley che dirun Moisés ne, cąva che tumerande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín cąva che conán vahchetero numacuahn ro ne?
26 Tumerune Dihvo vo sąhn:
—¿Deh che ndirun nąn ley che dirun Moisés ne? ¿Tącą renehn ne?
27 Ndahconan se:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn mąn, numa ine mąn, numacuahn fuerza yehn mąn, numacuahn vederendededecadino yehn mąn. Namin codin yahine nducoyąca ihyan nduhcą che yahine man di.”
28 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndąhcą ndahconen. Ndete che tihcą din ne, conen vahchetero numacuahn ro.
29 Ate nducote hua nahn se che cora vedecuihno yahn se ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?
30 Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:
—Ąma ihyan ne, chica ye yąn Jerusalén, cuahn ye yune che rendą yąn Jericó. Min tąhn nun sąhn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tąhn ye, ne conąhn se.
31 Ura min chuh ąma chidocuyąn nąn che quendite ihyan che ntąca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.
32 Namenąn me ne, chuh tąma chidocuyąn, ąma levita, ihyan che redin cudądo nąn ta. Ndihchero ye che quendite ihyan che ntąca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.
33 Ate chihno min ne, ndą ąma sąhn nación yahn Samaria nąn che quendite ihyan che ntąca yah me, ne quenan vąhino se ihyan.
34 Chahn ndą se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuąn nąn yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dąme yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ąma vah, ne min din se cudądo ihyan.

35 Tạma ro me, ura che a cạhn se ne, tendạh se tume, cạh se sạhn che vạco
min, ne rạhn se ri se vih: “Codin cudạdo ihyan cuh, ne cuahn che ndaconán
ne, nedihvé yehn tạva ca tume che toh nduco ye.”
36 Tuhme tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sạhn
duco chahn ne?
37 Ndahconan se yahn ye:
—Sạhn che din se vedevạhino nduco ye tahque yahino se ihyan.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndạhcạ ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoyạca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vạco Marta nduco María

38 Chihno min ne, chahn Dihvo vo ạma yạn lihn, vạco ạma ndạhta che
duche te Marta.
39 Marta ne, va ạma tạhn coh te che duche te María. Tạhn min ne, chihnde
te nạn Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye.
40 Ate Marta ne, ạma va ntiyon yahn te, ne chahn te nạn Dihvo vo, ne
rạhn te ri te ihyan:
—Dihvé, ¿a hua rihco ne cudạdo che tạhn cóh ne, rihcomạn te u nduco
ntiyon yahn nuhn? Cạhma ne co ne tạhn che conan te u.
41 Ndahconan Dihvo vo yahn te:
—Marta, Marta, di ne, ạma rendedecadine yahn ntiyon yehn.
42 Ate va ạma nạn che tahque cochihve. María ne, tendạhnun te cha che
tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che covạh vo

1 Ạma yune ne, revạh Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covạh ye ne, rạhn
ạma ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, covạh nuhn nduhcạ che chicuahn Juạn
Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.
2 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che covạh nchuhn ne, cạhma ne tuhcạ:
Chida nuhn che va ne vahchetero,
ndạhcạ che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ne.
Ndạhcạ che cạhcantiyon ne nducoyạca ihyan.
Nduhcạ che rinahn nducuahn che nahn ne vahchetero ne, tihcạ conahn
muhn iyehnse cuh.
3 Cuete ne che cheh nuhn mạn nduhcạ che rete ne ro ro.
4 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn, te namin nuhn ne, renchahco nuhn
yahn nducoyạca ihyan che rendihco ye yahn nuhn.
Hua cuahnecun ne che tumerande chundah nuhn.
Cuendedevahn ne nuhn yahn nducuahn che chihngạ.
5 Tuhme qụendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Ndete che nạn mạhn yạn, cạhn ạma cha nchuhn vạco amigo yahn ne,
ne cạhma ne nduco ye: “Combiero, teche ne o ino pạn, tumenán,
6 te ạma amigo yáhn ndạ ye ndevạcó, ne metah dehva che cáh cheh ye”,
7 ¿a ndahconan ye nde chete vah tuhcạ ne?: “Hua dendoh u, te a quendité
nạn yundo nduco checạhya yáhn, ne chendevah ne, a ntude. Hua co necuán
té che rique.”

8 Ráhn rí nchuhn te andahre hua necuan ye, te ye cạva che amigo yahn
ne ihyan, ate ndete che quendi ne cạca ne ihyan ne, necuan ye te ye
nducuahn che nahn ne.
9-10 Namin ráhn rí nchuhn: Cuica ne dehtenduh che nahn ne Dendiohs,
ne te ye nchuhn. Tihcạ, te nducoyạca ihyan che rica ye ne, rendondạ tạh ye.
Ihyan che renuhn ye ne, rendạca ye. Ihyan che riyạhve ye ne, renạne
chendevah cạva ye.
11 'Ndete che cạca dạya ạma cha nchuhn pạn ne, ¿a cạh ne ạma tu? O
ndete che cạca dạya nchuhn yạhca, ¿a cạh ne ạma cu?
12 O ndete che cạca dạya nchuhn ạma dute tuh ne, ¿a cạh ne ạma itedahn?
13 Andahre duhtuno ihyan nchuhn, ate devano cạh ne dehtenduh che
ndah dạya ne. ¿A ndiyu tahque nun te Chida nchuhn che va ye vahchetero
Vaco Ndah yahn ye nchuhn cuahn che cạca ne?

Ráhn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

14 Ạma yune ne, ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ che quenun ạma se,
nedin che ndi lihme se. Cuahn che a ndiquendạh vaco chihngạ me ne, a chi
cạhn sạhn min, ne ạma cuahn ino ihyan.
15 Ate nạhn se ne, rạhn se:
—Sạhn tih ne, rendetendạh se vaco chihngạ, te quenan cuma se
vederihquentiyon yahn chundah, sạhn min che ndinạn se yahn vaco
chihngạ.
16 Nạhn tun se che nahn tumerande se Dihvo vo ne, rica se che din ye
ạma vederihno che cạca vahchetero, ndihchero se.
17 Ate devano Dihvo vo deh che rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye, cuahtecuhma ye vạn mạn ye
nduco vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye. Namin ihyan che chenun
ye ạma vah, ndete che cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco vih ne, hua co
quendi ye, cuahtenun dạma ye.
18 Namin chundah, ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se ne, ¿tạcạ co
quendi cạhcantiyon se? Tihcạ tumeruné nchuhn, te rạhn ne te nduco
vederihquentiyon yahn chundah, rendetendáh vaco chihngạ.
19 Ndete che rendetendáh vaco chihngạ nduco vederihquentiyon yahn
chundah ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn nchuhn che rendetendạh
se vaco chihngạ? Mạn sạhn chahn cạhma se co se nchuhn.
20 Ate ndete che nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs rendetendáh
vaco chihngạ ne, codevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, a va vạn ne.
21 'Cuahn che ạma sạhn dito va che redin nduco se cudạdo vạco se ne,
nducuahn dehtenduh yahn se ne, ndạhcạ va.
22 Ate ndete che ndạ tạma ihyan che tahque dito ye che co sạhn min ne,
ndạhco ndiya ye sạhn, cahnevi ye nducuahn dehtenduh che redin nduco se
cudạdo vạco se, ne necahn mạhn ye nduco combiero yahn ye nducuahn
che cahnevi ye yahn se.
23 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, tạn ye nducó. Ihyan che hua redin ye
ntiyon nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.
24 'Cuahn che a ndiquendạh vaco chihngạ ạma ihyan ne, rechica nạn
yạhn cuma, renuhn nạn che conun. Ndete che hua rendạca nạn che conun
ne, rendedecadino: "Nạhn tún nạn che ndiquendáh."
25 Cuahn che rendaconan ne, rentạca ihyan min nduhcạ ạma vah che
ndạhcạ nto dave nde tuno necuco.

26 Tuhme rahn regua te ndache vaco che tahque chihnga, ne renda ihyan
min, ne tahque rechuhrihn ye che co ro mena me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

27 Ura che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, ama dito rahn ama
ndahta van ihyan:
—¡Ndah ro yahn ihyan ndahta che chacoyahn ye ndih man, che tave ye
ndih man!
28 Dihvo vo ne, rahn ye:
—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs
man, redinahn ye man.

Ihyan nunde ne, rica ye ama vederihno ndihchero ye

29 Cuahn che ama ndo dama ihyan ne, rahn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne
vederihno. Ate vederihno ne, hua ndaca ndihchero ne. Atenan ama
vederihno nduhca vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndaca
ndihchero ne.
30 Nduhca che ndihchero ihyan yan Nínive vederihno che din Dendiohs
nduco Jonás ne, tihca conahn ama vederihno nduco u che rindució
nducoyaca ihyan, ndihchero nchuhn che vate ne man ro cuh.
31 Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan
reina che va te cuahn yahn ndiya, caca nunde te yahn nchuhn che vate ne
man ro cuh, te tahn min ne, chica te yahn yahn, ne nda te, chihnevan te
vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon
yáhn che co Salomón, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u.
32 Nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan
ihyan yan Nínive, caca nunde ye yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te
ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u
che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn quenún van
nchuhn, nde hua retumacah ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

33 'Nde ama ihyan hua rihco ye ama yahn man ama cajún, ate rihco ye
nan che yaco cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. Tihca ndudo
yáhn, te hua co conun ndeh.
34 Ndutenan nchuhn ne, nduhca ama yahn che redin che ri ro nan ne.
Chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn che redin che ri renahn ne. Ndete
che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde
hua conahn ne.
35 Chemin che nahn che cahco nchuhn cudado chedave yahn ne cava che
ndah conahn ne.
36 Ndete che tihca cahco ne cudado ne, chedave yahn ne ne, nduhca ama
yahn ndah che din che conahn ndah ne.

*Sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo
Jesucristo nunde yahn se vaconan se*

37 Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ne, yahve ama sahn fariseo ihyan che
cahn ye vaco se, cheh ye nduco se. Chenda ye vaco se, ne cuahn che nda ura
ne, chihnde ye nan mesa.
38 Ndihchero sahn fariseo me che hua nano ye tah ye nduhca costumbre
yahn se, ne ama cuahn ino se chi.
39 Rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn sạhn fariseo ne, ạma renạno ne vạso mạn, cuh mạn. Ate chete chedave yahn mạn ne ne, ndito vede idihya mạn, nducuahn che chihngạ mạn.

40 ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuạhn menạn ye?

41 Cuedin nchuhn vedevạhino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenạn ne nạn Dendiohs.

42 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!, te demạn riya yahn ive mạn, aruda mạn, dehtenduh yạta mạn, recạh ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, vedeyahino yahn ye mạn, andahre chemin che tahque rigonun chihve ne, rihcomạn ne. Nduhcạ che redinahn ne yahn riya ne, tihcạ codinahn ne yahn nducuahn.

43 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!, te renan ino ne cuahte ne chete yạco nạn silla che rahte ihyan ndinạn. Namin renan ino ne che nevahnecun ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuạhn ndihve.

44 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡yah rí cạva ne! ¡O nạn o chende ne! Nchuhn ne, nduhcạ yạyan che a nincheh, che vatechica ihyan menạn nde hua devano ye che yạyan, tihchan ne.

45 Tuhme rạhn ạma sạhn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihcạ rạhn ne ne, nde nuhn, chihngạ riya yahn nuhn.

46 Ate rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Namin nchuhn, sạhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te recạh rihn nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate mạn ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.

47 '¡Yah rí cạva nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta che mạn indihte yahn ne, chihno ye ihyan.

48 Nchuhn ne, devano ne che din indihte yahn ne, ne dạma ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yạyan.

49 'A yahn che tihcạ redin nchuhn che rạhn Dendiohs numacuahn vededevano yahn ye: "Dechúh ihyan profeta mạn, ihyan apóstol mạn, ne cạhno se nạhn ihyan chahn, ne nạhn ye ne, din tạn se nduco ye."

50 Dendiohs va che techecạde ye yahn ihyan che vate ye mạn ro cuh, te ndehde dạme ye yun yahn nducoyạca ihyan profeta che chihno ihyan nde nạn che canạn iyehnse.

51 Ndehde dạme ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mendạhn yahn nạn ta nduco yạco chahte. Tihcạ rạhn rí nchuhn, te yun yahn nducoyạca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate mạn ro cuh.

52 'Nchuhn, sạhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi mạn nchuhn, nde hua rahnecun ne che quendi ihyan chenạhn.

53 Cuahn che rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, chi tạn se nduco ye, ne ạma ndeh nạn dehtenduh retumerune se ihyan.

54 Nduco tihcạ ne, retumarande se ihyan, te nahn se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ, cạva che co cạca nunde se yahn ye.

12

Ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, nduhcạ yạ yahn pạn

1 Ura min ne, ạma yạhn ihyan ndo dạma ye nde tuno racondạ vih ye.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo nduco ndudo che ricuahn sạhn fariseo, te o nạn
o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhcạ che rendih yạ yahn pạn.
2 Nducuahn che va cuạhn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuahn
che ri cuạhn ndeh ne, va che cadino ihyan.
3 Tihcạ, te che rente nchuhn cuạhn demạn ne nduco vih ne, va che cadino
nducoyạca ihyan. Namin che rạhn nchuhn cuạhn chete vah ne, va che
cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vạh vo

4 'Ate nchuhn amigo yáhn, rạ́hn rí nchuhn te hua din vạh ne sạhn che
rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se.
5 U có nchuhn duh che din vạh ne. Codin vạh ne Ihyan che co cahnevi ye
vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che
dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn. A Ihyan min che codin vạh nchuhn.
6 'Yạhda cạhya ne, nde hua rigonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra
ye co tume cạhya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite.
7 Nde yudo tin queri ạma nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vạh nchuhn,
te tahque rigonun chihve nchuhn che co ạma yạhn yạhda cạhya.

Ihyan che renevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo nạn nducoyạca ihyan

8 'Rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che renevahnecun ye u nạn
nducoyạca ihyan ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndevá ihyan min
nạn nducoyạca ángel yahn Dendiohs.
9 Ate ihyan che hua renevahnecun ye u nạn nducoyạca ihyan ne, hua
ndevá ihyan min nạn ángel yahn Dendiohs.
10 'Adecoduhno ihyan, andahre chihngạ cạhma ye yahn u che rinducó
nducoyạca ihyan, co ca ndạca ye vederenchahco. Ate ihyan che cạhva ye
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs
cạva ye.
11 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yạco mạn, nạn juez mạn, nạn
intiyahn mạn ne, hua ndedecadino nchuhn deh cạhma ne, o tạcạ cạhma ne,
12 te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che
cạhma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

13 Rạhn ạma se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cạhma ne co ne sạhn dihnó che cahmạhn se nducó
dehtenduh che chihco indihte yahn nuhn.
14 Ate rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Ndạco, ndiyu juez u cạva che cạhcantiyón che cahmạhn nchuhn
dehtenduh yahn ne nduco vih.
15 Tuhme rạhn ye ri ye nducoyạca ihyan:
—Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua din yahino ne vedecuihca che va
iyehnse cuh, te andahre ạma va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco
chemin co ndevahn ye.

Ạma sạhn cuihca che hua renahn se

16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Chihnde ạma sạhn cuihca, ne ạma nduyo ne, ạma chi chendạta yahn se.

17 Tuhme ndedecadino se: “Mạn ne, ¿tạcạ dín?, te ametah ti nạn che cuih
ndáh ndute ndạta yáhn.
18 Tuhcạ dín. Ntihné nducuahn vahyạca yáhn, ne cạhnó che tahque rahte.
Min cuih ndáh nducuahn ndute ndạta yáhn.
19 Ạma va vedecuihca yáhn cạva ndeh nduyo. Mạn ne, cuhnde táhn, chéh
mạn, cúh mạn, co yenó mạn.”
20 Ate rạhn Dendiohs ri ye sạhn: “Hua renehn. Mạn yạn cuh, va che coh.
Ạma nedin dame vedecuihca, ate mạn ne, nde hua devene duh che ndah
yahn.”
21 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Tihchan ihyan che renedin dạma ye vedecuihca cạva mạn ye, ate nạn
Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

22 Rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chemin che rạhn rí nchuhn. Hua cuạhcorạn ne tạcạ din ne che ndạca
cheh ne, nde hua cuạhcorạn ne cạva tino yahn ne.
23 Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yạn che co che reh ne, ne
mạn nchuhn ne, tahque chenun yạn ne che co tino che rahtenun ne.
24 Condihche nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndạta, nde metah nạn che
cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque
rigonun chihve nchuhn che co yạhda!
25 ¿Duh nchuhn che andahre ạma rendedecadino ne, co tihdenan ne
mạhn metro che yạco ne?
26 Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vạhche, ¿dehco che ạma
rendedecadino ne yahn dehtenduh chenạhn?
27 ’Condihche nchuhn tạcạ rihta nạnda. Nde hua rendạhyon, nde hua rạh
cuche, ate rạhn rí nchuhn te tahque ndạhchan ro nạnda che co tino che
quenun Salomón, andahre ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.
28 Dendiohs ne, redin ye che riya nạnda viyạta andahre ạma ro rihnde,
ne tạma ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudạdo nchuhn? ¿Dehco che
ạma doh ritahno ne tuhme?
29 Chemin che hua cạh rihn mạn ne nchuhn che rendedecadino ne deh
cheh ne mạn, deh cuh ne mạn.
30 Ihyan iyehnse ne, ạma rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh
che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che
rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan.
31 Dinoca cuahnecun nchuhn che cạhcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme
nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenạn ca ye te ye nchuhn.
32 ’Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vạh ne, te Chida ne ne,
nahn cạhcantiyon ye nchuhn.
33 Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevạhino
nduco. Codin nchuhn che ndah cạva che ndeva ne che ndah vahchetero.
Chemin ne, nduhcạ ạma vedecuihca che hua co cahnevi sạhn duco mạn,
hua co detoh iteduhn mạn.
34 Tihcạ, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che
rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyạn ihyan

35-36 ’Cuahn che rahn ạma ihyan vihco nạn che rihnevạco ihyan ne,
rahtenun sạhn decạhya yahn ye cudạdo vah. Vateyạn se cạva che ndetạhno
che ntạ dihve se yạhve ye ne, aderano se nạhne se chendevah.

37 Ndah ro yahn sạhn decạhya che vateyạn se ura che ntạ dihve se. Cuạco ráh́n rí nchuhn te mạn ye cuạcondihte ye mesa, ne cạhco ye sạhn che cheh se.
38 Andahre nạn mạhn yạn, o a nino co dave ntạ ye, ndete che ntạca ye sạhn che vateyạn se ne, ndah ro yahn se.
39 Cuedevano nchuhn te ndete che devano ạma ihyan deh ura ndạ sạhn duco ne, cuhndeyạn ye, ne hua cạh yune ye che condạ se chete vạco ye, duco se.
40 Nchuhn ne, tihcạ cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, adenạn ndá ura che nde tah hua vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn mozo

41 Tuhme tumerune Pedro:
—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn demạn nuhn, o yahn nducoyạca ihyan ne?
42 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Cha sạhn decạhya che cạhco dihve se ntiyon tạh se cạva che cạhcantiyon se vạco ye mạn, cạhcacheh se mozo yahn ye mạn? ¿A ndiyu sạhn che redinahn se mạn, che rino nạn se mạn?
43 Ndah ro yahn sạhn che ntạca dihve se sạhn che redinahn se ntiyon yahn ye.
44 Cuạco ráh́n rí nchuhn te cạhco dihve sạhn min ntiyon tạh se cạva che din se cudạdo nducuahn ntiyon yahn ye.
45 Ate ndete che rạhco ạma cha sạhn decạhya te hua nun ntạ dihve se, ne cuanạn redin tạn se, rahn se sạhn mozo yahn ye mạn, tạhn mozo yahn ye mạn, reh se mạn, rih se mạn, ricoh se mạn ne,
46 ntạ dihve se ro che hua quenan rino se, ura che hua devano se, ne din ye castigo sạhn nduhcạ che redin ihyan castigo sạhn che hua redinahn se.
47 'Sạhn decạhya che a devano se dehtenduh che nahn dihve se, ne hua dinahn se ne, ạma chahte castigo co se.
48 Ate sạhn decạhya che hua devano se, ne din se dehtenduh che hua ndạhcạ ne, hua nduh chahte castigo co se. Adecoduhno ihyan che chahte ntiyon condạ tạh ye ne, ndahva ndehde dạme ye, ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon condạ tạh ye ne, nde tahque ndeh ca ndehde dạme ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte cạnda ihyan

49 'Cạva u ne, cuahte cạnda ihyan vạn mạn ye nduco vih anduhnecạ ndete che a chíh yạhn muhn iyehnse cuh, ne ¡ạma náhn ndete a riche!
50 U ne, va che ạma chuhríhn, ne ¡ạma yah náhn ndete che a conahn!
51 ¿A rạhco nchuhn che ndá muhn iyehnse cuh cạva che ndạhcạ cuahtenan ihyan nduco vih? Ráh́n rí nchuhn te hua, te ndá cạva che cuahte cạnda ye nduco vih.
52 Cuanạn nde meniyon, ndete che uhn ihyan chenun ye ạma vah ne, ino ye co tạn ye nduco o ye.
53 Ihyan chạhn ne, co tạn ye nduco sạhn dạya ye, ne sạhn dạya ye ne, co tạn se nduco chida se. Ihyan ndạhta ne, co tạn ye nduco tạhn dạya ye, ne tạhn dạya ye ne, co tạn te nduco chaco te. Namin co tạn ihyan ndạhta nduco tạhn decuno ye, ne tạhn decuno ye ne, co tạn te nduco indạhn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

54 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye nduco nducoyạca ihyan:
—Cuahn che rendihchero nchuhn che renecuan man cuạhn nạn che rehche yạhn ne, ndetahno rạhn ne te cuan co, ne tihcạ ri.

55 Namin cuahn che rano yuhneyąhn ne, rąhn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihcą ri.
56 ¡O nąn o chende nchuhn! Devano nchuhn cuahn che co ihno mąn, cuahn che cuan co mąn. ¿Dehco che hua devano ne deh ri ro cuh che vate ne?
57 ¿Dehco che hua rendededecadino mąn nchuhn cha che tahque ndah din ne nąn Dendiohs?
58 Numanahn che cąhn ąma cha nchuhn nąn intiyahn nduco sąhn che tąn se nduco ne ne, codin nun ino ne, cuenedin ndah ne ndudo nduco se cuąhn yune, cąva che hua quenda se ndih nąn juez, ne necąh ye ndih tąh policía cąva che tihyon se ndih vącoyąhn.
59 Rą́hn rí ndih te ndete che hua nedin ndah ne ndudo nduco se ne, hua ndiquendąh ne vącoyąhn nde cuihno nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Ura min ne, min chenan neve ihyan, ne necąh cuande ye Dihvo vo nduhcą che chahno sąhn estądo yahn Galilea chi, che chihquentiyon Piląto sandądo che chihno se sąhn, ura che rihno se ite che co te vedino nąn ta.
2 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A rąhco nchuhn che sąhn Galilea chahn che tihcą chih se, tahque chendihco se nunde vąn nducoyąca ihyan Galilea?
3 Rą́hn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che conda nducoyąca ne.
4 Namin, ¿a rąhco nchuhn che ihyan che ntihyon ino chahn che chendąh ndudo torre yahn Siloé, tahque chendihco ye nunde vąn nducoyąca ihyan yąn Jerusalén?
5 Rą́hn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda nducoyąca ne.

Ejemplo yahn yąhn higo che hua ri yahn

6 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ąma ihyan ne, ndihche ye ąma yąhn higo vąn yąhn ndąta yahn ye, ne ąma yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne hua ndąca ye, te hua ri yahn.
7 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn che redin cudądo yąhn ndąta chahn: “A ino nduyo che rendą́ rinúhn ndute yahn yąhn tih, ne hua dehva rendącá. Cuihque, te ¿dehco che ndere rehnevi fuerza yahn yąhn nąn che nti?”
8 Ate sąhn che redin cudądo min ne, rąhn se: “Dihvé, cuahnecun ne che cuandi ca yąhn tih tąma nduyo, ne ndąhco cąvá yąhn yahn, ne cuahto yąhn ndah duto.
9 A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cąhcá nduhcą che rąhn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma ndąhta che ruhte dąme te

10 Ąma ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ąma yąco, ricuahn ye.
11 Min quenun ąma ndąhta che a ri ntihyon ino nduyo che hua ri che ndo cuąco te. Ruhte dąme te, nedin ąma vaco chihngą.
12 Cuahn che ndihchero Dihvo vo tąhn ne, cah ye tąhn, ne rąhn ye:
—Ndąhta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.

13 Tuhme nahn tạh ye tạhn, ne ndetạhno ndo cuạco te, ne canạn te
rendeva te yavenạn Dendiohs.
14 Ate sạhn ndinạn yahn yạco me ne, chi tạn se nduco Dihvo vo yahn che
din ye che ndo cuạco tạhn min ro che rahte tuhno ihyan. Rạhn se nduco
ihyan che chenun ye min:
—Va ạn ro che din vo ntiyon. Adecodehno ro chemin chan co chi nchuhn
cạva che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.
15 Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, ¡o nạn o chende! Ndete che chenan chiche itenine, o burro yehn
chete vạco te, ¿a hua ntạhte ite ro che rahte tuhno ihyan cạva che cạhn te
cuh te nune?
16 Ndạhta cuh ne, ndạta yahn Abraham tạhn nduhcạ di, ne a ntihyon ino
nduyo redin chundah che rechuhrihn te. ¿A hua redin yahn che ndedevá hn
tạhn andahre ro che rahte tuhno ihyan?
17 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma chi cuihnạn nducoyạca sạhn
che hua ri rendihche se ihyan. Ate nducoyạca ihyan yạn ne, ạma yeno ye
yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

18 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¿Deh nduhcạ, cạhmá
che tihcạ vederihquentiyon yahn ye?
19 Chemin ne, nduhcạ ndute yahn mostaza che chino ạma se nạn yạhn
yahn se. Quendạh ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yạhda redin
ndahque te vạn dune.

Ejemplo yahn yạ yahn pạn

20 Namin rạhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcạ, cạhmá che tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs?
21 Chemin ne, nduhcạ yạ yahn pạn che ndahchetạhn ạma ndạhta vạn
ndeh yune pạn, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

22 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén, ne rechuh ye yạn cạhya mạn,
yạn rahte mạn, ricuahn ye.
23 Ạma se ne, tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿a yạhn ihyan che ndevahn ye ne?
Ndahconan ye:
24 —Nduhcạ che redin nun ino ihyan che condạ ye chendevah che tuhco
ne, tihcạ codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate rạhn rí nchuhn te ạma
yạhn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co.
25 Cuihno che necuan ạma ihyan, necạhde ye chendevah vạco ye ne,
ndete che ura min ndạ nchuhn yạhve ne: “Dihve nuhn, conạhne ne
chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché
nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.”
26 Tuhme andahre cạhma ne: “Dạma cheh dạma chih nuhn nduco ne, ne
ndih che chicuahn ne ndihve yahn yạn vạco nuhn”,
27 ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A rạhn rí nchuhn te hua
rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihngạ ihyan
ne. Cuavi ne tạn, cuahn ne vạne, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.”
28 Tuhme che cuạco, cuaco nchuhn mạn, cheh dihyon ne mạn, te
ndihchero ne Abraham mạn, Isaac mạn, Jacobo mạn, nducoyạca ihyan

profeta mạn, che ndi dạma ye nạn che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuạhn chevah vatendi ne.
29 Namin ndo dạma ihyan, cạca ye numachahte iyehnse, ne cuahte ye, cheh ndah ye nạn che rihquentiyon Dendiohs.
30 Tuhme ne, nạhn ihyan che ndạhnạn ye mạn ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nạhn ye che chenan ive ye mạn ne, quendạhnạn ye.

Rạhn sạhn fariseo te Herodes nahn cạhno se Dihvo vo Jesucristo

31 Ura min ne, ndạ neve sạhn fariseo, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Condạca ne muhn conạhn ne, te nahn cạhno Herodes ndih.
32 Ndahconan ye yahn sạhn chahn:
—Cuahn nchuhn, ne cạhma ne co ne yuhne min: “Condihche, u ne, rendetendạ́h vaco chihngạ, ne redín che rendoyahn ihyan cah mạn ro cuh mạn, caviyạn mạn, deman mạn. Tuhme cuihno dín nityon cuh yáhn.”
33 Ate va che quendí yune yáhn mạn ro cuh mạn, caviyạn mạn, deman mạn, te yạn Jerusalén ne, a min va ndi che rihno se nducoyạca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cạva ihyan yạn Jerusalén

34 ’Nchuhn ihyan yạn Jerusalén, che rihno ne ihyan profeta mạn, recạh ne tu ihyan che redechuh Dendiohs mạn, ¡ạma ndeh yune ndạ́, te nahn nedin dạmá nchuhn nduhcạ che renedin dạma chaco tuh dạya te mạn reche te, ate hua cahnecun ne!
35 Condihche nchuhn, te yạco yahn ne ne, cuhnde mạn, ne rạ́hn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde ndạ ro che cạhma ne yáhn: “Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah ntito

1 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevạco ạma sạhn ndinạn yahn sạhn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye.
2 Min quenun ạma sạhn che ndi se cah ntito, ne chahn ndạ se nạn Dihvo vo.
3 Tumerune Dihvo vo sạhn fariseo chahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn:
—¿A nihnde cạde che co din vo che ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno ihyan ne?
4 Ate hua ndahconan sạhn chahn. Tuhme chetạh ye tạh sạhn ntito me, din ye che ndoyahn se, ne ndedechuh ye sạhn.
5 Chihno min ne, rạhn ye nduco sạhn chahn:
—Ndete che condạhnun ạma burro, o ạma itenine yahn nchuhn chete veh ico ne, ¿a hua ndetendạh nchuhn ite andahre ro che rahte tuhno ihyan?
6 Ate hua chi ndahconan sạhn chahn nde ạma ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nạn rihnevạco ihyan

7 Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcạ che retendạhnun sạhn chahn nạn che cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:
8 —Ro che yạhve ihyan ạma cha nchuhn che cạhn ne nạn vihco che rihnevạco ye ne, hua cuhnde ne nạn silla menạn, te denạn ndiyạhve ye ạma ihyan che tahque redin yahn che cuhnde ye min.

9 Ndete che tihcą ne, ura che a va ne ne, cąhma ihyan che vąco me co ye
ndih: “Cuavi ne tąn, cuhnde amigo yáhn.” Tuhme cora vedecuihno yahn ne,
ne necuan ne cąhn ne cuhnde ne nąn che rahte ihyan che dendąh ye.
10 Cuahn che yąhve ihyan ndih ne, tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne
nąn silla che rahte ihyan che dendąh, ne cuahn che ndą ihyan che vąco ne,
cąhma ye nduco ne: “Amigo, cuihnde nąn silla menąn.” Tihcą quendąh
yavenąn ne nąn ihyan che vate ye min.
11 Tihcą, te ihyan che rendeva mąn ye yavenąn ye ne, nuhnde ndiya ye,
ne ihyan che necun ye ne, conąn ye.
12 Namin rąhn Dihvo vo nduco sąhn fariseo che vąco me:
—Cuahn che yahve ihyan cąva che cah, cheh ye ne, hua yahve amigo
yehn mąn, dihne mąn, ihyan yehn mąn, ihyan cuihca che vate ye nino
ndevaque mąn, te ihyan chahn ne, co ndąhco menun ye yehn.
13 Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque ndah coyahve ihyan chevąh
mąn, ihyan che ndi cheche ye mąn, ihyan che cueh cąh ye mąn, ihyan che
ve nąn ye mąn.
14 Ndete che tihcą din ne, ndah ro yehn, te ihyan chahn ne, hua co ndąhco
menun ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche Dendiohs tenąhn che ndah
ihyan ye nąn ye ne, ro min ndąhco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

15 Chihnevan ąma sąhn che nduco se va se reh se, ne rąhn se ri se Dihvo
vo:
—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye cheh ye nąn che rihquentiyon
Dendiohs.
16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ąma ihyan ne, yąhve ye ąma yąhn se che cąhn se cheh vino se ndevąco
ye.
17 Ura che a quendihte mesa ne, dechuh ye sąhn decąhya yahn ye che
cąhma se nduco sąhn chahn: “Cąhn nchuhn, te a va yąn nducuahn.”
18 Ate nducoyąca se ne, canąn chica se che din chahtino ye yahn se. Ąma
se ne, rąhn se: “Cade cá ąma ndi yąhn, ne va che cą́hn ndihcheró. Cahme co
ihyan, ne din chahtino ye yáhn.”
19 Tąma se ne, rąhn se: “Cá uhn yąnda itenine ruhnyąhn, ne va che cą́hn
ndihchenán ite nąn ntiyon. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yáhn.”
20 Tąma se ne, rąhn se: “Cade chihnevącó, ne chemin che cahme co ihyan
te hua co cą́hn.”
21 Ndaconan sąhn decąhya me, ne neco se dihve se nduhcą che rąhn sąhn
chahn. Chi tąn dihve se, ne rąhn ye ri ye sąhn decąhya me: “Cuehn tenun
tenun no cuąhn ndihve mąn, cuąhn yune mąn, ne ihyan chevąh mąn,
ihyan che ndi cheche ye mąn, ihyan che cueh cąh ye mąn, ihyan che ve nąn
ye mąn, quenda ihyan muhn ndevącó.”
22 Cuahn che ndaconan sąhn decąhya me ne, rąhn se: “Dihvé, a dináhn
che rąhn ne, ate va ca nąn che cuahte ihyan.”
23 Rąhn dihve se ri ye sąhn: “Cuehn cuąhn yune mąn, tinduh cuąhn
chihto mąn, ne codin fuerza ihyan che chi ye cąva che cuto ihyan vącó.
24 Rą́hn te nde ąma sąhn che yąhvé menąn ne, hua cheh vino se che
ndihcoyą́n.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

25 Ąma yąhn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rąhn ye ri
ye ihyan chahn:

26 —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye
chida ye mạn, chaco ye mạn, ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, dihno ye
mạn, cahve ye mạn, vida yahn mạn ye mạn, cạva che co conduco ye u.
27 Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cạva u ne, hua co conduco ye u.
28 Adecoduhno nchuhn che cạhno ne ạma vah, ¿a hua dinoca retendạh
cuande ne tạva nahn cạva che tuno vah me?
29 Ndete che cạhco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne,
nducoyạca ihyan che ndihche ye ne, cạhyon nan ye,
30 ne cạhma ye: “Sạhn tih ne, canạn rihno se ạma vah, ne hua chicha se
tuno.”
31 Namin ạma rey che va che cạhn ye cuhma ye nduco tạma rey, ¿a hua
dinoca rihnde ye, rendededecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandạdo
yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tạma rey che cochi ye nduco ndico mil
sandạdo?
32 Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey
che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sạhn che cạhn se menun ye, cạhma se
nduco rey min cạva che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih.
33 Tihcạ, te adecoduhno nchuhn che hua cạhcomạn ne nducuahn yahn
ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

34 ’Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo
dine?
35 Va che cora, te hua cochihve, nde cạva che cotạve ndiyạhn, nde cạva
che cuahto duto chendạta. Nducoyạca nchuhn, ¡cuendededecadino ndah ne deh
conahn ejemplo cuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

1 Rahn nducoyạca sạhn rica tumecạdiyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn,
nạn Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye.
2 Yahn chemin che ri yudo yahn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés mạn, ne rạhn se yahn Dihvo vo:
—Sạhn tih ne, rinduco se sạhn nunde, ne reh se dạma nduco se.
3 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sạhn chahn:
4 —Ndete che ạma cha nchuhn va ạma ciento itecuche yahn ne, me ndete
che conda ạma te ne, ¿a hua cạhcomạn ne ite che cun raco ntihyon cun
chahn viyạta, ne cạhn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nạn che ntạca
ne ite?
5 Cuahn che a ntạca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite,
ndiquenda ne ite.
6 Cuahn che ntạ ne ne, nedin dạma ne ihyan nino ndevạco ne mạn, ihyan
rendihche ne mạn, ne cạhma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn,
te itecuche yáhn che chinda te ne, a ntạcá ite.”
7 Ráhn rí nchuhn te tihcạ tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cạva ạma
ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cạva cun raco ntihyon
cun ihyan che rạhco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

8 ’Ndete che ạma ndạhta che va ndiche tume diyạhngua yahn te, ne conda
ạma ne, ¿a hua nahn yạhn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde
nạn che ntạca te?

9 Cuahn che ntạca te ne, nedin dạma te ihyan nino ndevạco te nduco
ihyan rendihche te, ne cạhma te co te ihyan: “Cuahte yeno vo nduco
nchuhn, te a ntạcá tume yáhn che chinda.”
10 Ráhn rí nchuhn te tihcạ co yeno ángel yahn Dendiohs cạva ạma ihyan
nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sạhn yuno che ndere quechica se

11 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma ejemplo:
—Ạma ndạco ne, chahte o dạya ye.
12 Sạhn che ive me ne, rạhn se ri se chida se: “Chidá, te ne vedecuihca che
va che cạhco ne yáhn.” Tuhme cahmạhn chida se vedecuihca yahn ye, ne
cạh ye sạhn.
13 Chihno neve ro ne, chihcoyạn se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nạn
yạhn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se.
14 Cuahn che a chihno toh se tume yahn se ne, ạma chihnde cuico yạhn
nạn che quenan se, ne canạn ạma yah chahno se.
15 Chica se ntiyon din se ạma ihyan che yạn vạco ye min, ne dechuh ye
sạhn, din se cudạdo cuche yahn ye.
16 Nde dehtenduh dima che reh cuche chahn ạma nahn cheh se, ate nde
dehtenduh chemin chan, hua rendạca reh se.
17 Tuhme necạhco se, ne ndedecadino se: “Ạma yạhn ihyan redin ntiyon
chenan ye vạco chidá, ne ạma va che reh ye. Me u ne, muhn quenán,
adeche coh cuicó.
18 Tahque ndah che náhn yahn chidá, ne cạhmá có ihyan: Chidá,
quendihcó nunde, nde nạn Dendiohs, nde nạn ne.
19 Ametah redin yahn che cạhma ne dạya ne yáhn. Mạn ne, có nduhcạ
ạma mozo yahn ne.”
20 Tuhme ndonun yune se, conạhn se yahn chida se.
’Yahn ca va che ntạ se, ne ndihchero chida se sạhn. Quenan vạhino ye
sạhn, ne chahn ye rano ye, chahtemạhn ye sạhn, tenạn ye sạhn.
21 Rạhn se ri se ihyan: “Chidá, quendihcó nunde, nde nạn Dendiohs, nde
nạn ne. Ametah redin yahn che cạhma ne dạya ne yáhn.”
22 Ate chida se ne, rạhn ye ri ye sạhn decạhya yahn ye: “Tenun tenun no
cuetendạh nchuhn tino che tahque ndah, conun se mạn, chinetạh che
conun tạh se mạn, ndạco che conun cạh se mạn.
23 Cuahn nchuhn, ngua ne ạma itenine che vihche te, ne cuihno ne ite.
Chuh vo ite, ne din vo vihco,
24 te sạhn dạyá cuh ne, a ndih se che rạhcó, ate mạn ne, ndaconan se. A
dendá sạhn, ate mạn ne, a ntạcá sạhn.” Tuhme canạn ihyan chahn vihco
vedeyeno.
25 ’Sạhn dạya ye che menạn me ne, quenan se viyạta, ne cuahn che ntạ
nino se ndevah ne, chihnevan se che retive ihyan mạn, rendeh ye mạn.
26 Tuhme cah se ạma sạhn decạhya yahn chida se, ne tumerune se sạhn
deh che ri min.
27 Ndahconan se: “A ntạ sạhn dihno ne, ne hua dehva chahno se chi.
Chemin che chihquentiyon chida ne che coh ạma itenine che vihche te.”
28 Chi tạn sạhn che menạn me, nde hua nahn ndondạ se vah. Tuhme
quendạh chida se, chica ye favor sạhn che ndondạ se vah.
29 Ate ndahconan se yahn ye: “U ne, cuahn dạma redín ntiyon nduco ne,
ne hua rahcotạhn yahn ne. Nde ạma yune hua te ne amare ạma chivạto
lihn cạva che cheh yenó nduco amigo yáhn.

30 Ate cuahn che ndaconan sạhn dạya ne tih che ndere toh se tume yahn
ne nduco ndạhta che ndere vatechica te ne, chihquentiyon ne che chih ạma
itenine vihche cạva se."
31 Tuhme ndahconan chida se: "Dạyá, di ne, cuahn dạma quenen nducó,
ne nducuahn dehtenduh yáhn ne, a yehn.
32 Ate ndạhcạ che cạh yeno vo chedave yuhn vo, din vo ạma vihco
vedeyeno, te sạhn dihne ne, a ndih se che rạhcó, ate mạn ne, ntạ se. A
denda vo sạhn, ate mạn ne, ntạca vo sạhn."

16

Ejemplo yahn ạma sạhn duhtuno ihyan che va tạh se ạma ntiyon

1 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chihnde ạma ihyan cuihca che quenan ạma sạhn che redin se cudạdo
ntiyon yahn ye, ne chahn ihyan nuhnde ye sạhn nạn ye che ndere retạh se
dehtenduh yahn ye.
2 Tuhme cah ye sạhn, ne rạhn ye ri ye sạhn: "¿Deh chu che renuhnde
ihyan di nán? Cuente cuende u yahn ntiyon che quenen, te cahneví ntiyon
che va tah."
3 Tuhme ndedecadino se: "¿Tạcạ dín mạn?, te dihvé ne, cahnevi ye ntiyon
che va tạh. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete che ndere cạcá chéh ne,
cuihnán.
4 A ntạ tín tạcạ dín cạva che nevahnecun ihyan u vạco ye cuahn che a
cahnevi dihvé ntiyon che va tạh."
5 Tuhme cah se queri ạma ihyan che chendihco ye yahn dihve se.
Tumerune se ạma ye: "¿Tạva quendihque yahn dihvé ne?"
6 Ndahconan ihyan min yahn se: "Ạma ciento barril aceite quendihcó
yahn ye." Rạhn se ri se ihyan: "Ti va niyon che quenan cạca. Cuihnde, ne
menchahte no cuahconehn caque o raco ndiche."
7 Chihno min ne, tumerune se tạma ye: "Di, ¿tạva quendihque yahn dihvé
ne?" Ndahconan ye yahn se: "Quendihcó ạma ciento cạde trigo yahn ye."
Tuhme rạhn se ri se ihyan: "Ngạ cạca yehn. Cuahconehn cun raco."
8 Cuahn che checadino dihve ntiyon me ne, ndeva ye yavenạn sạhn min
che ndere retạh se dehtenduh yahn ye, yahn che ạma vivo se.
Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Mạn ro cuh ne, ihyan nunde ne, tahque vivo ye che co ihyan che
riquendi ye vederihquentiyon Dendiohs.
9 'Chemin che rạhn rí nchuhn: Cotoh ne vedecuihca andahre chihngạ, ne
nduco chemin ndạca amigo yahn ne, cạva che ndạ ro che coh ne ne, co
cuahtenan ne vahchetero.
10 'Ihyan che hua reduco ye vạn tah sihn che redin ye cudạdo ne, namin
hua reduco ye andahre che ndeh, ne ihyan che reduco ye vạn tah sihn che
redin ye cudạdo ne, namin reduco ye ndete che ndeh.
11 Ndete che hua toh nchuhn vedecuihca che va tạh ne cạva che din ne
che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn Dendiohs, din ne?
12 Ndete che hua redin nchuhn cudạdo dehtenduh yahn ihyan che rihco
ye tạh ne ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn mạn ne?
13 'Nde ạma ihyan hua co conan cuma ye o dihve ye, te tahque din yahino
ye ạma che co tạma, ne quendi ye nduco ạma, ne cạhcomạn ye tạma. Hua
co din yahino nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.
14 Rihnevan sạhn fariseo che chenun se min che tihcạ rente Dihvo vo, ne
riyon nan se ihyan, te yahino se vedecuihca.

15 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, redin cạ ne che ndah ihyan ne nạn ihyan. Ate Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che ạma richihve che rạhco ihyan, ate nạn Dendiohs ne, hua richihve.
16 'Ley che dirun Moisés nduco ndudo che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde ndạ ro che ndạ Juạn Bautista. Nde tạhn min ne, rahndudo ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan redin nun ino ye che nahn dinahn ye.
17 'Tahque nun nto iyehnse che co che cuavi ạma chenelihn nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
18 'Adecoduhno ihyan che tehche ye ndạhta yahn ye, ne cahnevạco ye nduco tạma te ne, dín duche yahn ye che nihnevạco ye. Namin ihyan che cahnevạco ye nduco ạma tạhn che ntehche inchạhn te tạhn ne, dín duche yahn ye che nihnevạco te.

Ejemplo yahn ạma sạhn cuihca nduco Lázaro

19 'Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Chihnde ạma sạhn cuihca che renun se demạn cuahno tino ndah, ne ạma va demạn cuahno che ndah reh se ro ro.
20 Tạhn min ne, namin chihnde ạma ihyan chevạh che duche ye Lázaro, ne ạma ndechendih yute ihyan. Quendite ye chendevah yahn sạhn cuihca me,
21 ne ạma nahn cheh ye andahre dạche che ra mạn mesa yahn se. Nde yạhna rendạ te, riyavenan te nạn yah yahn ye.
22 Cuahn che ndạ ro che chih ihyan chevạh me ne, quenda ángel ihyan vahchetero, ne min quenan Abraham. Adive ne, chih sạhn cuihca me, ne chihche ihyan sạhn.
23 Cuahn che rechuhrihn se vạn ruchiyạhn ne, chenihyon nạn se, ne ạma yahn ndihchero se Abraham. Namin ndihchero se Lázaro che quenan ye min.
24 Tuhme cah se: "Chidá Abraham, conan vạhino ne u. Cuedechuh ne Lázaro, decạhnda ye tin ndutetạh ye vạn nune, cạva che ndedevan ye chihyá, te ạma rechuhríhn muhn vạn ruchiyạhn."
25 Ndahconan Abraham yahn se: "Dạyá, cuenecahque te ạma ndạhcạ chehne cuahn che quenen iyehnse, ate Lázaro ne, ạma yah chahno ye. Mạn ne, ạma ndạhcạ quenan ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tạn nạn che quenon.
26 Avạne ne, a nihnde cạde che ihyan che chenan ye muhn, andahre nahn cạhn ye tạn, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenun ye tạn ne, hua co chuh ye, chi ye muhn."
27 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: "Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cạhn ye vạco chidá,
28 co ye uhn sạhn dihnó che vate se min, cạva che hua chi se muhn nạn che rechuhrihn ihyan nunde."
29 Rạhn Abraham ri ye sạhn: "Min va ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun ihyan profeta mạn, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se."
30 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: "Chidá Abraham, hua retumacạh se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn ne, tuhme che cuạco, nto ino se nunde yahn se."
31 Ate rạhn Abraham ri ye sạhn cuihca me: "Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn."

17

Riyạhve Dihvo vo Jesucristo ihyan cạva che hua cuahtendihco ye nunde

1 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—A cạde no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate ¡yah rí cạva adecoduhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenạhn nunde!
2 Tahque ndạhcạ cạva ihyan min che dechiche ihyan ạma tu yudo dạndo ye, ne cuacondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn, che co che din ye che condihco ạma cha ihyan chuhn che necun ye nunde.
3 Cuihco nchuhn cudạdo.
'Cuahn che din tạn ạma ihyan nduco nchuhn ne, coyạhve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihcạ din ye ne, cuenchahco ne yahn ye.
4 Andahre ndache yune che ạma ro din tạn ạma ihyan nduco nchuhn, ate ndete che namin ndache yune rendaconan ye, ne rạhn ye: "Yah rí che tihcạ dín", tuhme ne, cuenchahco ne yahn ye.
5 Ihyan apóstol ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Cuenan ne nuhn cạva che cotahno ndah nuhn.
6 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndete che ritahno nchuhn amare tah sihn, co cạhcantiyon ne yạhn tih: "Cuavi tạn, cuehn, cuandi vạn nuniyạhn", ne dinahn yahn ne.

Nduhcạ che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

7 'Ndete che va ạma mozo yahn nchuhn che ruhn se yạhn, o redin se cudạdo itenine, ura che ndaconan se che chahn se viyạta, ¿a ndetạhno cạhma ne co ne sạhn tuhcạ?: "Cuechoh, cuihnde nạn mesa, cheh."
8 ¿A ndiyu tahque ndah che cạhcantiyon ne sạhn tuhcạ?: "Cuedendah comida, cuihqueyan nạn mesa, cuihque cudạdo nahmin che cheh vinó. Cuihno cheh vinó, tuhme cheh vine."
9 Cuihno din se nducuahn che chihquentiyon ne, ¿a va che necạh ne nundihve cuahn sạhn ne? Hua.
10 Namin cuahn che a cuihno din nchuhn nducuahn che a va cạde che din ne ne, tahque ndah che cạhma ne co ne Dihve ne: "Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che nte ne nundihve cuahn nuhn, te atenạn ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin no che din nuhn."

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sạhn che ndi se cah che rechạ yute

11 Cuahn che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén ne, chuh ye nạn che rivah estạdo yahn Galilea nduco nación yahn Samaria.
12 Ura che a ndạ nino ye ạma yạn lihn ne, ndạ ndiche sạhn che ndi se cah che rechạ yute.
13 Cah se:
—Dihve nuhn, Jesús, ¡conan vạhino ne nuhn!
14 Cuahn che ndihchero ye sạhn chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn nchuhn nạn chidocuyạn.
Dinahn sạhn chahn, ne nahmin che cuahn se ne, ndoyahn nducoyạca se.
15 Tuhme ạma se ne, cade ndihchero se che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ạma rendeva se yavenạn Dendiohs.
16 Chehntihya se numacuahn vedenecun nạn Dihvo vo, ne necạh se nundihve cuahn ihyan. Sạhn min ne, sạhn tạma nación se. Samaria nación yahn se.
17 Tuhme tumerune Dihvo vo:

—¿A ndiyu ri ndiche sạhn chahn che ndoyahn se? ¿Tiya sạhn che nun chahn?
18 ¿A demạn sạhn tạma nación cuh che ndaconan se, ndeva se yavenạn Dendiohs?
19 Chihno min ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—Dehve rahque. Cuenecuen. Conahn, te nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

20 Tumerune sạhn fariseo Dihvo vo ticuạhn cuanạn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, hua cuanạn nduhcạ che chenan rino nchuhn.
21 Nde ạma ihyan hua co ye nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te Dendiohs ne, a ndạhco cạde ye vederihquentiyon yahn ye vạn nchuhn.
22 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndạ ro che ạma nahn nchuhn che ndaconán, ate hua ndạca ndihchero ne u.
23 Ndere cạhma ihyan co ye nchuhn: “Ngạ ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, quenun ye muhn”, o “ngạ ye, quenan ye min.” Hua tumecạh nchuhn, nde hua cạhn ne, ndihchero ne.
24 Chemin che rí nchuhn te nduhcạ che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihcạ ndihchero ihyan u che rinducó nducoyạca ihyan, ro che ndá.
25 Ate dinoca va che ạma chuhríhn, te ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua co ndihche ye u.
26 Nduhcạ che chahno ihyan chi ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcạ cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyạca ihyan, ndá.
27 Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mạn, rih ye mạn, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn, nde ndạ ro che chendạ Noé chete arca, ne chan conạhn, chito nune iyehnse, chihno chih ihyan chahn.
28 Atihnocạ chi cuahn che quenan Lot iyehnse. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mạn, rih ye mạn, ra ye mạn, rendihcue ye mạn, rino ye ndạta mạn, rihno ye vah mạn.
29 Ate ndạ ro che chica Lot yạn Sodoma ne, chera yạhn che chica nạn ro, ne chihno chih ihyan yạn min.
30 Tihcạ co ro che u che rinducó nducoyạca ihyan, ndá.
31 Ndạ ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, tahque ndah che hua condạ ye chete vah, cotạh ye dehtenduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viyạta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyạn.
32 Cuenecạhco nchuhn nduhcạ che chahno chi ihyan ndạhta yahn Lot.
33 Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan, coh ye cạva u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.
34 ’Rá́hn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vateyạdo o ihyan nạn yundo ne, ạma ye ne, quendá ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomán ihyan.
35 Namin adecotino che chenun o ihyan ndạhta, rengu ye ne, ạma ye ne, quendá ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomán ihyan.
36 Adecotino che chenan o se viyạta ne, ạma se ne, quendá sạhn, ne tạma se ne, cạhcomán sạhn.
37 Tuhme tumerune ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ąma ndąhta vąh che chica te nąn juez

1 Nte Dihvo vo ąma ejemplo, chihnevan ihyan chahn, cąva che cadino ye te va che covąh ye cuahn dąma.
2 Rąhn ye:
—Ąma cuąn yąn ne, chihnde ąma juez che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua retumacąh se yahn ihyan.
3 Namin chihnde ąma ndąhta vąh yąn min, ne ndeh yune rahn te nąn juez min, ne rąhn te: “Cochí rica nundé yahn ąma ihyan che hua ri rendihche ye u.”
4 Chuh ro, ne hua tumecąh juez me, techecąde se yahn te. Ate adive ne, ndedecadino se: “Andahre hua ritahnó Dendiohs, nde hua retumacą́h yahn ihyan,
5 ate nducote tąhn ndąhta vąh tih ąma rendą te redenduh te u ne, techecądé yahn te, cąva che hua quendi te denduh te u.”
6 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudądo nduhcą che ndedecadino juez me, andahre duhtuno ihyan se.
7 ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs ihyan che a tendąhnun ye? Dendiohs ne, hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde rąhn, revąh ihyan nąn ye.
8 Cuąco rą́hn rí nchuhn te Dendiohs ne, nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó nducoyąca ihyan ne, ¿a ndącá ihyan che ritahno ye u ro che ndą́ ne?

Ejemplo nduhcą che covąh ąma sąhn fariseo mąn, ąma sąhn rica tume cąde iyo mąn

9 Nte Dihvo vo ejemplo cuh cąva ihyan yąde che rendąhchenan ye ihyan chenąhn. Rąhn ye:
10 —O se ne, chendą se chete yąco, covąh se. Ąma se ne, sąhn fariseo, ne tąma se ne, sąhn rica tume cąde iyo.
11 Sąhn fariseo me ne, chandi se revąh se tuhcą: “Dendiohs, nundihve cuahn ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhcą ihyan chenąhn, te rahtendihco ye nunde mąn, reduco ye mąn, redin duche yahn ye che nihnevąco ye mąn. U ne, ndiyu nduhcą sąhn rica tume cąde iyo tih.
12 U ne, o yune rihnde yąhté che ąma ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che va yáhn nąn ne, nduhcą che a ndihco cąde ne.”
13 Ate sąhn rica tume cąde iyo me ne, nde hua rihquino se cąhn ndą se nąn ta, nde hua nahn ndonihyon nąn se yahn che cuihnąn se. Chendih se, chahn se ticua se, ne rąhn se: “Dendiohs, ¡cuenan vąhino ne u!, te ąma quendihcó nunde nąn ne.”
14 Cuąco rą́hn rí nchuhn te sąhn che necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se, ne conąhn se. Ate sąhn che yąde me ne, hua ntąca se vederenchahco. A tihcą va cąde, te adecoduhno ihyan che rendeva mąn ye yavenąn ye ne, co cuihnąn ye nąn Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checąhya

15 Ạma ro ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye cạva che nahn tạh
Dihvo vo, covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol ne, hua nahn cạh yune ye che
cạhn ndạ ihyan chahn nạn Dihvo vo.
16 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Hua cạhdenun nchuhn yune yahn checạhya che chi náṇ, te demạn
ihyan che necun ye nduhcạ checạhya sih renevahnecun ye che
rihquentiyon Dendiohs ihyan.
17 Cuạco ráḥn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che hua necun ye nduhcạ
checạhya ne, hua co nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ạma sạhn ndinạn che cuihca se

18 Ạma sạhn ndinạn ne, tumerune se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che dín cạva che conán vahchetero
numacuahn ro ne?
19 Ndahconan ye:
—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah nde ạma ihyan che ndah ye, atenạn
Dendiohs.
20 A devene vederihquentiyon yahn Dendiohs: “Hua cahne ihyan. Hua
din doche yehn che nihnevaque. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde.
Cuendeva yavenạn chide mạn, cheque mạn.”
21 Rạhn se ri se ihyan:
—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redináhn nde ro che lihn u.
22 Chihnevan Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Va ca tạma nạn che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne
cuinen ihyan chevạh cạva che co conen vahchetero. Tuhme cochi,
condoque u.
23 Cuahn che chihnevan se che tihcạ rạhn ye ne, ạma chi ndạche se, te
ạma cuihca se.
24 Ndihchero Dihvo vo che ạma chi ndạche se, ne rạhn ye:
—Ihyan cuihca ne, ¡ạma vạhche cạva ye che nevahnecun ye che
rihquentiyon Dendiohs ihyan!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ihyan che chihnevan ye che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, rạhn ye:
—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?
27 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.
28 Tuhme rạhn Pedro:
—Ndihche ne, a chihcomạn nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne
chinduco nuhn ndih.
29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráḥn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che rihcomạn ye a vạco ye
mạn, a indihte yahn ye mạn, a dihno ye mạn, a ihyan ndạhta yahn ye mạn,
a dạya ye mạn, cạva che co nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs
ihyan ne,
30 ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye mạn ro cuh, ne
adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

31 Nedin dạma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Mạn ne, cuhn vo nduco nchuhn yạn Jerusalén. U che rinducó
nducoyạca ihyan ne, min va che chuhríhn nduhcạ che dirun ihyan profeta
nde ro menạn.

32 Necąh ihyan u tąh sąhn tąma nación, din duche yahn se u mąn, din tąn
se nducó mąn, cąhnan dan se u mąn.
33 Cuihno cuahn se u ne, cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vąn
tenąhn.
34 Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihcą rąhn Dihvo vo, te vąhche ri
yahn ye cąva che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nąn ąma sąhn nąn ve

35 Ura che cuahn nino Dihvo vo yąn Jericó ne, ąma sąhn nąn ve ne, va se
chihto yune, rica se che din ihyan vedevąhino nduco se.
36 Nducote ąma rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri.
37 Rąhn ihyan ri ye sąhn:
—A tąn cochi Jesús yahn yąn Nazaret.
38 Tuhme rąhn se numa dito se:
—Jesús, Dąya David, ¡conan vąhino ne u!
39 Ihyan che ndąhnąn ye ne, rąhn ye ri ye sąhn che cuhnde dihn chende
se. Ate nde tahque yudo nąn se rąhn se:
—Dąya David, ¡conan vąhino ne u!
40 Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sąhn. Cuahn che ndą
se nąn ye ne, tumerune ye sąhn:
41 ¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, codin ne che co ro nán.
42 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Nducote chitehne ne, a co ro nan.
43 Ndetąhno chi ro nąn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se
numacuahn vedeyeno yavenąn Dendiohs. Namin nducoyąca ihyan che
ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenąn
Dendiohs.

19

Nduhcą che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

1 Nahmin che chuh Dihvo vo Jesucristo mendąhn yąn Jericó ne,
2 quenan rino ąma sąhn cuihca che duche se Zaqueo. Sąhn min ne,
ndinąn se yahn sąhn rica tumecądiyo.
3 Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate
hua ri che ndihchero se ihyan, te ąma yąhn ihyan nduco ye. Avąne ne, ąma
cąhya cąh se.
4 Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cąna ca nąn che va che chuh ye.
Cocha se tin ąma yąhn che duche sicómoro cąva che tuno se, ndihchero se
ihyan.
5 Cuahn che a ndą Dihvo vo min ne, chinąn ye sąhn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn tąn, te mąn va che conán ndevaque.
6 Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahnecun se ihyan numacuahn
vedeyeno.
7 Ihyan che ndihche ye chemin ne, ąma rąhn tąn ye yahn Dihvo vo che
cuahn ye vąco ąma sąhn nunde.
8 Tuhme chandi Zaqueo nąn nducoyąca ihyan chahn, ne rąhn se ri se
Dihvo vo:
—Dihvé, mąhn va vedecuihca yáhn, nahn cąh ihyan chevąh, ne ndete che
va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che
necąh cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.

9 Rạhn Dihvo vo:
—Mạn ne, ndevahn sạhnguh, te chitahno se nduhcạ che chitahno
Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevạco se.
10 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá, núhn ihyan che chinda ye, din
nunde yahn ye, cạva che ndedeváhn ihyan.

Ejemplo yahn sạhn patrón che cạh se tume tạh ndiche sạhn decạhya yahn se

11 Cuahn che ndạ nino Dihvo vo yạn Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye
che rente ye ne, rạhco ye te a nun cuanạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
12 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ạma sạhn, ndạta yahn ihyan ndinạn ne, cuahn se yạhn yahn nạn va
rey cạva che cạh ye vederihquentiyon, conan cuma se.
13 Ro che ametah cạhn se ne, nedin dạma se ndiche sạhn decạhya yahn
se, ne din duche se tume, cạh se queri ạma sạhn chahn, ne rạhn se: “Codin
nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cạhn.”
14 Ihyan yạn vạco se ne, hua ri rendihche ye sạhn, ne cuahn che a chuh se
cuahn se ne, dechuh ye ạma o ihyan cạva che cạhma ye nduco rey min:
“Hua nahn nuhn sạhnguh cạva che cạhcantiyon se nuhn.”
15 Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon.
Nedin dạma tun se ca ạma ca ạma sạhn decạhya chahn che va tạh se tume
me cạva che necạh cuande se sạhn.
16 Ndạ ạma se, ne rạhn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche cạde
yahn queri ạma cạde che te ne u.”
17 Ndahconan dihve se: “Ndạhcạ din. Di ne, sạhn decạhya ndah. Nducote
ndạhcạ din ntiyon nduco tume andahre tah, mạn ne, cạhcó ntiyon tah cạva
che cahquentiyen ndiche yạn.”
18 Ndạ tạma se, ne rạhn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn cạde yahn
queri ạma cạde che te ne u.”
19 Ndahconan dihve se: “Namin di ne, cạhcó ntiyon tah cạva che
cahquentiyen uhn yạn.”
20 Ndạ tạma se, ne rạhn se: “Dihvé, ngạ tume yahn ne, chihco ndáh.
21 Hua dín ntiyon nduco yahn che váh dendá tume yahn ne nạn ntiyon, te
ndih ne, ạma dito nạn ne. A ndihché ndih nduhcạ che retạh nduh ne tume
che rendạca nạn ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.”
22 Tuhme rạhn dihve se: “¡Ạma duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihcạ
rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che ạma dito náṇ, che retạh
ndúh tume che rendạca nạn ntiyon che redin ihyan nduco tume yáhn.
23 ¿Dehco che hua cah tume yáhn, din tạma ihyan ntiyon nduco?, te ndete
che tihcạ din ne, mạn che ntá, ndạcá tume yáhn nduco dạya.”
24 Tuhme rạhn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn
tume che nda sạhn tih, ne cocạh ne sạhn che cạhcantiyon ndiche yạn me.”
25 Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn sạhn min ne, a va yahn se.”
26 Ate rạhn dihve se: “Dehve din yahn, te ihyan che ndeh va yahn ye ne,
nde tahque ndeh ca ndondạ tạh ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde
cuavi tah yahn ye che va.
27 Namin ihyan che hua ri rendihche ye u, che hua nahn ye che
cạhcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne cuihno ne ihyan
muhn náṇ.”

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Jerusalén

28 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, quendạhnạn ye, quendi ye cuahn
ye yạn Jerusalén.
29 Cuahn che ndạ nino ye yạn Betfagé nduco yạn Betania, nạn che duche
Cuete Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn ye,
30 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yạn che va viche lạdo cạh. Ndạ nchuhn min ne, ntạca
ne ạma burro che nde ạma ihyan ametah condudo ye ite. Cuentạhte ne ite,
quenda ne ite muhn.
31 Ndete che cạcarune ihyan nchuhn: "¿Dehco che rentạhte nchuhn ite?",
cuendahconan ne yahn ye: "Huate, Dihve nuhn nahn ye ite."
32 Cuahn ihyan chahn, ne ntạca ye burro me a nduhcạ che rạhn Dihvo vo.
33 Cuahn che rentạhte ye burro me ne, rạhn ihyan che dihve te:
—¿Dehco che rentạhte nchuhn burro tih?
34 Ndahconan ihyan chahn:
—Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.
35 Tuhme quenda ye ite nạn quenan Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye
dạme burro me, ne quendudo Dihvo vo ite.
36 Rehntạve ihyan chahn tino yahn ye yune cuạhn nạn che cuahn Dihvo
vo.
37 Cuahn che cuahn nino ye nạn che renchahn yune Cuete Olivo ne,
nducoyạca ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi yeno ye, ne canạn ndeva ye
numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs yahn nducuahn vederihno che
ndihchero ye. Ạma rah yeno ye, ne rạhn ye:
38 —¡Ndeva vo yavenạn rey cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs!
¡Ndoyạn Dendiohs, ihyan mín che va ye vahchetero! ¡Numacuahn vedeyeno
ndeva vo yavenạn ye!
39 Tuhme ạma o sạhn fariseo che nduco se vạn ihyan chahn ne, rạhn se ri
se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne ihyan sih che cuahte dihn chende ye.
40 Ndahconan ye yahn se:
—Ráhn rí nchuhn te ndete che cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu che
chetạva tạn ne, va che cuah yeno.
41 Cuahn che ndạ ye nạn che a chi ro yạn Jerusalén ne, chaco ye che yah ri
ye cạva ihyan yạn mín.
42 Tuhme rạhn ye:
—Ạma ndạhcạ ndete che devano nchuhn te a mạn ndạ ro ndah yahn ne
che ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te Dendiohs che co devano ne.
43 Sạhn che tạn se nduco nchuhn ne, ndạ ro che cuahte se trinchera,
techendive se yạn yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco ne. Hua te yune se
che cạno ne,
44 ne cạhno se nchuhn, cuihno ndahtera se yạn yahn ne. Nde o tu che
ndahto vih hua cotạve. Tihcạ castigo va che co ne, te mạn che dechuh
Dendiohs u cạva che ndah yahn ne ne, hua tumacạh ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye sạhn che rendihcue se dehtenduh chete yạco

45 Tuhme chendạ Dihvo vo chete yạco chahte, ne canạn ndetendạ vah ye
nducoyạca sạhn che rendihcue se mạn, ra se mạn, min chete yạco.
46 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs: "Yạco yáhn ne, yạco nạn che
revạh ihyan", ate nchuhn ne, nedin ne nduhcạ vạco sạhn duco.

47 Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yaco me. Chidocuyan ndinan man, sahn
devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, renuhn ino se tacá
co cahno se ihyan.
48 Ate hua rentaca ino se taca din se, te nducoyaca ihyan ne,
renevahnecun ye numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

1 Ama ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco man, rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dendiohs man. Ura min nda chidocuyan ndinan man, sahn devano
ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man,
2 ne tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan come che tihcá redin ne? ¿Duh te
vederihquentiyon di ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Namin u, va ama nan che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn:
4 ¿A chehdenune Juan che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che
cuande yahn ihyan ne?
5 Ndedecadino sahn chahn, ne rahn se van man se nduco vih:
—Ndete che cahma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn
vo: "¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?"
6 A namin no ndete che cahma vo che cuande yahn ihyan. Necuan
nducoyaca ihyan yan, cah ye tu uvo, te devano cuaco ye te Juan ne, profeta
ye.
7 Chemin che tahque ndah rahn sahn chahn te hua devano se.
8 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Namin u, hua cahmá có nchuhn deh vederihquentiyon va táh che tihcá
redín.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che ama duhtuno ihyan se

9 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:
—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cah ye chendata me ama o
sahn che din se ntiyon nduco cava che cahmahn se nduco ye. Chica ye min,
ne cuahn rahn ye.
10 Cuahn che nda ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn decahya
yahn ye cava che ndaca se mahn va ndute ndata me sahn chahn. Ate chahn
se sahn decahya me, ne ndedechuh se sahn, diya tah se.
11 Dechuh ye tama sahn decahya yahn ye, ne din tan sahn chahn nduco
se, chahn se sahn, ne namin ndedechuh se sahn, diya tah se.
12 Dihve chendata me ne, ndaconan dechuh ye tama sahn decahya yahn
ye. Namin chahn sahn chahn sahn, chi nun se sahn cuahn chevah.
13 'Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendata me: "¿Tacá dín? Tahque
ndah dechúh sahn daya che yahinó. ¿A huane nevahnecun sahn chahn
sahn cuahn che nda se min?"
14 Ate cuahn che ndihchero sahn chahn sahn ne, rahn se van man se
nduco vih: "Sahnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cahno vo sahn cava
che co yuhn vo."
15 Tuhme quenda sahn chahn sahn cuahn chihto nan va chendata me, ne
chihno se sahn.
Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Deh din ihyan che dihve chendata me nduco sahn chahn?

16 Cạhn ye, ne decuihno ye sạhn. Tuhme cạh ye chendạta me tạh tạma ca
ihyan che din ye ntiyon nduco.
Nducote chihnevan sạhn fariseo che chenun se min ne, rạhn se:
—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihcạ co!
17 Ate ndihchero Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Tuhme deh conahn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ?:
Tu che hua quenan ino sạhn che rahto vah ne,
chemin che tahque chichihve.
18 Ihyan che cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye nạn tu
me, ndạca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che
condạh ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cạde iyo che renedihve ihyan yahn César

19 A ura min no, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn ne, ran dito se che nahn cotạh se Dihvo vo, te tumacadino se
che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vạh se ihyan
yạn.
20 Tuhme dechuh se ạma o se che din cạ se che ndah ihyan se, cạva che
tumerande se ihyan, din se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ.
Tihcạ din se, te nahn cạca nunde se yahn ye nạn gobernador.
21 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne mạn,
ricuahn ne mạn. Dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan, ne ricuahn ne
numa cuạco nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan.
22 Cạhma ne co ne nuhn: ¿a redin yahn che nedihvo vo tume cạde iyo
yahn César, o hua?
23 A devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u?
24 Conạhma ne ạma tume u.
Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh yavenạn mạn, duh che duche mạn, quenan nạn tume cuh ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—César.
25 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che
rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
26 Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ạma ndudo nạn ihyan yạn.
Cuahn ino se chi yahn che tihcạ ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sạhn saduceo yahn che ntuche tenạhn

27 Chihno min ne, ndạ ạma o sạhn saduceo. Sạhn chahn ne, hua ritahno
se che va che ntuche tenạhn. Rạhn se ri se Dihvo vo:
28 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhcạ:
“Ndete che coh ạma se che hua ndạca dạya se nduco ndạhta yahn se ne, va
che cahnevạco dihno se nduco te, cạva che hua cuihno ndạta yahn dihno
se.”
29 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn me
ne, chihnevạco se nduco ạma ndạhta. Ate hua no rạhn me ne, chih se, ne
hua ndạca dạya se nduco te.
30 Chihnevạco ạma dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndạca
dạya se nduco te.
31 Tihcạ queri ạma sạhn chahn, nduh che ndache se, chihnevạco se nduco
te, ate chih nducoyạca se nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.

32 Adive ne, chih ndạhta me.
33 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache se chihnevạco se nduco tạhn min ne, ¿cha se che ndạhta yahn se tạhn ne?
34 Tuhme ndahconan Dihvo vo:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn.
35 Ate ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevạco ye, nde metah decạhnovạco ye,
36 te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn vạn tenạhn ne, nedin dạya Dendiohs ihyan, ne nduhcạ ángel ne, tihcạ co ye.
37 Yahn che va che ntuche tenạhn ne, mạn Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yạhn yạn me: "Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn."
38 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn, te nạn ye ne, chenduche nducoyạca ye.
39 Tuhme rạhn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuạco niyon rạhn ne.
40 Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

41 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, Dạya David ihyan?
42 Mạn David a dirun ye nạn libro yahn Salmo:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
"Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
43 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di."
44 Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿tạcạ che dạya ye tuhme?

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vạconạn se

45 Nạn nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
46 —Cuihco nchuhn cudạdo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés, te renan ino se cuahtechica se, chenun se cahteca chano se mạn, renan ino se che necạh ihyan Dendiohs sạhn cuạhn ndihve numacuahn vedenecun mạn, chete yạco mạn, nạn vihco mạn ne, renan ino se cuahte se nạn che tahque ndeva ihyan yavenạn se mạn.
47 Nde dehtenduh che va yahn ndạhta vạh ne, rehnevi se, ne ạma rạhn revạh se, redin cạ se che ndah ihyan se. Sạhn chahn che tahque chahte castigo din Dendiohs sạhn.

21

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

1 Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo chete yạco ne, ndihchero ye nduhcạ che rih ihyan cuihca tume chete yave yahn tume vedino.
2 Namin ndihchero ye che chih ạma ndạhta vạh o tume cạhya chete yave me.
3 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nạn Dendiohs ne, tahque rigonun chihve vedino yahn ndạhta vạh cạh che co vedino yahn ihyan chenạhn sih,

4 te nducoyaca ye ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta vah cah ne,
van vedechevah yahn ye ne, chih ye nde che va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

5 Rahn ama o ihyan te yaco chahte ne, ama ndahchan tu che ndahto man,
dehtenduh vedino che necuco man. Tuhme rahn Dihvo vo:
6 —Nducuahn dehtenduh che tahchan cah che rendihchero nchuhn ne,
nda ro che hua cotave dama nde o tu che ndahto vih.
7 Tumerune ihyan chahn:
—Ihyan Ricuahn, ¿ticuahn conahn che rahn ne me ne? ¿Deh vederihno co
ran cuahn che a nun conahn ne?
8 Rahn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudado che hua cahncheh nde ama ihyan nchuhn, te
ama yahn sahn rihncheh nda se, ne cahma queri ama se te a man se ihyan
min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
Namin cahma se: “A cochi nino ro.” Ate ráhn rí nchuhn che hua tumacah
ne yahn se.
9 Cuahn che cahnevan nchuhn che va canda man, che rahteruhn ihyan
nduco vih man ne, hua dehve dihya nchuhn co, te a tihca va che co menan
vih. Ate ro min ne, ametah conahn nducuahn.
10 ’Van nación ne, cuanan canda, ne cuahtecuhma ama ihyan che
rihquentiyon ye nduco tama ye.
11 Ama nuhn yahn man, ne cuahnguh cuahngah ne, ama cuhnde cuico
man, cah man. Nan ro ne, cuhnde ro vederihno rahte, ne ama dihya ihyan
co.
12 ’Ate cuahn che ametah conahn nducuahn che tihchan ne, co tan ihyan
nduco nchuhn man, din ye preso nchuhn man, quenda ye nchuhn yaco
man, cuih ye nchuhn vacoyahn man. Yahn che rinduco nchuhn u ne,
quenda ye nchuhn nan rey man, gobernador man, ndere caca nunde ye
yahn ne.
13 Tihca cuahno nchuhn cava che ndaca yune che cuahndudo ne ndudo
yáhn, cahnevan ihyan chahn.
14 Nde hua ndedecadino nchuhn tacá ndahconan ne yahn ye,
15 te u cahmá có nchuhn ndudo che cahma ne man, té vededevano yáhn
che conan cuma ne man, nde hua co ndahconan ye yahn ne.
16 Nde indihte yahn nchuhn man, dihno ne man, ihyan yahn ne man,
ihyan rendihche ne man, necah ye nchuhn. Ama o nchuhn ne, cahno ye
nchuhn.
17 Nducoyaca ihyan ne, hua co ndihche ye nchuhn yahn che rinduco ne u.
18 Ate nde ama yudo tin nchuhn ne, hua conda.
19 Ndete che quendah ne vedechahtino van nducuahn vedeyah min ne,
ndevahn ne.
20 ’Cuahn che ndihchero nchuhn che a ntechendive sandado yan
Jerusalén ne, codevano ne te a nda ro che cuihno yan min.
21 Tuhme ihyan che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalén man
ne, tahque ndah che cano ye, cahn ye van icoyahn. Ihyan che chenan ye
viyata ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyan.
22 Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde yahn ye cava che conahn
nducuahn che a chenan caca.
23 ¡Chevah ihyan ndahta che chenun daya ye ro min man, che retava ye
daya ye man!, te ama chahte castigo co ihyan yan min, ne ama cuhnde
vedeyah iyehnse.

24 Nạhn ye ne, cạhno se ihyan nduco espạda, ne nạhn ye ne, quenda se
ihyan tạma nación cạva che din ye ntiyon. Sạhn tạma nación ne, condinun
condinạhno se yạn Jerusalén nde tuno ro che ndihco cạde Dendiohs.
25 'Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nạn yạhn mạn, iyo mạn,
iyon mạn. Muhn iyehnse cuh ne, ạma cuhnde vedeyah nducuahn nación,
nde hua devano ihyan deh che din ye che vạh ye.
26 Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah
che cochi ca, te nde nducuahn che va cạde nạn ro ne, nuhn.
27 Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó nducoyạca ihyan, che ndá vạn
man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
28 Cuahn che cuanạn conahn dehtenduh che tuhchan ne, cạh yeno
nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.
29 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Condihche nchuhn nduhcạ che ri yahn yạhn higo mạn, yạhn chenạhn
che rendaconun yạta yahn mạn.
30 Cuahn che a renecạhno yạn ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro
ihno.
31 Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cuedevano
nchuhn te a nun cuanạn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
32 'Cuạco ráhn rí nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye mạn
ro cuh ne, a conahn nducuahn.
33 Iyehnse ne, cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua cuihno; va che conahn.
34 'Cuihco nchuhn cudạdo. Hua denda ne ura yahn ne che demạn che
cheh ne mạn, che cocoh ne mạn, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne
mạn, cạva che ndạ ro min ne, vateyạn ne.
35 Vedeyah che tuhchan ne, a denạn conahn numachahte iyehnse.
36 Ro ro ne, cuahteyạn nchuhn mạn, covạh ne mạn, cạva che co ndevahn
ne yahn vedeyah che tuhchan mạn, cạva che vateyạn ne ro che u che
rinducó nducoyạca ihyan, ndá.
37 Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yạco chahte, ne vino ne, rahn ye renan
ye ạma cuạn nạn che duche Cuete Olivo.
38 Nducoyạca ihyan yạn, rahn ye yạco vatiyạn vatiyạn, rihnevan ye che
ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cạde se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pạn che ametah
yạ yahn ne,
2 chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne,
renuhn ino se tạca cạhno se Dihvo vo cạva che hua cadino ihyan yạn, te vạh
se che co tạn ye.
3 Chendạ chundah Judas Iscariote, ạma cha sạhn che chi cuande se vạn
ihyan che ndichio chahn,
4 ne chahn se nạn chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn policía che
redin se cudạdo yạco chahte mạn, ne rạhn se te co necạh se Dihvo vo tạh
sạhn chahn.
5 Chi yeno sạhn chahn, ne nte cạde se nduco se che cạh se tume sạhn.
6 Cạh Judas ndudo yahn se sạhn chahn, ne nuhn ino se tạcạ co necạh se
Dihvo vo cạva che hua cadino ihyan yạn.

Vihco ro yudo

7 Ndą vihco ro yudo, ro che reh ihyan pąn che ametah yą yahn. Ro min
ne, nihnde cąde che rihno ihyan ą̄ma itecuche lihn cą̄va che co te vedino.
8 Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco Juąn, ne rąhn ye:
—Cuahn nchuhn, cuihcoyąn ne che chuh vo che cuande yahn ro yudo.
9 Tumerune ihyan chahn:
—¿Ti nahn ne che cąhcoyąn nuhn ne?
10 Ndahconan Dihvo vo:
—Ura che condą nchuhn viyąn ne, ntąca ne ą̄ma sąhn che nda se ą̄ma
cuhtenune. Quendi nchuhn sąhn min nde vah nąn che condą se,
11 ne cąhma ne co ne ihyan che vąco ye min: “Dechuh Ihyan Ricuahn
nuhn che tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuąrto nąn che cheh ye nduco ihyan
apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo ne?”
12 Tuhme nąhma ye ą̄ma cuąrto chahte nchuhn che a va yąn. Min
cuihcoyąn nchuhn che chuh vo nduco vih.
13 Chahn ihyan chahn, ne ntąca ye nducuahn che rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan, ne chihcoyąn ye che cheh ye che cuande yahn ro yudo.
14 Cuahn che ndą ura che cheh ye ne, chihnde Dihvo vo nąn mesa nduco
ihyan apóstol yahn ye,
15 ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ą̄ma nahn chéh nduco nchuhn che cuande yahn ro yudo numanahn
che ametah cąhno se u,
16 te ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan chéh, nde ndą ro che conahn
nducó che ndihco cąde Dendiohs, ne conán nąn che rihquentiyon ye.
17 Tuhme chetąh ye ą̄ma vąso vino, necąh ye nundihve cuahn Dendiohs,
ne rąhn ye:
—Cotąh nchuhn, cuih ne nduco vih.
18 Ráhn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh vino yahn uva, nde ndą ro
che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
19 Chetąh ye pąn me, ne necąh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme
ndeh ye, cąh ye ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Che tuhcą redín ne, conahn che cuahnecún che cąhno ihyan u cą̄va che
ndevahn nchuhn. Tihcą cheh nchuhn cą̄va che cąhco ran ne che renecąhco
ne u.
20 Chihno cheh vino ye ne, ndaconan chetąh ye vąso vino me, ne rąhn ye:
—Chu ne, yun yáhn che recąh dito ndudo ra che ndąhco cąde Dendiohs.
Va che cora cą̄va nchuhn.
21 ’Meniyon ne, sąhn che necąh se u ne, dąma reh se nducó.
22 Cuąco te cąhno ihyan u che rinducó nducoyąca ihyan, nduhcą che a
nihnde cąde. Ate yah rí cą̄va sąhn che necąh se u.
23 Tuhme canąn tumerune vih ihyan chahn cha ye che tihcą din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conąn ye

24 Chihno min ne, rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conąn
ye.
25 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Adecoduhno rey ne, ą̄ma yudo rihquentiyon ye nación yahn ye, ne
sąhn intiyahn ne, rendeva ihyan yavenąn se.
26 Ate vąn nchuhn ne, hua co tihcą, te cha nchuhn che tahque quenun
yąn ne ne, co ne nduhcą ą̄ma sąhn yuno, ne cha nchuhn che tahque ndinąn
ne ne, co ne nduhcą ą̄ma mozo.
27 Condedecadino ne duh che tahque ndinąn. ¿A ihyan che va ye nąn
mesa, reh ye, o sąhn decąhya che redin se cudądo numanahn che reh ye?

¿A ndiyu ihyan che va ye nạn mesa, reh ye che tahque ndinạn ye? Ate
condihche nchuhn. U ne, nduhcạ ạma ihyan che redin ye ntiyon yahn
nchuhn.
28 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che chinduco ne u.
29 Chemin che nduhcạ che te Chidá vederihquentiyon, quenan cumá ne,
namin té vederihquentiyon, cuahtenan cuma ne
30 cạva che chuh vo mạn, cuh vo mạn, dạma nduco vih, ro che
cạhcantiyón, ne cuahte ne techecạde ne yahn ihyan nación yahn Israel,
nduh che ndichio ndạta yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

31 Namin rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Simón, Simón, cuihque cudạdo, te chundah ne, chica se Dendiohs cạva
che tumerande se nchuhn nde nạn che ndạhco ndiya se nchuhn.
32 Ate u ne, covạ́h cave cạva che hua ạma yune no cạhcoman. Cuahn che
ndaconen cotehne ne, cuenecạh yan chedave yahn ihyan che ritahno ye u.
33 Ndahconan Simón, ne rạhn ye:
—Dihvé, va vedeyenó che conducó ndih, andahre conún vạcoyạhn nduco
ne mạn, andahre cóh dạma nduco ne mạn.
34 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Pedro, rạ́hn rí di te ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua
rendihche u.
35 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco nducoyạca ihyan chahn:
—Cuahn che dechúh nchuhn che nde dino, nde morral, nde indạco, hua
quenda ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?
Ndahconan ye:
—Hua dehva chinda yahn nuhn.
36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ate mạn ne, ndete che va dino yahn nchuhn, cuiquenda ne, ndete che
va morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che ametah espạda yahn ne ne,
cuendihcue ne tino rendiche ne, cua ne ạma.
37 Rạ́hn rí nchuhn te va che conahn ndudo cuh che a ndirun yáhn:
"Cạhma ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye." Nducuahn che a ndirun
che va che cuahno có ne, va che conahn.
38 Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ngạ o espạda, va yahn nuhn.
Ndahconan ye:
—Nduco sih ne, a va.

Getsemaní

39 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete Olivo nduhcạ che a rahn ye, ne
cuahn ihyan apóstol nduco ye.
40 Cuahn che ndạ ye min ne, rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Covạh nchuhn cạva che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah
nchuhn.
41 Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan chahn, ne cuahn ye cạna nạn me.
Min chehntihya ye, covạh ye,
42 ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndete che nahn ne ne, cuehnevi ne che va che chuhríhn.
Ate hua co nduhcạ che náhn. Co nduhcạ che nahn mạn ne.
43 Tuhme ndạ ạma ángel che chica ye vahchetero, ne necạh yạn ye
chedave yahn Dihvo vo.

44 Ąma chuhrihn ye che rendedecadino ye, ne tahque dito covąh ye. Ąma
chi ye nuneyąn nduhcą yun, ne ra nde ndiyąhn.
45 Chihno covąh ye ne, ndaconan ye nąn che chenun ihyan apóstol chahn,
ne ntąca ye ihyan che vateyądo ye, te ąma ndi cuno ye che rąn ye.
46 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan:
—¿Dehco che vateyądo nchuhn? Cuenecuan ne, covąh ne cąva che hua
dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde ametah cuihno cąhma ye cuahn che ndą ąma yąhn sandądo nduco
sąhn policía che redin se cudądo yąco chahte, ne ndąhnąn Judas, ąma cha
sąhn che chi cuande se vąn ihyan che ndichio chahn. Chahn ndą sąhn min
nąn Dihvo vo cąva che tenąn se ihyan.
48 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco tihcą necah u che rinducó nducoyąca
ihyan ne?
49 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol che tihcą ri ne, tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn sąhn sih nduco espąda ne?
50 Ąma cha ihyan chahn ne, chahn ye ąma sąhn decąhya yahn
chidocuyąn che tahque ndinąn, chacondąh ye revan se lądo tąh cuąco se.
51 Ate rąhn Dihvo vo:
—Hua cuhma nchuhn.
Tuhme nahn tąh ye revan sąhn min, ne ndonan.
52 Rąhn Dihvo vo ri ye chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn ndinąn yahn policía
che redin cudądo yąco mąn, sąhn intiyahn mąn:
—¿A cochi nchuhn nduco espąda mąn, nduco yąhn mąn, din ne preso u
nduhcą sąhn duco?
53 Ro ro quenún chete yąco chahte vąn nchuhn, ne hua din ne preso u.
Ate mąn ne, ndą ura yahn ne, ura che rihquentiyon chundah.

Rąhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

54 Tuhme din sąhn chahn preso Dihvo vo, quenda se ihyan vąco
chidocuyąn che tahque ndinąn. Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi ye
ihyan.
55 Din sąhn chahn ąma vącoyąhn chevah, ne vatendi se, recąh ihno se
sąhn.
56 Tuhme ndihchero ąma tąhn decąhya che nduco Pedro, nti ye min.
Ndihchero ndah te ihyan, ne rąhn te:
—Sąhnguh ne, chinduco se sąhn preso cąh.
57 Ndahconan Pedro, ne rąhn ye ri ye tąhn:
—Nde hua rendihché ihyan.
58 Namenąn me ne, ndihchero tąma se ihyan, ne rąhn se:
—Namin di, ndoque vąn sąhn che rinduco se sąhngąh.
Ndahconan Pedro:
—Ndiyu u.
59 Chihno tenduh ąma ura ne, rąhn tąma se:
—Cuąco te sąhnguh ne, chinduco se sąhngąh, te sąhn Galilea se.
60 Ndahconan Pedro:
—Nde hua devanó deh che rahn.
Nde ametah cuihno cąhma Pedro, ne cah tuh.
61 Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necąhco ye nduhcą
che rąhn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua
rendihche u.”

62 Tuhme ndihquendą Pedro, ne ą̇ma chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

63 Sąhn che redin se cudądo Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne
rahn se ihyan.
64 Dechiche se ą̇ma tino nąn ye. Rahn se ihyan, ne rąhn se:
—Cahme duh che chahn di.
65 Ą̇ma ndeh nąn ca dehtenduh rąhn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn intiyahn

66 Cuahn che a chi dave me ne, ndo dąma chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn
devano ley che dirun Moisés mąn, sąhn intiyahn mąn, ne quenda se Dihvo
vo nąn che cuhnde cąde yahn ye.
67 Min tumerune se ihyan:
—¿A di ihyan che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndete che cąhmá có nchuhn te u ne, nde hua cotahno ne.
68 Ndete che va deh che tumeruné ne, nde hua ndahconan ne yáhn.
69 Ate u che rinducó nducoyąca ihyan ne, a nun cuhndé lą̇do tąh cuą̇co
Dendiohs, ihyan min che ą̇ma yudo vederihquentiyon yahn ye.
70 Tumerune nducoyąca sąhn chahn:
—¿A di che Dąya Dendiohs tuhme ne?
Ndahconan ye yahn se:
—A u. A mąn nchuhn rąhn ne meniyon.
71 Tuhme rąhn se:
—¿Dehca din vo testigo? Nduco ndudo che tihcą rąhn se ne, a va. A mąn
vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn Pilą̇to

1 Tuhme necuan nducoyąca se, quenda se Dihvo vo nąn Pilą̇to.
2 Canąn ndere rica nunde se yahn ye, ne rąhn se:
—Ntą̇ca nuhn sąhnguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye
tumecą̇diyo yahn César. Avąne ne, rąhn se te mąn se che rey mąn, ihyan che
a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mąn.
3 Tuhme tumerune Pilą̇to ihyan:
—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo:
—U, nduhcą che rahn.
4 Rąhn Pilą̇to ri se chidocuyąn ndinąn nduco nducoyąca ihyan:
—Hua rendą̇cá nde ą̇ma nunde yahn sąhnguh.
5 Ate quendi sąhn chahn rica nunde se, ne rąhn se:
—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estą̇do yahn Galilea nde muhn,
ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn Herodes

6 Cuahn che chihnevan Pilą̇to che rąhn se yahn Galilea ne, tumerune se
ndete che min yąn vą̇co Dihvo vo.
7 Cuahn che checadino se te min yąn vą̇co ye ne, dechuh ye ihyan nąn
Herodes, te sąhn min che rihquentiyon se min, ne quenan se yąn Jerusalén
ro min.

8 Ąma chi yeno Herodes cuahn che ndihchero se Dihvo vo, te a rąhn che
nahn ndihchero se ihyan. Nducote rihnevan se che ąma rente ihyan yahn
Dihvo vo ne, quenan rino se che din ye ąma vederihno, ndihchero se.
9 Ąma ndeh nąn che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo.
10 Chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn ne,
ndevanąn se, ndere rica nunde se yahn ye.
11 Tuhme Herodes nduco sandądo yahn se ne, din duche yahn se Dihvo
vo. Tihyon se ąma tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nąn Piląto.
12 Ro menąn ne, tąn Piląto nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyąn se
nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nąn Piląto

13 Nedin dąma Piląto chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn intiyahn mąn, ihyan
yąn mąn,
14 ne rąhn se:
—Nchuhn ne, nda ne sąhnguh nán, rica nunde ne yahn che ndedecuan se
ihyan yąn. Ate tumeruné sąhn nąn nchuhn yahn dehtenduh che rica
nunde ne yahn se, ne metąh nde ąma nunde yahn se.
15 Dechúh nchuhn nduco se nąn Herodes, ne namin hua ntąca se nde ąma
nunde yahn se. Cuąco te hua dehva din se cąva che cąhno vo sąhn.
16 Tahque ndah cuáhn sąhn, ntąhté sąhn.
17 Nduyo nduyo che rendą vihco ro yudo ne, va che ntąhte se ąma preso.
18 Ate cah nducoyąca ihyan:
—¡Cuihno ne sąhn tih! ¡Cuentąhte ne Barrabás!
19 Barrabás ne, quenun se vącoyąhn, te ndedecuan se ihyan yąn che
cuhma ye nduco gobierno mąn, chihno se sandądo yahn ye mąn.
20 Ndaconan rąhn Piląto te nahn ntąhte se Dihvo vo.
21 Ate cah tun ihyan chahn:
—¡Cuenahn yąh ne sąhn! ¡Cuenahn yąh ne sąhn!
22 Ndaconan rąhn Piląto nde nąn che chi ino yune:
—¿Dehra nedin sąhnguh? Hua co cąhno vo sąhn, te metah nde ąma nunde
yahn se. Tahque ndah dín castigo sąhn, ne ntąhté sąhn.

Nahn yąh se Dihvo vo Jesucristo

23 Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica ye che conan yąh Dihvo vo. Ąma
quendi chidocuyąn ndinąn nduco ihyan chahn rah ye.
24 Tuhme cąh yune Piląto che co nduhcą che rica ye.
25 Ntąhte se sąhn che quenun vącoyąhn me nduhcą che nahn ye, ne
chihquentiyon se sandądo che nahn yąh se Dihvo vo.
26 Cuahn che quenda sandądo chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon se ąma
ihyan yąn Cirene che duche ye Simón, che cuenchi ye nahn ye viyąta, che
ntihde dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.
27 Ąma yąhn ihyan yąn mąn, ihyan ndąhta che raco ye mąn, rah rąn ye
mąn, cuahn ye nduco vih.
28 Ndihchero Dihvo vo ihyan ndąhta chahn, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ihyan yąn Jerusalén, hua cuaco ne cąva u. Cuaco ne cąva mąn
ne mąn, cąva dąya ne mąn,
29 te ndą ro che cąhma ihyan: “Ndah ro yahn ihyan ndąhta che hua
rahcoyąn ye mąn, ihyan ndąhta che hua rendąca dąya ye mąn, ihyan
ndąhta che hua retąve ye mąn.”
30 Ro min ne, cąhma ihyan co ye ico mąn, cuete mąn: “Condąh ndudo
nchuhn nuhn, cuedendeh ne nuhn.”

31 Nducote numacuahn vedetạn cạhno se u che ametah nunde yáhn ne,
ndạ ro min ne, tahque nun cạhno se ihyan nunde.
32 Namin quenda se o sạhn nunde cạva che cạhno se sạhn dạma nduco
Dihvo vo.
33 Cuahn che ndạ se nạn che duche Cuete Ine Tin Tenạhn ne, nahn yạh se
Dihvo vo dạma nduco sạhn nunde chahn. Ạma se ne, quenan yạh se lạdo
tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo tạh cueh ye.
34 Covạh Dihvo vo:
—Chida mán, cuenchahco ne yahn ihyan sih, te nde hua devano ye deh
che redin ye.
Sandạdo chahn ne, din se sortear tino yahn ye, cha sạhn quendạh yahn
se che co yahn se queri ạma.
35 Ihyan yạn chahn ne, vatendi ye, rendihchero ye. Sạhn intiyahn ne,
riyon nan se Dihvo vo, ne rạhn se:
—Tạma ca ihyan ne, ndedevahn se. Ndete che sạhn tih che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehnse ne, ¿dehco che hua
ndedevahn mạn se sạhn?
36 Namin redin duche yahn sandạdo chahn ihyan, recạh se vinagre, cuh
ye,
37 ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che di che rey yahn nación yahn Israel ne, cuendedevahn man di.
38 Tin cruz ne, ndirun ndudo griego mạn, ndudo latín mạn, ndudo hebreo
mạn, tuhcạ: “Ngạ Rey yahn nación yahn Israel.”
39 Ạma cha sạhn nunde chahn che quenan yạh se ne, riyon nan se ihyan,
ne rạhn se:
—Ndete a di ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse
ne, cuendedevahn man di mạn, cuendedevahn nuhn mạn.
40 Ate sạhn che tạma me ne, rạhva se nduco vih, ne rạhn se:
—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs, andahre quenan yah nduhcạ che
quenan yạh ye?
41 Uvo ne, a redin yahn che rechuhrihn vo, te renedihvo vo nunde yuhn
vo. Ate ihyan cuh ne, nde ạma nunde hua quendihco ye.
42 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne ne, cuenecạhco ne u, ne conan
vạhino ne u.
43 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuạco ráhn rí di te nde a mạn ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhcạ che chih Dihvo vo Jesucristo

44 Ura che a chi mạhn yạhn ne, ạma chi man numachahte iyehnse nde
nạn rahco ino a chino,
45 te chih yạhn. Tino che quendihco chete yạco chahte ne, nde, ndo o ndi.
46 Tuhme cah Dihvo vo:
—Chida mán, ndạhcó chedave yáhn tạh ne.
Chihno rạhn ye tihcạ ne, chih ye.
47 Nducote ndihchero sạhn ndinạn yahn sandạdo che tihcạ chi ne, ndeva
se yavenạn Dendiohs, ne rạhn se:
—Cuạco niyon te ihyan tih ne, metah nde ạma nunde yahn ye.
48 Nducoyạca ihyan che chenun ye min, ndihchero ye che tihcạ chi ne,
yah ri ye, ne conạhn ye, rahn ye ticua ye.
49 Ate nducoyạca ihyan che a rendihche ye Dihvo vo mạn, ihyan ndạhta
che chinduco ye Dihvo vo nde estạdo yahn Galilea mạn ne, yahn no
chahtendi ye, ndihchero ye che tihcạ chi.

50 Ạma ihyan yạn Arimatea, estạdo yahn Judea, che duche ye José che
nduco ye vạn ihyan ndinạn yahn nación yahn Israel ne, ndah ihyan ye nạn
Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.
51 Namin quenan rino ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Ihyan min ne, hua chi dạma ndudo yahn ye nduco combiero yahn ye, chih
nunde se yahn Dihvo vo.
52 Chahn ihyan min nạn Pilạto, ne chica ye sạhn che cạh yune se che
cuhche ye Dihvo vo.
53 Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan. Chahcotuma ye ạma tino ihyan,
ne chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan ra, che ndindah nạn ạma yạva.
54 Ro min ne, víspera yahn ro yudo, a cuanạn ro che rahte tuhno ihyan.
55 Ihyan ndạhta chahn che chica ye estạdo yahn Galilea nduco Dihvo vo
ne, chahn nduco ye, ne ndihchero ye nạn va yạyan mạn, tạcạ chacondihte
ye Dihvo vo mạn.
56 Cuahn che ndaconan ihyan ndạhta chahn ne, ca ye yunedạn mạn,
nunedạn mạn, ne nducote a canạn ro che rahte tuhno ihyan ne, chahte
tuhno ye nduhcạ che a va cạde.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ạma vatiyạn dạhca, ro che ndeva ndate ne, cuahn ihyan ndạhta chahn
nduco tạma te o ihyan ndạhta, quenda ye yunedạn mạn, nunedạn mạn, che
a ndihcoyạn ye.
2 Cuahn che ndạ ye nạn yạyan me ne, ndihchero ye che a ndavi tu che
ndechendih chende.
3 Chendạ ye chete yạyan me, ate hua ntạca ye Dihvo vo.
4 Ạma dihya ye chi che tihcạ, ne numanahmin ne, adenạn chinạn ye o
ángel, vatendi ye, chenun ye tino che ạma diyạhn.
5 Tuhme nde tahque dihya ihyan ndạhta chahn chi, ne chendih ye, nde
ametah nahn ndonihyon nạn ye che vạh ye. Rạhn ángel chahn nduco ye:
—¿Dehco che vạn tenạhn renuhn nchuhn ạma ihyan che quenduche ye?
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye. Cuenecạhco nchuhn cuahn che nduco
ca ne ihyan estạdo yahn Galilea, nduhcạ che rạhn ye ri ye nchuhn:
7 “U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che necạh se u tạh sạhn nunde
cạva che nahn yạh se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché.”
8 Tuhme ntạ tin ihyan ndạhta chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo.
9 Ndạca ye nạn yạyan me, conạhn ye, ne necạh cuande ye ihyan apóstol
che ndichiạma chahn mạn, ihyan chenạhn che nduco ye mạn.
10 María yahn yạn Magdala mạn, Juạna mạn, María che chaco Jacobo
mạn, nduco ihyan ndạhta chenạhn chahn ne, a ihyan chahn che necạh
cuande ye ihyan apóstol che tihcạ chi.
11 Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rạhco ye te co hua va
cuạco dave yahn ihyan ndạhta chahn che tihcạ rạhn ye.
12 Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano ye nạn yạyan me. Ndạ ye min ne,
ndihchero ye che a demạn tino che chacotuma Dihvo vo quendite min.
Ạma cuahn ino ye che tihcạ, ne conạhn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn o ihyan che cuahn ye yạn Emaús

13 A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn ạma yạn lihn che duche Emaús, ri
tenduh ndichio dạhno che rendạ yạn Jerusalén.

14 Numanahn che chenun yune ihyan chahn ne, rente ye nduco vih yahn
nducuahn che chi.
15 Ura min ndą mąn Dihvo vo nąn ihyan chahn, ne cuahn ye dąma nduco
vih.
16 Ate hua nchanąn ihyan chahn ihyan, te a tihcą va cąde che hua
nchanąn ye ihyan.
17 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Deh che rente nchuhn vąn mąn ne nduco vih che ąma rąn ne ne?
18 Ąma cha ihyan chahn che duche ye Cleofas ne, ndahconan ye:
—¿A demąn ndih che tąma yąn cochi ne, che hua devano ne dehtenduh
che chi yąn Jerusalén ro cuh?
19 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh chi min ne?
Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ąma ndeh nąn dehtenduh chahno chi Jesús yahn yąn Nazaret. Ihyan
min ne, ąma ihyan profeta che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte
nąn Dendiohs mąn, nąn ihyan mąn, che din ye vederihno mąn, chicuahn ye
mąn.
20 Chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn intiyahn mąn ne, chih nunde se yahn
ye, ne necąh se ihyan tąh sąhn che nahn yąh se ihyan.
21 Nuhn ne, chenan ino nuhn che a ihyan min che ndedevahn ye ihyan
nación yuhn vo, Israel. Mąn ne, a chi ino ro che chihno se ihyan.
22 Avąne ne, ąma rendedecadino nuhn, te ąma o ihyan ndąhta che
chinduco ye nuhn ne, chahn ye nąn yąyan ura che chi dave,
23 ate hua ntąca ye ihyan min chete yąyan me. Cuahn che ndaconan ye
ne, rąhn ye te ndihchero ye ángel. Angel chahn ne, rąhn ye te a ntuche
ihyan min.
24 Tuhme chahn ąma o combiero yahn nuhn nąn yąyan me, ne ntąca ye
nduhcą che rąhn ihyan ndąhta chahn, ate hua ndihchero ye ihyan min.
25 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¡Ąma tuntu nchuhn! ¡Tąca che hua renahn ne nduhcą che dirun ihyan
profeta!
26 ¿A ndiyu a nihnde cąde che ihyan che a va cąde che chi ye, ndedevahn
ye ihyan iyehnse ne, chuhrihn ye dehtenduh che tuhchan mąn, ndą ye
vahchetero mąn?
27 Tuhme cąh cuande ye ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, canąn ye
nde che dirun Moisés mąn, che dirun nducoyąca ihyan profeta mąn, yahn
nduhcą che cuahno ye co.
28 Ndą ihyan chahn yąn lihn me, ne din cą Dihvo vo che nahn chuh dąma
ye, cąhn ye tahque yahn ca.
29 Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che conan ye min, te a chi chino.
Tuhme chendą ye chete vah, chinduco ye ihyan chahn.
30 Ura che chahte ye, cheh vino ye ne, chetąh Dihvo vo pąn, necąh ye
nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cąh ye ihyan chahn.
31 Ura min nchanąn ihyan chahn te a ihyan min che Dihvo vo, ne adenąn
no chehnąn ihyan chahn ihyan.
32 Tuhme rąhn ye nduco vih:
—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo numanahn che rente ye nduco vo mąn,
ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs mąn, cuąhn yune?
33 Ndetąhno ndaconan ihyan chahn yąn Jerusalén, ne ntąca ye ihyan
apóstol che ndichiąma chahn che ndi dąma ye nduco ihyan chenąhn chahn.

34 Ihyan che ndi dạma ye min ne, rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—Cuạco che ntuche Dihvo vo, te chihnde ro ye nạn Simón.
35 Tuhme necạh cuande ihyan che o chahn nduhcạ che chahno ye chi cuạhn yune mạn, nduhcạ che nchanạn ye Dihvo vo ura che ndeh ye pạn mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

36 Numanahn che rente ihyan chahn yahn dehtenduh che tihchan ne, adenạn chinạn ye Dihvo vo che nti ye mendạhn. Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Dehve rạhco nchuhn.
37 Dihya ihyan chahn chi, rạhco ye te co ạma vaco ndihchero ye.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn mạn, ndeh rendedecadino ne mạn?
39 Condihche ne yạhvetạh mạn, cạh mạn, te a u che ntí nạn ne. Conahn tạh ne u, ne condihche ne te va yute yáhn mạn, va ine yáhn mạn, ndiyu ạma vaco nduhcạ che rendedecadino ne.
40 Chihno rạhn ye chemin ne, nạhma ye yạhvetạh ye mạn, cạh ye mạn, ihyan chahn.
41 Ate nducote ạma cuahn ino ihyan chahn mạn, ạma yeno ye mạn ne, nde ametah cotahno ye. Chemin che tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A va deh che chuh vo muhn ne?
42 Tuhme cạh ihyan chahn ạma ndi yạhca ndiyuche nduco ạma ndi vạconedih yahn.
43 Cheh ye mạn, chih ye mạn, nạn ihyan chahn.
44 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che nduco cá nchuhn ne, a te cuandé nchuhn te va che conahn nducuahn che nihnde cạde che cuahno có, nduhcạ che a ndirun nạn ley che dirun Moisés mạn, nduhcạ che dirun ihyan profeta mạn, nduhcạ che ndirun nạn libro yahn Salmo mạn.
45 Tuhme din Dihvo vo che chenahn ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs,
46 ne rạhn ye:
—A tihcạ va che conahn nducó nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs. U che a va cạde che chí, ndedeváhn ihyan iyehnse ne, a tihcạ nihnde cạde che cạhno se u nduhcạ a chi. Namin a nihnde cạde che cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
47 Va che dechúh ihyan, cuahndudo ye muhn yạn Jerusalén mạn, nde nducuahn nación mạn, che nto ino ihyan nunde yahn ye cạva che nchahco Dendiohs yahn ye.
48 A nchuhn che ndihchero ne nducuahn dehtenduh che tihcạ chinahn, ne va che cuahndudo ne.
49 Condihche nchuhn. Nduhcạ che a te Chidá ndudo yahn ye ne, u dechúh Vaco Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan rino nchuhn muhn yạn Jerusalén nde ndạ ro che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Condạ Dihvo vo Jesucristo vahchetero

50 Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn nde yạn Betania. Chenihyon tạh ye, ne chica ye Dendiohs cạva ihyan chahn.
51 Tuhme chica ye min, ne condạ ye vahchetero.
52 Ndeva ihyan chahn yavenạn Dihvo vo, ne conạhn ye yạn Jerusalén, ạma yeno ye.
53 Min chete yạco chahtenun ye ro ro, rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

1 Cuahn che metah cuhnde iyehnse ne, a va ą̈ma ihyan che duche ye
Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan min ne, nduco ye Dendiohs Chida, ne
Dendiohs ye.
2 Nde nąn che canąn nducuahn ne, a nduco ye Dendiohs.
3 A nduco ye Dendiohs dendah ye nducuahn. Ndendi ndendita che va ne,
a nduco ye dendah ye.
4 Ihyan min ne, a va cą̄de che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne
anduhnecą̄ dave yahn yą̄hn che ri ro dave nąn ihyan ne, tihcą̄ ihyan min, te
chicuahn ye nduḍo yahn Dendiohs ihyan.
5 Quechica ye vąn ihyan nunde, chicuahn ye ihyan, ne andahre nahn
ndą̄hco ndiya ihyan chahn vederihquentiyon yahn ye, ate hua chicha ye, te
vederihquentiyon yahn ye ne, anduhnecą̄ dave yahn yą̄hn che rendihco
dave nąn che man.
6 Ą̈ma yune ne, tendą̄hnun Dendiohs ą̈ma ihyan che duche ye Juąn,
7 cą̄h ye vederihquentiyon ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ihyan
min che a va cą̄de che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, cą̄va che
cahnevan nducoyą̄ca ihyan, ne cotahno ye.
8 Juąn ne, ndiyu mąn ye che ndedevahn ye ihyan iyehnse, te
vederihquentiyon che quenan cuma ye ne, che cuahndudo ye yahn ihyan
min che a va cą̄de che chi ye.
9 Ro che quechica Juąn cahndudo ye ne, a cochi nino ro che cuanąn
ntiyon yahn ihyan min che cacuahn ye nducoyą̄ca ihyan iyehnse nduhcą̄
che nahn Dendiohs che runecą̄de cuahtechica ye.
10 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndą̄ ye iyehnse, ne
andahre nduco ye Dendiohs dendah ye iyehnse, ate ihyan iyehnse ne,
chacondą̄h vedą̄me ye ihyan.
11 Ndą̄ ye muhn iyehnse cuh che dendah mąn ye, ate ihyan nación yahn
ye ne, chacondą̄h vedą̄me ye ihyan.
12 Me ihyan che nevahnecun ye ihyan, chitahno ye ihyan ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, ndą̄hco ye ihyan chahn tą̄h Dendiohs, nedin
dą̄ya ye ihyan.
13 Ihyan chahn ne, chi dą̄ya Dendiohs ihyan, ndiyu cą̄va ndą̄ta yahn ye,
nde huane yahn che tihcą̄ nahn indihte yahn ye, te mąn Dendiohs nedin
dą̄ya ye ihyan.
14 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndo ye nduhcą̄
ihyan iyehnse, ne quechica ye neve nduyo vąn nuhn. Ndihchero nuhn che
ą̈ma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, ne tumacadino nuhn che
Dą̄ya Dendiohs Chida ihyan. Metah nde ą̈ma ihyan nduhcą̄ ye. Ą̈ma chahte
vedeyahino quenan cuma ye mąn, demąn nduḍo cuą̄co chicuahn ye mąn.
15 Ą̈ma yune ne, rą̄hn Juąn yahn ihyan min tuhcą̄:

—A ihyan tih che renté yahn ye ro menąn me cuahn che rą́hn rí nchuhn
che cochi ą̈ma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye
che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse.
16 Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, redin
yahino ye nducoyą̄co vo.

17 Ihyan min ne, Dihvo vo Jesucristo, che dechuh Dendiohs ihyan,
chicuahn ye Ndudo yahn ye mạn, yahn vedeyahino yahn ye mạn, ne
chemin ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che dirun Moisés.
18 Nde ạma ihyan, hua ndihche ye Dendiohs Chida. Ate Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Daya mạn ye, che ạma yahino ye ne, a ihyan min
che chicuahn ye uvo tạcạ ye.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo

19 Ạma yune ne, sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che vate se yạn
Jerusalén ne, dechuh se ạma o chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn levita che
redin se cudạdo nạn ta mạn, che chahn se tumerune se Juạn deh
vederihquentiyon quenan cuma ye.
20 Juạn ne, rạhn cuạco ye ri ye sạhn chahn:
—U ne, ndiyu ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
21 Tumerune se ihyan:
—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih che profeta Elías ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
Tumerune tun se ihyan:
—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta che a va cạde che chi ye ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
22 Ndaconan tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan cuma ne ne?, te va che necạh cuande
nuhn ihyan ndinạn yahn nuhn che tahve ye nuhn. ¿A hua co cạhma ne co
ne nuhn deh ntiyon quechica ne ne?
23 Ndahconan Juạn yahn se:
—Ntiyon che quechicá ne, che rahndudó yạhn nạn che metah duhva
nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ: “Cuihcoyạn nchuhn chedave
yahn ne cạva che nevahnecun ne Dihvo vo cuahn che ndạ ye.”
24 Sạhn ndinạn che dechuh se sạhn chahn ne, fariseo se.
25 Rạhn se ri se Juạn:
—Nducote ndiyu ndih ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse, nde huane Elías, nde huane profeta min ne, ¿deh cuande che
rehdenune ne ihyan tuhme?
26 Ndahconan Juạn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ntiyon che quechicá ne, che rihcoyán chedave yahn ihyan cạva che
nevahnecun ye Dihvo vo, ne chemin che rehdenuné ihyan. Ihyan min ne,
quechica ye nación yuhn vo, ne nde hua rendihche nchuhn ihyan.
27 A va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse, ne a va cạde che chi ye tah
cuahn adive che co u. U ne, nde hua rigonun chihvé cạva che có mare ạma
sạhn decạhya yahn ye.
28 Ro min ne, quenan Juạn rehdenune ye ạma cuạn nạn che duche
Betábara, chihto ico Jordán, lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn. Min che
chahn sạhn chahn tumerune se ihyan.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse

29 Tạma ro me ne, ndạ nino Dihvo vo, ne cuahn che ndihchero Juạn ihyan
ne, rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—Condihche nchuhn. A ihyan tih che dechuh Dendiohs ihyan. Nduhcą ąma itecuche lihn che co te vedino cąva nunde yahn ihyan ne, tihcą ye, cąhco mendąhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
30 A ihyan tih che renté yahn ye ro min cuahn che tuhcą rąhn: “Cochi ąma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse.”
31 Ro menąn me ne, nde hua devanó che a ihyan tih, ihyan che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Ate nducote a devanó che va che chi ye ne, chemin che rehdenuné ihyan nación yuhn vo Israel, cąva che cuahteyąn ye, ne nevahnecun ye ihyan.
32 Namin rąhn Juąn ri ye ihyan chahn:
—Ndihcheró Vaco Ndah yahn Dendiohs, nduhcą ąma icui, chiya, ne quenun ihyan tih.
33 Ro menąn me ne, nde hua devanó duh ihyan che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, ate Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u cąva che cuehdenuné ihyan yąn ne, rąhn ye ri ye u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yáhn, conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun Vaco Ndah yáhn ihyan yáhn.”
34 Mąn ne, a ndihché ihyan, ne rąhn rí nchuhn te Dąya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canąn din ye ntiyon yahn ye

35 Tąma ro me ne, a min tun quenan Juąn nduco o ihyan che rinduco ye ihyan.
36 Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rąhn Juąn ri ye ihyan chahn:
—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhcą ąma itecuche lihn che co te vedino cąva nunde yahn ihyan ne, tihcą ye, te cąhco mendąhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
37 Chihnevan ihyan che o chahn che tihcą rąhn ye, ne cuahn ye cuąhn nąn cuahn Dihvo vo cąva che conduco ye ihyan.
38 Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:
—¿Deh renuhn nchuhn?
Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vąco ne.
39 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.
Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nąn che quenan ye, ne nducote a ri tenduh nąn rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.
40 Ąma cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro.
41 Ihyan min ne, cuahn che ndąca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntąca vih ye ne, rąhn ye ri ye ihyan:
—Ntąca nuhn ihyan min che Mesías.
Ihyan nación yahn Israel ne, rąhn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
42 Ndetąhno quenda ye dihno ye nąn quenan Dihvo vo, ne cuahn che ndą ye ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Di ne, doche Simón, dąya Jonás, ate mąn ne, ndąhcó che doche Cefas —che nahn cąhma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Felipe nduco Natanael cąva che conduco ye ihyan

43 Cuahn che a chi cun ro min ne, tạhn nun Dihvo vo ạma ihyan che
duche ye Felipe, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estạdo yahn
Galilea.
44 Felipe ne, yạn Betsaida yạn vạco ye. Dạma yạn vạco ye nduco Andrés
mạn, Pedro mạn.
45 Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ạma amigo yahn ye che duche ye
Natanael, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ntạca nuhn ihyan min che dirun Moisés mạn, ihyan profeta mạn, yahn
ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús dạya José. Nazaret yạn vạco ye.
46 Rạhn Natanael ri ye Felipe:
—¿Tạcạ che yạn min quendạh ạma ihyan che cochihve ye?
Ndahconan Felipe yahn ye:
—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.
47 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne
rạhn ye:
—Ihyan cuh che cuạco ne, redin yahn che cạhmo vo yahn ye che ihyan
nación yahn Israel ihyan, te hua o nạn o chende ye.
48 Cuahn ino Natanael, ne rạhn ye:
—¿Tạcạ che a rendihche ne u?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ndihcheró di nde ura che metah yạhve Felipe di, ura che ve min mạn
yạhn higo me, ne a checadinó nduhcạ ihyan di.
49 Tuhme rạhn Natanael ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndih che Dạya Dendiohs, ndih che Rey yahn nación
yuhn vo Israel.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chitehne u, yahn che ráhn rí di che ndihcheró di mạn yạhn higo me
mạn, yahn che checadinó nduhcạ ihyan di mạn, ate ráhn rí di te nde hua
cạhn ine cạva chemin, te comạn ndihchero vederihno che tahque rahte ca.
51 Namin rạhn ye ri ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn
Dendiohs che te ye quenan cumá, ne anduhnecạ ndete che condah
vahchetero, ndihchero ne u che rinducó nducoyạca ihyan, che cuahn cochi
ángel yahn ye nạ́n.

2

Vihco che rihnevạco ihyan yạn Caná, estạdo yahn Galilea

1 Cuahn che a co ino ro che chinduco Felipe mạn, Natanael mạn, Dihvo vo
ne, chihnde ạma vihco che rihnevạco ihyan, ạma yạn che duche Caná,
estạdo yahn Galilea. Chaco Dihvo vo ne, a quenan ye min.
2 Namin Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan ne, yạhve ihyan che
redin vihco me ihyan cạva che cạhn ye conduco ye.
3 Cade mendạhn vihco me ne, a chihno vino, ne rạhn chaco Dihvo vo ri ye
ihyan:
—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A hua conen tah ihyan?
4 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chacó, metah deh cuande che cạhma ne nducó yahn vino, te metah ndạ
ura che cuhnde ro vederihquentiyon che quenan cumá.
5 Tuhme rạhn chaco ye ri ye sạhn che chenan se rinan se nạn vihco me:

—Codinahn nchuhn nducuahn che cạhcantiyon ye.
6 Min vate ạn chite rahte che demạn tu ndi ndah. Chite chemin chan ne,
che retoh ihyan nación yahn Israel, rih ye nune che renạno ye dehtenduh
cạva che co vihco nduhcạ costumbre yahn ye. Queri ạma chite chemin
chan ne, rahn tenduh ạma ciento litro nune.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Cuedecuto nchuhn nune chite che tihchan vate tạn.
Cuahn che a chihno decuto nahn se chite chahn ne,
8 tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Mạn ne, cuetendạh nchuhn tah, ne cạh ne ndạco ndihte.
Dinahn sạhn chahn,
9 ne cạh se ndạco ndihte me, dechihn ye. Nune me ne, a ntạcondạ vino,
nde hua devano ndạco ndihte me ti chica, atenạn sạhn chahn. Tuhme cah
ye sạhn che rihnevạco me,
10 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nducoyạca ihyan che redin ye vihco ne, dinoca vino ndah recạh ye, ne
cuahn che a yạ ndih ihyan ne, recạh ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra cuande
che denderen che redin, nde mạn tendah vino ndah?
11 Tihcạ chi che canạn din Dihvo vo vederihno, min yạn Caná, estạdo
yahn Galilea, chihco ro ye che ạma yudo vederihquentiyon che quenan
cuma ye, ne ihyan che rinduco ye ihyan ne, chitahno ye ihyan.
12 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo yạn Capernaum nduco chaco ye mạn,
dihno ye mạn, ihyan chahn che rinduco ye ihyan mạn, ne min chahtenan
ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye sạhn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yạco

13 Cuahn che a ndạ nino vihco ro yudo che renun vạn ihyan nación yahn
Israel ne, cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén.
14 Cuahn che ndạ ye min ne, cuahn ye chete yạco chahte, ne min chenun
sạhn che rendihcue itenine mạn, sạhn che rendihcue itecuche mạn, sạhn
che rendihcue icui mạn. Namin min chenun sạhn che rendahcorun tume,
vate se nạn mesa yahn se.
15 Tuhme din chine ye ạma ndi ihyo, ne nduco chemin ndetendạh ye sạhn
chahn chete yạco, nde nduco itenine yahn se mạn, itecuche yahn se mạn.
Me sạhn che rendahcorun tume chahn ne, chih muhn chih min ye mesa
yahn se, chihtera ye tume me ndiyạhn.
16 Me sạhn che rendihcue icui chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—¡Cuahn nchuhn cuạhn chevah nduco dehtenduh yahn ne! ¡Hua tuma ne
yạco yahn Chidá cạva che ndihcue ne dehtenduh yahn ne!
17 Ura min ne, ntạ tin ihyan che rinduco ye ihyan nduhcạ che a ndirun
yahn ye nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “¡Ạma yahinó yạco yahn ne! ¡Hua
cuahnecún che ndere din ihyan, cuahtenun ye chete!”
18 Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che redin se cudạdo min ne, rạhn
se ri se Dihvo vo:
—Codin ạma vederihno, ndihchero nuhn, cuhnde ro deh
vederihquentiyon che quenan come che tihcạ redin.
19 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che ndahtera nchuhn yạco cuh ne, cuihno ino ro ne, nedin numá.
20 Tuhme rạhn se ri se ihyan:
—O raco ạn nduyo chendah ihyan, che dendah ye yạco cuh, ¿a rahque che
nduco ino ro no nedin nome?

21 Sąhn chahn ne, hua chenahn se. Rąhco se che yahn yąco che nti min
che tihcą rąhn ye. Ate rąhn ye yahn mąn ye, ndiyu yahn yąco.
22 Ndą ro che ndedetuhche Dendiohs ihyan vąn tenąhn ne, tuhme ntą tin
ihyan apóstol yahn ye yahn che tihcą rąhn ye, ne chitahno ye Ndudo yahn
Dendiohs, chenahn ye che nduco ndudo che tihcą rąhn ye ne, conahn che
va che ntuche ye vąn tenąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendedecadino ihyan

23 Numanahn che quenan Dihvo vo yąn Jerusalén ro yudo me ne, ąma
yąhn ihyan chitahno ye ihyan, yahn vederihno che din ye.
24 Ate Dihvo vo ne, hua chichahtino ye ihyan chahn, te a devano ye
nduhchan ihyan iyehnse, rendacorun ye vederendedecadino yahn ye.
25 Hua rendotenan ye che cąhma ihyan nduco ye tąchan ye, te a mąn ye
devano ye deh che rendedecadino queri ąma ihyan.

3

Nicodemo ne, chendihchero ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihnde ąma ihyan, partido yahn fariseo, che duche ye Nicodemo.
Ihyan min ne, nduco ye vąn ihyan ndinąn yahn ihyan nación yahn Israel.
2 Tuma ye ąma vino, chahn ye chendihchero ye Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih cąva che
cacuahn ne nuhn, te nde ąma ihyan hua co din ye vederihno che redin ne,
ndete che hua nduco Dendiohs ihyan.
3 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí ndih te cąva che nedin yahn Dendiohs ihyan,
cąhcantiyon ye ihyan ne, va che cuahteyąn ye quenuma ra.
4 Cuahn ino Nicodemo chi, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—¿Tącą chemin? ¿Tącą co ndonun ąma ihyan che a ndico ye chete chaco
ye cąva che ndaconan cuhndeyąn ye?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí ndih te ne, atenąn ihyan che din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che ndacorun vederendedecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra,
cuedenune ye ne, atenąn ihyan chahn che nedin yahn Dendiohs ihyan,
cąhcantiyon ye ihyan.
6 Daya ihyan iyehnse ne, ihyan nunde. Ate ihyan che redin Vaco Ndah
yahn Dendiohs che rendacorun vederendedecadino yahn ye, rendo ye
ihyan ra ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.
7 Hua cąhn ino ne yahn che rą́hn rí ndih: “Nducoyąca ihyan, nahn che
ndacorun vederendedecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra.”
8 Yuhne ne, rano muhn min, ne andahre rihnevan ne, ate hua devano ne
ticuąhn rechi, nde huane ticuąhn rahn. Atihnocą Vaco Ndah yahn
Dendiohs, te hua devano ne tącą redin che rendacorun vederendedecadino
yahn ihyan, rendo ye ihyan ra.
9 Tuhme tumerune Nicodemo ihyan:
—¿Tącą che rąhn ne?, te hua renáhn.
10 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Tącą che ihyan ricuahn yahn ihyan nación yahn Israel ndih, ne hua
renahn ne che rą́hn nduco ne?
11 Cuąco rą́hn rí ndih te nuhn ne, rąhn nuhn ri nuhn nchuhn yahn
dehtenduh che devano nuhn mąn, che a ntihche nuhn mąn, ate nchuhn ne,
hua ritahno ne.

12 Nducote hua ritahno nchuhn che renté nduco ne yahn dehtenduh che
ri iyehnse ne, tahque hua cotahno ne ndete che nté nduco ne yahn
vahchetero.
13 'Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua nahn ye vahchetero, cạva che co nte ye
yahn. Atenạn u che rinducó nducoyạca ihyan, te min chicá, ne min va che
ndaconán.
14 Nduhcạ che chaconahn Moisés cu che ntạve ye me tin ạma yạhn min
yạhn nạn che metah duhva ne, tihcạ u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va
che cuaconahn yạh ihyan u nạn ạma cruz,
15 cạva che ndevahn nducoyạca ihyan che cotahno ye u, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

Nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan iyehnse

16 'Tihcạ, te ạma yahino Dendiohs ihyan iyehnse, ne andahre ạma
ndiyạhn ra Dạya ye, ate chihco mendạhn ye ihyan, cạva che nducoyạca
ihyan che cotahno ye ihyan min ne, ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
17 Dechuh Dendiohs Dạya ye muhn iyehnse cuh, ndiyu cạva che din ye
castigo ihyan iyehnse, ate cạva che cotahno ihyan iyehnse ihyan min,
ndedevahn ye ihyan.
18 'Ihyan che ritahno ye Dạya Dendiohs ne, hua co ye castigo. Ate ihyan
che hua ritahno ye ne, a vate mendạhn ye che co ye castigo, te hua ritahno
ye Dạya mạn Dendiohs.
19 Ihyan che hua ritahno ye Dạya Dendiohs ne, a vate mendạhn che co ye
castigo, te ndạ ihyan min muhn iyehnse cuh, chicuahn ye Ndudo yahn
Dendiohs, ate ihyan chahn ne, tahque yeno ye che quendi ye cuahtendihco
ye nunde, ne chemin che hua chitahno ye.
20 Nducoyạca ihyan che riquendi ye rahtendihco ye nunde ne, rahcotạhn
ye yahn Ndudo yahn Dendiohs. Hua renevahnecun ye, te hua nahn ye che
cuhnde ro nunde yahn ye.
21 Ate ihyan che runecạde vatechica ye ne, renevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs, cạva che cuhnde ro che rinduco Dendiohs ihyan nạn dehtenduh
che redin ye.

Juạn Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

22 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan,
estạdo yahn Judea. Min chahtenan ye neve ro, ne chidạma ihyan,
chedenune ye.
23-24 Ro min ne, metah din se preso Juạn, ne quenan ye ạma cuạn nạn che
duche Enón, nino yạn Salim, rehdenune ye ihyan che rendạ ye, te min ne,
ạma va nune.
25 Tạhn min ne, ndạ ạma o sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, ne
chahtecuhn chende se nduco ihyan che rinduco ye Juạn, ndạhchenan se
che redenune ihyan.
26 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye Juạn:
—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco ne cuahn che quenan ne viche lạdo
cạh yahn ico Jordán, che nte ne yahn ye nduco nuhn ne, mạn ne,
rehdenune ye ihyan, ne ạma yạhn ihyan rinduco ye ihyan.
27 Rạhn Juạn ri ye ihyan:
—Queri ạma vo ne, a mạn Dendiohs ndihco ye tạh vo ntiyon che redin vo.
28 A rạhn cuạcó rí nchuhn te ndiyu u, ihyan che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, te ntiyon che ndihco Dendiohs tạh ne, che
cạhcoyán chedave yahn ihyan cạva che nevahnecun ye ihyan min.

29 Nan vihco che rihnevaco ihyan ne, ama ri yeno ndaco ndihte cuahn
che ndihchero ye che yeno sahn che cahnevaco se, te a devano ye te ndahca
rinahn ntiyon che quenan ye. Atihnoca u, te ama ri yenó yahn che ama ri
yahn ihyan rinduco ye ihyan min.
30 Ihyan min ne, a va cade che co chahte ntiyon yahn ye, ne u ne, a va
cade che cuihno ntiyon yáhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che nda ye muhn iyehnse cuh

31 Dihvo vo ne, chica ye vahchetero, ne ndinan ye yahn nducoyaco vo.
Ihyan iyehnse ne, rahndudo ye deman yahn dehtenduh che ri iyehnse cuh.
32 Ihyan min ne, rahndudo ye yahn dehtenduh che ri vahchetero, che
ndihche ye man, chihnevan ye man, ate atenan ama o ra ihyan ritahno ye.
33 Ihyan che ritahno ye ne, recah dito ye Ndudo yahn Dendiohs che
rahndudo ihyan min, rihco ro ye che cuaco.
34 A Dendiohs dechuh ye ihyan min, din ye che quenun Vaco Ndah yahn
ye ihyan, quenan cuma ye nducuahn vederihquentiyon yahn. Chemin che
numacuahn vederihquentiyon min rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
35 Dendiohs Chida ne, yahino ye ihyan min che Daya ye, ndahco ye
ducuahn vederihquentiyon tah ye.
36 Ihyan che ritahno ye ihyan min che Daya Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan min ne, hua
ndaca vahchetero cuahtenan ye. Tahque ndah ne, ama yah castigo din
Dendiohs ihyan.

4

Ama tahn nación yahn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

1 Tahn min ne, ama yahn ihyan rinduco ye Dihvo vo, redenune ye, ne
checadino sahn fariseo che tahque yahn ihyan rinduco ye Dihvo vo che co
Juan.
2 Ndiyu man Dihvo vo che rehdenune ye ihyan chahn, te ihyan apóstol
yahn ye.
3 Nducote hua nahn Dihvo vo che co yudo yahn sahn chahn, yahn che
ama yahn ihyan rinduco ye ihyan ne, chica ye min estado yahn Judea,
conahn ye estado yahn Galilea.
4 Yune cuahn nan che cuahn ye ne, chuh nación yahn Samaria.
5-6 Ama ro, tenduh nan inguiyahn ne, nda ye chihto ama yan yahn
Samaria che duche Sicar, nan yahn yahn Jacob che chihco ye yahn daya ye
José. Min va ama pozo nune che duche Pozo yahn Jacob, ne ducote ndi
cuno Dihvo vo ne, cuahn ye chihnde ye chihto pozo me.
7-8 Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn ye viyan me cua ye dehtenduh che
cheh ye nduco vih. Ura min ne, nda ama tahn yan min nan pozo me tendah
te nune, ne rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—¿A hua te tah nune, cúh?

9 Cuahn ino te, ne rahn te ri te ihyan:

—¿Taca che rica ne nune cuh ne u?, te ndih ne, ihyan nación yahn Israel
ndih, ne u ne, ihyan nación yahn Samaria u.

(Tihca rahn te, te ihyan nación yahn Israel ne, nde hua rente ye nduco
ihyan nación yahn Samaria.)

10 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Nde hua renehn yahn vedeyahino yahn Dendiohs, nde hua devene duh u che ricá nune di, te ndete che devene ne, man caque nune u, nune min che vedevihche yahn ihyan iyehnse.

11 Rạhn te ri te ihyan:

—Pozo cuh ne, ạma yạno, ne ndih ne, nde hua nda ne deh che tendạh nduco ne nune, ¿ti ra ngua ne nune che rạhn ne che te ne u?

12 Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino ye pozo cuh, chichihve yahn mạn ye mạn, yahn dạya ye mạn, yahn ite ndạta yahn ye mạn, ne mạn ne, nuhnde tạh nuhn. ¿A rạhco ne che tahque rigonun chihve ne che co ihyan min?

13 Rạhn ye ri ye tạhn:

—Nducoyạca ihyan che cuh ye nune tih ne, ndaconan co yạca ye.

14 Ate ihyan che cuh ye nune che cáh ne, ametah ndaconan co yạca ye, te nune min ne, hua ndạ ro che tihnan, ne din che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

15 Tuhme rạhn te ri te ihyan:

—Te ne nune che rạhn ne me, cúh, cạva che ametah ndaconan co yạcá, ne hua conan cuma che chí tendáh nạn pozo cuh.

16 Rạhn ye ri ye tạhn:

—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi nduco se.

17-18 Ndahconan te yahn ye:

—Metah incháhn.

Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:

—Cuạco rahn che metah inchahn, te ro menạn ne, uhn inchahn nenan come, ate sạhn che quenan come mạn ne, ndere quenen nduco se.

19 Cuahn che chihnevan te che tihcạ rạhn ye ne, rạhn te ri te ihyan:

—Che tihcạ rạhn ne ri ne u ne, a ndero ndi che ihyan profeta ndih.

20 Ihyan ndico yahn nuhn ne, muhn cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenạn Dendiohs, ne nchuhn ihyan nación yahn Israel ne, rạhn ne te min yạn Jerusalén va che ndeva vo yavenạn ye. ¿Cha che cuạco ne?

21 Ndahconan ye yahn te:

—Cuedevene te ndiyu demạn cuete cuh, nde huane demạn yạn Jerusalén ndeva ihyan yavenạn Dendiohs Chida, te a ndạ ro che, adecotino che chenan ihyan ne, a min no co ndeva ye yavenạn ye.

22 Nchuhn, ihyan nación yahn Samaria ne, nde hua devano ne tạcạ va cạde che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs. Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, a devano nuhn, te a vạn ndạta yahn nuhn, quendạh ihyan che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

23 A ndạ ro che ihyan che redin yahn che cạhmo vo che rendeva ye yavenạn Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenạn ye numacuahn chedave yahn ye mạn, numa cuạco mạn, te ihyan min ne, nahn ye che tihcạ ndeva ihyan yavenạn ye.

24 Dendiohs ne, ạma Vaco, ne ihyan che rendeva ye yavenạn ye ne, nahn che ndeva ye numacuahn chedave yahn ye mạn, numa cuạco mạn.

25 Rạhn te ri te ihyan:

—A devanó che va che chi ihyan min che Mesías, che a va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuahn che ndạ ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.

26 Rạhn ye ri ye tạhn:

—A u, ihyan min, che renté ndoque.

27 Ura min ntą ihyan apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyan chahn che rente
ye nduco ąma ndąhta, ate nde ąma ye hua chihquino ye tumerune ye ihyan
deh chica ye tąhn mąn, deh yahn che rente ye nduco te mąn.
28 Tuhme chihco te cuhte yahn te min, conąhn te, ne rąhn te ri te ihyan
viyąn:
29 —Cochi nchuhn ndihchero ne ąma ihyan che rąhn ye ri ye u nducuahn
che nedín. Co a ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
30 Tuhme cuahn ihyan yąn quendihchero ye Dihvo vo.
31 Numanahn min ne, rąhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cheh inguiyąhn ne?
32 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—U ne, va ąma comida yáhn, che nde hua devano nchuhn yahn.
33 Ate hua chenahn ihyan chahn deh conahn che tihcą rąhn ye, ne rente
ye vąn mąn ye nduco vih:
—¿A va duh che checu che cheh ye, che tihcą rąhn ye?
34 Tuhme rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Che dináhn nąn ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u ne,
chemin che vedeyeno yáhn, anduhnecą ąma comida yáhn.
35 Nchuhn ne, rąhn ne te renda ca te cun iyo cąva che ndevąhn ihyan
ndute ndąta. Ate u ne, ráhn rí nchuhn te, nde meniyon ne, ąma yąhn ihyan
vateyąn ye cąva che cąhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs che cuahndudo ne.
36 Nąn ntiyon yahn ihyan ne, nąhn cuąn ne, ąma ye rino ye ndute ndąta,
ne tąma ye rendevąhn ye cuahn che a ri yahn. Atihnocą nąn ntiyon yahn
Dendiohs, te nąhn cuąn ne, ąma ye ranąn ye rahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne tąma ye riquendi ye, tuhme ritahno ihyan. Ihyan che ritahno
ye ne, rendevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Me
ihyan che redin ye ntiyon min, ihyan che rahndudo ye menąn mąn, ihyan
che rahndudo ye cuahn che a ritahno ihyan mąn ne, rahte yeno ąma tąma
ye nduco vih.
37 Nducote tihcą ne, riquendąh cuąco ndudo che tuhcą rente ihyan: “Ąma
ye rino ye ndute ndąta, ne tąma ye rendevąhn ye cuahn che a ri yahn.”
38 U ne, dechúh nchuhn, cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs nąn che a
vih ihyan nedin ye ntiyon, ne ndondą tąh ne ntiyon min quendi ne.
39 Ąma yąhn ihyan yąn min, rente tąhn min nduco ye yahn che rąhn
Dihvo vo ri ye tąhn nducuahn che nedin te, ne chitahno ye ihyan.
40 Chemin che cuahn che ndą ihyan yąn chahn nąn Dihvo vo ne, yąhve ye
ihyan che conan ye min. Quenan ye yąn min o ro,
41 ne nde tahque yąhn ca ihyan chitahno ye ihyan cuahn che chihnevan
ye che rahndudo ye.
42 Tuhme rąhn ihyan yąn chahn ri ye tąhn min:
—Chitahno nuhn ihyan min, yahn che nte yahn ye nduco nuhn. Ate mąn
ne, tahque chichahtino nuhn ihyan, te chihnevan mąn nuhn che rahndudo
ye. A devano cuąco nuhn te a ihyan min che a va cąde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ąma sąhn dihn, dąya ąma sąhn ndinąn

43 Chihno nduh che o ro min ne, chica Dihvo vo yąn min cuahn ye cuąhn
estądo yahn Galilea.
44 Nducote mąn ye rąhn ye te atenąn ihyan tąma yąn che renevahnecun
ye ihyan profeta, ndiyu ihyan yąn vąco ye ne, chemin che cuahn ye min.

45 Cuahn che ndạ ye ne, ihyan che vate ye min ne, ạma nevahnecun ye
ihyan, te namin chahn ihyan chahn yạn Jerusalén vihco ro yudo, ne
ndihchero ye vederihno che din ye min.
46-47 Cuahn che quechica ye min estạdo yahn Galilea ne, ndạ tun ye yạn
Caná, yạn min nạn che din ye vederihno, din ye che ndạcondạ vino nune
me. Numanahn che quenan ye yạn min ne, ndạ ạma sạhn ndinạn che va se
yạn Capernaum, rinuhn se ihyan. Sạhn min ne, ạma cah sạhn dihn yahn se,
adeche coh se, ne chemin che, cuahn che checadino se che a ndaconan
Dihvo vo che chahn ye estạdo yahn Judea ne, chahn se yạhve se ihyan.
Chica se favor ihyan che cạhn ye ndevạco se, din ye che ndoyahn dạya se.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, nde hua cotahno ne ndete che hua ndihchero ne
vederihno.
49 Ate rạhn se ri se ihyan:
—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te adeche coh dạyá.
50 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Co ndaconen conahn, te sạhn daye ne, a ndoyahn se.
Chitahno se che rạhn ye, ne conạhn se.
51 Ura che a ntạ nino se ndevạco se ne, chahn ạma o mozo yahn se chendi
yune se sạhn, ne rạhn se ri se sạhn:
—Sạhn dihn yahn ne, a ndoyahn se.
52 Tumerune se sạhn chahn deh ura canạn chihnde dihn yahn dạya se.
Ndahconan sạhn chahn yahn se:
—Ico, nạn rahco ạma a chino, chavi ihno che netạh sạhn.
53 Tuhme ntạ tin sạhn ndinạn me che a ura min rạhn Dihvo vo nduco se
che a ndoyahn dạya se, ne chemin che chitahno se ihyan nduco nducoyạca
ihyan yahn se.
54 Nduco chemin chi o yune che din Dihvo vo vederihno estạdo yahn
Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se ạma cuạn nạn che duche Betesda

1 Cuahn che quenan ca Dihvo vo estạdo yahn Galilea ne, quenun ạma
vihco yahn ihyan nación yahn Israel min yạn Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo
vihco me.
2 Ạma chendevah yahn chete che ndacoriya yạn min ne, duche
Chendevah yahn Itecuche. Nino chendevah min ne, va ạma tanque nune
che duche Betesda, che devạco hebreo. Chihto tanque me ne, chendihco
uhn corredor,
3 ne min chenun ạma yạhn ihyan che ve nạn ye mạn, ihyan che neneva
doh cạh ye mạn, ihyan che ndi cheche ye mạn, chenan rino ye ura che
nuhn nune me.
4 Yahn quenun riya ạma ángel, rendahchetạhn ye nune me, ne ihyan che
conun condạ ye vạn nune me ura che cuihno ndahchetạhn ne, ndoyahn ye,
adecodehno che ndi yahn ye.
5 Min quendite ạma sạhn che a ri ndico ntihyon ino nduyo che ndi cheche
se.
6 Ndạ Dihvo vo min, ne ndihchero ye sạhn. Checadino ye che a rạhn
cuahn ndi cheche se, ne tumerune ye sạhn:
—¿A nehn che ndoyehn ne?
7 Ndaconan se yahn ye:

—Tạcạ hua. Nahn che ndoyáhn, ate metah duh ihyan che quenda ye u vạn nune ura che nuhn. Queri ạma yune che redín fuerza, nahn condạ vạn nune ne, tạma ca ihyan rechuhnan ye u, rendạ ye.

8 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne cuique.

9 A ndetạhno ndoyahn sạhn min, ndo tạh se yundo yahn se, ne canạn rica se. Ro min ne, ạma ro che rahtetuhno ihyan,

10 ne ạma o sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, rạhn se ri se sạhn che ndoyahn me:

—Mạn ne, ro che rahtetuhno vo. Hua redin yahn che din ntiyon, quenohn yundo yehn.

11 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:

—Hua te, a mạn ihyan che din ye che ndoyáhn, chihquentiyon ye che quenúhn yundo yáhn, ne cạcá.

12 Tuhme tumerune sạhn chahn sạhn:

—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye che quenohn yundo yehn, caque ne?

13 Ate sạhn min ne, nde hua devano se che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn se, te ạma yạhn ihyan chenun ye min, ne ndetạhno chendạ ye vạn ihyan, cheh nạn se ihyan.

14 Adive ne, ndihchero Dihvo vo sạhn, quenun se chete yạco, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Cuihcoven che cạhmá có di. Mạn che a ndoyehn ne, ametah ndaconen condihque nunde cạva che hua cotạh tạma cah di, din che tahque chuhrihn.

15 Tuhme chahn sạhn min, chengo se sạhn ndinạn chahn che a Dihvo vo che din ye che ndoyahn se.

16 Nducote a ro che rahtetuhno ihyan redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che din tạn sạhn chahn nduco ye, nahn cạhno se ihyan.

17 Ạma yune ne, rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:

—Chidá ne, cuahn dạma redin ye che ndah cạva ihyan, ne u ne, riquendí yune yahn ye.

18 Che tihcạ rạhn ye ne, nde tahque chi tạn sạhn ndinạn chahn, nahn cạhno se ihyan, te cuahn che rạhn ye te a Dendiohs che Chida ye ne, rạhco se te duche rino ye ihyan, nahn co ye dạma nduhcạ ihyan min. Avạne ne, nducote redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah, andahre ro che rahtetuhno ihyan ne, rạhco se te rahcotạhn ye che rihquentiyon ley nduhcạ che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

19 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:

—Cuạco rạhn rí nchuhn te hua co dín nde ạma nạn ntiyon che ndiyu ntiyon yahn Chidá. Nducuahn che redin ye ne, namin redín.

20 Chidá ne, yahino ye u, ne mạn ye nduco ye u redin ye nducuahn vederihno. Nde va ca vederihno che tahque rahte che din ye, ne ạma cạhn ino nchuhn.

21 Cuahn che mán náhn ne, nde ndedetuhché tenạhn, nduhcạ che redin Chidá.

22 Chidá ne, ndạhco ye vederihquentiyon yahn ye tạh, cạva che techecạdé yahn nducoyạca ihyan,

23 te nahn ye che ndeva ihyan yavenạ́n nduhcạ che rendeva ihyan
yavenạn ye. Ihyan che hua rendeva ye yavenạ́n ne, namin hua rendeva ye
yavenạn Chidá, ihyan min che dechuh ye u.
24 'Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne ritahno
ye ihyan min che dechuh ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
Ihyan chahn ne, hua conda ye, te ndevahn ye.
25 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducoyạca ihyan nunde ne, anduhnecạ ndete
che a ndih ye nạn Dendiohs. Mạn ne, a ndạ ro che cahnevan ye ndudo yáhn,
ne nducoyạca ye che cotahno ye ne, ndevahn ye.
26 Tihcạ, te Chidá ne, quenan cuma ye vederihquentiyon cạva che
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne ndạhco ye vederihquentiyon min tạ́h.
27 Namin ndạhco ye vederihquentiyon tạ́h cạva che techecạdé yahn
ihyan iyehnse, te a u che rinducó nducoyạca ihyan.
28 Hua cạhn ino nchuhn che tihcạ rạ́hn, te ndạ ro che, nducoyạca tenạhn
ne, cahnevan ye ndudo yáhn,
29 ne ntuche ye. Ihyan che ndah din ye chahtenan ye iyehnse ne,
cuahtenan ye vahchetero, ne ihyan che hua ndah din ye ne, co ye castigo.

Nduhcạ che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

30 'Che tin demạ́n ne, hua co dín nde ạma nạn dehtenduh. Retechecạdé
nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne nducuahn che retechecạdé
ne, numa cuạco, te a ndudo yahn ihyan min ndiyu ndudo yahn mạ́n.
31 Cuahn che rendonán vederihquentiyon che quenan cumá ne, nde hua
richihve che renté, che rạhco nchuhn.
32 Ate che rendonan Dendiohs vederihquentiyon yáhn ne, a ndero ndi
che cuạco, te ihyan min ne, cuạco nducuahn che rạhn ye.
33 Nchuhn ne, tahve ne sạhn che tumerune se Juạn, ne ndudo che
ndahconan ye yahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, cuạco.
34 U ne, hua rendotenan che ihyan iyehnse cạhma nan ye u, ate ntihyon
yạ́n ndudo che ndahconan ye yahn ne, cạva che cotahno ne u, ne ndevahn
ne.
35 Juạn ne, nduhcạ ạma yạhn che din che chi ro dave nạn ne neve ro, te
chicuahn ye nchuhn yahn vederihquentiyon yáhn, ne quenan ino ne.
36 Ate vederihno che redín ne, tahque rihco ro che quenan cumá
vederihquentiyon che co ndudo che rạhn Juạn yáhn, te cạva chemin ne, a
ndero ndi che a Dendiohs Chida dechuh ye u.
37 Namin, andahre hua nihnevan nchuhn ndudo yahn Dendiohs Chida,
nde hua ntihche ne ihyan, ate rihco ro ye vạn nchuhn, che mạn ye dechuh
ye u.
38 Me nchuhn ne, racondạh vedạme ne ndudo yahn ye, te hua ritahno ne
u che mạn ye dechuh ye.
39 Rendihchenan ne Ndudo yahn ye nduco cudạdo, te rạhco ne te ndudo
min din che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ate
nde hua retumacadino ne che a nạn Ndudo min ndirun yahn
vederihquentiyon yáhn.
40 Hua nahn cotahno ne u cạva che ndevahn ne, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro.
41 'U ne, hua rendotenán che ndeva nchuhn yavenạ́n.
42 Avạne ne, a rendihché nduhchan ihyan nchuhn, ne a devanó che hua
yahino ne Dendiohs.

43 U ne, mạn Chidá dechuh ye u, ne nchuhn ne, racondạh vedạme ne u.
Ate ndete che ndạ tạma sạhn che ricuahn se vededevano yahn mạn se ne,
sạhn min che cuạco nevahnecun ne sạhn.
44 ¿Tạcạ co cotahno nchuhn Dendiohs?, te ndotenan che nuhn ino ne
dinahn ne, cạva che co yeno ye nduco ne ne, renan ino ne rendeva ạma
tạma ne yavenạn vih.
45 Ndiyu u che cạhco ró nunde yahn nchuhn nạn Chidá, te a ley che dirun
Moisés, che ạma ndichahtino nchuhn ne, a chemin che renuhnde nunde
yahn ne.
46 Ndete che ritahno nchuhn che dirun Moisés ne, namin cotahno ne u, te
ihyan min dirun ye yahn vederihquentiyon yáhn.
47 Ate nducote hua ritahno ne ndudo che dirun ye ne, chemin che nde
hua co cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cạh Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

1 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea,
nạn che duche Tiberias.
2 Nducote rendihchero ihyan vederihno che redin ye che rendoyahn
ihyan cah ne, chemin che ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye.
3 Cuahn che ndạ Dihvo vo min ne, cocha ye ạma tingüete chihnde ye
nduco ihyan apóstol yahn ye.
4 Ro min ne, a ndạ nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ạma yạhn ihyan ndạ ye chidạma ye
min ne, tumerune ye Felipe:
—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh nducoyạca ihyan sih ne?
6 Dihvo vo ne, a derạhn ye tihcạ che nahn cadino ye deh cạhma Felipe, te
mạn ye ne, a devano ye tạcạ din ye che cạhcacheh ye ihyan chahn.
7 Ndahconan Felipe yahn ye:
—Andahre o ciento tume diyạhngua quenda vo che cua vo pạn ne, nde
hua tuno cạva che ndạca tahsihn, cheh queri ạma ihyan sih.
8 Tuhme tạma ihyan apóstol, ihyan min che duche ye Andrés, dihno
Simón Pedro ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
9 —Muhn quenun ạma sạhn dihn che nda se uhn pạn che ndindah nduco
cebada mạn, o yạhca mạn. Ate rạhcó che dehra cochihve chemin cạva
ihyan sih, te ạma yạhn ri ye.
10 Rạhn Dihvo vo:
—Cạhma nchuhn co ne nducoyạca ihyan sih che cuahte ye.
Ạma va chano cạhya min, ne chahte ihyan chahn nạn chano me. Che
demạn ihyan chạhn ne, ri tenduh uhn mil ye.
11 Tuhme chetạh Dihvo vo pạn me, ne necạh ye nundihve cuahn
Dendiohs. Chihno min ne, cạh ye ihyan apóstol yahn ye cạva che cạh ye
cheh nducoyạca ihyan. Namin chetạh ye yạhca me. Atihnocạ din ye, ne
cheh nducoyạca ihyan nde nạn che chito ihyan.
12 Cuahn che a chenan cheh ihyan ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:
—Cuendevạhn nchuhn nducuahn che ngạva cạva che hua cora.
13 Ndevạhn ihyan chahn nducuahn, ne chito ndichio cuahte cheyahn pạn
me che ngạva.
14 Nducote ndihchero ihyan vederihno min che din Dihvo ne, rạhn ye:
—Cuạco niyon te ihyan cuh, ihyan profeta che a va cạde che chi ye
iyehnse.

15 Checadino Dihvo vo che nahn quenda ihyan chahn ihyan nduco
fuerza, cạva che co ye rey yahn ye, ne chemin che ndiquendạh ye vạn ye,
cuahn ye demạn ye tạma tingüete yạco.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine

16 Cuahn che a chi dạh ne, cuenechahn ihyan apóstol chahn cuahn chihto
vine me.
17 Chahtenun ye chete ạma bạrco che va min, ne cuahn ye tạma lạdo
viche me, cuạhn yạn Capernaum. A man, ne Dihvo vo ne, a hua rentạ ye.
18 Ura min ne, canạn rano yuhne tạn, ne ạma rendedecuan nune vine me.
19 A cuahn ihyan chahn nduco bạrco me tenduh ạn mil metro, cuahn che
ndihchero ye Dihvo vo, che a ndạ nino ye, rica ye nạn nune vine me, ne
ạma dihya ye chi.
20 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya ne co!
21 Chendạ Dihvo vo chete bạrco me, ne ạma yeno ihyan chahn,
netumanecun ye ihyan. Nduco venchahte no ndạ bạrco me nạn che cuahn
ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye tạma lạdo viche yahn vine me ne,
tumacadino ye chi dave tạma ro me, che ihyan apóstol chahn ne, chahtenun
ye chete ạma ndiyạhn ra bạrco che va min, cuahn ye, ne Dihvo vo ne, hua
cuahn ye nduco vih.
23 Numanahn che chenan ye min ne, ndạ neve bạrco che chica yạn
Tiberias, ne chan chihto vine, nino nạn che cheh ye pạn che cạh Dihvo vo a
ạma ro me.
24 Nducote ndihchero ihyan chahn che ametah Dihvo vo min, nde huane
ihyan apóstol yahn ye ne, chahtenun ye chete bạrco chahn, cuahn ye yạn
Capernaum, quenuhn ye ihyan.
25 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me, ndạ ye nạn che quenun Dihvo
vo, ne tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura ndạ ne muhn ne?
26 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco rá́hn rí nchuhn te rinuhn ne u, yahn che chihcachéh nchuhn nde
nạn che chito nchuhn, ndiyu yahn che chenahn ne yahn vederihno che dín.
27 Hua cuạhcorạn nchuhn demạn yahn dehtenduh che reh ne, te chemin
ne, rihno. Tahque ndah ne ne, codinun ino ne, cuihcovan ne ndudo yáhn,
cạva che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ndudo
yáhn ne, anduhneca ạma comida che ngu cuahn dạma yahn ne. Tihcạ, te u
che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndạhco Dendiohs Chida
vederihquentiyon tá́h, cạva che ndedeváhn nchuhn.
28 Tuhme tumerune ihyan chahn Dihvo vo:
—¿A va vederihquentiyon yahn Dendiohs che va che dinahn nuhn ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Che nahn Dendiohs ne, che cotahno nchuhn u che mạn ye dechuh ye.
30 Ndaconan tumerune ihyan chahn Dihvo vo:
—¿Deh vederihno co din ne, ndihchero nuhn, cạva che cotahno nuhn
ndih ne? ¿Deh ntiyon nda ne ne?
31 Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh ye pạn che duche maná, min yạhn nạn
che metah duhva nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Cạh Dendiohs pạn che chica vahchetero, cheh ye.”

32 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn: Pạn che chica vahchetero ne, ndiyu Moisés che cạh ye ihyan, te a Chidá. Namin rete ye nchuhn tạma nạn pạn che tahque ndah che chica vahchetero.
33 Pạn min che cạh Dendiohs ne, chica vahchetero, ne nduco chemin rendevahn ihyan iyehnse.
34 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Te ne pạn che rạhn ne me nuhn ro ro.
35 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A u che anduhnecạ pạn cạva ihyan che ritahno ye u, te rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero. Che reh ihyan mạn, che rih ye mạn ne, hua retumanan ihyan cuahn dạma. Ate vedeyahino yáhn cạva ihyan che ritahno ye u, ne hua ndạ ro che cuihno.
36 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne u, andahre rendihchero ne u, nduhcạ che a ráhn rí nchuhn.
37 Nducoyạca ihyan che retendạhnun Chidá cạva che cotahno ye u ne, ritahno ye u, ne hua racondạh vedạmé ihyan.
38 Tihcạ, te u ne, chicá vahchetero, dechuh Chidá u, cạva che dináhn che nahn ye, ndiyu che nahn mán.
39 Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn ye che ndedeváhn nducoyạca ihyan che mạn ye tendạhnun ye cạva che cotahno ye u. Namin nahn ye che ndedetuhché ihyan chahn ro che cuihno iyehnse.
40 Chidá ne, nahn ye che nducoyạca ihyan che ndihchero ye u che Dạya ye, ne cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
41 Nducote rạhn Dihvo vo yahn mạn ye, che anduhnecạ pạn che chica vahchetero cạva ihyan iyehnse ne, chemin che ndạhchenan sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel chahn ihyan,
42 ne rente se vạn mạn se nduco vih:
—Ihyan tih che Jesús, che dạya José me. Uvo ne, a rendihcho vo chida ye mạn, chaco ye mạn, ¿me dehco che rạhn ye che vahchetero chica ye?
43 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Hua ndạhchenan nchuhn u.
44 Cuedevano ne te nde ạma ihyan hua co cotahno ye u, ndete che hua mạn Chidá tendạhnun ye ihyan. Nducoyạca ihyan che cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse.
45 Nạn libro che dirun ihyan profeta ne, tuhcạ rạhn: “Dendiohs ne, din ye che conahn nducoyạca ihyan.” Chemin che nducoyạca ihyan che redinahn ye yahn Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.
46 ’Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua ntihche ye Dendiohs Chida. Atenạn u che rendihché ihyan.
47 Cuạco ráhn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
48 U ne, anduhnecạ pạn cạva ihyan iyehnse, te rendedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, cheh ye pạn che duche maná min yạhn nạn che metah duhva, ate pạn min ne, metah vederihquentiyon yahn cạva che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.
50-51 Ate ihyan che cheh ye pạn che chica vahchetero ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Pạn min ne, redin che rendevahn ihyan. Adecoduhno ihyan che cheh ye ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye

vahchetero numacuahn ro. Che ráhn yahn pạn min ne, ráhn yahn mán, te va che cạhco mendáhn u cóh, cạva che ndedeváhn ihyan iyehnse.
52 Tuhme ạma ndeh rente sạhn ndinạn chahn vạn mạn se nduco vih, ne rạhn se:
—¿Tạcạ che rạhn ihyan tih che covahn ye pạn, cạva che chuh vo ihyan?
53 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, cạva che ndevahn ne ne, va che cotahno ne u mạn, cochahtino ne yun yáhn che cora mạn.
54 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino ye yun yáhn che cora ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
55 Tihcạ, te cạva che co ndevahn ihyan ne, va che cạhco mendáhn u, cora yun yáhn cạva ye.
56 Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino yun yáhn che corá ne, conduco ye u, ne dín cudạdo ihyan.
57 Dendiohs Chida ne, hua ndạ ro che cuihno ye. A ihyan min che dechuh ye u, ne vedeyeno yáhn ne, che richahtinó ihyan. Me ihyan che richahtino ye u ne, ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
58 U ne, anduhncạ pạn che chica vahchetero, cạva ihyan iyehnse. Pạn che duche maná, che cheh ihyan ndico yahn nchuhn ne, metah vederihquentiyon yahn cạva che ndevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. Ate ihyan che cochahtino ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
59 Chete yạco, min yạn Capernaum, che tihcạ chicuahn Dihvo vo sạhn chahn.
60 Chihno chicuahn Dihvo vo ndudo min ne, nde ihyan che rinducó ye ihyan ne, ạma yạhn ye rạhn ye:
Ndudo che tihcạ ricuahn ye ne, ạma vạhche. Nde ạma ihyan hua co nevahnecun ye.
61 Checadino Dihvo vo che hua chahtenan ino ihyan chahn ndudo che chicuahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nducote hua chahtenan ino nchuhn ndudo che tihcạ ricuáhn ne,
62 nde tahque hua cuahtenan ino ne ndete che ndihchero ne u che rinducó nducoyạca ihyan, che náhn vahchetero nạn che chicá.
63 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ihyan. U ne, cạhco mendáhn u cóh, nedihvé nunde yahn ihyan iyehnse, ate a Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ye. Ndudo che renté nduco nchuhn ne, renté numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cạva che ndevahn ne.
64 Ate hua nducoyạca nchuhn ritahno ne.
Tihcạ rạhn Dihvo vo, te a devano ye nde ro menạn, duhtenduh ihyan che hua ritahno ye ihyan mạn, sạhn che va che ndihcue ndeh se ihyan mạn.
65 Namin rạhn ye:
—Ráhn rí nchuhn te ihyan che mạn Chidá tendạhnun ye ihyan ne, atenạn ihyan chahn che co cotahno ye u.
66 Ạma yạhn ihyan che chinduco ye Dihvo vo ro menạn ne, chihcomạn ye ihyan nde ro min, ametah chinduco ye ihyan.
67 Tuhme tumerune Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye:
—Namin nchuhn ne, ¿a nahn cạhcomạn ne u ne?
68 Ndahconan Simón Pedro, ne rạhn ye:

—Dihve nuhn, metah nde tạma ihyan che cochahtino nuhn cạva che ndevahn nuhn, atenạn ndih. N̄dudo che ricuahn ne ne, retihyon yune ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
69 Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih, ne a devano cuạco nuhn te ndih che Dạya Dendiohs, che hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye mạn, ndih, ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
70 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A devano nchuhn che a mán tendạhnún nduh che ndichio ne, ate nde nduco nduh ne, rihquentiyon chundah ạma cha nchuhn.
71 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, rạhn ye yahn dạya Simón, sạhn min che duche se Judas Iscariote, te sạhn min va che ndihcue ndeh se ihyan, andahre nduco se ndi cuande se vạn ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

1 Quendi Dihvo vo quechica ye estạdo yahn Galilea. Hua nahn conan ye estạdo yahn Judea, te sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che vate se min ne, nahn cạhno se ihyan.
2 Ro min ne, a ndạ nino vihco yahn vah cue che redin ihyan nación yahn Israel.
3 Tuhme rạhn dihno Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuique muhn, cuehn yạn Jerusalén cạva che namin ihyan che vate ye min, che ritahno ye di ne, ndihchero ye vederihno che redin.
4 Tihcạ, te cuahn che nahn vo che cadino ihyan yahn ntiyon che redin vo ne, va che cạhco ro vo. Chemin che tahque ndah, cuehn min, din vederihno nạn che tahque yạhn ihyan rendo dạma ye.
5 Tihcạ rạhn dihno ye, te nde ihyan chahn ne, hua ritahno ye ihyan.
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Metah ndạ ura che cáhn, ate nchuhn ne, adecodehno ura che nahn ne, co cạhn ne.
7 N̄chuhn ne, hua tạn ihyan nunde nduco ne, ate u che cuạco ne, tạn ye nducó, te renevíh nunde yahn ye vạconạn ye.
8 Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua cáhn meniyon, te metah ndạ ura che cáhn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

9-10 Chihno min ne, quenan ca Dihvo vo estạdo yahn Galilea, ne cuahn dihno ye. Adive ne, cuahn che a chihno cuahn nducoyạca ihyan vihco me ne, tuhme cuahn ye demạn ye.
11 Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, rinuhn ndudo se ti quenan Dihvo vo.
12 Ạma yạhn ihyan ne, rente ye yahn Dihvo vo. Nạhn ye ne, rạhn ye: “Ihyan min ne, ndah ihyan ye.” Ate nạhn ye ne, rạhn ye: “Hua ndah ihyan ye, te rihncheh ye ihyan.”
13 Nducoyạca ihyan ne, cuạhn ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn che vạh che cadino sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel.
14 Cuahn che a mendạhn vihco me ne, chendạ Dihvo vo chete yạco, canạn ricuahn ye ihyan.
15 Me sạhn ndinạn chahn ne, ạma rahn ino se che ạma ndạhcạ ricuahn ye, ne rạhn se:
—¿Ti chehua ihyan tih che tihcạ ricuahn ye?, te hua nahn ye escuela che rahn ihyan ricuahn.

16 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che ricuáhn ne, ndiyu che cuande yahn mán, te che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u.
17 Ihyan che nahn dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs ne, conahn ye te che ricuáhn ne, che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn mán.
18 Ihyan che ricuahn ye vededevano yahn mạn ye ne, che nahn ye ne, che ndeva ihyan yavenạn ye. Ate ihyan che ricuahn ye cạva che quendạh yavenạn ihyan che dechuh ye ihyan ne, ricuahn ye numa cuạco.
19 'Moisés ne, dirun ye ley, chihco ye yahn nchuhn, ate nde ạma ne hua redinahn ne. Tahque ndah ne ne, nahn cạhno ne u.
20 Ndahconan ihyan chenạhn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Co quenun vaco chihngạ ndih, ne chemin che tihcạ rạhn ne. ¿Duh nahn cạhno ndih?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Yahn ạma vederihno che dín ro che rahtetuhno ihyan ne, ạma rahn ino nducoyạca nchuhn.
22 Moisés ne, dirun ye yahn ley che renan señạ nchuhn, nduhcạ che chihquentiyon Dendiohs ihyan ndico yahn ye. Chemin che raconahn ne señạ checạhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan.
23 Nducote raconahn ne señạ checạhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan cạva che hua cuahcotạhn ne yahn ley min ne, ¿me dehco che ri tạn ne nducó, yahn che ro che rahtetuhno ihyan dín che ndoyahn ạma sạhn che rechuhrihn se?
24 Ndotenan che ndạhchenan nchuhn ne, cuendedecadino ndah ne, ne tumacadino ne che ndạhcạ redín.
25 Ạma o ihyan che vate ye yạn min che a devano ye che nahn cạhno se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:
—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se ihyan, che nahn cạhno se ihyan ne?
26 Mạn ne, ngạ ye, quenun ye tạn ricuahn ye, ne hua duhva retumacạh ihyan, cạva che co ye preso. Á din ndete che, a nduco ihyan ndinạn yuhn vo, ritahno ye che ihyan tih, che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
27 Ate ndiyu ihyan tih chemin, te uvo ne, a devano vo ti chica ye. Cuahn che ndạ ihyan min ne, nde ạma ihyan hua co devano ye ticuạhn quendạh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye ti chica ye

28 Dihvo vo ne, chihnevan ye che tihcạ rente ihyan chahn. Tuhme ạma dito rạhn ye:
—Nchuhn ne, rạhn ne che a rendihche ne u mạn, a devano ne ti chicá mạn, ate ndere rạhn ne chemin. Ndiyu che cuande yahn mán che cochí, te cochí che cuande yahn Chidá, ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che ạma chahte, ihyan min che nde hua rendihche ne ihyan.
29 U ne, a rendihché ihyan, te a nạn ye quenán, ne a mạn ye dechuh ye u.
30 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn ye ne, nahn din se preso ihyan, ate nde ạma se, hua chihquino se din se preso ihyan, te ro min ne, metah ndạ ro yahn ye che cạhno se ihyan.
31 Vạn ihyan chahn ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye ihyan, ne rạhn ye:
—A ihyan cuh che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, te ¿a chi tạma ye che tahque din ca ye vederihno che co ihyan cuh?

Sạhn fariseo ne, dechuh se policía cạva che din se preso Dihvo vo Jesucristo

32 Checadino sạhn fariseo che rendonan ihyan yạn Dihvo vo. Chemin che
nte cạde se nduco chidocuyạn ndinạn, ne dechuh se policía yahn yạco,
ngua se ihyan, co ye preso.
33 Cuahn che ndạ se ne, rạhn Dihvo vo:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, tuhme náhn nạn Ihyan che dechuh
ye u.
34 Ndạ ro min ne, nuhn nchuhn u, ate hua ntạca ne u, te hua co cạhn ne
nạn che conán.
35 Tuhme rente sạhn chahn vạn mạn se nduco vih, ne rạhn se:
—¿Ti ra conan ihyan tih che rạhn ye che hua ntạca vo ihyan? ¿A ndihco ye
che cạhn ye vạn ihyan nación yuhn vo che chenan ye nación chenạhn? ¿A
min conan ye, cacuahn ye ihyan nación chenạhn chahn?
36 ¿Deh conahn che tihcạ rahn ye che nuhn vo ihyan, ne hua ntạca vo
ihyan, te hua co cuhn vo nạn che conan ye?

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te ihyan che ritahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan

37 Ro vihco chahte me ne, chandi Dihvo vo nạn nducoyạca ihyan, ne
cahndudo ye:
—Adecoduhno ihyan che yạca ye ne, chi ye náṇ, cáh nune, cuh ye.
38 Nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno
ye u ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon, anduhnecạ ạma nune che
hua retihnan.
39 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, cạh ye, checadino ihyan, che ihyan che
cotahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ro min ne,
ametah co Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nạhn Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cạva Dihvo vo Jesucristo

40 Cuahn che a chihno cạh cuande Dihvo vo ihyan ne, nạhn ihyan ne,
rạhn ye:
—Cuạco niyon che ihyan tih, ihyan profeta che a va cạde che chi ye.
41 Nạhn ye ne, rạhn ye:
—Ihyan tih ne, a mạn ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse.
Ate nạhn ihyan ne, rạhn ye:
—Hua cuạco chemin, te ihyan min che a va cạde che chi ye ne, ndiyu
estạdo yahn Galilea quendạh ye,
42 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan min ne, nạn ndạta
yahn rey David quendạh ye mạn, cuhndeyạn ye yạn Belén, yạn vạco David
mạn.
43 Tihcạ chi che a vih rạhn ạma, a vih rạhn tạma ihyan chahn, yahn Dihvo
vo.
44 Vạn ihyan chahn ne, chenun ạma o se che nahn din se preso Dihvo vo,
ate hua chihquino se.

Sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo

45 Sạhn policía chahn ne, ndaconan se nạn che chenun sạhn fariseo mạn,
chidocuyạn ndinạn mạn. Tuhme rạhn se ri se sạhn policía chahn:
—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan min?
46 Ndahconan sạhn policía chahn, ne rạhn se:

—Hua quenda nuhn ihyan, te nde a̱ma yune hua nihnevan nuhn che ricuahn ihyan nduhca̱ che ricuahn ihyan min.
47 Ra̱hn sa̱hn fariseo chahn ri se sa̱hn:
—Namin nchuhn ne, co a ca̱h yune ne che chihnecheh ye nchuhn.
48 Cuedevano ne, te nde a̱ma nuhn, hua ritahno nuhn ihyan min.
49 Sa̱hn ya̱n sih ne, hua devano se ley che dirun Moisés, ne chemin che ndinda se.
50 Va̱n sa̱hn ndina̱n chahn ne, ndi cuande a̱ma ihyan fariseo che duche ye Nicodemo. A ihyan min che chahn ye a̱ma vino, chendihchero ye Dihvo vo. Ihyan min ne, ra̱hn ye ri ye combiero yahn ye:
51 —Ley che riquendi vo ne, rihquentiyon che hua co ca̱hmo vo che a ndinda a̱ma ihyan numanahn che metah cadino cua̱co vo deh nunde yahn ye va.
52 Ndaconan se yahn Nicodemo, ne ra̱hn se:
—¿A namin nduco di chique esta̱do yahn Galilea? Condihchenen na̱n Ndudo yahn Dendiohs, ne cadine te nde a̱ma ihyan profeta hua quenda̱h ye min.
53 Chihno min ne, cona̱hn queri a̱ma se ndeva̱co se.

8

A̱ma ta̱hn che ndere quechica te

1 Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye Cuete Olivo.
2 Chi dave ta̱ma ro me ne, nda̱ tun ye, ne chenda̱ ye chete ya̱co. Ndo da̱ma nducoya̱ca ihyan na̱n ye, ne chihnde ye, ndevana̱n ricuahn ye ihyan chahn.
3 Tuhme nda̱ sa̱hn devano ley che dirun Moisés ma̱n, sa̱hn fariseo ma̱n, nda se a̱ma ta̱hn nda̱hta che va incha̱hn te, che nta̱ca ihyan ta̱hn, ura che quendite te nduco chihyo te. Chihno se ta̱hn menda̱hn,
4 ne ra̱hn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ta̱hn tih ne, nta̱ca ihyan ta̱hn, ura che quendite te nduco chihyo te.
5 Na̱n ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon che ca̱hno nuhn ta̱hn che tihchan sih, nduco tu. ¿Me ndih, deh ra̱hn ne ne?
6 Tihca̱ ra̱hn sa̱hn chahn, te retumarande se Dihvo vo, renuhn ino se ta̱ca̱ co ca̱ca nunde se yahn ye. Ate Dihvo vo ne, nde hua tumaca̱h ye yahn se, ne cana̱n dirun ye ndiya̱hn, nduco ndutita̱h ye.
7 Quendi se retumarune se ihyan. Na̱n mena̱n ne, ndevandi cua̱co ye, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Adecochano nchuhn che metah nunde yahn ne ne, ca̱h ne tu ta̱hn.
8 Chihno ra̱hn ye ne, ndaconan ndondih ye, ne quendi ye redirun ye ndiya̱hn.
9 Chi cuihna̱n sa̱hn chahn che tihca̱ ra̱hn ye ri ye sa̱hn, te a devano se te chendihco se nunde, ne cana̱n ndiquenda̱h vah ca a̱ma ca a̱ma se, cona̱hn se, mena̱n vihca sa̱hn che tahque ndico chahn. Cuahn che a chihno cona̱hn se ne, a dema̱n ta̱hn nda̱hta me, nti te min.
10 Tuhme ndevandi cua̱co Dihvo vo, ne tumerune ye ta̱hn:
—¿Tiya sa̱hn chahn che rih nunde se yehn ne? ¿A nde a̱ma se hua quendi se rih nunde se yehn ne?
11 Ndaconan te yahn ye, ne ra̱hn te:
—Hua Dihvé, nde a̱ma se.
Tuhme ra̱hn ye ri ye ta̱hn:
—U ne, nchahcó nunde yehn. Ma̱n ne, conahn. Ametah ndaconan ndere cochique condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan ye vahchetero

12 Tąma yune ne, ricuahn Dihvo vo ihyan, ne rąhn ye:
—U ne, anduhnecą ąma yąhn che ri ro dave nąn ihyan iyehnse. Chemin che ihyan che ritahno ye u ne, conahn ye ndudo yáhn, ne ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
13 Tuhme rąhn sąhn fariseo chahn ri se ihyan:
—Ndih ne, rendonan mąn ne ndih. Chemin ne, hua cochihve yahn ne.
14 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndudo che renté ne, cuąco, andahre rąhn nchuhn che rendonan mą́n u, te u ne, devanó ti chicá mąn, ti nąhn mąn. Ate nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde huane ti nąhn.
15 Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan nduhcą costumbre yahn ne, rendąhchenan ne ihyan. Ate u ne, hua rendąhchenán nde ąma ihyan.
16 Me cuahn che retechecądé ne, retechecądé numa cuąco, te retechecądé dąma nduco Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu demą́n.
17 Nąn ley che rendihchenan nchuhn ne, rihquentiyon che, cuahn che va o testigo che ra vih ndudo yahn ye, rąhn ye che cuąco ne, va che cotahno vo che rąhn ye.
18 U ne, rą́hn ndudo cuąco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne, namin rąhn ye yahn.
19 Tuhme tumerune sąhn chahn ihyan, ne rąhn se:
—¿Ti va chida ne ne?
Ndahconan ye yahn se, ne rąhn ye:
—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá, nde hua rendihche ne Chidá. Nducote hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, chemin che hua rendihche ne Chidá.
20 Tihcą chicuahn Dihvo vo chete yąco, nąn che va yave yahn tume vedino. Ate nde ąma sąhn chahn, hua din se preso ihyan, yahn che metah ndą ura che ndihco cąde Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rąhn tun ye che nąhn ye vahchetero

21 Ndaconan rąhn Dihvo vo tąma yune nduco ihyan tuhcą:
—U ne, nąhn, ne nchuhn ne, nuhn ne u, ate hua ntąca ne u. Conda ne, din nunde yahn ne, te nąn che nąhn ne, hua co ndą ne.
22 Tuhme rąhn sąhn ndinąn chahn vąn mąn se nduco vih:
—¿A cąhno mąn ihyan tih ihyan, che tihcą rąhn ye che nąn che cąhn ye ne, hua co ndą vo ne?
23 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Nchuhn ne, ihyan iyehnse nchuhn. Ate u ne, vahchetero chicá.
24 Chemin che rą́hn rí nchuhn che conda ne, din nunde yahn ne. Tihcą, te ndete che hua cotahno ne che u, ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, conda ne, din nunde yahn ne.
25 Tuhme tumerune sąhn chahn ihyan:
—¿Duh ndih ne?
Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—A rą́hn rí nchuhn nde a rąhn me.
26 Ąma ndeh nąn dehtenduh va che có nchuhn mąn, nevíh nunde yahn ne vąconąn ne mąn. Ihyan che dechuh ye u ne, riquendąh cuąco che rąhn ye. Me u ne, a ndudo yahn ye che ricuáhn ihyan iyehnse.
27 Ate sąhn chahn ne, hua chenahn se che a yahn Dendiohs Chida che tihcą rąhn ye.

28 Chemin che rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn che cuaconahn yạh nchuhn u che rinducó nducoyạca ihyan ne, tuhme tumacadino ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá. Namin tumacadino ne che hua ricuáhn che cuande yahn mán, te ricuáhn ndudo che a mạn Chidá te cuande ye u.
29 Tihcạ, te Chidá ne, dechuh ye u, ne rinduco ye u. Hua rihcomạn ye u, te cuahn dạma redináhn nducuahn che renan ino ye.
30 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo nducuahn ndudo chemin chan ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye ihyan.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndete che quendi nchuhn numa ino ne cotahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn ne, tuhme che cuạco conduco ne u.
32 Avạne ne, conahn ne ndudo yáhn, ne ndo ne libre.
33 Ndahconan ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, ndạta yahn Abraham nuhn, ne nde ạma yune hua ntihcue ihyan nuhn. ¿Me tạcạ che rạhn ne che ndo nuhn libre ne?
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducoyạca ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, anduhnecạ ndete che hua libre ye, te hua co cạhcomạn ye nunde yahn ye.
35 Nchuhn ne, nduhcạ sạhn decạhya yahn ihyan che hua redin cuande ye vạn daya ye ne, tihchan nchuhn nạn Dendiohs. Ate u ne, Daya ye u.
36 Chemin che, cuahn che ndedeváhn ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye.
37 A devanó che ndạta yahn Abraham nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo yáhn, ne chemin che nahn cạhno ne u.
38 U ne, ricuáhn nchuhn ndudo che rete cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne dehtenduh che nahn chida ne.
39 Ndahconan ihyan chahn yahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Nuhn ne, Abraham che chida nuhn.
Ate rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—A ndere redin chida nchuhn Abraham, te hua riquendi ne yune yahn ye.
40 U ne, rạhn cuạcó rí nchuhn ndudo che a mạn Dendiohs rete cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn cạhno ne u. Abraham ne, ndiyu chemin che din ye.
41 Nchuhn ne, cuahto redin chida ne, cuahto redin mạn ne.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, Dendiohs che Chida nuhn.
42 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A ndere redin Chida nchuhn Dendiohs. Hua cuạco che rạhn ne, ne chemin che hua ri rendihche ne u. Ndiyu che cuande yahn mán che cochí, te a mạn Dendiohs dechuh ye u.
43 Yahn che hua renevahnecun nchuhn ndudo yáhn ne, chemin che hua renahn ne.
44 Nchuhn ne, chundah che chida ne, sạhn min che redinahn ne yahn se. Sạhn min ne, rihquentiyon se sạhn rihno ihyan nde ro che chihnde iyehnse. Cuahn dạma rihncheh se, te chemin che ntiyon yahn se.
45 U ne, ricuáhn ndudo cuạco, ate nducote ndi nino ne vederihncheh ne, chemin che hua ritahno ne che ráhn.
46 Nde ạma nchuhn ne, hua co cạhma ne che va nunde yáhn. Ndudo cuạco che ricuáhn, ne redin yahn che cotahno ne.

47 A ndero ndi ihyan che yahn Dendiohs ihyan, te rihcovan ye Ndudo
yahn ye. Ate nchuhn ne, ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne chemin che hua
nahn cạhcovan ne Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhndeyạn Abraham

48 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn ri se Dihvo vo:
—Rạhn cuạco nuhn ri nuhn ndih che ndere ihyan ndih, nduhcạ ihyan
nación yahn Samaria mạn, quenun vaco chihngạ ndih mạn.
49 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—U ne, rendevá yavenạn Chidá. Ate nchuhn ne, rendạhchenan ne u, ne
chemin che ndere rạhn ne che quenun vaco chihngạ u.
50 U ne, hua rendonan mán u. Ate va Chidá che rendeva ye yavenán, ne
ihyan min che retechecạde ye.
51 Cuạco ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye che ricuáhn ne,
cuahtenan ye cuahn dạma.
52 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Mạn ne, a devano cuạco nuhn che quenun vaco chihngạ ndih, yahn che
tihcạ rạhn ne. Abraham mạn, nducoyạca ihyan profeta mạn ne, chih ye.
Me ndih ne, rạhn ne te ihyan che cạhcovan ye ndudo che ricuahn ne ne,
cuahtenan ye cuahn dạma.
53 ¿A tahque rigonun chihve ndih che co chida nuhn Abraham, che rạhco
ne? Ihyan min mạn, nducoyạca ihyan profeta mạn ne, chih ye. ¿Duh ndih,
che rạhco ne?
54 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Ndete che rendonan mán u ne, nde hua cochihve yáhn. Chidá, ihyan
min che rạhn nchuhn che Dendiohs yahn ne ne, a ihyan min che rendeva
ye yavenán.
55 U ne, rendihché ihyan, ate nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan.
Rendihché ihyan, ne redináhn che rihquentiyon ye. Cuạco che ráhn, ndiyu
nduhcạ nchuhn che ndere rạhn ne che rendihche ne ihyan.
56 Ihyan ndico yahn nchuhn, Abraham ne, ạma chi yeno ye cuạhn che
checadino ye che va che chí iyehnse, ne nde tahque chi yeno ye cuahn che a
chinahn.
57 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Nde mare o raco ndiche nduyo metah co ndih, ¿tạcạ che ndihchero ne
Abraham?
58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te u ne, a vá nde ro che metah cuhndeyạn
Abraham.
59 Tuhme chetạh sạhn chahn tu, che cạh se Dihvo vo. Ate cheh nạn se
ihyan, ne ndiquendạh ye chete yạco me. Chuh ye vạn nducoyạca se, cuahn
ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn ạma sạhn che ve nạn se nde ro che chihndeyạn se

1 Ạma ro ne, ndihchero Dihvo vo ạma sạhn che ve nạn se nde ro che
chihndeyạn se.
2 Ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve nạn sạhn tih ne? ¿A cạva nunde yahn
indihte yahn se, o cạva nunde yahn mạn se ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan chahn, ne rạhn ye:

—Ndiyu cạva nunde yahn indihte yahn se, nde huane cạva nunde yahn mạn se. Ve nạn se cạva che cuhnde ro vederihquentiyon yahn Dendiohs, tumacadino ihyan.
4 U ne, va che din nun inó dináhn ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u
numanahn che quenan cá iyehnse.
5 Numacuahn ro che quenán muhn ne, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs
ihyan cạva che netah ndutinạn ye.
6 Chihno rạhn ye chemin ne, din ye tah nchete nduco nunedan ye, ne
chacotạhme ye ndutinạn sạhn nạn ve me.
7 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuehn conane nan nạn nune che duche Siloé —che tihcạ duche nune
me ne, conahn “Nune Rica.”
Cuahn sạhn nạn ve me, ne cuahn che nạno se nạn se nạn nune me ne, chi
ro nạn se.
8 Cuahn che ntạ se ne, rạhn ihyan nino ndevạco se mạn, ihyan che
rendihche ye sạhn mạn:
—¿A ndiyu sạhn tih che rica se che din ihyan vedevạhino nduco se ne?
9 Nạhn ihyan ne, rạhn ye:
—Sạhn tih chemin.
Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye:
—Ndiyu sạhn tih chemin, ate tihcạ ro se.
Rạhn mạn se:
—A u chemin.
10 Tumerune ihyan sạhn:
—¿Me tạcạ chi che chi ro nan ne?
11 Ndahconan se, ne rạhn se:
—Ihyan min che duche ye Jesús, din ye nchete, chacotạhme ye ndutináṇ,
ne tahve ye u, cháhn nạnó nán nạn nune Siloé. Chihno nạnó nán ne,
ndetạhno chi ro nán.
12 Tumerune ihyan chahn sạhn:
—¿Ti quenan ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Hua devanó.
13 Tuhme quenda ihyan sạhn min nạn sạhn fariseo.
14 Ro che din Dihvo vo che chi ro nạn sạhn min ne, ro che rahtetuhno
ihyan.
15 Chemin che tumerune sạhn fariseo chahn sạhn tạcạ chi che chi ro nạn
se. Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Chacotạhme Jesús nchete ndutináṇ, ne nạnó nán nduhcạ che rạhn ye,
ne ndetạhno chi ro nán.
16 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo chahn:
—Sạhn che tihcạ din me ne, ametah yahn Dendiohs che tihcạ redin se, te
hua renevahnecun se ro che rahtetuhno ihyan.
Ate tạma te o se ne, rạhn se:
—Ndete che hua yahn Dendiohs sạhn ne, ¿tạcạ redin se vederihno
tuhme?
Nduco tihcạ ne, hua cavih ndudo yahn se nduco vih,
17 ne ndaconan tumerune se sạhn min:
—Me di, ¿deh rahn yahn sạhn min che din se che chi ro nan ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne ráhn te ihyan min ne, ạma ihyan profeta.
18 Ate sạhn chahn ne, hua nahn cotahno se che ve nạn sạhn min ro
menạn. Chemin che tahve se chehua indihte yahn sạhn min,

19 ne tumerune se ihyan:
—¿A nchuhn daya ne sahnguh ne? ¿A cuaco che ve nan se cuahn che chihndeyan se ne? ¿Me taca chi che chi ro nan se ne?
20 Ndahconan indihte yahn sahn min:
—Sahnguh che daya nuhn, ne ve nan se cuahn che chihndeyan se.
21 Ate hua devano nuhn taca chi che chi ro nan se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nan se. Tumerune nchuhn sahn. A va nduyo yahn se, ne man se co nte cuande se nchuhn.
22 Indihte yahn sahn min ne, tihca rahn ye, te vahino ye, yahn che a checadino ye te sahn ndinan chahn ne, a ntuhno se che ndetendah se adecoduhno ihyan chete yaco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
23 Chemin che rahn ihyan chahn ri ye sahn ndinan chahn che tumerune se man sahn daya ye te a va nduyo yahn se.
24 Tuhme ndaconan cah sahn ndinan chahn sahn min, ne rahn se ri se sahn:
—Codin cava Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuaco, te nuhn ne, devano nuhn te sahn min che din se che chi ro nan ne, sahn nunde se.
25 Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:
—U ne, hua devanó a ihyan nunde ye o hua. Ate devanó che ro menan me ne, ve nán, ne ihyan min din ye che chi ro nán.
26 Ndaconan tumerune sahn chahn sahn:
—¿Taca din se che chi ro nan ne?
27 Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:
—A ráhn rí nchuhn, ne hua ritahno ne. ¿Deh ndah co yahn ne che ndaconán cahma túnne? ¿A nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?
28 Rahva sahn chahn nduco sahn min, ne rahn se ri se sahn:
—Di ne, ndichahtine sahn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moisés.
29 A devano nuhn te Moisés ne, a man Dendiohs cah ye ntiyon ihyan. Ate sahn che rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.
30 Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:
—Ama rahn inó yahn nchuhn, che rahn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nán.
31 A devano cuaco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecun ye ihyan man, redinahn ye vederihquentiyon yahn ye man.
32 Nde ama yune hua nihnevan vo yahn ama ihyan che co din ye che co ro nan ihyan nan ve.
33 Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.
34 Rahn sahn chahn ri se sahn min:
—Di ne, ama sahn nunde di nde ro che chihneyan. ¿Taca che nahn cacuehn nuhn ne?
Chihno rahn se chemin ne, ndetendah se sahn chete yaco.
35 Checadino Dihvo vo che ndetendah sahn ndinan chahn sahn min chete yaco, ne cuahn che ntaca ye sahn ne, tumerune ye sahn:
—¿A ritehne Daya Dendiohs ne?
36 Rahn se ri se ihyan:
—Dihvé, cahma ne co ne u duh ihyan min cava che cotahnó ihyan.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:
—A u chemin, che renté ndoque. Man ne, a ndihche u.
38 Tuhme chehntihya se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, ritahnó ndih.
39 Namin rąhn Dihvo vo:
—U ne, ndą́ iyehnse cuh cąva che techecądé yahn nducoyąca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rąhco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.
40 Ąma o sąhn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihcą rąhn ye, ne rąhn se ri se ihyan:
—¿A namin nuhn, rąhn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?
41 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndete che hua devano nchuhn ne, nde hua chendihco ne nunde. Ate nducote a mąn nchuhn rąhn ne te a devano ne mąn, nducote rahcotąhn ne mąn ne, chemin che chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

1 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te sąhn duco ne, huą rendą se cuąhn chendevah yahn chan nąn chenun itecuche, te rendą se cuąhn chihto chan.
2 Ate ihyan che redin ye cudądo itecuche ne, rendą ye cuąhn chendevah yahn chan.
3 Sąhn che redin cudądo chendevah ne, renąhne se, ne rendą ye. Rąhn ye che duche queri ąma te, ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite ne, rechi te, ne retendąh ye ite chete chan.
4 Cuahn che a retendąh ye nducoyąca te chete chan ne, riquendąhnąn ye yahn te, ne riquendi te ihyan, te ndi nino te ihyan.
5 Ate hua riquendi te sąhn che hua rendihche te. Tahque ndah te ne, rano te yahn se, yahn che hua rendonahn te ndudo yahn se.
6 Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh cąva sąhn chahn, ate hua chenahn se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudądo itecuche

7-9 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn chahn:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te, nduhcą che richihve chendevah yahn chan cąva che co chuh itecuche ne, tihcą u cąva ihyan yáhn. Ihyan che ritahno ye u ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero. Ihyan chahn ne, anduhnecą itecuche che hua ndere vatechica mąn te, che rendondą te chete chan, ri te cudądo mąn, riquendąh te rahn te reh te mąn. Nducoyąca sąhn rihncheh che chahte se ro che metah ndą́, redin cą se che Ndudo yahn Dendiohs rahndudo se ne, anduhnecą sąhn duco, tihchan se, ne ihyan yahn Dendiohs ne, hua rihcovan ye ndudo yahn se.
10 'Sąhn duco ne, rendą se cąva che cąhno se ihyan mąn, duco se mąn, cuihno denda se ihyan mąn. Ate u ne, ndą́ cąva che ndedevą́hn ihyan, ne ąma ndąhcą cuahno ye, cuahtenan ye vahchetero.
11 Nduhcą ąma ihyan che ndah redin ye cudądo itecuche yahn ye nde ndihco mendąhn ye ihyan cąva che ndedevahn ye ite ne, tihcą u, te ndah redín cudądo ihyan yáhn, nde cąhco mendą́hn u cóh, cąva che ndedevą́hn ihyan.
12 Ate nducoyąca sąhn mozo che redin se ntiyon min ne, nducote ndiyu yahn se itecuche ne, hua cudądo se. Cuahn che rendą lobo ne, rihcomąn se itecuche che nduco se, ne rano se. Tuhme retąh lobo ite, ne rihno rano ite chenąhn.
13 Rano se, te ndiyu dihve itecuche sąhn, ne hua redin se cudądo ite numa ino se.

14-15 'U ne, anduhnecą ąma ihyan che ndah redin ye cudądo itecuche
yahn ye. Chidá ne, rendihche ye u, ne u ne, rendihché ihyan. U ne, nda
cuandé ihyan yáhn, ne mąn ye ne, richahtino ye u. U ne, nde cąhco
mendą́hn u cóh, cąva che ndedeváhn ihyan.
16 Namin vate ca ihyan che nedin yáhn ihyan, ndedeváhn ihyan. Mąn ne,
vatechica vąne ye, ate nevahnecun ye u, ne ndo dąma ye vąn ihyan yáhn.
17 'Chidá ne, yahino ye u, te cąhco mendą́hn u cóh, cąva che ndedeváhn
ihyan iyehnse. Cuihno min ne, va che ntuché.
18 Nde ąma ihyan ne, hua co cąhno ye u, ndete che hua mą́n cąhco
mendą́hn u. Va vederihquentiyon yáhn cąva che cąhco mendą́hn u cóh.
Namin va vederihquentiyon yáhn che ntuché. Vederihquentiyon min che te
Chidá u.
19 Cuahn che chihno rąhn Dihvo vo ndudo chemin chan, chihnevan sąhn
ndinąn chahn ne, ndevanąn se, a vih rąhn ąma a vih rąhn tąma se.
20 Ąma yąhn se ne, rąhn se:
—Nde hua tumacąh nchuhn che rąhn sąhn tih, te quenun vaco chihngą
sąhn, ne hua va cuąco dave yahn se.
21 Ate nąhn tun se ne, rąhn se:
—Adecoduhno ihyan che quenun vaco chihngą ihyan ne, hua tihcą
runecąde rente ye. Avąne ne, hua co din ye che co ro nąn ihyan nąn ve.

Sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel ne, nahn cąh se tu Dihvo vo Jesucristo

22 Ro min ne, ro iche, ne tąhn min redin ihyan vihco yahn yąco, min yąn
Jerusalén.
23 Dihvo vo ne, quechica ye ndiyąco me mąn corredor che duche
Corredor yahn Salomón.
24 Ndo dąma sąhn ndinąn chahn nąn ye, ne rąhn se ri se ihyan:
—Ndete che ndih, ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, cąhma cuąco no ne co ne nuhn. Hua ndąhcą che rihco ndeh ne.
25 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—A rą́hn rí nchuhn, ne hua ritahno ne. Nduco vederihno che redín
numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, a ndero ndi che a u chemin.
26 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne, te hua ndi cuande ne vąn ihyan yáhn,
nduhcą che a rą́hn rí nchuhn.
27 Ihyan yáhn ne, rihcovan ye ndudo yáhn, ne rinduco ye u. Me u ne, nda
cuandé ihyan.
28 Rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Hua
duhva co din che conda ye, te u nda cuandé ihyan.
29 Mąn Chidá tendąhnun ye ihyan chahn cąva che cotahno ye u. Ihyan
min che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye, ne nducote namin nda
cuande ye ihyan ne, chemin che hua duhva co din che conda ye.
30 U nduco Chidá ne, ąma no vederihquentiyon yahn nuhn mąn, ąma no
vederendedecadino yahn nuhn mąn.
31 Cuahn che tihcą rąhn Dihvo vo ne, ndaconan chetąh sąhn ndinąn
chahn tu che cąh se ihyan.
32 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, ąma ndeh nąn dehtenduh
che ndah nedín nąn nchuhn. Ate nchuhn ne, de tu nahn cąh ne u.
33 Ndahconan sąhn chahn ne, rąhn se ri se ihyan:
—Ndiyu yahn dehtenduh che redin ne che cąh nuhn tu ndih, ate yahn
che duche rino ne Dendiohs che tihcą rąhn ne. A ndero ndi che ihyan

iyehnse ndih, ne rạhn ne te ạma no vederihquentiyon quenan cuma ne nduco Dendiohs.
34 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Nạn ley che riquendi nchuhn ne, ndirun che rạhn Dendiohs yahn ihyan tuhcạ: “Nchuhn ne, menun Dendiohs nchuhn.”
35-36 A devano nchuhn te cha che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, hua co cạhmo vo che hua cuạco. Nducote a mạn Dendiohs rạhn ye yahn ihyan che rihnde tạh ye Ndudo yahn ye te menun Dendiohs ihyan ne, chemin che nde tah hua ndạhcạ che tihcạ rạhn ne che duche rinó Dendiohs, che ráhn che u che Dạya ye mạn, che tendạhnun ye u, dechuh ye u muhn iyehnse mạn.
37 Cuentah nchuhn ndutinạn ne, condihchero ne. Ndete che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, redín vederihno, tuhme cotahno ne u.
38 Nducote redín vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne, cotahno ne u, andahre hua nahn cotahno ne yahn ndudo che ricuáhn. Tuhme tumacadino ne che rinduco Dendiohs Chida u.
39 Chihco dạma ino sạhn chahn tạma yune che nahn din se preso ihyan, ate ndiquendạh ye vạn se, ne din vi ye.
40 Tuhme cuahn ye cuạhn chihto ico Jordán, ne min quenan ye, lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn, cuạhn nạn che quenan Juạn Bautista chehdenune ye ihyan ro menạn.
41 Ạma yạhn ihyan rahn ye, rendihchero ye Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Juạn Bautista ne, andahre hua din ye nde ạma vederihno, ate nducuahn che rạhn ye yahn ihyan cuh ne, cuạco.
42 Ihyan che chahn ye min ne, ạma yạhn ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro
1-3 Yạn Betania ne, chihnde ạma ihyan che duche ye Lázaro. Ihyan min ne, chahte o cahve ye; ạma ye ne, duche ye María, ne tạma ye ne, duche ye Marta. A ihyan che duche María me che chacotạhme ye nunedạn cạh Dihvo vo, ne ndi cuma ye nduco yudo tin ye. Ạma yune ne, chetạh cah Lázaro, ne ạma tahn ndi ye. Tuhme tahve nduh che o cahve ye ndudo yahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, amigo yahn ne Lázaro ne, chetạh cah ihyan, ne ạma tahn ndi ye.
4 Cuahn che chihnevan Dihvo vo ne, rạhn ye:
—Cah min ne, andahre din che coh ye, ate chemin ne, cạva che cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs, ne ndeva ihyan yavenạn ye mạn, ndeva ye yavenạn u che Dạya ye mạn.
5 Andahre ạma yahino Dihvo vo ihyan chahn, Lázaro mạn, María mạn, Marta mạn ne,
6 cuahn che ndạ ndudo yahn ye che cah Lázaro ne, chendah ca ye te o ro min nạn che quenan ye.
7 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Ndaconan cuhn vo nduco nchuhn estạdo yahn Judea.
8 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve ro che nahn cạhno sạhn ndinạn chahn ndih nduco tu, ne mạn ne, ¿a rihco ne che cạhn tun ne min ne?
9 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ndichio ura che ạma ro, ne cuahn che ro vatechica vo ne, hua renda cạh vo, te ro nạn vo yahn che quendihco dave yahn yạhn.

10 Ate ndete che vino vatechico vo ne, conda cạh vo yahn che man ro.
11 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Amigo yuhn vo Lázaro ne, quiyạdo ye, ate cạhn ndedetuhché ihyan.
12 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, ndete che chetạh yạhnde ihyan ne, ametah nduh dito ri yahn ye.
13 Dihvo vo ne, hua rạhn cuạco ye che a chih Lázaro, ne chemin che rạhco ihyan apóstol chahn che quiyạdo ye.
14 Tuhme rạhn cuạco ye ri ye ihyan chahn:
—Lázaro ne, a chih ye.
15 Tahque ndạhcạ che hua quenán min ro che chih ye, te nduco tihcạ ne, tahque ndah ro yahn nchuhn, cạva che cotahno ne. Mạn ne, cuhn vo quendihchero vo ihyan.
16 Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye "Cuạhche" ne, rạhn ye ri ye ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn, conduco vo Dihvo vo, andahre va che coh vo dạma nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rendedetuhche ye tenạhn mạn

17 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạn Betania ne, a cun ro che quenun Lázaro chete yạyan.
18 Betania ne, nino nduco yạn Jerusalén, ri tenduh o kilómetro quenan mạhn,
19 ne ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, chahn se chendihchero se Marta mạn, María mạn, cạva che necạh se vedechahtino ihyan, yahn che chih cahve ye.
20 Cuahn che checadino Marta che a ndạ nino Dihvo vo ne, cuahn ye quendi yune ye ihyan. Numanahn min ne, quenun María vah.
21 Ura che a tạhn nun Marta Dihvo vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.
22 Ate dehve din yahn, te ndih ne, adecodehno che cạca ne Dendiohs ne, cuahnecun ye.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Quehve ne, ndaconan conan se.
24 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Cuạco che ndaconan conan ye, cuahn che ntuche tenạhn, ro che cuihno iyehnse.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Che ntuche tenạhn mạn, che cuahtenan ye vahchetero mạn ne, a u che rihquentiyón. Ihyan che ritahno ye u ne, andahre coh ye ne, ntuche ye.
26 Nducoyạca ihyan che ritahno ye u ne, hua conda ye, te cuahtenan ye vahchetero cuahn dạma. ¿A ritehne chemin ne?
27 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Tạcạ hua, Dihvé. Ritahnó. Namin ritahnó che a ndih che Dạya Dendiohs mạn, a ndih che a va cạde che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehnse mạn.
28 Chihno rạhn Marta ne, cuahn ye ngua ye coh ye María, ne rạhn ye deco deco ri ye ihyan:
—Ndạ Ihyan Ricuahn, ne rah ye di.
29 Ndetạhno necuan María, ne cuahn ye nạn che quenun Dihvo vo.

30 Dihvo vo ne, ametah condạ ye viyạn, te quenan rino ye yune nạn che
ntạca Marta ihyan.
31 Sạhn ndinạn chahn che chenan se vạco María renecạh se vedechahtino
ihyan ne, ndihchero se che aderano ye necuan ye cuahn ye, ne cuahn se
nduco ye. Rạhco se te cuahn ye nạn yạyan, cuaco ye cạva cahve ye.
32 Cuahn che ndạ María nạn Dihvo vo ne, chehntihya ye, ne rạhn ye:
—Ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih
ye.
33 María ne, ạma raco ye. Namin sạhn chahn ne, raco se. Ndihchero
Dihvo vo, ne ạma chi ndạche ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Ti chihche nchuhn tenạhn me ne?
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne, ndihchero ne.
35 Namin chaco Dihvo vo.
36 Tuhme rạhn ạma o sạhn chahn:
—Condihche nchuhn. A ndero ndi che ạma yahino ye tenạhn me.
37 Tạma te o se ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, din ye che chi ro nạn sạhn nạn ve me. ¿Tạcạ che hua din
ye che ndoyahn Lázaro, ne hua chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaro

38 Dihvo vo ne, ạma chi ndạche ye, ne cuahn ndạ ye nạn yạyan me. Yạyan
me ne, ndindah nạn ạma yạva, ne ạma tu chahno ndi chendevah yahn.
39 Rạhn Dihvo vo:
—Cuehnevi nchuhn tu chende yạyan. Conạhne ne.
Tuhme rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, co a ran tenạhn, te a chihno cun ro che chih ye.
40 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—A ráhn rí di te ndete che ritehne ne, tumacadine vederihquentiyon
chahte yahn Dendiohs.
41 Tuhme chehnevi ihyan chahn tu me. Chenihyon nạn Dihvo vo nạn ro,
ne covạh ye tuhcạ:
—Chidá, renté nundihve cuahn ndih yahn che rihcovan ne che revạh.
42 A devanó te cuahn dạma che revạh ne, rihcovan ne, ate tihcạ ráhn cạva
che ndah yahn ihyan che chenun ye muhn, cạva che cotahno ye che a ndih
dechuh ne u.
43 Chihno covạh ye ne, rạhn ye ạma dito:
—Lázaro, ¡cuendiquendah tạn!
44 Ndetạhno ntuche ihyan min, ndiquendạh ye chete yạyan. Deva
ndacotuma ye tino, nde tạh nde cạh ye mạn, nạn ye mạn. Rạhn Dihvo vo ri
ye ihyan chahn:
—Cuentạhte nchuhn tino che ndacotuma ye.

Rente cạde sạhn ndinạn chahn che din se preso Dihvo vo Jesucristo

45 Sạhn ndinạn chahn che chahn se chinduco se María cuahn che chih
cahve ye ne, ndihchero se vederihno che din Dihvo vo, ne ạma yạhn se
chitahno se ihyan.
46 Ate nạhn se ne, chahn se chengo se sạhn fariseo yahn vederihno che
din ye, ndedetuhche ye Lázaro.
47 Tuhme ndo dạma sạhn fariseo chahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn,
nduco nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, nte cạde se, ne
rạhn se:

—¿Tạcạ din vo?, te ihyan min ne, ạma redin ye vederihno.
48 Ndete che cạhcoman vo che quendi ye ne, nducoyạca ihyan cotahno ye
ihyan, ne denạn chi sạhn ndinạn yahn Roma, cuihno ndahtera se yạco
yuhn vo mạn, cuihno cạhno se ihyan nación yuhn vo mạn.
49 Ate Caifás, ihyan min che chidocuyạn che tahque ndinạn nduyo min
ne, rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne.
50 Nde tah hua retumacadino ne, te tahque ndạhcạ yuhn vo, che coh ạma
no ihyan cạva ihyan nación yuhn vo yudomin ca che coh nducoyạca ye.
51 Caifás ne, ndiyu che ndedecadino mạn ye che tihcạ rạhn ye. Nducote
ihyan min ndinạn ye nduyo min ne, cạh Dendiohs, checadino ye, ne
chemin che rạhn ye che va che coh Dihvo vo Jesucristo, cạva che
ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel mạn,
52 nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che chenan ye muhn min
numachahte iyehnse mạn.
53 Tihcạ chi, che nde ro min, chihco cạde sạhn ndinạn chahn che cạhno se
Dihvo vo.
54 Chemin che ametah quechica ro Dihvo vo vạn ihyan. Tahque ndah ye
ne, chica ye estạdo yahn Judea, ne cuahn ye ạma cuạn, nino yạhn nạn che
metah duhva, chihto ạma yạn che duche Efraín. Min quenan ye nduco
ihyan apóstol yahn ye.
55 A cochi nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel, ne ạma yạhn
ihyan rica ye yạn vạco ye, rahn ye yạn Jerusalén ạma o ro numanahn che
metah cuanạn vihco me, cạva che ndo dave ye nduhcạ costumbre yahn ye.
56 Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo, ne ạma retumarune vih ye ura che
chenun ye chete yạco:
—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi ye vihco ne?
57 Sạhn fariseo mạn, chidocuyạn ndinạn mạn ne, a ndihquentiyon se che
adecoduhno ihyan che devano ye ti quenan Dihvo vo ne, cạhma ye co ye
sạhn, cạva che din se preso ihyan.

12

Ạma ihyan ndạhta ne, chacotạhme ye nunedạn cạh Dihvo vo Jesucristo

1 Te ạn ro ca renda che ndạ ro yudo me, ne cuahn Dihvo vo yạn Betania,
quendihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn.
2 Vạco Lázaro din ihyan chahn ạma vihco cạva Dihvo vo, ne cạh ye, cheh
vino ye. Marta ne, chihntạve ye che cheh ihyan chahn, ne Lázaro mạn,
Dihvo vo mạn, vate ye nduco ihyan chenạhn nạn mesa.
3 Ura min ndạ María, nda ye tenduh mạhn litro nunedạn ndah, che duche
nardo. Chemin ne, ạma yahn chihve. Chacotạhme ye cạh Dihvo vo, ne
nedin cuma ye nduco yudo tin ye. Numacuahn chetevah me quendihco
chan dạn.
4 Tuhme ạma sạhn che ndi cuande se vạn ihyan apóstol chahn, che duche
se Judas Iscariote, dạya Simón, sạhn min che va che ndihcue ndeh se Dihvo
vo ne, rạhn se:
5 —Nunedạn tih ne, rigonun chihve tenduh ino ciento tume diyahngua,
¿tạcạ che hua ndihcue tạhn tih, ndạca che conan te ihyan chevạh?
6 Judas ne, ndiyu che yahino se ihyan chevạh che tihcạ rạhn se, te yahn
che duco se. Nducote sạhn min ndi se tesorero vạn ihyan apóstol chahn ne,
rendạca yune che reduco se.
7 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Hua cạhca tan che tihcạ redin te. Chehdendạ te nunedạn me u, cạva
che cuhndeyán che conún chete yạyan.
8 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma chenun ye vạn nchuhn, ne co conan ne
ihyan cuahn che nahn ne. Ate u ne, hua cuahn dạma conán nduco ne.

Rentuhno sạhn ndinạn chahn cạva che cạhno se Lázaro

9 Ạma yạhn ihyan nación yahn Israel, checadino ye che yạn Betania
quenan Dihvo vo, ne cuahn ye quendihchero ye ihyan. Namin nahn
ndihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche Dihvo vo ihyan vạn
tenạhn.
10 Tuhme ntuhno chidocuyạn ndinạn chahn che namin nduco Lázaro
cạhno se ihyan,
11 te a cạva Lázaro che ạma yạhn ihyan nación yahn Israel rihcomạn ye
sạhn, ritahno ye Dihvo vo.

Chendạ Dihvo vo Jesucristo yạn Jerusalén

12 Ạma yạhn ihyan ndạ ye vihco ro yudo, yạn Jerusalén. Chi dave tạma ro
me ne, checadino ye che va che ndạ Dihvo vo.
13 Tuhme chihca ye iyon, quenda ye, ne cuahn ye quendi yune ye Dihvo
vo. Cuahn che tạhn nun ye ihyan ne, chendạ ye viyạn rah yeno ye:
—¡Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh
che dechuh ye! ¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che Rey yahn nación yuhn vo
Israel!
14 Dihvo vo ne, ndạca ye ạma burro lihn, quendudo ye ite, te a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
15 Nchuhn ihyan yạn Jerusalén, hua dehva rạhco ne.
Condihche ne. Cochi Rey yahn ne,
quendudo ye ạma burro lihn.
16 Ro menạn ne, hua chenahn ihyan apóstol yahn dehtenduh che
tuhchan, ate adive cuahn che a conạhn Dihvo vo vahchetero ne, tuhme
chenahn ye che nducuahn che chahno chi Dihvo vo ne, a ndirun yahn nạn
Ndudo yahn Dendiohs.
17 Ihyan che ndihchero ye vederihno che din Dihvo vo, ndedetuhche ye
Lázaro vạn tenạhn ne, rente ye yahn.
18 Chahn ino ihyan yahn vederihno me, ne chemin che ạma yạhn ye
chahn ye chendi yune ye Dihvo vo.
19 Tuhme rente sạhn fariseo chahn vạn mạn se nduco vih:
—Condihche nchuhn. A chihnonan yahn ntiyon yuhn vo, te nducoyạca
ihyan ne, a chinduco ye ihyan cạh.

Ạma o sạhn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

20 Vạn ihyan che chahn ye vihco min yạn Jerusalén, ndeva ye yavenạn
Dendiohs ne, nduco neve sạhn nación yahn Grecia.
21 Sạhn chahn ne, chahn ndạ se nạn ạma ihyan yạn Betsaida, estạdo yahn
Galilea, duche ye Felipe, ne rạhn se ri se ihyan:
—Codin ne favor, ne quenda ne nuhn nạn Jesús, te nahn ndihchero nuhn
ihyan.
22 Felipe ne, chahn ye rạhn ye nduco Andrés, ne cuahn nduh che o ye,
yạhve ye Dihvo vo.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, adecodehno ura náhn vahchetero.
24 Cuạco ráhn rí nchuhn te cạva che co yahn ạma ndute trigo, ndo ndeh
ne, va che cuehche ndiyạhn. Ndete che hua cuehche ne, hua co ndeh.

25 Ihyan che nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne, denda ye ihyan. Ate
ihyan che rihco mendạhn ye ihyan muhn iyehnse ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
26 Duh ihyan che nahn din ye ntiyon yáhn ne, va che cạhco dạma ino ye
conduco ye u. Ihyan che redin ye ntiyon yáhn ne, cuahtenan ye vahchetero
nducó, ne din Chidá che quendạh yavenạn ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

27 'Mạn ne, ạma rán. Ate ndotenan che cạhmá có Chidá che ndedevahn ye
u, cahnevi ye che va che chuhríhn ne, tahque ndah cạhco dạma inó, te a
cạva che chuhríhn che cochí.
28 Chidá, cạhmá có ihyan: "Vá vedeyeno che dináhn nducuahn che
chihquentiyon ne, cạva che quendạh yavenạn ne."
Tuhme chenun ạma ndudo che chica vahchetero, che rạhn:
—A dín che quendạh yavenán. Mạn ne, dín che quendạh yavenán tạma
yune.
29 Chihnevan ihyan che chenun ye min, ne nạhn ye ne, rạhn ye che chine
dạve. Nạhn tun ye ne, rạhn ye te co ạma ángel yạhve ye Dihvo vo.
30 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a cạva mạn ne, ndiyu cạva u.
31 A ndạ ura che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse, ne chundah, sạhn min
che rihquentiyon se iyehnse ne, ndạhco ndiya Dendiohs sạhn.
32 Cuedevano nchuhn te cuahn che conan yáh, dín che cotahno ihyan
numachahte iyehnse u.
33 Che tihcạ rạhn ye ne, rạhn ye nduhcạ che va che coh ye.
34 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—A devano nuhn te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan
che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, hua ndạ ro che
cuihno vederihquentiyon yahn ye. ¿Tạcạ che rạhn ne che ndih che rinduco
ne nducoyạca ihyan, conan yạh ne? ¿Duh ndih tuhme ne?
35 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, cacuáhn nchuhn. Cuihcovan ne
ndudo yáhn, cạva che runecạde cuahtechica ne, ne co ndevahn ne, te ihyan
che hua runecạde vatechica ye ne, nde hua devano ye ti ndạ ti tuno ye.
36 Cuitahno nchuhn u, numanahn che quenán nduco ne, cạva che co ne
ihyan runecạde.
Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn
ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

37 Andahre ạma din Dihvo vo vederihno vạn ihyan chahn ne, hua
chitahno ye ihyan.
38 Hua chitahno ye, te va che conahn nduco ye, nduhcạ che dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ:
Dihvé, neve cuahn ra ihyan che ritahno ye ndudo che rahndudo nuhn.
Neve cuahn ra ihyan che tumacadino ye vederihquentiyon yahn ne.
39 Tihcạ chi che hua chi chitahno ihyan chahn. Namin dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
40 Dendiohs ne, deche ye ndutinạn ihyan chahn mạn, din cheche ye
chedave yahn ye mạn,
cạva che hua nchanạn ye mạn, hua conahn ye mạn,
ne hua cotahno ye Dihvo vo, ndevahn ye.

41 Tihcą dirun ihyan profeta Isaías yahn vederihquentiyon chahte yahn
Dihvo vo, te chinahn ąma vederihno nduco ye, ndihchero ye
vederihquentiyon min.
42 Andahre tihcą ne, ąma yąhn ihyan nación yahn Israel chitahno ye
Dihvo vo. Nde sąhn ndiną̄n chahn, chitahno neve se. Ate hua chihco ro se
che ritahno se ihyan, yahn che vąh se che cahnevi sąhn fariseo chahn
vederihquentiyon yahn se chete yąco.
43 Hua chihco ro se che ritahno se Dihvo vo, te tahque renan ino se che
quendąh yavenąn se nąn ihyan iyehnse che co nąn Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

44 Ąma yune cuahn che rahndudo Dihvo vo ne, ąma dito rąhn ye:
—Ihyan che ritahno ye u ne, namin ritahno ye Dendiohs Chida, ihyan
min che dechuh ye u.
45 Ihyan che rendihche ye u ne, retumacadino ye tącą ihyan min.
46 U ne, ndą́ muhn iyehnse, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs, cąva che
ihyan che cotahno ye u ne, ndevahn ye, ne runecąde cuahtenan ye.
47 Ate ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne, ndiyu
che nahn mą́n che dín castigo ihyan, te ndą́ cąva che ndedeváhn ihyan
iyehnse, ndiyu demąn che dín castigo ihyan.
48 Ihyan che racondąh vedąme ye u, ne hua rihcovan ye ndudo yáhn ne,
va che co ye castigo ro che cuihno iyehnse, tunoca che hua dinahn ye
ndudo che ricuáhn.
49 Tihcą, te Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u ne, a ndudo che
rihquentiyon ye che renté mąn, che rahndudó mąn, ndiyu dehtenduh che
ri yeno mą́n.
50 A devanó te che rihquentiyon Chidá ne, che cuahtenan ihyan
vahchetero cuahn dąma. Chemin che rahndudó nduhcą che rihquentiyon
ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nąno ye cąh ihyan apóstol yahn ye

1 Cuahn che a tąma ro ra renda che cuanąn vihco ro yudo me ne, nducote
a devano Dihvo vo che a ndą ro che ndąca ye iyehnse, ne nąhn ye nąn
Dendiohs Chida ne, chihco ro ye nduhcą che ąma yahino ye ihyan yahn ye.
2-4 Chundah ne, a nde menąn cąhn nun se chete chedave yahn Judas
Iscariote, dąya Simón, nduhcą che ndihcue ndeh se Dihvo vo. Nducote
Dihvo vo ne, a devano ye che a mąn Dendiohs Chida ndąhco ye nducuahn
vederihquentiyon tąh ye mąn, nąn ihyan min chica ye mąn, min nąhn ye
mąn ne, ura che chihno cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne,
necuan ye nąn mesa. Chehnevi ye tino tu che quenun ye, ne chetąh ye ąma
toalla, chacondihco ye yutorąn ye.
5 Namin chetąh ye cu che renąno nun ye tąh ye, ne chih ye nune. Tuhme
canąn renąno ye cąh ihyan apóstol yahn ye, ne renedin cuma ye nduco
toalla me.
6 Cuahn che ndą ye nąn va Simón Pedro cąva che nąno ye cąh ye ne, rąhn
ihyan min ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿tącą che ndih nąno ne cą́h ne?
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Mąn ne, hua renehn deh conahn che tihcą redín, ate adive ne, conehn.
8 Ate rąhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—U ne, hua ndą ro che nąno ne cą́h.

Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndete che hua nạnó cah ne, ametah din cuandé di vạn ihyan yáhn.
9 Rạhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ndete che tihcạ ne, conạno ne ndiyu demạn cạ́h, te namin conạno ne tạ́h mạn, tín mạn.
10 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ihyan che a dave ye ne, a de cạh ye rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a dave ne, andahre hua nducoyạca ne.
11 Rạhn ye te hua dave nducoyạca ihyan chahn, yahn che a devano ye te ạma cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.
12 Chihno nạno Dihvo vo cạh ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaconan chihnde ye nạn mesa. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿A chenahn nchuhn deh conahn che nạnó cạh ne? Cạhmá có nchuhn deh conahn che tihcạ nạnó cạh ne.
13 Nchuhn ne, renevahnecun ne u, rạhn ne te a u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ne cuạco che rạhn ne.
14 Cua cuande nchuhn. Andahre u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ate nạnó cạh ne. Tihcạ quenan cuma che din yahino ạma tạma ne vih, nạno ne cạh vih.
15 Chihcó ejemplo cuh cạva che quendi ne.
16 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde ạma mozo hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde ạma sạhn che rahn ntiyon hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye sạhn.
17 Ndete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihcó yahn ne, ne dinahn ne ne, ạma ndah ro yahn ne.
18 'Che tuhcạ rạ́hn ne, hua cạva nducoyạca nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duh nduh nchuhn che tendạhnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ: "Sạhn che dạma reh dạma rih se nducó ne, sạhn min che din tạn se nducó."
19 Rạ́hn rí nchuhn ndudo cuh mạn che ametah conahn, cạva che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va cạde che chí ndedeváhn ihyan iyehnse.
20 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, renevahnecun ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn cuạco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

21 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, ạma chi rạn ye, ne rạhn cuạco ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.
22 Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendihchenun ye nạn vih, rendedecadino ye duh yahn che rạhn Dihvo vo.
23 Ạma ihyan apóstol che ạma yahino Dihvo vo ihyan ne, dạma va ye nduco vih.
24 Din tạh Simón Pedro yahn ye, cạva che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rạhn ye.
25 Tuhme cuahn ndạ ca ye nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihvé, ¿duh yahn che rạhn ne ne?
26 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Decạhndá ạma ndi pạn, ne sạhn che cạ́h, cheh se ne, a sạhn min.
Tuhme decạhnda Dihvo vo ạma ndi pạn, ne cạh ye, cheh Judas Iscariote, dạya Simón.

27 Ndetạhno che chetạh Judas pạn me ne, quenun chundah chete
chedave yahn se. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetạhno.
28 Nde ạma ihyan che vate ye nạn mesa ne, hua chenahn ye deh cuande
che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Judas.
29 Nducote sạhn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che
nạhn ye ne, ndedecadino ye, te co rạhn Dihvo vo nduco se che cua se
dehtenduh che nahn yahn vihco, o che cạh se tume ihyan chevạh.
30 Ura min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pạn me ne,
quendạh vah se cuahn se.

Ạma vederihquentiyon ra

31 Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, rạhn Dihvo vo:
—Mạn ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, nạn dehtenduh che cuahno
có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yáhn. Namin cuhnde ro
vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
32 Nducote u che rinducó nducoyạca ihyan, cạhco ró vederihquentiyon
chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cạhco ro ye
vederihquentiyon chahte yáhn, ne a nun cuahn cạhco ro ye.
33 Dạyá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn
ne, nuhn ne u, ate anduhnecạ che rạ́hn nduco sạhn ndinạn chahn ne, tihcạ
rạ́hn nduco ne mạn, te nạn che nạ́hn ne, hua co cạhn ne quenuhn ne u.
34 Cạhcó ạma vederihquentiyon ra cạva nchuhn. Chemin ne, che din
yahino ạma tạma ne vih, nduhcạ che yahino mạ́n nchuhn.
35 Ndete che din yahino ạma tạma ne vih ne, tumacadino nducoyạca
ihyan che ritahno ne u.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

36 Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿ti che nạhn ne ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nạn che nạ́hn ne, hua co condoque u mạn, ate adive ne, condoque u.
37 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih mạn?, te nde vá vedeyeno che
cạhco mendạ́hn u, andahre cạhno ihyan u cạva ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndere rahn che ve vedeyeno che cạhco mendahn di, cạva u. Cuạco
rạ́hn rí di te numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua
rendihche u.

14

*Atenạn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan ye nạn
Dendiohs Chida*

1 'Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin
codin chahtino ne u.
2 Vạco Chidá ne, ạma va nạn che cuahtenan ihyan. Ndete che hua tihcạ
ne, a rạhn cá rí nchuhn. Cạ́hn cạhcoyạ́n nạn che cuahtenan ne.
3 Cuahn che a cháhn chihcoyạ́n nạn che cuahtenan nchuhn ne, chi túnn
ndichecuá nchuhn cạva che cuahtenan ne dạma nducó nạn che conán.
4 Nchuhn ne, a devano ne ti nạ́hn. Namin a devano ne tạcạ tuno ne min.
5 Rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, nducote hua devano nuhn ti che nąhn ne ne, nde hua codevano nuhn tącą che co tuno nuhn min.

6 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che retihyon yuné ihyan, a u che ricuáhn ndudo cuąco, a u che rendedeváhn ihyan. Atenąn cąva u che co cuahtenan ihyan nąn Dendiohs Chida.

7 Ndete che a tumacadino nchuhn yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Mąn ne, a tumacadino ne duh che Chidá, anduhnecą ndete che a ndihchero ne ihyan.

8 Tuhme rąhn Felipe ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn Dendiohs Chida, ne nduco chemin ne, a cochahtino nuhn.

9 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye:

—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn, me ¿tącą che hua retumacadine yahn vederihquentiyon yáhn? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhnecą ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che dín che ndihchero nchuhn ihyan.

10 Che tihcą rahn ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco mąn ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn mą́n, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye.

11 Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne mąn ye rinduco ye u. Me ndete che hua co cotahno ne chemin che dendudo renté nduco ne ne, cuitahno ne yahn vederihno che redín.

12 Cuąco rą́hn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, namin din ye vederihno nduhcą che redín, nde vederihno che tahque rahte din ye. Tihcą, te u ne, nąhn nąn Dendiohs Chida,

13 ne nducuahn che cąca nchuhn ihyan che cuande yáhn ne, u che Dąya ye ne, dín che conahn nduco ne, cąhco ró che ąma chahte vederihquentiyon yahn ye.

14 U dín che conahn nduco nchuhn adecodehno che cąca ne che cuande yáhn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

15 'Ndete che yahino nchuhn u ne, codinahn ne che rihquentiyón.

16 Nducote va che nąhn ne, cącá favor Chidá, ne dechuh ye Vaco Ndah yahn ye conduco nchuhn cuahn dąma, ndąca vedechahtino yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin che renahn ihyan cha che cuąco.

17 Ihyan nunde ne, hua co conduco Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te hua retumacadino ye vederihquentiyon yahn. Ate nchuhn ne, retumacadino ne, te rinduco Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn cuahn dąma.

18 Hua ąma yune cąhcomą́n nchuhn, te ndaconan conducó nchuhn.

19 Cuihno neve ro ne, ametah ndaconan ndihchero ihyan iyehnse u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che quendí conducó nchuhn, ne cuahtenan ne vahchetero, te u ne, vá cąva ne.

20 Tuhme tumacadino ne te u ne, rinducó Chidá. Me nchuhn ne, ndichahtino ne u, ne rinducó nchuhn.

21 Ihyan che renahn ye, ne redinahn ye che rihquentiyón ne, rihco ro ye che yahino ye u. Chidá ne, yahino ye ihyan che yahino ye u, ne namin u ne, yahinó ihyan, ne rinducó ihyan.

22 Ąma ihyan apóstol che duche ye Judas, ndiyu Judas Iscariote ne,
tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿dehco che rąhn ne che conduco ne nuhn, ne hua conduco ne
ihyan iyehnse ne?
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan che yahino ye u ne, redinahn ye che rihquentiyón. Ihyan chahn
ne, yahino Chidá ihyan mąn, rinduco ye ihyan mąn. Namin u ne, rinducó
ihyan.
24 Ihyan che hua yahino ye u ne, hua redinahn ye che rihquentiyón.
Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, a ndudo yahn Chidá, ihyan min che dechuh
ye u, ndiyu ndudo yahn mą́n.
25 'Rete cuandé nchuhn nducuahn ndudo che tuhchan numanahn che
quenan cá nduco ne.
26 Avąne ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs, che dechuh ye che cuande yáhn,
cąva che nte vedechahtino nchuhn mąn, conan nchuhn mąn ne, din che
conahn nchuhn nducuahn mąn, ntihyon yąn nducuahn che te cuandé
nchuhn mąn.
27 'Mąn ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Dín che ąma ndąhcą cuahtenan
ne, cuahte dihn chedave yahn ne, ne chemin ne, hua co din nde ąma ihyan
iyehnse. Hua ndeh ndedecadino nchuhn, nde huane dihya ne co.
28 A chihnevan nchuhn che rą́hn rí nchuhn che ną́hn, ne ndaconán
conducó nchuhn. Ndete che cuąco che yahino nchuhn u ne, nde tuno chi
yeno ne che rą́hn rí nchuhn che ną́hn nąn Chidá, te Ihyan min ne, tahque
chahte vederihquentiyon yahn ye che co u.
29 A nde mąn no rą́hn rí nchuhn, cąva che cuahn che a conahn ne,
cotahno ne che a nąn ihyan min che ną́hn.
30 'Ametah tuno ura yáhn che quendi cá te cuandé nchuhn, te a cochi nino
ura che conahn che nahn chundah, sąhn min che rihquentiyon se iyehnse
cuh. Sąhn min ne, metah nde ąma vederihquentiyon yahn se ną́n,
31 ate cuahnecún che conahn nduhcą che nahn se, cąva che codevano
ihyan iyehnse che yahinó Chidá, ne redináhn che rihquentiyon ye. Mąn ne,
cąco vo muhn, cuhn vo nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

1 'U ne, anduhnecą dihyo uva ndah. Me Chidá ne, anduhnecą ihyan che
redin ye cudądo dihyo uva.
2 Dune dihyo uva che hua ri yahn ne, rihca ye. Ate dune che ri yahn ne,
rihca ndudo ye mąn, renedin dave ye mąn, cąva che tahque co yahn.
Anduhnecą ndete che tihcą redin Chidá nduco ihyan che ritahno ye u.
3 Nchuhn ne, anduhnecą dihyo uva che a nedin davé, tihchan ne, yahn
che a chicuáhn nchuhn.
4 Cuiquendi ne cochahtino ne u, ne u ne, quendí nda cuandé nchuhn.
Ndete che nda riya ąma dune dihyo uva ne, ametah co yahn, te ametah nda
nąn duto. Cuihco nchuhn cudądo cąva che hua cuahno co ne tihcą. Ndete
che hua quendi ne cochahtino ne u ne, co ne nduhcą dune dihyo uva che a
metah ri ndute yahn, yahn che ametah nda nąn duto.
5 'U ne, anduhnecą duto dihyo uva. Me nchuhn ne, anduhnecą dune.
Nchuhn che nda cuandé nchuhn, ne ndete che quendi ne cochahtino ne u
ne, co ne nduhcą dune dihyo uva che ąma ri yahn. Ate che tin demąn
nchuhn ne, hua dehva co din ne, te hua ndichahtino ne u.

6 Duh nchuhn che hua cochahtino ne u ne, cuacondạh vedạmé nchuhn,
co ne nduhcạ ạma dune dihyo uva che a ntạh. Dune chemin chan ne, retih,
ne renedin dạma ihyan rihquiyạhn ye.
7 'Ndete che quendi nchuhn cochahtino ne u mạn, quendi ne dinahn ne
che a chicuáhn nchuhn mạn ne, cuica ne deh che nahn ne, ne conahn nduco
ne.
8 Chidá ne, riquendạh yavenạn ye cuahn che ạma ndạhcạ redin nchuhn
ntiyon. Nduco tihcạ ne, rihco ro ne che numa cuạco rinduco ne u.
9 Nduhcạ che yahino Chidá u ne, tihcạ yahinó nchuhn. Cuiquendi ne,
cochahtino ne u, ne quendí din yahinó nchuhn.
10 U ne, redináhn vederihquentiyon yahn Chidá, ne cuahn dạma yahino
ye u. Namin nchuhn ne, ndete che dinahn ne che rihquentiyón ne, quendí
din yahinó nchuhn.
11 'Tihcạ ricuáhn nchuhn cạva che ạma co yeno ne nduhcạ che yeno mán.
12 Vederihquentiyon yáhn cạva nchuhn ne, che din yahino ạma tạma ne
vih nduhcạ che yahino mán nchuhn.
13 Vedeyahino che tahque chahte che co cuahtenan cuma ihyan ne, che
cạhco mendạhn ye ihyan coh ye, ndedevahn ye amigo yahn ye.
14 Nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn, ndete che dinahn ne che rihquentiyón
nchuhn.
15 Ihyan ne, hua renecạh cuande ye mozo yahn ye dehtenduh che redin
ye. Ate nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn. Hua rinó nchuhn nduhcạ mozo
yáhn, ne chemin che chicuáhn nchuhn nducuahn che te cuande Chidá u.
16 Ndiyu nchuhn che tendạhnun ne u. A mán che tendạhnún nchuhn, ne
chihquentiyón nchuhn che din ne ntiyon yáhn, ntiyon min che cochihve
numacuahn ro. Nduco tihcạ ne, din Chidá che conahn nduco ne, nducuahn
che cạca ne ihyan che cuande yáhn.
17 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón nchuhn che din yahino ạma tạma ne
vih.

Ihyan iyehnse ne, rendihche tạn ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan yahn ye mạn

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din tạn ihyan iyehnse nducó. Chemin che
nde hua cạhn ino ne cuahn che din tạn ye nduco ne.
19 Nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco ihyan nunde. Chemin che hua
yahino ye nchuhn nduhcạ che yahino ye combiero yahn ye. U ne, a
tendạhnún nchuhn vạn ye, ne redin tạn ye nduco ne, yahn che ametah
dạma ri ne nduco ye.
20 Cuenecạhco nchuhn ndudo che a ráhn rí nchuhn tuhcạ: "Nde ạma
mozo yahn ihyan ne, hua tahque yudo se che co mạn ye." Ihyan che redin
tạn ye nducó ne, namin din tạn ye nduco nchuhn. Me ihyan che redinahn
ye yahn ndudo che ricuáhn ne, namin nevahnecun ye ndudo che cacuahn
nchuhn.
21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahn vedetạn yahn ihyan, yahn che
rinduco ne u. Din tạn ye nduco ne, te hua rendihche ye Chidá, ihyan min
che dechuh ye u.
22 'Nducote ndá, chicuáhn ihyan, ne hua chitahno ye ne, chemin che
tahque chihta nunde yahn ye, nde nạn che cạhma ye metah.
23 Ihyan che hua ri rendihche ye u ne, namin hua ri rendihche ye Chidá.
24 Vederihno che nde ạma ihyan hua nedin ye ne, dín vạn ye, ate nde
nduco nduh ne, rendihche tạn ye u mạn, rendihche tạn ye Chidá mạn, ne
chemin che nde tahque chihta nunde yahn ye.

25 Tihcą va che co cą̄va che conahn ndudo yahn Dendiohs che a ndirun
tuhcą: “Andahre nde ą̄ma nunde yáhn metah, ate din tą̄n ihyan nducó.”
26 ’A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete vedechahtino nchuhn mą̄n, che
rete duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye mą̄n. Dechúh, ne cuahn che ndą̄
ne, te duto ndudo yahn ndudo yáhn.
27 Namin nchuhn ne, cą̄h ne duto ndudo yahn ndudo yáhn, te chinduco ne
u nde ro che canąn ntiyon yáhn.

16

1 ’Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh che cuahno co ne, cą̄va che hua
ndąca dąma ne.
2 Sąhn tą̄n chahn ne, ndetendąh se nchuhn chete yąco, ne ndą̄ ura che
adecoduhno sąhn che cą̄hno se nchuhn ne, nde tuno ndedecadino se che a
ntiyon yahn Dendiohs che redin se.
3 Tihcą din se, te hua rendihche se Chidá mą̄n, u mą̄n.
4 Cuahn che ndą̄ ura che conahn nduco nchuhn tihcą ne, cuenecą̄hco ne
te a rą́hn rí nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

’Ro menąn ne, hua te cuandé nchuhn yahn ndudo cuh, yahn che quenan
cá muhn iyehnse nduco ne.
5 Ate mą̄n ne, ną́hn nąn Ihyan che dechuh ye u, ne nde ą̄ma nchuhn hua
retumarune ne u ti che ną́hn.
6 Tahque ndah ne, ą̄ma chi rąn ne che tihcą rą́hn nduco ne.
7 Rąhn cuącó rí nchuhn te tą̄hque ndah cą̄va ne che ną́hn, te atenąn
nduco tihcą co dechúh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte vedechahtino
nchuhn.
8 Cuahn che ndą̄ ne, din che conahn ihyan che chendihco ye nunde mą̄n,
din che conahn ye che runecą̄de u mą̄n, din che conahn ye che Dendiohs
ne, techecą̄de ye yahn ye, din ye castigo ihyan mą̄n.
9 Conahn ye che chendihco ye nunde yahn che hua ritahno ye u.
10 Conahn ye che runecą̄de u, te ną́hn nąn Chidá, ndącá vąn nchuhn.
11 Conahn ye che Dendiohs ne, techecą̄de ye yahn ye, din ye castigo ihyan,
te chundah, sąhn min che quenan cuma se vederihquentiyon muhn
iyehnse ne, a techecą̄de ye yahn se, ne va che din ye castigo sąhn.
12 ’Ą̄ma va ca ndudo che cacuáhn nchuhn ate meniyon ne, hua tuno
vederendedecadino yahn ne che conahn ne.
13 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che recąh duto ndudo yahn ndudo ndah
yahn ye. Cuahn che ndą̄ ne, te cuande nchuhn yahn ndudo min. Ndiyu tin
demąn che tihcą din, te a Dendiohs che rihquentiyon che tihcą din. Namin
te cuande nchuhn nde yahn dehtenduh che comąn cochi che co.
14 Ndeva yavenáhn, te a vederihquentiyon yáhn che te cuande nchuhn.
15 Tihcą, te nducuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, va tą́h. Chemin
che rą́hn che Vaco Ndah yahn ye ne, a vederihquentiyon yáhn che te
cuande nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co rąn ye, ate adive ne, cuavi vederąn yahn ye, ne co yeno ye

16 ’A tah ra che quenán nduco nchuhn, te ną́hn nąn Dendiohs Chida. Ate
adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.
17 Tuhme retumerune vih nąhn ihyan apóstol chahn vąn mą̄n ye nduco
vih:

—Ra̱hn ye che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero vo ihyan ma̱n, che adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero vo ihyan ma̱n, che a na̱hn ye na̱n Dendiohs Chida ma̱n. ¿Dehra conahn ne?

18 ¿Dehra conahn che ra̱hn ye che cuihno neve ro me ne? Hua renahn vo deh conahn che tihca̱ ra̱hn ye.

19 Dihvo vo ne, checadino che hua chenahn ihyan chahn, ne nahn tumerune ye ihyan. Tuhme ra̱hn ye ri ye ihyan:

—U ne, rá̱hn rí nchuhn che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero ne u, ne adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u. ¿A yahn chemin che a̱ma retumerune vih ne ne?

20 Cua̱co rá̱hn rí nchuhn che a̱ma co nda̱che ne, nde a̱ma cuaco ne. Numanahn min ne, ihyan nunde ne, a̱ma co yeno ye. Ate cuavi vedera̱n yahn ne, ne co yeno ne.

21 A̱ma nda̱hta, cuahn che a nda̱ ura yahn te che cuacoya̱hn te ne, ri ra̱n te, yahn che ra yah chete te. Ate cuahn che a chacoya̱hn te decua̱h yahn te ne, nde metah reneca̱hco te yahn vedeyah me, yahn che a̱ma yeno te che a va decua̱h yahn te.

22 Nduhca̱ vedera̱n min che hua rengu ne, tihca̱ vedera̱n yahn nchuhn, te cuahn che ndaconan conducó nchuhn ne, a̱ma co yeno ne, nde hua duhva co din che co ra̱n ne.

23 'Nda̱ ro min ne, nde a̱ma na̱n dehtenduh ametah ndotenan che ca̱ca ne u che te cuandé nchuhn. Cua̱co rá̱hn rí nchuhn te nducuahn dehtenduh che nahn ne ne, co ca̱ca ne Chidá che cuande yáhn, ne din ye che conahn nduco ne.

24 Nde meniyon ne, nde a̱ma na̱n dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan che cuande yáhn. Ma̱n ne, cuica ne nducuahn dehtenduh che nahn ne, ne din ye che conahn nduco ne, ca̱va che a̱ma co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda̱hco ndiya ye ihyan nunde

25 'Ricuáhn nchuhn dema̱n nduco ejemplo, ate nda̱ ro che ametah cacuáhn nchuhn nduco ejemplo, te tahque ndah ne, ca̱hma cua̱có có nchuhn yahn vederihquentiyon yahn Chidá.

26 Ro min ne, nducuahn dehtenduh che ca̱ca ne Dendiohs Chida che cuande yáhn ne, metah ndotenan che u ca̱cá favor ihyan che conahn nduco ne,

27 te yahino ye nchuhn, ne ma̱n ye din ye che conahn nduco ne. Yahino ye nchuhn yahn che yahino ne u ma̱n, yahn che ritahno ne che ma̱n ye dechuh ye u ma̱n.

28 U ne, chicá na̱n Dendiohs Chida, nda̱ muhn iyehnse. Ma̱n ne, a nun nda̱cá muhn, ne na̱hn túⁿ na̱n ye.

29 Tuhme ra̱hn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—Ma̱n che cua̱co ne, ra̱hn cua̱co ne nduco nuhn. Ametah nduco ejemplo rete cuande ne.

30 A ndero ndi che devano ne nducuahn dehtenduh nde hua rendotenan che ca̱ca ihyan ndih che ca̱h cuande ne ihyan. Chemin che ritahno nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

31 Ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ma̱n ne, a ritahno nchuhn u numa ino ne.

32 Ate a cochi nino ura che ca̱no ne, ca̱hn muhn ca̱hn min ne, ca̱hcoma̱n ne u. Ate hua demán, te nduco Dendiohs Chida u.

33 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rete cuandé nchuhn ca̱va che cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave yahn ne. Cuedevano ne te va che

chuhrihn ne, din tạn ihyan nunde nduco ne, ate hua dehva rạhco ne, te va che ndạhco ndiyá chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covạh ye cạva ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon nạn ye nạn ro, ne covạh ye tuhcạ:

—Chidá, ndạ nino ura che va che chuhríhn. Cuendeva ne yavenạ́n cạva che namin u ne, ndevá yavenạn ne.

2 Tihcạ, te ndih ne, chihco ne vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón nducoyạca ihyan iyehnse mạn, che ndedevá́hn nducoyạca ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro mạn.

3 Atenạn ndih che Dendiohs, ne ihyan che nevahnecun ye ndih mạn, u che dechuh ne mạn ne, atenạn ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

4 'U ne, ndevá yavenạn ne muhn iyehnse. Namin dinához ntiyon che chihquentiyon ne che dín.

5 Chidá, mạn ne, cuendeva ne u, ne codin ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn vo nduhcạ ro menạn cuahn che metah cuhnde iyehnse.

6 'Ihyan che tendạhnun ne vạn ihyan nunde cạva che cotahno ye u ne, a cạh cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan chahn ne, ihyan yahn ne, ne din ne che chitahno ye u, nevahnecun ye ndudo ndah yahn ne.

7 Mạn ne, a devano ye te nducuahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, a ndih te ne u.

8 Chicuáhn ihyan ndudo yahn ne che ndạhco ne tạ́h, ne nevahnecun ye. A checadino ndah ye, ne chitahno ye che a mạn ne dechuh ne u.

9 'Ricá ndih cạva ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u, te ihyan yahn ne ihyan. Ndiyu cạva ihyan nunde che ricá.

10 Nducoyạca ihyan yáhn ne, yahn ne ihyan. Namin nducoyạca ihyan yahn ne ne, yáhn ihyan, ne a cạva ihyan chahn che ndeva ihyan yavenạ́n.

11 'U ne, ndạcá muhn iyehnse, ne nchí cạva che conán nduco ne. Ate ihyan chuhn ne, cuahtenan ca ye iyehnse. Chidá che va ne vahchetero, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, codin ne cudạdo ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, cạva che ạma ndudo co no ye nduhcạ uvo.

12 Numanahn che quenán muhn iyehnse nduco ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, dín cudạdo ihyan. Hua chinda nde ạma ye, atenạn ạma sạhn che a ndinda se, cạva che conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ne.

13 'Mạn ne, nchí nạn ne. Ate numanahn che quenan cá muhn ihyense ne, tihcạ ricá ndih cạva che co yeno ihyan chuhn, nduhcạ che yeno mạ́n.

14 Chicuáhn ndudo yahn ne ihyan chuhn, ne ihyan nunde ne, rendihche tạn ye ihyan yahn che ametah dạma ri ye nduco ye, nduhcạ che u ne, hua dạma rí nduco ihyan nunde.

15 Ricá ndih cạva ihyan chuhn. Ndiyu cạva che ndetạhno ndeva ne ihyan, ate che ndedevahn ne ihyan tạh chundah.

16 Nduhcạ che ndiyu ihyan nunde u ne, namin ihyan chuhn ne, ametah dạma ri ye nduco ihyan nunde.

17 Numacuahn vederihquentiyon yahn Ndudo yahn ne, Ndudo min che
redin che renahn ihyan cha che cuạco ne, cuihco vih ne ihyan chuhn cạva
mạn ne.
18 Nduhcạ che te ne ntiyon u, dechuh ne u vạn ihyan nunde ne, tihcạ cáh
ntiyon ihyan chuhn, dechúh ihyan vạn ihyan nunde.
19 A cạva ihyan chuhn che cạhco mendáhn u cóh, cạva che cotahno ye
ndudo ndah yahn ne, ne runecạde cuahtenan ye.
20 'Ricá ndih, ndiyu demạn cạva ihyan chuhn, te namin cạva ihyan che
cotahno ye u adive, yahn che cahnevan ye ndudo che cuahndudo ihyan
chuhn.
21 Chidá, nduhcạ u nduco ne ne, ạma no vederendededecadino yuhn vo ne,
ricá ndih che din ne che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cochahtino ye uvo.
Nahn che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cạva che cotahno ihyan iyehnse
che ndih dechuh ne u.
22 Vederihquentiyon che te ne u ne, namin cáh ihyan chuhn, cạva che
ạma ndudo no co ye, nduhcạ che u nduco ndih ne, ạma no
vederendededecadino yuhn vo.
23 Ndih ne, rinduco ne u, ne u ne, rinducó ihyan chuhn, cạva che ạma
ndudo no co ye. Nduco tihcạ ne, tumacadino ihyan nunde che dechuh ne u
mạn, yahino ne ihyan chuhn nduhcạ che yahino ne u mạn.
24 'Chidá, ihyan chuhn che tendạhnun ne cạva che co nduco ye u ne, náhn
che cuahtenan ye nducó nạn che conán, cạva che tumacadino ye yahn
vederihquentiyon che numacuahn vedeyahino yahn ne ndạhco ne táh nde
ro che metah cuhnde iyehnse.
25 Chidá che va ne vahchetero, ihyan nunde ne, hua rendihche ye ndih,
ate u ne, rendihché ndih. Me ihyan chuhn ne, a devano ye che ndih dechuh
ne u.
26 A cạh cuandé ihyan chuhn yahn vederihquentiyon yahn ne, ne
conduco cá ihyan, quendí cạh cuandé ihyan, cạva che, nduhcạ che yahino
ne u ne, tihcạ din yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, chica ye min nduco
ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye tạma lạdo viche ạma ya che duche Cedrón.
Ạma cuạn min ne, va yạhn ndạta, ne min chendạ ye nduco vih.
2 Judas, sạhn min che a rihco cạde se che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne,
namin a rendihche se min, te ạma ndeh yune chahn Dihvo vo nduco ihyan
apóstol yahn ye.
3 Nducote a rendihche se min ne, hua chi vạhche yahn se, ne chahn cuạco
no se nạn che quenun Dihvo vo. Nduco se ạma yạhn sandạdo mạn, policía
yahn yạco mạn, che dechuh chidocuyạn ndinạn nduco sạhn fariseo.
Sandạdo chahn mạn, policía mạn ne, nda se espạda mạn, linterna mạn.
Cuahn che a ndạ nino sạhn chahn ne,
4 nducote a devano Dihvo vo nducuahn che va che cuahno co ye ne,
quendạh ye vạn ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
5 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret, rinuhn nuhn.
Rạhn ye ri ye sạhn:
—A u che ráhn nduco nchuhn.

Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, min quenun se vạn sạhn chahn.
6 Cuahn che rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn che a ihyan min che rinuhn se ne, chica dạma nducoyạca se, ne chera se nde ndiyạhn.
7 Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
Rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret rinuhn nuhn.
8 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ráhn rí nchuhn te a u che ráhn nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne, cuahnecun ne che nạhn ihyan chuhn.
9 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che rạhn mạn Dihvo vo tuhcạ: “Ihyan che tendạhnun Dendiohs Chida cạva che conduco ye u ne, hua chinda nde ạma ye.”
10 Simón Pedro ne, nda ye ạma espạda. Ndetendạh ye, ne chahn ye ạma sạhn decạhya yahn chidocuyạn che tahque ndinạn che duche se Malco, ne chacondạh ye revan se lạdo tạh cuạco se.
11 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Cuentihyen ndah espạda tih chete vạco. Va che chuhríhn nducuahn che a ndihco cạde Dendiohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn

12 Sandạdo chahn nduco sạhn ndinạn yahn se mạn, sạhn policía yahn yạco mạn ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso ihyan.
13 Quenda se ihyan ndevạco Anás, inchạhn ndico Caifás, chidocuyạn che tahque ndinạn ye nduyo min.
14 Caifás ne, a ihyan min che rạhn ye ri ye sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, che tahque ndạhcạ che ạma no ihyan coh ye cạva nducoyạca ihyan nación yahn ye.

Pedro ne, rạhn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

15 Simón Pedro nduco tạma ihyan apóstol ne, cuahn ye diyahn diyahn cuạhn nạn cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che tạma me ne, a rendihche chidocuyạn ndinạn me ihyan, ne chemin che chi chendạ ye ura che ndạ Dihvo vo, quenun ye nạn che ri chevah vạco chidocuyạn ndinạn me.
16 Ate Pedro ne, chandi ye cuạhn chevah me. Tuhme quendạh ihyan apóstol che tạma me, ne yạhve ye tạhn che redin cudạdo chendevah me, ne quenda ye Pedro cuạhn chete me.
17 Tạhn che redin cudạdo chendevah me ne, tumerume te Pedro:
—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cạh ne?
Ndahconan Pedro ne, rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua. Hua rinducó ihyan.
18 Nducote ạma iche vino min ne, sạhn decạhya yahn chidocuyạn mạn, sạhn policía mạn, ndihco se ạma vạcoyạhn, ne vatendi se recạh ihno se sạhn. Namin Pedro ne, nduco ye sạhn chahn, nti ye chihto vạcoyạhn me, recạh ihno ye ihyan.

Chihnde cạde yahn Dihvo vo Jesucristo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn

19 Chicarune chidocuyạn che tahque ndinạn me Dihvo vo, duh nduh ihyan che rinduco ye ihyan mạn, deh che ricuahn ye mạn.
20 Rạhn Dihvo vo ri ye chidocuyạn me:

—U ne, cuahn dąma chicuáhn vąn nducoyąca ihyan, chete yąco chahte mąn, yąco cąhya mąn, nąn che rendo dąma nducoyąca ihyan nación yahn Israel. Dehve chicuáhn cuąhn mąn cuąhn ndeh.
21 Ndotenan che u cącarune ne ne, cuicarune ne ihyan che chicuáhn. Ihyan chahn cąhma ye co ye ndih deh che chicuáhn ihyan.
22 Cuahn che tihcą rąhn Dihvo ne, chahn ąma sąhn policía yahn yąco vąconąn ye, ne rąhn se ri se ihyan:
—¿Dehco che tihcą ndahconen yahn chidocuyąn ndinąn?
23 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Ndete che hua tihcą che ráhn ne, cahme ti quenan che hua ndąhcą ráhn. Ate ndete che ndąhcą ráhn ne, hua ndąhcą din che chehn u.
24 Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tąh Caifás, chidocuyąn che tahque ndinąn.

Ndaconan rąhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

25 Numanahn min ne, nti Pedro recąh ihno ye ihyan chihto vącoyąhn, ne tumerune sąhn che chenun min ihyan:
—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cąh ne?
Ndahconan Pedro yahn se:
—Hua. Hua rinducó ihyan.
26 Tuhme ąma sąhn decąhya yahn chidocuyąn che tahque ndinąn, sąhn vih sąhn che chacondąh Pedro revan me ne, rąhn se ri se Pedro:
—¿Tącą hua?, te u ne, ndihcheró di nduco ye min vąn yąhn ndąta me.
27 Ndaconan rąhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nąn Piląto

28 Tuhme quenda sąhn ndinąn chahn Dihvo vo, chica se vąco Caifás, ne ndą se nduco ye nąn palącio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sąhn chahn ne, hua chendą se chete palącio me, te rąhco se te cąhnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me.
29 Nducote hua chendą se ne, quendąh Piląto, ne tumerune se sąhn:
—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?
30 Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn se:
—A che a duhtuno ihyan sąhn tih, ne chemin che checu nuhn sąhn tąh ne.
31 Tuhme rąhn Piląto ri se sąhn chahn:
—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechecąde mąn ne yahn ye nduhcą che rihquentiyon ley yahn ne.
Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn se:
—Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cąva che cąhno nuhn ihyan.
32 Nduco tihcą ne, canąn chinahn che rąhn Dihvo vo nduhcą che va che cąhno se ihyan.
33 Ndaconan ndondą Piląto chete palącio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:
—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?
34 Rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—¿A che rendedecadine man che tihcą retumerone, o a ihyan rąhn ye ri ye di ne?
35 Ndahconan Piląto, ne rąhn se:
—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sąhn nación yahn ne mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, checu se ndih táh. ¿Deh din ne ne?
36 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:

—Ndiyu iyehnse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye cạva che ndedevahn ye u tạh sạhn sih.
37 Rạhn Pilạto ri se ihyan:
—¿A Rey ndih tuhme ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Rey u, nduhcạ che rahn. U ne, ndá iyehnse cuh, chihndeyán, cạva che cuahndudó ndudo cuạco. Nducoyạca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuạco ne, rihcovan ye che rahndudó.
38 Rạhn Pilạto ri se ihyan:
—¿Deh ndudo cuạco che tihcạ rạhn ne yahn ne?

Chihco cạde se che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rạhn Pilạto chemin ne, quendạh se tạma yune, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:
—Ihyan cuh ne, nde ạma nunde yahn ye metah.
39 Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntạhté adecoduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntạhté ihyan cuh che Rey yahn ne ne?
40 Tuhme ndaconan cah sạhn chahn:
—¡Sạhn tih ne, hua! ¡Cuentạhte ne Barrabás!
Me Barrabás ne, ạma sạhn duco.

19

1 Tuhme chihquentiyon Pilạto che chahn sandạdo Dihvo vo.
2 Sandạdo chahn ne, dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin Dihvo vo, ne tihyon se ạma tino morạdo ihyan, nduhcạ tino che rahtenun rey.
3 Chihno min ne, ndo dạma se nạn ye, ne redin cạ se che rendeva se yavenạn ye. Rah se:
—¡Ndeva vo yavenạn Rey yahn ihyan nación yahn Israel!
Namin chahn se vạconạn ye.
4 Quendạh tun Pilạto, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:
—Condihche nchuhn. Ndetendáh ihyan meniyon cạva che codevano ne te metah nde ạma nunde yahn ye.
5 Quendạh Dihvo vo, quenun tin ye corona yạn me mạn, quenun ye tino morạdo me mạn. Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:
—¡Ngạ ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!
6 Cuahn che ndihchero chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn policía mạn, Dihvo vo ne, numacuahn vedetạn cah se:
—¡Cuaconahn yạh ne sạhn! ¡Cuaconahn yạh ne sạhn!
Rạhn Pilạto ri se sạhn:
—Cuiquenda mạn nchuhn ihyan, cuaconahn yạh ne ihyan, te u ne, a techecạdé yahn ye, ne a devanó te metah nde ạma nunde yahn ye.
7 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se Pilạto:
—Sạhn tih ne, va che coh se, te tihcạ rihquentiyon ley yahn nuhn yahn che rạhn se che Dạya Dendiohs sạhn.
8 Cuahn chihnevan Pilạto che tihcạ rạhn sạhn chahn ne, nde tahque dihya se chi.
9 Ndaconan ndondạ se chete palạcio yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:
—¿Ti yạn vạco ne ne?
Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye yahn se.
10 Tuhme rạhn se ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne yáhn? ¿A hua devano ne te va vederihquentiyon yáhn? Co ndạhcó libre ndih ndete che náhn. Namin co cạhcantiyón che conan yạh ne.

11 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Nde ạma vederihquentiyon, hua co conan come nán, ndete che Dendiohs hua te ye di. Chemin che sạhn che checu se u tah ne, tahque chendihco se nunde che co di.

12 A nde ura min rinuhn ino Pilạto tạcạ co ndạhco se libre Dihvo vo, ate sạhn ndinạn chahn ne, cah se yahn se:

—Ndete che ndạhco ne libre sạhn tih ne, ¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne, redín vạhche ye yahn ye.

13 Cuahn che chihnevan Pilạto che tihcạ rạhn sạhn chahn ne, chihquentiyon se che ndiquendạh Dihvo vo, ne chihnde se nạn che retechecạde se, nạn che duche Gabata che devạco hebreo, che conahn tuhcạ: “Nạn Che Chenun Tu.”

14 Ura min ne, ri tenduh nạn mạhn yạhn, ne a tạma ro me che ro yudo. Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn ndinạn chahn:

—¡Ngạ Rey yahn nchuhn!

15 Ate sạhn chahn ne, rah se:

—¡Cuedecuihno ne sạhn! ¡Cuedecuihno ne sạhn! ¡Cuaconahn yạh ne sạhn!

Rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:

—¿Tạcạ che cuaconahn yáh Rey yahn ne?

Ate sạhn chicocuyạn ndinạn chahn ne, ndahconan se, ne rạhn se ri se Pilạto:

—Nuhn ne, atenạn emperador che rey yahn nuhn.

16 Nduco ndudo che tihcạ rạhn se ne, ndạhco Pilạto Dihvo vo tạh se cạva che conan yạh ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yạh se Dihvo vo Jesuchristo

17 Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye cruz nạn che va che conan yạh ye, cuahn ye ạma cuạn nạn che duche Cuete Ine Tin Tenạhn, ne che devạco hebreo ne, duche Gólgota.

18 Min chaconahn yạh se Dihvo vo dạma nduco o se, ạma se ạma ạma lạdo chihto nạn ye.

19 Dirun Pilạto ạma letrero, ne chihquentiyon se che quenan tin cruz. Ndirun tuhcạ: “Ihyan cuh che Jesús yahn yạn Nazaret, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

20 Ạma yahn sạhn nación yahn Israel ndihchenan se che tihcạ ndirun, te nạn che chaconahn yạh se Dihvo vo ne, nino viyạn me. Letrero me ne, ndirun devạco hebreo mạn, griego mạn, latín mạn.

21 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, rạhn se ri se Pilạto:

—Hua ndạhcạ che dirun ne “Rey yahn ihyan nación yahn Israel.” Tahque ndah ne, codirun ne “Ihyan cuh ne, rạhn ye che mạn ye che Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

22 Ate Pilạto ne, rạhn se ri se sạhn:

—Che dirún ne, a tihcạ conan, ametah ndạhcorún.

23 Cuahn che a chihno chaconahn yạh sandạdo chahn Dihvo vo ne, cahn mạhn se tino yahn ye vạn cun se. Namin chetạh se cahteca tu yahn ye, ne nducote chemin ne, hua ntạhyon te ndiya ne,

24-25 chemin che rạhn se nduco vih:

—Tahque ndah ne, hua ndeh vo, ne tendạh vo suerte yuhn vo cạva che cadino vo cha uvo che quendạh yuhn vo che co yuhn vo.

Tihcą din se, ne chinahn nduhcą che ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Cahn mąhn se tino yáhn nduco vih, ne tendąh se suerte cha sąhn quendąh yahn se che co yahn se tino tu yáhn.”

Chihto cruz nąn che quenan yąh Dihvo vo ne, nti chaco ye mąn, coh chaco ye María, ndąhta yahn Cleofas mąn, María yahn yąn Magdala mąn.

26 Cuahn che ndihchero Dihvo vo chaco ye mąn, ąma ihyan apóstol, ihyan min che ąma din yahino ye mąn, che vatendi ye min ne, rąhn ye ri ye chaco ye:

—Chacó, ngą dąya ne, nti se tąn.

27 Namin rąhn ye ri ye ihyan apóstol me:

—Ngą cheque, nti ye tąn.

Nde ro min ndeva ihyan apóstol min chaco Dihvo vo ndevąco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno min ne, nducote a devano Dihvo vo che a chinahn nducuahn ne, cąva che conan conahn nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, rąhn ye:

—Yąca rí.

29 Va ąma jąrro min ndito vino. Tuhme chaconahn sąhn chahn ąma esponja tin ąma nduco che duche hisopo, ne decąhnda se esponja me nduco vino me, chaconahn se chende Dihvo vo.

30 Tihve ye vino me, ne rąhn ye:

—Mąn ne, a chinahn nducuahn.

Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ąma sandądo ne, terun se ląnza ticua Dihvo vo Jesucristo

31 A tąma ro me che vihco ro yudo, ne chemin che hua nahn chidocuyąn ndinąn chahn che cuahtendihco tenąhn nąn cruz ro che rahtetuhno ihyan, te ąma yudo ro min. Chemin che chica se Piląto che dechuh se sandądo che cąhn se, ndeh se ine dihma ihyan che chenan yąh chahn, ne ndedevah se ihyan.

32 Tuhme tahve Piląto sandądo, chahn se, ndeh se ine dihma ąma sąhn che quenan yąh chihto nąn Dihvo vo. Chihno min ne, ndeh se ine dihma sąhn che tąma me.

33 Me cuahn che chahn ndą se nąn che quenan yąh Dihvo vo ne, ndihchero se che a ndih ye. Chemin che ametah ndeh se ine dihma ye.

34 Ate nde nduco nduh ne, cąh ąma sandądo ląnza ticua ye nino van chete ye, ne quendąh yun mąn, nune mąn.

35 U che dirún cąca cuh ne, cuąco ndudo che dirún, te mąn ndihcheró che tihcą chi. Dirún yahn cąva che namin nchuhn ne, cotahno ne.

36 Tihcą chahno chi Dihvo vo cąva che conahn nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Hua ndeh se nde ąma ine yahn ye.”

37 Namin chinahn nduhcą che a ndirun tąma cuąn nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Cuahtendi se, ndihchero se ihyan che cąh se ląnza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yąyan

38 Chihno min ne, ąma ihyan yąn Arimatea che duche ye José, che chitahno ye Dihvo vo cuąhn ndeh yahn che vąh ye chidocuyąn ndinąn chahn ne, chica ye Piląto cąva che cąh yune se che ndedevah ye Dihvo vo, quenda ye ihyan, cuhche ye ihyan. Cąh yune Piląto, ne chahn José quenda ye Dihvo vo.

39 Nicodemo, ihyan min che chahn ye vino chendihchero ye Dihvo vo ne,
namin chahn ye nduco José, ne quenda ye ndico ndiche kilo nunedạn che
ndindah nduco mirra mạn, áloes mạn.
40 Ndedevah ihyan chahn Dihvo vo, ne chacotạhme ye nunedạn me tino,
chahcotuma ye Dihvo vo nduhcạ costumbre yahn ihyan nación yahn Israel
che rihche ye tenạhn.
41 Nino nạn che nahn yạh se Dihvo vo ne, va ạma cuạn nạn che va yạhn
ndạta. Min va ạma yạyan ra nạn che nde ạma tenạhn metah conun ye.
42 Min chaconuhn ihyan chahn Dihvo vo yahn che nino ri, te a cuanạn ro
che rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ro che ndeva ndate ne, chahn María yahn yạn Magdala vateyạn dạhca,
nạn yạyan nạn che quenun Dihvo vo, ne cuahn che ndạ ye ne, a ndavi tu
chahno che ndechendih chende yạyan me.
2 Tuhme conạhn ye rano ye nạn che quenun Simón Pedro nduco tạma
ihyan apóstol, ihyan min che ạma din yahino Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Ndetendạh ihyan Dihvo vo chete yạyan, ne hua devano nuhn ti quenda
ye ihyan.
3 Ndetạhno cuahn Pedro nduco ihyan apóstol che tạma me nạn yạyan.
4 Ạma rano nduh che o ye cuahn ye, ate ihyan che tạma me ne, tahque
dito chano ye che co Pedro, ne tahque menạn ca ndạ ye nạn yạyan me.
5 Ndihchenun ye chete yạyan me, ne ndihchero ye tino che chahcotuma
ihyan Dihvo vo che chetạve min, ate hua chendạ ye.
6 Numanahn min ne, ndạ Simón Pedro, ne chendạ ye chete yạyan me.
Namin ndihchero ye tino chahn che chetạve min.
7 Avạne ne, tino che chacotuma tin Dihvo vo ne, ndechetive, quendite
ạma lạdo.
8 Tuhme chendạ ihyan apóstol che tạma me chete yạyan, ne ndihchero ye
nduhcạ che chi, ne chitahno ye.
9 Ro min ne, metah conahn ihyan chahn che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che va che ntuche Dihvo vo vạn tenạhn.
10 Chihno min ne, ndaconan ihyan apóstol chahn nạn che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

11 Numanahn min ne, ndaconan María, ne chihnde ye chihto yạyan me,
raco ye. Ura che raco ye ne, ndihchenun ye chete yạyan me,
12 ne ndihchero ye o ángel chenun ye tino cua, vate ye nạn che
chacondihte ihyan Dihvo vo. Ạma ye cuạhn nạn che chi nihno tin Dihvo vo,
ne tạma ye ne, cuạhn ndiya cạh ye.
13 Tumerune ángel chahn ihyan:
—¿Deh cuande che reque ne?
Ndahconan María, ne rạhn ye ri ye ángel chahn:
—Racó yahn che quenda ihyan Dihvé, ne hua devanó ti chengu ye ihyan.
14 Cade chihno rạhn ye chemin cuahn che ndaconan ye, ne ndihchero ye
Dihvo vo che nti ye min, ate hua devano ye che ihyan min.
15 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan, ne rạhn ye:
—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh rinohn ne?

María ne, rạhco ye te co sạhn che redin cudạdo yạhn ndạta me, ne rạhn ye:
—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne, cạhma ne co ne u ti chengu ne ihyan, cạva che cáhn quenguá ihyan.
16 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¡María!
Ndaconan María, ne rạhn ye devạco yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:
—¡Raboni! —che nahn cạhma Ihyan Ricuahn.
17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua nahn tah u, te metah nạhn nạn va Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan apóstol yáhn che náhn nạn va Chidá, ihyan min che Chida nchuhn mạn, Dendiohs yáhn mạn, Dendiohs yahn ne mạn.
18 Tuhme chahn María chego ye ihyan apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo mạn, nduhcạ che rạhn ye ri ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

19 A ro min no cuahn che a chi man ne, ndi dạma ihyan apóstol chahn, ne nenecạhde ye vah nạn che chenun ye yahn che vạh ye sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel. Ura min ne, adenạn chendạ Dihvo vo vah, chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.
20 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nạhme ye tạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye mạn, ihyan chahn, ne ạma chi yeno ye ndihchero ye ihyan.
21 Ndaconan rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.
Namin rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che dechuh Chidá u ne, namin dechúh nchuhn.
22 Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.
23 Ndete che nchahco ne nunde yahn adecoduhno ihyan ne, a ndạca ye vederenchahco. Me ndete che hua ne, a hua ndạca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesucristo cuahn che ndihchero mạn ye ihyan

24 Ạma ihyan apóstol chahn che duche ye Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye “Cuạhche” ne, metah ye ro che ndạ Dihvo vo.
25 Cuahn che ntạ ye ne, rạhn ihyan chenạhn chahn ri ye ihyan:
—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn ihyan.
Ate rạhn Tomás ri ye ihyan chahn:
—Atenạn che terún ndutitạh yạhvetạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye nạn che nchuh lạnza mạn, tuhme cotahnó che a ntuche ye.
26 Chihno nine ro ne, nto dạma tun ihyan apóstol chahn chete ạma vah, ne ro min ne, nduco Tomás quenun ye min. Andahre ntude chendevah ne, chendạ Dihvo vo chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.
27 Tuhme rạhn ye ri ye Tomás:
—Condihchero yạhvetạh, ne cueteron ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticuá. Cuitehne, che a ntuché. Hua o ndedecadine.
28 Tuhme rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:
—¡Ndih che Dihvé mạn, Dendiohs yáhn mạn!
29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tomás, maṇ ne, ritehne yahn che ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che andahre hua rendihchero ye u, ate ritahno ye u.

Chirun cạca cuh cạva che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

30 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ndeh naṇ ca vederihno din ye naṇ ihyan apóstol yahn ye che hua ndirun naṇ cạca cuh.

31 Me nducuahn che ndirun ne, cạva che cotahno nchuhn che Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse maṇ, a ihyan min che Daya Dendiohs maṇ, ne nduco che cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye naṇ chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, ndạ Dihvo vo naṇ che chenun ihyan apóstol yahn ye, chihto vine yahn Galilea nino yạn Tiberias. Tuhcạ chi:

2 Nto dạma ihyan apóstol chahn, Simón Pedro maṇ, Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye “Cuạhche” maṇ, Natanael yahn yạn Caná, estạdo yahn Galilea maṇ, nduh che o sạhn daya Zebedéo maṇ, nduco te o ihyan apóstol maṇ.

3 Rạhn Simón Pedro ri ye ihyan chahn:

—Cáhn cotáh yạhca.

Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Namin nuhn ne, cạhn nuhn nduco ne.

Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye ạma bạrco che va naṇ vine me, ate numa yạn min ne, nde ạma yạhca hua chetạh ye.

4 Cuahn che a cochi ri dave ne, ndạ Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan apóstol chahn ne, hua nchanạn ye che ihyan min.

5 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn sạhn cạhya, ¿a hua ndạca ne nde ạma yạhca ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Nde ạma te hua ndạca nuhn.

6 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cotihyon nchuhn yạna yahn ne lạdo tạh cuạco bạrco, ne ndạca ne ite.

Tihcạ din ihyan chahn, ne cuahn che ndetendạh ye yạna me ne, nde hua richa ye che ạma ndito yạhca.

7 Tuhme ạma ihyan apóstol, ihyan min che ạma din yahino Dihvo vo ihyan ne, rạhn ye ri ye Pedro:

—¡A Dihvo vo che ndạ ye tạn!

Ndetạhno che chihnevan Simón Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye tino menạn yahn ye, ne cạ nun ye vạn nune che cạhn ye naṇ che va ye.

8 Naṇ chenun ihyan apóstol chenạhn chahn nduco chihto vine ne, ri tenduh ạma ciento metro. Chicạhca ye bạrco me nde min, chihndạ ye yạna me, ndito yạhca.

9 Cuahn che ndiquendạh ye chete bạrco me ne, ndihchero ye che va ạma vạcoyạhn, ạma chenun nducoyạhn, ne quendudo ạma yạhca naṇ nducoyạhn me, riyuche te. Namin va paṇ.

10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Te nchuhn neve yạhca che cade chetạh ne.

11 Chendạ Simón Pedro chete bạrco me, ne chihndạ ye yạna me, ndetendạh ye vạn nune. Chenun demạn yạhca rahte, ri ạma ciento quenan o raco ndiche ino te. Andahre ạma yạhn te, ate hua chendan yạna me.

12 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cochi nchuhn, cahdino ne.
Ihyan apóstol chahn ne, a devano ye che Dihvo vo, ne chemin che nde hua chihquino ye tumerune ye ihyan duh ihyan ye.
13 Chahn ndą Dihvo vo, ne chetąh ye pąn me mąn, yąhca me mąn, ne cąh ye, cheh ihyan chahn.
14 A ro min chi ino yune che chendihchero Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye cuahn che a ntuche ye vąn tenąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Simón Pedro

15 Cuahn che a chihno cahdino ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo Pedro:
—Simón, dąya Jonás, ¿a tahque yahine u che co ihyan chuhn ne?
Ndahconan Simón Pedro yahn ye:
—Tącą hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mąn ne devano ne.
Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudądo ihyan yáhn.
16 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:
—Simón, dąya Jonás, ¿a yahine u ne?
Ndahconan Pedro yahn ye:
—Tącą hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mąn ne devano ne.
Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudądo ihyan yáhn.
17 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:
—Simón, dąya Jonás, ¿a yahine u ne?
Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndąche ye, ne rąhn ye:
—Dihvé, a mąn ne devano ne nducuahn. A devano ne che yahinó ndih.
Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudądo ihyan yáhn.
18 Cuąco rąhn rí di te cuahn che decąhya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cahn. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tąma ca ihyan ntihyon ye tino yehn di, ne quenda ye di nąn che hua nahn cahn.
19 Che tihcą rąhn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhcą che va che cąhco mendąhn ye ihyan nąn ntiyon yahn Dendiohs, cąhno se ihyan. Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—¡Cuindoque u!
20 Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ąma din yahino Dihvo vo, ihyan min che dąma chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.
21 Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:
—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Ndete che u náhn che conan ye iyehnse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.
23 Chemin che chihnde ndudo vąn dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua ndą ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rąhn ye che hua coh ihyan min, te rąhn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chi tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.
24 A ihyan apóstol min che dirun ye cąca cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, cuąco.

25 A̱ma ndeh na̱n ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che
corun queri a̱ma na̱n dehtenduh che din ye ne, ra̱hcó te cuto libro
numachahte iyehnse, nde hua tuno na̱n che conun. Tihca̱ chi.

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Ndạ Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye

1 Ndih Teófilo che yahinó ndih, nạn cạca che dendáh menạn ne, a dirún ạma ndeh nạn dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo mạn, che chicuahn ye mạn,
2 nde ndạ ro che conạhn ye vahchetero. Cuahn che ametah nạhn ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cạh ye ntiyon che va che din ihyan apóstol yahn ye che a tendạh nun ye.
3 Adive che chihno se Dihvo vo ne, ntuche ye, ne mạn ye ndạ ye ndeh yune, chinduco ye ihyan chahn chete che o raco ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan chahn te cuạco che quenduche ye, ne cạh cuande ye ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
4 Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Hua ndạca nchuhn yạn Jerusalén. Conan rino ne nde ndạ ro che conahn che ndihco cạde Dendiohs Chida che co Vaco Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté nduco ne nde ro menạn.
5 Cuạco te Juạn ne, chehdenune ye ihyan, ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conạhn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

6 Tạhn min cuahn che ndidạma ihyan chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ¿a mạn ro cuh che ndạhco cạde ne che cạhcantiyon mạn nación yahn Israel ne?
7 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Hua cuande yahn nchuhn che cadino ne deh ro, o deh ura che conahn che mạn Dendiohs Chida a ndihco cạde ye.
8 Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn che co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun nchuhn ne, conan cuma ne vederihquentiyon. Tuhme cuạcotuhn ne ndudo yáhn yạn Jerusalén mạn, numacuahn estạdo yahn Judea mạn, nación yahn Samaria mạn, nde numachahte iyehnse.
9 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nahn min che rendihchero ihyan chahn ne, condạ ye vahchetero. Tuhme quendihco ạma man, ne chehnạn ihyan chahn ihyan.
10 Numanahn che vatendi ca ye, rihno ye che condạ Dihvo vo nạn ro ne, adenạn ndạ o ángel, chenun ye tino cua.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, sạhn Galilea, ¿dehco che rihno cuạhn nạn ro ne? Mạn Dihvo vo che ndạca ye vạn nchuhn, din Dendiohs che conạhn ye vahchetero ne, nduhcạ che ndihchero ne che conạhn ye, tihcạ ndaconan chi tun ye.

Tendạhnun ye Matías cạva che co ye apóstol, conan ye menun Judas

12 Chihno min ne, ndạca ihyan chahn min nạn che duche Cuete Olivo, ne conạhn ye yạn Jerusalén. Nino yune min, nuhneva che nihnde cạde nạn ley yahn Dendiohs che co cạca ihyan ro che rahte tuhno ye.
13 Cuahn che ntạ ihyan chahn viyạn me ne, chendạ ye ạma vah, cocha ye nạn o cuahto, cuạrto nạn che rahtenun ye. Vạn ihyan chahn ne, nduco Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, Felipe mạn, Tomás mạn,

Bartolomé maṇ, Mateo maṇ, Jacobo, che daya Alfeo maṇ, Simón Zelote maṇ, Judas, che dihno Jacobo maṇ.
14 Ro ro ne, rendo daṃa nducoyaca ihyan chahn nduco dihno Dihvo vo maṇ, chaco ye, María maṇ, yahn ca ihyan ndahta maṇ, revah ye.
15 Ama ro min ne, chandi Pedro naṇ ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye tenduh ama ciento quenan ndico, ne cahndudo ye:
16 —Nchuhn dihnó, a va che conahn ndudo che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun David yahn Judas, che quendahnaṇ se yahn sahn che din se preso Dihvo vo.
17 Sahn min ne, chi cuande se vaṇ nuhn, din se ntiyon nduco nuhn.
18 Tume che ndaca se yahn nunde yahn se ne, ca ama ndi yahn. Chihno min ne, chendah se, denderen se, ne chendan se, chihno chetuhn rehte se ndiyahn.
19 Cuahn che checadino ihyan yaṇ Jerusalén yahn chemin ne, chaconahn ye che duche yahn min, Acéldama, devaco yahn ye, che nahn cahma Yahn Yahn Yun.
20 A ndirun naṇ libro yahn Salmo tuhca:
Cuhnde maṇ vaco se.
Nde ama ihyan hua conun ye min.
Namin a ndirun:
Conan taṃa ihyan menun se, ndonda tah ye ntiyon che quenan cuma se.
21 'Chemin che ama cha ihyan che namin chinduco ye Dihvo vo numacuahn ro che quechica ye,
22 nde ro che chehdenune Juaṇ ihyan, nde nda ro che din Dendiohs che conahn ye vahchetero ne, va che co cuande ye vaṇ nuhn, cava che cuacotuhn ye ndudo yahn che a ntuche Dihvo vo.
23 Ntihyon yaṇ ihyan chahn o ihyan. Ama ye ne, José Barsabás, che namin duche ye Justo, ne taṃa ye ne, Matías.
24 Tuhme covah nducoyaca ye:
—Dihve nuhn, a ndih che rendihche ne chedave yahn nducoyaca ihyan. Conahma ne nuhn cha ihyan che o chuhn, nahn ne
25 che co ye apóstol, conan ye menun Judas, din ye ntiyon che denda se, din nunde yahn se, te a cuahn se naṇ che redin yahn che conun se.
26 Tuhme din ihyan chahn sortear, ne quendah yahn Matías che co ye apóstol, co cuande ye vaṇ ihyan che ndichiama chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

1 Cuahn che nda vihco Pentecostés ne, nto daṃa ihyan apóstol nduco nducoyaca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Adenaṇ chahco chine naṇ ro nduhca yuhne taṇ che ama rano, ne chito chete vah naṇ che chenun ye.
3 Ndihchero ye che deca ro ruchiyahn ro chetuhn, ne chiya tin queri ama ye.
4 Tuhme quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyaca ihyan chahn, din che rahn ye taṃa te o naṇ devaco.
5 Ama yahn ihyan ndata yahn Israel che redinahn ye che nihnde cade naṇ ley yahn Dendiohs ne, chica ye numachahte iyehnse, ne chenan ye yaṇ Jerusalén ro min.

6 Cuahn che chihnevan ye che chine ne, ndo dạma ye, ne ạma rahn ino
ye, te queri ạma ye ne, chihnevan ye devạco yahn mạn ye che rente ihyan
che chenun ye chete vah.
7 Ạma rahn ino ihyan chahn, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿A ndiyu ihyan Galilea nducoyạca ihyan sih che tihcạ rente ye?
8 ¿Tạcạ che rente ye devạco yahn queri ạma vo che rente vo yạn vạco vo?
9 Vạn nducoyạco vo ne, nduco ihyan yạhn yahn Partia mạn, Media mạn,
Elam mạn, Mesopotamia mạn, Judea mạn, Capadocia mạn, Ponto mạn, Asia
mạn,
10 Frigia mạn, Panfilia mạn, Egipto mạn, Africa che nde tahque yahn ca
va che co yạn Cirene mạn. Namin nduco ihyan yạn Roma mạn. Nạhn vo ne,
ihyan nación yahn Israel, ne nạhn vo ne, ihyan tạma nación che ritahno vo
dạma nduco ye.
11 Namin nduco ihyan yạhn yahn Creta mạn, Arabia mạn. Rahndudo
ihyan sih ndudo yahn vederihno che redin Dendiohs, rihnevan queri ạma
vo devạco yahn mạn vo.
12 Ạma rahn ino nducoyạca ye, ne tumerune vih ye:
—¿Deh conahn che tihcạ ri ne?
13 Ate nạhn ihyan chahn ne, duche rino ye, ne rạhn ye:
—Coh ihyan sih, ne chemin che tihcạ redin ye.

Cahndudo Pedro

14 Tuhme necuandi Pedro nduco ihyan apóstol che ndichiạma chahn, ne
cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel nduco nducoyạca ne che vate ne yạn
Jerusalén, cua cuande ne mạn, cuihcovan ndah ne che cạhmá mạn.
15 Hua dehve coh nuhn nduhcạ che rạhn nchuhn, te meniyon ne, comạn
rahco nun vatiyạn.
16 Che rendihchero nchuhn ne, a yahn chemin che dirun ihyan profeta
Joel tuhcạ:
17 Rạhn Dendiohs: “Cuahn che a nahn tuno ro che conahn che a ndihco
cạdé ne,
dechúh Vacó, cạva che conun ihyan iyehnse.
Dạya nchuhn ne, cuahndudo ye ndudo yáhn mạn,
ihyan decạhya ne, ndihchero ye vederihno vạn yạhnde yahn ye mạn,
ihyan ndico ne, cạhno ye mạn.
18 Ro min ne, dechúh Vacó cạva che conun ihyan che redin ye ntiyon yáhn,
ne cuahndudo ye ndudo yáhn.
19 Nạn ro mạn, ndiyạhn mạn, dín vederihno, ne cuhnde ro yun mạn, yạhn
mạn, yạhme mạn.
20 U che Dihve nducoyạca ihyan ne, cuahn che ametah ndạ ro che
techecạdé ne,
nạn yạhn ne, co man,
ne iyo ne, ndo nduhcạ yun.
Ro min ne, ro che ạma yudo, ro che cạhco ró che ạma chahte
vederihquentiyon yáhn.
21 Tuhme nducoyạca ihyan che cuah ye u che Dihve ye ne, ndedeváhn
ihyan.”
22 ’Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuihcovan ndah ne che cạhmá:
Dendiohs ne, dechuh ye Jesús yahn yạn Nazaret vạn nchuhn, ne mạn
nchuhn devano cuạco ne, te numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, din ye vederihno, ndihchero ne.

23 Cuahn che ndạ ye tạh nchuhn ne, nduhcạ che a ndihco cạde Dendiohs
nde ro menạn ne, dịn nchuhn preso ihyan, necạh ne ihyan tạh sạhn nunde.
Nahn yạh se ihyan, ne chihno se ihyan nduhcạ che nahn ne.
24 Ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, chehnevi ye ihyan tạh vederih, te
hua co che ndạhco ndiya vederih ihyan.
25 Hua co che conan ye tạh vederih cuahn dạma, te a yahn ye che dirun
David tuhcạ:
Dihvé, cuahn dạma rendihché ndih che nduco ne u.
Quenan ne lạdo tạh cuạcó, cạva che hua dihya nun inó co.
26 Chemin che chi yenó, ne ndevá yavenạn ne numacuahn vedeyeno.
Recạ́h vedechahtino chedave yáhn,
27 te u che yahino ne ne, hua cạhcomạn ne u vạn tenạhn,
nde hua cuahnecun ne che conún chete yạyan cuahn dạma, chạ u.
28 Tihyon yune ne u nduhcạ che ndạhcạ conán nạn ne.
Ạma yenó yahn che nduco ne u.
29 'Nchuhn dihnó, cuạco te chih indihte yuhn vo David mạn, che chehche
ye mạn, che va yạyan yahn ye nde meniyon mạn.
30 Ihyan min ne, profeta ye, ne numacuahn vedeyudo ne, cạh Dendiohs
ndudo yahn ye che vạn ndạta yahn ye ne, quendạh ihyan min che a va cạde
che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, nuhnde tạh ye vederihquentiyon
yahn ye.
31 David ne, anduhnecạ ndete che ndihchero ye che ntuche ihyan min
che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne chemin che dirun
ye che hua conun ihyan min vạn tenạhn mạn, che hua chạ ye mạn.
32 Mạn ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn
ne, devano cuạco nuhn yahn.
33 Nducote ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min numacuahn
vederihquentiyon yahn ye mạn, nducote dinahn ye ndudo che necạh ye
che dechuh ye Vaco Ndah yahn ye mạn ne, chemin che redin ihyan min
vederihno che rendihchero nchuhn mạn, rihnevan ne mạn.
34 A yahn ihyan min che ndạ ye vahchetero che dirun David tuhcạ, ndiyu
yahn mạn ye:
Dihve Dendiohs ne, rạhn ye ri ye Dihvé:
"Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
35 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di, ndeva ye
yavenan."
36 'Nducote tihcạ ne, codevano cuạco nducoyạca ihyan nación yahn Israel
te a Jesús, ihyan min che nahn yạh nchuhn ne, ndạhco Dendiohs
vederihquentiyon tạh ye che ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, che co ye
Dihve nducoyạca ihyan mạn.
37 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che tihcạ cahndudo Pedro ne, ạma
chi rạn ye, ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn mạn ne?
38 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Queri ạma nchuhn, cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuah ne Dihvo vo
Jesucristo, cuedenune ne, cạva che nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne
din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn.
39 Tihcạ, te a necạh Dihvo vo Dendiohs ndudo min cạva nducoyạca ihyan
che tendạhnun ye, nchuhn mạn, dạya ne mạn, ndạta yahn ne mạn.
40 Cuahn che chihno cahndudo Pedro ndudo cuh nduco ndeh nạn ca
ndudo che tuhchan ne, yạhve ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuendedevahn ne nchuhn vạn ihyan nunde che vate ye mạn ro cuh.

41 Tuhme ihyan che nevahnecun ye ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne
ro min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye Dihvo vo, chinduco ye ihyan
chahn.
42 Nducoyąca ye ne, riquendi ye che ricuahn ihyan apóstol chahn, ne
rendo dąma ye nduco vih mąn, revąh ye mąn, rendeh ye pąn nduhcą che
chihquentiyon Dihvo vo mąn.

Nduhcą che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

43 Ąma rahn ino nducoyąca ihyan yąn, te ąma redin ihyan apóstol chahn
vederihno.
44 Nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ąma no
vederendededecadino yahn ye nduco vih, ne rihco mendąhn ye dehtenduh
yahn ye cąva nducoyąca ye.
45 Cuahn che va vederetąhn yahn combiero yahn ye ne, rendihcue ye
yąhn yahn ye mąn, dehtenduh yahn ye mąn, ne recąh ye tume me queri
ąma ihyan chahn tunoca va vederetąhn yahn ye.
46 Ro ro rendo dąma ye yąco chahte, ne ndevąco ye ne, reh ye nduco vih,
ne rendeh ye pąn nduhcą che chihquentiyon Dihvo vo. Chenan cuma ye
vedeyeno mąn, vedenecun mąn.
47 Rendeva ye yavenąn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ndąhcą
chenan ye nąn nducoyąca ihyan. Ro ro ne, rendedevahn Dihvo vo
Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ąma sąhn che neneva doh cąh se

1 Ąma ro nąn rahco ino a chino, ura che revąh ihyan ne, cuahn Pedro
nduco Juąn yąco chahte.
2 Ąma chende yąco me ne, duche Hermosa, ne ąma sąhn che neneva doh
cąh se nde ro che chihndeyąn se ne, va se min. Ro ro riquenda ihyan sąhn,
ne min rihco ye sąhn cąva che cąca se ihyan che rendą ye yąco che din ye
vedevąhino nduco se.
3 Cuahn che ndihchero se Pedro nduco Juąn che ndą ye chende yąco me
ne, chica se che din ye vedevąhino nduco se.
4 Ndihchero ihyan chahn sąhn, ne rąhn Pedro ri ye sąhn:
—Condihchero nuhn.
5 Sąhn min ne, va yąn se, rendihchero se ihyan, te rąhco se te cąh ye tume
sąhn.
6 Ate rąhn Pedro ri ye sąhn:
—Metah diyąhnguąn yáhn, nde hua ne diyąhngua, ate co conán di. Nduco
vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yąn Nazaret, cuenecuen, ne
cuique.
7 Chetąh Pedro tąh cuąco se, ndedecuan ye sąhn, ne ndetąhno nuhnde
cąva dąndocąh se, ne ndo cuąco cąh se.
8 Tuhme nde tuno cą yąco se, canąn rica se. Chendą se chete yąco nduco
ihyan chahn, rą yąco se che yeno se mąn, rendeva se yavenąn Dendiohs
numacuahn vedeyeno mąn.
9 Nducoyąca ihyan che chenun ye min ne, ndihche ye che rica se mąn,
chihnevan ye che rendeva se yavenąn Dendiohs mąn,
10 ne ąma rahn ino ye mąn, redihya ye ri mąn, yahn vederihno me, te a
rendihche ye te a sąhn min che rihnde se chende yąco Hermosa, rica se che
din ihyan vedevąhino nduco se.

Cahndudo Pedro mąn corredor che duche Salomón

11 Sąhn che a ndoyahn me ne, nda ca se tąh Pedro mąn, Juąn mąn,
chenun ye mąn corredor che duche Salomón. Nducote ąma rahn ino ihyan
che chenun ye chete yąco ne, aderano ye, ndo dąma ye min.
12 Cuahn che ndihchero Pedro che ąma chito ihyan min ne, cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¿dehco che ąma rahn ino ne? ¿Dehco
che ąma rendihchero ne nuhn? ¿A rąhco ne che nduco vederihquentiyon
yahn mąn nuhn, o che ąma ndah ihyan nuhn, din nuhn che ndoyahn
sąhnguh?
13 Hua, te Dendiohs yahn indihte yuhn vo Abraham mąn, Isaac mąn,
Jacob mąn ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh, cąva che ndeva ye
yavenąn dąya ye Jesucristo che necąh nchuhn tąh Piląto. Piląto ne, nahn
ntąhte ye ihyan, ate nchuhn ne, hua cahnecun ne.
14 Ndotenan che cąca nchuhn che ntąhte ye ihyan min che ndah ye nąn
Dendiohs ne, chica ne che ntąhte ye ąma sąhn rihno ihyan.
15 Tihcą chihno nchuhn ihyan min che quenan cuma ye
vederihquentiyon che din ye che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn
ro. Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vąn tenąhn, ne yahn chemin
ne, nuhn devano cuąco nuhn.
16 Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndoyahn
sąhnguh che a ntihche nchuhn sąhn, te chitahno se ihyan. Chitahno se
ihyan, ne chemin che ndoyahn se nduhcą che rendihchero ne.
17 Nchuhn dihno, u devanó te vąn vedetundo yahn ne nduco ihyan
ndinąn yahn ne, chihno ne Dihvo vo.
18 Ate nde ro menąn me ne, a ndihco cąde Dendiohs che va che chuhrihn
ihyan min yahn ye che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
Yahn chemin ne, a dirun ihyan profeta, ne tihcą chinahn.
19 Mąn ne, cuento ino nchuhn nunde yahn ne mąn, cuah ne Dendiohs
mąn, cąva che nchahco ye yahn ne mąn, din ye che cuahte dihn chedave
yahn ne mąn, necąh yąn ye chedave yahn ne mąn.
20 Va che dechuh tun ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cąde che
chi ye, ndedevahn ye nchuhn.
21 Ate mąn ro cuh ne, va che conan ca ye vahchetero nde ndą ro che
cuihno ndąhco cąde Dendiohs nducuahn, nduhcą che cąh ye ndudo yahn
ye, dirun ihyan profeta ndah yahn ye a rąhn me.
22 A chinahn nduhcą che rąhn Moisés ri ye indihte yuhn vo tuhcą: “Dihvo
vo Dendiohs ne, tendąh nun ye ąma ihyan profeta vąn ndąta yahn nchuhn
nduhcą che tendąh nun ye u. Codinahn ne nducuahn che cąhma ihyan min,
23 te nducoyąca ihyan che hua dinahn ye che cąhma ye ne, conda ye vąn
ihyan nación yuhn vo.”
24 ’Nducoyąca ihyan profeta, nde Samuel, nde nducoyąca ye che chahte
ye adive ne, namin dirun ye yahn ro cuh.
25 A cąva nchuhn che dirun ihyan chahn, ne che ndah yahn ne che nte
cąde Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo nduhcą che cąh ye ndudo yahn
ye Abraham tuhcą: “Cąva ihyan, ndąta yehn, dín che ndah nduco
nducoyąca ihyan iyehnse.”
26 Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs Dąya ye ne, menąn vih ca dechuh
ye ihyan vąn nchuhn, cąva che din ye che ndah nduco ne, ne cąhcomąn ne
nunde yahn ne.

4

Sąhn intiyahn ne, din se preso Pedro mąn, Juąn mąn

1 Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro mạn, Juạn mạn, cuahn che ndạ
chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn saduceo mạn, sạhn ndinạn yahn
policía che redin se cudạdo yạco mạn.
2 Yudo ri yahn sạhn chahn yahn che Pedro nduco Juạn ne, ricuahn ye
ihyan yạn che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne chemin che va che ntuche
tenạhn.
3 Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se ihyan vạcoyạhn nde tạma ro me,
te ura min ne, a chino.
4 Ate yạhn ihyan che chihnevan ye che ricuahn ihyan chahn ne, chitahno
ye Dihvo vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan che a chitahno ye
Dihvo vo nde ro menạn me ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan
chạhn.
5 Tạma ro me ne, min yạn Jerusalén ndo dạma nducoyạca sạhn ndinạn
yahn nación yahn Israel mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés mạn.
6 Namin nduco Anás, chidocuyạn che tahque ndinạn mạn, Caifás mạn,
Juạn mạn, Alejandro mạn, nducoyạca ihyan che ndạta yahn chidocuyạn
ndinạn chahn mạn.
7 Tuhme tahve sạhn chahn che ngua Pedro mạn, Juạn mạn, chahtendi ye
mendạhn, ne chiquerune se ihyan:
—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che redin ne dehtenduh che tihchan
ne?
8 Tuhme numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs,
ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn, sạhn ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación yuhn vo mạn,
9 mạn che riquerune ne yahn vederihno che chinahn nduco sạhnguh che
nenevadoh cạh se mạn, tạcạ chi che ndoyahn se mạn,
10 cạhma nuhn nạn nchuhn cạva che codevano nducoyạca ihyan nación
yuhn vo. Sạhnguh che nti se muhn nạn nducoyạca nchuhn ne, a ntoyahn se
nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yạn Nazaret. A ihyan min
che nahn yạh nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn.
11 Nduhcạ sạhn rahto vah che chacondạh se tu che tahque cochihve yahn
se ne, tihchan nchuhn, te hua nevahnecun ne ihyan min.
12 Nde ạma ihyan hua co ndedevahn ye uvo, te atenạn ihyan min che va
tạh ye vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
13 Cuahn che ndihche sạhn ndinạn chahn che hua vạh Pedro mạn, Juạn
mạn, che rente ye numa ino ye ne, nducote a devano se te ihyan chahn ne,
ndạta yahn ihyan chevạh ihyan mạn, hua devano ye cạca mạn ne, ạma
cuahn ino se, ne tumacadino se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo.
14 Avạne ne, sạhn che ndoyahn me ne, min nti se nduco ihyan chahn.
Chemin che nde nạn che cạhma sạhn ndinạn chahn metah.
15 Tuhme chihquentiyon se che ndiquendạh vah ihyan chahn,
numanahn che nte cạde se nduco vih.
16 Rạhn se:
—¿Deh din vo nduco sạhn chuhn ne?, te nducoyạca ihyan che vate ye yạn
Jerusalén, a devano ye yahn vederihno me, ne hua co cạhma vo che hua
cuạco.
17 Mạn ne, cạva che hua quendi cotuhn ndudo yahn vederihno me ne,
nahn dihyo vo sạhn, ne ametah quendi se cạhma se nduco nde ạma ihyan
yahn vederihquentiyon yahn Jesús min.
18 Tuhme cah sạhn ndinạn chahn ihyan, ne chihquentiyon se che ametah
quendi ye cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.
19 Ate ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Condedecadino mạn nchuhn. Nạn Dendiohs ne, ¿a ndạhcạ che hua dinahn nuhn che rihquentiyon ye, cạva che dinahn nuhn yahn ne ne?
20 Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te yahn nducuahn che ndihchero nuhn mạn, chihnevan nuhn mạn ne, va che cạhma nuhn.
21 Tuhme nahn dihya sạhn ndinạn chahn ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye. Hua chihquino se din se castigo ihyan yahn che rendeva nducoyạca ihyan yạn yavenạn Dendiohs yahn vederihno che chinahn.
22 Sạhn che chinahn vederihno nduco me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cạh Dendiohs vedechahtino ihyan

23 Pedro nduco Juạn ne, cuahn che ndạca ye nạn chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn chahn mạn ne, conạhn ye nạn che chenun combiero yahn ye, ne necạh cuande ye ihyan nducuahn che rạhn se ri se ihyan.
24 Chihno necạh cuande ye ihyan ne, covạh nducoyạca ye tuhcạ:
—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che dendah ne nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn, nducuahn che va mạn.
25 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ne ne, cạh cuande ne ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhcạ:
¿Dehco che rendedecadino ihyan nación yahn Israel yahn dehtenduh che hua cochihve?
¿Dehco che renecuan ihyan nación chenạhn, ri tạn ye nduco Dendiohs?
26 Nducoyạca rey che vate ye iyehnse ne, necuan ye,
ne nducoyạca ihyan che rihquentiyon ye ne, ndo dạma ye,
cạva che cuhma ye nduco Dihvo vo Dendiohs mạn, ihyan yahn ye che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
27 'Tihcạ chinahn, te muhn yạn cuh ne, ndo dạma Herodes mạn, Poncio Pilạto mạn, sạhn nación yahn Israel mạn, sạhn nación chenạhn mạn, cạva che chihno se Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndạhco ne vederihquentiyon tạh ye.
28 Nduco tihcạ chenun cạh nducuahn che a ndihco cạde ne.
29 Dihve nuhn, mạn ne, condihche ne nduhcạ che renahn dihya sạhn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn cạva che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne.
30 Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah mạn, che cuhnde ro vederihno mạn, che cuande yahn Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo.
31 Cuahn che chihno covạh ihyan chahn ne, nuhn yạhn nạn che chenun ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, quenun nducoyạca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendạhn dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye

32 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma no vederendedecadino yahn ye nduco vih. Nde ạma ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco mendạhn ye cạva nducoyạca ye.
33 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ạma rinan Dendiohs nducoyạca ihyan chahn, redin ye che chenan cuma ye vedeyahino nduco vih.

34 Nde ạma ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te
ihyan che va yạhn yahn ye mạn, o vah yahn ye mạn ne, rendihcue ye, ne
riquenda ye tume me,
35 renecạh ye ihyan apóstol chahn cạva che recạh ihyan chahn queri ạma
ihyan tunoca vederetạhn yahn ye.
36 Tihcạ din ạma ihyan, yạhn yahn Chipre, che duche ye José, ndạta yahn
chidocuyạn Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé,
che nahn cạhma ihyan che renecạh yạn ye chedave yahn ihyan.
37 Ihyan min ne, ndihcue ye ạma yạhn yahn ye, ne necạh ye tume me
ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

1 Ate hua tihcạ din ạma sạhn che duche se Ananías nduco ndạhta yahn se
Safira. Namin ndihcue se ạma yạhn yahn se,
2 ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenạhn me, din cạ se
che a nducuahn, ne necạh se ihyan apóstol chahn. Tạhn ndạhta yahn se ne,
a devano te chemin.
3 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn
cahncheh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yạhn che
ndihcue.
4 Nde ạma ihyan hua din ye fuerza di cạva che ndihcue yạhn yehn, nde
huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihcạ ndedecadine?,
te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nạn Dendiohs, ndiyu
demạn nạn ihyan.
5 Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendạh se, ne chih se.
Nducoyạca ihyan che checadino ye che tihcạ chi ne, ạma dihya ye chi.
6 Ndạ ạma o sạhn decạhya, ne chahcotuma se tino sạhn, quenda se sạhn,
chihche se sạhn.
7 Chihno tenduh ino ura ne, ndạ tạhn ndạhta me, nde hua devano te deh
che chi.
8 Tumerune Pedro tạhn:
—¿A cuạco che tuhva tume ca nchuhn yahn yạhn yahn ne ne?
Ndahconan te:
—Cuạco. Nduco tihva.
9 Tuhme rạhn Pedro ri ye tạhn:
—¿Dehco che tihcạ din nchuhn, che ntuhno ne cạva che tumarande ne
Vaco Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tạn cuenchi sạhn che chahn se
chihche se inchahn. Mạn ne, namin quenda se di, cuhche se di.
10 Ndetạhno chendạh tạhn min, ne chih te nạn Pedro. Cuahn che ntạ sạhn
decạhya chahn ne, a ndih te, ne quenda se tạhn chihche se tạhn dạma
nduco inchạhn te.
11 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan
chenạhn ne, checadino ye che tihcạ chi, ne ạma dihya ye chi.

Ạma din ihyan apóstol vederihno

12 Ạma redin ihyan apóstol vederihno nạn ihyan, ne nducoyạca ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo dạma ye yạco chahte, mạn
corredor che duche Salomón.
13 Ihyan yạn ne, ạma renevahnecun ye ihyan chahn, ne andahre vạhino
ye, condạ vạn ye min,

14 ate ąma yąhn ye, nde ndąhta, nde chąhn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne
chinduco ye ihyan chahn.
15 Quendi tihcą nde ndą ro cuahn che ąma riquenda ihyan ihyan cah
yahn ye nduco yundo, rentąve ye chihto yune, cąva che cuahn che chuh
Pedro ne, amare dąhno ye conan ąma o ihyan chahn.
16 Namin rica ihyan yąn che nino, rendą ye yąn Jerusalén, nda ye ihyan
cah yahn ye nduco ihyan che chenun vaco chihngą ihyan, ne ihyan cah
chahn ne, rendoyahn ye, ne ihyan che chenun vaco chihngą ihyan ne,
rendiquendąh.

Din se preso Pedro mąn, Juąn mąn

17 Tuhme chidocuyąn che tahque ndinąn nduco sąhn saduceo che
rinduco se ihyan ne, chi tąn se, din vedeve.
18 Din se preso ihyan apóstol chahn, ne chih se ihyan vącoyąhn.
19 Ate ąma ángel yahn Dendiohs ne, nąhne ye vącoyąhn me vino, ne
ndetendąh ye ihyan chahn, ne rąhn ye ri ye ihyan:
20 —Cuahn nchuhn chete yąco chahte, cuahndudo ne nąn ihyan
vederihquentiyon che rendahcorun Dendiohs ihyan, rendedevahn ye
ihyan.
21 Dinahn ihyan chahn, ne tąma ro tiyąn ndita ne, chendą ye chete yąco
me, cahndudo ye.
Numanahmin ne, chidocuyąn che tahque ndinąn nduco sąhn che
rinduco se ihyan ne, nedin dąma ye nducoyąca sąhn ndinąn yahn nación
yahn Israel mąn, sąhn intiyahn mąn. Tuhme tahve ye che chehua ihyan
apóstol che chenun ye vącoyąhn.
22 Ate cuahn che ndą sąhn policía vącoyąhn me ne, metah ihyan chahn,
ne ndaconan se, chengu se ndudo.
23 Rąhn se:
—Vącoyąhn ne, ndah ntude, ne sandądo chahn ne, chenan se cudądo
chendevah. Ate cuahn che nąhne nuhn chende vącoyąhn me ne, metah
duhva.
24 Cuahn che chihnevan chidocuyąn che tahque ndinąn mąn, sąhn
ndinąn yahn policía che redin cudądo yąco mąn, chidocuyąn ndinąn chahn
mąn ne, retumerune vih se nde ti ndą, nde ti tuno che tihcą ri.
25 Ura min ne, ndą ąma se, ne rąhn se ri se sąhn chahn:
—Sąhn che chih nchuhn vącoyąhn ne, chete yąco chenun se, ricuahn se.
26 Tuhme cuahn sąhn ndinąn me nduco policía yahn se, chehua se ihyan
apóstol chahn nduco ndah. Hua din tąn se nduco ye, te vąh se che cąh ihyan
yąn tu sąhn.
27 Cuahn che ntą se ne, chengu se ihyan nąn sąhn ndinąn chahn. Tuhme
rąhn chidocuyąn che tahque ndinąn me ri ye ihyan apóstol chahn:
28 —Nuhn ne, numacuahn vedeyudo chihquentiyon nuhn che hua quendi
nchuhn cacuahn ne vederihquentiyon yahn sąhn min. Ate hua dinahn ne,
te a ndacotuhn ne ndudo che ricuahn ne numachahte yąn Jerusalén. Avąne
ne, ricueh dąme ne nuhn che nuhn chihno nuhn sąhn min.
29 Tuhme Pedro nduco ihyan apóstol chenąhn chahn ne, ndahconan ye:
—Nuhn ne, quenan cuma che dinahn nuhn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, te chemin che tahque yudo che co vederihquentiyon yahn ihyan
iyehnse.
30 Nchuhn ne, nahn yąh ne Jesucristo nąn ąma cruz, chihno ne ihyan, ate
Dendiohs yahn indihte yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan,

31 ne chihco ye ihyan lado tah cuaco ye, ndahco ye vederihquentiyon tah ye che conan ye man, ndedevahn ye ihyan iyehnse man, cava che nto ino ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne ndaca ye vederenchahco.
32 Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo yahn dehtenduh che tuhchan numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.
33 Cuahn che chihnevan sahn ndinan chahn che tihca rahn ihyan apóstol ne, ama chi tan se, ne nahn cahno se ihyan.
34 Ate van sahn chahn ne, nduco ama ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ama renevahnecun ihyan yan ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendah vah ihyan apóstol chahn menan lihn.
35 Tuhme rahn ye ri ye combiero yahn ye:
—Nchuhn, ihyan ndinan yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudado deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih.
36 Cuenecahco ne te ametah rahn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tah se ama vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sahn. Ate chihno sandado sahn, chihno chano nducoyaca ihyan che chinduco ye sahn, ne min chihnonan yahn se.
37 Adive ne, ro che renan caca ihyan ne, necuan Judas yahn estado yahn Galilea, ne ama yahn ihyan chinduco ye sahn. Ate namin chihno sandado sahn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sahn.
38 Chemin che tahque ndahca che hua cahdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn man ye che ricuahn ye ne, va che cuihno.
39 Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avane ne, ndete che tihca ne, cahnda yahn ne, te redin vahche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
40 Quenan ino nducoyaca sahn ndinan chahn che rahn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conahn ye.
41 Ndaca ihyan apóstol chahn nan sahn ndinan chahn, ne ama yeno ye, te cah yune Dendiohs che chuhrihn ye cava Dihvo vo.
42 Quendi ihyan apóstol chahn chicuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete yaco man, vaco ihyan man.

6

Tendahnun ye ndache diácono

1 Tahn min ne, ama ri yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devaco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva recah ye ndahta vah che rente ye griego.
2-3 Tuhme nedin dama ihyan apóstol che ndichio chahn nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rahn ye:
—Dihno nuhn, hua ndahca che cahcoman nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che van nchuhn ne, cuetendahnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan man, che chenan ino vo ihyan man, che ndahca vederendedecadino yahn ye man, ne ihyan chahn ne, ndahco nuhn ntiyon cuh tah ye.

4 Me nuhn ne, quendi nuhn covạh nuhn mạn, cacuahn nuhn Ndudo yahn
Dendiohs mạn.
5 Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendạhnun ye Esteban, ạma ihyan che
numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan mạn. Namin tendạhnun ye Felipe mạn, Prócoro mạn,
Nicanor mạn, Timón mạn, Parmenas mạn, Nicolás mạn, ạma ihyan yạn
Antioquía che chitahno ye dạma nduco ihyan nación yahn Israel ro menạn.
6 Tuhme covạh ihyan apóstol cạva ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan,
ndạhco ye ntiyon min tạh ye.
7 Ndudo yahn Dendiohs ne, ạma retuhn, ne min yạn Jerusalén ne, ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yạhn ye. Nde chidocuyạn,
ạma yạhn ye chitahno ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

8 Esteban ne, redin ye vederihno nạn ihyan, te ạma yahino Dendiohs
ihyan mạn, necạh ye vederihquentiyon ihyan mạn.
9 Ạma o sạhn ndiyạco che duche Esclavos Libertados, nduco ạma o sạhn
yạn Cirene mạn, Alejandría mạn, yạhn yahn Cilicia mạn, Asia mạn ne,
canạn se ruhn chende se nduco Esteban.
10 Ate hua chi ndạhco ndiya se ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan mạn, ạma va vededevano yahn ye mạn.
11 Tuhme nedihve se ạma o sạhn cạva che cuacotuhn se ndudo cuahnde,
ne cạhma se te chihnevan se che chihngạ rạhn Esteban yahn Dendiohs
mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
12 Nduco chemin ne, ndedecuan se sạhn yạn mạn, sạhn ndinạn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne chi tạn sạhn chahn nduco
Esteban, quenda se ihyan nạn intiyahn.
13 Namin nuhn sạhn chahn ạma o se che cạhma se ndudo cuahnde tuhcạ:
—Cuahn dạma chihngạ rạhn sạhn tih yahn yạco cuh che nihnde vih yahn
Dendiohs mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
14 Cuạco chemin, te chihnevan nuhn che rạhn se te Jesucristo yahn yạn
Nazaret ne, ndatera ye yạco cuh mạn, ndahcorun ye costumbre che chihco
Moisés mạn.
15 Nducoyạca sạhn ndinạn che vate se min ne, ndihchero se Esteban, ne
nduhcạ che ro nạn ángel, tihcạ ro nạn ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

1 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn me ne, chiquerune ye Esteban:
—¿A cuạco nducuahn che rica nunde sạhn sih yehn ne?
2 Ndahconan Esteban, ne rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, dihnó mạn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo
mạn, cuihcovan ne che cạhmá. Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne, ndạ ye nạn indihte yuhn vo Abraham, cuahn
che quenan ca ye yạhn yahn Mesopotamia, ro che ametah cuhnde ye yạn
Harán,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan: “Cuihcoman yạn vaque mạn, nducoyạca ihyan
yehn mạn, ne cuehn ạma cuạn yạhn nạn che nạhmá di.”
4 Tuhme chica Abraham yạn vạco ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye
yạn Harán. Adive ne, chih chida ye, ne nạhma Dendiohs ihyan yune, nde
nạn che ndạ ye muhn, yạhn nạn che vahto vo mạn ro cuh.

5 Hua cạh Dendiohs nde ạma ndi yạhn cuh ihyan, nde nạn che cạhno ye ạma cạh ye. Ate cạh ye ndudo yahn ye ihyan te co yạhn ndạta yahn ye, andahre ro min ne, ametah nde ạma dạya ye.

6 Namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan te ndạta yahn ye ne, va che cuahtenan ye yạn vạco ihyan tạma nación, ne din tạn ihyan nación min nduco ye mạn, din ye ntiyon yahn ihyan chahn nduco fuerza mạn, nde cuihno cun ciento nduyo.

7 Ate namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan: "U dín castigo ihyan nación min che cạhcantiyon ye numacuahn vedetạn ndạta yehn che din ye ntiyon yahn ye. Cuihno min ne, ndạca ye nación min, ne cochi ye muhn yạhn cuh, ndeva ye yavenán."

8 Namin cạh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham, ne chihquentiyon ye che conan ạma seña queri ạma ihyan, ndạta yahn ye, cạva che cạhco ran ye che nevahnecun ye ndudo min. Chemin che cuahn che chihndeyạn dạya Abraham che duche Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye seña. Tihcạ chaconahn Isaac seña dạya ye Jacob, ne Jacob ne, tihcạ chaconahn ye seña nducoyạca dạya ye. A ihyan min che chihco ndạta ye nduh che ndichio ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.

9 'Dạya Jacob che ihyan ndico yuhn vo ne, a ihyan chahn che din ve ye yahn dihno ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan nduco sạhn che quenda se ihyan nde nación yahn Egipto. Ate Dendiohs ne, chinduco ye José,

10 ne ndedevahn ye ihyan yahn nducuahn che rechuhrihn ye. Cạh Dendiohs vederendededecadino che ndạhcạ ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin che chaconahn Faraón ihyan che cạhcantiyon ye ndevạco ye mạn, nde numachahte nación yahn Egipto mạn.

11 'Tuhme chihnde cuico numachahte nación yahn Egipto mạn, Canaán mạn, ne ạma chuhrihn nducoyạca ihyan, nde indihte yuhn vo, ne ametah rendạca che cheh ye.

12 Ate cuahn che checadino Jacob che min nación yahn Egipto va trigo ne, dechuh ye dạya ye. Tạhn min ne, cade ạma yune chahn ihyan ndico yuhn vo.

13 Cuahn che chi o yune che chahn ihyan chahn ne, cạh José che checadino ye te ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin checadino Faraón ti chica ndạta yahn José.

14 Tuhme dechuh José che chehua chida ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyạca ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihyon.

15 Tihcạ chi che chahn Jacob, chihnde ye nación yahn Egipto. Adive ne, chih ye, ne namin a min chih ihyan ndico yuhn vo.

16 Adive ne, ndiquenda ihyan ine yahn tenạhn chahn nde yạn Siquem. Min chihche tun ye ihyan nạn yạyan che ca Abraham, ndihcue dạya Hamor.

17 'Cuahn che a ndạ nino ro che conahn ndudo che cạh Dendiohs numacuahn vedeyudo Abraham ne, ihyan nación yahn Israel ne, ạma chi yạhn ye min nación yahn Egipto.

18 Tạhn min chihnde tạma rey yahn Egipto che hua rendihche ye José.

19 Rey min ne, din tạn ye numacuahn vederihncheh nduco ihyan ndico yuhn vo, ne chihquentiyon ye ihyan chahn che cade cuahteyạn dạya ye che chạhn ne, cạhn ye, cuacondạh ye cạva che coh.

20 Tạhn min chihndeyạn Moisés, ne ạma quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra chi tạve indihte yahn se sạhn,

21 ne cuahn che chihcomạn ye lihn me ne, tạhn dạya mạn rey ntạca te sạhn. Ndeva te sạhn, ne tạve te sạhn nduhcạ dạya mạn te.
22 Chemin che chahn Moisés nducuahn vededevano yahn ihyan nación yahn Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ạma dito nạn ye nạn che rente ye mạn, nạn dehtenduh che redin ye mạn.
23 'Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne, chahn ye chendihchero ye ihyan nación yahn ye, Israel.
24 Min ndihchero ye che chahn ạma sạhn Egipto ạma sạhn nación yahn ye, ne chihno ye sạhn Egipto me, ndedevahn ye sạhn che tạma me.
25 Tihcạ din ye, te rạhco ye te nduco chemin ne, ihyan nación yahn ye ne, conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan chahn ne, hua chenahn ye.
26 Tạma ro me ne, ndihchero Moisés o sạhn nación yahn ye che rahteruhn se nduco vih, ne nahn cạhco dihn ye sạhn. Rạhn ye ri ye sạhn: "Nchuhn ne, dạma nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che rahteruhn ne nduco vih?"
27 Ate sạhn che redin tạn nduco combiero yahn me ne, chacondạ se ihyan, ne rạhn se: "¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?
28 ¿A namin nahn cahne u nduhcạ che chihne sạhn Egipto me ico?"
29 Cuahn che chihnevan Moisés che tihcạ rạhn sạhn min ne, chano ye, ne cuahn ye, chihnde ye ạma cuạn yạhn che duche Madián. Min chihnevạco ye, ne ndạca o dạya ye.
30 'Chihno o raco nduyo ne, min yạhn nạn che metah duhva, nino nạn cuete che duche Sinaí ne, adenạn chihnde ro ạma ángel vạn ruchiyạhn yahn ạma yạhn lihn che riche, ndihchero Moisés.
31 Moisés ne, ạma cuahn ino ye yahn vederihno che rendihchero ye, ne cuahn che chahn ndạ ye cạva che ndihchero ndah ye ne, chihnevan ye che rạhn Dihvo vo Dendiohs:
32 "U che Dendiohs yahn ihyan ndico yehn, Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn." Tuhme ạma dihya Moisés chi, nde tuno rendoh ye che vạh ye, nde metah chihquino ye ndihchero ca ye.
33 Rạhn Dendiohs ri ye ihyan: "Cuehnevi ndạco che chenun cah, te cạhnda yehn yahn che nti nino nạn che quenún.
34 A ndihcheró che rechuhrihn ihyan yáhn min nación yahn Egipto, ne chihneván che revạh ye. Chemin che cochí, ndedeváhn ihyan. Mạn ne, conan yan, te dechúh di Egipto."
35 'Andahre hua nevahnecun ihyan chahn Moisés ro menạn, rạhn ye ri ye ihyan: "¿Duh chaconahn di che conan yahn nuhn, techecade yahn nuhn?" Ate mạn Dendiohs dechuh ye ihyan cạva che conạn ye yahn ihyan chahn mạn, cạva che ndedevahn ye ihyan mạn, nduhcạ che rạhn ye ro che chihnde ro ángel me nạn yạhn lihn che riche me.
36 A Moisés che ndetendạh ye ihyan ndico yuhn vo min nación yahn Egipto, ne din ye vederihno yạhn min mạn, nạn Nuniyạhn Cuạh mạn, yạhn nạn che metah duhva mạn, chete che o raco nduyo.
37 A Moisés che rạhn ye ri ye ihyan nación yuhn vo, Israel: "Dendiohs ne, ndedecuan ye ạma ihyan profeta vạn ndạta yuhn vo nduhcạ che ndedecuan ye u, ne che cạhma ihyan min ne, chemin che codinahn nchuhn."
38 A Moisés che quendạhnạn ye yahn ihyan nación yuhn vo, Israel, min yạhn nạn che metah duhva, ne a ihyan min che nte ángel nduco ye min Cuete Sinaí cạva che cạh ye ndudo min ihyan ndico yuhn vo. A ihyan min

che chihnevan ye ndudo yahn che ndedevahn Dendiohs ihyan iyehnse,
chihco ye cạvo vo.
39 'Ate ihyan ndico yuhn vo ne, chacotạhn ye yahn Moisés mạn, nahn
ndaconan ye nación yahn Egipto mạn.
40 Rạhn ihyan chahn ri ye Aarón: "Nahn nuhn che dendah ne ạma o
dendiohs che quendạhnạn ye yuhn vo, te Moisés, ihyan min che ndetendạh
ye uvo nación yahn Egipto ne, a hua rentạ ye, ne hua devano nuhn deh chi
yahn ye."
41 Tuhme dendah ihyan chahn ạma itenine lihn. Chihno ye ạma o ite cạva
che co te vedino nạn itenine me, ne ạma chi yeno ye nduco dendiohs min
yahn ye che dendah mạn ye.
42 Chemin che chihcomạn Dendiohs ihyan chahn, ne cạh yune ye che
chitahno ye iyon che chenan nạn ro, chivahn dendiohs yahn ye, nduhcạ
che dirun ạma cha ihyan profeta tuhcạ:
Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuahn che chahtechica ne yạhn nạn che
metah duhva chete che o raco nduyo ne,
ndotenan che cạhno ne ite cạva che co te vedino, ndeva ne yavenán ne,
43 tahque ndah ne ne, quenda ne yạco nạn che quenun Moloc mạn, iyon
yahn Renfán mạn,
ndeva ne yavenạn dendiohs chemin chan che dendah mạn ne.
Chemin che quenan cuma che dín castigo nchuhn, dechúh nchuhn nde
tahque cạna yahn nación yahn Babilonia.
44 'Min yạhn nạn che metah duhva ne, ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde
tạh ye yạco che chindah nduhcạ che nạhma Dendiohs Moisés tạcạ va che
dendah ye. A chete yạco min ne, chenun ndah tu rahno nạn che ndirun ley
yahn Dendiohs.
45 Chan rine, chihnde tạh ihyan chahn yạco me nde ro che ndạ ye nduco
Josué, chetạh ye yạhn yahn ihyan tạma nación che chehnevi Dendiohs nạn
ye. Tihcạ chihco cudạdo ye yạco me nde ro che quenan David.
46 Dendiohs, ihyan min che ndeva Jacob yavenạn ye ne, din yahino ye rey
David, ne nahn cạhno rey me ạma yạco yahn ye.
47 Ate Salomón che chihno ye yạco yahn Dendiohs,
48 andahre Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn
ye, hua rendotenan ye yạco che rihno ihyan. Tihcạ nduhcạ che dirun ihyan
profeta me tuhcạ:
49 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: "Rihquentiyón nde vahchetero mạn,
nde numachahte iyehnse mạn.
¿Tạcạ conún chete ạma yạco che rihno ihyan?
¿Tạcạ cuhndé ạma cuạn no?
50 A mán dendáh nducuahn dehtenduh che va."
51 Quendi Esteban, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, cheche chedave yahn ne. Dạma ri ne nduco ihyan che hua
ritahno ye Dendiohs, te hua redinahn ne. Numacuahn ro ne, rahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Nduhcạ ihyan ndico
yahn ne ne, tihchan ne.
52 Nducoyạca ihyan profeta ne, din tạn ihyan ndico yahn nchuhn nduco
ye. Ihyan ndico yahn ne ne, chihno ye ihyan profeta chahn che dirun ye
nde ro menạn che va che chi Dạya Dendiohs, ne cuahn che ndạ ye ne, a
mạn nchuhn hua chitahno ne ihyan, ne chihno ne ihyan.
53 Nchuhn ne, nduco ángel dechuh Dendiohs ley yahn ye cạva che dinahn
ne, ate hua redinahn ne.

54 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn Esteban ne,
ạma chi tạn se, nde tuno reh dihyon se.
55 Ate Esteban ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne
chenihyon nạn ye nạn ro, ne ndihchero ye che ạma yudo vederihquentiyon
yahn Dendiohs mạn, che nti Dihvo vo Jesucristo lạdo tạh cuạco ye mạn.
56 Tuhme rạhn ye:
—¡Condihche nchuhn! ¡Quendah vahchetero! ¡Ngạ Ihyan min che rinduco
ye nducoyạca ihyan, nti ye lạdo tạh cuạco Dendiohs!
57 Ate sạhn chahn ne, necạhde se iverevan se, nde tuno rah tạn se,
tumangạn se Esteban.
58 Quenda se ihyan cuahn chihto yạn, ne min cạh se tu ihyan. Ạma sạhn
che duche se Saulo ne, din se cudạdo tino yahn sạhn che chenan se ntiyon
che cạh se tu ihyan.
59 Ura che recạh se tu Esteban ne, covạh ye tuhcạ:
—Dihvé Jesucristo, ndạhcó chedave yáhn tạh ne.
60 Tuhme chehntihya ye, ne rạhn ye numa dito ye:
—Dihvé, cuenchahco ne yahn sạhn sih che tihcạ redin se.
Chihno rạhn ye chemin ne, chih ye.

8

Din tạn Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Saulo ne, dạma chi se nduco sạhn chahn che chihno se Esteban.
A ro min no canạn ạma redin tạn se nduco ihyan yạn Jerusalén che
ritahno ye Dihvo vo. Vạn ihyan chahn ne, atenạn ihyan apóstol che
chahtenan ye min, te chihno chano nducoyạca ye, cuahn muhn cuahn min
ye estạdo yahn Judea mạn, nación yahn Samaria mạn.
2 Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, ạma chi rạn ye cạva Esteban,
ne chahn ye chihche ye ihyan.
3 Saulo ne, quendi se redin tạn se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo,
ne rendạ se nduh vah nduh vah, retendạh vah se ihyan. Nde ndạhta, nde
chạhn ye, rihnda rudo se ihyan, riquenda se ihyan, rih se ihyan vạcoyạhn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min nación yahn Samaria

4 Ihyan che chano chahn ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs
nduh cuạn yạn nạn che rendạ ye.
5 Ạma cha ihyan chahn che duche ye Felipe ne, cuahn che ndạ ye ạma
cuạn yạn yahn Samaria ne, min rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, che a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
6 Ạma rendo dạma ihyan, rihnevan ye numacuahn vedenecun che
rahndudo Felipe mạn, rendihchero ye vederihno che redin ye mạn.
7 Ạma yạhn ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan ne, rendihquendạh
vaco chahn, ạma rah. Namin rendoyahn ạma yạhn ihyan che ndi cheche ye
mạn, che neneva doh cạh ye mạn, tạh ye mạn.
8 Chemin che nducoyạca ihyan yạn min ne, ạma yeno ye.
9 Yạn min ne, va ạma sạhn che duche se Simón, che cuah se. A rạhn me
ne, ạma chihncheh se ihyan che vate ye numachahte nación yahn Samaria,
rạhn se te ametah nde ạma ihyan nduhcạ sạhn min.
10 Nducoyạca ihyan, nde ihyan ndico mạn, nde checạhya mạn,
renevahnecun ye sạhn, ne rạhn ye:
—Sạhnguh ne, quenan cuma se vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

11 Ạma rạhn chitahno ihyan chahn sạhn, te nduco vedecuah yahn se ne,
chihncheh se ihyan.
12 Ate cuahn che chihnevan ihyan chahn che rahndudo Felipe yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, yahn che ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan mạn ne, nducoyạca ye, nde ndạhta, nde chạhn ye,
chitahno ye Dihvo vo, ne chedenune ye.
13 Nde Simón cuah me ne, chitahno se, ne chedenune se. Chinduco se
Felipe, ne ạma rahn ino se yahn vederihno che rinahn.
14 Cuahn che ihyan apóstol che chenan ye yạn Jerusalén checadino ye che
nevahnecun ihyan yạhn yahn Samaria Ndudo yahn Dendiohs ne, dechuh
ye Pedro nduco Juạn.
15 Cuahn che ndạ ihyan apóstol chahn ne, covạh ye cạva che conun Vaco
Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn.
16 Ametah conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ạma ihyan chahn, te
cade chedenune ye che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo.
17 Tuhme Pedro nduco Juạn ne, nahn tạh ye ihyan chahn, ne quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.
18 Cuahn che ndihchero Simón che renun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan che renahn tạh ihyan apóstol chahn ne, nahn cạh se tume ihyan,
19 ne rạhn se:
—Cuedin nchuhn che namin nducó conan cumá vederihquentiyon tih,
cạva che adecoduhno ihyan che nahn tạ́h ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan.
20 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—A ndinda di nde nduco tume yehn, te rendedecadine te co cua nduco
tume vederihquentiyon che recạh Dendiohs.
21 Di ne, nde hua co conen nạn ntiyon cuh, te hua ndah chedave yehn nạn
Dendiohs.
22 Cuento ine yahn nunde yehn, ne cuique Dendiohs ndete che nchahco
ye yehn che tihcạ rendedecadine,
23 te ndero ndi che a ndinda di, nedin nunde yehn.
24 Ndahconan Simón, ne rạhn se ri se ihyan:
—Covạh nchuhn cạva che nchahco Dihvo vo Dendiohs nunde yáhn, ne
hua cuahno có nduhcạ che rạhn ne.
25 Cuahn che a nte ihyan apóstol chahn yahn vederihno che din Dendiohs
mạn, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn ne, conạhn ye yạn Jerusalén,
racotuhn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ạma ndeh yạn yahn
Samaria nạn che rechuh ye.

Felipe nduco sạhn nación yahn Etiopía

26 Chihno min ne, rạhn ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs ri ye Felipe:
—Cuehn cuạhn yune che rica yạn Jerusalén, rahn cuạhn yạn Gaza.
Yune min che rechuh cuạhn yạhn nạn che metah duhva.
27 Tuhme cuahn Felipe, ne ura che a quenun yune ye ne, ntạca ye ạma
sạhn ndinạn, che tesorero yahn tạhn Candace, reina yahn nación yahn
Etiopía. Ro min ne, a ndaconan se che chahn se yạn Jerusalén, ndeva se
yavenạn Dendiohs.
28 Conạhn se yạn vạco se, va se chete carro yahn se, ne rahndudo se libro
che dirun ihyan profeta Isaías.
29 Tuhme rạhn Vaco Dendiohs nduco Felipe:
—Cuehn, cotone carro tih.

30 Cuahn che tuno Felipe carro me ne, chihnevan ye che rahndudo sạhn
min libro che dirun Isaías, ne tumerune ye sạhn:
—¿A renahn ne ndudo tih che rahndudo ne ne?
31 Ndahconan se yahn ye:
—Hua, te metah duh che te cuande u.
Tuhme yạhve se ihyan che condạ ye chete carro me, cuhnde ye dạma
nduco se.
32 Nạn Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se ne, ndirun tuhcạ:
Nduhcạ che riquenda ihyan itecuche nạn che cạhno ye ite ne, tihcạ quenda
ye ihyan.
Nduhcạ ạma itecuche lihn che hua rah te che rendu ihyan ite ne, tihcạ
ihyan min, te hua dehva cạhma ye.
33 Ndere cạca nunde se yahn ye, ne ametah deh che cạhma ye, te hua ndạca
duh che techecạde yahn ye numa cuạco.
¿Duh co cạhma yahn ndạta yahn ihyan min?, te cạhno se ihyan, ne ndạca ye
iyehnse cuh.
34 Tumerune sạhn min Felipe:
—Codin favor, ne cahme co u, ¿Duh yahn che tihcạ dirun ihyan profeta
me? ¿A yahn mạn ye, o yahn tạma ihyan?
35 Tuhme canạn Felipe nde nạn che rahndudo se, cạh cuande ye sạhn
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Cuahn che ndạ ihyan chahn ạma cuạn nạn che va nune ne, rạhn sạhn
ndinạn me:
—Muhn va nune, ¿a hua co cuedenuné ne?
37 Ndahconan Felipe yahn se:
—Ndete che ritahnó ne numacuahn chedave yahn ne ne, tạcạ hua, co
cuedenune ne.
Tuhme rạhn sạhn min:
—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs.
38 Chihquentiyon se che chan carro me. Tuhme cochahn se nduco Felipe
nạn nune me, ne chehdenune ye sạhn.
39 Cuahn che ndiquendạh ihyan chahn vạn nune ne, quenda Vaco Dihvo
vo Dendiohs Felipe, ne chehnạn se ihyan. Tuhme ndonun yune se, conạhn
se, ne ạma yeno se.
40 Felipe ne, adenạn ndạ ye yạn Azoto, ne chuh ye nduh yạn nduh yạn,
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs nde ndạ ye yạn Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se

1 Numacuahn ro min ne, riquendi Saulo redin tạn se nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nahn cạhno se ihyan. Chahn se nạn
chidocuyạn che tahque ndinạn,
2 chica se ạma cạca, quenda se, cạva che cạhn se yạco yahn ihyan nación
yahn Israel che vate ye yạn Damasco, din se preso nde ndạhta, nde chạhn,
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, quenda se ihyan yạn Jerusalén.
3 Ate cuahn che ndạ nino se yạn Damasco ne, adenạn chiya ạma dave che
chica nạn ro nạn se.
4 Ndetạhno chendạh se ndiyạhn, ne chihnevan se ạma ndudo che rạhn:
—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?
5 Tumerune se:
—Dihvé, ¿duh ndih ne?
Ndaconan ndudo me:

—U che Jesucristo che redin tan nducó. Nduhcą itenine che renun yah mąn te ite, renun te yąhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite ne, tihcą redin.
6 Saulo ne, ąma dihya se chi, nde tuno rendoh se che vąh se, ne rąhn se:
—Dihvé, ¿deh nahn ne che dín ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuenecuen, ne cuehn viyąn. Min cąhma ąma ihyan co ye di deh va che din.
7 Namin sąhn che nduco Saulo ne, ąma dihya se chi, te chihnevan sąhn chahn ndudo me, ate hua duhva ndihche se.
8 Tuhme necuan Saulo, ate cuahn che nąhne se ndutinąn se ne, ametah ro nąn se. Chemin che chetąh sąhn chahn tąh se, ne quendanan se sąhn nde ndą se yąn Damasco.
9 Min quenan se ino ro, ne hua ro nąn se, nde hua cheh se, nde hua chih se.
10 Yąn min va ąma ihyan che duche ye Ananías che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ndihchero ihyan min ąma vederihno vąn yąhnde yahn ye che ndą Dihvo vo nąn ye, ne yąhve ye ihyan:
—¡Ananías!
Ndahconan ye:
—Dihvé, cąhma ne.
11 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn cuahn yune che duche Yune Cuąco, ne min ndevąco Judas, cuiquerone cąva ąma sąhn yąn Tarso che duche se Saulo. Min quenun se, revąh se.
12 Sąhn min ne, din Dendiohs che vąn yąhnde yahn se ndihchero se di che nda, nahn tah sąhn cąva che ndaconan co ro nąn se.
13 Cuahn che chihnevan Ananías che tihcą ne, rąhn ye:
—Dihvé, ąma yąhn ihyan rente ye nducó yahn sąhn min che ąma redin tąn se min yąn Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye ndih.
14 Mąn ne, ndą se muhn, nda se ąma cąca che dendah chidocuyąn che tahque ndinąn cąva che din se preso nducoyąca nuhn che ritahno nuhn ndih, quendą se nuhn.
15 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn, te mán tendąhnún sąhn cąva che cuahndudo se ndudo yáhn, cahnevan ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan nación chenąhn mąn, rey yahn ye mąn.
16 Cąh cuandé sąhn che va che ąma chuhrihn se che cuande yáhn.
17 Tuhme cuahn Ananías, chendą ye vah nąn che quenun Saulo. Nahn tąh ye sąhn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Dihnó Saulo, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihnde ro ye nan cuąhn yune ne, dechuh ye u cąva che ndaconan co ro nan mąn, cąva che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs di mąn.
18 Ndetąhno chera che decą ro yun ro che chenan ndutinąn se, ne chi ro nąn se. Tuhme necuan se, ne chedenune se.
19 Chihno min ne, cheh se, ne ndeva fuerza sąhn. Quenan se neve ro min yąn Damasco nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yąn Damasco

20 Chihno min ne, canąn cahndudo Saulo nduh cuąn chete yąco, ne rąhn ye te Jesucristo ne, ihyan min che Dąya Dendiohs.
21 Nducoyąca ihyan che rihnevan ye ne, rahn ino ye, ne retumarune vih ye:

—¿A ndiyu sạhn tih che redin tạn se yạn Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye Jesús? ¿A ndiyu sạhn tih che ndạ se muhn cạva che quenda se ihyan che ritahno ye ihyan min, necạh se ihyan tạh chidocuyạn ndinạn?

22 Ate Saulo ne, nde tahque numa ino se rahndudo se che cuạco te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Nde nạn che ametah deh che cạhma ihyan nación yahn Israel che vate ye min yạn Damasco.

Chano Saulo

23 Chihno ndeh ro ne, ihyan nación yahn Israel chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhno ye Saulo,

24 ate checadino se. Nde ro nde rạhn rano ihyan chahn sạhn nduh cuạn chende chan yahn yạn me cạva che cạhno ye sạhn.

25 Ate ạma vino ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedevah ye sạhn chete ạma cuahte chahte nạn chete che ndi chan yahn yạn me, ne tihcạ chi che ndevahn se.

Ntạ Saulo yạn Jerusalén

26 Cuahn che ntạ Saulo yạn Jerusalén ne, nahn conduco se ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ate nducoyạca ihyan chahn ne, vạh ye, te rạhco ye te co hua cuạco che a ritahno se Dihvo vo.

27 Ate Bernabé ne, quenda ye Saulo nạn ihyan apóstol chahn, ne necạh cuande ye ihyan nduhcạ che chihnde ro Dihvo vo nạn se cuạhn yune mạn, nduhcạ che yạhve ye sạhn mạn, nduhcạ che numa ino se cahndudo se yạn Damasco vederihquentiyon yahn Dihvo vo mạn.

28 Tuhme chinduco Saulo ihyan apóstol chahn, ne quenan se min yạn Jerusalén.

29 Numa ino se rahndudo se vederihquentiyon yahn Dihvo vo, riyạhve se ihyan, ndạta yahn Israel, che rente ye devạco griego. Ate ihyan chahn ne, rinuhn ino ye tạcạ co cạhno ye sạhn.

30 Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che tihcạ ne, quenda ye sạhn yạn Cesarea, ne ndedechuh ye sạhn yạn vạco se Tarso.

31 Tạhn min ne, numachahte estạdo yahn Judea mạn, Galilea mạn, nación yahn Samaria mạn ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, cheguan redin tạn ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn ye, rendeva ye yavenạn Dihvo vo Dendiohs numacuahn vedenecun. Renecạh yạn Vaco Ndah yahn Dendiohs chedave yahn ihyan chahn, ne redin Dendiohs che ạma yạhn ihyan ritahno ye Dihvo vo, rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

32 Cuahn che quechica Pedro, rahndudo ye vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chahn ye, chendihchero ye ihyan che vate ye yạn Lida.

33 Min ntạcạ ye ạma sạhn cah che duche se Eneas. A nine nduyo ndi cheche se, quendite se nạn yundo.

34 Rạhn Pedro ri ye sạhn:

—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din ye che ndoyehn. Cuenecuen, condihte ndah yundo yehn.

Ndetạhno ndoyahn Eneas, ne necuan se.

35 Nducoyạca ihyan yạn Lida mạn, yạn Sarón mạn, ndihchero ye che ndoyahn se, ne ạma yạhn ye chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn, ne chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

36 Tạhn min ne, chihnde ạma ihyan ndạhta yạn Jope che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min ne, duche ye Tabita, ne che devạco griego ne, Dorcas. Ạma ndah ihyan ye, ne ạma yeno ye, rinan ye ihyan chevạh.
37 Chetạh cah ihyan min, ne chih ye. Chihno nạno ihyan tenạhn me ne, chacondihte ndah ye ihyan chete cuạrto che va nạn o cuahto.
38 Checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che yạn Lida quenan Pedro, ne nducote nino yạn min ne, tahve ye o ihyan che cạhn ye, ngua ye ihyan, ne rạhn ye:
—Cuhn vo nduco ne yạn Jope tenun tenun no.
39 Tuhme cuahn Pedro nduco ihyan chahn, ne cuahn che ndạ ye min ne, quenda ihyan chahn ihyan chete vah nạn che quendite tenạhn me. Min chenun nducoyạca ndạhta vạh, ạma raco ye, ne nạhme ye Pedro vestido mạn, coyạno mạn, che ndạhyon tenạhn me ro che quenan ye iyehnse.
40 Chihquentiyon Pedro che ndiquendạh vah nducoyạca ihyan chahn, ne chentihya ye, covạh ye. Ndihchero ye tenạhn me, ne rạhn ye:
—Tabita, cuenecuen.
Ndetạhno nạhne ye ndutinạn ye, ne ndihchero ye Pedro, ne necuan ye, va ye nạn yundo.
41 Tuhme chetạh Pedro tạh ye, ne ndedecuan ye ihyan. Cah ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ndạhta vạh chahn mạn, ne nạhme ye ihyan ndạhta me che a ntuche ye vạn tenạhn.
42 Nducoyạca ihyan yạn Jope ne, checadino ye yahn vederihno me, ne ạma yạhn ye chitahno ye Dihvo vo.
43 Rạhn quenan Pedro min yạn Jope, ndevạco Simón, ạma sạhn che redin dave se ima.

10

Chahn Pedro ndevạco Cornelio

1 Min yạn Cesarea chihnde ạma capitán che duche se Cornelio, che ndi cuande se compañia che duche Italiana.
2 Sạhn min nduco nducoyạca ihyan yahn se che chenun ye ndevạco se ne, rendeva se yavenạn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ạma recạh se tume che rinan se ihyan nación yahn Israel, ne revạh se ro ro.
3 Ạma ro, tenduh nạn rahco ino a chino ne, chinahn ạma vederihno nạn se, ndihchero ndah se ạma ángel yahn Dendiohs che chendạ ye nạn quenun se, ne yạhve ye sạhn:
—¡Cornelio!
4 Ạma dihya se chi, ndihchero se ángel me, ne tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?
Ndahconan ángel me yahn se:
—Dendiohs, a chihnevan ye che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.
5 Mạn ne, cuedechoh ihyan che cạhn ye yạn Jope, ngua ye Simón che namin duche ye Pedro.
6 Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, vạco ạma sạhn redin dave ima che namin duche se Simón. Ihyan min cạhma ye co ye di deh che va che din.
7 Cuahn che conạhn ángel me ne, cah Cornelio o sạhn decạhya yahn se nduco ạma sandạdo che quenan se ndevạco se che namin ritahno se Dendiohs.
8 Chihno necạh cuande se sạhn nducuahn ne, dechuh se sạhn yạn Jope.

9 Tą̄ma ro me ne, tenduh nąn inguiyąhn ne, cuahn che a cuahn nino sąhn chahn yąn Jope ne, cocha Pedro tin vah yuto nąn che quenan ye, cą̄va che covąh ye.
10 Ą̄ma chi cuico ye, ne numanahn che rindah che cheh ye ne, chinahn ą̄ma vederihno nąn ye.
11 Ndihchero ye nąn ro ą̄ma che decą̄ ro ą̄ma tino chahte tihcą̄ ro che nechiche nduh che cun esquina yahn, ne cochahn cuąhn ndiyąhn nino nąn ye.
12 Min chete tino me chenun nducoyą̄ca nąn ite che cun cą̄h te mą̄n, cu mą̄n, yąhda mą̄n.
13 Tuhme chihnevan ye ą̄ma ndudo che rąhn:
—Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.
14 Ate ndahconan Pedro:
—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ą̄ma nąn ite che chihngą̄ te.
15 Ndaconan ndudo me:
—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihngą̄.
16 Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condą̄ tino me cuąhn nąn ro.
17 Nahmin che ą̄ma rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sąhn che dechuh Cornelio ne, a ndą̄ se chendevah, retumerune se ti che vą̄co Simón.
18 Tuhme tumerune se a min quenan ą̄ma ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro.
19 Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yąhve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:
—Ndą̄ ino se, rinuhn se di.
20 Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechúh sąhn.
21 Tuhme cuenchahn Pedro cuąhn nąn che vatendi sąhn che dechuh Cornelio, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?
22 Ndahconan sąhn chahn:
—Huate, capitą́n Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ą̄ma ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenąn Dendiohs. Nducoyą̄ca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rąhn ą̄ma ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, cą̄va che cąhn ne ndevą̄co ye, cahnevan ye deh che va che cąhma ne co ne ihyan.
23 Tuhme rąhn Pedro che condą̄ sąhn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tą̄ma ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yąn Jope che ritahno ye Dihvo vo.
24 Nąn che chi o ro me ne, ndą̄ ihyan chahn yąn Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyą̄ca ihyan yahn se mą̄n, amigo yahn se mą̄n, che ndiyąhve se.
25 Cuahn che ndą̄ nino ihyan chahn vą̄co Cornelio ne, quendąh se vah cą̄va che nevahnecun se Pedro, ne chehntihya se nąn ye, rendeva se yavenąn ye.
26 Ate ndedecuan Pedro sąhn, ne rąhn ye:
—Cuenecuen, cuandi. Hua ndąhcą̄ che ndeva yavenąn, te u ne, ihyan iyehnse u nduhcą̄ di.
27 Ca rąhn ca rica ye, chendą̄ ye chete vah, ne ndihche ye che ą̄ma yąhn ihyan ndi dą̄ma ye min.

28 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, a devano ne te cạhnda va yahn nuhn, ihyan nación yahn Israel, che cạhn nuhn ndevạco ihyan tạma nación mạn, che conduco nuhn ihyan chahn mạn. Ate Dendiohs ne, te ye, checadinó te hua quendi ndedecadinó che hua ndạhcạ che codạma nuhn nduco ihyan tạma nación.

29 Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetạhno cochí, hua chacotáhn. Mạn ne, nahn cadinó deh cuande che tahve ne che chehua u.

30 Tuhme ndahconan Cornelio:

—A mạn cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yạhté mạn, reváh mạn, muhn chete vạcó, cuahn che chihnde ro ạma ángel, quenun ye tino che tuno diyạhn ro.

31 Rạhn ye ri ye u: “Cornelio, chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.

32 Mạn ne, cuedechoh nde yạn Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, ndevạco ạma sạhn che redin dave ima, che namin Simón duche se.”

33 Chemin che a ndetạhno dechúh che chehua ndih. Ndạhcạ din ne che cochi ne. Mạn ne, nto dạma nducoyạca nuhn muhn nạn Dendiohs cạva che cahnevan nuhn nducuahn che chihquentiyon ye che cạhma ne.

34 Tuhme cahndudo Pedro:

—Mạn ne, a chenáhn te Dendiohs che cuạco niyon ne, hua retendạh nun ye ihyan,

35 te dạma no yahino ye nducoyạca ihyan adecotino nación yahn ye, ndete che rendeva ye yavenạn ye mạn, redin ye che ndah mạn.

36 Dendiohs ne, dechuh ye Jesucristo, Dihve nducoyạca ihyan, vạn ihyan nación yahn Israel, cạva che cuahndudo ye ndudo ndah yahn che ndo yạn Dendiohs nduco ihyan iyehnse.

37 Nchuhn ne, a devano ndah ne yahn nducuahn che comạn chinahn numachahte nación yahn Israel, canạn nde estạdo yahn Galilea, cuahn che a chuh che cahndudo Juạn Bautista mạn, chehdenune ye ihyan mạn.

38 A devano ne te Dendiohs ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye Jesucristo yahn yạn Nazaret, ne ndạhco ye vederihquentiyon chahte tạh ye. Ihyan min ne, quechica ye, redin ye che ndah, ne rendedevahn ye ihyan che rechuhrihn ye, redin chundah. Tihcạ redin ye, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

39 Nuhn racotuhn nuhn ndudo cuạco yahn nducuahn che din Dihvo vo Jesucristo numachahte nación yahn Israel mạn, yạn Jerusalén mạn. Ihyan min ne, nahn yạh se ihyan nạn ạma cruz, chihno se ihyan.

40 Ate chihno ino ro ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne cahnecun ye che quechica ro ye vạn nuhn.

41 Hua quechica ro ye vạn nducoyạca ihyan yạn, ate quechica ro ye vạn nuhn che a tendạh nun Dendiohs nuhn nde ro menạn cạva che cuacotuhn nuhn ndudo yahn che tihcạ chi. Cuahn che a ntuche ye vạn tenạhn ne, dạma cheh nuhn, dạma chih nuhn nduco ye.

42 Chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn nạn ihyan che ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh ye cạva che teche cạde ye yahn nducoyạca ihyan che chenduche ye mạn, che ndih ye mạn.

43 A yahn ihyan min che dirun nducoyạca ihyan profeta nde a rạhn me. Dirun ye te nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, nchahco Dendiohs nunde yahn ye che cuande yahn ihyan min.

44 Nde metah cuihno cuahndudo Pedro cuahn che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs nducoyaca ihyan che rihnevan ye ndudo me.
45 Ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo che nduco ye Pedro
ne, ama cuahn ino ye chi yahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde
ihyan tama nación.
46 Devano cuaco ye te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn, te
rente ye tama te o nan devaco man, rendeva ye yavenan Dendiohs man.
47 Chemin che rahn Pedro:
—¿A va duh che cahco tan che cuedenune ihyan chuhn?, te a quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan nduhca che quenun uvo.
48 Tuhme chihquentiyon ye che cuedenune ihyan chahn, cuah ye Dihvo
vo Jesucristo. Chihno min ne, chica ihyan chahn favor Pedro che conan ye
neve ro nduco vih.

11

Necah cuande Pedro ihyan ndiyaco che vate ye yan Jerusalén

1 Ihyan apóstol chahn nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che
vate ye estado yahn Judea ne, checadino ye te nde ihyan tama nación a
chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs.
2 Cuahn che nta Pedro yan Jerusalén ne, ihyan nación yahn Israel che
ritahno ye Dihvo vo ne, rahva ye nduco ye.
3 Tumerune ihyan chahn:
—¿Dehco che chehn vaco ihyan tama nación, cheh dama nduco ye ne?
4 Tuhme necah cuande Pedro ihyan chahn ducuahn che chi:
5 —Ama ro cuahn che quenán yan Jope ne, ura che revah ne, chinahn
ama vederihno nán. Ndihcheró ama che deca ro tino chahte tihca ro, ne
nechiche nduh che cun esquina yahn, chica nan ro, cochahn cuaco nan che
quenún.
6 Cuahn che chihco ndáh cudado deh chenun chete ne, ndihcheró ite che
cun cah te man, ite chano man, cu man, yahda man,
7 ne chihneván ndudo che rahn: “Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.”
8 Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde menahn metah chéh nde ama ite
che chihnga te.”
9 Tuhme ndaconan ndudo me nde nan ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin
davé ne, hua quendi ndedecadine che chihnga.”
10 Ino co ndaconan chinahn vederihno me nán, ne condá cuahn nan ro.
11 A ura min no nda ino se che rinuhn se u, che chica se nde yan Cesarea.
12 Chihquentiyon Vaco Dendiohs che hua dehve rahcó, cáhn nduco se.
Namin an dino vo chuhn ne, chinduco ye u, chahn nuhn vaco ama sahn,
13 che nte cuande se nuhn che ndihchero se ama ángel che chandi ye,
chihto nan se ndevaco se, ne tuhca rahn ye ri ye sahn: “Cuedechoh che
ngua Simón che namin duche ye Pedro, quenan ye yan Jope.
14 Ihyan min cahma ye co ye di nduco ihyan yehn deh va che din nchuhn
cava che ndevahn ne.”
15 Cuahn che chihno nte sahn min ne, canan cahndudó. Ate numanahn
che cahndudó ne, adenan quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn
nduhca che quenun uvo ro menan me.
16 Tuhme necahcó che rahn Dihvo vo: “Juan ne, chehdenune ye ihyan, ate
nchuhn ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.”

17 Nducote mạn Dendiohs din ye nduco ihyan chahn nduhcạ che din ye
nduco uvo che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ¿duh u cạva che din
vạhché yahn Dendiohs?
18 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, chahtedihn chende ye, ne ndeva
ye yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye: “Tuhme ne, rahnecun Dendiohs che nto
ino ihyan tạma nación nunde yahn ye, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.”

Ihyan yạn Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

19 Cuahn che chuh che chih Esteban ne, canạn redin tạn ihyan nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan chahn. Nạhn ye ne, cuahn
ye nde nación yahn Fenicia mạn, Chipre mạn, yạn Antioquía mạn. Min
chacotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs atenạn vạn ihyan nación yahn Israel,
te vạn ihyan tạma nación ne, hua chacotuhn ye ndudo me.
20 Ate neve ihyan nación yahn Chipre mạn, yạn Cirene mạn, cuahn ye yạn
Antioquía, ne ihyan chahn chacotuhn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo nde vạn ihyan tạma nación.
21 Nducote chenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo
ne, ạma yạhn ihyan chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn me,
ne chitahno ye Dihvo vo.
22 Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che chenan ye yạn
Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde yạn Antioquía.
23 Cuahn che ndạ Bernabé min ne, ndihchero ye che ạma va vedeyahino
yahn Dendiohs vạn ihyan chahn, ne ạma chi yeno ye. Yạhve ye ihyan
chahn che quendi ye numa ino ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.
24 Tihcạ din Bernabé, te ạma ndah ihyan ye mạn, quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan mạn, numa ino ye ritahno ye mạn. Yạn min ne, ạma
yạhn ihyan chitahno ye Dihvo vo.
25 Chihno min ne, cuahn Bernabé yạn Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che
ntạca ye ihyan ne, ndaconan ye nduco vih yạn Antioquía.
26 Min chahtenan ye ạma nduyo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo,
chicuahn ye ạma yạhn ihyan. Min yạn Antioquía cade canạn ihyan rạhn ye
yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiạno ye.
27 Tạhn min ne, ạma o ihyan che recadino ye yahn che va che co ne, chica
ye yạn Jerusalén, ne ndạ ye min yạn Antioquía.
28 Ạma cha ihyan chahn che duche ye Agabo ne, din Vaco Dendiohs che
checadino ye che ạma cuhnde cuico numachahte iyehnse. Chandi ihyan
min nạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn ye che tihcạ va che co.
Ndudo min ne, chinahn adive cuahn que quenan Claudio emperador.
29 Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye min yạn
Antioquía ne, nte cạde ye nduco vih che nedin dạma ye tume nduhva che
tuno tạh ye, dechuh ye yahn dihno vo che vate ye estạdo yahn Judea cạva
che conan ye ihyan.
30 Tihcạ din ihyan chahn, ne dechuh ye Bernabé nduco Saulo, quenda ye
tume me, necạh ye tạh intiyahn yạco che vate ye min.

12

Chihno se Jacobo mạn, chaconuhn se Pedro vạcoyạhn mạn

1 Tạhn min ne, redin tạn rey Herodes nduco ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo.

2 Jacobo, dihno Juạn ne, chihquentiyon rey me che chihno se ihyan nduco espạda,
3 ne nducote ndihchero se che quenan ino ihyan nación yahn Israel ne, namin din se preso Pedro. Ro che tihcạ din se ne, ro vihco che reh ihyan pạn che hua nduco yạ yahn.
4 Cuahn che a din se preso Pedro ne, chaconuhn se ihyan vạcoyạhn, ne ntihyon ạma sandạdo chahtenan se cudạdo ihyan, te chuh vihco me ne, nahn tendạh se ihyan, techecạde se yahn ye, ne cạhno se ihyan nạn ihyan yạn.
5 Ạma vateyạn sandạdo che redin se cudạdo Pedro che quenun ye vạcoyạhn, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, revạh ye numa ino ye cạva ye.

Din Dendiohs che ndiquendạh Pedro vạcoyạhn

6 Vino che co dave tạma ro me che nahn tendạh Herodes Pedro nạn ihyan yạn ne, quiyạdo ye chete vạcoyạhn me mendạhn yahn o sandạdo, nchiche ye nduco o cadena. Sandạdo chenạhn chahn ne, redin se cudạdo chende vạcoyạhn me.
7 Adenạn chendạ ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs chete vạcoyạhn me, ne ạma chiya dave. Denuhn nun ángel me Pedro, ndedetuhche ye ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuenecuen tenun tenun no.
Ndetạhno ntạhte cadena che nchiche tạh Pedro,
8 ne rạhn ángel me:
—Condạhco chiche ima che renan chete, ne condonun cah ndạco yehn.
Cuahn che a va yạn Pedro ne, ndaconan rạhn ángel me:
—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi u, cuhn vo.
9 Pedro ne, quendi ye ángel me, nde hua devano ye a cuạco chemin, te rihno ye che rạhco ye.
10 Chuh ye o cuạn nạn che chenun sandạdo, redin se cudạdo, ne cuahn che ndạ ye chendevah cu che a rendạ nạn cạlle ne, nạne mạn chendevah me. Ndiquendạh ye, chica ca ye tah, ne conạhn ángel me.
11 Tuhme chenahn Pedro, ne ndedecadino ye:
—Mạn ne, a devano cuạcó te Dendiohs tahve ye ạma ángel yahn ye cạva che ndedevahn ye u tạh Herodes mạn, yahn nducuahn che chenan ino ihyan nación yahn Israel che cuahno có mạn.
12 Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn che tihcạ chi, ca rica ye, cuahn ye ndevạco María, chaco Juạn Marcos. Min ndi dạma ạma yạhn ihyan, revạh ye.
13 Cuahn che ndạ ye min ne, recạh tạh ye chendevah chahte mạn, riyạhve ye mạn. Cuahn ạma tạhn dihn che duche te Rode, quendihchero te duh che riyạhve.
14 Ate cuahn che ndonahn te ndudo Pedro ne, nducote ạma yeno te ne, nde hua nạhne te chendevah me. Ndaconan te, rano te, ngu te ndudo che nti Pedro chendevah.
15 Ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye tạhn:
—¡Luco ri di, tạhn dihn!
Ate tạhn min ne, rạhn te te cuạco che ihyan min. Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Ndiyu ihyan min. Co ángel che redin cudạdo ihyan.

16 Numanahmin ne, quendi Pedro, recạh tạh ye chendevah. Cuahn ihyan
chahn nạhne ye chendevah me, ne cuahn che ndihchero ye Pedro ne, ạma
cuahn ino ye chi.
17 Ate din tạh Pedro yahn ihyan chahn che cuahte dihn chende ye
nahmin che necạh cuande ye nduhcạ che ndetendạh Dendiohs ihyan
vạcoyạhn. Namin rạhn ye:
—Cạhma nchuhn co ne Jacobo mạn, dihno vo chenạhn mạn, nduhcạ che
chi.
Tuhme chica ye min, cuahn ye tạma cuạn.
18 Cuahn che chi dave tạma ro me ne, a ri rite co luco sandạdo chahn, te
hua devano se deh chi nduco Pedro.
19 Herodes ne, dechuh ye che chinuhn Pedro, ne nducote hua ntạca ihyan
ne, chica ye sạhn chahn che necạh cuande se ihyan deh chi. Tuhme
chihquentiyon ye sandạdo chenạhn che cạhno se sạhn. Chihno min ne,
chica Herodes min estạdo yahn Judea, ne cuahn ye quenan ye yạn Cesarea.

Chih Herodes

20 Herodes ne, tạn ye nduco ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn,
ate ihyan chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhn ye nạn Herodes. Yạhve ye
ạma sạhn ndinạn yahn rey me che duche se Blasto, che cạhma nan se
ihyan, cạva che ndoyạn rey me nduco ye. Tihcạ din ihyan chahn, te nạn
yạhn yahn rey me, rica dehtenduh che reh ye.
21 Herodes ne, chihco vih ye ạma ro cạva che ndo dạma ihyan chahn, ne
ndạ ro min ne, ndonun ye tino che renun ye ura che retechecạde ye.
Chihnde ye nạn che rihquentiyon ye, ne cahndudo ye, chihnevan ihyan
chahn.
22 Tuhme rendeva ihyan chahn yavenạn rey me, ne rah ye:
—Ihyan tih che rahndudo ye ne, ¡ndiyu ihyan iyehnse ye, te Dendiohs ye!
23 A ura min no chiya ạma ángel yahn Dendiohs, ne din ye che chetạh cah
Herodes. Chine ndạh ihyan, ne ạma yah vederih chih ye, te cạh yune ye che
ndeva ihyan yavenạn ye, nduhcạ ndete che ihyan min che Dendiohs.
24 Tạhn min ne, ạma retuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yạhn
ihyan che ritahno ye.
25 Cuahn che a dinahn Bernabé nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne,
ndạca ye yạn Jerusalén, conạhn ye yạn Antioquía, quenda nduco ye Juạn
Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canạn chahtechica ye cahndudo ye

1 Vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye yạn Antioquía
ne, chenun vạn ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan
ricuahn mạn. Ihyan chahn ne, Bernabé mạn, Saulo mạn, Simón cuan mạn,
Lucio yahn yạn Cirene mạn, Manaén mạn, ihyan min che chihta ye dạma
nduco Herodes, gobernador yahn Galilea.
2 Ạma ro che vate ihyan chahn yạhte mạn, revạh ye mạn ne, rạhn Vaco
Ndah yahn Dendiohs nduco ye:
—Cuedechuh nchuhn Bernabé nduco Saulo che cạhn se, din se ntiyon
che a necạ́h che din se.
3 Tuhme chahte tun ihyan chahn yạhte, ne covạh ye. Chihno min ne,
nahn tạh ye ihyan che o chahn cạva che nuhnde tạh ye ntiyon min, ne
dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yạhn yahn Chipre

4 Bernabé nduco Saulo ne, cuahn ye yạn Seleucia nduhcạ che
chihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs. Min chahtenun ye ạma bạrco,
ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
5 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Salamina ne, canạn rahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs chete yạco. Juạn Marcos ne, nduco se ihyan chahn,
rinan se ihyan.
6 Chahtechica ye numachahte yạhn min, ne ndạ ye yạn Pafos. Min ntạca
ye ạma sạhn, ndạta yahn Israel, che duche se Barjesús. Sạhn min ne, cuah
se, ne redin cạ se che Dendiohs rinan ye sạhn.
7 Nduco se gobernador Sergio Paulo, ạma ihyan che renahn ye. Ihyan
min ne, tahve ye che chehua Bernabé nduco Saulo, te nahn cahnevan ye
Ndudo yahn Dendiohs.
8 Ate sạhn cuah me, che namin duche se Elimas ne, redin vạhche se yahn
ihyan chahn, te hua nahn se che cotahno gobernador me.
9 Tuhme Saulo, che namin duche ye Pạblo ne, quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan. Ndihche ro ndah ye sạhn,
10 ne rạhva ye nduco se:
—Di, ¡dạya chundah! ¡Ạma duhtuno ihyan di! ¡Ndere quechique,
rihncheh! ¡Hua renan ine nde ạma dehtenduh che ndah! ¿Dehco che hua
reguen, redetohnen vederihquentiyon yahn Dendiohs?
11 Mạn ne, Dendiohs din ye castigo di. Co ve nan, ne hua co ro nan.
Ndetạhno chiya man nạn se, ametah chi ro nạn se. Canạn rinuhn tạh se
duh che quendanan sạhn, te hua ro nạn se.
12 Cuahn che ndihchero gobernador me che tihcạ chi ne, chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo, te ạma rahn ino ye yahn ndudo yahn Dihvo vo che
ricuahn ihyan chahn.

Pạblo nduco Bernabé ne, ndạ ye yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia

13 Pạblo nduco combiero yahn ye ne, chahtenun ye ạma bạrco, ne chica
ye yạn Pafos, ndạ ye yạn Perge, yạhn yahn Panfilia. Juạn Marcos ne,
chihcomạn se ihyan chahn, ne conạhn se yạn Jerusalén.
14 Ihyan chahn ne, quendi ye yune yahn ye, chica ye yạn Perge, ne ndạ ye
yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia. Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chendạ
ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel, chahte ye.
15 Cuahn che a chihno cahndudo ihyan ley che dirun Moisés mạn, ndudo
che dirun profeta mạn ne, ihyan ndinạn yahn yạco me ne, dechuh ye
ndudo yahn ihyan chahn:
—Dihno nuhn, ndete che va ndudo che cạhma ne nduco ihyan ne, co
cạhma ne meniyon.
16 Tuhme necuan Pạblo, ne din tạh ye che cuahteyạn ihyan chahn, ne
cahndudo ye:
—Nchuhn, ndạta yahn Israel, che rendeva ne yavenạn Dendiohs,
cuihnevan ne.
17 Dendiohs yahn nación yuhn vo Israel ne, tendạhnun ye ihyan ndico
yuhn vo. Cuahn che chenan ca ihyan chahn nación yahn Egipto ne, din ye
che ạma chi yạhn ye, ne ndetendạh ye ihyan numacuahn
vederihquentiyon yahn ye.
18 Cuahn che chenan ihyan chahn yạhn nạn che metah duhva ne, din
chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o raco nduyo,
19 ne decuihno ye ndache nación min yạhn yahn Canaán, ne cạh ye yạhn
min ihyan chahn.

20 Canạn nde ro min, chete che cun ciento quenan o raco ndiche nduyo,
nde ro che quenan ihyan profeta Samuel ne, raconahn Dendiohs juez che
rihquentiyon ye ihyan chahn.
21 Tuhme chica ihyan chahn ạma rey cạva che cạhcantiyon ye ihyan, ne
cahnecun Dendiohs. Chaconahn ye Saúl, dạya Cis, ndạta yahn Benjamín,
cạva che co se rey yahn ihyan chahn o raco nduyo.
22 Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs ne, chehnevi ye Saúl. Cạh ye
vederihquentiyon me David, ne rạhn ye: “David, dạya Isaí ne, ạma sạhn
che renevahnecun se che náhn, ne dinahn se nducuahn che cạhcantiyón.”
23 Vạn ndạta yahn David ne, ndedecuan Dendiohs Jesucristo, nduhcạ che
a cạh ye ndudo yahn ye cạva che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel.
24 Numanahn che metah ndạ Jesucristo ne, ndạ Juạn, cahndudo ye che
nto ino nducoyạca ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne cuedenune
ye.
25 Cuahn che a nino cuihno ntiyon yahn Juạn ne, rạhn ye: “Co rạhco
nchuhn te u ne, ihyan che chenan rino ne, ate ndiyu u, te adive ne, cochi
ạma ihyan che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. U ne, nde hua
rigonun chihve u cạva che co mozo yahn ihyan min, ntạhte correa yahn
ndạco yahn ye.”
26 ’Nchuhn dihnó, ndạta yahn Abraham, che rendeva ne yavenạn
Dendiohs, a dechuh ye ndudo cuh yahn ne cạva che ndevahn ne.
27 Ihyan yạn Jerusalén nduco ihyan ndinạn yahn ye ne, hua checadino
cuạco ye deh vederihquentiyon quenan cuma Dihvo vo Jesucristo, nde hua
chenahn ye che dirun ihyan profeta, andahre ndate ndate, ro che
rahtetuhno ihyan, rihnevan ye ndudo min, rahndudo ihyan chete yạco.
Chemin che chihco cạde ye che cạhno se ihyan min, ne nduco chemin
chinahn nducuahn che dirun ihyan profeta chahn.
28 Andahre metah nde ạma nunde yahn Dihvo vo, ate chica ihyan chahn
che cạhcantiyon Pilạto che cạhno sandạdo ihyan.
29 Cuahn che a din ihyan chahn nducuahn che a va cạde che cuahno
Dihvo vo co, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndedevah
ye ihyan nạn cruz, ne chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan.
30 Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn,
31 ne ạma ndeh ro chinduco ye ihyan che chica ye estạdo yahn Galilea,
ndạ ye nduco ye yạn Jerusalén. Mạn ne, a ihyan chahn che racotuhn ye
ndudo yahn ihyan min vạn nducoyạca ihyan.
32 ’Namin nuhn ne, rahndudo nuhn nạn nchuhn yahn ndudo ndah che
cạh Dendiohs ihyan ndico yuhn vo.
33 Mạn ne, a dinahn Dendiohs ndudo min, te a ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo cạva uvo, nduhcạ che a ndirun nạn Salmo o tuhcạ: “Di che Dạyá.
Mạn ro cuh ne, a chihco ró di nạn nducoyạca ihyan, cạva che codevano ye
te Dạya mán di.”
34 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ: “U,
Dendiohs, din yahinó nchuhn nduhcạ che a cạh ndudo yáhn David.” Nduco
ndudo cuh ne, chihco ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vạn
tenạhn cạva che hua chạ ye.
35 Namin va tạma ndudo che ndirun nạn tạma Salmo tuhcạ: “Hua
cuahnecun ne che chạ Dạya ne.”
36 Me David ne, a devano vo che, nduhcạ che chihquentiyon Dendiohs ne,
chichihve ye nạn ihyan che vate ye ro che quenan ye iyehnse. Tuno ro yahn
ye ne, namin chih ye nduhcạ ihyan ndico yahn ye, ne chạ ye.

37 Ate ihyan min che ndedetuhche Dendiohs ihyan ne, hua cha ye.
38 Nchuhn, dihnó, cuedevano ne te che cuande yahn ihyan min ne, co
ndaca ne vederenchahco yahn nunde yahn ne. Chu che rahndudo nuhn
nan ne.
39 Che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyaca ihyan che ritahno
ye ihyan ne, rendaca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, che hua
ndaca ihyan ro che rihquentiyon ley che dirun Moisés.
40 Man ne, cuihco nchuhn cudado che hua conahn nduco ne nduhca che
dirun ama cha ihyan profeta tuhca:
41 Nchuhn che duche rino ne, condihche ne.
Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che vate ne ne,
u, Dendiohs, dín vederihno rahte, che nde hua cotahno ne, andahre cahma
ihyan co ye nchuhn.
42 Cuahn che ndiquendah Pablo nduco combiero yahn ye chete yaco me
ne, ihyan che hua ndata yahn Israel ne, chica ye che ndaconan cuahndudo
ye yahn dehtenduh che tuhchan, ndate che tama, ro che rahtetuhno ihyan.
43 Cuahn che a conahn ihyan ne, ama yahn ihyan nación yahn Israel man,
ihyan tama nación man, che ritahno ye numa ino ye nduco vih ne, cuahn ye
nduco Pablo nduco Bernabé. Ama riyahve ye ihyan chahn che quendi ye
numa ino ye, cotahno ye, ne hua cahcoman ye Dendiohs, ihyan min che
redin yahino ye ihyan.
44 Tama ndate me, ro che rahtetuhno ihyan ne, ndo dama a nahn numa
yan, ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
45 Ate cuahn che ndihchero ihyan nación yahn Israel chahn che ama
yahn ihyan ne, chi ve ye, ne canan ruhn chende ye nduco Pablo man, rahn
tan ye man.
46 Tuhme Pablo nduco Bernabé ne, numa ino ye rahn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, a cava nchuhn menan vihca che
rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs. Ate man ne, nducote hua nahn
nevahnecun nchuhn man, rahco ne te dehve rendotenan ne man ne,
cahcoman nuhn nchuhn, ne cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan tama
nación.
47 Va che dinahn nuhn nduhca che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo
nuhn tuhca:
Tendah nún di cava che cuahndode ndudo yáhn van ihyan nducuahn
nación.
Nde numachahte iyehnse, nducoyaca ihyan che nevahnecun ye ndudo
yáhn, ndevahn ye.
48 Cuahn che chihnevan ihyan tama nación che chenun ye min che tihca
rahn ihyan chahn ne, ama chi yeno ye, ne nevahnecun ye ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo. Van ihyan chahn ne, chitahno nducoyaca ihyan che a
va cade che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Tihca chetuhn ndudo yahn Dihvo vo numachahte yahn min.
50 Ate ihyan nación yahn Israel chahn ne, chinun ye ama o sahn nahn
nduco ama o tahn ndahta che ndah ihyan te, che renevahnecun ihyan yan
tahn. Tihca ndedecuan ihyan chahn ihyan che chi tan ye nduco Pablo
nduco Bernabé nde cande che ndetendah ye ihyan yahn min.
51 Tuhme chihde ihyan chahn ndaco yahn ye, chihtera ye yuniyahn cava
che nahma ye ihyan yan min te hua ndahca din ye che hua nevahnecun ye
Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn ye yan Iconio.

52 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ąma yeno ye, ne
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

14

Pąblo nduco Bernabé ne, ndą ye yąn Iconio

1 Cuahn che ndą Pąblo nduco Bernabé yąn Iconio ne, chendą ye chete
yąco, ne ąma ndąhcą cahndudo ye. Chemin che ąma yąhn ihyan nación
yahn Israel mąn, ihyan tąma nación mąn, chitahno ye.
2 Ate ihyan nación yahn Israel che hua chitahno ye ne, chinun ye ihyan
tąma nación che ametah cotahno ye, cąva che ndihche tąn ye ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
3 Ąma rąhn chahtenan ihyan chahn min, ne rahndudo ye numa ino ye,
chenan ino ye Dendiohs. Dendiohs ne, redin ye che renahn ihyan te cuąco
che yahino ye ihyan iyehnse nduhcą che rahndudo ihyan chahn, te cąh ye
vederihquentiyon ihyan cąva che din ye vederihno.
4 Ihyan yąn min ne, o cuąn ndi ye. Ąma cuąn ye ne, rinduco ye ihyan
nación yahn Israel, ne tąma cuąn ye ne, rinduco ye ihyan apóstol chahn.
5 Tuhme ihyan nación yahn Israel chahn nduco ihyan tąma nación ne,
ntuhno ye nduco intiyahn cąva che din tąn ye nduco ihyan apóstol chahn,
cąh ye tu ihyan.
6 Ate Pąblo nduco Bernabé ne, checadino ye, ne chano ye, cuahn ye yąhn
yahn Licaonia, yąn Listra mąn, yąn Derbe mąn, nduh cuąn nąn che nino
mąn.
7 Min chahtechica ye, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yąn Listra ne, cąh ye tu Pąblo

8 Min yąn Listra va ąma sąhn che nenevadoh cąh se nde ro che
chihndeyąn se, nde tah hua ri rica se.
9 Sąhn min ne, va se, rihnevan se che rahndudo Pąblo. Ndihchero ndah
ye sąhn, ne checadino ye te ritahno se che co din Dendiohs che ndoyahn se.
10 Tuhme cah ye yahn se:
—Cuenecuen, cuandi cuaque.
Ndetąhno chandi cuąco se, ne canąn rica se.
11 Cuahn che ndihchero ihyan yąn vederihno che din Pąblo ne, nduco
devąco yahn mąn ye, devąco yahn Licaonia ne, rah ye:
—O dendiohs yuhn vo, ndącondą ye ihyan, chiya ye iyehnse.
12 Rąhn ihyan chahn te Bernabé ne, dendiohs yahn ye che duche ye
Júpiter, ne Pąblo ne, Mercurio, te ihyan min che rahndudo ye.
13 Chidocuyąn yahn Júpiter che nti yąco yahn ye chihto yąn me ne, ndą ye,
nda ye nąnda mąn, itenine mąn, cąva che cąhno ye ite che co te vedino,
ndeva ye nduco ihyan yąn chahn yavenąn Bernabé nduco Pąblo.
14 Cuahn che checadino ihyan apóstol chahn che tihcą ne, canąn rendeh
ye tino yahn ye cąva che nąhma ye che hua tihcą din ihyan chahn, ne
chendą ye vąn nducoyąca ye, rah ye:
15 —¿Dehco che tihcą redin nchuhn?, te nuhn ne, ihyan iyehnse nuhn
nduhcą nchuhn. A cąva chemin che cochi nuhn, cąhma nuhn nduco ne che
cąhcomąn ne dehtenduh che tihchan che hua cochihve, ne cotahno ne
Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che dendah ye nąn ro
mąn, iyehnse mąn, nuniyąhn mąn, nducuahn che va mąn.
16 Ro menąn me ne, cąh yune ye che quendi ihyan yune yahn mąn ye.
17 Ate hua chihcomąn ye ihyan, te din ye che ndah nduco ye, chihco ro ye
vedeyahino yahn ye. A Ihyan min che redin ye che ran co mąn, che ndah ri

chendạta mạn. Rihquecheh ye uvo mạn, renecạh yạn ye chedave yuhn vo mạn.
18 Andahre tihcạ rạhn Pạblo mạn, Bernabé mạn, ate aconunde cuahn chicạde chica tạn ye che cạhno ihyan yạn chahn itenine che co te vedino, che ndeva ye yavenạn ye.
19 Tuhme ndạ neve ihyan, ndạta yahn Israel, che chica ye yạn Antioquía mạn, yạn Iconio mạn, chinun ye ihyan yạn, ne cạh ye tu Pạblo. Chihno min ne, co a ndih Pạblo rạhco ihyan chahn, ne chihndạ rudo ye ihyan nde cuạhn chihto yạn.
20 Ate ura che ndi dạma ihyan che ritahno ye Dihvo vo nạn Pạblo ne, necuan ye, ne conạhn ye viyạn nduco vih. Tạma ro me ne, chica ye min nduco Bernabé, ndạ ye yạn Derbe.
21 Min cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan chitahno ye Dihvo vo. Chihno min ne, ndaconan ye, nchuh ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn, ntạ ye yạn Antioquía.
22 Queri ạma yạn nạn che nchuh ye ne, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne riyạhve ye ihyan che quendi cotahno ye numa ino ye. Rạhn ye ri ye ihyan chahn te va che ạma chuhrihn ye muhn iyehnse, ate adive ne, cuahtenan ye vahchetero.
23 Namin tendạh nun ye neve ihyan queri ạma cuạn cạva che co ye intiyahn yạco. Covạh ye mạn, chahte ye yạhte mạn, ne ndạhco ye nducoyạca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo tạh Dendiohs.

Pạblo nduco Bernabé ne, conạhn ye yạn Antioquía, yạhn yahn Siria

24 Chihno min ne, nchuh ihyan chahn yạhn yahn Pisidia, ne ndạ ye yạhn yahn Panfilia.
25 Cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs yạn Perge, tuhme cuahn ye yạn Atalia.
26 Chahtenun ye ạma bạrco, chica ye min, conạhn ye yạn Antioquía, a yạn min che ndạhco intiyahn yạco ihyan chahn tạh Dendiohs che ạma va vedeyahino yahn ye, cạva che cạhn ye nạn ntiyon che mạn ne, a dinahn ye.
27 Cuahn che a ntạ ye ne, nedin dạma ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necạh cuande ye ihyan chahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye mạn, nduhcạ che din Dendiohs che chitahno ihyan tạma nación mạn.
28 Pạblo nduco Bernabé ne, ạma rạhn chahtenan ye yạn min nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ạma junta yạn Jerusalén

1 Tạhn min ne, ạma o sạhn che chica se estạdo yahn Judea, ndạ se yạn Antioquía ne, min chicuahn se ihyan che ritahno ye Dihvo vo te cạva che co ndevahn ye ne, va che conan seña ihyan nduhcạ che chihquentiyon Moisés.
2 Pạblo nduco Bernabé ne, riyạhve ye sạhn chahn che ndiyu tihcạ, ate ạma chahtecuhn chende se nduco ye. Nducote hua chi chihnde cạde min ne, nte cạde ihyan che ritahno ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan chahn nduco tạma te o ihyan yạn Jerusalén cạva che nte cạde ye nduco ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn.
3 Chica ihyan chahn yạn Antioquía, chuh ye nación yahn Fenicia mạn, Samaria mạn, renecạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye min, nduhcạ che chihcomạn ihyan tạma nación dehtenduh che ritahno ye

menạn, ne chitahno ye Dendiohs. Nducoyạca ihyan che chihnevan ye ndudo me ne, ạma chi yeno ye.

4 Cuahn che ndạ Pạblo nduco Bernabé min yạn Jerusalén ne, nducoyạca ihyan ndiyạco mạn, ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nevahnecun ye ihyan. Tuhme Pạblo nduco Bernabé necạh cuande ye ihyan chahn yahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye.

5 Ate ạma o sạhn fariseo che namin ritahno se Dihvo vo ne, chahtendi se, ne rạhn se:

—Va che conan seña ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo mạn, va che dinahn ye ley che dirun Moisés mạn.

6 Tuhme ndodạma ihyan apóstol chahn nduco intiyahn yạco cạva che nte cạde ye yahn chemin.

7 Cuahn che a ạma ndeh rente ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne rạhn ye:

—Dihnó, a devano nchuhn te a rạhn ne, vạn uvo ne, tendạh nun Dendiohs u cạva che cuahndudó Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan tạma nación, ne cotahno ye.

8 Dendiohs che rendihche ye chedave yahn nducoyạca ihyan ne, te ye, checadino vo che ndeva ye ihyan chahn, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhcạ che quenun uvo.

9 Dendiohs ne, dạma no yahino ye uvo nduco ihyan chahn, te namin ihyan chahn ne, nchahco ye nunde yahn ye yahn che chitahno ye.

10 ¿Dehco che retumarande nchuhn Dendiohs? Che tihcạ rihquentiyon ne ne, recạh rihn ne ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo, te nducuahn che nahn ne che dinahn ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde mạn vo, hua chi dinahn vo.

11 A devano vo te demạn nduco vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo che ndevahn vo mạn, ihyan chahn mạn.

12 Tuhme chahtedihn chende ihyan, ne chihcovan ye che necạh cuande Pạblo nduco Bernabé yahn vederihno che din Dendiohs nduco ye vạn ihyan tạma nación.

13 Cuahn che chihno nte ihyan chahn ne, necuandi Jacobo, ne rạhn ye:

—Dihnó, cuihcovan nchuhn che cạhmá.

14 Simón Pedro ne, a neco ye uvo nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan tạma nación, ne tendạh nun ye vạn ihyan chahn, ihyan che co yahn ye.

15 Tihcạ va che co, te a tihcạ dirun ạma cha ihyan profeta tuhcạ:

16 Rạhn Dendiohs: “Cuihno min ne, ndaconán, ne ndạhco cạdé
vederihquentiyon yahn David che va mạn.
Dín che ndaconan ndo chahte mạn, che cạhcantiyon mạn mạn,
17 cạva che ihyan yahn nducuahn nación che a tendạhnún ne, cotahno ye u
che Dihve ye.”
18 Tihcạ rạhn Dihvo vo Dendiohs, te ye, checadino vo dehtenduh che
tuhchan nde a rạhn me.

19 ’Chemin che rạ́hn te hua ndạhcạ che cạh rihn vo ihyan nación chenạhn che a chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye Dendiohs.

20 Tahque ndạhcạ che dirun vo yahn ye che hua cheh ye che rihco ihyan nạn che rạhn ye dendiohs yahn ye mạn, che hua cheh ye yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, che hua cheh ye yun mạn, che hua ndere cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.

21 Tihcą din vo, te nducuahn yąn, nde a rąhn me, ndate ndate, ro che
rahtetuhno ihyan ne, rahndudo ihyan ley che dirun Moisés, ne hua ndąhcą
che din vo che co ndąche ihyan che riquendi ye ley min.
22 Tuhme ihyan apóstol mąn, intiyahn yąco mąn, nducoyąca ihyan
chenąhn che ritahno ye Dihvo vo mąn ne, nte cąde ye, ne tendąhnun ye o
ihyan cąva che dechuh ye ihyan nduco Pąblo mąn, Bernabé mąn, yąn
Antioquía. Quendąh yahn o ihyan che namin ndinąn ye vąn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo. Ąma ye ne, Judas, che namin duche ye Barsabás, ne
tąma ye ne, duche ye Silas.
23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh ye ąma cąca nąn che dirun ye:
“Nuhn, ihyan apóstol mąn, intiyahn yąco mąn, nducoyąca ihyan chenąhn
che ritahno ye Dihvo vo mąn ne, rente nuhn Dendiohs nchuhn, dihno
nuhn, ihyan nación chenąhn che vate ne yąn Antioquía mąn, yąhn yahn
Siria mąn, Cilicia mąn.
24 Checadino nuhn te ąma o ihyan che chica ye muhn, ne ndą ye tąn ne,
redin vąhche ye yahn nchuhn mąn, redetoh ye ino nchuhn mąn, che ndere
ricuahn ye che va che conan seña nchuhn mąn, dinahn ne ley che dirun
Moisés mąn. Hua ndiyu nuhn che dechuh nuhn ihyan chahn.
25 A nte cąde nuhn, ne tendąhnun nuhn o dihno vo vąn nuhn, dechuh
nuhn ihyan tąn, quendihchero ye nchuhn dąma nduco dihno vo che ąma
yahino vo ihyan, Bernabé mąn, Pąblo mąn.
26 Ihyan chahn che ndihco mendąhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn
Dihvo vo.
27 Me ihyan che o che dechuh nuhn ne, Judas mąn, Silas mąn. A ihyan
chahn che nte cuande ye nchuhn yahn nducuahn che nte cąde nuhn.
28 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte
cąde nuhn che hua cąh rihn nuhn nchuhn nduco ąma ndeh nąn
dehtenduh. Atenąn dehtenduh che tuhchan, va che dinąhn ne.
29 Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nąn dehtenduh
che redin ye dendiohs yahn ye mąn, hua cheh ne yun mąn, yute yahn ite
che hua ra yun yahn te mąn, hua ndere cuahtenan ne nduco ndąhta che
ndiyu ndąhta yahn mąn ne mąn. Ndete che dinahn ne dehtenduh che
tuhchan ne, ndąhcą din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn.”
30 Tuhme chica ye min, ne ndą ye yąn Antioquía. Nedin dąma ye
nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necąh ye cąca me.
31 Cuahn che cahndudo ihyan cąca me, chihnevan ihyan chahn ne, ąma
necąh yąn ye chedave yahn ye, ne chi yeno ye.
32 Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan
ihyan chahn ne, ąma necąh yąn ye chedave yahn ye.
33 Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo
vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yąn Jerusalén.
34 Ate Silas ne, quenan ye min yąn Antioquía.
35 Namin Pąblo mąn, Bernabé mąn, chahtenan ye min, ne nduco ąma
yąhn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mąn,
rahndudo ye mąn.

Chahn Pąblo tąma yune cahndudo ye

36 Adive ne, rąhn Pąblo ri ye Bernabé:
—Cuhn vo tąma yune nduco ne, quendihchero vo nducoyąca dihno vo
che vate ye nducuahn yąn nąn che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo
yahn Dihvo vo. Ndihchero vo tącą chenan ye.

37 Bernabé ne, nahn ye che cạhn Juạn Marcos, co nduco se ihyan.
38 Ate Pạblo ne, rạhn ye te hua ndạhcạ che quenda ye sạhn yahn che, cuahn che chahn ye menạn me ne, chihcomạn se ihyan yạhn yahn Panfilia, conạhn se, ne hua quendi se nduco ye nạn ntiyon.
39 Nducote hua chidạma ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcomạn vih ye. Bernabé ne, quenda ye Juạn Marcos, ne chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
40 Me Pạblo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covạh ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye.
41 Chuh ye yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pạblo nduco Silas

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Derbe, ne ndạ ye yạn Listra. Min va ạma sạhn che duche se Timoteo, che ritahno se Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min ne, dạya ạma ndạhta nación yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan nación yahn Grecia.
2 Ihyan che vate ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn, che ritahno ye Dihvo vo ne, rạhn ye yahn se che ndah ihyan se.
3 Pạblo ne, nahn ye che conduco sạhn min ihyan, ne nahn ye seña sạhn cạva che hua co yudo yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yạhn min, te nducoyạca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tạma nación ye.
4 Nducuahn yạn nạn che rendạ ye ne, recạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhcạ che chihco cạde ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, che vate ye yạn Jerusalén.
5 Me nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne, ihyan che ranạn ritahno ye Dihvo vo ne, rinduco ye ihyan chahn, ne ri yạhn ye.

Chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo ạma sạhn yạhn yahn Macedonia vạn yạhnde yahn ye

6 Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua cạh yune che cạhn ihyan chahn, cuahndudo ye yạhn yahn Asia. Chemin che chahtechica ye yạhn yahn Frigia mạn, Galacia mạn,
7 nde ndạ ye nạn ri vah yạhn yahn Misia. Cuahn che chenan ye min ne, nahn cạhn ye yạhn yahn Bitinia, ate hua cạh yune Vaco Dihvo vo Jesucristo che cạhn ye.
8 Tuhme chuh dạma ye yạhn yahn Misia, ne ndạ ye yạn Troas.
9 Min chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo vạn yạhnde yahn ye che nti ạma sạhn yạhn yahn Macedonia nạn ye, ne rica se favor ihyan: “Cạhn ne yạn vạcó, Macedonia, conan ne nuhn.”
10 Ndetạhn che ndihchero ye vederihno me ne, chihco yạn nuhn dehtenduh yahn nuhn cạva che cạhn nuhn yạhn yahn Macedonia, te a devano cuạco nuhn te nahn Dendiohs che cạhn nuhn, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye min.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Filipos

11 Min yạn Troas chahtenun nuhn ạma bạrco, ne cuahn cuạco nuhn yạhn yahn Samotracia, ne tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Neápolis.

12 Chica nuhn min, ne ndą nuhn yąn Filipos, yąn che tahque chahte che
co tąma yąn min yąhn yahn Macedonia. Yąn min ne, Roma ndi cuande.
Min chahtenan nuhn neve ro.
13 Ndą ro che rahte tuhno ihyan ne, cuahn nuhn cuąhn chihto yąn. Ndą
nuhn chendico nąn che rahn ihyan, revąh ye. Min chahte nuhn, ne
cahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan neve ihyan ndąhta che
chi dąma ye min.
14 Min nduco ąma ndąhta yahn yąn Tiatira che duche ye Lidia. Ihyan min
ne, ihyan rendihcue tino morądo, ne ritahno ye Dendiohs. Rihnevan ye che
rahndudo Pąblo, ne din Dihvo vo che chenahn ye ndudo me.
15 Ihyan min nduco ihyan ndevąco ye ne, chedenune nducoyąca ye.
Chihno min ne, chica ye favor nuhn:
—A ndihche nchuhn che a chitahnó Dihvo vo Jesucristo. Cuhn vo nduco
ne ndevącó, cuahtenan ne.
Tuhme din ye fuerza nuhn che chahtenan nuhn.
16 Ąma ro ne, ura che cuahn nuhn, covąh nuhn ne, ndihchero nuhn ąma
tąhn dihn che quenun vaco chihngą tąhn, che recadino suerte yahn ihyan.
Vate ąma o dihve te, ne ąma rendąca se tume nąn ntiyon min.
17 Tąhn min ne, quendąh te nuhn, ne rah te:
—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che ąma
yudo vederihquentiyon yahn ye, ne rahndudo ye ndudo nduhcą che co
ndevahn ihyan.
18 A ąma nde ro che tihcą redin te, nde nąn che chi yudo yahn Pąblo, ne
chaconan ye, ndihchero ye tąhn, ne rąhn ye ri ye vaco chihngą che quenun
tąhn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo, rąhn rí di,
cuendiquendah tąhn tih.
A ndetąhno ndiquendąh vaco me tąhn.
19 Cuahn che checadino dihve te che a ndiquendąh vaco chihngą me
tąhn, che ametah ndąca se tume nąn ntiyon min ne, chetąh se Pąblo nduco
Silas, ne quenda se ihyan ndevącoyąn nąn intiyahn.
20 Chih nunde se yahn ye, ne rąhn se:
—Sąhn chuhn ne, sąhn nación yahn Israel, ne rendedecuan se ihyan yąn
vąco vo.
21 Ricuahn se costumbre che hua co nevahnecun vo, nde hua co quendi
vo, te uvo ne, Roma ndi cuando vo.
22 Tuhme chi tąn ihyan yąn nduco ihyan chahn, ne chihquentiyon
intiyahn che cahnevi se tino yahn ye, ne cuahn se ihyan nduco nducodi.
23 Chihno che ąma chahn se ihyan ne, chih se ihyan vącoyąhn, ne
chihquentiyon se sąhn che redin cudądo vącoyąhn me che din ndah se
cudądo ihyan.
24 Sąhn che redin cudądo vącoyąhn me ne, chih se ihyan chahn chete
ąma cuąrto che va nde cuąhn candevah chete vącoyąhn me, ne chih chiche
se cąh ye nduco ąma nąn vihto che duche cepo.
25 Tenduh nąn mąhn yąn me ne, revąh Pąblo nduco Silas, rita ye himno,
rendeva ye yavenąn Dendiohs, ne sąhn preso che chenun se min ne,
rihcovan se.
26 A ura min no adenąn ąma nuhn yąhn, nde name yahn vącoyąhn me,
ąma chihde. Nąne nducuahn chende vącoyąhn me, ne chihno ntąhte
cadena che nechiche nducoyąca preso chahn.
27 Sąhn che redin cudądo vącoyąhn me ne, ntuche se, ne cuahn che
ndihchero se che chendah chende vącoyąhn me ne, tico se espąda yahn se,
nahn cąhno mąn se sąhn, te rąhco se te co a chihno chano preso chahn.

28 Ate cah Pạblo yahn se:
—Hua te cahne man di, te muhn chenun nducoyạca nuhn.
29 Tuhme chica se ạma yạhn, ne aderano se, chendạ se nạn che chenun preso chahn, nde tuno rendoh se che vạh se, ne chehntihya se nạn Pạblo nduco Silas.
30 Ndetạhno ndetendạh se ihyan chahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Deh va che dín cạva che ndevahn u ne?
31 Ndahconan ye yahn se:
—Cuitehne Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn di nduco ihyan ndevaque.
32 Tuhme cahndudo ihyan chahn ndudo yahn Dihvo vo, chihnevan se nduco nducoyạca ihyan ndevạco se.
33 A ura min no chete rạhn, nạno se nạn ntạca yah yahn ihyan chahn. Tuhme chedenune se nduco nducoyạca ihyan ndevạco se.
34 Chihno min ne, ndiquenda se ihyan chahn ndevạco se, ne cạh se, cheh ye. Ạma yeno se che chitahno se Dendiohs, ne ihyan ndevạco se ne, namin ạma yeno ye che chitahno ye.
35 Cuahn che a chi dave me ne, dechuh intiyahn sạhn policía che cạhma se nduco sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me, che ntạhte se Pạblo nduco Silas.
36 Tuhme rạhn sạhn che redin cudạdo vạcoyạhn me ri se Pạblo:
—A chihquentiyon intiyahn u che ntạhté nchuhn. Mạn ne, co ndiquendạh ne, hua dehve rạhco ne.
37 Rạhn Pạblo ri ye sạhn policía chahn:
—Ihyan che ndi cuande ye Roma ne, rihquentiyon ley che hua co co ye castigo numanahn che metah cuhnde cạde yahn ye. Nuhn ne, Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn ne, nde hua teche cạde ne yahn nuhn, ne chahn ne nuhn nạn nducoyạca ihyan yạn, chih ne nuhn vạcoyạhn. Mạn ne, ¿a rihco nchuhn che ndetendạh ne nuhn cuạhn ndeh ne? Hua. Chi mạn intiyahn, ndetendạh ye nuhn.
38 Ntạ sạhn policía chahn, ne necạh cuande se intiyahn chahn. Cuahn che checadino ye te ndi cuande ihyan chahn Roma ne, ạma dihya ye chi,
39 ne cuahn ye, ndạca ye che nchahconunde Pạblo nduco Silas. Tuhme ndetendạh ye ihyan chahn, ne chica ye favor ihyan che ndạca ye yạn min.
40 Cuahn che ndiquendạh ye vạcoyạhn me ne, cuahn ye ndevạco Lidia, quendihchero ye ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo. Chihno yạhve ye ihyan chahn ne, chica ye min, ne cuahn ye.

17

Ndo dạma sạhn yạn Tesalónica, nahn cuahn se Pạblo

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Anfípolis mạn, yạn Apolonia mạn, ne ndạ ye yạn Tesalónica, nạn che nti ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
2 Pạblo, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yạco me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yạn min.
3 Rahndudo ye nduhcạ che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo mạn, nduhcạ che chihno se ihyan mạn, nduhcạ che va che ntuche ye mạn. Namin rạhn ye:
—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nạn nchuhn ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
4 Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pạblo nduco Silas. Namin ạma yạhn ihyan nación yahn

Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menạn, nduco ạma yạhn ndạhta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo.

5 Ate sạhn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dạma se ạma o sạhn dạhnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyạn, ne chinun se sạhn che ndedecuan se ihyan yạn. Chahn se vạco ạma ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pạblo nduco Silas cạva che tendạh vah se ihyan, necạh se ihyan tạh ihyan yạn.

6 Nducote hua ntạca se ihyan chahn min ne, chihndạ rudo se Jasón nduco ạma o dihno vo che chenan ye min, quenda se ihyan nạn intiyahn, ne cah se:

—Sạhn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehnse ne, mạn ne, ndạ se muhn.

7 Jasón tih ne, retuma ino se sạhn ndevạco se. Nducoyạca sạhn chahn ne, redetoh nan se ley yahn César, te rạhn se te va tạma rey che duche ye Jesús.

8 Cuahn che chihnevan ihyan yạn mạn, intiyahn mạn, che tihcạ ne, ạma chi tạn ye.

9 Ate Jasón nduco ihyan chenạhn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntạhte ye ihyan.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Berea

10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pạblo nduco Silas nde yạn Berea. Cuahn che ndạ ye min ne, chendạ ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel.

11 Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yạn Tesalónica, te nevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min cạva che cadino ye a cuạco nduhcạ che rahndudo Pạblo.

12 Chemin che ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin vạn ihyan nación yahn Grecia, nde ndạhta nchico mạn, nde chạhn mạn, chitahno ye ihyan.

13 Cuahn che checadino sạhn nación yahn Israel che vate se yạn Tesalónica che quenan Pạblo min yạn Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yạn, ndedecuan se ihyan.

14 Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetạhno dechuh ye Pạblo cuạhn chihto nuniyạhn. A demạn Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yạn Berea.

15 Me ihyan che chengu yune ye Pạblo ne, chinduco ye ihyan nde yạn Atenas. Ndetạhno ndaconan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pạblo che cạhn Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun tenun no.

Quenan Pạblo yạn Atenas

16 Numanahn che quenan rino Pạblo che ndạ Silas nduco Timoteo min yạn Atenas ne, ạma rendedecadino ye yahn ihyan yạn min, te ndihche ye te ạma vate dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye.

17 Chemin che ạma rente ye chete yạco nduco ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan tạma nación che renevahnecun ye Dendiohs mạn. Namin rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve.

18 Ạma o sạhn che rahn se vededevano yahn Epicureo nduco tạma te o se che rahn se vededevano yahn estoico ne, canạn rente se nduco Pạblo. Ạma o se ne, tumerune se:

—¿Deh che rạhn sạhn tih che ạma cạhnda chende se?

Tạma te o se ne, rạhn se:

—Cane racotuhn se ndudo yahn tạma te o dendiohs.

Tihcą rąhn sąhn chahn, te rahndudo Pąblo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mąn, yahn che va che ntuche tenąhn mąn.

19 Tuhme quenda se ihyan ąma cuete che duche Areópago nąn che rendo dąma ihyan ndinąn, rente cąde ye, ne tumerune se ihyan:

—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che rahndudo ne ne?,

20 te rente ne dehtenduh ndudo che hua nihnevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.

21 Tihcą rąhn se, te nducoyąca ihyan yąn Atenas mąn, ihyan nación chenąhn che vate ye min mąn ne, demąn yahn dehtenduh che hua devano ye nąhn nte ye mąn, nahn cąhnevan ye mąn.

22 Tuhme chandi Pąblo min Areópago nąn nducoyąca sąhn chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn ihyan yąn Atenas, rendihché te ąma ritahno ne dendiohs yahn ne,

23 te cuahn che quechicá, rendihcheró yąco yahn nchuhn, ne namin ntącá ąma nąn ta nąn che ndirun tuhcą: "Nąn ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan." Dendiohs min che rendeva nchuhn yavenąn ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.

24 'A Dendiohs min che dendah ye iyehnse nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihquentiyon ye numachahte iyehnse, nde nąn ro mąn, nde ndiyąhn mąn. Hua renun ye chete yąco che rihno ihyan,

25 nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan cąva ye, te mąn ye redin ye che chenun ico nducoyąco vo mąn, rete ye vedevihche yuhn vo mąn, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo mąn.

26 A ihyan min dendah ye ąma ndąta no ihyan yahn nducuahn nación, ne chihquentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehnse. Chihco cąde ye ro che cuahte ye mąn, nąn che cuahte ye mąn.

27 Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehnse ihyan ndete che ndąca ye ihyan, andahre cuąco te hua yahn quenan ye yahn queri ąma vo.

28 Hua yahn quenan ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo mąn, vatechico vo mąn, chenduche vo mąn. Namin rąhn ąma o ihyan devano yahn nchuhn ndudo cuh che dąma: "Ndąta yahn Dendiohs uvo."

29 Tuhme, nducote ndąta yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, ąma mieca che ndindah nduco diyąhnguąn mąn, o diyąhngua mąn, o tu mąn, che redendah ihyan nduhcą che nahn mąn ye.

30 Ro menąn me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate mąn ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehnse che nto ino ye nunde yahn ye,

31 te a ndihco cąde ye ro che techecąde ye numa cuąco yahn nducoyąca ihyan iyehnse. A tendąh nun ye ąma ihyan che techecąde ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min vąn tenąhn. Nduco chemin ne, cąh ye, checadino nducoyąca ihyan che tihcą va cąde.

32 Cuahn che chihnevan sąhn chahn yahn che ntuche tenąhn ne, nąhn se ne, rihyon nan se Pąblo, ne nąhn se ne, rąhn se:

—Tahque ndah tąma ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.

33 Tuhme chica Pąblo min, conąhn ye.

34 Ate vąn sąhn chahn ne, chenun neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne chinduco ye Pąblo. Ąma ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan min ne, ąma intiyahn yahn junta Areópago. Tąma ye ne, ąma ndąhta che duche ye Dámaris. Namin te neve ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Ndą Pąblo yąn Corinto

1 Chihno min ne, chica Pąblo yąn Atenas, ne ndą ye yąn Corinto.
2 Min ntąca ye ąma sąhn, ndąta yahn Israel, che duche se Aquila. Yąhn yahn Ponto chihta se. Adive ne, chihnde se yąhn yahn Italia. Nducote chihquentiyon emperador Claudio che ndąca nducoyąca ihyan, ndąta yahn Israel, Roma, yąhn yahn Italia ne, chica se min nduco ndąhta yahn se che duche te Priscila. Pąblo ne, cuahn ye, quendihchero ye ihyan chahn,
3 ne nducote dąma ntiyon yahn ihyan chahn nduco ye, che rendąhyon ye tino tu cąva che co vah tino ne, quenan ye nduco ihyan chahn, din ye ntiyon nduco vih.
4 Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rahn Pąblo yąco. Min rahndudo ye, ne redin ye che renahn ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan tąma nación mąn.
5 Cuahn che ndą Silas nduco Timoteo che chica ye yąhn yahn Macedonia ne, chihcomąn Pąblo ntiyon che redin ye, ne rahndudo ye ro ro nąn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
6 Ate ihyan chahn ne, chi tąn ye nduco Pąblo, ne rąhn tąn ye nduco ye. Chemin che chihde ye tino yahn ye, cąh ye, checadino ihyan chahn che ndąca ye min, cąhcomąn ye ihyan. Rąhn ye:

—A mąn nchuhn chendihco ne nunde che conda ne, te u ne, a yąhvé nchuhn. Mąn ne, cąhn, cuahndudó, cahnevan ihyan nación chenąhn.

7 Ndiquendąh ye yąco min, ne cuahn ye vąco ąma ihyan che duche ye Justo, che nti chihto yąco. Ihyan min ne, namin rendeva ye yavenąn Dendiohs.
8 Ąma intiyahn yąco che duche ye Crispo nduco nducoyąca ihyan ndevąco ye ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuahn che chihnevan ąma yąhn ihyan yąn Corinto Ndudo yahn Dendiohs ne, chitahno ye, ne chedenune ye.
9 Ąma vino ne, chinahn ąma vederihno nąn Pąblo, ne chihnevan ye che rąhn Dihvo vo nduco ye:

—Cuiquendi, cuahndode. Hua te vah. Hua ngüen,

10 te u ne, nducó di, ne nde ąma ihyan hua co nahn tąh ye di cąva che nuhn yah ye di. Cuiquendi, cuahndode, te muhn yąn cuh ne, vate ca ąma yąhn ihyan che cotahno ye u.
11 Chemin che quenan Pąblo min yąn Corinto ąma nduyo quenan mąn, ricuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
12 Ate cuahn che quenan Galión gobernador yahn Acaya ne, ihyan nación yahn Israel ne, chi tąn ye nduco Pąblo, ne ndo dąma ye, quenda ye ihyan nąn se.
13 Rąhn ye ri ye sąhn:

—Sąhnguh ne, rinun se ihyan che cotahno ye Dendiohs, ate hua nduhcą che rihquentiyon ley.

14 Pąblo ne, adeche cuanąn cąhma ye cuahn che rąhn Galión ri se ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ndete che cąva ąma nunde chahte che nda ne sąhn tih nąn ne, va vedeyenó che techecądé yahn se.

15 Ate nducote demąn ndudo mąn, che duche ihyan mąn, yahn ley yahn mąn nchuhn mąn ne, tąn condihche ne tąca techecąde mąn ne, te u ne, nde hua nahn techecądé yahn dehtenduh che tihchan.

16 Chihno rạhn se chemin ne, chihquentiyon se che ndiquendạh vah
ihyan chahn.
17 Tuhme nducoyạca sạhn nación yahn Grecia che nduco se min ne,
tumangạn se ihyan ndinạn yahn yạco che duche ye Sóstenes, ne a min no
chahn se ihyan. Gobernador ne, ndihchero se, até nde hua tumacạh se.

Ntạ Pạblo yạn Antioquía, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye

18 Pạblo ne, ndeh ro ca quenan ye yạn min. Tuhme yạhve ye ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ạma bạrco nduco Aquila nduco
Priscila, ne cuahn ye nduco vih yạhn yahn Siria. Min yạn Cencrea, ura che
ametah conun Pạblo chete bạrco me ne, ndu rah tin ye cạva che nạhma ye
che a tuno ro yahn ạma ndudo che a necạh ye Dendiohs ro menạn.
19 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Efeso ne, Pạblo ne, chihcomạn ye
Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye yạco, nte ye nduco ihyan nación yahn
Israel che rendo dạma ye min.
20 Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan che conan ca ye min, até hua
cahnecun ye.
21 Tuhme yạhve ye ihyan chahn:
—Va che cạ́hn yạn Jerusalén cạva che a min quenán ndạ ro vihco. Até
ndete che nahn Dendiohs ne, ndaconan túnn, ndihchero vih vo.
Tuhme ndonun ye bạrco me, ne chica ye yạn Efeso.
22 Cuahn che ndạ Pạblo yạn Cesarea ne, chahn ye yạn Jerusalén, necạh ye
Dendiohs ihyan ndiyạco. Tuhme conạhn ye yạn Antioquía.
23 Cuahn che a chi rạhn che ntạ ye min ne, cuahn tun ye nduh yạn nduh
yạn, yạhn yahn Galacia mạn, Frigia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yạn Efeso

24 Tạhn min ne, ạma ihyan, ndạta yahn Israel, che duche ye Apolos ne,
ndạ ye yạn Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yạn Alejandría. Ạma devano ye
Ndudo yahn Dendiohs, ne ạma ndạhcạ rahndudo ye.
25 Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa
cuạco mạn, numa ino ye mạn, rahndudo ye yahn ye, andahre demạn yahn
che chehdenune Juạn Bautista devano ye.
26 Min chete yạco ne, tihcạ cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che
chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva
vih, ne cạh cuande ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
27 Cuahn che nahn cạhn Apolos yạhn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ạma cạca yahn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yạhn min cạva che nevahnecun
ye ihyan. Cuahn che ndạ ye yạhn min ne, ạma chinan ye ihyan chahn che
numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,
28 te rihco ro ye nạn nducoyạca ihyan te hua ndạhcạ che rendedecadino
ihyan nación yahn Israel, nde nạn che cạhma ye metah. Nduco Ndudo yahn
Dendiohs ne, recạh cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a
ihyan min che va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

19

Ndạ Pạblo yạn Efeso

1 Numanahn che quenan Apolos yạn Corinto ne, chuh Pạblo cuạhn
icoyạhn, ne ndạ ye yạn Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo
vo Jesucristo,
2 ne tumerune ye sạhn:
—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne
Jesucristo ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
3 Tuhme ndaconan tumerune ye sạhn chahn:
—¿Tạcạ chedenune nchuhn tuhme ne?
Ndahconan se:
—Chedenune nuhn nduhcạ che chehdenune Juạn Bautista ihyan.
4 Rạhn Pạblo ri ye sạhn:
—Juạn ne, chehdenune ye ihyan cạva che co ro che a nto ino ihyan chahn
nunde yahn ye. Namin rạhn Juạn ri ye ihyan te va che cotahno ye ạma
ihyan che cochi ye adive. A ihyan min che Jesús che a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
5 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che tihcạ ne, chedenune se, cah se
Dihvo vo Jesucristo.
6 Nahn tạh Pạblo sạhn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn, din
che nte se tạma te o devạco mạn, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs mạn.
7 Vạn nducoyạca ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.
8 Numanahn che quenan Pạblo min ino iyo ne, rahn ye yạco, rahndudo
ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
9 Ate ạma yạhn ihyan ne, nducote cheche chedave yahn ye ne, hua
chitahno ye, ne chihngạ rạhn ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin
che Pạblo nduco nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcomạn
ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dạma ye chete escuela yahn ạma ihyan
che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro.
10 Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ạma yạhn ihyan,
ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye
yạhn yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo.
11 Dendiohs ne, cạh ye vederihquentiyon, quenan cuma Pạblo, ne rinahn
vederihno rahte.
12 Nde tino che retoh Pạblo, o pạyon yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn
ye ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye ihyan che chenun vaco chihngạ
ihyan, ne rendiquendạh.
13 Ate ạma o sạhn nación yahn Israel che vatechica se, rendetendạh se
vaco chihngạ che chenun ihyan ne, nahn ndetendạh se vaco chihngạ nduco
vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Rạhn se ri se vaco chahn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo che rahndudo Pạblo
yahn ye ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che ndiquendạh ne.
14 Esceva, ạma ihyan nación yahn Israel, che chidocuyạn ndinạn ye ne,
vate ndache dạya ye, ne sạhn chahn ne, tihcạ redin se.
15 Ate ạma yune cuahn che tihcạ rạhn se nduco ạma vaco chihngạ ne,
ndahconan vaco me yahn se:
—A rendihché Jesucristo. Namin a devanó duh che Pạblo. Ate nchuhn ne,
¿duh nchuhn ne?
16 Tuhme sạhn che quenun vaco chihngạ me ne, tumangạn se sạhn
chahn, ne chahn se sạhn numacuahn vedetạn, nde nạn che din cuno se
nducoyạca se. A devạne sạhn chahn mạn, ntạca yah se mạn, ndiquendạh
vah se, chano se.

17 Nducoyąca ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan nación chenąhn mąn, che vate ye min yąn Efeso ne, checadino ye che tihcą chi. Ąma chahn ino ye, ne ndeva ye yavenąn Dihvo vo Jesucristo.
18 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ąma yąhn ye ne, ntuma ino ye nunde yahn ye che chitahno ye vedecuah ro menąn me.
19 Namin ąma yąhn ihyan che quenan cuma ye vedecuah ro menąn me ne, quenda ye libro yahn ye, chihquiyąhn ye nąn nducoyąca ihyan. Cuahn che tendąh cuande ihyan tąva chihve nducuahn libro chahn ne, rigonun o raco ndiche mil tume diyąhngua.
20 Nduco tihcą ne, ąma chetuhn ndudo yahn Dihvo vo, chihnde ro vederihquentiyon yahn ye.
21 Chihno min ne, chihco cąde Pąblo che cąhn ye yąhn yahn Macedonia mąn, Acaya mąn, quendihchero ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne quendi ye nde yąn Jerusalén. Tuhme va che cąhn ye yąn Roma.
22 Dechuh ye o combiero yahn ye che rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che cąhn se yąhn yahn Macedonia numanahn che quenan ca ye yąhn yahn Asia.

Ndo dąma ihyan yąn Efeso numacuahn vedetąn

23 Tąhn min ne, ąma chi tąn ihyan yahn che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs.
24 Vedetąn min ne, canąn cąva ąma sąhn vichediyąhngua che duche se Demetrio. Sąhn min ne, rendedevihne se diyąhngua, redendah se yąco cąhya nduhcą yąco yahn Diana, dendiohs che va ye yąn vąco se. Yahn chihve ntiyon min, ne yąhn sąhn che redin se ntiyon nduco se.
25 Din dąma se sąhn chahn mąn, nducoyąca ca sąhn che rinan se sąhn nąn ntiyon min mąn, ne rąhn se ri se sąhn:
—Nchuhn ne, a devano ne te nąn ntiyon cuh ąma rendąca vo tume.
26 A rendihche ne mąn, a rihnevan ne mąn, nduhcą che ąma racotuhn Pąblo ndudo vąn nducoyąca ihyan yąn Efeso mąn, vąn ihyan che vate ye numachahte yąhn yahn Asia mąn. Hua renguan se, rahndudo se te dendiohs che redendah ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ąma yąhn ihyan ritahno ye.
27 Che redin se ne, cąhnda yahn ntiyon che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde mąn yąco yahn dendiohs Diana, che ąma yudo ye, che rendeva nducoyąca ihyan yavenąn ye, numachahte yąhn yahn Asia mąn, numachahte iyehnse mąn. Ndete che quendi tihcą ne, nde ametah tumecąh ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.
28 Cuahn che chihnevan sąhn chahn che tihcą ne, ąma chi tąn se, ne canąn cah se:
—¡Ąma yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yąn Efeso!
29 Nduco chemin ne, necuan ihyan yąn numacuahn vedetąn, chetąh ye Gayo nduco Aristarco, o ihyan yąhn yahn Macedonia che nduco ye Pąblo, ne chihndą rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan ndevącoyąn.
30 Pąblo ne, nahn cąhn ye min, yąhve ye ihyan yąn chahn, ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, hua cahnecun ye.
31 Namin o ino ihyan ndinąn che rihquentiyon ye yąhn yahn Asia, che amigo yahn Pąblo ne, tahve ye ndudo yahn ye che hua nąhme nąn ye min.
32 Numanahmin ne, vari chende ihyan yąn chahn, chenun ye min. A vih rah ąma, a vih rah tąma ye, te a nahn nducoyąca ye nde hua devano ye deh cuande che nto dąma ye.
33 Ąma o sąhn che nduco se min ne, cąh cuande se Alejandro deh che ri, ne chaconahn ihyan nación yahn Israel sąhn nąn nducoyąca ihyan cąva

che cạhma nan se ihyan. Din tạh se che cuahte dihn chende nducoyạca ihyan yạn chahn cạva che cuahndudo se.

34 Ate cuahn che checadino ye te ndạta yahn Israel sạhn ne, cah ye tenduh o ura tuhcạ:

—¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yạn Efeso!

35 Tuhme ndạ sạhn secretario, chihco dihn se ihyan chahn, ne rạhn se:

—Nchuhn, ihyan yạn Efeso, numachahte iyehnse ne, devano ihyan te redin ihyan yạn Efeso cudạdo yạco yahn dendiohs Diana che chica ye nạn ro.

36 Nducote nducoyạca ihyan devano ye yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua cuhma ne numanahn che metah ndedecadino ndah ne,

37 te sạhn sih che nda ne muhn ne, hua chihngạ rạhn se yahn dendiohs yahn ne.

38 Ndete che Demetrio nduco sạhn che redin ntiyon nduco se vate cạnda se nduco adecoduhno ihyan ne, va vạcoyạn mạn, vate intiyahn che retechecạde ye mạn. Min cạhn queri ạma se cuhnde cạde yahn se.

39 Ate ndete che tahque chahte cạnda yahn se ne, conan rino se, te va che ndo dạma nducoyạca ihyan yạn, ne ro min ne, co cuhnde cạde yahn se.

40 Nde cạhnda yuhn vo che tihcạ rendo dạma nchuhn, rah ne, te co cạca nunde ihyan yuhn vo che rendedecuan vo cạnda. Ndete che cạcarune ihyan ndinạn ne, nde nạn che cạhma vo metah.

41 Chihno rạhn ye chemin ne, ndedechuh ye ihyan yạn chahn, conạhn ye.

20

Ndaconan Pạblo, nchuh ye yạhn yahn Macedonia, ntạ ye yạhn yahn Grecia

1 Cuahn che a chahte dihn ihyan yạn chahn ne, nedin dạma Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne yạhve ye ihyan. Chihno min ne, chahtemạhn vih ye, ne ndạca ye min, ndạ ye yạhn yahn Macedonia.

2 Quechica ye nduh yạn nduh yạn yahn Macedonia, yạhve ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, nde ndạ ye yạhn yahn Grecia.

3 Min quenan ye ino iyo, ne cuahn che a va yạn yahn ye che conun ye ạma bạrco, nạhn ye yạhn yahn Siria ne, checadino ye te ihyan nación yahn Israel ne, nahn cạhno ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye, ndaconan ye yạhn yahn Macedonia.

4 Sópater yahn yạn Berea mạn, Aristarco nduco Segundo yahn yạn Tesalónica mạn, Gayo yahn yạn Derbe mạn, Timoteo mạn, Tíquico mạn, Trófimo yahn yạhn yahn Asia mạn ne, cuahn ye nduco Pạblo.

5 Quendạh nạn ihyan chahn yahn nuhn, ne chahtenan rino ye nuhn nde yạn Troas.

6 Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pạn che metah yạ yahn ne, chahtenun nuhn ạma bạrco, chica nuhn yạn Filipos. Chihno uhn ro ne, ntuno nuhn ihyan chahn min yạn Troas, ne min chahtenan nuhn nduco vih ndache ro.

Rahndudo Pạblo yạn Troas

7 Ro che ndeva ndate ne, ndo dạma nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che ndeh ye pạn nduhcạ che a va cạde, ne riyạhve Pạblo ihyan. Quendi ye rente ye nde chi mạhn yạn, te tạma ro me ne, va che ndạca ye min.

8-9 Nto dạma ihyan chahn nde nạn cuạrto che tahque yạco, nạn ino cuahto, ne ạma chendihco lámpara, riche. Ạma sạhn yuno che duche se Eutico ne, va se nạn ventạna, ne nducote ạma rạhn quendi Pạblo rahndudo

ye ne, chetạh yạhnde sạhn, ne cuahn che a ndah quiyạdo se ne, ndacondạ se min, chendạh se nde ndiyạhn. Chahn ihyan chahn, ndedecuan ye sạhn, ne a ndih se.
10 Tuhme cuenchahn Pạblo, ne chahtemạhn ye sạhn. Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Huate dihya nchuhn co, te mạn ne, quenduche se, a ndedetuhche Dendiohs sạhn.
11 Chihno min ne, condạ Pạblo, ne cheh ye nduco ihyan chahn. Quendi ye rahndudo ye nde chi dave, ne tuhme cuahn ye.
12 Me sạhn yuno me ne, ndiquenda ihyan chahn sạhn ndevạco se, quenduche se, ne ạma chi yeno nducoyạca ye.

Pạblo nduco combiero yahn ye, chica ye yạn Troas, cuahn ye yạn Mileto

13 Chahtenun nuhn ạma bạrco, quendạh nạn nuhn yahn Pạblo, cuahn nuhn yạn Asón. A nte cạde nuhn te min va che cuahtenan rino nuhn ihyan, te mạn ye nahn cạca cạh ye nde min.
14 Cuahn che ntạca vih nuhn nduco ye min yạn Asón ne, chendạ ye chete bạrco nduco nuhn, ne ndạ nuhn yạn Mitilene.
15 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne chuh nuhn yạn Trogilio, ne nde tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Mileto.
16 Tihcạ din nuhn, te nahn chuh dạma Pạblo yạn Efeso cạva che hua condah ye yạhn yahn Asia. Ndete che conun ne, nahn ntạ nun ye yạn Jerusalén, conan ye min ndạ ro vihco Pentecostés.

Cahndudo Pạblo nạn intiyahn yạco che vate ye yạn Efeso

17 Cuahn che a chenan nuhn yạn Mileto ne, tahve Pạblo che chehua intiyahn yạco nde yạn Efeso.
18 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne, cahndudo Pạblo:
—Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che quechicá vạn nchuhn nde ro che ndá yạhn yahn Asia.
19 Numacuahn ro che quenán nduco nchuhn ne, dín ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ạma chuhríhn mạn, chihtera nune ndutinán mạn, yahn che ihyan nación yahn Israel ne, chenun ino ye vedetạn nducó.
20 Ate hua cheguán cahndudó nạn nchuhn nducuahn che cochihve yahn ne. Chicuáhn nchuhn nạn nducoyạca ihyan mạn, queri ạma ne ndevạco ne mạn.
21 Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, chicuáhn nducoyạca ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
22 Mạn ne, nahn Vaco Dendiohs che cạhn yạn Jerusalén, nde hua devanó nducuahn che cuahno có min.
23 Ate devanó te nduh cuạn yạn nạn che ráhn ne, rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri u te va che conún vạcoyạhn mạn, ạma chuhríhn mạn.
24 Ate nde hua rendedecadinó yahn chemin, andahre cạhno ihyan u, te nahn dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó ndudo ndah yahn vedeyahino yahn Dendiohs.
25 'Mạn ne, a devano cuạcó te nde ạma nchuhn che cahndudó ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs nạn ne ne, ametah ndaconan ndihchero ne u.
26 Chemin che cạhmá có nchuhn te ametah quendihcó nunde cạva nde ạma ne,

27 te a cahndudó nạn ne nducuahn che ndihco cạde Dendiohs, nde tah
hua chinạ́n.
28 Cuihco nchuhn cudạdo mạn ne. Namin codin ne cudạdo nducoyạca
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn che din ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn ne, a nenevihve
nduco yun yahn Dihvo vo.
29 U devanó te cuahn che a conạ́hn ne, ndạ sạhn che conun se ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn ye nduhcạ che retuhn
itecuche cuahn che rendạ lobo.
30 Vạn mạn nchuhn ne, quendạh sạhn che detoh nan se ndudo cuạco,
cahncheh se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne quenda se ihyan lạdo yahn
se.
31 Chemin che cuihco nchuhn cudạdo, ne cuenecạhco ne te ino nduyo nde
ro nde rạhn, riyạhvé queri ạma ne, nde chihterá nune ndutinạ́n cạva ne.
32 'Dihnó, mạn ne, ndạhcó nchuhn tạh Dendiohs. Codinahn ne ndudo
yahn vedeyahino yahn ye, te va vederihquentiyon yahn, ne co din che
quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Namin nedin dạma
Dendiohs nchuhn nduco nducoyạca ihyan che a ndihco vih ye cạva che co
ye ihyan yahn mạn ye.
33 Cạva mạ́n ne, hua nahn yáhn nde ạma dehtenduh yahn ihyan, nde
tume, nde tino.
34 Mạ́n redín ntiyon cạva che ndạca che rechuhnún nduco ihyan che
rinduco ye u. A mạn nchuhn devano ne.
35 Cuahn dạma chicuáhn nchuhn che tihcạ va che din vo ntiyon, ne conan
vo ihyan che metah yahn ye nduhcạ che rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Tahque
ndah che cạh vo ihyan che co che cotạh vo che te ye."
36 Cuahn che a chihno cahndudo Pạblo ne, chehntihya ye, ne covạh ye
nduco nducoyạca ihyan chahn.
37 Tuhme ạma chaco nducoyạca ihyan chahn, chatemạhn ye Pạblo, ne
tenạn ye ihyan,
38 te ạma chi rạn ye yahn che rạhn Pạblo te ametah ndaconan ndihche
vih ye. Tuhme chengu yune ye Pạblo nde nạn che va bạrco.

21

Cuahn Pạblo yạn Jerusalén

1 Chihco mạn nuhn dihno vo chahn, chahtenun nuhn chete bạrco me, ne
cuahn dạma nuhn nde yạhn yahn Cos. Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạhn
yahn Rodas, ne chica nuhn min, cuahn nuhn yạn Pátara.
2 Min ndihche nuhn ạma bạrco che cuahn cuạhn yạhn yahn Fenicia, ne
chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn.
3 Chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre, quenan cuạhn lạdo tạh cueh nuhn,
ne cuahn dạma nuhn nde yạhn yahn Siria. Nducote bạrco min ne, yạn Tiro
chan cạva che ndevah chede yahn ne, cuenchahn nuhn.
4 Min ntạca nuhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn
nduco ye ndache ro. Ihyan chahn ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye
deh che va che co, ne rạhn ye ri ye Pạblo che hua cạhn ye yạn Jerusalén.
5 Ate chihno ndate min ne, chica nuhn min, ne nducoyạca ihyan chahn,
nde ndạhta, nde chạhn, nde checạhya yahn ye mạn, chengu yune ye nuhn
nde chihto nuniyạhn. Min chehntihya nducoyạca nuhn, covạh nuhn.
6 Chihno yạhve vih nuhn mạn, chahtemạhn vih nuhn mạn, tuhme
chahtenun nuhn bạrco me, ne ihyan chahn ne, conạhn ye ndevạco ye.

7 Chica nuhn yạn Tiro, ndạ nuhn yạn Tolemaida. Min ntạca nuhn ihyan
che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye ạma ro.
8 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne ndạ nuhn yạn Cesarea. Chendạ
nuhn vạco dihno vo, Felipe evangelista, ạma ihyan diácono che ndache
chahn, ne min chahtenan nuhn nduco ye.
9 Ihyan min ne, vate cun tạhn ntuco dạya ye, che rahndudo te Ndudo
yahn Dendiohs.
10 A ndeh ro chenan nuhn min cuahn che ndạ ạma ihyan che duche ye
Agabo che chica ye estạdo yahn Judea. Ihyan min ne, recạh Dendiohs che
recadino ye deh che va che co.
11 Ndạ ye nạn che chenun nuhn, ne chetạh ye pạyon chahno yahn Pạblo.
Dechiche ye cạh ye mạn, tạh ye mạn, ne rạhn ye:
—Rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs te ihyan nación yahn Israel che vate ye
yạn Jerusalén ne, tuhcạ dechiche ye ihyan che yahn ye pạyon chahno cuh,
ne necạh ye ihyan tạh sạhn tạma nación.
12 Tuhme nuhn nduco dihno vo che vate ye yạn Cesarea ne, ạma ndeh
rạhn nuhn nduco Pạblo che hua cạhn ye yạn Jerusalén.
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye nuhn:
—¿Dehco che raco nchuhn, recạh rạn ne chedave yáhn?, te u ne, a va yán
ndiyu demạn che dechiche ihyan u, ate a va yán andahre cạhno ye u min
yạn Jerusalén yahn che rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.
14 Nducote hua chicha ndudo yahn nuhn ne, cheguan nuhn riyạhve nuhn
ihyan, ne rạhn nuhn:
—Co nduhcạ che nahn Dihvo vo Dendiohs.
15 Chihno min ne, chihco yạn nuhn dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn
nuhn yạn Jerusalén.
16 Yạhn dihno vo che vate ye min yạn Cesarea ne, cuahn ye nduco nuhn.
Namin cuahn ạma dihno vo, yạhn yahn Chipre, che duche ye Mnasón.
Ihyan min ne, a rạhn ritahno ye Dihvo vo, ne vạco ye va che cuahtenan
nuhn min yạn Jerusalen.

Chahn Pạblo quendihchero ye Jacobo

17 Cuahn che ndạ nuhn yạn Jerusalén ne, ihyan yạn min che ritahno ye
Dihvo vo ne, nte ye Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno.
18 Tạma ro me ne, chahn nuhn nduco Pạblo, chendihchero ye Jacobo, ne
min nto dạma nducoyạca intiyahn yạco.
19 Pạblo ne, necạh ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necạh cuande ye
ihyan queri ạma vederihno che din Dendiohs vạn ihyan nación chenạhn.
20 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno
yavenạn Dendiohs. Tuhme rạhn ye ri ye Pạblo:
—Dihno nuhn, ndạhcạ nduhcạ che rạhn ne, ate rendihche ne te ạma yạhn
ihyan nación yahn Israel, cạde mil ye, ritahno ye Dihvo yo Jesucristo, ne
nducoyạca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Moisés.
21 Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan nación yahn Israel
che vate ye nación chenạhn, che hua dinahn ye ley min mạn, hua nahn ye
seña dạya ye mạn, hua quendi ye costumbre ndico yuhn vo mạn.
22 Mạn ne, ¿deh din ye?, te ndo dạma nducoyạca ye cuahn che cadino ye
che a ndạ ne.
23 Tahque ndah tuhcạ codin ne. Vate cun sạhn dihno vo muhn che a nahn
cuihno ro che vate se yạhte yahn ndudo che cạh se Dendiohs.

24 Cuinduco ne sạhn, ne cạh ne tume sạhn cạva che cua se dehtenduh che
co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan
chahn te hua cuạco nduhcạ che rạhn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano
ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley.
25 Me ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn
ye che hua tumecạh ye yahn nducuahn dehtenduh, atenạn o ino che
tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nạn dehtenduh che
redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ye yun mạn, yute yahn ite
che hua ra yun yahn te mạn, hua cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu
ndạhta yahn ye mạn.

Din se preso Pạblo chete yạco chahte

26 Tuhme chinduco Pạblo sạhn che cun chahn, ne tạma ro me ne,
ndodave ye nduco se nduhcạ costumbre min, ne chendạ ye chete yạco
chahte cạva che co ye chidocuyạn ro che cuihno yạhte yahn se mạn, cạh
queri ạma se vedino yahn se mạn.
27 Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cạh sạhn
chahn vedino yahn se ne, ndạ ino cun sạhn nación yahn Israel che chica se
yạhn yahn Asia, ne ndihchero se Pạblo chete yạco me. Chinun se
nducoyạca ihyan yạn, ne tumangạn se Pạblo,
28 cah se:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotạh vo sạhnguh
che quechica se nduh yạn nduh yạn, rinun se ihyan che hua dinahn ye che
rihquentiyon nación yuhn vo mạn, yạco yuhn vo mạn, ley yuhn vo mạn.
Avạne ne, nda se ạma o sạhn tạma nación muhn chete yạco, detoh nan se
muhn nạn che rendeva vo yavenạn Dendiohs.
29 Tihcạ rạhn sạhn chahn yahn che ndihchero se Pạblo viyạn me che
nduco ye Trófimo, ạma sạhn yạn Efeso, ne rạhco se te co quenda ye sạhn
min chete yạco.
30 A nahn nducoyạca ihyan yạn, aderano ye, ndo dạma ye, ne tumangạn
ye Pạblo numacuahn vedetạn. Chihndạ rudo ye ihyan cuạhn chevah, ne
ndetạhno necạhde ye chende yạco.
31 Adeche cạhno ihyan chahn Pạblo cuahn che checadino ihyan ndinạn
yahn sandạdo che nducoyạca ihyan yạn Jerusalén, a nto dạma ye
numacuahn vedetạn.
32 Ndetạhno quenda ihyan ndinạn me sandạdo yahn ye mạn, capitán
mạn, ne cuahn ye rano ye nạn che nto dạma ihyan yạn chahn. Cuahn che
ndihche ihyan yạn chahn che ndạ ihyan ndinạn me nduco sandạdo chahn
ne, chenguan ye rahn ye Pạblo.
33 Chihquentiyon ihyan ndinạn me che din sandạdo chahn preso Pạblo,
dechiche se ihyan nduco o cadena. Tuhme tumerune ye duh ihyan ye mạn,
deh nedin ye mạn.
34 Ihyan yạn chahn ne, a vih rah ạma, a vih rah tạma ye, ne nducote hua
chi chenahn ihyan ndinạn me yahn che ạma vari chende ye ne,
chihquentiyon ye sandạdo che quenda se Pạblo chete cuartel.
35 Cuahn che ndạ sandạdo chahn nduco Pạblo nạn nda che rendạ chete
cuartel ne, quenda yạco se ihyan, te ạma cạnda chende ihyan yạn chahn,
36 ndito cạhche ye, rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih!

Cahndudo Pạblo nạn ihyan yạn

37 Cuahn che ndạ se nduco Pạblo chendevah cuartel ne, tumerune ye
ihyan ndinạn me:

—¿A te yune ne che cạhmá ạma o ndudo ne?
Ndahconan ihyan ndinạn me:
—¿A ri rente devạco griego?
38 ¿A ndiyu di sạhn nación yahn Egipto che ndedecuen cạnda a rạhn me, quenda cun mil sạhn rihno ihyan cuạhn icoyạhn?
39 Tuhme ndahconan Pạblo:
—U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yạn vạcó ne, Tarso, ạma yạn chahte, yạhn yahn Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne che cạhmá nduco ihyan sih.
40 Cạh yune ihyan ndinạn me che cạhma Pạblo, ne chandi ye nạn nda me, din tạh ye cạva che cuahte dihn chende ihyan yạn chahn. Tuhme cahndudo ye devạco hebreo:

22

1 —Nducoyạca nchuhn, ihyan ndico mạn, dihnó mạn, cuihcovan ne che cạhmá, te hua dehva nedín yahn ne.
2 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che devạco hebreo rente ye ne, tahque chahte dihn chende ye, ne quendi ye rạhn ye:
3 —U ne, ndạta yahn Israel u. Chihndeyán yạn Tarso, yạhn yahn Cilicia, ate muhn yạn Jerusalén chihtá. Muhn chahn ndáh, Gamaliel chicuahn ye u nducuahn ley che dinahn ihyan ndico yuhn vo. Numacuahn ro ne, redináhn numa inó nducuahn che rihquentiyon Dendiohs, nduhcạ che redin nchuhn mạn ro cuh.
4 Ro menạn ne, tihcạ redin tán nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne retendạh váh nde ndạhta, nde chạhn ye, ríh ihyan vạcoyạhn, nde nahn decuihnó ihyan.
5 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco intiyahn, a devano cuạco ye yahn chemin, te a ihyan chahn te ye cạca u cạva che cáhn yạn Damasco, nguá nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan min, din nuhn castigo ihyan muhn yạn Jerusalén.

Cahndudo Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

6 'Ate cuahn che cuahn ninó yạn Damasco, tenduh nạn inguiyạhn ne, adenạn chiya chihto náṇ ạma dave che chica nạn ro,
7 ne chendáh nde ndiyạhn. Ura min no chihneván ạma ndudo che rạhn ducó: "Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?"
8 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih ne?" Ndahconan ndudo me: "U che Jesucristo yahn yạn Nazaret. A u che redin tan nducó."
9 Sạhn che nduco se u ne, ạma dihya se chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn se ndudo me.
10 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿deh va che dín ne?" Rạhn Dihvo vo ri ye u: "Cuenecuen, ne cuehn dame yạn Damasco. Min cạhma ihyan co ye dí deh che va che din."
11 Chi ve u, din dave me, ne a sạhn combiero yáhn chetạh se táh, quenda nan se u nde ndạ nuhn viyạn me.
12 'Min va ạma ihyan che duche ye Ananías che redinahn ye ley che dirun Moisés, ne nducoyạca ihyan nación yahn Israel che vate ye yạn min ne, ạma renevahnecun ye ihyan.
13 Ndạ ihyan min nạn che quenún, ne rạhn ye: "Dihnó Saulo, mạn ne, ndaconan co ro nan." Ndetạhno chi ro náṇ, ne ndihcheró ihyan.
14 Tuhme rạhn ye ri ye u: "Dendiohs yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendạh nun ye di nde ro menạn cạva che conehn deh che nahn ye mạn,

cạva che ndihche Daya Ndah yahn ye mạn, cạva che cahneven ndudo che cạhma ye co ye di mạn.
15 Tihcạ din Dendiohs, te va che cuahndode ndudo yahn ye nạn nducoyạca ihyan mạn, va che cuacotohn ndudo yahn nducuahn dehtenduh che ndihchero mạn, chihneven mạn.
16 Mạn ne, ¿dehco che quenan rine? Cuenecuen, ne cuedenune di, cuah Dihvo vo Jesucristo cạva che nchahco Dendiohs nunde yehn.”

Rạhn Pạblo nduhcạ che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan, cuahndudo ye vạn ihyan nación chenạhn

17 ’Cuahn che ndaconán muhn yạn Jerusalén ne, cháhn, covạ́h chete yạco chahte. Numanahn che revạ́h ne, chinahn ạma vederihno náṇ.
18 Ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ne rạhn ye ri ye u: “Cuique muhn yạn Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne, hua tumacạh ihyan che cuahndode ndudo yáhn.”
19 Tuhme ráhn rí ihyan: “Dihvé, nducoyạca ihyan sih ne, a devano ye te quechicá nduh yạn nduh yạn, rendạ́ chete yạco, rehuá ihyan che ritahno ye ndih, ne ráhn ihyan mạn, ríh ihyan vạcoyạhn mạn.
20 Cuahn che nte cạde intiyahn che va che coh Esteban, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ne mạn, cahndudo ye ndudo yahn ne mạn ne, namin nducó, chi dạma ndudo yáhn nduco ye, nde tuno dín cudạdo tino yahn sạhn che chihno se ihyan.”
21 Ate rạhn Dihvo vo ri ye u: “Cuehn, te u dechúh di yạhn yahn, cuahndode ndudo yáhn vạn ihyan nación chenạhn.”

Va Pạblo tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo

22 Nde ndudo min chihnevan ihyan yạn chahn, tuhme canạn rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih! ¡Ametah nahn ndihchero nuhn sạhn!
23 Nducote quendi rah ihyan chahn numacuahn vedetạn, ri yạco ye tino yahn ye mạn, ri yạco ye yuniyạhn mạn,
24 chihquentiyon ihyan ndinạn me che quenda sandạdo chahn Pạblo chete cuartel, ne cuahn se ihyan cạva che cạhma ye deh cuande che tihcạ rah ihyan yạn chahn yahn ye.
25 Ate cuahn che a dechiche sạhn chahn Pạblo che a cuanạn cuahn se ihyan ne, tumerune ye sạhn capitán che nti se min:
—¿A rihquentiyon ley che cuahn nchuhn ạma ihyan che ndi cuande ye Roma numanahn che metah techecạde ne yahn ye?
26 Cuahn che chihnevan capitán chemin ne, chahn se, chengo se ihyan ndinạn yahn se:
—Cuihco ne cudạdo deh che redin ne, te sạhngạh ne, Roma ndi cuande se.
27 Tuhme cuahn ihyan ndinạn me nạn Pạblo, ne tumerune ye ihyan:
—¿A cuạco che Roma ndi cuande di ne?
Ndahconan Pạblo yahn ye:
—Tạcạ hua. Roma ndi cuandé.
28 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye ihyan:
—U ne, ạma ndeh tume nedihvé cạva che chi cuandé Roma.
Rạhn Pạblo:
—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande ye.
29 Nduco chemin ne, sandạdo che vatendi yạn se che cuahn se Pạblo ne, ndạca dạme se, chihcomạn se ihyan. Nde mạn ihyan ndinạn me ne, nducote checadino ye che Roma ndi cuande Pạblo ne, dihya nun ino ye chi yahn che chihquentiyon ye che chahyạto ye.

Chahn Pablo nan nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel

30 Tama ro me ne, nducote nahn cadino ihyan ndinan me deh cuande che
redin tan ihyan yan chahn nduco Pablo ne, chihquentiyon ye che ntahte
sandado cadena che nchiche ihyan, ne cah ye nducoyaca sahn ndinan yahn
nación yahn Israel, chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man. Tuhme
tendah ye Pablo, ne nda ye ihyan nan sahn chahn.

23

1 Ndihchero Pablo nducoyaca sahn ndinan chahn, ne rahn ye:
—Nchuhn, dihnó, u ne, dave yavenán nan Dendiohs nde meniyon.
2 Tuhme chidocuyan che tahque ndinan che duche ye Ananías ne,
chihquentiyon ye sahn che vatendi se min che cuahn se chende Pablo.
3 Rahn Pablo ri ye ihyan min:
—O nan o chende ne, Dendiohs tihca cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne tan
che techecade ne yáhn nduhca che rihquentiyon ley? ¿Me dehco che redin
ne che hua rihquentiyon ley, chihquentiyon ne che cuahn sahn sih u?
4 Sahn che vatendi min ne, rahn se ri si Pablo:
—¿Dehco che rahn tan nduco chidocuyan che tahque ndinan?, te a
Dendiohs che necah ye vederihquentiyon ihyan.
5 Rahn Pablo:
—Dihnó, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Hua cahme tan yahn
ihyan ndinan yahn yan vaque.” Ate hua nta tín che ihyan tih che
chidocuyan che tahque ndinan.
6 A devano Pablo te sahn ndinan chahn che nto dama se, retechecade se
ne, o cuan ndi se. Ama cuan se ne, saduceo, ne tama cuan se ne, fariseo.
Chemin che rahn ye numa dito ye:
—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin chidá ne, fariseo ye. Retechecade nchuhn
yáhn yahn che ritahnó te va che ntuche tenahn.
7 Cuahn che tihca rahn ye ne, sahn fariseo chahn nduco sahn saduceo
chahn ne, canan rahteruhn chende se, ne hua chi dama ndudo yahn se
nduco vih,
8 te sahn fariseo ne, ritahno se te va che ntuche tenahn man, vate ángel
man, vaco man. Ate sahn saduceo ne, hua ritahno se nde ama nan
dehtenduh che tihchan.
9 Ama vari chende nducoyaca sahn chahn. Tuhme necuan neve sahn
devano ley che dirun Moisés che ndi cuande se van fariseo, ne rahn nan se
Pablo:
—Sahnguh ne, metah nunde yahn se. Ndete che ndiyahve ama vaco
ndah, o ama ángel sahn ne, hua ndahca che din tan vo nduco se, te co din
vahcho vo yahn Dendiohs.
10 Nducote ama rahteruhn chende sahn chahn ne, vah ihyan ndinan me
che denan cahno se Pablo. Chemin che dechuh ye che chehua sandado cava
che ndetendah se ihyan van sahn chahn, ndiquenda se ihyan nan cuartel.
11 Vino min ne, chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan Pablo, ne rahn ye ri ye
ihyan:
—Pablo, hua dehve rahque, te nduhca che cahndode ndudo yáhn muhn
yan Jerusalén ne, namin va che cuahndode min yan Roma.

Rinuhn ino sahn yan Jerusalén tacá cahno se Pablo

12 Tama ro me, ura che a chi dave ne, yahn sahn nación yahn Israel
ntuhno se nduco vih che cahno se Pablo. Cah se ndudo yahn se numacuahn

vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah dinahn se ndudo min.
13 Sạhn che tihcạ ntuhno chahn ne, nchuh ca o raco ihyan se.
14 Chahn sạhn chahn nạn chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación yahn Israel mạn, ne rạhn se:
—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cạh nuhn ndudo yahn nuhn numacuahn vedeyudo che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn numanahn che ametah cạhno nuhn Pạblo.
15 Mạn ne, nchuhn nduco nducoyạca ihyan ndinạn chenạhn ne, cuedechuh ne ndudo yahn ihyan ndinạn yahn sandạdo che checu ye Pạblo caviyạn muhn nạn ne, din cạ ne che nahn techecạde ndah ne yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yạn nuhn yune, ne ura che metah ndạ nino se ne, cạhno nuhn sạhn.
16 Ate sạhn dihn dạcua Pạblo ne, checadino se che nahn cạhno sạhn chahn ihyan, ne chahn se nạn cuartel, chengo se ihyan.
17 Tuhme cah Pạblo ạma sạhn capitán, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuiquenda ne sạhn dihn cuh nạn ihyan ndinạn yahn ne, te va ạma ndudo che cạhma se nduco ye.
18 Capitán min ne, quenda se sạhn dihn me nạn ihyan ndinạn me, ne rạhn se:
—Pạblo che quenun ye vạcoyạhn ne, cah ye u, ne rạhn ye ri ye u che checú sạhn dihn cuh nạn ne, te va ạma ndudo che cạhma se nduco ne.
19 Ihyan ndinạn me ne, chetạh ye tạh sạhn dihn me, quenda ye sạhn ạma lạdo, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh che nahn cahme nducó ne?
20 Tuhme rạhn sạhn dihn me ri se ihyan:
—Yạhn sạhn yạn ne, ntuhno se nduco ihyan ndinạn yahn nación yahn nuhn che cạca ye ndih che ngu ne Pạblo nạn ye caviyạn, cạva che techecạde ndah ye yahn ye.
21 Ate hua cotahno ne che cạhma ye, te nchuh ca o raco se chenun ndeh se, chenan rino se Pạblo. Sạhn chahn ne, a cạh se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah cạhno se ihyan. Mạn ne, a vateyạn se, chenan rino se deh ndudo ndahconan ne.
22 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye sạhn dihn me che hua cạhma se nduco nde ạma ihyan che cạh se, checadino ye yahn chemin, ne ndedechuh ye sạhn.

Dechuh ye Pạblo tạh gobernador Félix

23 Cah ihyan ndinạn me o sạhn capitán yahn ye, ne chihquentiyon ye sạhn che cạhcoyạn se cun ciento quenan ino raco ndiche sandạdo, o ciento sạhn che rica cạh mạn, o ciento sạhn che nda lạnza mạn, ino raco ndiche sạhn che ra yuhdo mạn. Cuahteyạn se cạva che cạhn se yạn Cesarea nạn rahco nun vino.
24 Namin chihquentiyon ye che cạhcoyạn se ạma o cabạllo che cạ Pạblo mạn, din se cudạdo ihyan mạn, cạva che ndạhcạ ndạ ye nạn gobernador Félix.
25 Nduco sạhn capitán chahn dechuh ye ạma cạca nạn che dirun ye tuhcạ:
26 “Gobernador Félix che ạma renevahnecún ndih, u, Claudio Lisias nté Dendiohs ndih.
27 Ihyan nación yahn Israel ne, din ye preso sạhnguh, a nahn cạhno ye sạhn, ate cuahn che checadinó che Roma ndi cuande se ne, cháhn nduco sandạdo yáhn, chehneví sạhn tạh ye.

28 Nducote nahn cadinó deh cuande che din ye preso sạhn ne, quendá
sạhn nạn sạhn ndinạn yahn ye.
29 Min checadinó te nahn techecạde sạhn chahn yahn se nduhcạ che
rihquentiyon ley yahn mạn se. Ate nduhcạ che rihquentiyon ley yuhn vo
ne, nde metah deh cuande che cạhno ye sạhn, nde hua ne che co se preso.
30 Adive checadinó te ạma yạhn sạhn yạn ntuhno se che cạhno se sạhn.
Chemin che mạn ne, dechúh sạhn nạn ne. A rạ́hn rí sạhn ndinạn chahn che
chi se nạn ne, cuhnde cạde yahn se nduco se. Caviyạn tuhme."
31 Dinahn sandạdo chahn che chihquentiyon ihyan ndinạn me, ne
quenda se Pạblo vino min, ndạ se nde yạn Antípatris.
32 Tạma ro me ne, a demạn sandạdo ra yuhdo cuahn se nduco Pạblo, ne
sạhn chenạhn chahn ne, ndaconan se nạn cuartel.
33 Cuahn che ndạ se yạn Cesarea ne, necạh se cạca me tạh gobernador.
Namin necạh se Pạblo tạh ye.
34 Cuahn che chihno ndihchenan gobernador cạca me ne, tumerune ye
Pạblo deh estạdo ndi cuande ye, ne cuahn che checadino ye che Cilicia ne,
35 rạhn ye ri ye ihyan:
—Techecạdé yehn cuahn che ndạ sạhn che rica nunde se yehn.
Tuhme chihquentiyon ye sandạdo che din se cudạdo ihyan chete palacio
yahn Herodes.

24

Pạblo nạn gobernador Félix

1 Chihno uhn ro min ne, Ananías, chidocuyạn che tahque ndinạn nduco
neve sạhn intiyahn ne, ndạ se min yạn Cesarea, nda se ạma abogạdo che
duche se Tértulo. Chahn sạhn chahn nạn gobernador cạva che cạca nunde
se yahn Pạblo.
2 Cuahn che a chehua sandạdo Pạblo ne, canạn Tértulo, rica nunde se
yahn ye:
—Gobernador, nundihve cuahn ndih yahn che numacuahn vededevano
yahn ne, redin ne cudạdo numachahte yạn vạco nuhn, ne ạma dihn va
mạn, ạma ndạhcạ chenan nuhn mạn.
3 Gobernador Félix, ạma renevahnecun nuhn ndih, ne nte nuhn
nundihve cuahn ndih yahn nducuahn che redin ne cạva nuhn.
4 Mạn ne, cạva che hua nduh tihyon nuhn ura yahn ne ne, codin chahtino
ne, cuihnevan ne menạn lihn che cạhma nuhn.
5 Sạhn tih ne, nduhcạ ạma cah cạva nuhn, tihcạ se, te quechica se
numachahte yạhn yahn Roma, rendedecuan se ihyan nación yahn Israel,
rinun se ihyan che rahteruhn ye nduco vih. Namin ndinạn se yahn partido
yahn sạhn yạn Nazaret che duche se Jesús.
6 Nde nahn detoh nan se yạco chahte yahn nuhn. Chemin che chetạh
nuhn sạhn, nahn techecạde nuhn yahn se nduhcạ che rihquentiyon ley
yahn nuhn.
7 Ate Lisias, ihyan ndinạn yahn sandạdo ne, chendạ ye, ntico ye sạhn
numacuahn fuerza tạh nuhn,
8 ne rạhn ye te duh ihyan che nahn cạca nunde ye yahn se ne, chi ye nạn
ne. Co cạcarune mạn ne sạhn, ne cadino ne te cuạco nducuahn che rica
nunde nuhn yahn se.
9 Sạhn nación yahn Israel che nduco se min ne, namin rạhn se te cuạco
nducuahn chemin.
10 Tuhme din tạh gobernador cạva che cạhma Pạblo, ne rạhn ye:

—Ạma yenó che ndih techecạde ne yáhn, te a devanó te a ndeh nduyo rihquentiyon ne yạn vạcó.
11 Co cadino mạn ne te comạn ri ndichio ro che ndá yạn Jerusalén cạva che ndevá yavenạn Dendiohs.
12 Hua rente cạndá nduco ihyan, hua rendedecuán ihyan, nde huane chete yạco chahte mạn, nde huane chete yạco cạhya mạn, nde huane viyạn mạn.
13 Sạhn sih ne, hua co ndạhco cuạco se nde ạma dehtenduh che rica nunde se yáhn.
14 Cạhma cuạcó có ndih te redináhn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs yahn ihyan ndico yáhn. Sạhn sih ne, rạhn se te a deva vih vederihquentiyon min, ate hua, te ritahnó Dendiohs mạn, nducuahn ley yahn ye mạn, nducuahn vederihquentiyon yahn ye che dirun ihyan profeta mạn.
15 Nduhcạ che ritahno sạhn sih ndudo yahn Dendiohs che va che ntuche nducoyạca tenạhn, ihyan che ndah ye nạn Dendiohs mạn, ihyan che hua ndah ye mạn ne, tihcạ ritahnó.
16 Chemin che ạma rihcó cudạdo ro ro cạva che dave yavenán nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.
17 'Chihno ndeh nduyo che quechicá nạn yạhn yahn ne, ndaconán nación yáhn cạva che necáh tume che ndi vedevạhino cạva ihyan chevạh mạn, cáh vedino yáhn nạn Dendiohs mạn.
18 Chihno che ndo davé nduhcạ costumbre yahn nuhn ne, ạma o sạhn nación yahn Israel che chica se yạhn yahn Asia ne, ndihchero se u chete yạco chahte ura che recáh vedino yáhn. Hua redin cạndá, nde hua yạhn ihyan nducó.
19 A sạhn chahn che va che chi se muhn, cạca nunde se yáhn ndete che va dehca che nedín yahn se.
20 Ndete che hua ne, sạhn sih cạhma se deh nunde ntạca se ro che ndo dạma se, techecạde se yáhn.
21 Ametah nde ạma nunde yáhn atenạn che ạma dito ráhn nạn se tuhcạ: "Mạn ne, retechecạde nchuhn yahn che ritahnó che va che ntuche tenạhn."
22 Cuahn che chihnevan Félix che tihcạ ne, nducote a ndah devano ye nduhcạ che ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn nạn ye che retechecạde ye, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Cuahn che ndạ Lisias, ihyan ndinạn yahn sandạdo ne, cadino ndáh yahn dehtenduh che rica nunde nchuhn.
23 Tuhme chihquentiyon Félix capitán me che quendi se, din se cudạdo Pạblo. Ate hua tihyon chiche se ihyan mạn, cạh yune se che cạhn ihyan yahn ye quendichero ye ihyan mạn, cạh ye dehtenduh yahn ye mạn.
24 Chihno neve ro me ne, chendạ Félix nạn che retechecạde ye, ne nduco ye ndạhta yahn ye, Drusila, ạma tạhn nación yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua Pạblo cạva che cạhma ye nduhcạ che va che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.
25 Ate cuahn che rạhn Pạblo yahn che va che cạhcomạn ihyan dehtenduh che ri yeno mạn ye mạn, va che dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs mạn, va che techecạde Dendiohs yahn ihyan mạn ne, dihya Félix chi, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nduco chemin ne, a va. Tạma ro cuahn che conun yáhn ne, tahvé che ngua di.

26 Namin quenan rino Félix che cạh Pạblo tume ihyan cạva che ntạhte ye
ihyan, ne chemin che ạma ndeh yune cah ye ihyan cạva che nte ye nduco
vih.
27 Tihcạ chihno o nduyo, ne ndiquendạh Félix che quenan ye gobernador,
chendạ Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne, nahn ye che quendi co
yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, hua ntạhte ye Pạblo.

25

Pạblo nạn gobernador Festo

1 Tuhme ndạ Festo cạva che conan ye gobernador. Chihno ino ro min ne,
chica ye min yạn Cesarea, ne ndạ ye yạn Jerusalén.
2 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel ne, necạh cuande se ihyan nduhcạ che a chica nunde se yahn Pạblo.
3 Nducote a ntuhno sạhn chahn che dechuh se sạhn che cạhno se Pạblo
cuạhn yune ne, chica se ạma favor chahte Festo che tahve ye che quengua
Pạblo yạn Cesarea.
4 Ate ndahconan Festo te Pạblo ne, a yạn Cesarea quenan ye vạcoyạhn, ne
cuihno neve ro ne, va che ndaconan mạn ye min nạn che rihquentiyon ye.
5 Rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Co cạhn nchuhn yạn Cesarea nducó, ne min cuhnde cạde yahn ne
nduco sạhn min ndete che va nunde chahte yahn se.
6 Atenạn nun, o ndiche ro quenan Festo yạn Jerusalén, tuhme conạhn ye
yạn Cesarea. Tạma ro me ne, chihnde ye nạn che retechecạde ye, ne tahve
ye che chehua Pạblo.
7 Cuahn che ndạ Pạblo ne, ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel che chica se yạn Jerusalén, ndạ se min ne, chahtendi se, chica nunde
se yahn ye yahn ạma nde nạn nunde rahte, ate nde ạma hua chi ndạhco
cuạco se.
8 Tuhme rạhn Pạblo, rendedevahn ye ihyan:
—U ne, hua quendihcó nde ạma nunde. Hua chihngạ ráhn, nde huane
yahn ley yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane yahn yạco chahte yahn
ne, nde huane yahn emperador che rihquentiyon ye Roma.
9 Ate nducote nahn Festo che co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye
ne, tumerune ye Pạblo:
—¿A nahn cahn yạn Jerusalén cạva che min techecạdé yehn ne?
10 Ndahconan Pạblo yahn ye:
—A nạn intiyahn yahn emperador yahn Roma ntí meniyon. A muhn va
che cuhnde cạde yáhn. A devano ndah ne te nde ạma nunde hua quendihcó
yahn ihyan nación yahn Israel.
11 Ndete che quendihcó ạma nunde che va che cóh ne, cuihquentiyon ne
che cóh. Ate ndete che hua cuạco nde ạma nạn dehtenduh che rica nunde
sạhn sih yáhn ne, nde ạma ihyan hua co necạh se u tạh se. Mạn ne, ricá che
mạn emperador teche cạde ye yáhn.
12 Nte cạde Festo nduco ihyan che rinạn ye ihyan, tuhme rạhn ye ri ye
Pạblo:
—Mạn ne, nducote a chique che techecạde emperador yehn ne, nạn
emperador cahn.

Pạblo nạn rey Agripa

13 Chihno neve ro min ne, rey Agripa nduco Berenice ne, chahn ye yạn
Cesarea che ndihchero ye Festo.

14 Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min, ne ạma ro ne, rente Festo nduco
rey me yahn Pạblo, ne rạhn ye:
—Quenun ạma preso vạcoyạhn che chaconahn Félix sạhn.
15 Cuahn che cháhn yạn Jerusalén ne, chidocuyạn che tahque ndinạn
nduco sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, nte cuande se u yahn
nunde che redecueh dạme se sạhn, ne chica se che coh se.
16 Ndahconán yahn sạhn chahn te ihyan ndinạn yahn Roma ne, hua
rihquentiyon ye che coh ạma ihyan numanahn che ametah cuhnde cạde
yahn ye nduco ihyan che rica nunde ye yahn ye.
17 Chemin che cuahn che ndạ sạhn chahn muhn ne, hua chihco rinó
ihyan. Tạma ro me ne, cháhn nạn che retechecạdé, ne tahvé che chehua
sạhn preso me.
18 U rạhcó te co ạma nunde chahte quendihco se, ate sạhn che rica nunde
chahn ne, hua ri deh nunde che redecueh dạme se sạhn.
19 Demạn yahn dehtenduh che ritahno se nduco yahn ạma ihyan che
duche ye Jesucristo che a ndih ye, ne sạhn preso ne, rạhn se te quenduche
ye. A chemin no che rica nunde sạhn chahn yahn se.
20 Nducote u ne, hua devanó tạca techecạdé yahn dehtenduh che tihchan
ne, tumerune sạhn ndete che nahn cạhn se yạn Jerusalén, cuhnde cạde
yahn se.
21 Ate chica se che techecạde emperador Augusto yahn se. Chemin che
chihquentiyón che ndonun se vạcoyạhn nde ro che co dechúh sạhn tạh ye.
22 Tuhme rạhn Agripa ri ye Festo:
—Namin u nahn cahneván che cạhma se.
Ndahconan Festo yahn ye:
—Caviyạn cahnevan ne che cạhma se.
23 Tạma ro me ne, Agripa nduco Berenice ne, chendạ ye numacuahn
vedeyudo chete palacio nduco ihyan ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan
nạhn che vate ye yạn min mạn. Tuhme tahve Festo che chehua Pạblo,
24 ne rạhn ye:
—Rey Agripa mạn, nchuhn che nto dạma ne muhn mạn, ngạ sạhnguh.
Ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, nde chica nunde se yahn
se cuahn che cháhn min yạn Jerusalén, nde ndạ se muhn, hua renguan se
rica se u che cạhcantiyón che coh se.
25 Ate u ne, hua ntạcá nde ạma nunde yahn se cạva che coh se, ne nducote
mạn se chica se che techecạdé emperador Augusto yahn se ne, chihquinó
che dechúh sạhn nạn ye.
26 Ate nducote hua devanó deh nunde yahn se che dirún nạn cạca che
dechúh yahn emperador yuhn vo ne, tahvé che chehua sạhn. Nti se nạn
nducoyạca nchuhn, menạn vihca nạn ndih, rey Agripa, cạva che
tumacadino ne deh nunde quendihco se che co dirún nạn cạca che dechúh,
27 te rạhcó te dín ạma vedenine ndete che dechúh ạma preso che nde hua
dirún deh nunde quendihco se.

26

Chihnevan rey Agripa yahn Pạblo

1 Tuhme rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Co cahme.
Chenihyon Pạblo tạh ye, ne rạhn ye:
2 —Rey Agripa, ạma ndah ro yáhn che co cạhmá nạn ne yahn nducuahn
che rica nunde sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel yáhn,

3 te ndih ne, a devano ne nducuahn costumbre yahn nuhn, ihyan nación
yahn Israel mạn, yahn che ndeh cuạn ndi nuhn mạn. Chemin che ricá ndih
che din chahtino ne yahn nducuahn che cạhmá.

Nduhcạ che din Pạblo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

4 'Nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, ndihche ye nduhcạ che
quechicá yạn vạcó mạn, yạn Jerusalén mạn, nde ro che lihn u.
5 Ndete che nahn ye ne, co cạhma ye te nde ro che chihtá ne, chinducó
partido yahn fariseo, partido min che tahque yudo vederihquentiyon yahn.
6 Mạn ne, cuhnde cạde yáhn, te ritahnó che va che ndedetuhche Dendiohs
tenạhn nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn nuhn.
7 Nducoyạca ihyan, nduh che ndichio ndạta yahn Israel ne, ritahno ye
che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye, ne chemin che, nde ro nde rạhn,
redinahn ye che rihquentiyon ye mạn, rendeva ye yavenạn ye numacuahn
chedave yahn ye mạn. Rey Agripa, mạn ne, a yahn che tihcạ ritahnó che va
che conahn ndudo min che rica nunde sạhn chahn yáhn.
8 ¿Dehco che hua ritahno nchuhn che Dendiohs va che ndedetuhche ye
tenạhn?

Nduhcạ che din tạn Pạblo ro menạn me, nahn cạhno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

9 'Ro menạn me ne, ndedecadinó che va che din tạ́n nduco ihyan che
ritahno ye Jesucristo yahn yạn Nazaret,
10 ne tihcạ din tạ́n nduco ihyan chahn yạn Jerusalén. Chidocuyạn ndinạn
ne, dirun ye ạma cạca, te ye u cạva che cuíh ihyan vạcoyạhn, ne chíh ạma
yạhn ihyan che ritahno ye Jesucristo. Cuahn che rihno ye ạma cha ihyan
chahn ne, namin nducó ri dạma ndudo yáhn nduco ye.
11 Ạma ndeh yune cạh ríhn ihyan chahn cạva che cạhcomạn ye che
ritahno ye Jesucristo. Tihcạ redín nduh yạn nduh yạn chete yạco, te ạma
din tạ́n nduco ihyan chahn che nde tạma nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 'A ntiyon min cháhn yạn Damasco, ndá cạca che te chidocuyạn ndinạn
chahn u.
13 Ndih rey, cuihcovan ndah ne. Nạn inguiyạhn, cuahn che quenun yuné,
cuáhn ne, u nduco sạhn che nducó, ndihchero nuhn ạma dave che chica
nạn ro, che tahque yudo ro che co yạhn che quendihco nạn ro, ne chiya
chihto nạn nuhn.
14 Chera nducoyạca nuhn ndiyạhn, ne chihneván ạma ndudo devạco
yahn mán, che rạhn: "Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?
Che tihcạ redin ne, nduhcạ redin itenine che renun yah mạn te ite, renun te
yạhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite."
15 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih ne?" Ndahconan Dihvo vo, ne
rạhn ye ri ye u: "A u che Jesucristo che redin tan nducó.
16 Cuenecuen, te chihnde ró nan cạva che din ntiyon yáhn. A tendạhnún
di cạva che cuacotohn ndudo yáhn che ndihchero u mạn ro cuh. Mạn va ca
che ndihchero u, ne tihcạ cuacotohn ndudo yahn chemin.
17 Ndedeváhn di tạh ihyan nación yahn Israel mạn, tạh ihyan nación
chenạhn mạn, te vạn ihyan chahn dechúh di,
18 cạva che cacuehn ihyan, ne hua quendi ye vedetundo yahn ye mạn,
hua quendi ye, dinahn ye che rihquentiyon chundah mạn. Ate quendi ye
vededevano mạn, dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn.

Namin cotahno ye u, ne nduco chemin ne, ndąca ye vederenchahco yahn
nunde yahn ye, ne cuahtenan ye dąma nduco ihyan yahn Dendiohs."

Dinahn Pąblo ndudo che chihnevan ye

19 'Rey Agripa, hua chacotąhn ndudo che chica vahchetero, chihnevą́n,
20 te cahndudó ndudo min nąn ihyan yąn Damasco mąn, nąn ihyan yąn
Jerusalén mąn, nąn ihyan che vate ye numachahte estądo yahn Judea mąn,
nąn ihyan che vate ye nación chenąhn mąn. Riyąhvé ihyan chahn che nto
ino ye nunde yahn ye mąn, che cuah ye Dendiohs mąn, che ndąhcą
cuahtenan ye cąva che cąhco ro ye che a nto ino ye mąn.
21 Yahn che tihcą redín ne, sąhn nación yahn Israel ne, tumangąn se u
min chete yąco chahte, nahn cąhno se u.
22 Ate rinan Dendiohs u, ne nde meniyon riquendí rahndudó ndudo yahn
ye nąn nducoyąca ihyan, ihyan nąhn mąn, ihyan chevąh mąn. Ndudo che
din Dendiohs che dirun ihyan profeta mąn, Moisés mąn, yahn che va che co
ne, a ndudo min no che rahndudó.
23 Rahndudó che a va che chuhrihn ihyan min che a va cąde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuihno che coh ye ne, ihyan min menąn
vihca va che ntuche ye vąn tenąhn, cąh ye ndudo ihyan nación yahn nuhn
mąn, ihyan nación chenąhn mąn, che ndevahn nducoyąca ihyan che
cotahno ye ihyan.

Nahn Pąblo che cotahno rey Agripa

24 Cuahn che tihcą rąhn Pąblo, che rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:
—Pąblo, ¡luco ri di!, yahn che ąma rehn.
25 Ate ndahconan Pąblo:
—Festo, che ąma renevahnecún ndih, hua dehve luco u, te che renté,
rihnevan nchuhn ne, demąn ndudo cuąco.
26 Ngą rey Agripa, a devano ndah ye dehtenduh che tuhchan. Chemin che
nde hua rá cudądo, renté nąn ye. A devano cuącó te namin ihyan cuh ne, a
devano ye nducuahn dehtenduh che tuhchan, te nąn nducoyąca ihyan
chinahn.
27 Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan
profeta ne? U devanó te ritahno ne.
28 Rąhn Agripa ri ye Pąblo:
—Nduco tah cuahn ne, din che cotahnó Jesucristo.
29 Tuhme rąhn Pąblo:
—Nduco tah o nduco ndeh ąma ndąhcą ndete che cuahnecun Dendiohs
che ndih nduco nducoyąca ihyan che vate ye muhn, rihnevan ye che rą́hn,
cotahno nchuhn Jesucristo nduhcą che ritahnó. Namin ąma ndąhcą ndete
che hua cuahnecun Dendiohs che co nchuhn preso nduhcą u.
30 Chihno rąhn Pąblo chemin ne, rey me mąn, Berenice mąn, gobernador
mąn, nducoyąca ihyan che vate ye min mąn ne, necuan ye,
31 cuahn ye ąma lądo, ne rente ye yahn Pąblo vąn mąn ye nduco vih:
—Sąhn tih ne, dehve quendihco se nde ąma nunde cąva che coh se, nde
huane cąva che conun se vącoyąhn.
32 Agripa ne, rąhn ye ri ye Festo:
—Ndete che hua chica se che techecąde emperador yahn se ne, co ntąhte
vo sąhn.

27

Dechuh ye Pąblo yąn Roma

1 Cuahn che a chihnde cạde che dechuh ye Pạblo yạhn yahn Italia ne,
chinduco nuhn ihyan. Ạma capitán che duche se Julio, che ndi cuande se
batallón che duche Augusto, ndondạ tạh se Pạblo nduco te neve preso che
va che cạhn se.
2 Chahtenun nducoyạca nuhn ạma bạrco yahn yạn Adramitio che a va
yạn che nạhn yạhn yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn
yạn Tesalónica, yạhn yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn.
3 Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Sidón, ne nducote Julio ne, renevahnecun
se Pạblo ne, cạh yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye
mạn, che conan ihyan chahn ihyan mạn.
4 Cuahn che chica nuhn yạn Sidón ne, chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre,
quenan lạdo tạh cueh nuhn, te cuahn nạn che cuahn nuhn rechi yuhne.
5 Chuh dạma nuhn yạhn yahn Cilicia mạn, Panfilia mạn, ne ndạ nuhn yạn
Mira, yạhn yahn Licia.
6 Min ndạca capitán me ạma barco yahn yạn Alejandría che cuahn yạhn
yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn
cuahn nuhn.
7 Chihno ndeh ro ne, a conunde ndạ nino bạrco me yạn Gnido, te ạma
rino cuahn. Nducote ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn ne, tahque ndah
che chuh nino yạn Salmón, ne chaconduto nan yạhn yahn Creta.
8 Ạma conunde chuh bạrco me numacuahn chihto nuniyạhn nde ndạ
ạma cuạn nino yạn Lasea nạn che duche Buenos Puertos.
9 Ạma ndeh ro chinda, ne ạma cạhnda che cuahtechica ca bạrco nạn
nuniyạhn, te a cochi nino ro iche. Chemin che yạhve Pạblo nducoyạca
ihyan che chenun ye min,
10 ne rạhn ye:
—Nchuhn combiero, devanó te ạma cạhnda ndete che quendi vo cuhn
vo, te denda vo bạrco cuh nduco chede che nda. Nde mạn vo ne, cạhnda
yuhn vo.
11 Ate capitán me ne, tahque tumacạh ca ye yahn sạhn che yahn se bạrco
me mạn, sạhn ndinạn che ricạhca mạn, che co che rạhn Pạblo.
12 Nducote yạn min ne, hua ndạhcạ che cuahtenan ihyan ro iche ne,
nducoyạca ihyan chahn ne, nahn ye che ndạca nuhn min, ndete che co ndạ
nuhn Fenice, ạma yạn, yạhn yahn Creta che rendihche cuạco cuạhn nạn
Africa, cạva che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ạma ri yudo nạn nuniyạhn

13 Ạma ro ne, canạn quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco
dạma ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yạhn yahn Creta.
14 Ate huane rạhn me ne, canạn ạma dito rano yuhne tạn, rahn nạn bạrco
me.
15 Nducote hua recạh yune yuhne tạn me che cạhn bạrco cuạhn nạn che
nahn nuhn ne, tahque ndah chihcomạn nuhn che quenda cuạhn nạn che
nahn.
16 Chuh nuhn nino nạn ạma yạhn lihn che duche Clauda nạn che ametah
nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tạh ihyan chahn indu lihn che
rendạ bạrco,
17 ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo bạrco me cạva che hua
condan. Nino min va ạma cuạn nạn che duche Sirte, nạn che hua yạno
nune, ne vạh ye che min cuan bạrco me. Chemin che ndedevah ye tino tu
che quendihco nạn yạhn yahn bạrco me cạva che hua cạhn min.
18 Tạma ro me ne, quendi ca rano yuhne tạn me, ne chihtera ye chede che
nda bạrco me vạn nuniyạhn.

19 Chihno ino ro min ne, chihtera ye nde a̱ma ndeh na̱n dehtenduh yahn ba̱rco me.
20 A a̱ma ndeh ro che nde ya̱hn nde iyon hua rendihchero nuhn, ne a min cuihno coh nuhn che ra̱hco nuhn, te a̱ma riquendi ri yudo.
21 Chihno ndeh ro che hua reh nuhn ne, chandi Pa̱blo menda̱hn, ne ra̱hn ye:
—Combiero, ndete che dinahn nchuhn che ráhn ro che chenan vo ya̱hn yahn Creta ne, hua chica vo min, ndere chinda dehtenduh.
22 Ma̱n ne, hua dehve ra̱hco nchuhn, te andahre conda ba̱rco, ate nde a̱ma vo ne, hua dehva co yuhn vo.
23 U ne, devanó chemin, te icuino ne, Dendiohs yáhn che redín ntiyon yahn ye ne, dechuh ye a̱ma ángel yahn ye,
24 ne ra̱hn ye ri ye u: “Pa̱blo, hua dehve rahque, te va che nda na̱n emperador yahn Roma, ne ca̱va di ne, ndedevahn Dendiohs nducoya̱ca ihyan che chenun ye ndoque chete ba̱rco.”
25 Combiero, ca̱h ya̱n nchuhn chedave yahn ne, te u ne, devano cua̱có te Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne conahn nduhca̱ che ra̱hn ángel me.
26 Ate ba̱rco ne, va che ca̱hna̱n na̱n ya̱va.
27 Riquenda muhn riquenda min yuhne ba̱rco me, ne chihno o ndate ne, rechuh a̱ma cua̱n na̱n che duche Adria. Na̱n ma̱hn ya̱n ne, checadino sa̱hn che reca̱hca ba̱rco me che a nino va ya̱hn cuma.
28 Deca̱de se va̱n nune me a ya̱no ca, ne ri ndico ntihyon a̱ma metro. Tah cuahn ca̱na na̱n ne, deca̱de tun se, ne ri ndico ndache metro.
29 Nducote va̱h se che ca̱hna̱n ba̱rco me na̱n ya̱va ne, ndedevah se nduco ihyo cun cu che duche ancla cua̱hn ca̱h ba̱rco me, ca̱va che ametah co ca̱hn ca, ne chahtenan rino se, a̱ma rendedecadino se nde chi dave.
30 Numanahmin ne, sa̱hn che rica̱hca ba̱rco me ne, nahn ca̱no se, ndedevahn se sa̱hn. Chemin che cana̱n ndedevah se indu me, redin ca̱ se che nahn ndedevah se ta̱ma te o cu cua̱hn tin ba̱rco me.
31 Ate ra̱hn Pa̱blo ri ye capitán me nduco sanda̱do chahn:
—Ndete che ca̱no sa̱hn chuhn ne, nchuhn ne, hua co ndevahn ne.
32 Tuhme chihca sanda̱do chahn ihyo che nechiche indu me ne, chenda̱h nun va̱n nune.
33 Cuahn che a nahn co dave ne, ra̱hn Pa̱blo ri ye nducoya̱ca sa̱hn chahn:
—Nda̱hca̱ che cheh nchuhn, te a o ndate che nde hua reh ne nde hua rahteya̱do ne.
34 Cocheh nchuhn mare tah ca̱va che cocha ne, ca̱hca ne nune. Hua dehve ra̱hco ne, te hua dehva co yahn ne.
35 Chihno ra̱hn ye chemin ne, cheta̱h ye pa̱n, ne neca̱h ye nundihve cuahn Dendiohs na̱n nducoya̱ca sa̱hn chahn, ne ndeh ye cana̱n reh ye.
36 Tuhme chavi tah veder̲a̱n yahn sa̱hn chahn, ne namin cheh se.
37 Va̱n nducoya̱ca nuhn che chenun nuhn chete ba̱rco me ne, ri nuhn o ciento quenan ino raco ntihyon a̱ma ihyan.
38 Chihno che cheh sa̱hn chahn tah ne, chihtera ca se trigo ca̱va che nda̱h cah nduh ba̱rco me.

Chehchenun ba̱rco va̱n nuniya̱hn

39 Cuahn che a chi dave me ne, hua nchana̱n sa̱hn rica̱hca ba̱rco chahn ti ma̱n che chenun se. Ate china̱n se a̱ma reche nuniya̱hn che a ro ya̱hndute numa chihto. Tuhme chihquino se che caca̱hca se ba̱rco me, ndete che co nda̱ min.

40 Chihca se ihyo yahn ancla chahn, nuhnde cạva bạrco me. Ndạhco cạva
se indu che ricạhca bạrco, ne cuahn che ndedecạ yạco se tino tu che
rendihco tin yạhn yahn bạrco ne, canạn rica, cuahn cuạhn nạn va reche
nuniyạhn.
41 Ate ndạ bạrco me ạma cuạn nạn che rentạhn nun vih nune, ne cạhnạn
nạn yạva. Min chihnde chiche, ne nducote ạma rahn nune cuạhn vedạme
ne, chihno chendan.
42 Tuhme ntuhno sandạdo chahn che cạhno se sạhn preso cạva che hua
cạno nde ạma se.
43 Ate capitán min ne, nducote hua nahn se che coh Pạblo ne, hua cạh
yune se che tihcạ din se. Chihquentiyon se che nducoyạca sạhn che ri se
nune ne, cạhca se nune, cạhn se nạn yạhn cuma,
44 ne sạhn chenạhn ne, nạn irahno mạn, cheyahn bạrco mạn, cạhn nduco
se. Nduco tihcạ ne, ndevahn nducoyạca nuhn.

28

Quenan Pạblo yạhn yahn Malta

1 Cuahn che a ndạ nuhn yạhn min ne, checadino nuhn che Malta duche.
2 Ihyan che vate ye min ne, ạma nevahnecun ye nuhn, ne chihco ye ạma
vạcoyạhn chahte cạva che necạh ihno nuhn, te ạma iche mạn, ạma ran co
mạn.
3 Pạblo ne, renedin dạma ye duniyạhn cuma, ne cuahn che rih ye
vạcoyạhn ne, quendạh ạma cu tạn yahn ihno yahn vạcoyạhn, ne cạh te tạh
ye.
4 Cuahn che ndihche ro ihyan yạhn min che quendihco raco cu me tạh
Pạblo ne, rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Sạhn tih ne, co sạhn rihno ihyan se, ne andahre ndevahn se vạn
nuniyạhn, ate tạh Dendiohs ne, hua ndevahn se.
5 Ate chihde Pạblo tạh ye, ne chendạhnun cu me vạcoyạhn, ne hua dehva
chi yahn ye.
6 Nducoyạca ihyan chahn ne, chenan rino ye che condito Pạblo, o adenạn
no condạh ye, coh ye. Ate cuahn che a chi ndeh ura che chenan rino ye ne, a
hua dehva chi, ne ndahcorun ye che rendedecadino ye, ne rạhn ye te Pạblo
ne, Dendiohs ye.
7 Nino min va yạhn yahn ạma ihyan che duche ye Pulio. Ihyan min ne,
ndinạn ye yahn ihyan chahn. Ạma nevahnecun ye nuhn numacuahn
vedeyeno, ne chahtenan nuhn vạco ye ino ro.
8 Chida Pulio ne, quendite ye, ndi ye cah ihno mạn, cah yun mạn. Chahn
Pạblo, chendihchero ye ihyan, ne chihno covạh ye ne, nahn tạh ye ihyan
min, ne ndo yahn ye.
9 Checadino ihyan yahn chemin, ne ndo dạma ihyan cah che vate ye yạhn
min, ne namin ndoyahn ye.
10 Ạma nevahnecun ihyan yạhn min nuhn, ne te ye nducuahn dehtenduh
che cochihve yahn nuhn cuahn che ndạca nuhn min.

Ndạ Pạblo yạn Roma

11 Chihno ino iyo ne, chahtenun nuhn chete tạma bạrco yahn yạn
Alejandría che quenan min ro iche. Bạrco min ne, nda ạma bandera nạn
che nentạva se Cástor nduco Pólux, che rivahn dendiohs yahn sạhn che
ricạhca bạrco.
12 Ndạ nuhn yạn Siracusa, ne min chahtenan nuhn ino ro.

13 Chica nuhn min, quendi nuhn numa chihto nuniyąhn nde ndą nuhn yąn Regio. Tąma ro me ne, rano yuhniyąhn, ne chihno o ro ne, ndą nuhn yąn Puteoli.
14 Min ntąca nuhn yąhn dihno vo, ne rąhn ye nduco nuhn che cuahtenan nuhn nduco ye. Chahtenan nuhn ąma ndate, tuhme cuahn nuhn yąn Roma.
15 Dihno vo che vate ye yąn Roma ne, checadino ye che ndą nino nuhn, ne ndą ye, chendi yune ye nuhn ąma cuąn nąn che duche Tres Tabernas. Nąhn ye ne, ndą dąma ye nde ndihve che duche Foro de Apio. Cuahn che ndihchero Pąblo ihyan chahn ne, cąh yąn ye chedave yahn ye, ne necąh ye nundihve cuahn Dendiohs.
16 Cuahn che ndą nuhn yąn Roma ne, necąh capitán me preso chahn tąh ihyan ndinąn yahn sandądo che redin cudądo min. Me Pąblo ne, cąh yune ye che nuhn ye ąma vah nąn che conun ye, ne nduco ye ąma sandądo che redin se cudądo ihyan.

Rahndudo Pąblo Ndudo yahn Dendiohs yąn Roma

17 Chihno ino ro che ndą nuhn ne, din dąma Pąblo nducoyąca ihyan nąhn, ndąta yahn Israel, che vate ye min yąn Roma, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn dihnó, u ne, nde ąma nunde hua quendihcó nąn ihyan nación yuhn vo Israel, nde hua rahcotąhn costumbre che chihco ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre che tihcą ne, din ye preso u min yąn Jerusalén, ne necąh ye u tąh ihyan ndinąn yahn Roma.
18 Ihyan ndinąn chahn ne, techecąde ye yáhn, ne nducote ametah nde ąma nunde yáhn cąva che cąhcantiyon ye che cóh ne, nahn ntąhte ye u.
19 Ate ihyan nación yuhn vo ne, hua cahnecun ye. Chemin che a cąde chicá che techecąde emperador yáhn, andahre metah nde ąma nunde che cąh ihyan nación yuhn vo.
20 Mąn ne, din dąmá nchuhn cąva che ndihche vih vo mąn, cąva che nte cuandé nchuhn dehco che nchiche cadena cuh u mąn. Nchiche cadena cuh u, te ritahnó che va che conahn ndudo che te Dendiohs, checadino uvo, ihyan nación yahn Israel.
21 Tuhme rąhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Nde ąma cąca che dirun ihyan estądo yahn Judea yahn dehtenduh che redin ne, ametah ndą tąh nuhn. Namin nde ąma dihno vo che rica ye min, rendą ye muhn ne, hua chihngą rąhn ye yahn ne.
22 Ate nahn cahnevan nuhn deh cąhma ne, te a numacuahn no ne, tąn ihyan yahn vederihquentiyon ra che ritahno nchuhn.
23 Tuhme chihco ye ąma ro, ne ąma yąhn ye ndo dąma ye vah nąn che quenun Pąblo, ne numa ro cahndudo ye yahn vederihquentiyon che ndąhco cąde Dendiohs. Rahndudo ye ley che dirun Moisés mąn, ndudo che dirun profeta mąn, ne nahn ye che conahn ihyan chahn yahn Dihvo vo Jesucristo.
24 Nąhn ihyan chahn ne, chitahno ye, ne nąhn ye ne, hua chitahno ye.
25 Nducote nąhn ye ne, hua quenan ino ye ne, necuan ye che nahn nąhn ye. Tuhme rąhn Pąblo ri ye ihyan chahn:
—A ndąhcą ndudo che cąh Vaco Ndah yahn Dendiohs, cahndudo ihyan profeta Isaías, chihnevan ihyan ndico yuhn vo:
26 Cuehn, cuahndode nąn ihyan sih tuhcą:
“Cuahn dąma rihnevan nchuhn, ate hua renahn ne.
Cuahn dąma rendihche ro ne, ate hua renchanąn ne,
27 te nedin cheche mąn ne chedave yahn ne.
Hua redinahn ne mąn, hua rihcovan ne mąn,

hua renahn ne mạn, hua rento ino ne nunde yahn ne mạn.
Chemin che hua renchahco Dendiohs cạva ne."
28 Mạn ne, cadino nchuhn te cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn. Ihyan chahn che cuạco ne, cạhcovan ye, ne ndedevahn Dendiohs ihyan.
29 Cuahn che chihno rạhn Pạblo tihcạ ne, conạhn ihyan chahn, quenan ạma ndeh rente ye nduco vih, te chi tạn ye yahn ndudo min.
30 Pạblo ne, quenan ye min o nduyo, quenun ye vah nạn che tumanan ye, ne nevahnecun ye nducoyạca ihyan che rahn ye, rendihchero ye ihyan.
31 Rahndudo ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ne nde ạma ihyan ne, hua din vạhche ye yahn ye.

CAQA CHE DIRUN SAN PABLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN ROMA

1 U Pablo, che tendahnun Dendiohs u, che dín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo man, che co apóstol man, che cuahndudó ndudo ndah yahn ye
man ne, dirún caca cuh yahn ne.
2 Yahn ndudo ndah min ne, a chihco cade Dendiohs nan Ndudo ndah
yahn ye nde a rahn me, dirun ihyan profeta yahn ye.
3 Ndudo ndah min ne, rahn yahn Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che chihndeyan ye van ndata yahn David.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
ntuche ye van tenahn, ne nduco chemin chihnde ro che Daya Dendiohs
ihyan.
5 Che cuande yahn ihyan min ne, din yahino Dendiohs nuhn, ne a
tendahnun ye nuhn che co nuhn apóstol, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye
van ihyan nducuahn nación, cava che nevahnecun ye, ne cotahno ye.
6 Van ihyan chahn ne, nchuhn che a nedin yahn Dihvo vo Jesucristo
nchuhn, ne nduco ne ndi cuande ne, te a tendahnun Dendiohs nchuhn.
7 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che yahino ye nchuhn, vate ne yan Roma
ne, dechúh caca cuh yahn ne. Chido vo Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo
man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.

Pablo ne, nahn cahn ye yan Roma

8 Numachahte iyehnse ne, a chetuhn ndudo yahn nchuhn, nduhca che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Chemin che menan vihca che cuande yahn
ihyan min ne, renecáh nundihve cuahn Dendiohs cava ne.
9 Dendiohs, ihyan min che redín ntiyon yahn ye numa inó, rahndudó
ndudo ndah yahn Daya ye ne, devano ye che cuahn dama revah cava
nchuhn.
10 Ricá ihyan che atanoca nduh ne, cuahnecun ye che chí quendihcheró
nchuhn,
11 te ama nahn chí quendihcheró nchuhn, cava che dín che cuahtenan
cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne tahque
numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
12 Avane ne, náhn che necah yan ama tamo vo chedave yahn vih, yahn
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, ráhn rí nchuhn te ama ndeh yune nahn chí quendihcheró
nchuhn, ne cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, nduhca che
redín van ihyan nación chenahn, cava che din Dendiohs che co yahn ihyan,
cotahno ye dama nduco nchuhn. Ate nde meniyon ne, hua ri che chí.
14 A chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo u che cuahndudó ndudo ndah
yahn ye van ihyan yahn nducuahn nación, van ihyan devano man, van
ihyan tundo man.
15 Chemin che quenan inó che a nun cuahn chí van nchuhn che vate ne
yan Roma, cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

16 Hua ri cuihnán yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te chemin
che vederihquentiyon yahn Dendiohs, cava che ndedevahn ye nducoyaca

ihyan che ritahno ye, menạn vihca ihyan nación yahn Israel, namin ihyan nación chenạhn.
17 Ndudo ndah min ne, a vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a nạn
ndudo min rihco ro ye che renedin yahn ye nducoyạca ihyan che ritahno
ye, nduhcạ che a ndírun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Ihyan che ritahno ye
ne, ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedín yahn ye ihyan, ndevahn ye.”

Nunde yahn ihyan

18 Nahn che cotahno vo, te a devano vo che Dendiohs, ihyan min che va
ye vahchetero ne, din ye castigo yah nducoyạca ihyan nunde che
rahcotạhn ye yahn Ndudo yahn ye.
19 Hua ndạhcạ che tihcạ rahcotạhn ye, te a devano cuạco ye yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs, yahn che a mạn Dendiohs cạh ye,
checadino ye.
20 Nde ro che dendah Dendiohs iyehnse ne, a devano ihyan te ihyan min
che Dendiohs, ne quenan cuma ye vederihquentiyon cuahn dạma, te
tumacadino ye duh ihyan min, yahn dehtenduh che dendah ye. Chemin
che nde metah deh che cạhma ye, cạva che ndedevahn ye ihyan.
21 Andahre a devano ye che va Dendiohs, ate hua rendeva ye yavenạn ye,
nde hua renecạh ye nundihve cuahn ihyan. Tahque ndah ye ne,
rendedecadino ye yahn dehtenduh che nde hua richihve, nto ye ihyan
tundo.
22 Andahre ạma devano ye, che rạhco ye, ate nde hua renahn ye.
23 Ndotenan che ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn
dạma mạn, che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye mạn ne, rendeva ye
yavenạn dehtenduh che redendah mạn ye, rentạve ye ihyan iyehnse mạn,
ite che chenan cun cạh te mạn, yạhda mạn, cu mạn.
24 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan chahn, cạva che
quendi ye yune chihngạ yahn ye, cahtera ye vedecuihno yahn ye vạn mạn
ye nduco vih.
25 Ndotenan che quendi ye yune cuạco, ndeva ye yavenạn Dendiohs,
ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rendeva nducoyạco vo yavenạn ye
cuahn dạma mạn ne, quendi ye vederihncheh, rendeva ye yavenạn
dehtenduh che mạn Dendiohs dendah ye.
26 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye
nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye vedecuihno yahn ye. Ihyan ndạhta
ne, ndotenan che cahnevạco ye, cuahtenan ye nduco inchạhn ye ne,
rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
27 A namin no tun ihyan chạhn. Ndotenan che nuhn ye ndạhta yahn ye
ne, rihtera ye vedecuihno yahn ye, rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, ne
nduco chemin recạh rihn mạn ye ihyan, rihco yạn mạn ye castigo che va
che co ye.
28 Nducote hua chihco ye chedave yahn ye che nevahnecun ye Dendiohs
ne, chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye
vederendedecadino chihngạ yahn ye, cuahtendihco ye nunde.
29 A ndedecuihta mạn ye nducuahn nạn nunde, chendihco ye. Ndere
rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ndere
rahtechica ye mạn, chenan cuma ye vede idihya mạn, vedeve mạn, vedetạn
mạn, vederihncheh mạn. Cuahnde chende ye mạn, vate cạnda ye nduco
vih mạn, rihno ye vih mạn.
30 Chihngạ rạhn ye yahn vih mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn, hua
renevahnecun ye nde ạma ihyan mạn, redin yạde ye mạn, redin cun ye

mạn, rendededecadino ye demạn yahn dehtenduh che chihngạ mạn, hua renevahnecun ye indihte yahn ye mạn,
31 hua renahn ye mạn, hua redinahn ye ndudo yahn ye mạn, hua renan vạhino ye vih mạn, hua devano nchahco ye yahn vih mạn.
32 Andahre devano ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ihyan nunde ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye, ate riquendi ye rahtendihco ye nunde, nde tuno rendonan ye combiero yahn ye che dạma ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecạde ye numa cuạco

1 Nducote a devano nducoyạca ihyan che va che co ihyan nunde castigo ne, adecoduhno ihyan che rendạhchenan ye ihyan chenạhn ne, nde nạn che cạhma ye metah, te a dạma ri ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
2 A devano vo che dạma no redin Dendiohs castigo ihyan che rendạhchenan ye.
3 Nchuhn che rendạhchenan ne ihyan nunde chenạhn, ate dạma ri ne nduco ye ne, hua rạhco ne che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs.
4 Hua ducherino ne vedechahtino yahn Dendiohs mạn, vedeyahino chahte yahn ye mạn. A devano ne che quenan cuma Dendiohs vedeyahino nduco ne, te nahn ye che nto ino ne nunde yahn ne.
5-6 Ate nducote redin cheche ne chedave yahn ne, hua nahn nto ino ne ne, redecuihta ne nunde yahn ne. Mạn ne vedin ne, te techecạde Dendiohs yahn ne numa cuạco, ne va che co ne castigo. Ndạ ro min ne, techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, tunoca che nedin ye ndahtenan ye iyehnse.
7 Ihyan che chahtino ye, redin ye che ndah mạn, chenan ino ye che quendạh yavenạn ye mạn, che ndeva Dendiohs ihyan mạn ne, a ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
8 Ate ihyan che cạnda tin ye mạn, che rahcotạhn ye yahn ndudo cuạco mạn, che riquendi ye yune chihngạ yahn ye mạn ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo yah ihyan.
9 Nducoyạca ihyan nunde yahn nducuahn nación, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, chuhrihn ye, din Dendiohs castigo ihyan.
10 Me ihyan nducuahn nación che din ye che ndah, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, ạma ndah ro yahn ye mạn, ndeva Dendiohs ihyan mạn, dín ye che ndạhcạ cuahtenan ye mạn.
11 Tihcạ, te Dendiohs ne, quendihconahn retechecạde ye.
12 Nducoyạca ihyan che chendihco ye nunde, che nde hua devano ye ley che dirun Moisés ne, ndiyu ley min che cạhcantiyon castigo che co ye, ate va che co ye castigo. Namin nducoyạca ihyan che a devano ye ley min, ate chendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nduhcạ che rihquentiyon ley min.
13 Tihcạ, te atenạn ihyan che redinahn ye ley min, che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndiyu ihyan che ndere rihnevan ye.
14 Cuahn che ihyan nación chenạhn, che nde hua devano ye ley min, redin ye nduhcạ che rihquentiyon ne, a ndero ndi che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, andahre hua devano ye ley min.
15 Nạn nducuahn che redin ye ne, rihco ro ye che anduhnecạ ndete che renevahnecun ye ley min. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che cuahtendihco ye nunde, ne va che co ye castigo. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che hua co ye castigo, yahn che rạhco ye che hua chahte nunde yahn ye.

16 Nda ro yahn ne, quenan cuma che cahcantiyon Dendiohs che techecade Dihvo vo Jesucristo nunde yahn nducoyaca ihyan, nde nducuahn nunde che chahtendihco ye cuahn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel

17 Nchuhn ihyan nación yahn Israel, hua dehva co yahn ne, che rahco ne, te ndichahtino ne ley che dirun Moisés. Redin yade ne, rahco ne che yahn Dendiohs nchuhn.
18 A devano ne deh che nahn ye che dinahn ne che rahco ne, ne nducote chahn ne ley min ne, rahco ne che devano tendahnun ne cha che ndah van dehtenduh che redin ne.
19 Numacuahn vedeyade chenan ino ne che devano cacuahn ne ihyan tundo. Rahco ne che ama devano cah cuande ne ihyan tacá co tuno ye nan Dendiohs.
20 Rahco ne che ama devano cacuahn ne nde ihyan che hua renahn ye man, nde checahya man, te a nchuhn che va tah ne vededevano man, ndudo cuaco man, nan ley che dirun Moisés.
21 Tuhme nducote ama devano cacuahn ne, che rahco ne, ¿me dehra cuande che hua redinahn man ne? Nducote rahndudo ne che hua din duco ihyan, ¿me dehra cuande che reduco man ne?
22 Nducote rahndudo ne che hua din duche yahn ihyan che a nihnevaco ye, ¿me dehra cuande che redin duche yahn man ne che a nihnevaco ne? Nducote rahndudo ne che hua ndeva ihyan yavenan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, ¿me dehra cuande che reduco ne dehtenduh che rigonun chihve che va chete yaco yahn ihyan chahn?
23 Nducote ama redin yade ne che devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me dehra cuande che duche rino ne ihyan, hua redinahn ne che rihquentiyon ye?
24 Nduco che tihca redin ne ne, a tan renun cah nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: "Ihyan nación chenahn ne, a cava che duhtuno ihyan nchuhn che chihnga rahn ye yahn Dendiohs."
25 Che chenan seña nchuhn ne, tacá hua, richihve yahn ne ndete che redinahn ne ley che dirun Moisés. Ate nducote hua redinahn ne ne, a ndere chenan seña me nchuhn.
26 Me ihyan nación chenahn ne, ndete che redinahn ye che rihquentiyon ley min ne, redin yahn Dendiohs ihyan, andahre hua chenan seña ihyan.
27 Ihyan che redinahn ye ley min, andahre hua chenan seña ihyan ne, ndahco ndiya ye nchuhn che nde chenan seña nchuhn man, nde devano ne ley min man, ate hua redinahn ne.
28 Ndiyu che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenan seña nchuhn man, che cochihve yahn ne cava che nedin yahn Dendiohs nchuhn,
29 te atenan ihyan che numacuahn chedave yahn ye renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs man, redinahn ye man, renedin yahn Dendiohs ihyan. Che cochihve yahn ne ne, che nedin yahn Dendiohs nchuhn, ndiyu che nevahnecun ihyan iyehnse nchuhn.

3

1 Nducote tihca ne, co vate nchuhn che rahco ne che tahque ndah ro yahn ihyan nación chenahn, che co nchuhn che ndata yahn Israel nchuhn man, che chenan seña nchuhn man.
2 Ate tahque ndah ro yahn nchuhn, te a tah ihyan ndico yahn ne, chihco Dendiohs Ndudo yahn ye.

3-4 Andahre ạma yạhn ihyan chahn hua dinahn ye yahn Ndudo min, ate
ndiyu cạva chemin che ndạca dạma Dendiohs yahn ndudo yahn ye che cạh
ye, te ihyan min ne, redinahn ye ndudo yahn ye, andahre nducoyạca ihyan
hua redinahn ye. Tihcạ ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Nducuahn che redin Dendiohs ne, ndah.
Chemin che nde hua co cạhma nunde ihyan yahn ye.
5 Co vate nchuhn che rạhco ne te nạn nunde yahn ne rihnde ro che ạma
ndah Dendiohs, ne hua redin yahn che din ye castigo nchuhn cạva nunde
yahn ne.
6 Ate hua, te Dendiohs ne, a numa cạ ndah ihyan ye. Ndete che hua tihcạ
ne, nde hua co techecạde ye yahn ihyan nunde.
7 Ndete che nạn nunde yuhn vo tahque ndah cuhnde ro che ạma ndah
Dendiohs ne, nde hua quenan cuma che techecạde ye yuhn vo.
8 Ndete che tihcạ ne, tahque ndah quendi vo nunde yuhn vo, te chemin
che cochihve. Vate nạhn ihyan che ndere rạhn ye che tihcạ rahndudo
nuhn. Ihyan chahn ne, redin yahn che din Dendiohs castigo ihyan.

Nducoyạca ihyan ne, chendihco ye nunde

9 Co vate nchuhn che rạhco ne che uvo, ihyan nación yahn Israel che
tahque ndah ihyan uvo vạn nducoyạca ihyan iyehnse. Ate hua cuạco
chemin, te nducoyạca ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn
mạn ne, quendihconahn chendihco ye nunde nduhcạ che a ndirun yahn ye,
10 nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Metah nde ạma ihyan che ndah ihyan ye.
11 Metah nde ạma ihyan che renahn ye.
Metah nde ạma ihyan che renecạhco ye Dendiohs.
12 Nducoyạca ye ne, chacondạh vedạme ye Dendiohs, quendi ye yune
chihngạ.
Metah nde ạma ihyan che runecạde ye.
13 Demạn ndudo chihngạ mạn, ndudo rihncheh mạn, ndudo rendih mạn,
rente ye.
14 Demạn che rạhva ye mạn, rạhn tạn ye mạn.
15 Nduco hua no rihn deh ne, rihno ye vih.
16 Nduh cuạn nạn che vatechica ye ne, redetohnan ye mạn, rihco ye
vedeyah mạn.
17 Nde hua rendạ yahn ye che ndạhcạ cuahtenan ye nduco vih.
18 Nde hua rendạ yahn ye che nevahnecun ye Dendiohs.
19 A devano vo te nducuahn che ndirun nạn ley che dirun Moisés ne, a
ndirun cạva che, nducoyạca ihyan che rihquentíyon ley min ihyan ne,
tumacadino ye yahn nunde yahn ye, nde metah deh che cạhma ye ro che
techecạde Dendiohs yahn ye.
20 Ley min ne, nducote a chihnde atenạn cạva che co devano ihyan che va
nunde yahn ye ne, chemin che nde ạma ihyan hua co cạhma ye che ndah
ihyan ye nạn Dendiohs, andahre rạhn ye che redinahn ye.

Cạva che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

21 Ate mạn ne, a devano vo te ndiyu che quendi vo ley min che ndo yạn
Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo, te a mạn ye te ye, checadino vo tạcạ
che din ye, ne chemin ne, a ndirun nạn ley min mạn, nạn ndudo che dirun
ihyan profeta mạn.
22 Nducoyạco vo ne, cạva che ndo yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye
uvo ne, va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ, te dạma no rendihche
ye nducoyạco vo.

23 Nducoyaco vo ne, chendihco vo nunde, nde hua co cahmo vo che ndah
ihyan uvo nan Dendiohs.
24 Andahre hua co cahmo vo che ndah ihyan uvo nan ye, ate numacuahn
vedeyahino ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ndedevahn ye uvo. Man ne, a ndo yan ye nduco vo.
25 Dechuh ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye cava nunde yuhn vo, ne
che cotahno vo ihyan ne, ndaco vo vederenchahco. Che tihca din Dendiohs
ne, chihco ro ye che numa cuaco din chahtino ye yahn nunde che
chahtendihco ihyan ndico nde ro menan.
26 Namin chihco ro ye man ro cuh, che numa cuaco rendo yan ye nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renedin yahn ye ihyan.
27 Man ne, ametah din yade nchuhn che redinahn ne yahn ley min, te
atenan che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndo yan Dendiohs nduco ne,
nedin yahn ye nchuhn.
28 Tihca, te ráhn rí nchuhn te andahre hua nedinahn ihyan ley min, ate
nduco che cotahno ye ihyan min ne, ndo yan Dendiohs nduco ye, nedin
yahn ye ihyan.
29 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan iyehnse, ihyan nación
yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, ndiyu deman yahn ihyan
nación yahn Israel.
30 Tihca, te ama no Dendiohs, ne ihyan min ne, rendo yan ye nduco ihyan
nación yahn Israel man, ihyan nación chenahn man, renedin yahn ye ihyan
nduco che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
31 Che ritahno vo ihyan min ne, ndotenan che rendahco ndiyo vo ley min
ne, recah dito vo.

4

Nduhca che chitahno Abraham

1 A devano vo nduhca che din ihyan ndico yuhn vo Abraham.
2 Co rahco ihyan che nedin yahn Dendiohs ihyan min yahn che runecade
quenan ye iyehnse. Ate hua tihca,
3 te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhca: “Abraham ne, chitahno
ye Dendiohs, ne chemin che din yahino Dendiohs ihyan, nedin yahn ye
ihyan.”
4 Che renedihvo vo mozo yuhn vo ne, ndiyu vedevahino chemin, te
quendihco vo yahn ye.
5 Ate che rendo yan Dendiohs nduco ihyan nunde che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo, renedin yahn ye ihyan ne, chemin che cuaco ne, vedevahino,
ndiyu che quendihco ye.
6 Atihnocano tun che dirun David yahn ihyan che redin Dendiohs
vedevahino nduco ye, rendo yan ye nduco ye, renedin yahn ye ihyan.
7 Dirun ye tuhca:
Ama ndah ro yahn ihyan che rendaca ye vederenchahco cava nunde yahn
ye.
8 Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye castigo ihyan chahn.
9 Cuedevano nchuhn te vedeyahino yahn Dendiohs ne, ndiyu deman
cava ihyan che chenan seña ihyan, te namin cava ihyan che hua chenan
seña ihyan. A rahn vo che Abraham ne, nducote chitahno ye ne, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
10 Ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nde metah conan seña ihyan.

11 Dinoca chitahno Abraham, tuhme nedin yahn Dendiohs ihyan,
chihquentiyon ye che conan seña ihyan, cava che cuhnde ro che a nedin
yahn ye ihyan. Nduco tihca ne, tihyon yune Abraham nde ihyan che hua
chenan seña ihyan, che cotahno ye Dendiohs, cava che ndo yan Dendiohs
nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
12 Namin tihyon yune ye ihyan che chenan seña ihyan, che hua
cochahtino ye che chenan seña ihyan, te tahque ndah ye ne, cotahno ye
Dendiohs nduhca che chitahno man ye, ro che nde metah conan seña ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye

13 Dendiohs ne, cah ye ndudo yahn ye Abraham che co yahn ndata yahn
ye iyehnse, yahn che chitahno ye ihyan, ndiyu yahn che dinahn ye ley che
dirun Moisés.
14 Ndete che atenan ihyan che redinahn ye ley min che renedin yahn
Dendiohs ihyan ne, tuhme nde metah deh cuande che cotahno vo ihyan,
nde huane che cah ye ndudo yahn ye.
15 Ate hua tihca, te ley min ne, ndotenan che cahco ro che nedin yahn
Dendiohs ihyan ne, tahque ndah ne, rihco ro che din ye castigo ihyan
nunde. Me ndete che metah ley min ne, nde hua tumacadino vo che va
nunde yahn ihyan.
16 Chemin che, che ritahno vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyahino
renedin yahn ye uvo. Andahre hua ndi cuande vo van ihyan che va tah ye
ley min, hua dehve din yahn, te nduco che ritahno vo ihyan nduhca che
chitahno Abraham ne, renedin yahn ye nducoyaco vo. Nduco tihca ne,
riquendi vo yune yahn Abraham,
17 nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Ama yahn
ihyan quendi ye yune yehn, cotahno ye u.” Quendi vo yune yahn ye nduhca
che nahn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye ihyan che a ndih ye
man, rihco cade ye dehtenduh che nahn ye, ne rinahn man.
18 Abraham ne, andahre ametah vedechahtino che ndaca ndata yahn ye,
ate numacuahn vedechahtino chitahno ye che rahn Dendiohs nduco ye,
che ama co yahn ndata yahn ye.
19 Ro min ne, ametah vedechahtino yahn ye, te a ri ye tenduh ama ciento
nduyo, ne ihyan ndahta yahn ye Sara ne, namin a indihte ye. Avane ne, a
numaca hua rendaca daya ye. Ate nde nduco nduh ne, a chitahno ye ndudo
che cah Dendiohs ihyan.
20 Ndotenan che o vederendedecadino yahn ye ne, chitahno ye numa ino
ye ndudo che cah Dendiohs ihyan, ne ndeva ye yavenan ye.
21 Chichahtino ye numacuahn chedave yahn ye che Dendiohs ne, va
vederihquentiyon yahn ye che redinahn ye nducuahn ndudo yahn ye che
recah ye.
22 Chemin che nducote tihca chitahno ye Dendiohs ne, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
23 Che nedin yahn Dendiohs ihyan min ne, a ndirun nan Ndudo yahn ye,
ndiyu deman cava ihyan min,
24 te namin cava uvo, cava che tumacadino vo che nduco che cotahno vo
Dendiohs ne, ndo yan ye nduco vo, nedin yahn ye uvo. A ihyan min che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo van tenahn.
25 Che chihno ihyan iyehnse Dihvo vo ne, a cava nunde yuhn vo, ne che
ntuche ye ne, a cava che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.

5

Nduhca che ndo yan Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo

1 Nducote tihcạ ne, nedin yahn Dendiohs uvo mạn, ndo yạn ye nduco vo
mạn, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
2 A cạva Dihvo vo Jesucristo che din yahino Dendiohs uvo, nedin yahn ye
uvo. Mạn ne, numacuahn vedeyeno chenan ino vo che cuahtenan vo nạn
ye vahchetero.
3 Ndiyu demạn yahn chemin che ri yeno vo, te namin ri yeno vo yahn che
rechuhrihn vo. A devano vo te cuahn che rechuhrihn vo ne, rendạco vo
vedechahtino mạn,
4 cuahn che chenan cumo vo vedechahtino ne, riquendạh ndah vo mạn,
cuahn che riquendạh ndah vo ne, chenan ino vo Dendiohs mạn,
5 cuahn che chenan ino vo Dendiohs ne, hua dehve rạhco vo mạn. Hua
dehve rạhco vo, te Dendiohs ne, rihco ro ye vedeyahino chahte yahn ye
nduco vo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
6 Cuahn che ametah vedechahtino che ndạca ihyan vederenchahco cạva
nunde yahn ye ne, ro min niyon chih Dihvo vo Jesucristo cạva nducoyạca
ihyan nunde, nduhcạ che a chihco cạde Dendiohs.
7 Hua ndere ndạca ạma ihyan che cạhquino ye cạhco mendạhn ye ihyan
coh ye cạva tạma ca ihyan, andahre ndah ihyan ye.
8 Ate Dendiohs che cuạco, andahre ạma chendihco vo nunde, chihco ro
ye che ạma yahino ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, chih ye cạva che
ndedevahn ye uvo.
9 Mạn ne, nducote a nedin yahn Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan
min, chera yun yahn ye cạva nunde yuhn vo ne, a devano cuạco vo te a
ndedevahn ihyan min uvo, ametah che co vo castigo ro che techecạde
Dendiohs yahn ihyan nunde.
10 Tihcạ, te ro menạn cuahn che ri yudo yahn Dendiohs nduco vo, cạva
nunde yuhn vo ne, ndo yạn ye nduco vo yahn che chih Daya ye, nedihve ye
nunde yuhn vo. Mạn che a ntuche ihyan min mạn, che yạn Dendiohs nduco
vo mạn ne, tahque nun ndevahn vo.
11 Ạma yeno vo che ndo yạn Dendiohs nduco vo, din Dihvo vo Jesucristo.

Ejemplo yahn Adán

12 Cạva Adán ne, chihnde nunde muhn iyehnse cuh, ne cạva nunde min
ne, chihnde cạde che coh nducoyạca ihyan, te nducoyạca ye ne, chendihco
ye nunde.
13 Nde ro che metah cuhnde ley che dirun Moisés ne, ihyan iyehnse ne, a
ihyan nunde ye. Ate nạn che metah ley ne, nde hua duhva ra cuande nunde
yahn ihyan.
14 Andahre hua dạma nunde yahn ihyan nduhcạ nunde che chahcotạhn
Adán yahn Dendiohs, ate quendi chih ye, canạn nde ro min, nde ndạ ro che
quenan Moisés iyehnse. Cạva Adán ne, nducoyạca ihyan iyehnse ne,
chendihco ye nunde. Ate cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndạ ye
iyehnse adive ne, co ndevahn nducoyạca ye.
15 Cạva nunde yahn Adán ne, chendihco nducoyạca ihyan nunde. Ate hua
tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne
numacuahn vedeyahino, ndiyu demạn ndedevahn ye ạma yạhn ihyan cạva
che hua co ye castigo, ate namin din ye che co cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
16 Cạva nunde yahn Adán ne, va che co nducoyạca ihyan castigo. Ate hua
tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te andahre ạma chendihco ihyan nunde,
ate ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
17 Cạva nunde yahn Adán ne, va che coh nducoyạca ihyan. Ate hua tihcạ
vedevạhino yahn Dendiohs, te cạva Dihvo vo Jesucristo ne, nducoyạca

ihyan che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan ne, ạma ndah ro yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

18 Tuhme nducote quendihco Adán nunde ne, va che co nducoyạca ihyan castigo. Ate nducote ndạhcạ din Dihvo vo Jesucristo, chih ye cạva ihyan nunde ne, ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.

19 Tihcạ, te yahn che chahcotạhn Adán yahn Dendiohs ne, nducoyạca nducondi ihyan ne, chihndạnan ihyan. Ate yahn che dinahn Dihvo vo Jesucristo yahn Dendiohs ne, ạma yạhn ihyan, nedin yahn Dendiohs ihyan.

20 Ley che dirun Moisés ne, chihnde cạva che tahque cuhnde ro nunde yahn ihyan che co ro menạn, ne ạma chihnde ro che chendihco ye nunde. Ate nde nduco nduh ne, tahque quenan cuma Dendiohs vedeyahino,

21 ne andahre redin nunde yahn ihyan che co ye castigo, ate numacuahn vedeyahino ndo yạn Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

1 Nducote tihcạ ne, nde hua ndedecadino vo che quendi vo cuahtendihco vo nunde cạva che tahque cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco vo.

2 Ndiyu tihcạ che va che din vo, te a chihcomạn vo nunde yuhn vo, ne hua ndạhcạ che quendi vo.

3 Cuedevano nchuhn te che chedenune vo, cah vo Dihvo vo Jesucristo ne, nguahco yuhn vo che chih ye, chi cuande vo vạn ihyan yahn ye.

4 Tihcạ, cạva che nduhcạ che numacuahn vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min vạn tenạhn ne, namin uvo che a ndi i vo, nedin nunde yuhn vo ne, din ye che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde.

5 Tihcạ, te nducote nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo, chi cuande vo vạn ihyan yahn ye ne, namin din Dendiohs che ndo vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde nduhcạ che ndedetuhche ye ihyan min vạn tenạhn.

6 Din vo cuande che anduhnecạ ndete che a chenan yạh vo nduco Dihvo vo, cạva che cạhcomạn vo nducuahn nunde che chahtendihco vo ro menạn, ne hua quendi vo cuahtendihco vo.

7 Nduco tihcạ ne, anduhnecạ ndete che a chih vo, ne ạma yune no chihcomạn vo nunde yuhn vo.

8 Me nducote anduhnecạ ndete che a chih vo dạma nduco Dihvo vo Jesucristo ne, a chenan ino vo che conduco vo ihyan,

9 te a devano vo che a ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ametah ndaconan coh ye. Cạva ye ne, ametah vederih.

10 Me yahn che chih ye ne, ạma yune no chih ye cạva nunde yuhn vo. Ate ntuche ye, ne conạhn ye vahchetero. Mạn ne, va ye nạn Dendiohs.

11 Nduco tihcạ ne, din vo cuande, ne cạhcomạn vo nunde yuhn vo, runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn Dendiohs, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo.

12 Chemin che hua quendi vo cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde.

13 Hua cạhco vo chedave yuhn vo, cuahtendihco vo nunde, te tahque ndah ne, nduhcạ ihyan ra ne, va che cạhco vo chedave yuhn vo tạh Dendiohs cạva che runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye.

14 A ndevahn vo, ametah che cuahtendihco vo nunde, te ndotenan che
cạhcantiyon ley che dirun Moisés uvo ne, a rihquentiyon Dendiohs uvo,
redin yahino ye uvo.
15 Co vate ihyan che rạhco ye che nducote yahino Dendiohs uvo mạn, hua
rihquentiyon ley che dirun Moisés uvo mạn ne, a vatemạn vo, co
cuahtendihco vo nunde. Ate hua tihcạ.
16 A devano vo te ndete che cuanạn din vo ntiyon nduco ạma patrón ne,
va che dinahn vo che cạhcantiyon ye. A namin no tun ndete che cạhco vo
chedave yuhn vo tạh Dendiohs ne, va che runecạde cuahtechico vo nduhcạ
che nahn ye. Me ndete che cạhco vo chedave yuhn vo che quendi vo yune
yahn mạn vo ne, va che co vo castigo.
17 Nundihve cuahn Dendiohs, te nchuhn ne, andahre chahtechica ne
vedeyeno yahn mạn ne ro menạn, chahtendihco ne nunde, ametah tạma
nạn che co din ne ne, ate chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo,
chihco ne chedave yahn ne tạh ye.
18 A ndevahn ne, a chihcomạn ne yune chihngạ yahn ne, cạva che
runecạde cuahtechica ne.
19 Dirún ejemplo chemin chan cạva che co conahn ne. Ro menạn me ne,
chihco ne chedave yahn ne che quendi ne yune chihngạ, ne ca cuahn ca
cuahn nde tahque chihngạ redin ne. Ate mạn ne, nahn che cạhco ne
chedave yahn ne tạh Dendiohs, cạva che tahque runecạde cuahtechica ne
ro ro.
20 Ro menạn cuahn che quendi ne yune chihngạ, chahtendihco ne nunde
ne, va mạn ino ne, nde hua rendạ yahn ne che runecạde cuahtechica ne.
21 Nducuahn dehtenduh che chihngạ din ne ro min ne, hua chichihve
yahn ne, nde ri cuihnạn ne yahn. Avạne ne, a vate ne che co ne castigo.
22 Ate mạn che ndedevahn Dendiohs nchuhn, nchahco ye nunde yahn ne
ne, chihco ne chedave yahn ne tạh ye. Ạma cochihve yahn ne, te runecạde
cuahtechica ne, ne cuihno min ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn
ro.
23 Ihyan che rahtendihco ye nunde ne, va che co ye castigo, din nunde
yahn ye. Ate ihyan che ndichahtino ye Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn
vedevạhino, ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn
ro.

7

Nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés

1 Dihnó, nducote a devano nchuhn ley che dirun Moisés ne, a tumacadino
ne te rihquentiyon ihyan atenạn ro che vate ye iyehnse.
2 Condihche ne. Ạma ndạhta ne, rihquentiyon ley min che hua co tehche
te inchạhn te, cạhnevạco te nduco tạma chạhn. Ate ndete che coh inchạhn
te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon min.
3 Chemin che ndete che cuhnde te nduco tạma chạhn numanahn che va
inchạhn te ne, din duche yahn te che a nihnevạco te, condihco te nunde.
Ate ndete che coh inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon
min, ne co ndaconan cạhnevạco te, ametah condihco te nunde.
4 Dihnó, nduhcạ ndạhta che a ndih inchạhn te ne, tihchan vo nạn ley che
dirun Moisés, te nducote a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chih ye ndedevahn ye uvo ne, a chihno vederihquentiyon yahn ley min
cạvo vo. Mạn ne, a ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ne a ihyan
min che rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo vo nạn ntiyon yahn
Dendiohs.

5 Ro menạn cuahn che chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne,
andahre chihco ro ley min che chendihco vo nunde, ne va che co vo castigo,
ate quendi vo chahtendihco vo nunde.
6 Ate ley ndico me ne, chihno vederihquentiyon yahn cạvo vo. Mạn ne,
redin vo ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye.

Rạhn Pạblo yahn nunde yahn ye

7 Andahre tihcạ, ate hua co cạhmo vo che cạva ley min che rahtendihco
vo nunde. U ne, ndete che hua cạva ley min ne, nde hua chidevanó cha che
nunde. Nduhcạ vede idihya ne, a che a ndirun yahn nạn ley min che
chidevanó che nunde chemin.
8 A cạva ley min che tumacadinó che ạma quendihcó nunde yahn vede
idihya, ate quendí nduco vede idihya. Ndete hua cạva ley min ne, nde hua
tumacadino vo che va nunde yuhn vo.
9 Ro menạn cuahn che nde hua devanó ley min ne, va mạn inó. Ate cuahn
che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihcó nunde, ne ạma chi
ndạché cạva.
10 Ley min ne, a chihnde cạva che tihyon yune ihyan che runecạde
cuahtechica ye, ne quenan inó che ndạhcạ conán. Ate ndotenan che tihcạ
ne, chihco ro che ạma va nunde yáhn, ne ạma chi ndạché.
11 Quenan inó che ndạhcạ conán, ate chihncheh mán u, te hua chichá
dináhn nduhcạ che rihquentiyon ley min. Ạma chi ndạché, te cuahn dạma
redín dehtenduh che rihco yudo ley min yahn.
12 Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah.
13 Din che chi ndạché, ate hua co cạhma nundé yahn, te ley min ne, ndah,
ne atenạn che din ne, che chihco ro che chihngạ dehtenduh che dín.
Andahre tihcạ, ate chahcotạhn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mạn din
che ạma chi ndạché.
14 A devano vo te ley min ne, a Dendiohs che chihco ye, ate u ne, ihyan
nunde u, a ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde.
15 Nde mạn hua retumacadinó nduhcạ che redín, te ndotenan che dín
dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che hua ndah che
hua renan inó.
16 Nducote redín dehtenduh che chihngạ, che nde mạn hua renan inó ne,
retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn che rihco yudo yahn dehtenduh
che chihngạ.
17 Andahre hua nahn dín dehtenduh chemin chan, ate hua richá, ne
redín, rendihcó nunde.
18 Tihcạ, te vedeyeno yahn mạn ne, hua ndạhcạ. Nahn dín dehtenduh che
ndah, ate hua richá che dín.
19 Ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín
dehtenduh che chihngạ che hua renan inó.
20 Nducote redín demạn dehtenduh che hua renan inó, rendihcó nunde
ne, a ndero ndi che hua ndạhcạ vedeyeno yáhn.
21 Tihcạ rahno rí. Cuahn che ndedecadinó che nahn dín che ndah ne,
tahque nun rendạ yáhn che dín dehtenduh che chihngạ.
22 Andahre nahn dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
23 ate hua richa yáhn, te tahque nun rendạ yáhn che riquendí vedeyeno
yahn mạn, rendihcó nunde.
24 ¡Ạma vedín! ¿A va ihyan che co ndedevahn ye u yahn che ạma
quendihcó nunde ne?

25 Atenạn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye u.
¡Nundihve cuahn ihyan! Nduhcạ che a rạ́hn ne, nahn dináhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate hua richa yáhn, te tahque nun rendạ
yáhn che riquendí vedeyeno yahn mạ́n, rendihcó nunde.

8

Nduhcạ che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yahn ihyan iyehnse ne,
nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan, chihcomạn ye che rahtendihco ye
nunde, redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
ihyan chahn ne, a nchahco Dendiohs nunde yahn ye, ametah co ye castigo.
2 Tihcạ, te uvo che ritahno vo Dihvo vo ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs uvo, redin che rendo vo ihyan ra, ne ametah rahtendihco vo
nunde mạn, ndevahn vo yahn castigo che va che co ihyan nunde mạn.
3 Nducote ạma nahn cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, hua
chicha vo dinahn vo ley che dirun Moisés. Ate Dendiohs ne, ndedevahn ye
uvo, dechuh ye Dạya ye, ndo ye nduhcạ ạma ihyan iyehnse. Ihyan min ne,
andahre hua quendihco ye nunde, ate chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo.
4 Tihcạ din ye cạva che, uvo che a chihcomạn vo vedeyeno yahn mạn vo,
runecạde vatechico vo nduhcạ che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, co
dinahn vo che rihquentiyon ley min.
5 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, rendedecadino ye dehtenduh che chihngạ. Me ihyan che vatechica ye
nduhcạ che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rendedecadino ye yahn
vederihquentiyon yahn.
6 Ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, rendo ye ihyan ra, ne ndạhcạ rahtechica ye. Ate ihyan che
vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, quenan
cuma che din Dendiohs castigo ihyan.
7 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua ri che
dinahn ye.
8 Che tihcạ redin ihyan chahn ne, hua recạh yune ye che ndo yạn
Dendiohs nduco ye.
9 Ate nchuhn ne, ndete che cuạco che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn ne, hua vatechica ne vedeyeno yahn mạn ne, te redinahn ne che
rihquentiyon. Me duh che metah nedin yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua
quenun Vaco ye.
10 Ndete che quenun Vaco ye nchuhn ne, andahre ạma chendihco ne
nunde, ate ndo yạn ye nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.
11 Ndete che Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye
Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn, quenun nchuhn ne, numacuahn
vederihquentiyon min ndedetuhche ye nchuhn ndạ ro yahn.
12 Dihnó, chemin che quenan cumo vo che cạhcomạn vo vedeyeno yahn
mạn vo,
13 te ndete che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo
nunde ne, va che co vo castigo. Ate ndete che cochahtino vo Vaco Ndah
yahn Dendiohs, din che cạhcomạn vo vedeyeno yahn mạn vo ne, tuhme
runecạde cuahtechico vo.
14 Nducoyạco vo che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a
yahn ye uvo.

15 Che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo ne, ndiyu cạva che din vạh vo
ihyan nduhcạ che din vo ro menạn, te cạva che nedin dạya ye uvo. Che
rạhn vo yahn Dendiohs: “Ndih, Chida nuhn” ne,
16 a mạn Vaco ye rete che recadino vo che dạya ye uvo.
17 Me ndụcote a dạya ye uvo ne, ndeva ye uvo, cuahtenan vo dạma nduco
Dihvo vo Jesucristo vahchetero. Ndete che rechuhrihn vo mạn ro cuh
nduhcạ che chuhrihn Dihvo vo ne, quenan cuma che cuahtenan vo dạma
nduco ye vahchetero.
18 A devano vo te che rechuhrihn vo mạn ro cuh ne, tah ra chemin, te ạma
ndạhcạ cuahno vo cuahn che ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo
vahchetero.
19 Mạn ro cuh ne, nducuahn che va iyehnse ne, ạma ndạche chenan, ate
ndạ ro che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye ne, nde nducuahn dehtenduh
chemin chan ne, ạma ndạhcạ cuahno.
20 Tihcạ, te nducuahn dehtenduh ne, a din dine Dendiohs, andahre metah
nunde yahn. Ate ndạ ro yahn ne,
21 ndạhco cạde ye nducuahn, ne ạma ndạhcạ cuahno nduhcạ che cuahno
ihyan yahn ye, te mạn ye cạhcantiyon ye nducuahn.
22 A devano vo te nde meniyon ne, nducuahn che va iyehnse ne, ạma
ndạche chenan.
23 Namin uvo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, ạma ri
ndạche ino vo, chenan rino vo che ndedetuhche Dendiohs uvo, ndeva ye
uvo.
24 A ndedevahn Dendiohs uvo, ne chenan ino vo che ndeva ye uvo.
Dehtenduh che a chinahn ne, ametah chenan ino vo che comạn va che
conahn, te a chinahn. Tihcạ, te nde ạma ihyan ne, hua quenan ino ye che
comạn va che conahn dehtenduh che a chinahn.
25 Uvo ne, numacuahn vedechahtino chenan ino vo dehtenduh che
comạn va che conahn.
26 Namin Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rinan uvo vạn dehtenduh che
rechuhrihn vo. Andahre hua devano covạh vo nduhcạ che redin yahn, ate
rinan Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, rạhn nan uvo numa dito, nde hua
tuno vederendedecadino yuhn vo deh cạhmo vo yahn.
27 Dendiohs, ihyan min che devano ye deh che rendedecadino vo ne,
renahn ye deh che rica Vaco Ndah yahn ye, te rạhn nan ihyan yahn ye
nduhcạ che nahn mạn ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihya nun ino ye co

28 A devano vo te uvo che yahino vo Dendiohs, che mạn ye tendạhnun ye
uvo ne, nducuahn che rahno ri vo ne, a cạva che ndah yuhn vo.
29 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs uvo, ne chihco cạde ye nde ro menạn
che cotahno vo ihyan, cạva che ạma yạhn vo co vo nduhcạ Dạya ye, ihyan
min che conạn ye yuhn vo.
30 Uvo che a tendạhnun Dendiohs uvo ne, din ye che chitahno vo. Ndo
yạn ye nduco vo, nedin yahn ye uvo, ne quenan cuma che ndeva ye uvo
vahchetero.
31 A devano cuạco vo te nducote a mạn Dendiohs yahino ye uvo ne,
ametah duh che co cahnevi uvo tạh ye.
32 Ihyan min ne, andahre ạma yahino ye Dạya ye, ate chihco mendạhn ye
ihyan, chih ye cạva nducoyạco vo. Nducote tihcạ din ye cạvo vo ne, nde
tahque nun din ye dehtenduh chenạhn cạvo vo.
33 Uvo che a tendạhnun Dendiohs uvo ne, nde hua cochihve yahn ihyan
che cuih nunde ye yuhn vo, te a mạn Dendiohs nedin yahn ye uvo.

34 Hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chih ye, ne ntuche ye vạn tenạhn ne, va ye lạdo
tạh cuạco Dendiohs, ne a ihyan min che rạhn nan ye uvo.
35 Ametah deh che co din che to ino Dihvo vo Jesucristo nduco vo.
Andahre chuhrihn vo mạn, andahre din tạn ihyan nduco vo mạn, andahre
nde metah che chuh vo mạn, andahre nde metah tino yuhn vo mạn,
andahre cạhnda yuhn vo che vato vo tạh vederih mạn, andahre cạhno
ihyan uvo mạn, ate Dihvo vo Jesucristo ne, yahino ye uvo.
36 Tihcạ rahno ri vo, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ:
Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn ndih, rihno ihyan combiero yahn nuhn
cuahn dạma.
Rihno ye nuhn nduhcạ che rihno ye itecuche che va che cạhno ye ite.
37 Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che yahino ye uvo ne, redin ye cudạdo uvo.
38 Chemin che a devano cuạco vo te nde huane vederih, nde huane
vedevihche, nde huane ángel, nde huane vaco chihngạ, nde huane
dehtenduh che ri, nde huane dehtenduh che va che co,
39 nde huane nạn yạco, nde huane nạn yạno, nde ạma nạn dehtenduh
chemin chan, hua co din che to ino Dendiohs nduco vo, te ihyan min ne,
yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendạhnun Dendiohs ihyan nación yahn Israel

1 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo mạn, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn ne, cuạco rạ́hn rí
nchuhn
2-3 te ạma yah rí cạva ihyan nación yáhn mạn, ạma rendededecadinó cạva
ye mạn, nde tuno náhn che co dine mán nạn Dihvo vo Jesucristo, ndete che
nduco chemin co ndevahn ihyan chahn.
4 Ihyan chahn ne, ndạta yahn Israel ihyan, a nedin dạya Dendiohs ihyan,
ne numacuahn vederihquentiyon chinduco ye ihyan mạn, cạh ye ndudo
yahn ye ihyan mạn, chihco ye ley yahn ye tạh ye mạn, chicuahn ye ihyan
tạcạ ndeva ye yavenạn ye mạn.
5 Ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan ndico ihyan. A nạn ndạta yahn ye
quendạh Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dendiohs ye. ¡Ạma chahte
vederihquentiyon yahn ye, ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma!
6 Che chi dine ạma yạhn ihyan chahn ne, hua co din vo nunde yahn
Dendiohs, te ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuạco ne, andahre nducoyạca
ye ndạta yahn Israel ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye.
7 Andahre ndạta yahn Abraham ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye
nduhcạ che chitahno ihyan min. Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun
tuhcạ: “Atenạn vạn daye Isaac din cuandé ndạta yehn.”
8 Nduco tihcạ ne, tumacadino vo che hua nducoyạca ihyan che ndạta
yahn Abraham nedin yahn Dendiohs ihyan, te atenạn ihyan che a necạh ye
ndudo yahn ye che nedin yahn ye ihyan.
9 Ndudo yahn Dendiohs che cạh ye Abraham ne, tuhcạ: “Ndạ ro yahn ne,
dín vederihno, ne Sara ne, ndạca ạma dạya te.”
10 A namin no tun nduh che o sạhn dạya ihyan ndico yuhn vo Isaac,
nduco ndạhta yahn ye Rebeca.
11 Sạhn chahn ne, andahre nde metah cuahteyạn se, andahre nde metah
din se che ndah, nde huane che chihngạ, ate Dendiohs ne, tendạhnun ye

a̱ma cha sa̱hn chahn, chihco ro ye che retenda̱hnun ye ihyan che ri yeno ma̱n ye, ata̱nochan ye.
12 Ra̱hn ye ri ye chaco se: “Sa̱hn che ive me ne, cona̱n se yahn dihno se
che mena̱n.”
13 Tihca̱ chinahn nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱:
“Tahque din yahinó Jacobo che co Esaú.”
14 Nde hua co ca̱hma vo che hua nda̱hca̱ che tihca̱ redin Dendiohs,
15 te a ndirun na̱n Ndudo yahn ye che ra̱hn ye nduco Moisés tuhca̱:
“Conan va̱hinó adecoduhno ihyan che ri yeno mán.”
16 Nducote tihca̱ ne, ihyan che ndevahn ye ne, ndiyu yahn ntiyon che
redin ye, nde huane yahn che redin nun ino ye, te atena̱n che conan va̱hino
Dendiohs ihyan.
17 Namin a ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs nduhca̱ che ra̱hn ye nduco
rey yahn Egipto tuhca̱: “A u che te yuné che quenen rey, ne redín vederihno
nan, rihco ró che a̱ma quenan cumá vederihquentiyon, cadino ihyan
numachahte iyehnse.”
18 Nduco tihca̱ ne, a ndero ndi che duh che nahn conan va̱hino Dendiohs
ne, renan va̱hino ye, ne duh che nahn din cheche ye chedave yahn ne,
redin ye.
19 Co vate ihyan che ra̱hco ye che nducote tihca̱ ne, hua nda̱hca̱ che din
Dendiohs castigo ihyan nunde, te ma̱n ye redin cheche ye chedave yahn
ihyan chahn.
20 Ate nde a̱ma ihyan hua co ca̱hma nunde ye yahn Dendiohs. A Dendiohs
che dendah ye ihyan iyehnse, ne nde a̱ma ihyan hua co ca̱hma nunde ye
yahn ihyan min yahn dehtenduh che redin ye.
21 Ihyan che redendah ye chite ya̱hn ne, co dendah ye che nda̱hchan
ma̱n, co dendah ye che ndere ma̱n, ata̱noca̱ che ri yeno ma̱n ye.
22 Atihnoca̱ Dendiohs. Co din ye adecodehno che ri yeno ma̱n ye, ne nde
a̱ma ihyan hua co ca̱hma nunde ye yahn ye. Cuahn che nahn ye ne, co din
ye castigo ihyan nunde, ca̱hco ro ye vederihquentiyon yahn ye. Andahre
quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn, ate redin chahtino ye yahn
ye.
23 Namin numacuahn vederihquentiyon yahn ye rihco ro ye che a̱ma
chahte vedeva̱hino yahn ye nduco ihyan che a tenda̱hnun ye nde ro
mena̱n. Ihyan chahn ne, ndeva ye ihyan vahchetero.
24 Uvo va̱n ihyan nación yahn Israel ma̱n, va̱n ihyan nación chena̱hn ma̱n
ne, a tenda̱hnun ye uvo,
25 nduhca̱ che dirun ihyan profeta Oseas tuhca̱:
Ra̱hn Dendiohs: “Ihyan che hua ihyan yáhn ne, nedin yáhn ihyan.
Ihyan che hua din yahinó ne, din yahinó ihyan.”
26 Namin ra̱hn ye: “Ihyan nación chena̱hn che ndiyu ihyan yáhn ne, nedin
da̱yá ihyan,
ca̱hma nducoya̱ca ihyan che ihyan chahn ne, da̱ya Dendiohs ihyan.”
27 Me ihyan nación yahn Israel ne, ra̱hn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan
profeta Isaías tuhca̱: “Andahre a̱ma ya̱hn ihyan nación yahn Israel nduhca̱
che ndeh ya̱hndute che chetave cua̱hn chito nuniya̱hn ne, neve ra ye che
ndevahn ye,
28 te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco nun no din ye castigo ihyan.”
29 Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhca̱:
Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, hua
ndedevahn ye neve ihyan nación yuhn vo ne,

ametah nde a̱ma vo; a chihno chih vo, nduhca̱ che chihno chih ihyan ya̱n
Sodoma ma̱n, ihyan ya̱n Gomorra ma̱n.
30 Nducote tihca̱ ne, a tumacadino vo che ihyan nación chena̱hn che nde
hua yahn Dendiohs ihyan ne, nducote a chitahno ye ne, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
31 Me ihyan nación yahn Israel ne, renevahnecun ye ley che dirun Moisés,
chenan ino ye che ndevahn ye, ate nducote hua dinahn ye ne, hua nedin
yahn Dendiohs ihyan.
32 Hua nedin yahn ye ihyan, te ndotenan che cotahno ye ne, tahque ndah
ye ne, ndedecadino ye che dinahn ye ley min, ndevahn ye. Ate hua
ndevahn ye, te va deh cuande che denda ye,
33 nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo yahn Dendiohs tuhca̱:
Cuihcovan nchuhn. Dechúh a̱ma ihyan nación yahn ne.
Ihyan min ne, nduhca̱ a̱ma tu che conda ca̱h ihyan.
Ihyan che hua cotahno ye ihyan min ne, conda ye.
Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye.

10

1 Dihnó, numacuahn chedave yáhn ricá Dendiohs che ndedevahn ye
ihyan nación yahn Israel.
2 U ne, ráhn te ihyan chahn ne, ra̱hco ye te a̱ma redinahn ye che
rihquenityon Dendiohs, ate nde hua renahn ye vederihquentiyon yahn ye.
3 Tihca̱, te nducote nde hua devano ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
che ndo ya̱n ye nduco ihyan, nedin yahn ye ihyan ne, rahcota̱hn ye yahn
vederihquentiyon min, riquendi ye vededevano yahn ma̱n ye.
4 Dendiohs ne, renedin yahn ye nducoya̱ca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo. A ca̱va ihyan min che chihno vederihquentiyon yahn ley che
dirun Moisés.
5 Moisés ne, dirun ye te ihyan che dinahn ye che rihquentiyon ley min ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan.
6 Me che nedin yahn Dendiohs ihyan che ritahno ye ne, co vate ihyan che
duche rino ye, ne tuhca̱ ra̱hn ye: "¿Duhra chahn vahchetero, ndihchero che
min chica ihyan min che a va ca̱de che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse?
7 ¿Duhra chahn va̱n tena̱hn, ndihchero che ntuche ihyan min?" A̱ma
vedetundo che tihca̱ ra̱hn ihyan,
8 te na̱n Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca̱: "Ndudo cua̱co ne, a va
ta̱h nchuhn." Ndudo min ne, a ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
rahndudo nuhn.
9 Ca̱va che ndevahn nchuhn ne, nahn che cotahno ne numacuahn
chedave yahn ne, che Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan
va̱n tena̱hn, ne ca̱hma ne che a ihyan min che Dihve ne, renevahnecun ne
ihyan.
10 Tihca̱, te ihyan che numacuahn chedave yahn ye ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne ra̱hn ye che ihyan min che renevahnecun ye ne, ndevahn ye,
ne rendo ya̱n Dendiohs nduco ye, renedin yahn ye ihyan.
11 Na̱n Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhca̱: "Adecoduhno ihyan che
ritahno ye ihyan min ne, hua conda ye."
12 Tihca̱, te nducoya̱ca ihyan, ihyan nación yahn Israel ma̱n, ihyan nación
chena̱hn ma̱n, a ihyan min che Dihve ye, ne yahino ye nducoya̱ca ihyan che
ritahno ye ihyan, rendeva ye yavena̱n ye.
13 Namin a ndirun tuhca̱: "Nducoya̱ca ihyan che cuah ye Dihvo vo ne,
ndevahn ye."

14 Ate ndete che hua ritahno ye Dihvo vo ne, nde hua cuah ye ihyan.
Ndete che hua nihnevan ye ndudo yahn ye ne, nde hua cotahno ye ihyan.
Ndete che metah duh che cuahndudo ne, nde hua cahnevan ye ndudo yahn
ye.
15 Ndete che hua dechuh Dendiohs ihyan che cuahndudo ye ne, nde
metah duh che cuahndudo. A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“¡Ạma ndah ro yuhn vo!, che rendạ ihyan rahndudo ye ndudo ndah yahn
Dendiohs, din che ndạhcạ cuahtenan vo.”
16 Ate hua nducoyạca ihyan redinahn ye yahn ndudo min nduhcạ che
dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ: “Dihvé, neve ra ihyan che ritahno ye
ndudo yahn ne che rahndudo nuhn.”
17 Cạva che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, va che cahnevan ye
ndudo yahn ye.
18 Nde hua co cạhma ihyan che hua chihnevan ye ndudo min, te nạn
Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Ndudo yahn ye ne, a chetuhn numachahte iyehnse.
A chihnevan nducoyạca ihyan.
19 Me ihyan nación yahn Israel ne, a chenahn ye ndudo min, te Moisés
menạn vihca dirun ye tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “U ne, nedin yáhn ihyan nación chenạhn che rạhco nchuhn
che ndere ihyan ye,
dín che co ve ne mạn, co tạn ne mạn.”
20 Nde tahque numa dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “Ihyan nación chenạhn che nde hua tumacạh ye u ro
menạn ne,
cạhco ró vederihquentiyon yáhn vạn ye, ne cotahno ye u.”
21 Me yahn ihyan nación yahn Israel ne, dirun ye ndudo che rạhn Dendiohs
yahn ye tuhcạ: “Cuahn dạma riyạhvé nchuhn, ate rahcotạhn ne yáhn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

1 Co vate ihyan che rạhco ye, che a ạma yune no chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan yahn ye, ihyan nación yahn Israel. Ate hua tihcạ. A devano
cuạcó, te u ne, ihyan nación yahn Israel u. Abraham mạn, Benjamín mạn,
che ihyan ndico yáhn.
2 Dendiohs ne, hua chacondạh vedạme ye ihyan che a tendạhnun ye nde
a rạhn me. A devano nchuhn nduhcạ che covạh ihyan profeta Elías, ndirun
yahn nạn Ndudo yahn Dendiohs. Cạhn nunde ye yahn ihyan nación yahn
Israel tuhcạ:
3 “Dihvé, ihyan sih ne, a chihno chihno ye ihyan profeta yahn ne, a
chihno ndahtera ye nducuahn nạn ta yahn ne. A demạn u che ametah
cạhno ye, ne rinuhn ye u che cạhno ye u.”
4 Ate a devano ne nduhcạ che ndaconan Dendiohs yahn ye. Rạhn ye:
“Vate ca te ndache mil ihyan yáhn che metah ndeva ye yavenạn Baal che
redin ihyan sih dendiohs yahn ye.”
5 Atihnocạ mạn ro cuh, te yạhn ihyan nación yahn Israel che tendạhnun
Dendiohs ihyan numacuahn vedeyahino yahn ye.
6 Nducote yahn che yahino ye ihyan chahn che tendạhnun ye ihyan ne, a
ndero ndi che ndiyu cạva che dinahn ihyan chahn ley che dirun Moisés.
Ndete che yahn che dinahn ye ley min che tendạhnun Dendiohs ihyan ne,

tuhme nde hua rendotenan ye vedeyahino yahn Dendiohs cạva che ndevahn ye.

7 Hua nducoyạca ihyan nación yahn Israel chi ndevahn ye nduhcạ che ndedecadino ye. Atenạn ihyan che tendạhnun Dendiohs che ndevahn ye. Me ihyan chenạhn ne, din cheche Dendiohs chedave yahn ye,

8 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:

Din Dendiohs che anduhnecạ che a ndih chedave yahn ye.
Nde meniyon ne, rendihchero no ye, ate hua renchanạn ye,
rihnevan no ye, ate hua renahn ye.

9 Namin dirun David tuhcạ:

Dihvé, codin ne che dehtenduh vihco che redin ihyan sih din che denda ye.

10 Cuacondạh vedạme ne ihyan cuahn dạma, codin ne castigo ihyan.

11 Co rạhco ihyan che din cheche Dendiohs chedave yahn ihyan nación yahn Israel cạva che ạma yune no conda ye. Ate hua tihcạ, te che chahcotạhn ihyan chahn yahn Dendiohs, chahtendihco ye nunde ne, ndạca yune che ndevahn ihyan nación chenạhn. Ndihchero ye che rendevahn ihyan nación chenạhn ne, din nun ino ye, ndonun yune ye nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

12 Nducote cạva nunde yahn ihyan nación yahn Israel ạma ndạhcạ chahno ihyan nación chenạhn, ndevahn ye ne, nde tahque ndạhcạ yahn ye cuahn che ndeva Dendiohs nducoyạca ihyan nación yahn Israel.

13 Nchuhn ihyan nación chenạhn, u ne, a tendạhnun Dendiohs u che co apóstol, cuahndudó ndudo yahn ye vạn nchuhn. Redín ntiyon yahn ye numacuahn chedave yáhn,

14 te nahn che ndihchero ihyan nación yáhn nduhcạ che rendedevahn Dendiohs nchuhn. A huane din nun ino neve ye, codạma ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

15 A cạva che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan nación yahn Israel che ndạhcạ chahno ihyan nación chenạhn, ndo yạn Dendiohs nduco ye. Che ndeva ye nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, nde tahque ndạhcạ yahn ihyan nación chenạhn, anduhnecạ ndete che a ndih ye, ne ntuche ye vạn tenạhn.

16 Cuahn che renevahnecun Dendiohs ạma vedino ne, renevahnecun ye nducuahn. Atihnocạno tun ihyan ndico che chihco ndạta ye ihyan nación yahn Israel. Nducote a ndeva Dendiohs ihyan chahn ne, namin ndeva ye nducoyạca ndạta yahn ye.

17 Che chacondạh vedạme Dendiohs ạma yạhn ihyan nación yahn Israel ne, anduhnecạ ndete che chindudo ye dune ạma yạhn olivo ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan nación chenạhn ne, anduhnecạ ndete che chetạh ye dune yạhn olivo chano, ndạhco menun ye nạn che chica ye dune yạhn olivo ndah me, cạva che a nạn duto yạhn olivo ndah me cuhnde cue yahn.

18 Ate hua din yạde nchuhn cạva chemin. Cuenecạhco ne te a ihyan ndico yahn ihyan chahn che tihyon yune ye nchuhn che chitahno ne, ndeva Dendiohs nchuhn.

19 Co rạhco nchuhn te yahn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chahn che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, chacondạh vedạme ye ihyan.

20 Cuạco che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, ate hua din yạde ne cạva chemin. Tahque ndah ne, cuihco ne cudạdo. Cuenecạhco ne te a yahn che hua chitahno ihyan chahn che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan. Namin cuacondạh vedạme ye nchuhn, ndete che cuahcotạhn ne yahn ye.

21 Tihca, te nducote chacondah vedame Dendiohs ihyan chahn, andahre
ihyan yahn ye, nde tahque nun cuacondah vedame ye nchuhn, ndete che
cuahcotahn ne yahn ye.
22 Condihche nchuhn. Dendiohs ne, nduhca che ndah ye ne, tihca cahnda
ye. Chi tan ye nduco ihyan chahn che chahcotahn ye yahn ye, ne din yahino
ye nchuhn che dinahn ne yahn ye. Ndete che quendi ne dinahn ne yahn ye
ne, quendi ye din yahino ye nchuhn. Ndete che hua ne, namin cuacondah
vedame ye nchuhn.
23 Ihyan chahn ne, ndete che nto ino ye che chahcotahn ye, ndaconan
cotahno ye ne, ndeva Dendiohs ihyan, te quenan cuma ye
vederihquentiyon che ndeva ye ihyan.
24 Tihca, te nducote ndeva Dendiohs nchuhn, andahre hua ihyan yahn ye
nchuhn, nde tahque nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyaca ihyan nación yahn Israel

25 Dihnó, cava che hua din yade ne, duche rino ne ihyan nación yahn
Israel ne, te cuandé nchuhn ama ndudo che nde hua devano ihyan ro
menan. Ihyan chahn ne, yahn ye din cheche Dendiohs chedave yahn ye,
nde conan cotahno ihyan nación chenahn che a va cade che cotahno ye.
26 Cuihno min ne, ndedevahn Dendiohs nducoyaca ihyan nación yahn
Israel nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Nchuhn ihyan nación yahn Israel, ndata yahn Jacobo, tendahnún ama
ihyan nación yahn ne, ndedevahn ye nchuhn,
din ye che nto ino ne nunde yahn ne.
27 Tuhme nchahcó nunde yahn ne,
conahn trato che a chihco cadé nduco ne.

28 Ihyan nación yahn Israel ne, hua dinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, chahcotahn ye yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Nduco chemin ne, ndaca yune che ndevahn ihyan nación chenahn. Ate
Dendiohs ne, a tendahnun ye ihyan ndico yahn ihyan chahn, ne chemin
che yahino ca ye ihyan.
29 Tihca, te Dendiohs ne, nducuahn che rihco cade ye ne, redinahn ye.
Vederihquentiyon che recah ye ihyan ne, hua renevih ye. Ihyan che
renedin yahn ye ne, hua racondah vedame ye ihyan.
30 Nchuhn ihyan nación chenahn ne, chahcotahn ne yahn Dendiohs ro
menan, ate man ne, quenan vahino ye nchuhn yahn che rahcotahn ihyan
nación yahn Israel yahn ye.
31 Rahcotahn ye yahn Dendiohs man ro cuh, ate nduhca che quenan
vahino Dendiohs nchuhn ne, namin conan vahino ye ihyan chahn.
32 Tihca, te Dendiohs ne, din cheche ye chedave yahn nducoyaca ihyan
iyehnse, cava che cuahtendihco nducoyaca ye nunde, ndaca yune che
conan vahino ye ihyan.

33 ¡Ama devano Dendiohs! ¡Ama ndahca vederendedecadino yahn ye!
¡Nde hua renan retumacadino vo nducuahn che rihco cade ye man, che
redin ye man!
34 Nde ama ihyan hua retumacadino ye che rendedecadino Dendiohs.
Nde ama ihyan hua tuno vededevano yahn ye. ¿Dehra che cacuahn ye
Dendiohs?
35 Nde ama ihyan ametah dehva yahn ye che cah ye Dendiohs. Ndiyu che
quendihco Dendiohs yahn ihyan che redin ye che ndah nduco ye, te che
renan vahino ye ihyan.

36 Tihcą, te nducuahn dehtenduh che va ne, a yahn Dendiohs, a mąn ye dendah ye. Ndeva vo yavenąn ye cuahn dąma. Tihcą co.

12

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nducote quenan vąhino Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne, ricá nchuhn che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndąhco ne chedave yahn ne tąh ye nduhcą ąma vedino ndah che conan ino ye.

2 Hua quendi nchuhn vedeyeno yahn mąn ne. Tahque ndah ne ne, condahcorun ne vederendededecadino yahn ne cąva che runecąde cuahtechica ne nduhcą che nahn Dendiohs.

3 Nducote yahino Dendiohs u, te ye vederihquentiyon u ne, riyąhvé nchuhn che hua ndedecadino ne che ąma devano ne, chuhnan ne vederihquentiyon che chenan cuma ne. Tahque ndah ne, runecąde ndedecadino ne, ne codin chahtino ne Dendiohs, codinahn ne tunoca vederihquentiyon che nte ye queri ąma ne.

4 Ihyan ne, tąh ye mąn, cąh ye mąn, ndutinąn ye mąn ne, a vih vih ntiyon che redin queri ąma.

5 Atihnocą uvo. Andahre ąma yąhn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate ąma cuąn no ndi vo nduco vih. Ate va te va ntiyon che redin queri ąma vo mąn, rendotenan vo vih mąn.

6 Dendiohs ne, te ye ąma ąma nąn vederihquentiyon queri ąma vo, ne nahn che runecąde dinahn vo. Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne, cuahndudo ye anduhneva che cąh Dendiohs, hua tihdenąn ye che cąhma ye.

7 Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chete yąco ne, runecąde dinahn ye. Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, runecąde cacuahn ye.

8 Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che yąhve ye ihyan chenąhn ne, yąhve ye ihyan nduco ndah. Me ihyan che cąh ye vedino ne, cąh ye numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan che ndinąn ye chete yąco ne, cąhcantiyon ye nduco cudądo. Me ihyan che din ye vedevąhino ne, din ye numacuahn chedave yahn ye.

9 Cuahtenan cuma nchuhn vedeyahino numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne dehtenduh che chihngą; codin ne che ndah.

10 Codin ne cuande anduhnecą ndete che dihno ne vih. Codin yahino ne vih, cuenevahnecun ne vih.

11 Codin ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, hua din dąhnde ne.

12 Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che chuhrihn ne. Covąh ne cuahn dąma.

13 Cuenan ne dihno vo che va vederetąhn yahn ye. Cuenevahnecun ne ihyan che ndą ye ndevąco ne.

14 Ihyan che redin tąn ye nduco ne ne, ndotenan che cąhva ne nduco ye ne, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ye.

15 Cuinduco ne ihyan che yeno ye mąn, ihyan che ri ndąche ye mąn, cuenecąh yąn ne chedave yahn ye.

16 Ndąhcą cuahtenan ne nduco vih. Co dąma ne nduco ihyan che necun ye. Hua din yąde ne mąn, hua din cun ne mąn.

17 Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Runecạde cuahtenan ne nạn nducoyạca ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn, cạva che hua ndạca yune che co tạn ihyan nduco ne.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cuahtenun ino ne vedetạn nduco vih. Tahque ndah ne ne, condạhco ne tạh Dendiohs cạva che techecạde ye, te a ihyan min che va che techecạde ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye: “U quenan cumá che dín castigo ihyan nunde. U ndạhco menún yahn ye.”
20 Namin a ndirun: “Hua cuahtenun ino nchuhn vedetạn nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne, cạh ne che cheh ye, ndete che yạca ye ne, cạh ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din ne che co cuihnạn ye, ne nto ino ye.”
21 Hua cuahnecun ne che denda ne, din vedetạn yahn ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah cạva che hua denda ne.

13

1 Nducoyạca nchuhn ne, codinahn ne yahn ihyan ndinạn mạn, intiyahn yahn yạn vạco ne mạn, te nducoyạca intiyahn ne, a Dendiohs necạh ye vederihquentiyon ihyan, chaconahn ye ihyan nạn ntiyon.
2 Chemin che ihyan che cuahcotạhn ye yahn intiyahn ne, va che co ye castigo, te nde yahn Dendiohs rahcotạhn ye, yahn che ihyan min raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon.
3 Ihyan che runecạde vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vạh ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vạh ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecạde cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne,
4 te raconahn Dendiohs ihyan nạn ntiyon cạva che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotạhn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cuạco, din vạh ne ihyan, te a mạn Dendiohs cạh ye vederihquentiyon ihyan, cạva che din ye castigo ihyan che chendihco ye nunde.
5 Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vạh vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihcạ nahn Dendiohs.
6 Nducote renevahnecun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne cạde iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihcạ, te a mạn Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon, ne a min chenan ye ro ro.
7 Nducoyạca intiyahn che cạca ye cạde iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn ne, cuenevahnecun ne ihyan mạn, codin yahino ne ihyan mạn.
8 Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyca ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
9 che ndirun tuhcạ: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dạma nạn vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
10 Ihyan che yahino ye ihyan chenạhn ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.
11 Avạne ne, a devano nchuhn te cạhnda ro che vato vo. Cuahteyạn ne, te a cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo.

12 A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs
uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihnga. Nahn che
cuahteyan vo nduhca sandado che a vateyan se, nda se dehtenduh che
ndedevahn nduco se sahn.
13 Nahn che ama runecade cuahtechico vo nduhca che rahtechica ihyan
che renahn ye. Hua cocoh vo man, hua cuahto vo vihco vedecoh man, hua
ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde man, hua cuahte canda vo
man, hua din ve vo yahn vih man.
14 Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn man vo ne, cochahtino
vo Dihvo vo Jesucristo, runecade cuahtechico vo nduhca che nahn ye.

14

Hua ndahca che ndahchenan vo vih

1 Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, cuenevahnecun ne ihyan. Hua cuhma chende ne nduco ye
yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua dama renahn ne nduco
vih.
2 Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu nunde che cheh ye nducuahn
nan dehtenduh. Namin vate dihno vo che metah conahn ndah ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rahco ye che cuahtendihco ye nunde
ndete che cheh ye yute.
3 Dihno vo che hua dehve rahco ye, reh ye ducuahn nan dehtenduh ne,
hua ndahca che ndahchenan ye dihno vo che vahino ye cheh ye yute.
Namin dihno vo che hua reh ye yute ne, hua ndahca che ndahchenan ye
dihno vo che reh ye nducuahn nan dehtenduh, te a nedin yahn Dendiohs
ihyan chahn.
4 Hua ndahca che cuih nunde ne yahn mozo yahn tama ihyan, te ndete
che ndahca quenan mozo me nduco dihve ye, o hua ne, chemin ne, a man
dihve ye rano cuande yahn ye. A namin no tun ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo, te a man Dihvo vo nda cuande yahn ye ihyan.
5 Namin vate dihno vo che ndihco vih ye ro che tahque renevahnecun ye.
Vate tun dihno vo che rahn ye che a dama no nducuahn ro. Queri ama
ihyan ne, va che ndedecadino ndah ye cha che ndahca din ye cava che
cuhndeman ino ye nan Dendiohs.
6 Ihyan che renevahnecun ye ama ro ne, rendeva ye yavenan Dihvo vo
Jesucristo. Atihnoca ihyan chenahn, te andahre hua renevahnecun ye ro
min ne, ate namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo. A namin no tun
ihyan che hua vahino ye reh ye nducuahn nan dehtenduh, te nducote
renecah ye nundihve cuahn Dendiohs cava ne, rendeva ye yavenan Dihvo
vo. Atihnoca ihyan che rahco ye che hua ndahca che cheh ye ama o nan
dehtenduh, te nducote renecah ye nundihve cuahn Dendiohs cava
dehtenduh che reh ye ne, namin nduco ye rendeva ye yavenan Dihvo vo.
7 Ndiyu chenahn man vo che vato vo, nde huane chenahn man vo che coh
vo.
8 Che vato vo ne, a Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon ye uvo, ne che
coh vo ne, a ihyan min che ndeva ye uvo. Chemin che a vato vo, o coh vo, a
yahn ye uvo,
9 te a chih ye, ne ndaconan ntuche ye cava che co yahn ye nducoyaco vo,
a chenduche vo, o a ndih vo.
10 Hua ndahca che cua cuando vo dihno vo, ndahchenan vo ihyan, te
Dihvo vo Jesucristo ne, va che techecade ye yahn nducoyaco vo,
11 nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Numacuahn vederihquentiyon yáhn ráhn rí
nchuhn te va che nevahnecun nducoyạca ihyan u,
ndeva ye yavenáṇ.”
12 Nduco tihcạ ne, a devano vo che queri ạma vo ne, va che necạh cuando
vo Dendiohs yahn dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndạche dihno vo

13 Nducote a Dendiohs nda cuande yahn ye uvo ne, hua redin yahn che
quendi vo cạhma nunde vo yahn vih. Tahque ndah ne, ndedecadino vo, te
hua ndạhcạ che cạva dehtenduh che redin vo, ndạca yune che co ndạche
dihno vo, cuahtendihco ye nunde.
14 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuạcó te ametah
nde ạma nạn dehtenduh che reh ihyan che din che cuahtendihco ye nunde.
Ate ndete che vate ihyan che vạhino ye cheh ye ạma o nạn dehtenduh ne,
tahque ndah hua cheh ye, te ndete che cheh ye ne, chihngạ co ino ye, ne
nduco chemin condihco ye nunde.
15 Ndete che cạva dehtenduh che reh nchuhn rendạca yune che to ino
dihno ne ne, rihco ro ne che hua chenan cuma ne vedeyahino. Cuihco ne
cudạdo nạn nducuahn che reh ne. Hua ndạhcạ che cạva chemin ndạca
yune che to ino dihno ne, condihco ye nunde, te namin cạva ihyan min che
chih Dihvo vo Jesucristo.
16 Cuihcoṃạn ne queri ạma dehtenduh che redin ne, andahre devano ne
che ndah, ndete che cạva chemin che ndạca yune che chihngạ co ino ihyan
chenạhn.
17 Tihcạ, te che nguahco yuhn vo nạn Dendiohs ne, ndiyu yahn
dehtenduh che reh vo mạn, rih vo mạn. Che tahque nahn ye ne, che
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, runecạde
cuahtenan vo mạn, ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih mạn, cuahtenan cumo
vo vedeyeno mạn.
18 Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nahn ye che tihcạ
dinahn vo. Ndete che tihcạ dinahn vo ne, nedin yahn Dendiohs uvo mạn,
nevahnecun nducoyạca ihyan uvo mạn.
19 Din vo cuande, ne din nun ino vo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo nduco
vih mạn, conan vih vo mạn, cotahno vo numa ino vo Dihvo vo Jesucristo
mạn.
20 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn che reh ne, cạva che hua ndạca
yune che to ino dihno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Cuạco che
nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde.
Ate nahn che cạhco vo cudạdo che hua cạva chemin to ino dihno vo, te
ndete che tihcạ ne, cuahtendihco vo nunde.
21 Ạma nunde ndete che yahn che reh vo yute, o rih vo vino, o redin vo
tạma nạn dehtenduh, ndạca yune che co ndạche dihno vo, to ino ye.
22 Uvo che devano cuạco vo che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua
redin che rahtendihco vo nunde ne, hua nahn che cuacotuhn vo ndudo
yahn chemin vạn dihno vo chenạhn, te denạn chihngạ co ino ye. Nahn che
mạn no vo devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano ye. ¡Ạma ndah ro
yahn ihyan che a devano cuạco ye che hua rahtendihco ye nunde cạva
dehtenduh che reh ye!
23 Me ihyan che ritahno ye che hua ndạhcạ che cheh ye ạma nạn
dehtenduh, ne reh ye ne, rahtendihco ye nunde yahn che mạn ye chihngạ
ri ino ye. Tihcạ, te nducuahn dehtenduh che redin vo che o rendedecadino
vo ne, rahtendihco vo nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedechahtino cạva ihyan chenạhn

1 Uvo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din
chahtino vo yahn dihno vo che ametah conahn ndah ye, te hua ndạhcạ che
din vo dehtenduh che ri yeno mạn vo, ndete che cạva chemin co rạn ye.
2 Queri ạma vo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
nahn che din vo nducuahn cạva che ndah yahn dihno vo che hua ndah
renahn ye, nahn che conan vo ihyan cạva che conahn ndah ye.
3 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, hua nuhn ye che ndah yahn mạn ye,
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vedetạn yahn
ihyan che hua ri rendihche ye ndih ne, andahre ndiyu cạva che ndah yahn
mán, ate u ntuma chihvé nducuahn.”
4 Nducuahn che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nde a rạhn me ne, a
ndirun cạva che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, necạh yạn vo chedave
yuhn vo, ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.
5-6 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che
rahtenan cumo vo vedechahtino, renecạh yạn ye chedave yuhn vo ne, din
ye che ndạhcạ cuahtenan nchuhn nduco vih, nduhcạ che nahn Dihvo vo,
cạva che dạma ndeva nducoyạco vo yavenạn ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn

7 Nduhcạ che nevahnecun Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, tihcạ
cuenevahnecun ạma tạma ne vih, cạva che cua cuande ihyan chenạhn che
tihcạ redin ne, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs.
8 Cuenecạhco nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación
yahn Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye che cạh ye
ihyan ndico yahn ihyan chahn.
9 Namin tihyon yune ye ihyan nación chenạhn che ndeva ye yavenạn
Dendiohs yahn che quenan vạhino ye ihyan. Nducote Dihvo vo Jesucristo
ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn ne,
a ndero ndi che nahn che nevahnecun ihyan chahn vih. A devano vo te
ihyan nación chenạhn ne, va che co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs, te
chemin ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Ndevá yavenạn ne vạn ihyan nación chenạhn,
cạtá himno, ndonán ndih.

10 Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenạhn, cuendo dạma ne nduco ihyan yahn
Dendiohs, cuendeva ne nduco vih yavenạn ye.

11 Namin ndirun:

Nchuhn ihyan nación chenạhn, cuendeva nducoyạca ne yavenạn Dihvo vo
Dendiohs.

12 Namin dirun ihyan profeta Isaías:

Nạn ndạta yahn Isaí quendạh ạma ihyan che cạhcantiyon ye nación
chenạhn,
cochahtino ihyan chahn ihyan.

13 Dendiohs, ihyan min che redin ye che chenan ino vo ihyan ne, din ye
che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, co yeno ne, ne ndạhcạ cuahtenan ne,
cạva che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye
cochahtino ne ihyan.
14 Dihnó, retumacadinó te ạma ndah ihyan nchuhn mạn, ạma chenan
cuma ne vededevano mạn, nde devano cacuahn ne vih.

15 Andahre tihcą ne, dirún yahn ne cąva che ntihyon yą́n yahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde ą̨ma dito yą̨hvé nchuhn yahn ą̨ma o
nąn. Tihcą dín, te numacuahn vedeyahino tendą̨hnun Dendiohs u,
16 che dín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan nación chenąhn,
cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cąva che cotahno ihyan chahn, ne ndeva
ye ihyan, cąhco vih Vaco Ndah yahn ye ihyan.

17 Ą̨ma yenó che ą̨ma ndą̨hcą rinahn ntiyon yahn Dendiohs che redín,
yahn che rinan Dihvo vo Jesucristo u.
18 Nde hua cąhquinó cąhmá che a mą́n che redín ntiyon min, te a Dihvo
vo Jesucristo che redin ye. A ihyan min che redin ye che rinahn ntiyon che
redín, ritahno ihyan nación chenąhn. Nąn nducuahn che rahndudó mąn,
che redín mąn ne, a mąn ye retihyon yune ye u. A yahn chemin no che te
cuandé nchuhn.
19 A ihyan min che redin ye vederihno mąn, redin ye che quenan cumá
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mąn. Chemin che
numachahte, nde yąn Jerusalén, nde yą̨hn yahn Ilírico, chacotúhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
20 Nduco tihcą ne, din nun inó che quechicá rahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan che ametah cahnevan ye nde ą̨ma yune, cąva
che hua condą mendą́hn, cuahndudó nąn che a nedin tą̨ma ca ihyan ntiyon.
21 Tihcą dín, cąva che conahn nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcą:

Ihyan che hua devano ye ne, cahnevan ye ndudo yahn ihyan min che a va
cą̨de che dechuh Dendiohs, ne conahn ye.

Pą̨blo ne, nahn cąhn ye yąn Roma

22 Nducote rahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan che
metah cahnevan ye ne, chemin che nde meniyon ametah co chí
quendihcheró nchuhn.
23 Ate nducote ą̨ma chacotúhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
numachahte yą̨hn cuą̨hnguh mąn, nducote a ą̨ma ndeh nduyo nahn chí
quendihcheró nchuhn mąn ne,
24 chemin che quenan inó che conán neve ro nduco nchuhn yąn vąco ne,
ne cuahn che cą́hn yą̨hn yahn España ne, conan ne u, ndąca che chuhnún
yune.
25-26 Numanahn min ne, cą́hn yąn Jerusalén, te dihno vo che vate ye yą̨hn
yahn Macedonia mąn, Acaya mąn ne, a nedin dąma ye ą̨ma vedino cąva
dihno vo che metah dehva yahn ye che vate ye yąn min, ne va che ngú yahn
ye.
27 Dihno vo ihyan nación chenąhn chahn ne, ą̨ma yeno ye, din dąma ye
vedino min. Tihcą redin yahn che din ye, te a cąva ihyan nación yahn Israel
che ndąca yune che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye, ne
ndą̨hcą che conan ye ihyan chevą̨h vąn ihyan nación yahn Israel che vate
ye yąn Jerusalén.
28 Cuahn che a dinához ntiyon min, necą́h vedino me tą̨h ihyan chahn ne,
va che chúh yąn vąco nchuhn, cą́hn yą̨hn yahn España.
29 A devano cuącó te cuahn che ndą́ tąn ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo yahn ye, ne
ą̨ma cochihve yahn ne.

30 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo maṇ,
numacuahn vedeyahino yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs maṇ, ricá nchuhn
che conan ne u, covaḥ ne numa ino ne,
31 caṿa che ndedevahn Dendiohs u taḥ ihyan che hua ritahno ye che vate
ye estaḍo yahn Judea. Namin caṿa che, dihno vo che vate ye yaṇ Jerusalén
ne, nevahnecun ye vedino che quendá.
32 Namin caṿa che cuahnecun ye che numacuahn vedeyeno ndá yaṇ vaco
ne, necaḥ yaṇ ne chedave yáhn.
33 Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndaḥcaṇ rahtenan vo, conduco ye
nducoyaca nchuhn. Tihcaṇ co.

16

Renecaḥ Paṇblo Dendiohs dihno vo

1 Ricá nchuhn caṿa cahvo vo Febe, ihyan min che ndi cuande ye vaṇ
intiyahn yaco che vate ye yaṇ Cencrea,
2 che nevahnecun ne ihyan nduhcaṇ che nahn Dihvo vo Jesucristo che
nevahnecun vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan naṇ adecodehno
vederetaḥn yahn ye che va, te maṇ ye ne, ndinan ye aṇma yaḥn ihyan.
Namin chinan ye u.
3 Che cuande yáhn ne, cuenecaḥ ne Dendiohs Aquila nduco ihyan ndaḥta
yahn ye Priscila. Ihyan chahn ne, combiero yáhn naṇ ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo,
4 nde chihco mendaḥn ye ihyan caṿa che ndedevahn ye u. U maṇ,
nducoyaca dihno vo nación chenaḥn maṇ ne, renecaḥ nuhn nundihve
cuahn ihyan chahn.
5 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs nducoyaca dihno vo che rendo daṃa ye
ndevaco ihyan chahn, rendeva ye yavenaṇ Dihvo vo Jesucristo. Namin
cuenecaḥ ne Dendiohs Epeneto, amigo yáhn che yahinó. Ihyan min che
menaṇ ndita chitahno ye Dihvo vo Jesucristo vaṇ ihyan che vate ye yaḥn
yahn Acaya.
6 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs María, ihyan min che aṇma nedin ye
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo vaṇ nchuhn.
7 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs ihyan yáhn, Andrónico maṇ, Junias maṇ,
ihyan chahn che daṃa chahtenun ye vacoyaḥn nducó. Ihyan chahn ne,
tahque menaṇ chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u, ne vaṇ ihyan
apóstol ne, aṇma yahinó dihno vo ihyan.
8 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs dihno vo Amplias che yahinó ihyan.
9 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs Urbano, ihyan min che nduco ye rinan ye
nuhn naṇ ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecaḥ ne Dendiohs
Estaquis che yahinó ihyan.
10 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs Apeles, ihyan min che ndiquendaḥ ndah
ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecaḥ ne Dendiohs ihyan
ndevaco Aristóbulo.
11 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs Herodión, ihyan yaṇ vacó. Namin
cuenecaḥ ne Dendiohs ihyan ndevaco Narciso che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
12 Namin cuenecaḥ ne Dendiohs Trifena maṇ, Trifosa maṇ, ihyan chahn
che namin redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecaḥ ne Dendiohs
cahvo vo Pérsida che yahino vo ihyan. Ihyan min ne, aṇma nedin ye ntiyon
yahn Dihvo vo.

13 Namin cuenecạh ne Dendiohs dihno vo Rufo che ạma ndah redin ye
ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecạh ne Dendiohs chaco ye, ihyan min
che rihnó ihyan nduhcạ chacó.
14 Cuenecạh ne Dendiohs Asíncrito mạn, Flegonte mạn, Hermas mạn,
Patrobas mạn, Hermes mạn, dihno vo chenạhn che nduco ye ihyan chahn
mạn.
15 Namin cuenecạh ne Dendiohs Filólogo mạn, Julia mạn, Nereo nduco
cahve ye mạn, Olimpas mạn, dihno vo chenạhn che nduco ye ihyan chahn
mạn.
16 Nduco vedino vedenecun cuenecạh ne Dendiohs vih che cuande yáhn.
Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nducuahn yạn.
17 Dihnó, ricá nchuhn che cạhco ne cudạdo ihyan che redin ye che ndeh
cuạn ri dihno vo mạn, che redin ye che rahtendihco ye nunde mạn, te
rahcotạhn ihyan chahn yahn Ndudo yahn Dendiohs che a chahn nchuhn.
Cuihcomạn ne ihyan chahn,
18 te ndotenan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, riquendi
ye vedeyeno yahn mạn ye, rihncheh ye ihyan che necun ye nduco ndudo
yạde.
19 Yenó cạva nchuhn, te ạma va ndudo yahn ne che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn che cuahteyạn ne cạva che din ne
dehtenduh che ndah, ne cạhcomạn ne dehtenduh che hua ndah.
20 Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndạhcạ rahtenan vo ne, nun din
ye che ndạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn chundah. Dihvo vo
Jesucristo din yahino ye nchuhn.
21 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Timoteo, sạhn min che rinduco se u
nạn ntiyon yahn Dendiohs. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn ihyan yáhn,
Lucio mạn, Jasón mạn, Sosípater mạn.
22 U Tercio, che dirún cạca cuh che cuande yahn Pạblo ne, namin nté
Dendiohs nchuhn numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo.
23 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn Gayo, ihyan min che renevahnecun
ye u nduco nducoyạca dihno vo ndevạco ye. Namin cuendeva ne Dendiohs
yahn Erasto, tesorero yahn yạn. Namin cuendeva ne Dendiohs yahn dihno
vo Cuarto.
24 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

Ndeva Pạblo yavenạn Dendiohs

25 Mạn ne, ndeva nducoyạco vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che co din
ye che cotahno nchuhn numa ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo
che rahndudó. Ndudo ndah min ne, hua devano ihyan a rạhn me,
26 te Dendiohs che va ye cuahn dạma, chihquentiyon ye ihyan profeta che
dirun ye nde a rạhn me, ne cade cạh ye, checadino nducoyạca ihyan
iyehnse cạva che cotahno ye.
27 Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dạma ndeva vo
yavenạn ạma no Dendiohs, ihyan min che ạma devano ye. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u che co apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduco dihno vo Sóstenes,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs
che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, vate ne ya̱n Corinto. A tenda̱hnun
Dendiohs nchuhn che co ne ihyan ndah yahn ye, ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo. Numachahte iyehnse ne, a tenda̱hnun ye uvo ma̱n, nducoya̱ca
dihno vo ma̱n, che rendeva vo nduco ye yavena̱n Dihvo vo Jesucristo.
3 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Yahino Dendiohs ihyan yahn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo

4 Cuahn da̱ma renecá̱h nundihve cuahn Dendiohs ca̱va nchuhn yahn che
yahino ye nchuhn che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Yahino ye nchuhn, ne te ndahva ye vederihquentiyon che cuahndudo
ne ndudo yahn ye ma̱n, vededevano che chenan cuma ne ma̱n.
6 Tihca̱ chinahn nduco ne, te a chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
7 Nchuhn nduco nducoya̱ca ihyan yahn Dendiohs, quendihconahn te ye
vederihquentiyon yahn ye nchuhn. A chenan rino ne ro che ndaconan nda̱
tun Dihvo vo Jesucristo.
8 Dendiohs ne, din ye che cochahtino ne, quendi ne cotahno ne Dihvo vo
Jesucristo, hua cuahtendihco ne nunde nde ro che ndaconan nda̱ tun ye.
9 Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne ma̱n ye tenda̱hnun ye
nchuhn ca̱va che cotahno ne Da̱ya ye Jesucristo, ihyan min che Dihvo vo.

Ihyan che rendo da̱ma ye ya̱co ne, o ino cua̱n ndi ye

10 Dihnó, nducote renevahnecun nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, rá̱hn rí
nchuhn che ndo ya̱n ne nduco vih, a̱ma cua̱n co no ne ma̱n, a̱ma no
vederendedecadino cuahtenan cuma ne ma̱n.
11 Dihnó, nahn che tihca̱ din nchuhn, te ra̱hn ihyan ndeva̱co cahvo vo
Cloé ri ye u che vate ca̱nda ne nduco vih yahn che a vih ra̱hn a̱ma, a vih
ra̱hn ta̱ma ne.
12 Na̱hn ne ne, ra̱hn ne che riquendi ne ndudo che ricuahn Pa̱blo, na̱hn
ne ne, che ricuahn Apolos, na̱hn ne ne, che ricuahn Pedro, na̱hn ne ne, che
chicuahn Dihvo vo Jesucristo.
13 A̱ma vedetundo che tihca̱ redin ne. Dihvo vo Jesucristo ne, a̱ma no ye.
Ndiyu Pa̱blo che quenan ya̱h ye na̱n cruz ca̱va che ndedevahn ye nchuhn.
Ndiyu Pa̱blo cah nchuhn cuahn che chedenune ne.
14 Nundihve cuahn Dendiohs che neve ra nchuhn, chehdenuné nchuhn.
Atena̱n Crispo ma̱n, Gayo ma̱n, chehdenuné sa̱hn.
15 Nde hua co ca̱hma ne che u cah ne cuahn che chedenune ne.
16 Namin chehdenuné ihyan ndeva̱co Estéfanas. Co atena̱n ihyan chahn
no che chehdenuné,
17 te dechuh Dihvo vo Jesucristo u, ndiyu che cuehdenuné ihyan, ate che
cuahndudó ndudo ndah yahn ye. Rahndudó ndudo min numa cua̱co. Hua
retihdená̱n vededevano yahn má̱n, ca̱va che tihca̱ ne, codevano ndah ihyan
nduhca̱ che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan ya̱h ye na̱n cruz.

Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs maṇ, vededevano yahn ye maṇ

18 Ihyan che va che conda ye, din nunde yahn ye ne, raḥco ye te aṃa
vedetundo che ritahno vo che yahn che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan
yaḥ ye naṇ cruz, co ndevahn vo. Ate uvo che ndedevahn Dendiohs uvo ne,
a devano vo te chemin ne, aṃa vederihquentiyon chahte yahn ye,
19 nduhcaṇ che a ndirun naṇ Ndudo yahn ye tuhcaṇ:
Caḥco ró che hua richihve vederendedecadino yahn ihyan,
decuihnó vededevano yahn ye.
20 Anduhnecaṇ ndete che hua richihve ndudo yahn saḥn devano maṇ,
saḥn che nda cuande se dehtenduh che ri iyehnse cuh maṇ, te Dendiohs ne,
a chihco ro ye che vededevano yahn se ne, aṃa vedetundo.
21 Tihcaṇ din ye, te numacuahn vededevano yahn ye chihco caḍe ye che
ihyan iyehnse ne, hua tuno vededevano yahn maṇ ye che cotahno ye ihyan.
Tahque ndah ne, chihco caḍe ye che, nduco ndudo yahn maṇ ye che
rahndudo vo, ndedevahn ye ihyan yahn ye, andahre raḥco ihyan chenaḥn
te chemin ne, aṃa vedetundo.
22 Ihyan nación yahn Israel ne, dinoca nahn ndihchero ye vederihno caṿa
che cotahno ye. Ihyan nación chenaḥn ne, atenaṇ vededevano che daṃa
nduco vededevano yahn maṇ ye ritahno ye.
23 Ate uvo, ihyan yahn Dendiohs ne, rahndudo vo che, caṿa che ndevahn
ihyan ne, va che cotahno ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
quenan yaḥ ye naṇ cruz. Ihyan nación yahn Israel ne, rahcotaḥn ye yahn
ndudo min, rahtendihco ye nunde. Ihyan nación chenaḥn ne, raḥco ye te
ndudo min ne, aṃa vedetundo.
24 Uvo che a tendaḥnun Dendiohs vaṇ ihyan nación yahn Israel maṇ, vaṇ
ihyan nación chenaḥn maṇ ne, a devano vo che ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, a vederihquentiyon yahn Dendiohs maṇ, vededevano yahn
ye maṇ.
25 Vededevano yahn Dendiohs maṇ, vederihquentiyon yahn ye maṇ ne,
tahque chahte che co nducuahn vededevano yahn ihyan iyehnse, andahre
raḥco ye te aṃa vedetundo, nde hua richihve.
26 Dihnó, cuenecaḥco ne nduhchan ihyan ne ro menaṇ. Atenaṇ neve ne
che ihyan devano ne vaṇ combiero yahn ne maṇ, neve ne che chenan cuma
ne vederihquentiyon maṇ, neve ne che ndaṭa yahn ihyan naḥn maṇ,
27 ate a tendaḥnun Dendiohs nchuhn. Ihyan iyehnse ne, raḥco ye che
tundo ne maṇ, che hua rigonun chihve ne maṇ, ate a tendaḥnun Dendiohs
nchuhn caṿa che ndaḥco ndiya ye vededevano yahn ihyan chahn maṇ,
vederihquentiyon yahn ye maṇ.
28 Yaḍe ihyan chahn, ne raḥco ye che ndere ihyan nchuhn, nde hua redin
cuande ye nchuhn. Ate a tendaḥnun Dendiohs nchuhn, chihco ro ye che
nde hua richihve vederendedecadino yahn ihyan chahn.
29 Tihcaṇ din ye caṿa che nde aṃa ihyan, hua co din yaḍe ye.
30 A Dendiohs che din ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A caṿa ihyan
min che din ye che chenan cuma vo vededevano maṇ, nchahco ye nunde
yuhn vo maṇ, nedin yahn ye uvo maṇ, ndedevahn ye uvo maṇ.
31 Che nahn ne, che dinahn ihyan nduhcaṇ che a ndirun naṇ Ndudo yahn
Dendiohs tuhca: “Hua ndaḥcaṇ che ndeva maṇ ihyan yavenaṇ ye. Tahque
ndah ne, ndeva ye yavenaṇ Dihvo vo Dendiohs.”

2

Ndudo yahn che quenan yaḥ Dihvo vo Jesucristo naṇ cruz

1 Dihnó, cuahn che ndą́ cahndudó ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne
ne, hua din yąde, te cahndudó numacuahn vedenecun.
2 Chihcó cudądo che cahndudó demąn ndudo yahn che quenan yąh
Dihvo vo Jesucristo nąn cruz, ndedevahn ye uvo.
3 Numacuahn ro che quenán yąn vąco nchuhn ne, quechicá numacuahn
vedino vedenecun. Ąma vąhinó mąn, ąma ndedecadinó mąn, yahn ntiyon
cąhnda che quenán.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, nté
mąn, cahndudó mąn, vąn nchuhn. Nde tah hua chihchetą́hn vededevano
yahn mą́n,
5 cąva che a vederihquentiyon yahn Dendiohs din che cotahno ne, ndiyu
vededevano yahn mą́n.

Redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che renahn vo vederihquentiyon yahn ye

6 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs vąn nchuhn che a
renahn ndah ne mąn, vąn ihyan chenąhn mąn ne, hua rahndudo nuhn
vededevano yahn mąn nuhn, te rahndudo nuhn demąn vededevano yahn
Dendiohs. Vededevano min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehnse.
Ndiyu yahn sąhn devano mąn, sąhn ndinąn mąn, che vate se mąn ro cuh.
Sąhn chahn ne, va che cuihno se.
7 Tahque ndah ne, rahndudo nuhn vededevano yahn Dendiohs che cade
te ye, checadino vo, che nde hua devano ihyan ro menąn. Nde cuahn che
ametah dendah ye iyehnse ne, chihco cąde ye vededevano min nduhcą che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
8 Nde ąma sąhn che rihquentiyon se iyehnse cuh ne, hua tumacadino se
yahn vededevano min. Chemin che nahn yąh se Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ąma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Ndete che
tumacadino se ne, hua tihcą din se.
9 Andahre tihcą din sąhn chahn, ate a chinahn nduhcą che ndirun nąn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

Dendiohs ne, a chihco cąde ye che conan cuma ye vedeyahino nduco ihyan
che yahino ye.

Ąma chahte vedeyahino yahn ye, che nde hua co tumacadino ihyan nunde.
10 Ate uvo, ihyan yahn ye ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo,
tumacadino vo yahn vedeyahino yahn ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
devano ndah nducuahn che ri, nde nducuahn che redin ye.
11 Vąn ihyan iyehnse ne, queri ąma ye ne, atenąn mąn ye devano ye che
rendedecadino ye. Namin nde ąma ihyan hua devano ye che
rendedecadino Dendiohs. Atenąn Vaco Ndah yahn ye devano.
12 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndiyu vededevano
yahn ihyan iyehnse che te Dendiohs, chenan cuma nuhn. Tahque ndah ne,
din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, din che tumacadino nuhn
yahn vedeyahino yahn ye cąva nducoyąco vo.
13 Ndiyu nduco vededevano che chahn nuhn yahn ihyan, che rahndudo
nuhn ndudo yahn vedeyahino yahn Dendiohs. Tahque ndah ne, a Vaco
Ndah yahn ye che rete vededevano nuhn che rahndudo nuhn. Tihcą rinan
Vaco ye nuhn che rahndudo nuhn ndudo che nahn che cadino ihyan.

14 Ihyan iyehnse ne, hua renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, te rąhco ye te chemin ne, ąma vedetundo. Nde hua
retumacadino ye yahn, te atenąn ihyan che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan co tumacadino ye.

15 Ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, retumacadino
ye yahn nducuahn dehtenduh, ne nde ą̄ma ihyan hua ndą̄hcą̄ che
ndą̄hchenan ye ihyan.
16 A ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą̄: “Ametah nde ą̄ma ihyan
iyehnse che co tumacadino ye yahn vederendedecadino yahn Dihvo vo
Dendiohs. Ametah nde ą̄ma ye che tuno vededevano yahn ye che cacuahn
ye ihyan.” Ate uvo che nedin yahn Dendiohs uvo ne, ą̄ma no
vederendedecadino yuhn vo nduco Dihvo vo Jesucristo.

3

Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dendiohs

1 Dihnó, cuahn che quenán nduco nchuhn ne, anduhnecą̄ ihyan che hua
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mąn, anduhnecą̄ ihyan nunde mąn,
anduhnecą̄ checą̄hya che quemąn rico mąn, tihchan ne, te metah conahn
ndah ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che hua chi chicuáhn
nchuhn nduhcą̄ che redin yahn che cacuáhn ihyan che renahn ndah ye.
2 Nduhcą̄ che redin ihyan nduco decuą̄h yuno, ricuh ye demąn leche
yahn che hua ri che cą̄hcacheh ye dehtenduh, tihcą̄ dín nduco nchuhn ro
min, te metah tumacadino ndah ne, ne hua chi chicuahn ndáh nchuhn. A
devanó te nde meniyon ne, ametah tumacadino ndah ne,
3 te dąma ri ne nduco ihyan nunde. Redin ve ne yahn vih mąn, vate
cą̄nda ne nduco vih mąn, o ino cuą̄n ndi ne mąn. Che tihcą̄ redin ne ne,
rihco ro ne che dąma vederendedecadino yahn ne nduco ihyan nunde.
4 A ndero ndi che o ino cuą̄n ndi ne, te nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi
ne che ricuahn Pąblo, nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi ne che ricuahn
Apolos. Vatechica ne nduhcą̄ ihyan nunde.
5 U nduco Apolos, atenąn ntiyon yahn Dihvo vo Dendiohs redin nuhn.
Ndą̄ nuhn yąn vąco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, chitahno ne. Queri ą̄ma nuhn ne, redin nuhn nduhneva ntiyon
che chihco ye tą̄h nuhn.
6 Nuhn ne, ihyan redin ntiyon yahn ye nuhn. U, ne anduhnecą̄ ndete che
tuhdó ndute ndą̄ta, te u menąn ndita cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, chihnevan ne, ne Apolos ne, anduhnecą̄ ndete che chi se nune
vąn chendą̄ta, te quendi ye chicuąhn ye nchuhn. Ate a Dendiohs che din ye
che chitahno ne.
7 Ntiyon yahn nuhn ne, nduhcą̄ ntiyon che redin ihyan viyą̄ta. Nąhn cuą̄n
ne, riquendąh yahn ą̄ma ihyan che retuhdo ye ndute ndą̄ta, ne riquendąh
yahn tąma ye che ri ye nune vąn. Ate a Dendiohs che redin ye che rihta.
Nducote tihcą̄ ne, tumacadino vo che anduhnecą̄ ndete che hua rigonun
chihve ntiyon yahn ą̄ma tąma ye, che retuhdo ye ndute ndą̄ta mąn, che ri
ye nune vąn mąn, te atenąn Dendiohs che redin ye che rihta.
8 Ihyan che retuhdo ye ndute ndą̄ta mąn, ihyan che ri ye nune vąn mąn,
ą̄ma cuą̄n ndi no ntiyon yahn ye nduco vih. Tihcą̄ ntiyon che redin nuhn
nduco vih. Ate a devano vo te Dendiohs ne, ndąhco menun ye yahn queri
ą̄ma vo tunoca ntiyon che a nedin vo.
9 Nuhn ne, dąma redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduco vih, ne
nchuhn ne, anduhnecą̄ ndete che chendą̄ta yahn ye.
Atihnocą̄ co cą̄hma vo che nchuhn ne, anduhnecą̄ ndete che ą̄ma vah che
rihno Dendiohs.
10 Numacuahn vedeyahino yahn ye ne, ndąhco ye ntiyon tą́h che có
anduhnecą̄ sąhn vihcherahto ndah che chihcó nąme yahn ą̄ma vah, ne

tạma ye ne, riquendi ye rahto ye. Ate nahn che queri ạma ye ne, cạhco ye cudạdo nduhcạ che rahto ye.

11 Nạme min ne, anduhnecạ ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che nde ạma ihyan, hua co ndahcorun ye.

12 Ate anduhnecạ ndete che ạma ndeh nạn che co cuahto nduco ye. Anduhnecạ ndete che co cuahto ye nduco dehtenduh che cocha nduhcạ diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn, tu diyạhn mạn. Namin anduhnecạ ndete che co dendah ye nduco dehtenduh che hua cocha nduhcạ irahno mạn, nduco mạn, yạta cuma mạn.

13 Ate ntiyon yahn queri ạma ye ne, va che co ro ndete che quendạh ndah, te ndạ ro che techecạde Dendiohs ne, anduhnecạ ndete che ndihchenan ye nduco ruchiyạhn.

14 Duh ihyan che quendạh ndah ntiyon yahn ye, anduhnecạ ndete che ndahto ye nduco dehtenduh che hua cuco ne, ihyan min ne, ndạhco menun Dendiohs yahn ye.

15 Duh ihyan che hua quendạh ndah ntiyon yahn ye ne, andahre ndevahn mạn ye, anduhnecạ ạma ihyan che ndevahn ye vạn ruchiyạhn ne, ate va che conda ntiyon che nedin ye.

16 A devano ne te nchuhn ne, anduhnecạ ndete che ạma yạco yahn Dendiohs nạn che quenun Vaco Ndah yahn ye.

17 Duh ihyan che detoh ye ino ihyan yahn Dendiohs ne, din Dendiohs castigo ihyan, te ihyan yahn ye ne, a ndihco vih ye cạva ye.

18 Nde ạma nchuhn ne, hua cahncheh mạn ne nchuhn. Duh nchuhn che ạma quenan cuma ne vededevano yahn ihyan iyehnse che rạhco ne ne, cuihcomạn ne vededevano min, cuiquendi ne vededevano yahn Dendiohs,

19 te vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ạma vedetundo nạn Dendiohs nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Rahnecun Dendiohs che rinda ihyan, redin vederendedecadino yahn mạn ye.”

20 Namin a ndirun: “Nạn Dihvo vo Dendiohs ne, nde hua richihve vederendedecadino yahn ihyan devano.”

21 Chemin che hua din yạde nchuhn, tendạhnun ne che ricuahn queri ạma nuhn, quendi ne, te nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a chihnde cạva che ndah yahn ne.

22 A Dendiohs che dechuh ye Pạblo mạn, Apolos mạn, Pedro mạn. A ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rete ye vedevihche yahn nchuhn mạn, rihquentiyon ye vederih mạn, ro cuh mạn, ro che cochi mạn. Nducuahn ne, a cạva che ndah yahn ne che chihco cạde ye.

23 Avạne ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne ihyan min ne, a Dạya Dendiohs ihyan.

4

Ntiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 Hua din yạde nchuhn cạva nde ạma nuhn. Cuedevano ne te queri ạma nuhn ne, a ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin nuhn, rahndudo nuhn ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.

2 Nducote tihcạ ne, nahn che queri ạma ihyan che va tạh ye ntiyon yahn Dendiohs ne, dinahn ye ntiyon min numa cuạco.

3 Che lạdo yáhn ne, nde hua retumacáh, a nchuhn, o intiyahn, deh rạhn ne yáhn nduhcạ che redín ntiyon yahn ye. Nde mán, hua co cạhmá ndete che ndạhcạ, o hua ndạhcạ redín,

4 te andahre dave yavenąn ne, ate nde mąn hua devanó ndete che ndah redinąhn. Atenąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda cuande ye ntiyon che redín.
5 Chemin che conan rino nchuhn, hua ndąhchenan ne tąchan redin ihyan ntiyon yahn Dendiohs nde ndą ro yahn. Ndą ro min ne, a Dihvo vo Jesucristo techecąde ye yahn queri ąma vo tunoca vederendededecadino yuhn vo cuahn che chahtenan vo iyehnse, cąhco ro ye ndete che numa cuąco nedin vo ntiyon che chihnde tąh vo. Tuhme ndąhco menun Dendiohs yuhn vo tunoca ntiyon che nedin vo.

6 Dihnó, a cąva che ndah yahn ne che tihcą riyąhvé nchuhn. Andahre ndudo che ricuahn ihyan chenąhn che redin che o ino cuąn ndi nchuhn nduco vih, ate a dirún yahn ne anduhnecą ndete che u nduco Apolos chendihco nuhn nunde nąn ndudo yahn nuhn. Tihcą dirún yahn ne cąva che tumacadino ne che vederihquentiyon che chenan cuma nuhn ne, hua tahque chahte che co che a ndirun yahn nąn Ndudo yahn Dendiohs. Namin cąva che hua din yąde ne cąva ntiyon yahn ąma, ndąhchenan ne ntiyon yahn tąma.
7 Nde ąma ihyan hua rendihche ye nchuhn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chenąhn. A Dendiohs che te ye nducuahn che va yahn ne. Nducote a ihyan min che te ye ne, hua redin yahn che din yąde ne nduhcą ndete che nąn vedevano yahn mąn ne rendąca ne dehtenduh che va yahn ne.

8 A ąma chenan cuma ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, che rąhco ne, a va tąh ne ndendi ndendita, che rąhco ne. Chacondąh vedąme ne nuhn, ne vate ne, rihquentiyon ne, che rąhco ne. ¡Ąma ndąhcą ndete che cuąco niyon che rihquentiyon ne!, cąva che nde nuhn ne, ndo dąma nuhn nduco ne, cąhcantiyon vo nduco vih.
9 Ąma ndąhcą ndete che cuąco, te nuhn ihyan apóstol ne, hua tihcą vate nuhn. Tahque ndah ne, cane rąhcó che rahnecun Dendiohs che rechuhrihn nuhn nduhcą ihyan che nde hua rigonun chihve ye mąn, nduhcą ihyan che ndindah cąca nunde yahn ye cąva che coh ye mąn. Cane rąhcó che ndihco mendąhn Dendiohs nuhn nąn nducoyąca ihyan iyehnse mąn, nąn ángel mąn, cąva che cąhn ino ye ndihchero ye nuhn.
10 Ihyan nunde ne, rendihchero ye nuhn nduhcą ihyan tundo che rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Me nchuhn ne, ąma devano ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che rąhco ne. Nuhn ne, ndi nuhn nduhcą ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Me nchuhn ne, ąma ndinąn ne, che rąhco ne. Nuhn ne, nde hua retumacąh ihyan nuhn. Me nchuhn ne, ąma rendeva ihyan yavenąn ne.
11 Nde meniyon ne, ąma redin tąn ihyan nduco nuhn. Ąma rechuhrihn nuhn, rih cuico nuhn mąn, rih yąca nuhn mąn, metah tino yahn nuhn mąn, metah vąco nuhn mąn.
12 A ndi cuno nuhn che redin mąn nuhn tąma nąn ntiyon cąva che rendąca che rechuhnun nuhn. Rąhva ihyan nduco nuhn, ate numacuahn vedenecun rendahconan nuhn yahn ye. Chenan nąn ye nuhn, redin tąn ye nduco nuhn, ate hua rihcomąn nuhn ntiyon che chenan cuma nuhn.
13 Rendąhchenan ye nuhn, ate riyąhve nuhn ihyan nduco ndah. Cuahn dąma rendihche ye nuhn nduhcą dehtenduh che tahque chihngą.

14 Tihcą dirún yahn nchuhn, ndiyu cąva che cahterá vedecuihno yahn ne, ate cąva che riyąhvé nchuhn nduhcą dąyá che yahinó.
15 Tihcą dirún, te andahre ndiche mil ihyan che ricuahn ye nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ate hua yahino ye nchuhn nduhcą che

yahinó nchuhn. U ne, anduhnecą indihte yahn ne, te a u che tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.

16 Chemin che, numacuahn chedave yáhn, riyąhvé nchuhn che quendi ne yune yáhn.

17 Cąva che co dinahn nchuhn ne, dechúh Timoteo che conan se nchuhn. Ąma yahinó sąhn. Anduhnecą daya mą́n, te u tihyon yuné sąhn che chitahno se Dihvo vo Jesucristo. Nde meniyon riquendi se, ndah redin se ntiyon yahn ye. Sąhn min ne, nduhcą che recąh cuande mą́n dihno vo nduh cuąn yąco nąn che quechicá, tihcą te cuande se nchuhn cąva che necąhco ne nduhcą che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, redináhn ndudo yahn ye.

18 Ąma o nchuhn ne, ąma redin yąde ne, rąhco ne che ametah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.

19 Ate ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, chi nún quendihcheró nchuhn. Tuhme ndihcheró ndete che cuąco che rąhn ihyan yąde chahn che vatechica ye numa cuąco, chenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

20 Tihcą nahn che dín, te ndiyu ndudo che rąhn ihyan rihco ro che rihquentiyon Dendiohs ihyan, te nąn ntiyon che redin ye ne, min ndero ndi ndete che cuąco che chenan cuma ye vederihquentiyon.

21 Mąn ne, cuetendąhnun nchuhn cha che ri yeno ne. ¿A nahn ne che chí numacuahn vedeyahino mąn, vedenecun mąn, conán nchuhn? ¿O nahn ne che chí numacuahn vedetąn, dín castigo nchuhn?

5

Techecąde Pąblo ąma nunde chihngą

1 Numachahte va ndudo che ąma se vąn nchuhn ne, quenan se nduco checuma se. Nunde min ne, ąma chihngą. Nde vąn ihyan che hua devano ye che va Dendiohs ne, hua tihcą redin ye.

2 Ate nde nduco nduh ne, ąma redin yąde nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuahte rąn ne. Sąhn chemin cą me ne, ametah cuahnecun nchuhn che conduco ca se vąn ne.

3 Andahre hua quenán nduco nchuhn tąn ne, yah ri chedave yáhn cąva ne. A techecądé yahn se anduhnecą ndete che quenún vąn nchuhn.

4 Ro che ndo dąma nchuhn, ndeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecą ndete che nducó nchuhn. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne,

5 condąhco ne sąhn tąh chundah cąva che co se castigo, andahre ndevahn se ro che ndą Dihvo vo.

6 Hua ndąhcą che rahnecun ne che rinduco ca se vąn ne. A devano ne te nduco tah sihn yą ne, ri yą numacuahn yąche. Tihcą redin nunde yahn sąhn min, te redetohnan vederihquentiyon che chenan cuma nducoyąca ne.

7 Nduhcą che rihtera ihyan yą ndico, redendah ye pąn che hua nduco yą yahn ne, tihcą cuihcomąn nchuhn nunde che chenan cuma ne ro menąn, cuihco ro ne che a ndi vih ne cąva Dendiohs. Tihcą din ne, te nduhcą ąma itecuche lihn che chih te, chi te vedino ro yudo ne, tihcą chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

8 Nduhcą che rihcomąn ihyan pąn che ndindah nduco yą yahn ne, tihcą nahn che cąhcomąn vo nducuahn nunde yuhn vo, ne runecąde cuahtechico vo mąn, runecąde ndedecadino vo mąn, nduhcą che nahn Dendiohs.

9 Nạn cạca che dechúh yahn ne menạn ne, a dirún che hua conduco ne ihyan nunde che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye.
10 Ate hua dirún che ạma yune no cạhcomạn ne nducoyạca ihyan chahn mạn, combiero yahn ye che idihya ye mạn, che reduco ye mạn, che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, te cạva che metah ndihchero ne ihyan chahn ne, atenạn che ndạca ne iyehnse cuh.
11 Che tihcạ dirún ne, che hua conduco ne dihno vo ndete che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ndete che idihya ye mạn, ndete che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, ndete che rạhva ye mạn, ndete che ricoh ye mạn, ndete che reduco ye mạn. Nduco dihno vo che tihchan ye ne, nde hua cheh ne dạma nduco ye.
12-13 U ne, hua cuande yáhn che techecạdé yahn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A mạn Dendiohs techecạde ye yahn ye. Me nchuhn ne, a dihno vo che rinduco ye nchuhn, va che techecạde ne yahn ye. Chemin che ametah cuahnecun ne che conduco ca sạhn nunde me nchuhn.

6

Hua ndạhcạ che cạhn dihno vo, cuhnde cạde yahn ye nduco vih nạn intiyahn yạn

1 Cuahn che va cạnda yahn nchuhn nduco vih ne, ndotenan che cạhn ne yạco, cuhnde cạde yahn ne ne, rahn ne nạn intiyahn yạn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¿Tạcạ che ạma tundo ne?
2 Redin nchuhn anduhnecạ ndete che hua devano ne te ndạ ro yahn ne, nduco nchuhn ihyan yahn Dendiohs, techecạde ne yahn ihyan nunde. Nducote tihcạ va cạde ne, tahque nun co techecạde ne cạnda yahn ne che nde hua vạhche.
3 Redin ne anduhnecạ ndete che hua devano ne che nde ángel va che techecạde ne yahn ye. Tahque nun techecạde ne yahn dehtenduh che rahno ri ne mạn ro cuh.
4 Tuhme ne, cuahn che va che cuhnde cạde yahn ne nduco vih ne, ndotenan che cạhn ne nạn intiyahn yạn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cạhn ne nạn dihno vo, andahre tundo ye, ne techecạde ye yahn ne.
5 Tihcạ dirún yahn ne cạva che co cuihnạn ne. ¿Ametah nde ạma ihyan vạn nchuhn che renahn ye mare tah, che co techecạde ye yahn ne nduco vih?
6 Rihtera ne vedecuihno yahn ne che rahn ne, rica nunde ne yahn vih nạn intiyahn che nde hua ritahno ye Dihvo vo.
7 Che rahte cạnda ne nduco vih ne, nduco chemin no, ạma yahn redenda ne. Tahque ndah che codin chahtino ạma tạma ne yahn vih, nchahco ne nunde yahn vih.
8 Ate hua tihcạ redin ne, te tahque ndah ne ne, duche rino ne nde vạn mạn ne nduco vih, rahtendihco ne nunde.
9-10 A devano ne te ihyan nunde ne, hua cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs. Cuedevano ne te ihyan che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevạco ye mạn, ihyan che hua numa cuạco ye, che mạhn ndạhta mạhn chạhn ye, che rahtenan ye vạn mạn nduco vih mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan che reduco ye mạn, ihyan che idihya ye mạn, ihyan che ricoh ye mạn, ihyan che rạhva ye mạn ne, nde ạma ihyan che tihchan ye ne, hua conan ye vahchetero.

11 Nạhn nchuhn ne, tihchan ne ro menạn. Ate mạn ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, a nchahco ye nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. A chedenune ne mạn, a nedin yahn ye nchuhn mạn.

Nahn che hua cuahtendihco vo nunde

12 Va ạma ndudo che tuhcạ: “A dehno che nahn vo ne, co din vo.” Cuạco ndudo min, ate hua redin yahn che tihcạ din vo. Hua ndạhcạ che quendi vo nunde yuhn vo.

13 Va tạma ndudo che tuhcạ: “Dehtenduh che va ne, chihnde cạva che chuh vo.” Cuạco ndudo min, ate ndạ ro yahn ne, ndạhco cạde Dendiohs nducuahn, nde metah rendotenan che chuh vo cạva che cuahtenun ico vo. Dendah Dendiohs uvo, ate ndiyu cạva che cuahtenan vo nduco ihyan che hua nihnevạco nduco vo, te dendah ye uvo cạva che co yahn ye uvo.

14 Numacuahn vederihquentiyon ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ne namin tihcạ ndedetuhche ye uvo.

15 A devano nchuhn te queri ạma vo ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo. Nducote a yahn ye uvo ne, hua ndạhcạ che cuahtenan vo nduco tạhn che ndere vatechica te.

16 A devano ne te ihyan che conan ye nduco ndạhta che ndere vatechica te ne, co ye nduco te anduhnecạ ạma no ihyan nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ihyan che conan cuma ye ạma ndạhta ne, co ye nduco te anduhnecạ ạma no ihyan.”

17 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduco vih anduhnecạ ạma no ihyan, chenan cuma ye nduco vih vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

18 Nducote tihcạ ne, condi nchuhn cuahtenan ne nduco ndạhta che ndere vatechica te. Adecodehno nunde yahn ihyan ne, rahtendihco ye. Ate che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye ne, rahtendihco ye nunde, nde redetoh mạn ye ihyan.

19 A devano vo te a din Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, a ndi vih vo anduhnecạ ạma yạco nạn che quenun. Hua rihquentiyon mạn vo uvo,

20 te a yahn Dendiohs uvo. Nde hua tuno vederendededecadino yuhn vo nduhva che yahino ye uvo, ndedevahn ye uvo cạva mạn ye. Chemin che nahn che hua detoh mạn vo uvo mạn, ndeva vo numacuahn chedave yuhn vo yavenạn ye mạn.

7

Cạh cuande Pạblo nduhcạ che cuahtenan cuma ihyan ndạhta yahn ye

1 Mạn ne, ndahconán yahn ne che dirun ne yáhn. Rạhcó te ndạhcạ cạva ihyan che cuahtemạn ye.

2 Ate cạva che hua cuahtendihco ye nunde, ndere cuahtechica ye nduco vih ne, tahque ndah che cahnevạco ye.

3 Nchuhn che a nihnevạco ne ne, cuahtenan cuma ne vih nduhcạ che redin yahn cạva che hua ndạca yune che ndere cuahtechica ạma tạma ne.

4 Nchuhn, ihyan ndạhta ne, yahn ne inchạhn ne. Nchuhn, ihyan chạhn ne, yahn ne ihyan ndạhta yahn ne. Chemin che nahn che dinahn ạma tạma ne yahn vih.

5 Hua cuahcotạhn ne yahn vih, atenạn che nte cạde ne che hua cuahtenan ne nduco vih ạma o ro cạva che covạh ne. Cuihno min ne, ndo dạma ne nduco vih, te adenạn hua cocha ạma cha ne che rạhn cuhndemạn

ne, ne conan ne nduco tạma ihyan, condihco ne nunde, dinahn ne che nahn chundah.

6 Ráhn rí nchuhn che recạh yune Dendiohs che cahnevạco ihyan che nahn ye. Ate ihyan che cocha ye, cuahtemạn ye ne, co cuahtemạn ye.

7 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che cuahtemạn ihyan nduhcạ u. Ate hua nducoyạca ye cocha ye. Dendiohs ne, hua dạma vederihquentiyon necạh ye chenan cuma queri ạma ihyan.

8 Nchuhn, sạhn decạhya mạn, ndạhta vạh mạn ne, rạhcó te ạma ndạhcạ ndete che cuahtemạn ne nduhcạ u.

9 Ate ndete che hua chenan cuma ne vederihquentiyon che cocha ne cuahtemạn ne ne, tahque ndah che cahnevạco ne, yodemica che chuhrihn ne, ndedecadino ne che nahn cahnevạco ne.

10 Me nchuhn che nihnevạco ne ne, rete cuandé nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che hua tehche vih ne.

11 Ihyan ndạhta ne, hua co tehche ye inchạhn ye. Ndete che denạn tehche ye inchạhn ye ne, atenạn che cuhndemạn ye, o ndo nduco ye inchạhn ye. Hua co cahnevạco ye nduco tạma ca ihyan. Namin ihyan chạhn ne, hua co tehche ye ndạhta yahn ye.

12 Mạn ne, te cuandé tạma vederihquentiyon che hua ntihyon yạn Dihvo vo Jesucristo. Dihno vo che nihnevạco ye nduco ndạhta che hua ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye tạhn ndete che va te vedeyeno che quendi te nduco ye.

13 Namin cahvo vo che nihnevạco ye nduco chạhn che hua ritahno se ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye sạhn ndete che va se vedeyeno che quendi se nduco ye.

14 Ihyan chạhn che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn ihyan ndạhta yahn ye che ritahno ye. Ihyan ndạhta che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn inchạhn ye che ritahno ye. Ndete che hua tihcạ ne, dạya ihyan chahn ne, anduhnecạ dạya ihyan che hua ritahno ye. Ate redin chahtino Dendiohs, rendihche ye dạya ihyan chahn anduhnecạ dạya ihyan che ritahno nduh che o ye.

15 Ndete che ạma cha ihyan che hua ritahno ye, nahn tehche ye ihyan che nihnevạco nduco ye che ritahno ye ne, a tehche no mạn ye vih, nde hua cạhnda yahn ihyan che ritahno ye, te Dendiohs ne, hua nahn ye che cuahte cạnda ihyan chahn nduco vih.

16 Ndete che tihcạ nahn ihyan che hua ritahno ye ne, hua redin yahn che cuahcotạhn ihyan che ritahno ye, te nchuhn ihyan ndạhta ne, nde hua devano ne, ndete che cạva ne cotahno inchạhn ne, ndevahn ye. Namin nchuhn ihyan chạhn ne, nde hua devano ne ndete cạva ne cotahno ihyan ndạhta yahn ne, ndevahn ye.

17 Andahre hua cocha ndudo yahn nchuhn che cotahno ye, ate va che cuahtenan ne vedeyeno nduhcạ che ndihco cạde Dihvo vo Dendiohs yahn ne mạn, nduhcạ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn mạn. Tihcạ rihquentiyón nduh cuạn yạco.

18 Nchuhn che chenan seña nchuhn ro min ne, hua dehve rạhco ne, quendi ne. Me nchuhn che hua chenan seña nchuhn ro min ne, hua cuahnecun ne che conan seña nchuhn.

19 A chenan, o hua chenan seña uvo ne, hua dehve din yahn chemin, te che nahn ne, che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs.

20 Atạnochan uvo ro che ndedevahn ye uvo ne, cuahtenan vo vedeyeno, quendi vo tihcạ.

21 Nchuhn che chenan cuma ne dihve ne, chenan ne vạco ye ro min ne, hua dehve rạhco ne, quendi ne, din ne ntiyon yahn ye. Ndete che adenạn te yune ye che ndạca ne ne, condạca ne.
22 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, nde ro min ne, a ndedevahn ye nchuhn cạva mạn ye. Me nchuhn che rihquentiyon ne nạn ntiyon yahn mạn ne ro che chitahno ne Dihvo vo ne, a ndo ne anduhnecạ ihyan redin ntiyon yahn ye.
23 Ạma chahte vedeyahino quenan cuma Dendiohs cạva nchuhn, ndedevahn ye nchuhn. Cạva nchuhn ne, tahque rigonun chihve vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan.
24 Dihnó, nducote tihcạ ne, quendi nchuhn cuahtenan ne nạn Dendiohs nduhcạ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn.
25 Me nchuhn ihyan decạhya ne, hua te Dihvo vo Jesucristo, checadinó nde ạma vederihquentiyon cạva ne. Ate u ne, numacuahn vedeyahino ndedevahn Dihvo vo u, ne redín ntiyon yahn ye numa cuạco. Chemin che rạhcó te cochihve che te cuandé nchuhn tạcạ cuahtenan ne.
26 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che cuahtemạn nchuhn, hua cahnevạco ne, te ro cuh che vato vo ne, cạhnda.
27 Nchuhn che a nihnevạco ne ne, hua tehche ne ndạhta yahn ne. Me nchuhn che metah cahnevạco ne ne, hua nuhn ne ndạhta.
28 Nchuhn, sạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua dehve rạhco ne, hua nunde chemin. Me nchuhn, tạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua nunde chemin. Ate adecoduhno nchuhn che cahnevạco ne ne, acạdeno che yah cuahno ne. Rạhn rí nchuhn cạva che ndah yahn ne che tahque ndạhcạ yahn ne che hua cahnevạco ne.
29 Dihnó, rạhn rí nchuhn te caviyạn deman ne, conahn che ndihco cạde Dendiohs. Mạn ne, nchuhn che nihnevạco ne ne, hua demạn cạva ndạhta yahn ne ndedecadino ne. Menạn vihca condedecadino ne nạn ntiyon yahn Dendiohs.
30 Nchuhn che rạn ne ne, hua demạn vederạn cuahte ne. Nchuhn che yeno ne ne, hua demạn vedeyeno cuahte ne. Nchuhn che ra ne dehtenduh ne, hua cạhco ne vedechahtino yahn ne nạn dehtenduh chemin chan. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che metah dehva yahn ne.
31 Nchuhn che ndah rahno ne, chenan ne iyehnse ne, nde hua co yeno ne cạva chemin, te nducuahn che va iyehnse cuh ne, a nihnde cạde yahn che va che cuihno.
32 Nahn che hua denduh ino nchuhn. Sạhn che metah cahnevạco se ne, va mạn ino se, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn se che co yeno ye.
33 Ate sạhn che quenan cuma se ndạhta yahn se ne, rendedecadino se yahn vederetạhn yahn se, nahn se che co yeno ndạhta yahn se.
34 Atihnocạ rahno ri tạhn ndạhta. Tạhn che hua quenan cuma te inchạhn te ne, va mạn ino te, redin te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino te, ndi vih te cạva Dendiohs. Ate tạhn che quenan cuma te inchạhn te ne, rendedecadino te yahn ntiyon yahn te vạco te, nahn te che co yeno inchạhn te.
35 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva che ndah yahn ne, ndiyu che rihca tán che cahnevạco ne. Nahn che runecạde cuahtenan ne iyehnse, va mạn ino ne, din ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndah che cuahtemạn ihyan decạhya. Ate nchuhn che vate tạhn cạhya yahn ne ne, ndete che rạhco ne che tahque ndah che cahnevạco nun te che co che cuahtenan te, co ndico te ne, co decahnevạco ne tạhn, hua nunde chemin.

37 Me nchuhn che a ndedecadino ne, a chihco ne chedave yahn ne che tahque ndah che hua decahnevạco ne tạhn dạya ne ne, hua dehve rạhco ne, te namin ndạhcạ che tihcạ din ne.
38 Nducote tihcạ ne, ihyan che redecahnevạco ye dạya ye ne, ndạhcạ redin ye, ne ihyan che hua redecahnevạco ye dạya ye ne, nde tahque ndạhcạ redin ye.
39 Ihyan ndạhta che nihnevạco ye ne, a ndihco cạde Dendiohs che hua tehche ye inchạhn ye nde ndạ ro che coh ye. Ndete che coh inchạhn ye ne, co ndaconan cahnevạco ye nduco adecoduhno ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
40 Ate che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndạhcạ cạva ye ndete che metah ndaconan cahnevạco ye. Tihcạ dirún, te co tihcạ nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

8

Vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye

1 Mạn ne, te cuandé nchuhn yahn vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye. Nducoyạco vo ne, devano tumacadino vo yahn dehtenduh. Chemin ne, co din che din yạde vo, ate hua co din che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih nạn Dendiohs, te atenạn che chenan cumo vo vedeyahino nduco vih che ndạhcạ cuahtenan vo nạn ye.
2 Adecoduhno vo che ạma devano vo, che rạhco vo ne, rihncheh mạn vo uvo, te nde hua devano vo nduhcạ che redin yahn.
3 Ate ndete che yahino vo Dendiohs ne, nda cuande ye uvo.
4 Me yahn che chuh vo dehtenduh che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye ne, hua cạhnda. A devano vo te dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, metah vederihquentiyon yahn, anduhnecạ ndete che hua dehva. Va ạma no Dendiohs.
5 Tihcạ, te andahre ạma va dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn, dihve ye mạn, chenan nạn ro mạn, ndiyạhn mạn,
6 ate cạva uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, va ạma no Dendiohs. A ihyan min che Chido vo. A mạn ye dendah ye nducuahn dehtenduh che va. Dendah ye uvo cạva ye. Namin va ạma no Dihvo vo Jesucristo. Nduco ye Chida ye dendah ye uvo mạn, nducuahn dehtenduh che va mạn.
7 Ate hua nducoyạca dihno vo retumacadino ye che metah vederihquentiyon yahn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Neve ye ne, nducote nevahnecun ye dehtenduh chemin chan ro menạn ne, chenun ca vedevạh min ihyan. Chemin che nde meniyon ndete che adenạn cheh ye dehtenduh che ndi vedino nạn dehtenduh chemin chan ne, cuahtendihco ye nunde, che rạhco ye, te metah tumacadino ye te vedino chemin chan hua dehva niyahn.
8 Ndete che chuh vo vedino chemin chan ne, ndiyu chemin din che tahque co chihvo vo nạn Dendiohs, nde huane che hua chuh vo din che detohnan vo. Devano vo te ndiyu che reh vo redin che renan ino Dendiohs uvo.
9 Nchuhn che a devano ne che hua dehva niyahn vedino chemin chan ne, cuihco ne cudạdo cạva dihno ne che metah conahn ndah ye yahn. Hua ndạhcạ che cạva ne, detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde.
10 Ndete che adenạn ndihchero ye nchuhn che vate ne yạco nạn che vate dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye, reh ne ne, nduco ye cạhquino ye cheh ye che ndi vedino nạn dendiohs chemin chan,

11 ne detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde. Nduco tihca ne, cava nchuhn che devano ne che hua cahnda che cheh ne ne, ndaca yune che tohnan chedave yahn dihno ne che metah conahn ndah ye. Cuenecahco ne te namin cava ihyan min chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan.
12 Ndete che hua cahco nchuhn cudado ne, denan tihyon yune ne dihno ne cava che detohnan ye chedave yahn ye, ne man ne cuahtendihco ne nunde nan Dihvo vo Jesucristo.
13 Nducote tihca ne, nahn che din vo cudado. Ndete che va dehtenduh che rahco dihno vo che cahnda che cheh ye ne, tahque ndah che hua chuh vo dehtenduh chemin chan, cava che hua ndaca yune che detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde.

9

Vederihquentiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 A chitahnó Dihvo vo Jesucristo, ndevához. Quenan cumá vederihquentiyon, ndí apóstol yahn ye. Mán ndihcheró Dihvo vo. A u tihyon yuné nchuhn che chitahno ne ihyan.
2 Andahre vate ihyan che hua renevahnecun ye u nduhca apóstol, ate nchuhn che cuaco ne, a devano ne che ndí apóstol, te a u che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne nduco chemin ndero ndi che quenan cumá vederihquentiyon yahn ye.
3 Tuhca rendahconán yahn ihyan che rendahchenan ye ntiyon che redín.
4 Nuhn ne, chenan cuma nuhn vederihquentiyon, ndi nuhn apóstol, ne quenan cuma che te ihyan ndiyaco che chuhnun nuhn.
5 Namin co cahnevaco nuhn nduco ama cahvo vo, conduco ye nuhn nan che vatechica nuhn nduhca che redin dihno Dihvo vo Jesucristo man, Pedro man, ihyan apóstol chenahn man.
6 U nduco Bernabé ne, namin chenan cuma nuhn vederihquentiyon min, nde hua redin fuerza che din nuhn tama nan ntiyon cava che ndaca che chuhnun nuhn.
7 A devano nchuhn te nducoyaca sandado ne, ndiyu nan ntiyon yahn man se riquendah che rechuhnun se. Namin ihyan che rihche ye dihyo uva ne, reh ye ndute yahn. Atihnocano tun ihyan che redin ye cudado chivato, te rih ye leche yahn te.
8-9 Hua rahco nchuhn che che nahn mán che tihca dirún yahn ne, te yahn chemin ne, a tihyon yan Moisés ama vederihquentiyon, dirun ye tuhca: "Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cava che tiviyato, te ri yahn te nahn cheh te." Chihquentiyon Dendiohs che tihca, dirun Moisés, ndiyu deman yahn che redin ye cudado ite,
10 te nduco ejemplo min cah ye, checadino ihyan che nducoyaca ihyan che redin ye ntiyon yahn ye ne, a nan ntiyon min quendah che cheh ye. Tihca, te ihyan che ruhn yahn man, ihyan che renedin dave ye trigo man ne, redin ye ntiyon min, chenan ino ye che ndeva ye ndute ndata.
11 Namin nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ne, redin yahn che te ne che chuhnun nuhn.
12 Ihyan chenahn ne, nducote recah nchuhn nduhca che redin yahn che rechuhnun ye ne, tahque ca nuhn, va che te ne, chuhnun nuhn.
Andahre quenan cuma che conan ne nuhn, te ne che chuhnun nuhn, ate nde hua chica nuhn nchuhn. Tahque ndah ne, din chahtino nuhn, te hua

nahn denduh nuhn nchuhn cạva che hua co vạhche yahn ne che cotahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

13 A devano nchuhn te ihyan che redin ye ntiyon chete yạco mạn, chidocuyạn che chénun ye nạn ta mạn ne, a nạn ntiyon min va che quendạh che chuhnun ye.

14 Namin tihcạ chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn ye ne, a nạn ntiyon min quendạh che chuhnun ye.

15 Andahre redin yahn che nạn ntiyon min quendạh che chuhnún ne, ate nde hua retumacạ́h yahn chemin, nde huane cạva che conan nchuhn u che tihcạ dirún. Ndihcó che nde ro che cóh ne, nde ạma ihyan hua cahnevi ye vedeyeno yáhn che hua nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo quendạh che chuhnún.

16 Ndiyu yahn che nahn din yạdé che rahndudó ndudo ndah yahn ye, te a chemin va che dín. Tihcạ, te ạma vedín ndete che hua dináhn yahn ye.

17 Chemin che rahndudó numacuahn vedeyeno yahn mạ́n, ne nuhnde menun yáhn. Ate ndete che rahndudó andahre hua náhn ne, atạnocạ nduh rihco ró che ndihco Dendiohs ntiyon min tạ́h.

18 Vedeyeno yáhn ne, che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, dín tạma nạn ntiyon cạva che ndạca che chuhnún, te hua náhn che nạn ntiyon yahn ye quendạh che chuhnún andahre tihcạ va cạde.

19 Andahre hua va che cochicá nduhcạ che nahn ạma o ihyan, ate tihcạ redín cạva che ndạca yune che tahque co yạhn ihyan, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

20 Cuahn che renún vạn ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che renevahnecun ye ley che dirun Moisés ne, ri dạma ndudó nduco ye, redináhn dạma nduco ye ley min andahre ametah va che dináhn. Tihcạ redín cạva che co yeno ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

21 Namin no tun cuahn che renún vạn ihyan nación chenạhn, che hua renevahnecun ye ley min, ndiyu che hua redináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, ate ri dạma ndudó nduco ihyan chahn cạva che co yeno ye, cotahno ye.

22 Cuahn che renún vạn dihno vo che hua renahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, redin chahtinó yahn ye cạva che te yune ye che cạh cuande ndáh ihyan. Tihcạ redín nduco nducoyạca ihyan. Hua rendạhchenán nde ạma nạn che redin ye cạva che co yạhn ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

23 Ạma rihcó cudạdo nduhcạ che quechicá vạn nducoyạca ihyan, te nahn che co yạhn ye, cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndeváhn dạma nduco ye.

24 A devano nchuhn nduhcạ che rano ihyan cạde. Yạhn ye rano ye nduco vih, ate ạma no ye richa ye, ndondạ tạh ye premio yahn ye. Nduhcạ ihyan che tahque dito chano ye ne, tihcạ cuiquendi nchuhn numa ino ne, dinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nde ndạ ro che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.

25 Nducoyạca sạhn che reduche se ne, redin se cudạdo sạhn yahn nducuahn dehtenduh che co din che denda se, te nahn se che cocha se cạva che ndondạ tạh se premio yahn se. Premio chemin chan ne, nun rihno. Ate uvo ne, che ndạhco menun Dendiohs yuhn vo ne, hua cuihno.

26 Nduhcạ sạhn che rano se numa ino se mạn, nduhcạ sạhn che reduche se numa ino se mạn ne, tihcạ redín.

27 Nduhcą che ą̄ma redin są̄hn chahn cudą̄do są̄hn cą̄va che hua denda se
ne, tihcą ą̄ma rihcó cudą̄do nąn nducuahn che redín, te cuihno che ą̄ma
riyą̄hvé ihyan chenąhn che cą̄hco ye cudą̄do ne, hua náhn che denąn denda
mą̄n.

10

Yąhve Pąblo uvo che hua nevahnecun vo dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye

1 Dihnó, nahn che cadino ne che nducoyąca ihyan ndico yuhn vo ne,
chahtechica ye nduco vih mąn man che quendihco nąn ro me. Namin chuh
ye dą̄ma nduco vih mendą̄hn reche Nuniyą̄hn Cuą̄h.
2 Tihcą chinduco nducoyąca ye Moisés, chahtechica ye nduco vih mąn
man me, ne chuh ye nduco vih mendą̄hn nuniyą̄hn me, anduhnecą ndete
che dą̄ma chedenune ye nduco vih.
3 Dą̄ma cheh ye nduco vih che cą̄h Dendiohs.
4 Namin adecotino che chahtechica ye nduco vih ne, chih ye nune che
quendą̄h nąn yąva me che cą̄h Dendiohs ihyan. Yąva min ne, anduhnecą
Dihvo vo Jesucristo.
5 Andahre ą̄ma din Dendiohs vederihno nduco ye ne, ate a nahn
nducoyąca ye chahcotąhn ye yahn ye, ne chemin che din Dendiohs castigo
ihyan, chih ye yąhn nąn che metah duhva.
6 Nducuąhn che chahno chi ihyan chahn ne, cochihve yuhn vo ndete che
cua cuande vo yahn cą̄va che hua cuahcotąhn vo yahn vedeyahino yahn
Dendiohs nduhcą che din ye.
7 Hua quendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, te ą̄ma yąhn ye ne,
nevahnecun ye dehtenduh ndere din ye dendiohs yahn ye. A devano vo
che tihcą din ye, te a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Ndo dą̄ma
ye nąn chemin cą̄ che ndere din ye dendiohs yahn ye, cheh ye mąn, chih ye
mąn, chahte vihco ye mąn.”
8 Hua cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ne
nduhcą che din ą̄ma yąhn ihyan chahn, ndere chahtechica ye. Din
Dendiohs castigo ihyan chahn, chih tenduh ndico ino mil ye che ą̄ma ro no.
9 Hua cuahcotąhn nchuhn yahn Dihvo vo Dendiohs, din ne che co doh ino
ye nduco ne nduhcą che din ą̄ma yąhn ihyan chahn. Din Dendiohs castigo
ihyan, ne cą̄h cu ihyan, chih ye.
10 Hua cą̄hma nunde nchuhn yahn Dendiohs nduhcą che cą̄hn nunde
ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, dechuh ye ą̄ma ángel, cą̄h ye cah
ihyan, chih ye.
11 Nducuahn dehtenduh che tihchan chahno chi ihyan ndico yuhn vo ne,
chihquentiyon Dendiohs che quenan cą̄ca cą̄va che, uvo che vato vo mąn ro
cuh che a nun cuihno iyehnse ne, cua cuando vo, ne hua ndere din vo.
12 Nducote cą̄hnda yuhn vo ne, duh nchuhn che hua dehva co yahn ne,
che rąhco ne ne, cuihco ne cudą̄do che hua denąn condihco ne nunde.
13 Nchuhn ne, retumarande chundah nchuhn nąhn cuąn, rechuhrihn ne
nduhcą che rechuhrihn ihyan chenąhn. Ate Dendiohs ne, redinahn ye
ndudo yahn ye, ne hua cuahnecun ye che chuhnan chuhrihn ne. Tahque
ndah ye ne, conan ye nchuhn ura che retumarande są̄hn min nchuhn cą̄va
che cocha ne.
14 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote cą̄hnda Dendiohs yuhn vo ne,
cuihco ne cudą̄do. Hua ndeva ne yavenąn dehtenduh che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye.

15 Nchuhn ne, ihyan renahn ne, ne a devanó che conahn ne te cuạco ndudo che tihcạ dirún.
16 Cuahn che rendo dạmo vo nduco vih nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, recạh vo nundihve cuahn Dendiohs cạva vino, rih vo. Nduco chemin ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che chera yun yahn ye, quenan yạh ye nạn cruz cạvo vo. Namin no tun, ura che rendeh vo pạn, reh vo ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.
17 Andahre yạhn ri vo, ate nducote ạma no pạn reh vo nduco vih ne, ndero ndi che a nto vo nduco vih anduhnecạ ạma no ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che ri vạn ihyan nación yahn Israel. Nduco che reh ye nduco vih dehtenduh che ndi vedino nạn ta ne, rihnde ro che ạma no vederendedecadino yahn ye.
19 Me dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, cuedevano nchuhn te metah nde ạma vederihquentiyon yahn. Atihnocạ dehtenduh che rihco ye nạn, ri vedino ne, hua cạhnda, te hua dehva ri yahn.
20 Ate ráhn rí nchuhn che hua nahn che dạma co ne nduco ye, te che tihcạ redin ye ne, a vaco chihngạ che rinduco ihyan, ndiyu Dendiohs.
21 Nchuhn che renevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo, reh ne pạn mạn, rih ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde ye ne, hua ndạhcạ che dạma co ne nduco ihyan che rahte vihco ye, reh ye mạn, rih ye mạn, che rendeva ye yavenạn vaco chihngạ.
22 A devano nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, ạma cạhnda ye, ne hua ndạhcạ che cạhn ne vedecạhva ihyan. Ạma vedin ne ndete che din ye castigo nchuhn.

Nduhcạ che nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino nduco vih

23 Cuạco che nducuahn che nahn vo ne, co din vo. Ate hua nducuahn redin yahn che din vo. Hua nducuahn co conan dihno vo che tahque cochahtino ye Dihvo vo Jesucristo.
24 Ndotenan che din vo dehtenduh che ri yeno mạn vo, tahque ndah ne, din vo dehtenduh che cochihve yahn ihyan chenạhn.
25 Adecodehno che nahn cheh nchuhn ne, co cua ne ndihve. Nde hua ndedecadino ne yahn, nde hua tumerune ne ihyan yahn dehtenduh, a ndi vedino o hua,
26 te iyehnse nduco nducuahn che va ne, a Dihvo vo Dendiohs chihco ye.
27 Namin ndete che ạma ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo yạhve ye nchuhn che cạhn ne, cheh ne nduco ye ne, co cạhn ne ndete che nahn ne. Cocheh ne adecodehno che cheh ye nduco ne, ne cạva che hua chihngạ co ino ye ne, nde hua tumerune ne a ndi vedino dehtenduh chemin chan o hua.
28 Atenạn che mạn ye quendạh chende ye, cạhma ye co ye nchuhn che dehtenduh che chihco ye nạn ne ne, a ndi vedino yahn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye, tuhme che cuạco ne, cạva che hua ndedecadino ye ne, hua cheh ne.
29 Hua cheh ne, ndiyu yahn che cạhnda yahn ne che cheh ne, ate cạva che hua ndedecadino ihyan min.
Ạma o nchuhn ne, co rendedecadino ne che co cheh ne adecodehno che nahn ne, ne rạhco ne che nde hua nahn che din ne cudạdo, andahre chihngạ co ino ihyan chenạhn.
30 Rạhco ne che nde hua redin yahn che ndạhchenan ye yahn dehtenduh che reh ne, te renecạh ne nundihve cuahn Dendiohs cạva chemin.

31 Hua ndạhcạ ndete che tihcạ ndedecadino ne. Tahque ndah ne, cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn dehtenduh che redin ne mạn, nạn reh ne mạn, nạn rih ne mạn, cạva che ndạca yune che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs.
32 Hua cạh yune ne che cạva dehtenduh che redin ne conda nde ạma ihyan, ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
33 Me u ne, a chihco inó che dín, ndiyu dehtenduh che ri yeno mán, ate dehtenduh che conan ino ihyan chenạhn cạva che ndạca yune che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

11

1 Nduhcạ che riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ cuiquendi nchuhn yune yáhn.

Nduhcạ che va che nevahnecun ihyan ndạhta chete yạco

2 Dihnó, ạma yenó che cuahn dạma renecạhco nchuhn u, ne redinahn ne nducuahn che chicuáhn nchuhn.
3 Namin nahn te cuandé nchuhn tạma te o ndudo che náhn che cadino ne. Dendiohs Chida ne, ihyan min che rihquentiyon ye Dihvo vo Jesucristo. Jesucristo ne, ihyan min che rihquentiyon ye ihyan chạhn. Ihyan chạhn ne, ihyan chahn che rihquentiyon ye ihyan ndạhta yahn ye.
4 Ihyan chạhn ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
5 Me ihyan ndạhta ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che hua cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, te ndete che tihcạ ne, anduhnecạ ndete che ndu rah ye tin ye.
6 Ndete che hua cuahco ye tin ye ne, tahque ndah che ndu rah ye. Atenạn che cuihnạn ye ndu rah ye ne, tuhme va che cuahco ye pạyon.
7 Ihyan chạhn ne, hua redin yahn che cuahco ye tin ye, te dendah Dendiohs ihyan cạva che co ro tạcạ mạn ye mạn, tạcạ vederihquentiyon yahn ye mạn. Me ihyan ndạhta ne, dendah Dendiohs ihyan cạva che cạhco ro ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.
8 Tihcạ, te dinoca dendah Dendiohs ihyan chạhn, ne adive dendah ye ihyan ndạhta.
9 A cạva ihyan chạhn che dendah ye ihyan ndạhta. Ndiyu cạva ihyan ndạhta quenan cuma che dendah ye ihyan chạhn.
10 Chemin che va che cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye cạva che cạhco ro ye nạn ihyan mạn, nạn ángel mạn, che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.
11 Andahre tihcạ ne, ate vạn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nde ndạhta, nde chạhn, rigonun chihve.
12 Andahre cạva ihyan chạhn che dendah Dendiohs ihyan ndạhta, ate nde ro min ne, a ihyan ndạhta che racoyạhn ye ihyan chạhn.

A Dendiohs che chihco cạde ye nducuahn

13 A devano mạn nchuhn te hua ndạhcạ che hua cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye ura che covạh ye.
14 A namin no tun ạma vedecuihno che cuahnecun ihyan chạhn che co rahno yudo tin ye.
15 Ate ihyan ndạhta che cuạco ne, redin yahn che cuahtenan cuma ye yudo tin ye che rahno, te richihve cạva che chendih tin ye.

16 Me ihyan che cạnda tin ye che hua conan ino ye che tihcạ te cuandé ne, codevano ye te nuhn mạn, ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco mạn, hua chenan cuma nuhn costumbre che cuhma chende nuhn.

Ihyan ndiyạco ne, renevih Pạblo nunde yahn ye vạconạn ye

17 Mạn ne, dirún yahn nchuhn yahn ạma nạn che hua ndạhcạ redin ne, ne yahn chemin ne, hua co ndevá yavenạn ne. Cane cuahn che rendo dạma ne ne, ndotenan che cochihve yahn ne ne, deredinda ne,

18 te rạhn ihyan ri ye u te cuahn che rendo dạma ne yạco ne, ri ro che ndeh cuạn ndi ne. Tah ne, ritahnó, ne tah ne, hua ritahnó, ate rạhcó te co cuạco nạhn ndudo che rạhn ye.

19 Va che ndeh cuạn co ne, te min co ro cha nchuhn che ritahno ne numa cuạco Dihvo vo Jesucristo.

20 Cuahn che rendo dạma ne, rih ne vino mạn, reh ne pạn mạn, nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ndeh cuạn ndi ne ne, ndero ndi che hua numacuahn chedave yahn ne,

21 te ndere vihco no che redin ne. Nạhn nchuhn ne, reh nduh ne dehtenduh che riquenda ne. Nạhn ne ne, hua rendạca reh ne. Nạhn ne ne, nde ricoh ne.

22 ¡A chuhnan cuahn che tihcạ redin nchuhn! ¿Ametah ndevạco ne, che cuahtenun ne, cheh ne mạn, cuh ne mạn? ¿Dehco che redin duche yahn ne ihyan yahn Dendiohs? ¿Tạcạ rạhco ne che rihtera ne vedecuihno yahn dihno vo che metah dehva yahn ye? Cua nchuhn tah vedecuihno. Che tihcạ redin ne ne, hua co ndevá yavenạn ne.

Nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che cheh ihyan pạn mạn, cuh ye vino mạn

23 Hua tihcạ chicuáhn nchuhn vederihquentiyon che ndạhco Dihvo vo Jesucristo táh. Tuhcạ vederihquentiyon min: Vino che va che necạh ndeh se Dihvo vo Jesucristo, co ye preso ne, ura che cheh vino ye ne, chetạh ye pạn,

24 necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, ne rạhn ye: “Cocheh nchuhn. Chu ne, yute yáhn. Va che nuhn yah ihyan u cạva nchuhn. Tuhcạ codin ne, cuenecạhco ne u.”

25 Chihno cheh vino ye ne, namin chetạh ye ạma vạso vino, ne rạhn ye: “Vino cuh ne, yun yáhn che cora cạva che conahn trạto ra che ndạhco cạde Dendiohs. Queri ạma yune che tihcạ cuh ne ne, cạhco ro ne che renecạhco ne u.”

26 Rạ́hn rí nchuhn te nduco tihcạ ne, cạhco ro ne che renecạhco ne Dihvo vo Jesucristo, te nde ro che ndaconan chi tun ye ne, queri ạma yune che cheh ne pạn mạn, cuh ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde ye ne, cạhco ro ne che renecạhco ne nduhcạ che chih ye.

27 Nducote cạhnda vederihquentiyon min ne, adecoduhno ihyan che cheh ye pạn mạn, cuh ye vino mạn, ate hua nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, condihco ye nunde che din duche yahn ye che chih Dihvo vo mạn, che chera yun yahn ye mạn.

28 Chemin che nahn che dinoca ndedecadino ihyan tạchan ihyan ye, tuhme nduco vedino vedenecun cheh ye pạn mạn, cuh ye vino mạn, nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo.

29 Tihcạ va che din ye cudạdo, te ihyan che ndere cheh ye, ndere cuh ye, che nde hua ndedecadino ye deh cuande ne, rihco yạn mạn ye castigo che co ye yahn che duche rino ye Dihvo vo Jesucristo.

30 A yahn nunde min che nạhn dihno vo vạn nchuhn ne, ndi ye cah cuno, ne nạhn ye ne, ndi ye tạma te o nạn cah, ne nạhn ye ne, a chih ye.

31 Ate ndete che cạhco vo cudạdo yahn vederihquentiyon min ne, hua
conan cuma Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo uvo.
32 Ate che redin ye castigo uvo mạn ro cuh ne, che nahn ye che nto ino vo
nunde yuhn vo cạva che hua conda vo dạma nduco ihyan nunde.
33 Dihnó, chemin che cuahn che ndo dạma nchuhn, cheh ne pạn mạn,
cuh ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne,
cuahtenan rino ne vih.
34 Ndete che cuico ne ne, tahque ndah che cuahte ne, cheh ne ndevạco ne
che co che cạhn ne ndiyạco, ndere cheh ne, ne conan cuma Dendiohs che
din ye castigo nchuhn. Me yahn dehtenduh chenạhn ne, nte cạde vo nduco
nchuhn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.

12

Vederihquentiyon che recạh Vaco Ndah yahn Dendiohs queri ạma ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nahn che codevano nchuhn yahn ndeh nạn vederihquentiyon
che rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, chenan cumo vo.
2 A devano nchuhn te cuahn che metah cotahno ne Dihvo vo Jesucristo
ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che nde hua ri rạhn, che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye.
3 Nducote nahn che codevano ndah nchuhn ne, chemin che rete cuandé
nchuhn che adecoduhno ihyan che cạhva ye yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
ndiyu Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan. A namin no tun,
adecoduno ihyan che cạhma ye che Jesucristo che Dihve ye ne, a Vaco Ndah
yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan.
4 Vạn nducoyạco vo ne, ạma ndeh nạn vederihquentiyon che chenan
cumo vo, ate a ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete.
5 Ạma ndeh nạn ntiyon che redin nducoyạco vo, ate a ạma no Dihvo vo
Jesucristo.
6 Ạma ndeh nạn ntiyon chenan cumo vo, ate ạma no Dendiohs che redin
ye che rinahn nducuahn.
7 Queri ạma vo ne, rete Dendiohs vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye, chenan cumo vo cạva che ndah yahn nducoyạco vo.
8 Nạhn vo ne, redin Vaco Ndah yahn ye che rihnde tạh vo
vederihquentiyon che co cạhmo vo numacuahn vededevano.
9 Nạhn vo ne, che cotahno vo. Nạhn vo ne, che din vo che ndoyahn ihyan
cah.
10 Nạhn vo ne, che din vo vederihno. Nạhn vo ne, che cuahndudo vo
ndudo che te Dendiohs. Nạhn vo ne, che tumacadino vo cha ihyan che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne cha ye che quenun vaco
chihngạ ihyan. Nạhn vo ne, che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco. Nạhn
vo ne, che co cạh cuande vo deh conahn ndudo che cuahndudo ihyan
devạco chemin chan.
11 Andahre ạma ndeh nạn vederihquentiyon chemin chan, ate a ạma no
Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete queri ạma vo tunoca che nahn mạn.

Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndi vo anduhnecạ ạma no ihyan

12 Hua ndeh cuạn ndi vo nduco vih, te andahre ạma yạhn ri vo, ate ndi vo
anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuande vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Tihcạ, te andahre ihyan nación yahn Israel, o ihyan tạma nación uvo,
andahre chenan cumo vo dihvo vo, o rihquentiyon mạn vo uvo ne, ate a

a̱ma no Vaco Ndah yahn Dendiohs nedin da̱ma uvo, din che ndo vo anduhneca̱ a̱ma no ihyan, quenun queri a̱ma vo.
14 Ihyan ne, chenan ca̱h ye ma̱n, chenan ta̱h ye ma̱n, chenan nducuahn dehtenduh yahn ye ma̱n.
15 Andahre che ca̱hma ca̱h a̱ma ihyan: “U ne, hua ta̱h ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu ca̱va chemin che co din vih.
16 Andahre ca̱hma revan a̱ma ihyan: “U ne, hua ndutina̱n ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu ca̱va chemin che co din vih.
17 Ndete che ndutina̱n no ihyan chenan ne, ametah deh nduco che cahnevan ye. Ndete che revan no ihyan chenan ne, ametah deh nduco che ta̱hno ye.
18 Ate hua tihca̱, te Dendiohs ne, numa dendah ye ihyan nduhca̱ che nahn ma̱n ye.
19 Ndete che dema̱n ca̱h ihyan ne, nde hua cochihve ye.
20 Ate che cua̱co ne, andahre a̱ma ndeh na̱n dehtenduh yahn ihyan, ate a̱ma no ye.
21 Hua redin yahn che ca̱hma ndutina̱n ihyan co ta̱h ye: “Hua rendotenán nchuhn.” Namin hua redin yahn che ca̱hma tin ye co ca̱h ye: “Hua rendotenán nchuhn.”
22 Hua redin yahn che tihca̱, te queri a̱ma ne, rendotenan vih. Nde dehtenduh che rivahn che hua nduh richihve ne, chemin che nde tahque richihve.
23 Dehtenduh che hua nduh rigonun chihve, che ra̱hco vo ne, chemin che tahque ndah redin vo cuda̱do. Namin dehtenduh che hua redin yahn che co ro ne, chemin ne, tahque nduco cuda̱do chenan cumo vo
24 che co dehtenduh chena̱hn. Tihca̱ chihco ca̱de Dendiohs che tahque din vo cuda̱do dehtenduh yuhn vo che hua nduh rigonun chihve, che ra̱hco vo,
25 ca̱va che, ndotenan che devavih co ne, a̱ma cua̱n no co, conan vih.
26 Ndete che rechuhrihn a̱ma na̱n dehtenduh yuhn vo ne, rechuhrihn numachahto vo. Namin ndete che ya̱n a̱ma na̱n dehtenduh yuhn vo ne, ya̱n numachahto vo.
27 Namin va̱n nducoya̱co vo ne, chenan cumo vo ndeh na̱n vederihquentiyon, ndi vo anduhneca̱ a̱ma no ihyan, ndi cuando vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Dendiohs ne, te ye vederihquentiyon yahn queri a̱ma vo. Na̱hn vo ne, te ye vederihquentiyon che tahque chahte che co vo apóstol. Na̱hn vo ne, che cuahnduda vo ndudo che te ye. Na̱hn vo ne, che cacuahn vo Ndudo yahn ye. Namin te ye ta̱ma te o na̱n vederihquentiyon na̱hn vo che hua nduh quenun ya̱n. Na̱hn vo ne, che co din vo vederihno. Na̱hn vo ne, che co din vo che ndoyahn ihyan cah. Na̱hn vo ne, che conan vo chete ya̱co. Na̱hn vo ne, che ca̱hcantiyon vo chete ya̱co. Na̱hn vo ne, che cuahnduda vo ta̱ma te o na̱n deva̱co.
29 Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon yahn apóstol. Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che cuahnduda vo ndudo che rete Dendiohs. Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che cacuahn vo ndudo yahn ye. Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che din vo vederihno.
30 Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che co din vo che ndoyahn ihyan cah. Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che cuahnduda vo ta̱ma te o na̱n deva̱co. Hua nducoya̱co vo va ta̱h vo vederihquentiyon che ca̱h cuande vo deh conahn deva̱co chemin chan.
31 Ndete che a̱ma nahn cuahtenan cuma nchuhn a̱ma vederihquentiyon chemin chan ne, codin nun ino ne che co cuhnde ta̱h ne vederihquentiyon

che tahque cochihve. Ate te cuandé nchuhn tạma nạn che nde tahque nahn che cuahtenan cumo vo.

13

Nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino

1 Andahre co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco, andahre devạco yahn ángel, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, ndi vo anduhnecạ tambu mạn, cu dạn che ndere rahco mạn.
2 Namin andahre rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs uvo, andahre ạma chenan cumo vo vededevano che nde hua devano ihyan, andahre ạma ritahno vo Dendiohs che nde cocha vederihquentiyon che chenan cumo vo che ndacorun ạma icoyahn, cuhnde tạma cuạn, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihvo vo.
3 Andahre cuihno ndihco vo nducuahn dehtenduh che va yuhn vo, conan vo ihyan chevạh, andahre cạhco mendạhn vo uvo, cuihno cuco vo, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihve yuhn vo.
4 Ndete che chenan cumo vo vedeyahino ne, chahtino vo mạn, cuno ino vo mạn, hua din ve vo mạn, hua din yade vo mạn, hua din cun vo mạn,
5 hua ndere din vo mạn, hua din idihya vo mạn, hua ndere co tạn vo mạn, hua cuahtenun ino vo vedecạhva mạn,
6 hua co yeno vo yahn ihyan che rendihco ye nunde mạn. Tahque ndah ne, cuahtenan cumo vo vedeyahino. Tuhme co yeno vo yahn ndudo cuạco,
7 ne yahn nducuahn dehtenduh ne, nevahnecun vo mạn, din chahtino vo mạn, cuahtenan ino vo mạn.
8 Ndạ ro che cuihno vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn, che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco mạn, che cuahtenan cumo vo vededevano mạn, ate vedeyahino ne, hua cuihno.
9 Va che cuihno nducuahn vederihquentiyon chemin chan, te hua numa. Hua numa vededevano che chenan cumo vo mạn, hua numa rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn.
10 Ate cuahn che ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon che numa ne, cuihno che hua numa.
11 Cuahn che cạhya uvo ne, rente vo mạn, rendedecadino vo mạn, renahn vo mạn, nduhcạ checạhya. Ate cuạhn che chi ndico vo ne, chihcomạn vo nduhcạ che redin checạhya.
12 Tihcạ, te mạn ro cuh ne, anduhnecạ ndete che ạma cheh ro dehtenduh mạn, hua ndah renahn vo mạn. Ate ndạ ro min ne, nduhcạ che rendihche ndah Dendiohs uvo ne, tihcạ conahn ndah vo yahn nducuahn dehtenduh.
13 Nducote tihcạ ne, va che quendi vo ino nạn vederihquentiyon. Ạma ne, che cotahno vo. Tạma ne, che cuahtenan ino vo. Tạma ne, che cuahtenan cumo vo vedeyahino. Me che cuahtenan cumo vo vedeyahino ne, chemin che tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon chenạhn.

14

Vederihquentiyon che co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco

1 Codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne vedeyahino, namin che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, menạn vihca che cuahndudo ne ndudo che rete ye.
2 Chemin che tahque nahn, te cuahn che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco ne, atenạn Dendiohs renahn ye.

3 Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve yahn nducoyạco vo, redin che tahque numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, necạh yạn chedave yuhn vo mạn.
4 Che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco che hua renahn vo ne, atenạn cạva mạn ye richihve. Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve cạva nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
5 Ạma ndạhcạ ndete che nducoyạca nchuhn cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne tạma te o nạn devạco. Ate tahque ndạhcạ ndete che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, te vederihquentiyon min ne, tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco, atenạn ndete che vate ihyan che te cuande ye uvo deh conahn devạco chemin chan.
6 Dihnó, nducote tihcạ ne, hua cochihve yahn nchuhn ndete che chi cuahndudó tạma te o nạn devạco che hua conahn ne. Atenạn che cuahndudó ndudo che te Dendiohs, o cacuáhn nchuhn Ndudo yahn ye, tuhme cochihve yahn ne.

7 Anduhnecạ cu retive mạn, arpa mạn, che ihyan va che tive ye mạn, cuh ye mạn ne, ndete che a ndere cuah cuạco, o a ndere cuahco che hua nduco yuhno ne, nde hua cochihve.
8 A namin no tun vạn cạnda ne, ndete che a ndere cuah cuạco corneta ne, hua conahn sandạdo yuhno yahn, ne nde ạma se hua cuahteyạn se che cuhma se.
9 A chemin no cuahno co nchuhn ndete che cuahndudo ne demạn devạco che hua conahn ne. A ndere cuahndudo ne devạn yuhne.
10 Cuạco te ạma ndeh nạn devạco va iyehnse, ne ihyan che rente ye devạco chemin chan ne, renahn ye yahn vih.
11 Ndete che cạhmo vo devạco yuhn vo nduco ihyan tạma nación ne, hua conahn ye. Namin ndete che cạhma ye devạco yahn ye nduco vo ne, hua conahn vo.
12 Tihcạ hua cochihve yuhn vo che cạhmo vo ndudo che hua conahn vo. Ạma ndạhcạ che ạma nahn cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ate codin nun ino ne che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che din che nducoyạca nchuhn, ihyan ndiyạco ne, tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.

13 Dihno vo che cuahndudo ye tạma nạn devạco che hua conahn nchuhn ne, nahn che cạca ye Dendiohs che conahn ye, ne co te cuande ye nchuhn yahn ndudo che cuahndudo ye.
14 Tihcạ, te ndete che covạh vo nduco tạma nạn devạco che hua renahn vo ne, anduhnecạ ndete che vaco vo che revạh, ate mạn vo hua renahn vo.
15 Nducote tihcạ ne, nahn che covạh vo nduco devạco che hua renahn vo, ate namin nahn che covạh vo nduco devạco che renahn vo. Nahn che cạto vo nduco devạco che hua renahn vo, ate namin nahn che cạto vo nduco devạco che renahn vo.
16 Ndete che necạh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tạma nạn devạco che hua renahn ihyan che nduco ye uvo ne, hua necạh ihyan chahn nundihve cuahn Dendiohs dạma nduco vo, te hua devano ye deh che revạh vo.
17 Cuạco te numa ino vo co necạh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tạma nạn devạco. Ate nducote hua conahn dihno vo che nduco ye uvo ne, hua co din che tahque numa ino ye quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

18 Nchuhn ne, chenan cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne tạma te o nạn devạco. Namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne renecáh nundihve cuahn Dendiohs che tahque yudo vederihquentiyon min yáhn che co yahn nducoyạca nchuhn.
19 Ate cuahn che quenún chete yạco vạn dihno vo ne, tahque náhn che cuahndudó mare uhn ndudo che co conahn ye che co che cuahndudó ndiche mil ndudo ạma devạco che hua conahn ye.
20 Dihnó, hua co nchuhn nduhcạ checạhya nạn vederendedecadino yahn ne. Co ne nduhcạ checạhya nạn dehtenduh che chihngạ, hua cuahtendihco ne nunde. Ate nạn vederendedecadino yahn ne ne, co ne nduhcạ ihyan ndico.
21 Nạn Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne, ndirun tuhcạ: “Dechúh ihyan tạma nación, cuahndudo ye ndudo yáhn nduco devạco yahn mạn ye, cahnevan ihyan nación cuh. Ate nde nduco nduh ne, hua nevahnecun ye u.”
22 Nducote tihcạ ne, devano vo te vederihquentiyon che cuahndudo ihyan tạma nạn devạco ne, a cạva ihyan che hua ritahno ye che chihco cạde Dendiohs, ndiyu cạva ihyan che ritahno ye. Ate vederihquentiyon che rahndudo ihyan ndudo che rete Dendiohs ne, a cạva ihyan che ritahno ye che chihco cạde ye, ndiyu cạva ihyan che hua ritahno ye.
23 Chemin che ndete che ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ndạ ye chete yạco, ne ura min vari ne rahndudo nducoyạca ne dạmandahn tạma te o nạn devạco ne, ndedecadino ye che luco ne.
24 Ate ndete che ura che ndạ ye rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs ne, conahn ye, ne ndo ino ye,
25 tumacadino ye che quendihco ye nunde nạn Dendiohs. Tuhme numacuahn vedenecun nto ino ye nunde yahn ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs. Cuacotuhn ye ndudo che cuạco niyon che quenun Dendiohs vạn nchuhn.
26 Dihnó, tuhme ne, cuahn che ndo dạma nchuhn yạco ne, codinahn ne adecochano vederihquentiyon che nte Dendiohs nchuhn, a che cạta ne salmo, a che cacuahn ne Ndudo yahn ye, a che cuahndudo ne ndudo che rete ye, a che cuahndudo ne tạma te o nạn devạco, a che cạh cuande ne deh conahn devạco chemin chan. Ate codin ne cuande che nạn nducuahn dehtenduh che din ne ne, cochihve yahn nducoyạca ne cạva che tahque numa ino ne quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
27 Cuahn che cuahndudo nchuhn tạma te o nạn devạco ne, hua dạmandahn cuahndudo nducoyạca ne, te ca ạma ca ạma ne cuahndudo ne. Avạne ne, queri ạma yune che ndo dạma ne ne, co cuahndudo ạma o ne, atenạn cuahn ne, ino ne. Ate va che cạh cuande ạma cha nchuhn deh conahn devạco chemin chan.
28 Ate ndete che ametah duh che te cuande ne, tahque ndah che cạhma queri ạma nchuhn chete chedave yahn ne, cahnevan Dendiohs, che co che cuahndudo ne vạn ihyan.
29 Namin ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, queri ạma yune che ndo dạma ye ne, atenạn o ino ye co cuahndudo ye, ne combiero yahn ye ne, va che cạhcovan ye, din ye cudạdo vederihquentiyon min.
30 Ndete che denạn cạh Dendiohs ndudo che cuahndudo tạma ye ne, ihyan che a quendihco mendạhn rahndudo ye ne, nguan ye cuahndudo ye, cuahnecun ye che cuahndudo combiero yahn ye.
31 Hua redin yahn che dạmandahn cuahndudo nchuhn, te co cuahtenan rino vih ne, cuahndudo ca ạma ca ạma ne cạva che co conahn nducoyạca

ihyan ndiyạco, ne cuahtenun ino ye.
32 Co cuahtenan rino vih ne, te andahre vederihquentiyon che chenan
cuma ne redin che rahndudo ne, ate co cạhcantiyon mạn ne, ne cuahndudo
ne ura che redin yahn.
33 Tihcạ, te Dendiohs ne, runecạde ye, ne runecạde nducuahn
vederihquentiyon yahn ye.
Nduhcạ che va cạde nduh cuạn yạco nạn che rendo dạma ihyan yahn
Dendiohs ne,
34 hua redin yahn che cuahndudo ihyan ndạhta. Tahque ndah ye ne,
nevahnecun ye nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés.
35 Ndete che va deh che tumerune ye ne, ndevạco ye tumerune ye
inchạhn ye, te hua redin yahn che tumerune ye chete yạco.
36 Cuedevano nchuhn, te Ndudo yahn Dendiohs ne, ndiyu nduco nchuhn
canạn, nde ndiyu demạn cạva nchuhn che va.
37 Adecochano nchuhn che rạhco ne che quenan cuma ne
vederihquentiyon che rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, o tạma nạn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ne, ndete che cuạco ne, conahn
ne che a Dihvo vo Jesucristo chihquentiyon ye che tihcạ dirún.
38 Ate adecoduhno ihyan che hua nevahnecun ye ne, hua nevahnecun
nchuhn ihyan.
39 Dihnó, mạn ne, codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne
vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs. Namin hua
cạhca tạn ne yahn vederihquentiyon che chenan cuma dihno vo che
rahndudo ye tạma te o nạn devạco.
40 Nahn che runecạde ne nạn nducuahn che redin ne. Ca ạma ca ạma ne
cuahndudo ne.

15

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Dihnó, namin nahn che ndedecadino nchuhn yahn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo che cahndudó, chihnevan ne. Nevahnecun ne ndudo
min, ne nde meniyon riquendi ne ritahno ne ihyan.
2 Ndete che numa cuạco chitahno ne nduhcạ che cahndudó mạn, quendi
ne dinahn ne mạn ne, din ndudo min che ndevahn ne.
3 Dendiohs ne, te ye checadinó vederihquentiyon yahn ye che tahque
menạn vihca, ne cahndudó, chihnevan nchuhn. Vederihquentiyon min ne,
che chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn vo nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs.
4 Chihno ino ro che cheche ye ne, ntuche ye nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs.
5 Cuahn che a ntuche ye ne, chihnde ro ye nạn Pedro. Chihno min ne,
chihnde ro ye nạn nduh che ndichiạma apóstol yahn ye.
6 Adive ne, nchuh ca uhn ciento dihno vo che ndi dạma ye ne, ndihchero
ye ihyan. Nạhn ihyan chahn ne, a chih ye, ne nạhn ye ne, vate ca ye nde
meniyon.
7 Tah cuahn adive ne, ndihchero Jacobo ihyan. Chihno min ne, ndihchero
nducoyạca ihyan apóstol ihyan.
8 Nde nạn che chihnonan yahn ne, chihnde ro ye náṇ. U che nde hua
redin yahn che din yahn ye u ne, namin ndihchero ihyan.

9 Vạn nducoyạca ihyan apóstol ne, u che tahque hua rigonun chihvé. Nde
hua redin yahn che có apóstol, te din tạ́n nduco ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
10 Ate din yahino Dendiohs u, ne ndedevahn ye u, te ye vederihquentiyon
quenan cumá. Ạma chichihve che din yahino ye u, te u che tahque dín
ntiyon yahn ye che co nducoyạca ihyan apóstol chenạhn. Ate ndiyu nduco
vededevano yahn mạ́n che din ntiyon yahn ye, te numacuahn vedeyahino
chinan mạn ye u.
11 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn ne, u mạn, ihyan
apóstol chenạhn mạn, a ndudo min che rahndudo nducoyạca nuhn. Me
nchuhn ne, a chihnevan ne ndudo min, chitahno ne.

Tenạhn ne, va che ntuche ye

12 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo, chacotuhn nuhn ndudo yahn ne,
hua ndạhcạ redin ạma o ihyan vạn nchuhn che vatechica ye rahndudo ye
che tenạhn ne, hua ntuche ye.
13 Ndere rạhn ye chemin, te Dihvo vo Jesucristo ne, cuạco niyon che
ntuche ye.
14 Andahre tihcạ rạhn ihyan chahn, ate richihve ndudo che rahndudo
nuhn, namin cochihve yahn nchuhn che chitahno ne, te Dihvo vo
Jesucristo ne, a ntuche ye.
15 Numa cuạco rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndedetuhche
ye Dihvo vo Jesucristo. Me ihyan chahn che rạhn ye che hua ntuche tenạhn
ne, nahn conahn che nde Dihvo vo Jesucristo ne, hua ntuche ye.
16 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuạco niyon che ntuche ye. Namin quenan
cuma che ntuche tenạhn.
17 Che rạhn ihyan chahn che metah vederihquentiyon che ntuche tenạhn
ne, nahn conahn che hua ntuche Dihvo vo Jesucristo mạn, hua chichihve
yahn ne che chitahno ne ihyan mạn, nde hua ndạca ne vederenchahco
cạva nunde yahn ne mạn.
18 Che lạdo yahn ihyan chahn ne, tenạhn che chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma yune no chihnonan yahn ye.
19 Vạn nducoyạca ihyan ne, uvo che tahque ndah ro yuhn vo, te ritahno
vo Dihvo vo Jesucristo, ne quenan cuma che ntuche vo.
20 Menạn vihca ne, ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo. Namin
quenan cuma che ndedetuhche ye nducoyạca tenạhn che chitahno ye
ihyan,
21 te nduhcạ che cạva ạma ihyan chihnde vederih ne, tihcạ cạva tạma
ihyan ne, chihnde cạde che ntuche tenạhn.
22 Tihcạ, te che chih Adán ne, quenan cuma che coh nducoyạca ihyan.
Namin che ntuche Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che ntuche
nducoyạca ihyan yahn ye.
23 Ihyan ne, a va cạde ro che ntuche ye. Menạn vihca ntuche Dihvo vo
Jesucristo, ne cuahn che ndaconan chi tun ye ne, tuhme ntuche nducoyạca
ihyan yahn ye.
24 Chihno min ne, va che nto iyehnse, decuihno Dihvo vo Jesucristo
nducuahn vederihquentiyon che rahcotạhn yahn ye, ne ndạhco ye
vederihquentiyon yahn ye tạh Dendiohs Chida.
25 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che quendi ye cạhcantiyon ye nde
conan ndạhco ndiya Dendiohs nducoyạca ihyan che hua ri rendihche ye
ihyan cạva che nevahnecun ihyan chahn ihyan.
26 Nde nạn che cuihnonan yahn ne, decuihno Dihvo vo Jesucristo vederih.

27 Tihca va che co, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs che ndahco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon tah ye. Che tihca ndirun che ndahco Dendiohs vederihquentiyon tah Dihvo vo Jesucristo ne, nahn conahn che man ye ndinan ye, hua chuhnan Dihvo vo ihyan.
28 Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs ne, nuhnde tah ye nducuahn vederihquentiyon, ne nevahnecun ye Chida ye Dendiohs. Cahco ro man ye che ihyan min che ndahco ye vederihquentiyon tah ye man, ihyan min che ndinan ye man.
29 Me ihyan che redenune ye cava tenahn yahn ye ne, ¿a ndiyu che chenan ino ye che ntuche ihyan chahn che tihca redin ye? Ndete che hua quenan cuma che ntuche tenahn ne, co nde hua tihca din ye.
30 Ndete che hua va che ntuche tenahn ne, nde hua redin yahn che cahco mendahn nuhn nuhn, din tan ihyan nduco nuhn.
31 Dihnó, nduhca che cuaco che ama yenó che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca ndudo cuaco che ndihco mendáhn u, redin tan ihyan nducó.
32 Muhn yan Efeso ne, anduhneca ndete che van ite tan quenún. Ndete che hua cuaco che va che ntuche tenahn ne, nde hua cahquinó cahco mendáhn u tihca. Tahque ndah ne, cochicá vedeyeno yahn mán, chéh man, cúh man, te caviyan deman ne, va che cóh.
33 Hua cahncheh man ne nchuhn, ndedecadino ne che hua dehva co yahn ne che dama co ne nduco ihyan nunde, te co nino ne, ne quendi ne yune yahn ye.
34 Condedecadino nchuhn, ne runecade cuahtenan ne, hua cuahtendihco ne nunde. Redin yahn che tihca yahvé nchuhn, te nde van nchuhn ne, vate ca ihyan che hua renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne chemin ne, ama vedecuihno cava ne.

Nduhca che va che nutuche tenahn

35 Co vate ama o nchuhn che tumerune ne, ¿taca ntuche tenahn? ¿Taca ndo numa ye ne?
36 Ama tundo ihyan che tihca tumerune ye. A devano ye te cuahn che rihcho vo ama ndute ndata ne, riquendah yan, ne rihta, ate man ndute ndata ne, recha.
37 Che rihcho vo trigo, o tama nan ndute ndata ne, cuahn che riquendah ne, ametah dama nduco ndute ndata che chihcho vo.
38 Redin Dendiohs che rihta tunoca ndata yahn nduhca che a ndihco cade ye.
39 Nducuahn che dendah Dendiohs ne, hua dama nduco vih. Vate ihyan man, vate ite che cun cah te man, vate yahda man, vate yahca man, ne queri ama ne, a vih vih chan.
40 Namin che chenan nan ro nduco che va ndiyahn ne, hua dama nduco vih. Ndahchan nduh che o nan, ate queri ama ne, a vih vih chan.
41 Dave yahn yahn man, dave yahn iyo man, dave yahn iyon man ne, hua dama. Nde iyon ne, hua dama dave yahn nduco vih.
42 Atihnoca vederihquentiyon che ntuche tenahn, te cuahn che ntuche ye ne, a ntacorun ye, ametah dama ye nduhchan ye cuahn che chahtenan ye ihyense. Che rehche ihyan ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ametah ndaconan coh ye.
43 Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ama ndahchan ye. Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, detino ye.
44 Che rehche ye ne, ihyan iyehnse ye, ate che ntuche ye ne, ndacorun ye, co ye ihyan yahn vahchetero, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon yahn

Vaco Ndah yahn Dendiohs. Vate ihyan iyehnse; namin vate ihyan yahn vahchetero.
45 Tihcą, nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Vąn ihyan iyehnse ne, menąn vihca dendah Dendiohs Adán.” Adive yahn ihyan min ne, ndą tąma ihyan ndinąn che a nahn dąma nduhcą ihyan min, chica ye vahchetero, chihco ye vederihquentiyon che va che ntuche ihyan yahn ye.
46 Mąn ro cuh ne, ihyan iyehnse uvo, ate caviyąn deman ne, ndącondą vo ihyan yahn vahchetero.
47 Adán me ne, ihyan iyehnse ye, dendah Dendiohs ihyan nduco yuniyąhn. Adive yahn ihyan min ne, ndą Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chica ye vahchetero.
48-49 Nduhcą che dąma vo nduco ihyan che dendah Dendiohs nduco yuniyąhn me ne, tihcą dąma co vo nduco ihyan che chica ye vahchetero me.
50 Dihnó, rą́hn rí nchuhn te numanahn che metah ndacorun ihyan iyehnse ne, hua co cuahtenan ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs. Hua co ye min nduhchan ye mąn ro cuh. Ihyan che va che coh ye ne, hua co cuahtenan ye min nąn che ametah ndaconan coh ihyan.
51 Namin nte cuandé nchuhn ąma ndudo che cade te Dendiohs checadino vo. Hua nducoyąco vo va che coh vo, ate nducoyąco vo ne, va che ndacorun vo
52 venchahteno nduhcą che riya cuah. Tihcą va che co ro min cuahn che cuah corneta nąn cuihnonan yahn. Ura che cuah corneta me ne, ntuche tenąhn, metah ndaconan coh ye, ne ihyan che vate ca ye ro min ne, ndacorun ye.
53 Va che ndacorun ye, te ihyan ne, hua rengu ye, ne quenan cuma che ndacondą ye ihyan che ngu ye cuahn dąma. Namin ihyan ne, rih ye, ne quenan cuma che ndacondą ye ihyan che metah ndaconan coh ye.
54 Cuahn che a ndo vo ihyan che rengu ye, che metah ndaconan coh ye ne, tuhme conahn nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Vederih ne, cuihno. Ametah ndaconan coh ihyan.”
55 Vederihquentiyon min ne, cuihno. Ametah deh cuande che vąh vo. Ametah dehva co yuhn vo.
56 Che numacuahn vedeyah rih ihyan ne, chihnde cąva nunde yahn ye. A ley yahn Dendiohs che dito yahn vederihquentiyon min.
57 Nundihve cuahn Dendiohs che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo tąh vederih.
58 Dihnó che yahinó nchuhn ne, nducote va che ntuche vo ne, chemin che cuiquendi ne numa ino ne codin ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. A devano ne te ntiyon che redin ne yahn ye ne, cochihve.

16

Vedino che chi dąma cąva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yąn Jerusalén

1 Me yahn vedino che co dąma cąva ihyan yahn Dendiohs ne, codin dąma nchuhn anduhcą che chihquentiyón nduh cuąn yąco, yąhn yahn Galacia.
2 Ndate ndate domingo ne, cuihco vih queri ąma nchuhn tume nduhva che tuno tąh ne, cąva che hua nde ro che ndą́, nedin dąma ne vedino min.
3 Cuahn che ndą́ ne, ihyan che tendąhnun nchuhn ne, dechúh ihyan yąn Jerusalén. Dirún cąca, quenda ye nduco vedino yahn ne, necąh ye dihno vo che vate ye min.
4 Ndete che va che cąhn mą́n ne, cąhn nuhn dąma nduco vih.

Nte cạde Pạblo ti nduh nạn che va che cạhn ye

5 Dinoca cạ́hn quendihcheró dihno vo che vate ye yạhn yahn Macedonia, tuhme chí quendihcheró nchuhn.
6 Ndete che co ne, conán nduco nchuhn ạma o iyo, o ndete che co ne, conán numacuahn ro iche. Tuhme co conan nchuhn u adecotino che va che cạ́hn.
7 Tihcạ, te hua náhn che atenạn ạma o ro no conán nduco nchuhn. Ndete che te yune Dendiohs ne, náhn che rạhn conán nduco ne.
8 Ate conan cá muhn yạn Efeso nde ndạ vihco yahn Pentecostés,
9 te ạma va ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che redín mạn, ạma yạhn ihyan che rahcotạhn ye mạn.
10 Cuahn che ndạ Timoteo ne, cuenevahnecun nchuhn sạhn cạva che conan se numacuahn vedeyeno, te sạhn min ne, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ u.
11 Hua ducherino ne, ndihchero ne sạhn. Tahque ndah ne, conan ne sạhn cạva che va mạn ino se ndạca che chuhnun se che conun yune se, te quenan rinó sạhn nduco dihno vo chenạhn.
12 Me dihno vo Apolos ne, ạma chica favor sạhn che chi se nduco dihno vo chenạhn, quendihchero se nchuhn, ate hua cahnecun se. Atenạn cuahn che conun yahn se, chi se.

Renecạh Pạblo Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Corinto

13 Cuiquendi nchuhn numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahteyạn ne mạn, cuan dito ne mạn.
14 Nducuahn che din ne ne, codin ne numacuahn vedeyahino.
15 Dihnó, a devano nchuhn te vạn ihyan che vate ye yạhn yahn Acaya ne, Estéfanas nduco ihyan ndevạco ye menạn ndita chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namín a devano ne te redinahn ihyan chahn vederihquentiyon che rinan ye ihyan yahn Dendiohs.
16 Cuiquendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, codinahn ne nduhcạ che redinahn nducoyạca ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rinan ye ihyan yahn ye mạn.
17 Ạma yenó che ndạ Estéfanas mạn, Fortunato mạn, Acaico mạn, te anduhnecạ ndete che nchuhn ndạ ne.
18 Necạh yạn ye chedave yáhn mạn, nchuhn mạn. Nahn che ntumanecun ne nducoyạca ihyan che nduhcạ ihyan chahn.
19 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo cuendeva nchuhn Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye yạhn yahn Asia, Aquila mạn, Priscila mạn, nduco nducoyạca dihno vo che rendo dạma ye vạco ye.
20 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye muhn. Numacuahn vedino vedenecun cuenecạh ne Dendiohs vih.
21 U Pạblo, dirun mán ạma o ndudo yahn ne, renté Dendiohs nchuhn.
22 Cochi Dihvo vo Jesucristo. Adecoduhno ihyan che hua din yahino ye ihyan min ne, conda ye, co ye castigo yahn Dendiohs.
23 Ihyan min ne, din yahino ye nchuhn.
24 Me u ne, ạma yahinó nducoyạca nchuhn che ritahno ne ihyan. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u che ndi apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, dirún ca̱ca cuh nduco dihno vo Timoteo, dechuh nuhn yahn
nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che vate ne ya̱n Corinto ma̱n, numachahte
ya̱hn yahn Acaya ma̱n.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Nduhca̱ che chuhrihn Pa̱blo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
yahino ye uvo ma̱n, reneca̱h ya̱n ye chedave yuhn vo ma̱n.
4 Cuahn che yah rahno nuhn ne, a ihyan min che reneca̱h ya̱n ye chedave
yahn nuhn. Tihca̱ redin ye, ca̱va che, nduhca̱ che reneca̱h ya̱n ye chedave
yahn nuhn ne, tihca̱ co neca̱h ya̱n nuhn chedave yahn ihyan che yah rahno
ye.
5 Co neca̱h ya̱n nuhn chedave yahn ye, te nduhca̱ che a̱ma rechuhrihn
ma̱n nuhn na̱hn cua̱n, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihca̱
rete ndahva ye vedechahtino yahn nuhn, retihyon yune ye nuhn che neca̱h
nuhn vedechahtino ihyan chena̱hn.
6 Na̱n rechuhrihn nuhn ma̱n, na̱n renda̱ca nuhn vedechahtino ma̱n,
chemin ne, ca̱va che nda̱ca yune che neca̱h ya̱n ne chedave yahn ne,
ndevahn ne. Cuahn che chuhrihn ne nduhca̱ che rechuhrihn nuhn ne, co
nda̱ca ne vedechahtino, cocha ne.
7 Hua dehve ra̱hco nuhn, te a devano nuhn te cuahn che rechuhrihn
nchuhn nduhca̱ che rechuhrihn nuhn ne, namin renda̱ca ne vedechahtino
nduhca̱ nuhn.
8 Dihno nuhn, ma̱n ne, nahn nuhn che cadino nchuhn nduhca̱ che a̱ma
chuhrihn nuhn min ya̱hn yahn Asia. A̱ma yah chahno nuhn nde a dihya
nun ino nuhn chi. Co ametah ndevahn nuhn, che ra̱hco nuhn.
9 A chihco da̱ma ino nuhn nduhca̱ che rihco da̱ma ino ihyan che a devano
ye che va che coh ye. Ate chichihve yahn nuhn ca̱va che ndotenan che
cochahtino nuhn ma̱n nuhn ne, cochahtino nuhn Dendiohs, ihyan min che
rendedetuhche ye tena̱hn.
10 A ihyan min che ndedevahn ye nuhn ro min che a vate nuhn ta̱h
vederih. Riquendi ye rendedevahn ye nuhn nde meniyon, ne chenan ino
nuhn ihyan che ndedevahn ye nuhn caviya̱n deman.
11 Nahn che cova̱h nchuhn ma̱n, cova̱h a̱ma ya̱hn dihno vo ma̱n, ca̱va che
conan Dendiohs nuhn. Tuhme tumacadino a̱ma ya̱hn ihyan che yahino
Dendiohs nuhn, ne neca̱h ye nundihve cuahn ihyan.

Ra̱hn Pa̱blo deh cuande che hua nda̱ nun ye ya̱n Corinto

12 Yeno nuhn che hua o na̱n o chende nuhn ma̱n, che runeca̱de
chahtechica nuhn na̱n ihyan nunde ma̱n, mena̱n vihca na̱n nchuhn ma̱n.
Chi chahtechica nuhn tihca̱, te chinan Dendiohs nuhn. Ndiyu nduco
vededevano yahn ma̱n nuhn che tihca̱ din nuhn, te a Dendiohs che chinan
ye nuhn.
13-14 Hua o na̱n o chende nuhn, te nducuahn che redirun nuhn yahn ne
ne, numa cua̱co, ne a ma̱n ne conahn ne ura che ndihchenan ne. Nduhca̱
che a renahn ne tah ne, chenan ino nuhn che conan conahn ndah ne, ca̱va

che cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne, co yeno nuhn cạva nchuhn, ne namin nchuhn ne, co yeno ne cạva nuhn.

15-16 Nducote a devanó che renevahnecun nchuhn u ne, chihco cạdé che cuahn che cáhn yạhn yahn Macedonia ne, dinoca nchuhn, chúh quendihcheró nchuhn, cạva che cuahn che ndaconán ne, co o yune quendihcheró nchuhn. Tuhme conan nchuhn u che cáhn yạhn yahn Judea.

17 Andahre hua chi nduhcạ che chihco cạdé, ate hua co cạhma nchuhn che o ndudo dín, nde huane che ndi ninó costumbre min.

18 A devano cuạco Dendiohs te nuhn ne, hua o ndudo redin nuhn nạn nchuhn,

19 te u mạn, Silas mạn, Timoteo mạn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan mīn che Dạya Dendiohs. Ihyan min ne, ạma ndudo redin no ye, riquendạh cuạco nducuahn che rạhn ye.

20 Cuạco ndudo yahn ye, te redin ye che rinahn nducuahn ndudo che chihco cạde Dendiohs. Chemin che cuahn che rendeva vo yavenạn Dendiohs che cuande yahn vederihquentiyon yahn ihyan min ne, rihco ro vo che yeno vo che ndạhcạ redinahn ye.

21 A Dendiohs che tendạhnun ye uvo, ne redin ye che riquendi vo numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

22 Mạn ye chihco vih ye uvo, nedin yahn ye uvo. Namin din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, chihco ro ye che ndeva ye uvo.

23 Yahn che renan vạhinó nchuhn ne, chemin che quenan rino cá che metah chí yạn vạco ne. Nde muhn nde nạn Dendiohs ne, cuạco che rạhn.

24 Nuhn ne, ndiyu che nahn cạhcantiyon nuhn nchuhn nạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, te a ritahno ne ihyan numa ino ne. Che redin nuhn ne, che rinan nuhn nchuhn cạva che tahque co yeno ne.

2

1 Chihco dạma inó che hua chi núṅ yạn vạco nchuhn, te a devanó te ndete che chi núṅ ne, va che dín castigo nchuhn, co rạn ne.

2 Ndete che dín che co rạn ne, nducote a nchuhn che va che din ne che co yenó ne, hua codin ne, yahn che rạn ne.

3 Chemin che tahque ndah ne, dirun nó yahn nchuhn cạva che, ndotenan che din ne che co rạ́n ne, din ne che co yenó, te a devano cuạcó te ndete che co yenó, namin nchuhn ne, co yeno ne.

4 Hua náhn che co rạn ne, ne chemin che cuahn che dirún yahn ne ne, ạma chi ndạché che ndedecadinó cạva ne, nde chacó, te náhn che tumacadino ne che ạma yahinó nchuhn.

Nchahco Pạblo yahn ạma sạhn che nto ino se nunde yahn se

5 Me sạhn che quendihco nunde me ne, din se che chi rạn vo. Ate che lạdo yáhn ne, anduhnecạ ndete che nde hua chi rạ́n. A nchuhn no che chi rạn ne tah. Tihcạ rạhn, te hua náhn che a ạma yune decuihta nduh vo nunde yahn se.

6 A ndo dạma nducoyạca nchuhn, din ne castigo sạhn, ne nduco chemin ne, a va.

7 Mạn ne, tahque ndah che nchahco nchuhn yahn se, necạh yạn ne chedave yahn se, che co che cuacondạh vedạme ne sạhn, cạva che hua chuhnan cuahn co ndạche se.

8 Chemin che ricá favor nchuhn che ndaconan ne ndo yạn ne nduco se, din yahino ne sạhn.

9 Dirún yahn nchuhn menạn cạva che techecạde ne yahn sạhn min, te
nahn ndihchenán nchuhn ndete che renevahnecun ne che rihquentiyón.
10 Adecoduhno ihyan che nchahco nchuhn yahn ye ne, namin u ne,
nchahcó yahn ye. Me sạhn min ne, ndiyu che ạma quendihco se nunde
nán, ate cạva che ndah yahn nchuhn, numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahcó yahn se.
11 Tihcạ va che din vo, te a devano vo te ạma mạyon chundah, quechica
se rihncheh se, ne hua ndạhcạ che cạh yune vo che din duche yahn se uvo.

Ạma ndedecadino Pạblo, ndạ ye yạn Troas

12 Cuahn che ndá yạn Troas cạva che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, andahre ạma ndạhcạ cạva che dín ntiyon yahn ye min,
13 ate nducote hua ntạcá dihno vo Tito ne, hua chihndemạn inó. Chemin
che chihcomán dihno vo che vate ye min, ne cuáhn yạhn yahn Macedonia.

Dendiohs ne, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che cuahn dạma renecạh yạn
ye chedave yuhn vo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne retihyon
yune ye uvo che racotuhn vo ndudo ndah yahn ye numachahte.
15 Nuhn ne, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Ntiyon min ne, anduhnecạ yade yahn nạnda che ạma ndah ran. Ạma
quenan ino Dendiohs, ne retuhn vạn ihyan che ndevahn ye mạn, vạn ihyan
che conda ye mạn.
16 Ihyan che ritahno ye ndudo min ne, retumacadino ye che ndevahn ye,
ne ihyan che hua ritahno ye ne, retumacadino ye che va che conda ye. ¿A
devano nchuhn duh che quendạh ndah nạn ntiyon min ne?
17 Quendạh ndah nuhn, te hua retihdenan nuhn vededevano yahn mạn
nuhn nạn ndudo yahn Dendiohs, nduhcạ che redin ạma yạhn ihyan. A
Dendiohs che tendạhnun ye nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn ye
numa cuạco, redinahn nuhn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.

3

Ndudo ndah yahn Dendiohs che ndạhco cạde ye, ndạhco ye tạh Dihvo vo Jesucristo

1 Che tihcạ dirún ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva
mán yavenạn nuhn, ate hua. Hua rendotenan nuhn che dechuh ihyan cạca
yahn nchuhn cạva che conan ne nuhn, nde huane che dechuh mạn ne cạca
yahn ihyan cạva che conan ye nuhn, andahre tihcạ va che din nạhn ihyan,
ndotenan ye ạma cạca che cạhma nan ihyan cạva che ndạca ntiyon din ye.
2 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma cạca che chenan cuma nuhn cạva che
cạhma nan nuhn. Che rendihchero ihyan nchuhn mạn, che recadino ye
yahn ne mạn ne, retumacadino nducoyạca ye che a Dendiohs che te ye
ntiyon che redin nuhn.
3 A ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chitahno ne ndudo ndah
yahn ye che cahndudo nuhn. Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero
ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndedevahn ye
nchuhn, ne vederihquentiyon che ndevahn ne ne, tahque chahte che co
vederihquentiyon yahn ley che ndirun nạn tu rahno, che ndạhco Dendiohs
tạh Moisés.

4 Nduhca̱ che chenan ino nuhn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cua̱co nuhn che conahn ntiyon che redin nuhn yahn ye.

5 Ndiyu vededevano yahn ma̱n nuhn richahtino nuhn, ca̱va che co din nuhn ntiyon yahn ye, te richahtino nuhn che a ma̱n ye rinan ye nuhn.

6 Tihca̱, te a ihyan min che rete ye vededevano yahn ye nuhn, ca̱va che co cuhnde ta̱h nuhn vederihquentiyon ra yahn ye, cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ndiyu ley che a ndirun che dito yahn vederihquentiyon min, te Vaco Ndah yahn Dendiohs che dito yahn. Ley che a ndirun ne, atena̱n che rihco ro che va che conda ihyan nunde, ate Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, redin che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro.

7 Ley che ndirun na̱n tu rahno, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, chihco ca̱de Dendiohs che cuihno vederihquentiyon yahn, hua quendi cuahn da̱ma. Andahre a̱ma yudo vederihquentiyon yahn ley min, che nde na̱n Moisés a̱ma diya̱hn ro, nde hua ri che ndihchero ihyan nación yahn Israel,

8 ate nde tahque yudo vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

9 Vederihquentiyon yahn ley min, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, a̱ma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che rendedevahn ihyan.

10 Nducote tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneca̱ ndete che a chihno vederihquentiyon yahn ley min.

11 Tihca̱, te ley min che va che cuihno vederihquentiyon yahn ne, andahre a̱ma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che hua nda̱ ro che cuihno.

12 Nducote a devano nuhn che tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che rahndudo nuhn numa ino nuhn.

13 Ametah nde a̱ma na̱n che tihyon ndeh nuhn nduhca̱ che din Moisés, che chendih ye a̱ma tino na̱n ye, ca̱va che hua ndihchero ihyan nación yahn Israel nduhca̱ che rino rino ravi che diya̱hn ro na̱n ye.

14 Rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs nduco cuda̱do, ca̱va che conahn ihyan. Ate ihyan nación yahn Israel ne, nde meniyon hua renahn ye yahn vederihquentiyon ndico, anduhneca̱ ndete che va che redin va̱hche yahn ye, te atena̱n che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, tuhme conahn ye.

15 Namin nde meniyon cuahn che rahndudo ihyan ndudo che dirun Moisés ne, anduhneca̱ ndete che va che redin va̱hche yahn ye, hua renahn ye.

16 Ate cuahn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, tuhme conahn ye, cuavi che redin va̱hche yahn ye.

17 Dihvo vo Jesucristo ne, anduhneca̱ Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan ne, dihn va chedave yahn ye na̱n ley che dirun Moisés.

18 Chemin che nducoya̱co vo che ritahno vo ihyan min ne, nducote ametah deh che redin va̱hche yuhn vo ne, rihco ro vo che a̱ma yudo vederihquentiyon yahn ye. Ro ro ne, rendo vo nduhca̱ ma̱n ye, redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che tahque rahtenan cumo vo vederihquentiyon yahn ye.

4

1 Nducote mạn Dendiohs yahino ye nuhn, ne chihco ye vederihquentiyon tạh nuhn che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che riquendi nuhn numa ino nuhn redinahn nuhn.
2 Hua chihngạ redin nuhn mạn, hua rihtera nuhn vedecuihno yahn nuhn mạn, hua rihncheh nuhn mạn, hua retihdenan nuhn vededevano yahn mạn nuhn nạn Ndudo yahn Dendiohs mạn. Tahque ndah ne, rahndudo nuhn demạn ndudo cuạco, ne nduco tihcạ rihco ro nuhn che runecạde nuhn nạn Dendiohs.
3 Ate ihyan che va che conda ye ne, a ihyan chahn che hua renahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo nuhn.
4 Hua ritahno ye, te a chihncheh chundah ihyan, din se che hua co conahn ye vederihquentiyon chahte yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndihchero ihyan iyehnse ihyan, tumacadino ye tạcạ Dendiohs.
5 Hua rahndudo nuhn cạva che nevahnecun ihyan nuhn, te rahndudo nuhn cạva che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo. Redin nuhn cuande anduhnecạ ndete che mozo yahn nchuhn nuhn, yahn che yahino vo Dihvo vo nduco vih.
6 Tihcạ rahndudo nuhn, te Dendiohs, ihyan min che chihquentiyon ye che chiya dave ne, namin din ye che chenahn nuhn yahn vederihquentiyon yahn ye che ndihco ye tạh Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

7 Vederihquentiyon chahte che va tạh nuhn, che rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin ne, nduhcạ ạma vedecuihca, ate mạn nuhn ne, nde hua rigonun chihve nuhn. Tihcạ, cạva che co ro che vederihquentiyon min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn nuhn.
8 Rechuhrihn nuhn, ate hua ri doh ino nuhn. Ạma rededecadino nuhn, ate hua retehche ino nuhn.
9 Ạma redin tạn ihyan nduco nuhn, ate hua rihcomạn Dendiohs nuhn. Vate nuhn tạh vederih, ate rendedevahn ye nuhn.
10 Nduh cuạn nạn che vatechica nuhn ne, ạma rechuhrihn nuhn nduhcạ che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, cạva che co ro che quenduche ye, rinduco ye nuhn.
11 Numanahn che chenan nuhn iyehnse ne, ạma cạhnda yahn nuhn, che nahn cạhno ihyan nuhn, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ne nduco chemin ne, rihnde ro che va ye cạva nuhn.
12 Cuahn dạma vate nuhn tạh vederih, ate cochihve yahn nchuhn cạva che ndevahn ne.
13 Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun nduhcạ che rạhn ạma ihyan: “Chitahnó Dendiohs, ne chemin che cahndudó ndudo yahn ye.” Riquendi nuhn yune yahn ihyan min, ritahno nuhn Dendiohs. Namin rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs,
14 te a devano cuạco nuhn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn, ne cạva Dihvo vo quenan cuma che ndedetuhche ye uvo, nedin dạma ye uvo nạn ye.
15 Nducuahn che rahno ri nuhn ne, a cạva che ndah yahn nchuhn, cạva che cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco nuhn, ne ạma yạhn ihyan necạh ye nundihve cuahn ihyan mạn, ndeva ye yavenạn ye mạn.
16 Chemin che hua ri doh ino nuhn. Andahre ạma ri cuno nuhn nạn ntiyon yahn Dendiohs, ate mạn ye renecạh dito ye chedave yahn nuhn ro ro.

17 Hua ri doh ino nuhn, te che rechuhrihn nuhn mạn ro cuh ne, hua ngu cuahn dạma. Tah ra chemin, te tahque ndạhcạ cuahno nuhn cuahn che cuahtenan nuhn vahchetero numacuahn ro.
18 Nducote tihcạ ne, hua retumacạh nuhn dehtenduh che va ihyehnse cuh, te hua rengu. Tahque ndah ne, retumacạh nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin ne, hua ndạ ro che cuihno.

5

1 Hua recạh cudạdo uvo che rechuh rihn vo mạn ro cuh, te a devano cuạco vo che cuahn che ndạco vo iyehnse cuh ne, ndeva Dendiohs uvo vahchetero nạn che cuahtenan vo cuahn dạma.
2 Chemin che, numanahn che vato vo iyehnse ne, rạhcorạn vo che nahn cuahtenan vo vahchetero.
3 Cuahn che ndạco vo iyehnse cuh ne, a va yạn nạn che cuahtenan vo.
4 Numanahn che chenan vo iyehnse cuh ne, rạhcorạn vo, ndiyu che nahn vo che coh vo, ate che nahn vo che ndacorun vo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
5 Yahn che cuahtenan vo vahchetero ne, mạn Dendiohs tihyon yune ye uvo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, rihco ro ye che ndeva ye uvo.
6 Chemin che richahtino vo cuahn dạma. A devano vo te, numanahn che chenan vo iyehnse ne, hua rendihchero vo Dihvo vo Jesucristo.
7 Ate ritahno vo ihyan, riquendi vo yune yahn ye, andahre hua rendihchero vo ihyan.
8 Ndichahtino vo ihyan, nde tuno nahn ndạco vo iyehnse cạva che cuahtenan vo nạn ye.
9 Chemin che a cuahtenan ca vo iyehnse, o hua, redin nun ino vo runecạde vatechico vo cạva che yeno ye nduco vo.
10 Tihcạ, te va che ndo dạma nducoyạco vo, techecạde Dihvo vo Jesucristo yuhn vo. Ro min ndạhco menun ye yahn queri ạmo vo, a ndah, o hua ndah, din vo, chahtenan vo iyehnse.

Vederihquentiyon che ndevahn ihyan

11 Nducote renevahnecun nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che redin nun ino nuhn riyạhve nuhn ihyan nunde, cạva che cotahno ye ihyan. Dendiohs ne, a devano ndah ye che runecạde vatechica nuhn, ne rạhcó te namin nchuhn ne, a devano ne.
12 Che dirún tihcạ ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva mán yavenạn nuhn nduhcạ che rạhn ihyan yahn nuhn, ate hua. Che náhn ne, che co yeno nchuhn che runecạde vatechica nuhn cạva che hua co cuihnạn ne, ndahconan ne yahn ihyan che ndere redin yạde ye, redin cạ ye che runecạde ye.
13 Nạhn cuạn ne, co rendedecadino ihyan che luco nuhn, ne nạhn cuạn ne, rendedecadino ye che runecạde nuhn, ate hua dehve din yahn chemin, te redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cạva che ndah yahn nchuhn.
14 Tihcạ, te nducote yahino Dihvo vo Jesucristo nuhn ne, chemin che renevahnecun nuhn che rihquentiyon ye. A devano nuhn te, nducote chih ye cạva nducoyạca ihyan ne, nducoyạco vo ne, anduhnecạ ndete che chih vo dạma nduco ye.
15 Tihcạ chih ye cạva che, uvo che ndedevahn ye uvo ne, hua cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo. A ihyan min che chih ye, ne ntuche ye cạvo vo, ne redin yahn che dinahn vo yahn ye.

16 Chemin che nuhn ne, hua rendạhchenan nuhn nde ạma ihyan, tạchan ihyan ye. Andahre ro menạn ndạhchenan nuhn Dihvo vo Jesucristo, ate mạn ne, ametah tihcạ redin nuhn.
17 Tihcạ, te nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a ndahcorun Dendiohs uvo, a ndo vo anduhnecạ ihyan ra. Nducuahn vederendedecadino chihngạ che chenan cumo vo ro menạn ne, a chihcomạn vo. Mạn ne, a ndacorun vederendedecadino yuhn vo.
18 A Dendiohs che din ye nducuahn chemin, ndo yạn ye nduco vo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Avạne ne, te ye ntiyon nuhn che cạh nuhn, cadino ihyan che a ndo yạn ye nduco ye.
19 Dendiohs ne, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ne che cuande yahn ihyan min ndedevahn ye ihyan iyehnse, nchahco ye nunde yahn ye. Ndaconan ráhn che te ye ntiyon nuhn che cạh nuhn, cadino ihyan che ndo yạn ye, nchahco ye nunde yahn ye.
20 Dechuh Dihvo vo Jesucristo nuhn, cahndudo nuhn vạn nchuhn menun Dendiohs, anduhnecạ ndete che a mạn ye riyạhve ye nchuhn. Chemin che riyạhve nuhn nchuhn che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, che ndạca ne che nchahco nunde Dendiohs, ndo yạn ye nduco ne.
21 Dihvo vo Jesucristo ne, hua quendihco ye nde ạma nunde, ate din Dendiohs che nedihve ye nunde yuhn vo, anduhnecạ ndete che mạn ye quendihco ye nunde. Tihcạ din ye cạva che, nduco che cotahno vo Dihvo vo ne, ndạco vo vederenchahco, ne runecạde cuahtenan vo nduhcạ che nahn ye.

6

1 Nducote redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs ne, riyạhve nuhn nchuhn che hua duche rino ne vedeyahino yahn ye cạva ne,
2 te nạn Ndudo yahn ye ne, rạhn ye ri ye ihyan ndico yuhn vo tuhcạ:
Cuahn che ndạ ro ndah yahn nchuhn ne, chinán nchuhn, ndedeváhn nchuhn.
Namin nchuhn ne, a ro cuh che ro ndah yahn ne, a ro cuh che ndevahn ne.
3 Nuhn ne, runecạde vatechica nuhn, cạva che hua ndạca yune che ndạhchenan ihyan ntiyon che redin nuhn.
4 Nạn nducuahn che redin nuhn ne, rihco ro nuhn che numa cuạco redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs. Ạma redin chahtino nuhn yahn nducuahn che rechuhrihn nuhn mạn,
5 rahn ihyan nuhn mạn, rih ye nuhn vạcoyạhn mạn, rendo dạma ye, redin cạnda ye nduco nuhn mạn, ạma rechuhrihn nuhn che redin nuhn ntiyon mạn, hua ri che cuahteyạdo nuhn mạn, rih cuico nuhn mạn. Ate vạn nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs.
6 Namin rihco ro nuhn che redin nuhn ntiyon yahn ye, yahn che runecạde vatechica nuhn mạn, renahn nuhn ndudo yahn ye mạn, ạma redin chahtino nuhn mạn, chenan cuma nuhn vedevạhino mạn, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn mạn, numa cuạco redin yahino nuhn ihyan mạn,
7 chenan cuma nuhn vederihquentiyon yahn ye mạn, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo mạn. Nduhcạ sandạdo che va che ruhn nduco se mạn, va che rendedevahn nduco se sạhn mạn ne, tihcạ nuhn, te a ndo yạn Dendiohs nduco nuhn, nedin yahn ye nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.
8 Nạhn ihyan ne, rendeva ye yavenạn nuhn, ne nạhn ye ne, rendạhchenan ye nuhn. Nạhn ihyan ne, ndah rạhn ye yahn nuhn, ne nạhn

ye ne, chihngạ rạhn ye yahn nuhn. Naḥn ihyan ne, rạhn ye che rente nuhn ndudo cuạco, ne naḥn ye ne, rạhn ye che rihncheh nuhn.
9 Naḥn ihyan ne, yahino ye nuhn, ne naḥn ye ne, nde hua retumacạh ye nuhn. Naḥn cuạn ne, vate nuhn tạh vederih mạn, redin tạn ihyan nduco nuhn mạn, ate rendedevahn Dendiohs nuhn.
10 Andahre rạn nuhn naḥn cuạn, ate hua dehve rạhco nuhn. Andahre chevạh nuhn, ate anduhnecạ ndete che redin cuihca nuhn ihyan, ricuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan. Andahre metah dehva yahn nuhn muhn iyehnse cuh, ate rinan Dendiohs nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.
11 Nchuhn dihno nuhn che vate ne yạn Corinto, numacuahn chedave yahn nuhn yạhve nuhn nchuhn, hua chihco ndeh nuhn nde ạma ndudo.
12 Nuhn ne, yahino nuhn nchuhn, ate mạn nchuhn ne, ti naṇ ti ino ne rendihche ne nuhn.
13 Nduhcạ che riyạhve ihyan daya ye ne, tihcạ riyạhvé nchuhn, cạva che din yahino ne nuhn nduhcạ che yahino mạn nuhn nchuhn.

Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan yahn Dendiohs uvo

14 Hua daṃa co nchuhn nduco ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te hua redin yahn che ihyan che ndah ihyan ye ne, daṃa co ye nduco ihyan che duhtuno ihyan ye. Namin hua redin yahn che ihyan che a ntah ndutinạn ye, renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs ne, daṃa co ye nduco ihyan che hua renevahnecun ye.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, hua ri daṃa ndudo yahn ye nduco chundah. Namin ihyan che ritahno ye ihyan ne, hua ri daṃa ndudo yahn ye nduco ihyan che hua ritahno ye.
16 Ihyan che rendeva ye yavenạn Dendiohs ne, nde hua redin yahn che daṃa co ye nduco ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndiyu Dendiohs. Dendiohs ne, quenduche ye, ne uvo ihyan yahn ye ne, anduhnecạ ndete che yạco yahn ye, nduhcạ che a ndirun naṇ Ndudo yahn ye tuhcạ:

Conún vạn ihyan yáhn.
U che Dendiohs yahn ye.

17-18 Namin ndirun:

Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon ne, rạhn ye:
“Co din vi nchuhn yahn ihyan nunde, cuihcomạn ne ihyan.
Hua din ne dehtenduh che chihngạ, cuahtendihco ne nunde.
Tuhme ndevá nchuhn, din yáhn nchuhn, ndo ne daṵá.”

7

1 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihcạ nte Dendiohs ndudo yahn ye ne, nahn che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo, nevahnecun vo ihyan.

Nto ino ihyan ndiyạco nunde yahn ye

2 Cuenevahnecun nchuhn nuhn. Hua nedin tạn nuhn nduco nde ạma ne. Hua nihncheh nuhn nchuhn. Nde ạma nchuhn, hua ndinda ne cạva nuhn.
3 Che dirún tihcạ ne, ndiyu che rạhn nundé yahn nchuhn, te yahino nuhn nchuhn nduhcạ che a rạhn rí nchuhn menạn, andahre va che coh nuhn cạva ne.
4 Ạma rendạcá vedechahtino mạn, ạma yenó mạn, ạma renecạh yán chedave yáhn mạn, cạva ne. Andahre rechuhrihn nuhn, ate ạma yenó.

5 Numacuahn ro che chahtechica nuhn yạhn yahn Macedonia ne, nde tah
hua chahtetuhno nuhn, te din tạn ihyan nduco nuhn. Chuhrihn nuhn, ne
ạma ndededecadino nuhn nạn ntiyon che redin nuhn.
6 Ate Dendiohs, ihyan min che renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che
rạn ye ne, necạh yạn ye chedave yahn nuhn, yahn che ntạ Tito.
7 Avạne ne, nte cuande se nuhn nduhcạ che nevahnecun nchuhn sạhn
mạn, necạh yạn ne chedave yahn se mạn, ạma chi rạn ne cạva nunde yahn
ne mạn, ạma rendededecadino ne cạvá mạn, ne cạva nducuahn chemin ne,
nde tahque chi yenó.
8 Cuahn che dirún yahn ne menạn, dín che chi rạn ne ne, nde mán nto inó
che tihcạ dín, ate mạn ne, yenó, te checadinó che chichihve yahn ne, nto ino
ne nunde yahn ne.
9 Mạn ne, yenó, ndiyu yahn che dín che chi rạn ne, ate yahn che chichihve
vederạn yahn ne, din che nto ino ne nunde yahn ne. Hua ndere cạh ríhn
nchuhn nduco che tihcạ dirún, te nto ino ne nunde yahn ne numacuahn
vederạn, nduhcạ che nahn Dendiohs.
10 Chichihve yahn ne, te cuahn che numacuahn vederạn rento ino vo
nunde yuhn vo ne, rendedevahn Dendiohs uvo. Ate vederạn che ametah co
quendi vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde ne, nde hua
cochihve.
11 Condihche nchuhn nduhcạ che chichihve che nto ino ne nunde yahn
ne nduhcạ che nahn Dendiohs. Chi yudo yahn ne yahn nunde yahn sạhn
min, nde dihya ne chi. Runecạde tumacạh ne yahn, ne ndạca ne che
nchahco nunde che hua tumacạh ne yahn menạn. Namin necạhco ne u
cạva che conán nchuhn. Din ne castigo sạhn, ne nạn nducuahn chemin ne,
chihnde ro yahn ne che dave yavenạn ne yahn nunde min.
12 Che dirún yahn nchuhn menạn ne, che náhn che tumacadino ne nạn
Dendiohs nduhcạ che nevahnecun ne nuhn. Che dirún yahn ne ne, menạn
vihca a cạva nchuhn che ndededecadinó, ndiyu demạn yahn sạhn min che
quendihco se nunde, nde huane yahn ihyan che din duche yahn se ihyan.
13 Nducote nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, chemin che chi yeno nuhn.
Avạne ne, nducote ndihchero nuhn che ạma yeno Tito yahn che necạh
yạn nducoyạca nchuhn chedave yahn se ne, chemin che nde tahque chi
yeno nuhn.
14 Hua quendạh cuihno u che rạhn rí sạhn che ndah ihyan nchuhn.
Nduhcạ che riquendạh cuạco nducuahn che renté nduco ne ne, tihcạ
quendạh cuạco nducuahn che rạhn rí sạhn yahn ne.
15 Me Tito ne, nde tahque yahino se nchuhn mạn ro cuh, che co ro che
quenan se yạn vạco ne, te renecạhco se nduhcạ che nevahnecun ne sạhn
nduco vedino vedenecun, dinahn ne che chihquentiyon se.
16 Me u ne, ạma yenó, te a devanó che renevahnecun nchuhn nducuahn
che rihquentiyón.

8

Nduhcạ che nahn che cạh vo vedino

1 Dihno nuhn, mạn ne, nte cuande nuhn nchuhn nduhcạ che din yahino
Dendiohs ihyan yahn ye che vate ye yạhn yahn Macedonia, chinan ye
ihyan cạva che tuno tạh ye che cạh ye vedino.
2 Ihyan chahn ne, andahre ạma rechuhrihn ye che redin tạn ihyan nduco
ye mạn, ạma chevạh ye mạn, ate ạma yeno ye, ne numacuahn chedave
yahn ye cạh ndahva ye vedino.

3 Mą́n ndihcheró che numacuahn vedeyeno cą̄h ye nde tahque ndahva ca
che co che retumacadino vo che co cą̄h ye.
4 Ą̄ma chica ye favor nuhn, che cą̄h yune nuhn che condą̄ vą̄n nduco ye,
conan ye dihno vo.
5 Nde hua ndedecadino nuhn che tihcą̄ din ye, ate nde tahque
quendą̄hnąn ye, te che tahque ndah ne, chihco ye chedave yahn ye nduhcą̄
che nahn Dendiohs, cą̄va che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo
vo Jesucristo mą̄n, cą̄va che nevahnecun ye nuhn mą̄n.
6 Nducote tihcą̄ din ihyan chahn ne, chemin che cą̄h cuande nuhn Tito
che ndaconan se yą̄n vą̄co nchuhn, quendi se din dą̄ma se vedino min.
7 Nducote ą̄ma chenan cuma ne vederihquentiyon che cotahno ne mą̄n,
che cuahndudo ne mą̄n, che devano ne mą̄n, checo checunde chenan ne
nąn ntiyon yahn Dendiohs mą̄n, yahino ne nuhn mą̄n ne, chemin che
ndą̄hcą̄ che din nun ino ne, cuahtenan cuma ne vedevą̄hino.
8 Ndiyu che rihquentiyón nchuhn, ate rą́hn nduco ne cą̄va che cadino ne
nduhcą̄ che chenan cuma dihno vo chenąhn vedevą̄hino mą̄n, cą̄va che
cuhnde ro ndete che numa cuą̄co chenan cuma ne vedeyahino mą̄n.
9 A devano nchuhn nduhcą̄ che ą̄ma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, ne
nahn che quendi ne yune yahn ye. Nduhcą̄ ą̄ma ihyan cuihca che ndo
chevą̄h ye, yahn che din ye vedevą̄hino ne, tihcą̄ ihyan min, te andahre ą̄ma
yudo vederihquentiyon yahn ye, ate nducote yahino ye uvo ne, chihcomą̄n
ye nducuahn, ndą̄ ye muhn iyehnse cuh cą̄va che ndedevahn ye uvo.
10 Tihcą̄ riyą̄hvé nchuhn cą̄va che ndah yahn ne, te a mą̄n nchuhn
chihndeyą̄n chedave yahn ne nde nduyo chuh me, canąn recą̄h ne vedino
min.
11 Mą̄n ne, nduhcą̄ che nduco vedeyeno canąn cą̄h ne, tihcą̄ nahn che
quendi ne dinahn ne tunoca che tuno tą̄h ne, nde conan cą̄h ne.
12 Tihcą̄, te vedino che recą̄h vo ne, a devano Dendiohs nduhva che co cą̄h
vo. Cuahn che recą̄h vo numacuahn chedave yuhn vo ne, renevahnecun ye.
13 Che cą̄h nchuhn vedino min dihno vo ne, ndiyu che cą̄h ne nde ndo
chevą̄h mą̄n ne.
14 Che nahn ne, che conan ne ihyan cą̄va che ndąca che chuhnun ye mą̄n
ro cuh. Ndą̄ ro che va vederetą̄hn yahn mą̄n ne ne, tihcą̄ conan ihyan chahn
nchuhn. Ndą̄ tihcą̄ ne, ndąca che chuhnun ą̄ma tą̄ma ne cuahn dą̄ma.
15 Va ą̄ma ejemplo yahn chemin che ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcą̄: “Ihyan che ndeh din dą̄ma ye ne, hua ngą̄va yahn ye, ne ihyan che
doh din dą̄ma ye ne, hua chicuah nan yahn ye.”

Tito nduco combiero yahn se ne, ndaconan se yą̄n Corinto

16 Nundihve cuahn Dendiohs che cą̄hn nun ye chete chedave yahn Tito,
che namin rendedecadino se cą̄va che ndah yahn nchuhn nduhcą̄ che
rendedecadinó.
17 Ndetą̄hno nevahnecun se che yą̄hvé są̄hn che chi se. Avą̄ne ne, nducote
a mą̄n se ndihco se che chi se ne, cochi se quendihchero se nchuhn
numacuahn vedeyeno.
18 Dechuh nuhn dą̄ma nduco se ą̄ma dihno vo che ą̄ma ndah rą̄hn ihyan
yahn ye nduh cuą̄n yą̄co, yahn che ą̄ma quendą̄h ndah ye che rahndudo ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
19 Avą̄ne ne, a tendą̄hnun ihyan ndiyą̄co dihno vo min, che conduco ye
nuhn nąn che vatechica nuhn. Quenan conan ye nuhn, din dą̄ma nuhn
vedino che a ndanąn redin dą̄ma nuhn, cą̄va che ndeva ihyan yavenąn
Dihvo vo mą̄n, cą̄va che cą̄hco ro nuhn vedeyahino yahn nchuhn mą̄n.

20 Nducote hua nahn nuhn che ndere cạhma nde ạma ihyan che toh mạn nuhn vedino min ne, chemin che yạhve nuhn ihyan ndiyạco che tendạhnun ye ạma cha dihno vo, cạva che conduco ye nuhn.
21 Tihcạ, te nahn nuhn che dave yavenạn nuhn nạn Dendiohs mạn, nạn nducoyạca ihyan mạn.
22 Avạne ne, dechuh nuhn tạma dihno vo nduco Tito. Dihno vo min ne, a rendihche nuhn ihyan che runecạde ye cuahn dạma nạn nducuahn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, quenan ino ye che conahn ntiyon che chi ye, te a rendihche ndah ye nchuhn.
23 Te cuandé nchuhn te Tito ne, rinduco se u nạn ntiyon che quenán, cochi se, conan se nchuhn menún. Me dihno vo chenạhn ne, ihyan ndiyạco dechuh ye ihyan. Ihyan chahn ne, nducote runecạde ye ne, cuhnde ro che ạma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
24 Mạn ne, cuinan nchuhn ihyan chahn, cạva che cadino ihyan ndiyạco chenạhn nduhcạ che chenan cuma ne vedeyahino mạn, cạva che hua co cuihnạn nuhn che rendeva nuhn yavenạn ne mạn.

9

Vedino cạva dihno vo

1 Yahn vedino che redin dạma nuhn cạva dihno vo ne, rạhcó che nde hua rendotenan che dirún yahn ne,
2 te a rendihché nchuhn che ạma cuno ino ne. Chemin che hua cuihnán renté nduco dihno vo che vate ye yạhn yahn Macedonia, yahn nchuhn che vate ne yạhn yahn Acaya, che a vateyạn ne nde nduyo chuh cạva che conan ne. Nducote checadino ye che redin nun ino ne recạh ne vedino min ne, a nahn nducoyạca ye ạma cạh yeno ino ye, canạn recạh ye.
3 Andahre tihcạ ne, dechúh dihno vo chahn tạn, cạva che cuahteyạn niyon nchuhn nduhcạ che a renté yahn ne, ne hua quendạh cuihnó che rendonán nchuhn.
4 Tihcạ dín, te cuahn che chí ne, denạn conduco ạma o dihno vo che vate ye yạhn yahn Macedonia u, ne nahn che a vateyạn nchuhn. Ndete che hua ne, quendạh cuihno nchuhn. Namin quendạh cuihno nuhn che ạma rendonan nuhn nchuhn.
5 Nducote hua náhn che quendạh cuihno uvo ne, yạhvé dihno vo chahn che chi ye, conan ye nchuhn, din dạma nduh ne vedino min che a ndihco ne chedave yahn ne che cạh ne. Nduco tihcạ ne, cuahn che ndạ nuhn ne, hua quenan cuma nuhn che comạn cạca nuhn nchuhn.
6 A devano nchuhn te cuahn che ndahva ndute ndạta rihno vo ne, ndahva renevạhn vo, ne cuahn che doh rihno vo ne, doh renevạhn vo.
7 Atihnocạno che recạh vo vedino. Nahn che cạh vo nduhva che ndihco vo che cạh vo. Nahn che cạh vo numacuahn chedave yuhn vo, hua nduco fuerza, te Dendiohs ne, yahino ye ihyan che nduco vedeyeno recạh ye.
8 Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che conan ye nchuhn nạn nducuahn, cạva che hua dehva conda yahn mạn ne mạn, cạva che va ndahva yahn ne che conan ne ihyan chenạhn mạn.
9 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che redin ye vedevạhino nduco ihyan chevạh ne,
rinan Dendiohs ihyan cuahn dạma, ne hua ri doh dehtenduh yahn ye.
10 A Dendiohs che recạh ye ndute ndạta che rihno ihyan mạn, rihquecheh ye ihyan mạn. A ihyan min che din ye che co ndeh ndute ndạta yahn nchuhn mạn, tihdenạn ye vedeyahino yahn ne mạn,

11 cạva che co chahte nducuahn ntiyon yahn ne, conan ne ihyan chevạh numacuahn chedave yahn ne. Nduco tihcạ ne, ndeva ihyan yavenạn Dendiohs yahn ntiyon che redin nuhn vạn nchuhn.
12 Tihcạ, te vedino che vatechica nuhn redin dạma nuhn ne, din che ndạca che chuhnun dihno vo mạn, nde din che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs mạn.
13 Ihyan che ndondạ tạh ye vedino min ne, ndeva ye yavenạn Dendiohs, ndiyu demạn yahn che ạma rinan nchuhn ihyan mạn, ihyan chenạhn mạn, ate yahn che renevahnecun ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin covạh ye cạva nchuhn numacuahn chedave yahn ye yahn che tihyon yune Dendiohs nchuhn che din ne vedevạhino nduco ye.
15 Nundihve cuahn Dendiohs che ạma chahte vedeyahino yahn ye cạvo vo, che nde hua retumacadino mạn vo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

10

Vederihquentiyon che quenan cuma Pạblo

1 U Pạblo, riyạhvé nchuhn numacuahn vedino vedenecun nduhcạ che nahn Dihvo vo Jesucristo. Nạhn nchuhn ne, rạhn ne yáhn che ạma tán cuahn che yahn quenán, ne cuahn che quenún vạn nchuhn ne, ạma necún.
2 Ate riyạhvé nchuhn che hua din ne che ndạca yune che dín castigo nchuhn cuạhn che ndá, te va inó che dín castigo ihyan che rạhn ye che vatechica nuhn vedeyeno yahn mạn nuhn.
3 Cuạco te ihyan iyehnse nuhn, ate redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduhcạ che nahn ye, ndiyu nduhcạ che nahn mạn nuhn.
4 Nduhcạ sandạdo che chenan cuma se dehtenduh che richihve yahn se nạn che ruhn se ne, tihcạ chenan cuma nuhn vederihquentiyon chahte. Vederihquentiyon min ne, ndiyu yahn ihyan iyehnse, te yahn Dendiohs, ne co ndạhco ndiya ihyan che duhtuno ihyan ye.
5 Namin ndạhco ndiya nuhn ihyan, che numacuahn vedeyạde mạn, vededevano yahn mạn ye mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs, ne ndạhco nuhn ihyan tạh Dihvo vo Jesucristo, cạva che dinahn ye yahn ye.
6 Cuahn che a ndạhcạ redinahn nchuhn ne, nuhn ne, vate nuhn cạva che din nuhn castigo ihyan che rahcotạhn ye.
7 Nchuhn ne, rihco ne cudạdo nde nạn ran nde nạn rica nuhn, ate hua rendihche ne tạcạ chedave yahn nuhn. Ndete che devano cuạco ne che a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, cuedevano ne te namin nuhn ne, a yahn ye nuhn.
8 Te Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nuhn, ndiyu cạva che din nuhn che conda nchuhn, ate cạva che conan nuhn nchuhn che cotahno ne ihyan numa ino ne. Chemin che, andahre ạma rendonán vederihquentiyon min ne, hua ri cuihnán.
9 Tihcạ ráhn rí nchuhn cạva che hua ndedecadino ne che ndere renahn dihyá nchuhn nduco cạca che redechúh yahn ne.
10 Hua náhn che namin nchuhn tihcạ ndedecadino ne, te nạhn ihyan ne, rạhn ye te ạma renan inó che cạyá ihyan nạn cạca che redechúh yahn ye, ate cuahn che quenún vạn ye ne, hua dito nán nde hua ndahchan ndudo yáhn.
11 Ihyan che tihcạ rạhn ye ne, codevano ye te nduhcạ che yudo rihquentiyon nuhn cuạhn che yahn chenan nuhn, redirun nuhn yahn ne ne, atihnocạ yudo cạhcantiyon nuhn cuạhn che ndạ nuhn vạn ne.

12 Hua rendeva mạn nuhn yavenạn nuhn nduhcạ che redin nạhn ihyan
che rendonan mạn ye ihyan, te ạma vedetundo che redin ye, rendeva mạn
ye yavenạn ye, rạhco ye che tahque rigonun chihve ye che co ihyan
chenạhn.
13 Nuhn ne, hua redin yạde nuhn, rechuhnan nuhn vederihquentiyon
che te Dendiohs nuhn, che din nuhn ntiyon yahn ye vạn nchuhn.
14 Nuhn che ndạ nuhn menạn ndita, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo, chihnevan nchuhn, ne chemin che redin yahn che
quendi nuhn cạhcantiyon nuhn nchuhn. Che tihcạ redin nuhn ne, hua
rechuhnan nuhn vederihquentiyon che chenan cuma nuhn.
15 Hua redin yạde nuhn, rihquentiyon nuhn nạn che nedin tạma ca ihyan
ntiyon. Che cuạco ne, chenan ino nuhn che cotahno nchuhn Dihvo vo
Jesucristo numa ino ne, cạva che co chahte ntiyon che redin nuhn vạn
nchuhn, ne quendi nuhn nduhcạ che a cochi nuhn rihquentiyon nuhn.
16 Tuhme quendi nuhn cuacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo yạn chenạn, ate hua cahnevi nuhn ntiyon che nedin tạma ca
ihyan.
17 Duh nchuhn che nahn ndonan mạn ne nchuhn ne, tahque ndah che
ndonan ne Dihvo vo Jesucristo,
18 te ihyan che rendonan mạn ye ihyan ne, hua cochihve yahn ye che
tihcạ redin ye. Me ihyan che rendonan Dihvo vo Jesucristo ihyan ne,
atenạn ihyan chahn che rendeva Dendiohs ihyan.

11

Sạhn che redin cạ se che apóstol se

1 Ạma ndạhcạ ndete che din chahtino nchuhn che ndonán
vederihquentiyon che quenan cumá. Co rạhco ne che ạma vedetundo che
tihcạ redín.
2 Ate hua, te ạma yahinó nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs, cahndudó
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne náhn che dave
chedave yahn ne, ndạ ne nạn ye.
3 Nducote chundah ne, ạma mạyon se ne, ndo se cu, chihncheh se Eva.
Namin nchuhn ne, vạhinó cạva ne, te denạn hua numa ino ne ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo, ne cạh yune ne che cahncheh se nchuhn, cuacondạh
vedạme ne ihyan.
4 Vạhinó cạva nchuhn, te denạn ndạ sạhn che cacuahn se tạma ndudo
menun ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahndudo se tạma ndudo,
redin vahn se che ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, conun se nchuhn che
nevahnecun ne tạma vaco menun Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ne a
ndah no ino ne cotahno ne nducuahn.
5 Ricá nchuhn che din chahtino ne yáhn, nạn sạhn chahn che redin vahn
ne apóstol ndah, te nde tah hua rinda nan yahn vederihquentiyon che
quenan cumá nạn vederihquentiyon yahn se.
6 Andahre hua ndahchan ndudo yáhn nạn che rahndudó, ate nạn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devanó ndendi ndendita
nduhcạ che a rendíhche mạn nchuhn.
7 Hua dehve ạma nunde che din mán ntiyon, ndạca che chuhnún cuahn
che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn. Tahque
ndah ne, quendạh vedechahtinó chuhríhn cạva che ndah yahn ne.
8 Cuahn che quenán vạn nchuhn, dín ntiyon yahn Dendiohs cạva che
ndah yahn ne ne, dihno vo che vate ye tạma yạn chinan ye u cạva che

ndąca che chuhnún, ate anduhnecą che ndere chehneví yahn ye, te ndiyu ihyan chahn va che conan ye u ro min.
9 Cuahn che chicuah nan yáhn ne, nde ąma nchuhn hua dendúh nchuhn. Tahque ndah ne, ąma o dihno vo che chica ye yąhn yahn Macedonia, chinan ye u. Nduco tihcą ne, hua dendúh nchuhn ro min. Atihnocą hua dendúh nchuhn caviyąn deman.
10 Nde muhn nde nąn Dihvo vo Jesucristo, cuąco ráhn rí nchuhn chemin. Numachahte yąhn yahn Acaya, hua quendąh cuihnó nąn nde ąma ihyan, yahn che tihcą ráhn.
11 Ndiyu che hua yahinó nchuhn che hua náhn che conan ne u. A mąn Dendiohs devano ye che ąma yahinó nchuhn.
12 Quendí dín tihcą cąva che co cuihnąn sąhn yąde chahn che vatechica se redin cą se che apóstol se, redin cą se che redin se ntiyon nduhcą che redin nuhn.
13 Sąhn chahn ne, ndere vatechica se, rihncheh se ihyan, redin cą se che apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo sąhn.
14 Hua cąhn ino nchuhn che redin cą se che apóstol se, te a devano vo te namin chundah ne, rendedeche se sąhn, co ndącondą se nde ąma ángel diyąhn ndete che nahn se.
15 Chemin che nde hua cąhn ino nchuhn, ndihchero ne sąhn chahn che redin se ntiyon yahn se, redin cą se che ndudo ndah yahn Dendiohs che rahndudo se. Yahn nducuahn che redin se ne, va che din Dendiohs castigo sąhn, nedihve se nunde yahn se.

Nduhcą che rechuhrihn Pąblo nąn ntiyon yahn Dendiohs

16 Ndaconan ráhn rí nchuhn che hua ndedecadino ne che ąma vedetundo che náhn ndeva mán yavenán. Ndete che tihcą ndedecadino ne ne, codin chahtino ne yáhn.
17 Che ráhn rí nchuhn che náhn ndeva mán yavenán ne, ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tihcą rihquentiyon ye, te chemin ne, vedetundo yahn mán.
18 Nducote ąma yąhn sąhn che redin yąde se che ąma ndah ihyan se ne, namin u ne, ndeva mán yavenán.
19 Tihcą dín, te nchuhn ne, ąma devano ne che rąhco ne, nde hua ri cuihnąn ne, a ndah no ino ne retuma ino ne sąhn che rendeva mąn se yavenąn se.
20 Andahre redin se decąhya yahn se nchuhn mąn, rendinun rendinąhno se nchuhn mąn, redin yahn se dehtenduh yahn ne mąn, rinąn se yahn nchuhn mąn, rahn se vąconąn ne mąn, ate a ndah no ino ne.
21 Anduhnecą ndete che ąma vedecuihno chemin cąvá, te nuhn ne, hua rihquino nuhn che ndere din nuhn nduco nchuhn.

Andahre ąma vedetundo, ate namin u ne, co din yądé nduhcą che redin sąhn chahn.
22 Ndete che redin yąde se che sąhn nación yahn Israel sąhn ne, namin u ne, ihyan nación yahn Israel u. Ndete yahn che rente se devąco hebreo ne, namin u ne, renté devąco min. Ndete yahn che ndąta yahn Abraham sąhn ne, namin u ne, ndąta yahn ye u.
23 Ndete nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nahn din yąde se ne, namin u co dín ąma vedetundo, ndo yądé, te tahque ndichihve u nąn ntiyon yahn ye mąn, tahque nedín ntiyon yahn ye mąn, tahque ndeh yune nenún vącoyąhn mąn. Ąma ndeh yune nahn ihyan u mąn, ąma ndeh yune adeche cąhno ihyan u mąn.

24 Sạhn nación yahn Israel ne, uhn yune din se castigo u, chahn se ndico ntihyon cun cuarta u.
25 Ino yune chahn se yạhn u. Ạma yune ndo dạma ihyan, cạh ye tu u nde a chihno ye u, che rạhco ye. Numacuahn ro che quechicá nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ino yune cheche nun bạrco nạn che quenún, ạma ro ạma yạn quenún vạn nuniyạhn.
26 Ạma chuhríhn nduh cuạn nạn che quechicá yahn ntiyon che quenán. Ạma ndeh yune adeche quenda ico u. Nduh cuạn nạn che quechicá ne, ạma cạhnda, yahn che ạma vate sạhn duco. Ạma ndeh yune cuahto din tạn ihyan nación yáhn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, nducó, adeche cạhno ye u. Adecotino che quechicá, viyạn mạn, viyạta mạn, nuniyạhn mạn, ạma chuhríhn, adeche cóh nạhn cuạn. Me sạhn che redin cạ se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dạma chenun ino se vedetạn, nahn cạhno se u.
27 Ạma chi cunó nạn ntiyon mạn, ạma quenduché mạn, ạma chih cuicó mạn, chih yạcá mạn. Nạhn cuạn ne, adeche coh iché, quechicá vạn ngo, nde tino yáhn metah.
28 Avạne yahn nducuahn chemin chan ne, ạma rendedecadinó ro ro, cạva nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te u che redín cudạdo ihyan.
29 Nducoyạca dihno vo che hua ndah richahtino ye Dihvo vo ne, ạma rendedecadinó cạva ye. Namin nducoyạca dihno vo che redin ihyan che rahtendihco ye nunde ne, ạma ri rán cạva ye.
30 Ndete che nahn co yenó ne, tahque ndah che co yenó yahn dehtenduh che rihco ro che hua rigonun chihvé.
31 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che rendeva vo yavenạn ye cuahn dạma ne, devano ye te cuạco che rạhn.
32 Cuahn che quenán yạn Damasco ne, gobernador che rinan se rey Aretas, va se yạn min, ne chih se sandạdo yune che nahn din se preso u.
33 Ate ndedevah ihyan u chete ạma cuahte cuahn vedạme chete che ndacoriya chihto yạn me, ne nduco tihcạ cáhn.

12

Ạma vederihno che cạh Dihvo vo Jesucristo, ndihchero Pạblo

1 Hua redin yahn che ndeva mán yavenán, ate va che có nchuhn yahn ạma vederihno che te Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró.
2-3 A ndeh nduyo che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne mạn adive ne, a ri ndiche cun nduyo ne, quenda ye u vahchetero. Hua devanó, a mán, o vacó, atenạn Dendiohs devano ye. Ate tanocạ nduh ne, quenda ye u vahchetero.
4 Min chihneván ạma ndeh ndudo che nde hua rentạquinó deh che cạhmá yahn. Avạne ne, cạhnda va che cạhmá.
5 Vederihno min che cuạco, redin yahn che ndonán. Ate cạva mán ne, nde hua redin yahn che ndo yạdé. Atenạn yahn che nde hua rigonun chihvé, atenạn yahn chemin che co co yenó.
6 Ndete che nahn ndo yạdé ne, dehve ndere ndo yạdé, te ndudo cuạco che cạhmá. Ate tahque ndah che nde hua cạhmá yahn, cạva che hua cạva chemin nevahnecun ihyan u, te atenạn che cahnevan ye che renté mạn, cạhco ye cudạdo nduhcạ che quechicá mạn.

7 Cạva che hua ạma din yạdé che ndihcheró vederihno min ne, cạh yune Dendiohs che dechuh chundah ạma cah tạn, chetạh u, redin che rechuhríhn cuahn dạma.
8 A ino yune ạma chicá favor Dihvo vo Jesucristo che cahnevi ye cah min,
9 ate rạhn ye ri ye u te nduco che yahino ye u, a va, te tahque rihco ro ye vederihquentiyon yahn ye nduco ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Chemin che ạma yenó che rechuhríhn, redin cah, te nduco tihcạ ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.
10 Ri yenó yahn nducuahn che rechuhríhn nạn ntiyon yahn Dihvo vo, che ndere riya ihyan u mạn, che redin tạn ye nducó mạn, che hua rendạca che rechuhnún mạn, che yah rahnó mạn, te cuahn che rendó nde ndiyạhn ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.

Pạblo ne, ạma rendededecadino ye cạva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yạn Corinto

11 Ạma vedetundo che rạhn yạdé nduco nchuhn, ate nducote retuma ino ne sạhn che rihncheh se nchuhn ne, quenan cuma che tihcạ dín. Nchuhn che redin yahn che ndeva ne yavenán, ndiyu mán, te andahre lạdo yáhn nde hua rigonun chihvé, ate hua dehva rinda nan yáhn nạn sạhn apóstol chemin chan, che rạhco ne che ạma ndah se.
12 Cuahn che quenán vạn nchuhn ne, nduco rino nduco ndah dín vederihno, chihnde ro che apóstol numa cuạco u.
13 Nchuhn ne, dạma no din yahinó nchuhn nduco dihno vo che vate ye tạma yạn. Ate ndete che rạhco ne che quendihcó nunde yahn che hua dendúh nchuhn che ndạca che chuhnún ne, codin chahtino ne yáhn.
14 Rạhn rí nchuhn te a rihcoyạn yáhn che ndaconan chí quendihcheró nchuhn co ino yune. Nde hua dendúh nchuhn, te rechí cạva che ndah yahn ne, ndiyu cạva che nahn co yáhn dehtenduh che va yahn ne. Tihcạ, te redín nduhcạ che redin ihyan che rihcacheh ye dạya ye. Ndiyu mạn ye chenan ino ye che cạhcacheh dạya ye ihyan.
15 Andahre cuahn che tahque yahinó nchuhn, ra tin ne, ne ti nạn ti ino ne rendihchero ne u, ate nde nduco nduh ne, vá vedeyeno che quendí conán nchuhn, nde vá vedeyeno che cạhco mendạhn u cạva che ndah yahn ne.
16 Andahre devano cuạco nducoyạca nchuhn che hua dendúh nchuhn cạva che ndạca che chuhnún, ate nde nduco nduh ạma o ne ne, renuhn ino ne, rạhn ne che nducote ạma mạyon u ne, chihnchẽh nchuhn.
17 Namin a devano nchuhn che ndiyu che chihnchéh nchuhn che dechúh ạma o dihno vo, chendihchero ye nchuhn.
18 A dechúh Tito nduco tạma dihno vo, chendihchero se nchuhn, ne a devano ne te hua chihncheh se nchuhn. Namin a devano ne te nde ạma nuhn hua nihncheh nuhn nchuhn, te dạma vederendededecadino yahn nuhn mạn, runecạde vatechica nuhn mạn.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, che tihcạ dirún yahn ne ne, co rạhco ne che rạhn nán mạn nuhn. Ate hua, te nde muhn nde nạn Dendiohs, nducuahn che redin nuhn ne, redin nuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, cạva che tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.
20 Tihcạ dín, te nahn che runecạde chenan nchuhn cuahn che ndá, cạva che co yenó cạva ne, ne hua ndạca yune che dín castigo nchuhn, co rán. Vạhinó cạva nchuhn, te denạn cuahn che ndá, ntạcá nchuhn che vate cạnda ne mạn, redin ve ne yahn vih mạn, tạn ne nduco vih mạn, redin yade ne mạn, redin vi ne mạn, retumacạh ne cuendo nduco vih mạn, rih nunde ạma tạma ne yahn vih mạn, ndeh cuạn ndi ne nduco vih mạn.

21 Namin vạhinó, te denạn cuahn che dechuh tun Dendiohs u vạn nchuhn ne, co cuihnạ́n cạva ne. Co nde va che cuacó cạva ạma yạhn nchuhn che metah nto ino ne nunde che chenan cuma ne nde ro menạn, metah cạhcomạn ne che chihngạ redin ne mạn, che ndere rahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye mạn, che ạma idihya ne mạn.

13

Rạhn Pạblo che cạhn tun ye yạn Corinto

1 Mạn co ino yune che ndaconan chí quendihcheró nchuhn. Nducoyạca ne che va nunde yahn ne ne, dinoca ndạhco cuạco o ino ihyan, tuhme co ne castigo.

2 Cuahn che ndạ́ chi o yune ne, a rạ́hn nduco nchuhn te cuahn che chí tạma yune ne, dín castigo nducoyạca nchuhn che a chendihco ne nunde nde a rạhn me, nde nducoyạca nchuhn che cade rahtendihco ne nunde. Mạn ndaconan dirún yahn ne che a rạ́hn cạva che hua conạn ne.

3 Nducote nahn nchuhn che cạhco ró che quenán nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn che ndạ́ tạn ne, tumacadino ne. Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve vạh ye nchuhn, te yudo vederihquentiyon yahn ye.

4 Andahre quenan yạh ye nạn cruz, chih ye nduhcạ ạma ihyan che nde hua rigonun chihve ye, ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye. Atihnocạ nuhn, andahre rạhco ihyan che nde hua rigonun chihve nuhn, ate ritahno nuhn ihyan min, ne chemin che te Dendiohs vederihquentiyon, chenan cuma nuhn cạva che ndah yahn ne.

5 Cuendedecadino nchuhn cạva mạn ne, a ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, o hua. Ndete che numa cuạco ritahno ne ihyan ne, quenun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndete che hua ne, hua.

6 Quenan inó che codevano nchuhn te nuhn ne, ritahno nuhn ihyan min numa cuạco, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn.

7 Rica nuhn Dendiohs cạva nchuhn che hua cuahtendihco ne nunde, ne hua conan cuma che din nuhn castigo nchuhn, cuhnde ro che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn. Andahre ndạhchenan ihyan nuhn, cạhma ye che hua quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, ate tihcạ redin nuhn, te tahque nahn nuhn che runecạde cuahtechica ne, che co che quendạh yavenạn nuhn.

8 Tihcạ, te nuhn ne, ndotenan che cạhca tạn nuhn yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, va che ndeva nuhn yavenạn ye.

9 Vedeyeno yahn nuhn ne, che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Dehve din yahn che ndạhchenan ihyan nuhn. Namin revạh nuhn cạva ne, che nde tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.

10 Chemin che numanahn che ametah chí ne, dirún cạca cuh, dechúh yahn ne, cạva che nto ino ne nunde yahn ne, ne hua conan cuma che dín castigo nchuhn cuahn che ndạ́ tạn. Tihcạ, te hua náhn che vederihquentiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, cochihve demạn cạva che dín castigo nchuhn. Tahque ndah ne, náhn che cochihve cạva che quendi cotahno ne ihyan numa ino ne.

11 Dihnó, mạn ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Runecạde cuahtenan ne mạn, cuenecạh yạn ạma tạma ne chedave yahn vih mạn, ạma no ndudo codin ne nduco vih mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih mạn, ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye uvo mạn, redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo mạn ne, conduco ye nchuhn.

12 Cuenecạh ạma tạma ne Dendiohs vih numacuahn vedino vedenecun.

13 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca dihno vo che vate ye muhn.

14 Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, din yahino ye nchuhn. Conun
Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N GALACIA

1 U Pa̱blo ne, ndiyu ihyan iyehnse che chihco ye vederihquentiyon ta̱h
che co apóstol, te a Dihvo vo Jesucristo ma̱n, Dendiohs Chida, ihyan min che
ndedetuhche ye Dihvo vo va̱n tena̱hn ma̱n.
2 Nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, che vate ne ya̱hn yahn
Galacia, u nduco nducoya̱ca dihno vo che chenan ye muhn nducó, dirún
nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn ne.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn,
din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 A Dihvo vo Jesucristo che chihco menda̱hn ye ihyan chih ye ca̱va nunde
yuhn vo, ndedevahn ye uvo va̱n ihyan nunde nduhca̱ che nahn Chido vo
Dendiohs,
5 ihyan min che va che ndeva nducoya̱ca ihyan yavena̱n ye numacuahn
ro. Tihca̱ co.

Va a̱ma na̱n no ndudo ca̱va che ndevahn ihyan

6 A̱ma rahn inó che nduco nun raconda̱h veda̱me nchuhn Dendiohs,
ihyan min che tenda̱hnun ye uvo, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo che
yahino ye uvo. Ma̱n ne, riquendi ne ta̱ma na̱n ndudo.
7 Ndiyu che va ta̱ma na̱n ndudo ndah, ate che tahque ri ne, vate ihyan che
redetohnan ye ino nchuhn, nahn ndacorun ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
8 Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu
ndudo che rahndudo nuhn, rihnevan nchuhn ne, ihyan min ne, va che
conda ye, andahre u o a̱ma ángel che ca̱ca ye vahchetero.
9 Nduhca̱ che chicuáhn nchuhn ro mena̱n ne, ma̱n ne, ndaconan ntihyon
yán ta̱ma yune. Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye ta̱ma na̱n ndudo che
ndiyu ndudo che a chitahno nchuhn ne, ihyan min ne, va che conda ye.
10 U ne, hua rinúhn che co yeno ihyan iyehnse nducó, te che rinúhn ne,
che co yeno Dendiohs. Ndete che núhn che co yeno ihyan iyehnse ducó ne,
nde hua co conán na̱n ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Dihnó, nahn che codevano nchuhn te ndudo ndah che cahndudó,
chihnevan ne ne, ndiyu vededevano yahn ihyan iyehnse,
12 te nde a̱ma ihyan iyehnse ne, hua chicuahn ye u. Che rahndudó ne,
ma̱n Dihvo vo Jesucristo te ye, checadinó.
13 A checadino nchuhn nduhca̱ ihyan u ro mena̱n cuahn che chitahnó
da̱ma nduco ihyan nacíon yahn Israel. Din tán nduco ihyan yahn Dendiohs,
rihcó che decuihnó ihyan.
14 Nduhca̱ che ritahno ihyan nación yáhn Israel ne, u che tahque
quenda̱hnán che co nducoya̱ca combiero yáhn, te numa inó quendí
costumbre yahn ihyan ndico yáhn.
15 Ate Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u numacuahn vedeyahino yahn ye, ne
chihco vih ye u nde ro che metah cuhndeyán.
16 Nda̱ ro che nahn ye ne, dechuh ye Da̱ya ye ná́n, te cuande ye ndudo
yahn ye u ca̱va che cuahndudó va̱n ihyan nación chena̱hn. Cuahn che tihca̱
chi ne, hua cháhn chiqueruné nde a̱ma ihyan,

17 nde hua cháhn yạn Jerusalén chendihcheró ihyan che tahque menạn
ndi ye apóstol che co u. Tahque ndah ne, cháhn yạhn yahn Arabia. Chihno
min ne, ndaconán yạn Damasco.
18 Nde chihno ino nduyo ne, tuhme cháhn yạn Jerusalén che ndihcheró
Pedro, ne quenán nduco ye ntihyon ro.
19 Atenạn ihyan min nduco Jacobo, dihno Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró
ihyan. Hua ndihcheró ihyan apóstol chenạhn.
20 Nde nạn Dendiohs ne, ndudo cuạco che dirún yahn nchuhn.
21 Adive ne, cháhn yạhn yahn Siria mạn, yạhn yahn Cilicia mạn.
22 Tạhn min ne, dihno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye
estạdo yahn Judea ne, hua rendihche ye u.
23 Che devano ye yáhn ne, atenạn che rente ihyan che a u che din tán ro
menạn me nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo mạn, che rahndudó ndudo
che rihcó che decuihnó ro menạn me mạn,
24 ne rendeva ye yavenạn Dendiohs cạvá.

2

Pạblo ne, nevahnecun ihyan apóstol chenạhn ihyan

1 Chihno ndichecun nduyo ne, cháhn tạma yune yạn Jerusalén nduco
Bernabé, ne quendá Tito.
2 Cháhn, te checadinó te tihcạ nahn Dendiohs. Min ndo dạma demạn
ihyan che ndinạn ye yahn yạco, ne necạh cuandé ihyan yahn ndudo ndah
che rahndudó vạn ihyan nación chenạhn. Tihcạ dín, te nahn cadinó deh
cạhma ye yahn ntiyon yáhn, a cochihve o hua.
3 Nde Tito che nduco se u, andahre sạhn tạma nación se, ate hua din ye
fuerza che conan seña sạhn.
4 Ạma o sạhn che redin cạ se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuạhn
ndeh chendạ se min, rano se nuhn, nahn cua cuande se nuhn dehco che
vatemạn ino nuhn, ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, te nahn se che
ndaconan quendi nuhn ley che dirun Moisés, din che denduh ino nuhn.
5 Ate nde tah hua tumacạh nuhn yahn sạhn chahn, te rendedecadino
nuhn cạva nchuhn, ne hua cạh yune nuhn che tihdenan se costumbre
ndico nạn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Me ihyan ndinạn chahn ne, a ndinạn ye o hua, chemin ne, nde hua
cuande yáhn, te Dendiohs ne, dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan.
Ihyan chahn ne, metah nde ạma nạn ndudo che quendudonạn devano ye
che va che cacuahn ye u.
7 Tahque ndah ne, tumacadino ye che mạn Dendiohs nahn ye ntiyon u
che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación
chenạhn nduhcạ che nahn ye Pedro che cuahndudo ye vạn ihyan nación
yahn Israel.
8 Nduhcạ che cạh dito Dendiohs Pedro nạn ntiyon vạn ihyan nación yahn
Israel ne, tihcạ cạh dito ye u nạn ntiyon vạn ihyan nación chenạhn.
9 Jacobo mạn, Pedro mạn, Juạn mạn, ihyan chahn che ndinạn ye, nducote
tumacadino ye te numacuahn vedeyahino nte Dendiohs vederihquentiyon
u ne, nevahnecun ye nuhn, u nduco Bernabé, ne nte cạde ye che quendi
nuhn cuahndudo nuhn vạn ihyan nación chenạhn, ne mạn ye ne, quendi ye
cuahndudo ye vạn ihyan nación yahn Israel.
10 Atenạn che chica ye nuhn ne, che din nuhn cuande cạva ihyan chevạh
che vate ye min. Chemin ne, numacuahn vedeyeno dináhn.

Pạblo ne, yạhve ye Pedro min yạn Antioquía

11 Adive cuahn che chahn Pedro yạn Antioquía ne, tumacadinó che hua runecạde ye, ne quenan cuma che yạhvé ihyan.
12 A menạn ne, reh ye dạma nduco ihyan nación chenạhn. Ate cuahn che ndạ ạma o sạhn che dechuh Jacobo ne, din vih ye, ametah cheh ye dạma nduco ihyan chahn, te vạh ye ihyan che riquendi ye redinahn ye ley che dirun Moisés.
13 Nduco chemin ne, chihco ro ye che o nạn o chende ye, ne nducoyạca ihyan nación yahn Israel che rendo dạma ye min, nde Bernabé ne, dạma chi ye nduco ye.
14 Che tihcạ din ye ne, chihnde ro yahn ye che hua runecạde riquendi ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che rạhn rí Pedro nạn nducoyạca ihyan ndiyạco: “Di, che sạhn nación yahn Israel di, a metah ro che dạma ri nduco dihno vo ihyan nación chenạhn, chihcoman costumbre yahn ihyan nación yehn. Mạn ne, ¿tạca che nahn din fuerza dihno vo ihyan nación chenạhn che dinahn ye costumbre yahn ihyan nación yehn?”

Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndevahn ye

15 Nuhn ne, ihyan nación yahn Israel nuhn, ndiyu ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn.
16 Ate devano nuhn che atenạn che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo che ndeva Dendiohs uvo, ndiyu che dinahn vo ley che dirun Moisés. Chemin che nạhn nuhn ne, cạva che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndotenan che dinahn nuhn che rihquentiyon ley min ne, chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din nuhn, te andahre dinahn ihyan che rihquentiyon ley min, ate hua cạva chemin ndeva Dendiohs ihyan.
17 Mạn che a chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, che nahn nuhn che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndete che quendạh ro yahn nuhn che ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn ne, ¿a cạhquino vo cạhmo vo che Dihvo vo quendihco ye nunde ne? Hua.
18 Ạma te a chihcomạn nuhn ley che dirun Moisés ne, ndete che ndaconan nuhn dinahn nuhn che rihquentiyon ne, nduco chemin cạhco ro nuhn che ihyan nunde nuhn.
19 Cuạco che tihcạ, te u ne, a nạn ley min tumacadinó che hua ndạcá vederenchahco che dináhn vederihquentiyon yahn mạn, che tahque ndah cochahtinó Dendiohs mạn.
20 Anduhnecạ ndete che quenan yáh dạma nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs. A ihyan min che rihquentiyon ye u, ndiyu mán. A yahino ye u, ne chihco mendạhn ye ihyan chih ye cạvá. Mạn ne, nducuahn che redín ne, a yahn che ritahnó ihyan.
21 Ndiyu che duche rinó vedeyahino yahn Dendiohs, ate hua co ndeva ye ihyan cuande yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés, ne chemin che quenan cuma che chih Dihvo vo Jesucristo.

3

Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua redotenan vo ley che dirun Moisés

1 Nchuhn dihnó che vate ne yạn Galacia, a te cuande ndah nuhn nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yạh ye. Ate mạn ne, ạma tundo ndạcondạ ne, chitahno ne yahn ihyan che chihncheh ye nchuhn, chihcomạn ne che redinahn ne ndudo cuạco.

2 Nahn che cuahte nchuhn ndedecadino ne. ¿A te Dendiohs Vaco Ndah
yahn ye nchuhn yahn che dinahn ne ley che dirun Moisés, o te ye yahn che
chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo?
3 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo. A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn yahn che chitahno ne, ne hua ndạhcạ che ndevanạn ne richahtino
ne ley min.
4 Ndete che cạhcomạn nchuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
nde ạma nạn dehtenduh che a din Dendiohs nduco ne, hua cochihve yahn
ne. Ate quenan inó che cochihve yahn nchuhn.
5 Cuahn che redin Dendiohs che renun Vaco Ndah yahn ye nchuhn,
rinahn vederihno vạn ne ne, ndiyu cạva che redinahn ne ley che dirun
Moisés, te cạva che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
6 Cua cuande ne nduhcạ che chinahn nduco Abraham. Ihyan min ne,
chitahno ye Dendiohs, ne cạva chemin no che nedin yahn Dendiohs ihyan.
7 Cuedevano nchuhn te nducoyạca ihyan che ritahno ye Dendiohs ne,
riquendi ye yune yahn Abraham.
8 Nde a rạhn me ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs te ihyan nación
chenạhn che cotahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan. Ndudo ndah min
ne, a ndudo che cạh Dendiohs Abraham, rạhn ye tuhcạ: “Vedeyahino che
quenan cumá ndoque ne, a namin che ndah yahn ihyan nducuahn nación.”
9 Nducote tihcạ ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye ne, nedin yahn
Dendiohs ihyan nduhcạ che nedin yahn ye Abraham yahn che chitahno ye.
10 Me nducoyạca ihyan che richahtino ye che ndevahn ye nduco che
dinahn ye ley che dirun Moisés ne, va che conda ye, te nde ạma ihyan hua
cocha ye dinahn ye ley min. Va che conda ye, te a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Nducoyạca ihyan che hua dinahn ye nducuahn che
ndirun nạn ley ne, va che conda ye.”
11 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che nde ạma ihyan hua tuno ye nạn
Dendiohs nduco che dinahn ye ley min. A namin no tun ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “A ihyan che ritahno ye che ndedevahn Dendiohs
ihyan, ndeva ye ihyan.”
12 Ate hua tihcạ ley che dirun Moisés, te chemin ne, rihquentiyon che
dinahn ihyan ndiyu che cotahno ye. Chemin ne, a ndirun nạn ley min
tuhcạ: “Ihyan che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley cuh ne,
ndevahn ye.”
13 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo, metah che conda vo
nduhcạ che rihquentiyon ley min. Mạn ye chuhrihn ye menun vo, chi ye ye
castigo che va che co vo. Chinahn nduco ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Nducoyạca ihyan che a ndinda ye ne, renan yạh ye.”
14 Nduco tihcạ ndedevahn ye uvo cạva che din ye che conahn ndudo che
necạh Dendiohs Abraham cạva che ndah yahn ihyan nación chenạhn.
Namin nduco tihcạ ne, nducoyạco vo che ritahno vo ne, conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs uvo nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye.
15 Dihnó, cua cuande nchuhn ejemplo cuh che ntihyon yán: Cuahn che
redendah ihyan ạma cạca, redin ye firma, rihco ye ne, nde ạma ihyan hua
co cạhca tạn ye yahn, nde hua co ndedendah ye nduhcạ che nahn ye.
16 Me ndudo yahn Dendiohs che cạh ye Abraham nduco ndạta yahn ye
ne, che ndirun che ndạta yahn ye ne, conahn che ạma no ihyan nạn ndạta
yahn ye, ndiyu nducoyạca ye. Ihyan min ne, a Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuedevano nchuhn te Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye Abraham, ne
cạh dito ye. Me ley che dirun Moisés chihno cun ciento ndico ndiche nduyo
adive ne, hua co che cạhca tạn yahn ndudo min.

18 Che cạh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham che din ye che ndah nduco
nducoyạca ihyan ne, conahn nduco ye yahn che tichạ chi yeno Dendiohs
ndiyu yahn che dinahn ye ley min.
19 Nducote tihcạ ne, co vate ihyan che ndedecadino ye: "¿Dehra cochihve
ley che dirun Moisés tuhme ne?" Cuedevano nchuhn te chihnde adive
atenạn cạva che chihco ro nunde yahn ihyan nde ndạ ro che nạn ndạta
yahn Abraham quendạh ihyan min che a nente cạde Dendiohs nduco
Abraham yahn ye. Dechuh Dendiohs ángel, ndạhco ye ley min tạh Moisés
cạva ihyan yạn.
20 A ndero ndi che chichihve Moisés yahn Dendiohs mạn, cạva ihyan yạn
mạn. Namin a ndero ndi che Dendiohs che cạh ye ndudo yahn ye Abraham
ne, a ihyan min no tun che ndạhco ye ley yahn ye tạh Moisés.
21 Andahre tihcạ, ate ley yahn ye che ndạhco ye tạh Moisés ne, ndiyu che
rendạhco cạde ye ndudo che cạh ye Abraham, te hua nedin yahn ye ihyan,
ndevahn ye nduco che dinahn ye ley min.
22 Tahque ndah ne, rihco ro ley min che va che conda nducoyạca ihyan,
din nunde yahn ye. Tihcạ rihco ro ley min cạva che ihyan che cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva Dendiohs ihyan, nduhcạ che a necạh ye
ndudo yahn ye.
23 Numanahn che metah ndạ Dihvo vo Jesucristo, cotahno vo ihyan ne,
chihco rino ley min uvo.
24 Anduhnecạ ndete che din ley min cudạdo uvo, tihyon yune uvo cạva
che cotahno vo ihyan min, nedin yahn Dendiohs uvo.
25-26 Ate mạn che a nedin dạya Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo
vo Jesucristo ne, ametah rendotenan vo ley min.
27 Nducoyạco vo che chedenune vo, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo
ne, ndo vo ihyan yahn ye.
28 Mạn ne, nde hua redin yahn che ndạhchenan vih vo. Dehve din yahn
atạnochan ihyan yahn ye, a ihyan nación yahn Israel ye, o ihyan tạma
nación ye, a redin ye ntiyon yahn ihyan, o redin ye ntiyon yahn mạn ye, a
ndạhta ye, o chạhn ye. Hua dehve din yahn tạchan vo, te che ndichahtino
vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dạma no nducoyạco vo.
29 Nducote a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo ne, riquendi vo yune yahn
Abraham, ne ndeva Dendiohs uvo nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye.

4

1 Cua cuande nchuhn tạma ejemplo: Ạma sạhn dihn che va che ndondạ
tạh se vedecuihca yahn chida se ne, numanahn che lihn ca se ne, rendihche
ihyan sạhn anduhnecạ mozo, andahre sạhn min co yahn se nducuahn.
2 Va ihyan che redin ye cudạdo sạhn mạn, rendihche ye cạva se mạn, nde
ndạ ro che ndạhco chida se dehtenduh yahn ye tạh se.
3 Atihnocạ uvo, te ro che metah cotahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ checạhya uvo, riquendi vo costumbre yahn ihyan ndico yuhn
vo.
4 Ate cuahn che tuno ro che a ndihco cạde Dendiohs ne, dechuh ye Dạya
ye. Ihyan min ne, ndo ye ihyan iyehnse, chihndeyạn ye, ne dinahn ye ley
che dirun Moisés,
5 cạva che nduco tihcạ ndedevahn ye uvo yahn vederihquentiyon yahn
ley min, ne nedin dạya Dendiohs uvo.
6 Mạn che a nedin dạya Dendiohs uvo ne, dechuh ye Vaco Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Dạya ye, conun chete chedave yuhn vo, ne covạh
tuhcạ: "Ndih che Chidá."

7 Nducote tihcą ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan vąne uvo. A ndevahn vo,
nedin dąya Dendiohs uvo, ne ndeva ye uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo.

Pąblo ne, rendededecadino ye cąva ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Ro menąn me ne, vatechica vąne nchuhn nąn Dendiohs, nde hua
devano ne che va ye, rendeva ne yavenąn dehtenduh che ndere redin ne
dendiohs yahn ne.
9 Ate mąn che a nevahnecun ne Dendiohs, nedin yahn ye nchuhn ne,
¿tąca che ndaconan ne dinahn ne costumbre chemín chan che nde hua
cochihve?
10 Nchuhn ne, renevahnecun ne dehtenduh vihco mąn, rihco vih ne iyo
mąn, nduyo mąn, che rąhco ne che cąhnda.
11 Rendededecadinó che a chinda ntiyon che dín vąn ne, chicuáhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn.
12 Dihnó, nducote dąma chi vo nduco vih ro menąn me ne, ricá nchuhn
che quendi ne yune yáhn, cąhcomąn ne costumbre ndico nduhcą che a
chihcomán. Quenan inó che dinahn ne che ricá nduhcą che din ne ro
menąn me.
13 Á devano nchuhn te yahn che chi cáh, che quenán yąn vąco ne, ne
chemin che ndąca yune che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, chihnevan ne.
14 Andahre ndąca yune che ndąhchenan nchuhn u yahn che cáh, ate hua
din ne, nde hua chacondąh vedąme ne u. Tahque ndah ne, nevahnecun ne
u, ndihche ne u anduhnecą ndete che ąma ángel yahn Dendiohs u mąn,
anduhnecą mąn Dihvo vo Jesucristo u mąn.
15 ¿A chinąn nchuhn vedeyahino che chahtenan cuma ne nducó ro
menąn me ne? Ąma ndededecadino ne yahn cah che quenan ndutináąn, nde a
rino ne che tico ne ndutinąn ne, te ne u.
16 Mąn ne, ¿a racondąh vedąme nchuhn u yahn che riyąhvé nchuhn che
cuahtechica ne nduhcą che nahn Dendiohs ne?
17 Sąhn che tihcą rinun se nchuhn ne, ndiyu che yahino se nchuhn, te
yahn che nahn se che cuacondąh vedąme ne nuhn, nevahnecun ne sąhn.
18 Codin nun ino nchuhn, codin ne che ndah cuahn dąma, ndiyu demąn
cuahn che quenún vąn ne.
19 Dąyá che yahinó nchuhn, ąma rechuhríhn che rendededecadinó cąva
nchuhn, ne quendi chuhríhn nde ndą ro che conan dinahn ne ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo nduhcą che redin yahn.
20 Ąma náhn ndete che a quenún vąn nchuhn, ne cacuáhn nchuhn nduco
rino nduco ndah cąva che conahn ne, te ąma rendededecadinó cąva ne.

Ejemplo yahn Agar nduco Sara

21 Nchuhn che nahn nevahnecun ne ley che dirun Moisés, ¿a renahn ne
nducuahn che rihquentiyon ne?
22 Nąn ley min ne, ndirun che Abraham ne, ndąca o dąya ye. Ąma se ne,
chacoyąhn tąhn decąhya yahn ye che ndere quenan ye nduco te, ne tąma se
ne, chacoyąhn ihyan ndąhta yahn ye.
23 Tąhn decąhya yahn ye ne, ndąca dąya te yahn che din chihyo ye tąhn.
Ate ihyan ndąhta yahn ye ne, ndąca dąya ye yahn che a tihcą necąh
Dendiohs ndudo yahn ye.
24-25 Che tihcą chi ne, covahn ąma ejemplo che tuhcą conahn: Nduh che o
ihyan ndąhta chahn ne, anduhnecą o ndudo che chihco Dendiohs. Agar,
tąhn decąhya che ndere quenan te nduco Abraham ne, anduhnecą ley che

cạh Dendiohs Moisés min Cuete Sinaí, nación yahn Arabia. Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan chenạhn mạn, che renevahnecun ca ley min ne, anduhnecạ sạhn decuạh demạn che chacoyạhn tạhn min, che rihquentiyon ihyan sạhn.

26 Ate uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua tihchan vo, te quenan cuma che cuahtenan vo vahchetero.

27 Tihcạ, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Di che hua rendạca daye, che nde hua devene deh che renan yah chete
ndạhta che racoyạhn ye,
co yene, nde tuno cuah yene,
te tahque yạhn dạya ndạhta demạn
che co ndạhta che va inchạhn ye.

28 Dihnó, uvo ne, anduhnecạ Isaac, dạya Sara, ihyan min che a necạh Dendiohs ndudo yahn ye che va che cuhndeyạn ye.

29 Cuedevano ne te ro menạn me ne, sạhn che chacoyạhn tạhn decạhya che ndere quenan te nduco Abraham ne, din tạn se nduco sạhn dạya Sara, sạhn min che cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs fuerza chaco se che ndạca ye sạhn. Atihnocạ mạn ro cuh, te ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés ne, redin tạn ye nduco uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

30 Ate dehve din yahn chemin, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuacondạh vedame tạhn decạhya me nduco sạhn dạya te.” Atihnocạ ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés, te hua co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs.

31 Dihnó, nducote tihcạ ne, cuedevano ne te uvo ne, anduhnecạ dạya Sara, ndiyu nduhcạ dạya tạhn decạhya me.

5

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo. Mạn ne, ametah nahn che cạh rihn mạn vo uvo, quendi vo costumbre ndico che nevahnecun vo ro menạn.

2 U Pạblo ne, riyạhvé nchuhn. Cuihcovan ne che cạhmá. Ndete che cuahnecun ne che conan seña nchuhn ne, nde hua cochihve yahn ne che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.

3 Namin rạ́hn rí nchuhn tạma yune te ihyan che cuahnecun ye che conan seña ihyan ne, quenan cuma che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés.

4 Duh nchuhn che rạhco ne che ndeva Dendiohs nchuhn yahn che redinahn ne ley min ne, a chacondạh vedạme ne Dihvo vo Jesucristo mạn, a denda ne, te metah yahino Dendiohs nchuhn mạn.

5 Uvo, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, nducote quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo mạn ne, chenan ino vo che ndeva Dendiohs uvo.

6 Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua rigonun chihve a chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che cotahno vo ihyan min mạn, cuahtenan cumo vo vedeyahino mạn.

7 Ro menạn me ne, ạma ndạhcạ dinahn nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Mạn ne, ¿duh rinun nchuhn che cuacotạhn ne?

8 Dendiohs, ihyan min che tendạhnun ye nchuhn ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan min din ye che ndacorune vederendedecadino yahn ne.

9 Cuedevano nchuhn te ndudo yahn sạhn min che rinun se nchuhn ne, anduhnecạ tahsihn yạ che rendih vạn nducuahn yạche.

10 U ne, quenan inó Dihvo vo Jesucristo che din ye che quendi nchuhn
ndudo che chicuáhn nchuhn. Me adecoduhno sạhn min che rinun se
nchuhn ne, va che din Dendiohs castigo sạhn.
11 Dihnó, u ne, hua rihquentiyón ihyan che conan seña ihyan, quendi ye
ley che dirun Moisés, te ndete che tihcạ redín ne, ihyan nación yáhn nde hua
din tạn ye nducó mạn, nde hua co tạn ye che rahndudó che quenan yạh
Dihvo vo Jesucristo nạn cruz cạva nducoyạco vo mạn.
12 Sạhn che vatechica se rinun se nchuhn che conan seña nchuhn ne,
tahque ndạhcạ che ạma yune no cạhca nduh se sạhn.
13 Me nchuhn dihnó ne, a din Dihvo vo Jesucristo che vatemạn ino ne.
Ametah va che cạh rihn ne nchuhn, dinahn ne che rihquentiyon ley ndico
me. Ate hua ndedecadino ne che nducote a vatemạn ino ne ne, co
cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque
ndah ne, numacuahn vedeyahino cuinan ạma tạma ne vih,
14 te vederihquentiyon yahn Dendiohs che menạn vihca ne, tuhcạ:
“Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
15 Ate ndete che vạn mạn nchuhn condinun condinạhno ne vih ne,
cuihco ne cudạdo, te denạn co ndạche nducoyạca ne, ne din vi ạma tạma ne
yahn vih.

Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rihca tạn che quendi vo vedeyeno yahn mạn vo

16 Ráhn rí nchuhn che dinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs cạva che hua ndạca yune che cuahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde,
17 te nduco chemin ne, recạh ndạche ne Vaco Ndah yahn Dendiohs.
Chemin che hua ndạhcạ che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne,
cuahtendihco ne nunde.
18 Ndete che recạh yune ne che rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn ne, ametah quenan cuma che dinahn ne vederihquentiyon yahn
ley che dirun Moisés.
19 A ndero ndi ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye,
rahtendihco ye nunde, te ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye mạn, redin ye dehtenduh che chihngạ mạn, metah
vedecuihno nạn ye mạn,
20 rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye
mạn, redin cuah ye mạn, rendihche tạn ye vih mạn, rahte cạnda ye nduco
vih mạn, redin dihta ye mạn, ri tạn ye mạn, redin cheche chedave yahn ye
nduco ihyan chenạhn mạn, rihco cạnda ye vạn ihyan mạn,
21 redin ve ye mạn, rihno ye vih mạn, rahtechica coh ye mạn, a cudạdo
che reh no ye vate ye mạn, a ndeh nạn ca nunde chemin chan rahtendihco
ye mạn. Ndaconan riyạhvé nchuhn te nducoyạca ihyan chemin chan ne,
hua nedin yahn Dendiohs ihyan.
22 Ate ihyan che recạh yune ye che rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan ne, tuhchan ye: Chenan cuma ye vedeyahino mạn,
vedeyeno mạn, ndạhcạ chenan ye nduco ihyan chenạhn mạn, chahtino ye
mạn, ndah ihyan ye mạn, redinahn ye ndudo yahn ye mạn,
23 necun ye mạn, hua riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde mạn. Ihyan chahn ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan, ne ametah quenan cuma che dinahn ye ley che dirun Moisés.
24 Ihyan chahn ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo ihyan, ne ametah riquendi
ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde.

25 Nducote a ndacorun Vaco Ndah yahn Dendiohs vederendedecadino
yuhn vo, ndo vo anduhnecạ ihyan ra ne, nahn che nạn nducuahn che redin
vo ne, din vo nduhcạ che nahn.
26 Hua din yahn che din cun vo mạn, din ve vo mạn, ndạca yune che co
tạn ạma tạma vo nduco vih.

6

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

1 Dihnó, ndete che ạma cha ihyan vạn nchuhn denạn condihco ye nunde
ne, nchuhn che redinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, coyạhve ne ihyan nduco rino nduco ndah cạva che nto ino ye
nunde min, ndạca ye vederenchahco. Nahn che ạma ndah cạhco ạma tạma
ne cudạdo, te denạn nduco ne condihco ne nunde.
2 Cuinan ạma tạma ne vih, te tihcạ rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.
3 Ndete che rạhco ạma cha nchuhn che ạma rigonun chihve ne cuahn che
hua cuạco ne, rihncheh mạn ne nchuhn.
4 Quenan cuma che ndedecadino queri ạma ne yahn dehtenduh che
redin ne, hua rendotenan che cua cuande ne ihyan chenạhn. Me ndete che
runecạde ne ne, va deh cuande che co yeno ne.
5 Tihcạ, te queri ạma ihyan ne, cạh rihn mạn nunde yahn ye ihyan.
6 Ihyan che rahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che
dạma co ye nduco ihyan ricuahn yahn ye, din ye dehtenduh che runecạde.
7 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo, ndedecadino ne che co cahncheh ne
Dendiohs, te tuno ca nunde yahn ihyan ne, a tihcạ va che nedihve ye.
8 Ndete che cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, cuahtendihco ye
nunde ne, va che conda ye. Ate ndete che dinahn ye vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn
ro.
9-10 Chemin che quenan cuma che numacuahn chedave yuhn vo din vo
che ndah nduco nducoyạca ihyan, menạn vihca nduco ihyan che dạma
ritahno vo nduco ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihcạ din vo cuahn
dạma ne, ndeva Dendiohs uvo.
11 Condihche nchuhn nduhcạ che a ndero ndi che ạma rahte letra
redirun mạ́n yahn ne.
12 Sạhn che redin se fuerza nchuhn che conan seña nchuhn ne, tihcạ
redin se, te nahn se che quendạh yavenạn se nạn ihyan nación yahn Israel
mạn, hua nahn se che din tạn ye nduco se yahn che rahndudo se che
quenan yạh Dihvo vo Jesucristo cạvo vo mạn.
13 Sạhn chahn ne, chenan seña sạhn, ate hua redinahn se nducuahn che
rihquentiyon ley che dirun Moisés. Che nahn se che conan seña nchuhn ne,
atenạn cạva che din yạde se che sạhn chahn chihquentiyon se che conan
seña nchuhn. A chemin che vedeyeno yahn se.
14 Ate u ne, atenạn che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz,
ndedevahn ye u ne, a chemin no che vedeyeno yáhn, te nduco chemin
chihcomạ́n che quechicá vedeyeno yahn mạ́n, quendihcó nunde.
15 Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve din yahn a
chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che ndacorun vo
vederendedecadino yuhn vo, ndo vo anduhnecạ ihyan ra.
16 Nducoyạca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon cuh mạn, ihyan
chenạhn che namin ndi cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs mạn ne, ricá
Dendiohs che din yahino ye ihyan, din ye che ndạhcạ cuahtenan ye.

17 Che cuahn ca ne, ametah náhn che denduh nde a̱ma nchuhn u nduco
vedetundo yahn ne che ritahno ne yahn sa̱hn chahn. Cuedevano nchuhn te
che chenan muhn chenan min ya̱to u ne, a yahn che redín ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo.
18 Dihnó, Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoya̱ca nchuhn. Tihca̱ co.

CAḶCA CHE DIRUN SAN PAḄLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENḌIOHS CHE VATE YE YAN̲ EFESO

1 U PaḄlo, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo che tendaḫnun Dendiohs u,
dirún caḶca cuh, dechúh yahn nchuhn ihyan yahn Dendiohs che vate ne yaḷn
Efeso, ritahno ne numa ino ne Dihvo vo.
2 Chido vo Dendiohs maḷn, Dihvo vo Jesucristo maḷn, din yahino ye
nchuhn, din ye che ndaḫcaḶ cuahtenan ne.

Redin Dendiohs che ndah nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Ndeva vo yavenaḷn Dendiohs yuhn vo, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che din ye nducuahn che ndah caḶva chedave yuhn vo. Din ye che
ritahno vo Dihvo vo, ne maḷn ne, anduhnecaḶ ndete che vate vo vahchetero.
4 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne, a tendaḫnun ye uvo caḶva che co
vo ihyan yahn ye maḷn, caḶva che hua cuahtendihco vo nde aḷma nunde naḷn
ye maḷn.
5 Numacuahn vedeyahino chihco caḍe ye che cotahno vo Dihvo vo
Jesucristo, nedin daḷya ye uvo nduhcaḶ che nahn maḷn ye.
6 TihcaḶ din ye caḶva che ndeva vo yavenaḷn ye yahn vedeyahino chahte
yahn ye. Nedin yahn ye uvo, te aḷma yahino ye uvo che cuande yahn Daḷya
ye che yahino ye,
7 ihyan min che chera yun yahn ye caḶva che ndevahn vo. Maḷn ne, a
nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, te aḷma yahino ye uvo.
8 Te ndahva ye vededevano chahte uvo,
9 din ye che chenahn vo taḶcaḶ che nahn maḷn ye, che nde hua tumacadino
ihyan ro menaḷn. TihcaḶ din ye nduhcaḶ che a chihco caḍe maḷn ye.
10 Nducote ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye ne, chihco caḍe
Dendiohs che ndo daḷma nducoyaḶca nducondi ihyan chahn. NdaḶ ro yahn
ne, a vahchetero, o muhn iyehnse cuh, adecotino che chenan ye, va che ndo
daḷma ye.
11 Dendiohs che redin ye nducuahn ataḷnecaḶ che nahn maḷn ye ne, a
tendaḫnun ye nuhn caḶva che cotahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ndevahn
nuhn.
12 TihcaḶ din ye, te nahn ye che ndeva ihyan yavenaḷn ye che cuande yahn
nuhn che tahque menaḷn chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo.
13 Namin nchuhn che chihcovan ne ndudo ndah, ndudo cuaḶco che
rendedevahn ihyan, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne. A
chitahno ne ihyan, ne chemin che Vaco Ndah yahn Dendiohs che necaḫ ye
ndudo yahn ye che va che chi muhn iyehnse cuh ne, a chihco vih nchuhn.
14 Quenun Vaco Ndah yahn ye queri aḷma vo caḶva che co devano vo che va
che conahn che ndevahn vo. Chemin che ndeva vo yavenaḷn Dendiohs,
ihyan min che aḷma yudo vederihquentiyon yahn ye.

Chica PaḄlo che din Dendiohs che conahn ndah ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

15 Nducote tihcaḶ va che co maḷn, nducote a checadinó che riquendi
nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo maḷn, redin yahino ne nducoyaḶca
ihyan yahn ye maḷn,
16 riquendí renecáḫ nundihve cuahn Dendiohs caḶva ne queri aḷma yune
che reváḫ.

17 Ricá Dendiohs yahn Dihvo vo Jesucristo, Dendiohs Chida che a̱ma yudo
vederihquentiyon yahn ye, che din ye che conun Vaco Ndah yahn ye
nchuhn, din che cuahtenan cuma ne vededevano, conahn ne ndudo ndah
yahn ye.
18 Ricá ihyan che din ye che codevano ne che tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va
che ndeva ye nchuhn ma̱n, nduhca̱ che, numacuahn vederihquentiyon
yahn ye, ndedevahn ye ihyan yahn ye ma̱n,
19 rendahcorun ye vederendedecadino yuhn vo, redin ye che rendo vo
anduhneca̱ ihyan ra ma̱n. A numacuahn vederihquentiyon min,
20 ndedetuhche ye Dihvo Jesucristo va̱n tena̱hn, chihco ndah ye ihyan
la̱do ta̱h cua̱co ye vahchetero,
21 ca̱va che ca̱hcantiyon ye nducoya̱ca ihyan che chenan cuma ye
vederihquentiyon ma̱n, nde nducoya̱ca ángel ma̱n. Ca̱hcantiyon ye cuahn
da̱ma, ro cuh ma̱n, ro che cochi ma̱n.
22 Nda̱hco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon ta̱h ye, ne chaconahn
ye ihyan che cona̱n ye yahn nducoya̱ca ihyan yahn ye.
23 Va̱n nducoya̱ca ihyan chahn ne, anduhneca̱ ndete che ri numa ma̱n ye.
Ihyan min ne, rihquentiyon ye numachahte.

2

Ndedevahn Dendiohs ihyan yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, anduhneca̱ ndete che a ndih vo, nedin nunde yuhn vo.
Ate ma̱n ne, ndo ya̱n Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.
2 Ro min ne, din vo nducuahn che hua ndah, dinahn vo nduhca̱ che nahn
chundah, sa̱hn min che nde meniyon rihquentiyon se vaco chihnga̱ ma̱n,
ihyan che rahcota̱hn ye yahn Dendiohs ma̱n.
3 Anduhnechan ihyan chahn, tihchan nducoya̱co vo ro mena̱n, te
chahtechico vo vedeyeno yahn ma̱n vo, chahtendihco vo nunde. Chemin
che a vate menda̱hn vo ro min che co vo castigo yah yahn Dendiohs.
4 Ate Dendiohs, nducote a̱ma chahte vedeva̱hino quenan cuma ye ne,
a̱ma yahino ye uvo.
5 Andahre anduhneca̱ ndete che a ndih vo, din nunde yuhn vo, ate
nducote chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ya̱n Dendiohs nduco vo,
nedin yahn ye uvo. Ma̱n ne, anduhneca̱ ndete che a ndedetuhche ye uvo,
ametah rahtechico vo vedeyeno yahn ma̱n vo, rahtendihco vo nunde. A
ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye.
6 Ndedetuhche ye Dihvo vo, chihco ndah ye ihyan vahchetero, ne
anduhneca̱ ndete che tihca̱ din ye nduco vo, nedin da̱ma ye uvo nduco ye.
7 Tihca̱ din ye ca̱va che ca̱hco ro ye numacuahn ro che a̱ma yahino ye uvo
che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.
8 Din ye che chitahno vo ihyan min, ndedevahn ye uvo numacuahn
vedeyahino yahn ye. A yahn vedeyahino yahn ma̱n ye din ye che chitahno
vo, ndiyu yahn vederendedecadino yahn ma̱n vo ma̱n,
9 ndiyu yahn che rigonun chihve dehtenduh che nedin vo ma̱n. A tihca̱
va ca̱de ca̱va che hua din ya̱de nde a̱ma ihyan.
10 A Dendiohs che chihco ca̱de ye ta̱chan ihyan uvo. Nde ro che ametah
cotahno vo, a ndihco ca̱de ye yune che quendi vo. A ihyan min che din ye
che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Ndo ya̱n Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

11 Nducote tihcą din Dendiohs nduco vo ne, cuahtenun ino nchuhn te ro menąn me ne, vatechica vąne ne, hua ndi cuande ne vąn ihyan nación yahn Israel che chenan seña che raconahn mąn ye ihyan.
12 Ro min ne, anduhnecą ndete che ametah Dihvo vo Jesucristo cąva nchuhn mąn, hua ndi cuande ne vąn ihyan nación yahn Israel mąn, nde hua cąva ne che nente cąde Dendiohs ndudo yahn ye mąn. A ndere vate ne iyehnse, nde hua devano ne yahn che rendedevahn Dendiohs ihyan, nde hua devano ne che va ye.
13 Ro min ne, ąma yahn chenan ne che cotahno ne Dendiohs. Ate mąn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chera yun yahn ye cąvo vo ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn,
14 te din Dihvo vo che ndo yąn ye nduco vo. Avąne ne, nuhn ihyan nación yahn Israel mąn, nchuhn ihyan tąma nación mąn, din ye che ndo yąn vo nduco vih,
15 chihnovi ye vedetąn yuhn vo. Chihco mendąhn ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés, nedin ye ąma cuąn no uvo nduco vih.
16 Quenan yąh ye nąn cruz, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vedetąn yuhn vo, nedin dąma ye uvo nduco vih. Din ye che ndo yąn Dendiohs nduco vo.
17 Tihcą ndą Dihvo vo Jesucristo, cahndudo ye ndudo ndah che ndo yąn Dendiohs nduco vo, nuhn ihyan nación yahn Israel che a nedin yahn Dendiohs nuhn mąn, nchuhn ihyan tąma nación che metah nedin yahn ye nchuhn mąn.
18 Nducote ritahno nducoyąco vo ihyan min ne, a ihyan nación yahn Israel uvo, o ihyan tąma nación, dehve din yahn, te a ndo yąn Dendiohs Chida nduco vo, din Vaco Ndah yahn ye.
19 Chemin che andahre ihyan tąma nación nchuhn, ate a ndi cuande ne vąn ihyan yahn Dendiohs, a nedin dąya ye nchuhn.
20 Nchuhn ne, anduhnecą ąma yąco che nti nąn ąma nąme che chihco ihyan profeta mąn, ihyan apóstol mąn. Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecą tu che tahque richihve yahn.
21 Tunoca che ritahno ihyan Dihvo vo ne, anduhnecą queri ąma tu che ndahto che ndi ąma yąco che ndi vih cąva Dendiohs.
22 Namin nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndo dąma ne nduco ihyan yahn ye, ndi ne anduhnecą ąma yąco yahn Dendiohs nąn che quenun Vaco Ndah yahn ye.

3

Cąh Dendiohs ntiyon Pąblo che cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan nación chenąhn

1 A ndi cuande nchuhn vąn ihyan yahn Dendiohs. Chemin che, u Pąblo, che quenún vącoyąhn yahn che rahndudo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, rihnevan nchuhn, ricá Dendiohs cąva ne.
2 Co a devano nchuhn che chihco Dendiohs tąh ntiyon che cuahndudó ndudo nduhcą che yahino ye nchuhn.
3 Dendiohs ne, din ye che checadinó ąma ndudo ra, dirún tah yahn nchuhn.
4 Cuahn che ndihchenan ne ne, tumacadino ne te a chenáhn ndudo ra yahn Dihvo vo Jesucristo.

5 Ndudo min ne, hua cạh Dendiohs, checadino ihyan che chahte ye a rạhn
me. Ate mạn ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye,
recạh ye, recadino ihyan apóstol yahn ye mạn, ihyan che rahndudo ye
ndudo yahn ye mạn.
6 Ndudo min ne, tuhcạ conahn: Che ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, ndevahn ye dạma nduco vih. Cotahno ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ndedevahn Dendiohs ihyan nduhcạ che
a nente cạde ye.
7 Yahino Dendiohs u, ne numacuahn vederihquentiyon yahn ye,
tendạhnun ye u che co apóstol yahn ye, ndạhco ye ndudo ndah min tạ́h
cạva che cuahndudó.
8 Andahre vạn nducoyạca ihyan yahn ye, u che tahque hua rigonun
chihvé, ate ndạhco ye ntiyon ndah cuh tạ́h cạva che cuahndudó vạn ihyan
nación chenạhn nduhcạ che ạma chahte vedeyahino yahn Dihvo vo
Jesucristo cạva ye, che nde hua renan retumacadino vo.
9 Chihquentiyon Dendiohs che cạh cuandé nducoyạca ihyan nduhcạ che
rendedevahn ye ihyan. A ihyan min che dendah ye nducuahn che va, ne
nde a rạhn me, atenạn mạn ye devano ye nduhcạ che redin ye.
10 Ate mạn ne, ndạhco ye ndudo yahn vededevano chahte yahn ye tạh
ihyan yahn ye cạva che cuahndudo ye, cadino nde ángel che vate ye
vahchetero.
11 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne, a tihcạ ndihco cạde Dendiohs
che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan che nevahnecun ye
ihyan. Mạn ne, a chinahn.
12 Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ndi cuande vo vạn ihyan yahn
ye ne, co ndạ vo nạn Dendiohs, hua dehve rạhco vo.
13 Chemin che nahn che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne, hua
dihya nun ino ne co che rechuhríhn che cuande yahn ne. Tahque ndah ne,
co yeno ne che tihcạ rahno rí cạva ne.

Nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye

14 Yahn che a ndevahn nchuhn ne, chemin che revạ́h nạn Dendiohs Chida
Dihvo vo Jesucristo,
15 ihyan min che nedin dạya ye nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye
vahchetero mạn, muhn iyehnse cuh mạn.
16 A ihyan min che Chido vo. Ricá ihyan che numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye, din ye che conun Vaco Ndah yahn ye
nchuhn, cotahno ne numa ino ne.
17 Ricá che conan Dihvo vo Jesucristo nduco ne, tunoca che ritahno ne.
Namin ricá che quendi nchuhn numa ino ne, cuahtenan cuma ne
vedeyahino,
18 cạva che co conahn ndah ne nduco nducoyạca ihyan yahn Dendiohs
nduhcạ che ạma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo.
19 Náhn che tumacadio ne vedeyahino chahte yahn ye che nde metah
conan conahn vo. Nduco tihcạ ne, numa ino ne ndạhco ne chedave yahn ne
tạh Dendiohs.
20 Mạn ne, ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye, ihyan min che ri redin ye nde tahque ndeh ca
che co che rico vo mạn, che rendedecadino vo mạn. A vederihquentiyon
yahn ye che chenan cumo vo, ne chemin che redin che rinahn.

21 Nducoyaca ihyan che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nducote
ritahno ye ihyan ne, ndahca che ndeva ye yavenan Dendiohs numacuahn
ro. Tihca co.

4

Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ama ndudo ndi no vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chemin che u Pablo,
che quenún vacoyahn yahn che rahndudó ndudo yahn ye, náhn che
cuahtechica ne nduhca che redin yahn che cuahtechica ihyan che tendah
nun Dendiohs.
2 Cuahtechica ne nduco vedino vedenecun, codin chahtino ne yahn vih
numacuahn vedeyahino.
3 A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che ama no ndudo ri nchuhn nduco vih.
Man ne, codin nun ino ne, cuiquendi ne ndahca cuahtenan ne nduco vih.
4 Ama no ndudo ndi vo nduco vih, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A ama
no Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun queri ama vo. A tendahnun
Dendiohs nducoyaco vo. Dama ndichahtino vo ihyan che ndedevahn ye
uvo.
5 A ama no Dihvo vo Jesucristo. Dama ritahno nducoyaco vo ihyan. A
ihyan min no cah vo ihyan, che chedenune vo.
6 Va ama no Dendiohs, Chida nducoyaco vo. A ihyan min che
rihquentiyon ye nducoyaco vo. Va ye cavo vo. Rinduco ye uvo.
7 Andahre dama ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate a vih vih
vederihquentiyon che chenan cuma queri amo vo, te numacuahn
vedeyahino te ye vederihquentiyon yahn ye uvo tunoca che nahn man ye.
8 Che tihca co ne, a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
Cuahn che conahn ye vahchetero ne, quenda ye ama yahn ihyan che
ndedevahn ye ihyan man,
cah ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan yahn ye man.
9 Yahn che ndirun che conahn ye vahchetero ne, conahn vo che dinoca
nda ye muhn iyehnse cuh, tuhme ndaca ye.
10 Ihyan che nda ye muhn iyehnse cuh ne, a ihyan min no che conahn ye
vahchetero, nuhnde tah ye vederihquentiyon cava che cahcantiyon ye
numachahte.
11 A man ye cah ye ntiyon che din queri ama ihyan yahn ye. Nahn ye ne,
ndonda tah ye ntiyon che co ye apóstol. Nahn ye ne, che cah ye, checadino
ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn ye ne, che cuahtechica ye
cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nahn ye ne, che din
ye cudado ihyan yahn Dendiohs. Nahn ye ne, che cacuahn ye Ndudo yahn
Dendiohs.
12 Tihca chaconahn Dihvo vo Jesucristo ihyan ndinan yahn yaco cava che
conan ye uvo che dinahn vo ntiyon che va tah vo man, conahn ndah vo
Ndudo yahn Dendiohs man,
13 nde cande cotahno nducoyaco vo ihyan min che Daya Dendiohs, conan
conahn vo ndudo yahn ye. Nduhca checahya che rahn, ri numa
vededevano yahn ne, tihca nahn che quendi vo cuahn vo ndudo yahn ye,
nde conan conahn vo yahn.
14 Hua co vo nduhca checahya che ritahno adecodehno che rente ihyan.
Hua co vo nduhca yata cuma che riquenda yuhne adecotino che nahn. Hua
cotahno vo adecodehno ndudo che rente ihyan che cochi ye nahn
cahncheh ye uvo.

15 Tahque ndah ne, quendi vo numacuahn vedeyahino, cotahno vo
ndudo cuąco yahn Dendiohs. Nduco tihcą ne, ca rino ca rino co vo nduhcą
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinąn ye yuhn vo, ndi ye tin yahn
nducoyąca ihyan yahn ye.
16 Nduhcą che rihquentiyon tin vo numacuahn vo ne, tihcą rihquentiyon
ye deh che din queri ąma vo. Cuahn che redinahn vo yahn ye ne, rinan ąma
tąma vo vih cąva che tahque ndąhcą conahn ntiyon che redin queri ąmo vo
mąn, tahque chenan cumo vo vedeyahino nduco vih mąn.
17 Mąn ne, nduhcą che nahn Dihvo vo Jesucristo, ráhn rí nchuhn che
ametah quendi ne cuahtechica ne nduhcą che vatechica ihyan che hua
ritahno ye Dendiohs, rendedecadino ye dehtenduh che hua cochihve.
18 Ihyan chahn ne, hua ndąhcą vederendedecadino yahn ye, nde hua
devano ye che rendedevahn Dendiohs ihyan, te redin vedetundo yahn ye
che cheche chedave yahn ye.
19 Ihyan chahn ne, ametah devano ye deh che vedecuihno, ne ndihco
mendąhn ye ihyan, redin ye numa ino ye nducuahn dehtenduh che
chihngą.
20-21 Ndete che cuąco che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, chahn ne
ndudo cuąco yahn ye ne, tuhme a devano ne te hua tihcą chihco cąde ye.
22 Mąn ne, cuihcomąn nchuhn vedeyeno yahn mąn ne che quendi ne ro
menąn. Chemin ne, numacuahn vederihncheh din che rinda ne.
23 Condahcorun ne vederendedecadino yahn ne.
24 Co ne anduhnecą ihyan ra che redin ye nducuahn che ndah nduhcą
che redin Dendiohs.
25 Nducote nahn Dendiohs che co vo ihyan ndah nduhcą mąn ye mąn,
dąma ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mąn, chemin che cuente nchuhn
demąn ndudo cuąco nduco nducoyąca ihyan, ametah cąhma ne ndudo
cuahnde.
26 Condi ne ndere co tąn ne, cuahtendihco ne nunde. Ndete che va deh
che din che co tąn ne ne, codin nun ino ne, condo yąn ne cąva che hua tąn
ne numa ro.
27 Hua cuahnecun ne che ndąca yune che cahncheh chundah nchuhn.
28 Ndete che vate ąma o nchuhn che duco ne ro menąn ne, tahque ndah
cuihcomąn ne vededuco, ne codin ne ntiyon che runecąde cąva che co
conan ne ihyan chevąh.
29 Hua nte ne ndudo chihngą. Tahque ndah ne, cuente ne demąn ndudo
ndah nduhcą che redin yahn cąva che conahn ihyan yahn vedeyahino
yahn Dendiohs, necąh yąn chedave yahn ye.
30 Hua cąh yune ne che din ndudo yahn ne che co rąn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che quenun nchuhn, rihco ro che a nchuhn che ndedevahn ye
ndą ro yahn.
31 Hua cuahtenun ino ne vedetąn. Hua chihngą cąhma ne. Hua cuah
cąnda ne nduco ihyan.
32 Tahque ndah codin yahino ne vih. Ndete che va dehca che redinda ne
ne, cuenchahco ąma tąma ne yahn vih nduhcą che nchahco Dendiohs yahn
ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

5

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

1 Nducote yahino Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne, codin nun
ino ne che co ne nduhcą mąn ye.

2 Cuahtenan cuma ne vedeyahino nduhcą che quenan cuma Dihvo vo
Jesucristo nduco vo. Nduhcą ąma itecuche lihn che chihno ihyan ite, chi te
vedino nąn Dendiohs, din che quenan ino ye ne, tihcą ihyan min, te chihco
mendąhn ye ihyan, chih ye cąvo vo.
3 Nducote ihyan yahn Dendiohs nchuhn ne, hua ndere cuahtenan
nchuhn nduco ihyan che hua nihnevąco ne nduco ye. Hua cuahtendihco ne
nde ąma nunde chemin chan. Hua cuahtenan cuma ne vede idihya, ndere
din yahn ne dehtenduh.
4 Hua nte ne ndudo nine mąn, nde ąma ndudo che din che co cuihnąn ne
mąn, te hua ndąhcą. Tahque ndah cuenecąh ne nundihve cuahn Dendiohs.
5 Ihyan che idihya ye ne, dąma ri ye nduco ihyan che rendeva ye yavenąn
dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye. Codevano cuąco ne te ihyan
chahn mąn, ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco
nduco ye mąn, ihyan che rahtendihco ye adecochano nunde chemin chan
mąn, nde Dihvo vo Jesucristo, nde Dendiohs, hua nda cuande ye ihyan.
6 Cuihco nchuhn cudądo che hua cahncheh nde ąma ihyan nchuhn
nduco ndudo tundo yahn ye, conun ye nchuhn che cuahtendihco ne nunde
chemin chan, te din Dendiohs castigo yah nducoyąca ihyan che rahcotąhn
ye ndudo yahn ye, rahtendihco ye nunde.
7 Hua dąma co nchuhn nduco ye,
8 te ro menąn me ne, tundo nchuhn, ate mąn ne, a chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ndonun cuąco vederendedecadino yahn ne. Cuahtechica ne
nduhcą che vatechica ihyan devano,
9 te ihyan devano ne, runecąde ye, ne redin ye nducuahn dehtenduh che
ndah mąn, riquendi ye nducuahn dehtenduh che cuąco mąn.
10 Codin nun ino ne, codin ne dehtenduh che nahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Hua dąma co nchuhn nduco ihyan tundo che ndere chenan ye iyehnse,
nde hua devano ye che va Dendiohs. Tahque ndah ne, coyąhve ne ihyan
che hua ndąhcą che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde.
12 Tihcą va che yąhve ne ihyan. Andahre nde tuno ri cuihnąn vo yahn
dehtenduh che chihngą che redin ye cuąhn ndeh,
13 ate quenan cuma che yąhvo vo ihyan. Cąh cuande vo Ndudo yahn
Dendiohs ihyan, te co din che nto ino ye nunde yahn ye, nchahco Dendiohs
yahn ye.
14 A tihcą va che co, te va ąma ndudo che tuhcą:

Nchuhn che ndih i ne, nedin nunde yahn ne nduhcą ihyan che quiyądo ye,
o ndih ye,

cuentuche ne, cuah ne Dihvo vo Jesucristo, ne ndedevahn ye nchuhn.

15 Nducote hua ndąhcą che dąma co nchuhn nduco ihyan nunde ne,
cuihco ne cudądo, ne runecąde cuahtechica ne. Hua ndącondą ne ihyan
tundo. Tahque ndah ne, cuahtechica ne nduhcą ihyan che renahn ye
Ndudo yahn Dendiohs.
16 Codin ne ntiyon yahn Dendiohs numa ino ne, hua denda ne ura yahn
ne, te ro che vato vo ne, cąhnda.
17 Chemin che nahn che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo, hua co ne nduhcą ihyan tundo.
18 Hua cocoh nchuhn, te ihyan coh ne, redin ye dehtenduh che chihngą.
Tahque ndah ne, cąh yune ne che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.
19 Cuendo dąma nchuhn nduco vih, cuihte ne ąma o salmo mąn, himno
mąn, cuendeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn
ne.

20 Cuahn dạma cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs Chida yahn
nducuahn dehtenduh che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcạ che va che din yahino vih ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

21 Nducote renevahnecun nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne,
cuenevahnecun ạma tạma ne vih, codinahn ne yahn vih.
22 Nchuhn ihyan ndạhta ne, codinahn ne yahn inchạhn ne, te tihcạ nahn
Dihvo vo.
23 Tihcạ, te ihyan chahn ne, inchạhn ne che rihquentiyon ye nchuhn
nduhcạ che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye che
ndedevahn ye ihyan.
24 Nduhcạ che redinahn ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon
ye ne, tihcạ va che dinahn nchuhn nducuahn che rihquentiyon inchạhn ne.
25 Nchuhn ihyan chạhn ne, codin yahino ne ihyan ndạhta yahn ne
nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo ihyan yahn ye, chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye
26 cạva che nchahco Dendiohs yuhn vo. Tihcạ din ye cạva che ndo dave
chedave yuhn vo mạn, chedenune vo nduhcạ che va cạde nạn Ndudo yahn
Dendiohs mạn,
27 co vo ihyan ndah yahn ye mạn, hua cuahtendihco vo nde ạma nunde,
ndạ vo numacuahn vederihquentiyon yahn ye nạn ye mạn.
28 Tihcạ va che din yahino nchuhn ihyan ndạhta yahn ne. Codin yahino
ne ihyan anduhnecạ mạn ne. Cuahn che redin yahino ne ihyan ne,
anduhnecạ ndete che yahino mạn ne nchuhn.
29 A tihcạ, te nde ạma ihyan ne, hua rendihche tạn mạn ye ihyan. Tahque
ndah ne, redin mạn ye cudạdo ihyan, yahino ye ihyan nduhcạ che redin
Dihvo vo Jesucristo nduco uvo ihyan yahn ye.
30 Redin ye cudạdo uvo mạn, yahino ye uvo mạn, anduhnecạ ndete che
uvo che yute yahn ye mạn, ine yahn ye mạn.
31 Cuạco che tihcạ dirún, te atihnocạ ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs:
“Ihyan chạhn che rihnevạco ye ne, va che cạhcomạn ye chida ye mạn,
chaco ye mạn, cạva che conan cuma ye ihyan ndạhta yahn ye, ne vạn nduh
che o ye ne, anduhnecạ ndete che ạma no ye.”
32 Che tihcạ ndirun ne, ạma ejemplo nduhcạ che Dihvo vo Jesucristo
nduco ihyan yahn ye ndo ye anduhnecạ ndete che ạma no ihyan. Chemin
ne, ạma vededevano chahte yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.
33 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón nchuhn che din yahino ne ihyan
ndạhta yahn ne nduhcạ che yahino mạn ne nchuhn. Me nchuhn, ihyan
ndạhta ne, cuenevahnecun ne inchạhn ne.

6

1 Me nchuhn decạhya ne, codinahn ne yahn indihte yahn ne, te tihcạ che
ndạhcạ mạn, tihcạ nahn Dihvo vo Jesucristo mạn.
2 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ihyan che
dinahn ye vederihquentiyon yahn ye che tahque yudo. Vederihquentiyon
min ne, tuhcạ: “Cuendeva yavenạn chide mạn, cheque mạn,
3 cạva che rạhn conen iyehnse mạn, ndạhcạ conen mạn.”
4 Me nchuhn che vate dạya ne ne, hua din tạn ne nduco, din ne che co tạn.
Tahque ndah ne, cotạve ne nduco cudạdo, cuicuahn ne ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo.
5 Nchuhn che vate dihve ne, codinahn ne yahn ye numacuahn chedave
yahn ne mạn, numacuahn vedenecun mạn, te tihcạ nahn Dihvo vo
Jesucristo.

6 Codin ne ntiyon yahn ye numa ino ne, cuahn che chenan ye nạn ne
mạn, cuahn che ametah ye mạn. Nducote rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo
nchuhn ne, codinahn ne numacuahn chedave yahn ne nducuahn che nahn
Dendiohs.
7 Numacuahn vedeyeno codin ne ntiyon yahn ye. Codin ne cuande
anduhnecạ ndete che ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin ne.
8 A devano mạn nchuhn te nducoyạco vo, a vate dihvo vo, o ametah ye,
ndạhco menun Dihvo vo Jesucristo yuhn vo tunoca ntiyon ndah che dín vo,
chahtenan vo iyehnse.
9 Nchuhn che chenan cuma ne ihyan redin ntiyon ne, namin codin ne che
ndah nduco ye. Hua cạhcantiyon ne ihyan nduco vedetạn, te a devano mạn
ne te ạma no Dihve ne Jesucristo, va ye vahchetero, chenan cuma ne nduco
vih. Ihyan min ne, dạma yahino ye nducoyạco vo.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che chenan cuma ihyan yahn ye

10 Dihnó, mạn ne, cuenecạh dito ne chedave yahn ne numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Nduhcạ sandạdo che nda se deh che ndedevahn nduco se sạhn, tihcạ
cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs cạva che
quendi ne numa ino ne, hua dinahn ne che cahncheh chundah nchuhn.
12 A sạhn min che rinun se uvo, ndiyu ihyan iyehnse. A sạhn min nduco
nducoyạca vaco chihngạ che vatechica vạn yuhne, rihquentiyon se ihyan
nunde muhn iyehnse.
13 Chemin che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn
Dendiohs cạva che cocha ne ro che tumarande se nchuhn, ne quendi ne
cotahno ne numa ino ne.
14 Nduhcạ sạhn redin ntiyon che necạh chiche se chete se nduco ima
mạn, nduhcạ sandạdo che chenun ticua se coraza che rendedevahn nduco
se sạhn mạn, tihcạ cuahteyạn nchuhn. Quendi ne cotahno ne ndudo cuạco
yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, runecạde cuahtechica ne nduhcạ che nahn
Dendiohs mạn.
15 Nduhcạ sandạdo che chenun cạh zapạto yahn se, vatendi yạn se ne,
tihcạ cuahteyạn nchuhn cạva che cạhn ne, cuahndudo ne ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ihyan, redin che ndạhcạ rahtenan ye.
16 Nduhcạ che quenan cuma che quenda sandạdo escudo che ndedevahn
nduco se sạhn ne, tihcạ quenan cuma che quendi ne cotahno ne Dihvo vo
Jesucristo, cạva che cocha ne cạhco vạne ne nducuahn vederihncheh yahn
chundah che rinun se nchuhn.
17 Nduhcạ sandạdo che rahtenun tin se cạsco mạn, nda se espạda mạn,
tihcạ quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn
ye nchuhn. Namin cuenevahnecun ne Ndudo yahn Dendiohs che redin
Vaco Ndah yahn ye che renahn ne.
18 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs covạh
nchuhn cuahn dạma. Cuiquendi ne cuahteyạn ne. Covạh ne cạva
nducoyạca ihyan yahn Dendiohs.
19 Namin covạh ne cạva u. Cuica ne Dendiohs che din ye che cuahndudó
numa inó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cade te ye, checadino
vo.
20 A dechuh ye u che cuahndudó ndudo ndah min, ne chemin che quenún
vạcoyạhn. Covạh nchuhn cạva che conan ye u che cuahndudó numa inó
ndudo min nduhcạ che redin yahn.

Chica Pạblo che conan Dendiohs ihyan yahn ye

21 Dihno vo Tíquico che yahino vo sa̱hn, che rinan se nuhn numa ino se na̱n ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chihco ca̱dé, ne a dechúh sa̱hn, quendihchero se nchuhn. Quenan nte cuande se nchuhn yahn ntiyon che redín ma̱n, nduhca̱ che quenán ma̱n.
22 Dechúh sa̱hn ca̱va che checadino ne ta̱ca̱ chenan nuhn ma̱n, ca̱va che neca̱h ya̱n se chedave yahn ne ma̱n.
23 Dihnó che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, din Dendiohs Chida ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che nda̱hca̱ cuahtenan ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih.
24 Dendiohs din yahino ye nducoya̱ca nchuhn che yahino ne Dihvo vo Jesucristo cuahn da̱ma. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N FILIPOS

1 Nducoya̱ca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn
Dendiohs nchuhn, nduco ihyan ndina̱n yahn ya̱co ma̱n, ihyan che redin ye
ntiyon ndiya̱co ma̱n, che vate ne ya̱n Filipos ne, u Pa̱blo nduco Timoteo, che
redin nuhn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh
nuhn yahn ne.
2 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Queri a̱ma yune che reneca̱hcó nchuhn ne, renecá̱h nundihve cuahn
Dendiohs.
4 Cuahn che revá̱h ne, numacuahn vedeyeno ricá Dendiohs ca̱va ne,
5 te, nde ro mena̱n nde meniyon, a̱ma rinan ne u che quechicá rahndudó
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 A devano cua̱có te Dendiohs, ihyan min che din ye che ndo ne ihyan ra
ne, quendi ye conan ye nchuhn nde nda̱ ro che ndaconan chi tun Dihvo vo
Jesucristo.
7 Redin yahn che ntihyon yá̱n nducoya̱ca nchuhn cuahn che revá̱h, te
a̱ma yahinó nchuhn yahn che rinduco ne u na̱n nducuahn che numacuahn
vedeyahino rete yune Dendiohs che rahno rí. Rinduco ne u cuahn che
renún va̱coya̱hn ma̱n, cuahn che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, cuahn che ráhn na̱n intiyahn, ra̱hn nán ndudo min ma̱n.
8 A ma̱n Dendiohs devano ye che nduhca̱ che a̱ma yahino Dihvo vo
Jesucristo nducoya̱co vo ne, tihca̱ a̱ma yahinó nducoya̱ca nchuhn.
9 Ricá Dendiohs che din ye che numacuahn vededevano ma̱n,
numacuahn vederendedecadino che nda̱hca̱ ma̱n, tahque quendi ne
cuahtenan cuma ne vedeyahino,
10 ca̱va che tumacadino ne quendi ne dehtenduh che tahque ndah, ne
dave yavena̱n ne, hua chendihco ne nunde cuahn che ndaconan chi Dihvo
vo Jesucristo.
11 Nduco tihca̱ ne, conan Dihvo vo Jesucristo nchuhn che runeca̱de
cuahtenan ne cuahn da̱ma, ne ca̱va nchuhn ne, ndeva ihyan chena̱hn
yavena̱n Dendiohs.

Ra̱hn Pa̱blo te vedeyeno yahn ye che quenan ye iyehnse ne, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, cuedevano ne te nducuahn che rahno rí ne, ndotenan che to
nan na̱n ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, redin che tahque retuhn
ndudo ndah yahn ye.
13 Nducoya̱ca sanda̱do che redin se cuda̱do pala̱cio yahn emperador, nde
nducoya̱ca ihyan chena̱hn ne, a devano ye che quenún va̱coya̱hn, yahn che
redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin a yahn che quenún va̱coya̱hn ne, a nahn nducoya̱ca dihno vo
ne, ndotenan che dihya nun ino ye co ne, nde tahque richahtino ye Dihvo
vo Jesucristo, rahndudo ye numa ino ye Ndudo yahn Dendiohs.

15 A devano nchuhn te nạhn dihno vo ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te nahn ye che cotuhn. Me nạhn se ne, ve se mạn, cạnda tin se mạn,
16 ne rahndudo se te nahn se che conahn vederendededecadino yahn mạn se. Sạhn chahn ne, o nạn o chende se, ne rendededecuan se cạnda, te nahn se che tahque chuhríhn, ndedecadinó mạn che quenún vạcoyạhn.
17 Ate dihno vo chenạhn ne, rahndudo ye, te yahino ye u, ne retumacadino ye che cahnecun Dendiohs che quenún vạcoyạhn cạva che cạhma nán ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
18 Sạhn chahn ne, andahre o nạn o chende se, ate hua dehve din yahn, te nducote rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ri yenó.
Nde tahque co yeno cá,
19 te nducote revạh nchuhn cạvá mạn, rinan Vaco Dihvo vo Jesucristo u mạn ne, a devanó te ndedevahn Dendiohs u vạn nducuahn che rechuhríhn.
20 Tihcạ, te quenan inó che hua co cuihnán, ne cuahn dạma quendí cuahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa inó. A conan cá iyehnse, o cạhno ihyan u, ate nahn quendí cạhco ró che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
21 Che lạdo yáhn, numanahn che quenán iyehnse ne, che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, chemin che vedeyeno yáhn. Me ndete che cạhno ihyan u ne, tahque ndah ro yáhn.
22 Ndete che conan cá iyehnse ne, co quendí cochihvé nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nde hua devanó cha che tahque ndah che cạcá Dendiohs.
23 Nde hua rentạquinó cha che tahque ndah. Che lạdo yáhn ne, tahque ndah che cóh, te tuhme ndeva Dihvo vo Jesucristo u.
24 Ate che lạdo yahn nchuhn ne, tahque nahn che conan cá iyehnse, te tuhme co quendí conán nchuhn.
25 Nducote a devanó te chemin che tahque nahn ne, vá vedeyeno che quendí conán cạva che conán nchuhn, ne numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndaconán chí quendihcheró nchuhn, ne ạma ndeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo che ndedevahn ye u.
27 Codin nchuhn cuande, ne runecạde cuahtenan ne, te nducote ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ redin yahn che din ne. Nduco tihcạ ne, a chí quendihcheró nchuhn, o hua, ate náhn che, adecotino che quenán ne, cadinó che ạma cuạn ndi no ne, ạma ndudo ri no ne, riquendi ne numa ino ne rahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Hua din vạh ne sạhn che rendihche tạn se nchuhn nạn ntiyon min, te nduco chemin ne, rihnde ro te sạhn chahn ne, conda se, ne nchuhn ne, ndedevahn Dendiohs nchuhn.
29 Tihcạ, te ạma ndah ro yahn nchuhn, rete yune Dendiohs che ndiyu demạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ate namin che rechuhrihn ne cạva ye.
30 Uvo ne, dạma ri vo nduco vih, numa ino vo redin vo ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ndihche ne nduhcạ che chuhríhn nạn ntiyon yahn ye ro menạn. Mạn ne, a devano ne nduhcạ che riquendí rechuhríhn.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye vahchetero, ndo ye nduhcạ ihyan iyehnse

1 Ndete che ndichahtino nchuhn Dihvo vo Jesucristo mạn, ndete che
numacuahn vedeyahino renecạh yạn ye chedave yahn ne mạn, ndete che
quenun Vaco ye nchuhn mạn, ndete che chenan cuma ne vedeyahino mạn,
vedeyạhino mạn ne,
2 tuhme codin nun ino ne, ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne mạn, ạma no
vederendededecadino cuahtenan cuma ne nduco vih mạn, ạma no ndudo co
ne nduco vih mạn, codin yahino ạma tạma ne vih mạn, cạva che nde
tahque co yenó cạva ne.
3 Nạn nducuahn che redin nchuhn ne, hua din yạde ne mạn, hua din ne
nde ạma nạn dehtenduh cạva vedeyeno yahn mạn ne mạn. Tahque ndah
ne ne, cuenevahnecun ạma tạma ne vih, hua ndạhco ndiya ne vih.
4 Ndotenan che din vi ne ne, cuinan ạma tạma ne vih.
5 Cua cuande nchuhn yahn Dihvo vo Jesucristo, cuiquendi ne yune yahn
ye.
6 Ihyan min ne, dạma ye nduco Dendiohs. Ate hua quendạhnạn ye,
chinạn ye nduhcạ che ndinạn Dendiohs.
7 Tahque ndah ne, ndạhco ndiya mạn ye ihyan, ndo ye nduhcạ ạma
mozo, chihndeyạn ye nduhcạ che rahteyạn ihyan iyehnse.
8 Numacuahn ro che quenan ye iyehnse ne, ạma necun ye mạn, ạma
dinahn ye mạn, nde chihco mendạhn ye ihyan, chih ye nạn cruz nduhcạ
che rih sạhn che chendihco nunde rahte.
9 Chemin che chihco ndah Dendiohs ihyan lạdo tạh cuạco ye, ne cạh ye
vederihquentiyon che tahque yudo ihyan,
10 cạva che nducoyạca nducondi ihyan, ihyan che chenan ye vahchetero
mạn, ihyan che vate ye numachahte iyehnse mạn ne, ndeva ye yavenạn ye.
11 Namin ndeva nducoyạca ihyan yavenạn Dendiohs Chida, nevahnecun
ye Dihvo vo Jesucristo, ne cạhma ye che a ihyan min che Dihve ye.

Ihyan nunde ne, ra cuande ye nduhcạ che runecạde vatechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó che yahinó nchuhn, nduhcạ che dinahn nchuhn che
chihquentiyón numacuahn ro che quenán yạn vạco ne ne, tahque nahn che
dinahn ne mạn che yahn quenán. Numacuahn vedino vedenecun quendi
ne codinahn ne vederihquentiyon ndah yahn Dendiohs nde ndạ ro che
ndeva ye nchuhn.
13 A ihyan min che redin ye che devano nchuhn dehtenduh che ndah che
nahn ye che din ne, ne rinan ye nchuhn che redinahn ne.
14 Nducuahn che redin ne ne, codin ne numacuahn vedeyeno, hua
quenan ca cạhma nunde ne,
15 cạva che dave yavenạn ne nạn nducoyạca ihyan, te dạya Dendiohs
nchuhn, ne nahn che runecạde cuahtechica ne, cua cuande ihyan nunde.
Nduhcạ iyon che chenan nạn ro che diyạhn ro nạn che ạma man ne,
tihchan nchuhn vạn ihyan nunde,
16 te numa ino ne riquendi ne ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che din che ndevahn ihyan. Nduco tihcạ ne, co yenó cạva
nchuhn cuahn che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo, te a devanó che hua
chinda ntiyon che dín che cahndudó ndudo yahn ye.
17 Andahre va che cóh nạn ntiyon min, ate hua dehve din yahn, te a
tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne ạma co yenó.
18 Namin nchuhn ne, conduco ne u, co yeno ne.

Timoteo nduco Epafrodito

19 Ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, nun dechúh Timoteo,
quendihchero se nchuhn, te nahn cadinó tạcạ chenan ne cạva che co yenó.
20 Dechúh sạhn min, te metah nde tạma se che ndedecadino se nduhcạ
che rendedecadinó, cuạhcoran se cạva nchuhn,
21 te nducoyạca sạhn chenạhn ne, rendedecadino se cạva che ndah yahn
mạn se, nde hua rạhcoran se cạva ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
22 Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che richihve Timoteo, rinan se u nạn
ntiyon che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Rinan se u
nduhcạ che rinan ihyan indihte yahn ye.
23 Chemin che va inó che dechúh sạhn ndetạhno cadinó tạcạ cuhnde cạde
yáhn.
24 Quenan inó Dihvo vo Jesucristo che cuahnecun ye che namin u ne, nun
chí quendihcheró nchuhn.
25 Rạhcó te namin va che dechúh dihno vo Epafrodito che rinduco se u,
rinan se u nạn ntiyon. Sạhn min ne, a mạn nchuhn dechuh ne sạhn che
rinan se u nạn vederetạhn yáhn.
26 Ạma nahn nạhn se, conan se nduco nchuhn. Ạma nahn nạhn se, te
devano se che checadino nchuhn che chi cah se, ne hua nahn se che co rạn
ne cạva se.
27 Cuạco che ạma chi cah se, a ura che coh se. Ate quenan vạhino
Dendiohs sạhn mạn, quenan vạhino ye u mạn, din ye che ndoyahn se cạva
che hua nde tahque co rạn.
28 Cạva che metah ndedecadino nchuhn cạva se ne, chemin che tahque
náhn che nạhn se, ne co yeno ne, ndaconan ndihchero ne sạhn. Nduco tihcạ
ne, nuhnde mạn inó, co yenó.
29 Nducote dạma ritahno vo nduco se Dihvo vo Jesucristo ne,
cuenevahnecun ne sạhn numacuahn vedeyeno. Codin yahino ne
nducoyạca ihyan che rihco mendạhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo nduhcạ che redin se.
30 Sạhn min ne, a ura che coh se nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,
chihco mendạhn se sạhn che rinan se u, redinahn se ntiyon che dechuh ne
sạhn.

3

Nahn che runecạde cuahtechico vo

1 Dihnó, cuahte ne vedeyeno che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. U ne,
hua renduh inó andahre a dirún yahn ne ạma nạn no, te cochihve yahn ne.
2 Cuihco nchuhn cudạdo, te ạma yạhn se vatechica se, redetohnan se nạn
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn chahn ne, a nduhcạ yạhna tihchan
se. Ndere recạh rihn se ihyan, rihquentiyon se che conan seña ihyan,
ricuahn se che nduco chemin ndevahn ye.
3 Cuihco nchuhn cudạdo, te a uvo che a nedin yahn Dendiohs uvo, ndiyu
sạhn chahn. A uvo che rendeva vo yavenạn ye numa ino vo. Yeno vo che a
yahn Dihvo vo Jesucristo uvo, ne hua ndichahtino vo che ndedevahn mạn
vo uvo.
4 Ndete che cạva dehtenduh che redin vo mạn, tạchan ihyan uvo mạn,
che ndevahn vo ne, tuhme u che tahque menạn vihca cochahtinó che
ndeváhn, ndiyu sạhn chahn.
5 Chihno nine ro che chihndeyạ́n ne, chaconahn ihyan seña u. U ne, ihyan
nación yahn Israel, ndạta yahn Benjamín. Ihyan devạco hebreo u nduhcạ
indihte yáhn. Nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, fariseo u.

6 Ąma din cudądó vederihquentiyon min. Ro menąn ne, ąma din tą́n
nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ąma dináhn
vederihquentiyon min, nde ąma ihyan hua co cąhma nunde ye yáhn.
7 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, ąma rigonun chihve che lądo
yáhn che rąhcó ro menąn, ate chihcomą́n nducuahn, chitahnó Dihvo vo
Jesucristo.
8 Vąn nducuahn dehtenduh che co nguahco yáhn ne, tahque rigonun
chihve che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. A chihco vąné nducuahn
dehtenduh, redin cuandé anduhnecą ndete che iyąca, cąva che quendí
yune yahn Dihvo vo Jesucristo,
9 ne nedin yahn ye u. Hua richahtinó che ndeváhn nduco che dináhn ley
che dirun Moisés, te mąn ne, nduco che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne,
nedin yahn Dendiohs u nduhcą che redin yahn ye nducoyąca ihyan che
ritahno ye.
10 Ąma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che ntuche ye
vąn tenąhn. Nahn quendí yune yahn ye, conan cumá vederihquentiyon
min. Nahn chuhríhn nduhcą che chuhrihn ye, nde cóh nduhcą che chih ye.
11 Quenan inó che quendí dináhn yahn ye cąva che ndedetuhche ye u vąn
tenąhn.

Nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo Dihvo vo Jesucristo

12 Hua rą́hn che a va tą́h nducuahn, nde huane che ąma runecąde u, ate
riquendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo, quenan inó che conahn
nducuahn, te a nedin yahn ye u.
13 Dihnó, nduhcą che a rą́hn rí nchuhn ne, metah tuno tą́h nducuahn.
Nde metah retumacą́h yahn dehtenduh che a chihcomą́n cąva che quendí
numa inó yune yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Nduhcą sąhn che rano se cąde ne, tihcą riquendí yune yahn Dihvo vo
Jesucristo che ritahnó ihyan, nde ndą ro che ndeva Dendiohs u, conán
vahchetero.
15 Nducoyąco vo che a ndah renahn vo vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, tihcą nahn che ndedecadino vo. Ndete che hua tihcą
rendedecadino nchuhn ne, din Dendiohs che conahn ne nduhcą che nahn.
16 Atąnocą nduh, a renahn vo nduhcą che redin yahn, o hua, ate nahn che
quendí vo numa ino vo yune yahn Dihvo vo Jesucristo, hua cąhcomąn vo.
17 Dihnó, cuiquendi nchuhn yune yáhn. Namin cua cuande ne yahn
dihno vo che runecąde vatechica ye nduhcą che chicuahn nuhn nchuhn.
18 A ąma ndeh yune rete cudądó nchuhn yahn sąhn che vatechica se
rihncheh se. Riquendí riyąhvé nchuhn, nde ąma ri ndąché, te ąma yąhn se
che rendihche tąn se Dihvo vo Jesucristo, redetohnan se vederihquentiyon
yahn ye che chih ye nąn cruz.
19 Sąhn chahn ne, ndere vatechica se vedeyeno yahn mąn se a chemin
che rivahn dendiohs yahn se. Ndotenan che co cuihnąn se ne, numacuahn
vedeyąde vatechica se, rahtendihco se nunde. Ate ndą ro yahn ne,
decuihno Dendiohs sąhn.
20 Me uvo ne, ndi cuande vo vahchetero, ne chenan rino vo che min cąca
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo, ndaconan chi ye.
21 Uvo ne, ihyan vederih uvo, ate ihyan min ne, rihquentiyon ye
nducuahn dehtenduh, ne numacuahn vederihquentiyon yudo yahn ye,
ndacorun ye uvo, ndo vo nduhcą mąn ye.

4

Cuahte yeno vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, ạma yenó cạva ne, ne ạma nahn chí
quendihcheró nchuhn. A cạva nchuhn che quendạh yavenán nạn
Dendiohs. Nducote chenan rino vo che ndaconan chí Dihvo vo Jesucristo
ne, cuiquendi nchuhn numa ino ne cochahtino ne ihyan.
2 Evodia nduco Síntique, nducote ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne,
riyạhvé tạhn che nchahco te yahn vih, nedin ndah te ndudo nduco vih.
3 Me ndih dihnó che ạma ndah rinan ne u nạn ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, nahn che conan ne cahvo vo chahn cạva che nedin ndah te
ndudo nduco vih, te chinan te u, chacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo. Namin Clemente mạn, yạhn ca dihno vo mạn, chinan ye u
nạn ntiyon min. Nducoyạca ihyan chahn ne, a ndaconahn cạca Dendiohs
ihyan cạva che cuahtenan ye vahchetero.
4 Cuahn dạma cuahte yeno nchuhn yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo.
5 Codin yahino ne nducoyạca ihyan, cua cuande ye che chenan cuma ne
vedeyahino. A devano ne te a nun ndahconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.
6 Hua co rạn ne yahn dehtenduh che rahno ne. Cuica ne Dendiohs che
conan ye nchuhn nạn nducuahn. Namin cuahn che covạh ne ne, cuenecạh
ne nundihve cuahn ihyan.
7 Ndete che tihcạ din ne ne, din Dendiohs che ạma cuahtemạn ino ne.
Andahre nde ạma ihyan hua conan conahn ye yahn, ate din ye che ạma
cuahtemạn ino ne. Cuahtemạn chedave yahn ne mạn, vederendedecadino
yahn ne mạn, cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo.

Ndedecadino vo yahn dehtenduh che ndah

8 Dihnó, cuendedecadino nchuhn yahn dehtenduh che ndah mạn, che
runecạde mạn, dehtenduh che cuahtenan ino ihyan, ne ndah cạhma ye
yahn mạn, dehtenduh che din che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs mạn.
9 Cuiquendi ne nducuahn che chicuáhn nchuhn mạn, nducuahn che ca
cuande ne nạn renté mạn, dehtenduh che dín mạn. Ndete che tihcạ din ne
ne, conduco Dendiohs nchuhn, din ye che cuahtemạn ino ne nạn ye.

Ihyan yạn Filipos ne, dechuh ye vedino yahn Pạblo

10 Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yenó che rentạ tin
nchuhn u. A devanó che hua ndinạn nchuhn u, ate yahn che yahn chenan
ne ne, hua chi che chinan ne u.
11 Ndiyu che rạhn nundé che ạma va vederetạhn yáhn che tihcạ rạhn, te a
ndi ninó che renán vedeyeno nduco adecodehno che rendạcá.
12 A devanó yahn vedechevạh, te a nchuhrihn mán. Namin a devanó tạcạ
cuahn che ạma va dehtenduh, te nạhn cuạn ne, va yáhn. Chemin che hua ra
cudạdo u, a va, o metah yáhn, andahre nde metah deh che chéh.
13 Nạn nducuahn che rahno rí ne, nde hua ra cudạdo u, te a Dihvo vo
Jesucristo che rinan ye u, rete ye vedechahtino yáhn.
14 Andahre hua nduh rendotenan ne, ạma ndạhcạ din nchuhn che
chinan ne u mạn che rechuhríhn.
15 Nchuhn ihyan yạn Filipos, a devano ne te ro menạn cuahn che ndạcá
nación yahn ne Macedonia, che canạn cháhn cahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn nchuhn che chinán ne u, dechuh ne vedino
yáhn, yahn che yeno ne che chinán nchuhn, chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo.

16 Avạne ne, cuahn che metah ndạcá nación yahn ne, numanahn che
quenan cá yạn Tesalónica ne, a nde ro min canạn ne, dechuh ne o ino yune
vedino yáhn, chinan ne u.
17 Ndiyu demạn che condạ tạ́h vedino yahn nchuhn che tihcạ dirún yahn
ne. Che tahque nahn ne, che dịn ne che ndah cạva che ndạhco menun
Dendiohs yahn ne.
18 Nduco vedino che dechuh nchuhn nduco dihno vo Epafrodito ne, nde
rengạva ca yáhn. Dendiohs ne, ạma renan ino ye che tihcạ din ne, te
anduhnecạ ndete che cạh ne ạma vedino ndah ihyan.
19 Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, conan ye
nchuhn nạn nducuahn vederetạhn yahn ne, te ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo.
20 ¡Ndeva vo yavenạn Chido vo Dendiohs cuahn dạma! Tihcạ co.
21 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, cuenecạh nchuhn
Dendiohs nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate ye tạn. Cuendeva ne
Dendiohs yahn dihno vo che chenan ye muhn nducó.
22 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye
muhn, menạn vihca ihyan che chenan ye ndevạco emperador.
23 Din yahino Dihvo vo Jesucristo nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N COLOSAS

1 U Pa̱blo, che chaconahn Dendiohs u che co apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduco dihno vo Timoteo,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs
che ritahno ne numa ino ne Dihvo vo Jesucristo. Chido vo Dendiohs din
yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn da̱ma che reva̱h nuhn ne, reneca̱h nuhn nundihve cuahn
Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ca̱va nchuhn,
4 te recadino nuhn nduhca̱ che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
nduhca̱ che redin yahino ne nducoya̱ca ihyan yahn Dendiohs ma̱n,
5 nduhca̱ che chenan ino ne che ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne
vahchetero ma̱n. Nchuhn ne, a chichahtino ne che cuahtenan ne
vahchetero nde ro che chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Ndudo min ne, chetuhn va̱n nchuhn, ne retuhn numachahte iyehnse.
A̱ma ri ya̱hn ihyan che ritahno ye, ne redin ndudo me che ndah nduco ye,
nduhca̱ che din nduco nchuhn nde ro che chihnevan ne, ne chenahn ndah
ne yahn vedeyahino yahn Dendiohs.
7 Ndudo min ne, a dihno vo Epafras che yahino vo sa̱hn, chicuahn se
nchuhn. Sa̱hn min ne, combiero yahn nuhn na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne numacuahn chedave yahn se rahndudo se ndudo yahn Dihvo
vo va̱n nchuhn.
8 A sa̱hn min nte cuande se nuhn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn, chenan cuma ne vedeyahino.
9-10 Chemin che nde ro che checadino nuhn ne, hua reguan nuhn rica
nuhn Dendiohs che conan ye nchuhn, din ye che conahn ndah ne
vederihquentiyon yahn ye ma̱n, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye ma̱n. Rica nuhn ihyan che din ye che runeca̱de cuahtechica ne nduhca̱
che redin yahn che cuahtechica ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, din ne
nducuahn che ndah nduhca̱ che renan ino ye.
11 Namin rica nuhn ihyan che numacuahn vederihquentiyon yudo yahn
ye din ye che numacuahn vedeyeno cochahtino ne ihyan, quenda̱h ne
vedechahtino na̱n nducuahn.
12 A Chido vo Dendiohs che nedin yahn ye uvo ca̱va che cuahtenan vo
vahchetero da̱ma nduco ihyan yahn ye, ne nahn che cueneca̱h ne
nundihve cuahn ihyan,
13 te ndedevahn ye uvo ta̱h chundah, ne nda̱hco ye uvo ta̱h Da̱ya ye,
ihyan min che a̱ma yahino ye ca̱va che dinahn vo che rihquentiyon ye.
14 A Da̱ya ye che chihco menda̱hn ye ihyan, chera yun yahn ye, chih ye
ca̱va che nda̱co vo vederenchahco.

Vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

15 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse,
quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che hua ro
ye.

16 Nduco ye Dendiohs dendah ye nducuahn dehtenduh che va
vahchetero maṇ, iyehnse maṇ, dehtenduh che ro maṇ, che hua ro maṇ,
ángel maṇ, vaco chihngạ maṇ. A cạva maṇ ye dendah ye nducuahn.
17 Ihyan min ne, va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse, ne nducuahn
dehtenduh ne, hua dehva ri yahn, te a maṇ ye redin ye cudạdo.
18 Avạne ne, a ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che
tahque chahte, ne ntuche ye menạn vih vạn tenạhn cạva che conạn ye nạn
nducuahn.
19 Tihcạ, te numacuahn vedeyeno ndạhco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon yahn ye tạh ihyan min.
20 Cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan,
chera yun yahn ye, chih ye nạn cruz ne, ndo ino Dendiohs nduco nducuahn
dehtenduh che va iyehnse maṇ, vahchetero maṇ.
21 Ro menạn me ne, ạma yahn chenan nchuhn nạn Dendiohs,
chahcotạhn ne vederihquentiyon yahn ye, chahtechica ne vedeyeno yahn
maṇ ne, chahtendihco ne nunde.
22 Ate maṇ che ndo Dihvo vo Jesucristo nduhcạ ihyan iyehnse, chih ye ne,
ndo yạn Dendiohs nduco ne, nchahco ye yahn ne, nedin yahn ye nchuhn.
23 Ate nahn che quendi ne cotahno ne numa ino ne. Hua o ndededecadino
ne. Ạma cuiquendi no ne cochahtino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che chihnevan ne. Ndudo min ne, rahndudo ihyan, retuhn
numachahte iyehnse, ne namin u Pạblo rinducó ihyan rahndudó.

Pạblo ne, nda cuande yahn ye redin ye cudạdo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

24 Maṇ ne, ạma yenó che riquendí redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,
rechuhríhn cạva che ndah yahn nchuhn, ihyan yahn ye.
25 A chaconahn Dendiohs u nạn ntiyon che cuahndudó ndendi ndendita
ndudo yahn ye vạn nducoyạca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,
26 te cuandé nchuhn ndudo yahn ye che chihnde nde a rạhn me. Ndudo
min ne, nde hua devano ihyan yahn, ate maṇ ne, cade cạh ye, checadino
ihyan yahn ye.
27 Quenan cuma ye vedeyeno che cạh ye, checadino ihyan chahn. Ạma
yudo ndudo min, ne retuhn vạn ihyan nación chenạhn. Ndudo min ne, che
rinduco Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ihyan yahn ye, ne cochahtino ne
ihyan, ndevahn ne.
28 Rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo, ne numacuahn vededevano
riyạhve nuhn maṇ, ricuahn nuhn maṇ, nducoyạca ihyan, cạva che cotahno
ye Dihvo vo, conahn ndah ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ndeva ye ihyan.
29 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che te ye u ne,
redín ntiyon min numacuahn chedave yáhn cạva che conahn.

2

1 Nahn che codevano nchuhn te ạma rendededecadinó cạva ne maṇ, cạva
dihno vo che vate ye yạn Laodicea maṇ, cạva ạma yạhn ca dihno vo che
metah ndihchero ye u maṇ.
2 Nahn che nchuhn maṇ, ihyan chahn maṇ, necạh yạn ne chedave yahn
ne, ạma ndudo co no ne, din yahino ne vih. Ndudo che cade te Dendiohs,
checadino vo ne, a ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne nahn che conahn
ndah ne, cochahtino ne ihyan,
3 te vededevano yahn Dendiohs ne, ạma yudo, ne a ihyan min che
quenan cuma ye nducuahn.

4 Tihca dirún yahn nchuhn cava che tumacadino ne, ne hua co cahncheh
nde ama ihyan nchuhn nduco ndudo yade yahn ye,
5 te andahre yahn quenán yahn nchuhn, ate rendedecadinó cava ne, ne
ama yenó che riquendi ne numa ino ne nduhca che redin yahn, ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
6 Nducote chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che quendi ne
yune yahn ye, cochahtino ne ihyan.
7 Numacuahn chedave yahn ne cochahtino ne Dihvo vo, hua cahcoman
ne ihyan. Yahn chemin ne, a chahn nchuhn, ne nahn che quendi ne dinahn
ne. Namin nahn che necah ne nundihve cuahn Dendiohs cuahn dama.

Rendacorun vederendedecadino yahn ihyan cuahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Cuihco nchuhn cudado yahn sahn che vatechica se ricuahn se
vededevano yahn man se. Condi ne cuahnecun ne che cahncheh se
nchuhn, te sahn chahn ne, ndotenan che cacuahn se ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, ricuahn se costumbre yahn ihyan iyehnse man, vededevano
yahn se man.
9 Hua cahcovan nchuhn che ricuahn sahn chahn, te a Dihvo vo Jesucristo
che quenan cuma ye nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
10 ne nducote ritahno ne ihyan ne, hua rendotenan ne tama nan
vederihquentiyon. Tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn nducoyaca ángel man, vaco chihnga man.
11 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, chacondah vedame ne
costumbre che renan seña ihyan. Namin chihcoman ne vedeyeno yahn
man ne, ne chichahtino ne Dihvo vo, nedin yahn ye nchuhn.
12 Cuahn che chedenune nchuhn, nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhneca ndete che chih ne dama nduco ye, chihcoman ne che
rahtendihco ne nunde. Man ne, nduhca che numacuahn vederihquentiyon
chahte ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo van tenahn ne, tihca ndahcorun ye
nchuhn, ndo ne ihyan ra yahn che chitahno ne ihyan.
13 Ro menan me ne, ama yahn chenan nchuhn nan Dendiohs, nedin
nunde yahn ne. Avane ne, ihyan tama nación nchuhn, hua ndi cuande ne
van ihyan yahn ye. Ate man ne, a ndedevahn ye nchuhn, chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, nchahco ye nunde yahn ne.
14 Nchahco ye nducuahn nunde yahn ne che chahtendihco ne,
chahcotahn ne vederihquentiyon yahn ye. Ndedevahn ye nchuhn, dechuh
ye Dihvo vo Jesucristo, quenan yah ye nan cruz, nedihve ye nunde yahn ne.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye nan cruz, ne nduco chemin ne, ndahco
ndiya ye vaco chihnga nan nducoyaca ihyan, chehnevi ye
vederihquentiyon yahn.

Nahn che ndedecadino vo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs

16 Chemin che hua ndahca che ndahchenan ihyan nchuhn nan che reh ne
man, nan che rih ne man, yahn che hua rahte vihco ne cuahn che renuhnde
iyo man, yahn che hua redin ne dehtenduh vihco man, yahn che hua
rahtetuhno ne ro sabado man.
17 Hua nduh rigonun chihve dehtenduh chemin chan che riquendi ihyan.
Vederihquentiyon che tahque rigonun chihve ne, che ndedevahn Dendiohs
uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
18 Hua cuahnecun ne che cahncheh ihyan nchuhn, conun ye nchuhn che
quendi ne yune yahn ye, din ca ne che necun ne, te ihyan chahn ne,
rendeva ye yavenan ángel man, rente ye deman yahn dehtenduh che nde

hua rendihche ye mạn, redin yạde ye, ndere rendonan mạn ye ihyan che ạma devano ye mạn,
19 hua riquendi ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yuhn vo mạn. A Dihvo vo Jesucristo che ndi ye tin yahn nducoyạco vo che yahn Dendiohs uvo, ne redin ye che ạma cuạn no ndi vo nduco vih, rinan ye uvo che cotahno ndah vo nduhcạ che nahn Dendiohs.
20 Nducote anduhnecạ ndete che a chih nchuhn nduco Dihvo vo Jesucristo, chihcomạn ne vededevano yahn ihyan iyehnse ne,
21 hua redin yahn che dinahn ne che rạhn sạhn chahn tuhcạ: “Hua toh ne chu, hua toh ne chạ, hua cheh ne chu, hua cheh ne chạ, te cạhnda.”
22 Nducuahn dehtenduh chemin chan che rihco yudo se yahn ne, demạn vederihquentiyon yahn ihyan, nde hua regu.
23 Vederihquentiyon che tihcạ rihco yudo se ne, rivahn che ạma devano se, rinan se ihyan chenạhn cạva che tahque cotahno ye Dendiohs mạn, cạva che tahque cuahtenan cuma ye vedenecun mạn, cạva che tahque cạh rihn mạn ye ihyan mạn, ate hua richihve cạva che cạhco tạn che cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, cuahtendihco ye nunde.

3

1 Mạn che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, anduhnecạ ndete che a ntuche ne nduco ye vạn tenạhn. Chemin che nahn che codin nun ino ne cạva che co cuahtenan ne vahchetero nạn che va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs.
2 Ndotenan che ndedecadino ne, nahn yahn ne dehtenduh che va muhn iyehnse ne, codin nun ino ne cạva che co cuahtenan ne vahchetero.
3 Cuenecạhco ne te anduhnecạ ndete che a chih ne dạma nduco Dihvo vo, ne mạn che ritahno ne ihyan ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn.
4 A yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che va che cuahtenan vo vahchetero, ne cuahn che ndaconan chi tun ye numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye ne, nedin dạma ye uvo nạn ye.

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

5 Nducote tihcạ ne, cuihcomạn nchuhn che rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye mạn, hua din ne dehtenduh che chihngạ mạn, nde hua din yahino ne tume, te nunde min ne, a dạma nduco nunde che rendeva ihyan yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye.
6 Ihyan che rahcotạhn ye yahn Dendiohs, rahtendihco ye nunde che tuhchan ne, va che din Dendiohs castigo yah ihyan.
7 Ro menạn me ne, namin nduco nchuhn chahtendihco ne nducuahn nunde che tuhchan.
8 Ate mạn ne, nahn che cạhcomạn ne. Namin nahn che cạhcomạn ne che ri tạn ne mạn, che rahtenun ino ne vedetạn mạn, che redin tạn ne mạn, che ra ne cạnda ihyan mạn, che rạhn ne ndudo chihngạ mạn.
9 Hua cahncheh ne vih, te nchuhn ne, a chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne che chahtechica ne ro menạn, chahtendihco ne nunde.
10 Mạn ne, a ndedevahn Dendiohs nchuhn, ndahcorun ye vederendedecadino yahn ne, din ye che ndo ne anduhnecạ ihyan ra. Ro ro rinan ye nchuhn cạva che nde tahque runecạde cuahtechica ne, nde conan conahn ne vederihquentiyon yahn ye, ndo ne ihyan nduhcạ che nahn ye.
11 Dehve din yahn, a ihyan nación yahn Israel uvo, o ihyan tạma nación, a chenan seña uvo, o hua, a redin vo ntiyon yahn ihyan, o redin vo ntiyon yahn mạn vo, te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dạma no

nducoyạco vo. Che richihve yuhn vo ne, che ritahno vo ihyan min, ndi cuando vo vạn ihyan yahn ye.
12 Numacuahn vedeyahino tendạhnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn. Chemin che nahn che cuahtenan cuma ne vedeyahino mạn, vedevạhino mạn, vedenecun mạn, vedechahtino mạn.
13 Codin chahtino ạma tạma ne yahn vih, ne ndete che din tạn ạma cha nchuhn nduco vih ne, cuenchahco ne yahn vih. Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahco ye yahn nchuhn, ne nahn che quendi ne yune yahn ye, nchahco ne yahn vih.
14 Nạn nducuahn ne, codin yahino ne vih cạva che ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih, ne ạma no ndudo co nducoyạca ne.
15 Dendiohs din ye che cuahtemạn chedave yahn ne, te a cạva chemin che tendạhnun ye nchuhn, ạma cuạn co no ne nduco vih. Nahn che necạh ne nundihve cuahn ihyan yahn nducuahn che din ye nduco ne.
16 Cuahtenun ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma, hua cạhcomạn ne. Numacuahn vededevano cuicuahn vih ne mạn, cuenecạh ne vedechahtino vih ne mạn, cuahndudo ne salmo mạn, cuita ne himno mạn, cuah ne Dendiohs chete chedave yahn ne, cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan mạn.
17 Nạn nducuahn che redin ne mạn, che rente ne mạn, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs che cuande yahn ihyan min.
18 Nchuhn ihyan ndạhta, codinahn ne yahn inchạhn ne, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che tihcạ din ne.
19 Nchuhn ihyan chạhn, codin yahino ne ihyan ndạhta yahn ne, hua co tạn ne nduco ye.
20 Nchuhn decạhya, codinahn ne nducuahn che rihquentiyon indihte yahn ne, te chemin che renan ino Dihvo vo.
21 Nchuhn che vate dạya ne, hua ndere din tạn ne nduco dạya ne cạva che hua co ndạche.
22 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan, codinahn ne yahn patrón yahn ne numacuahn chedave yahn ne. Ndạhcạ codin ne ntiyon yahn ye cuahn dạma, ndiyu demạn cuahn che rendihchero ye nchuhn, te nducote ritahno ne Dendiohs ne, tihcạ nahn che din ne.
23 Nducuahn ntiyon che redin ne ne, codin ne nduco vedeyeno, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo.
24 Cuedevano ne te ndete che tihcạ dinahn ne ne, redinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne mạn ye ndạhco menun ye yahn ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne vahchetero.
25 Namin cuedevano ne te ihyan che duhtuno ihyan ye ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye. Ndạhco menun Dendiohs yahn ye tunoca che nedin ye. Hua dehve rạhco ne, te Dendiohs ne, dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan.

4

1 Nchuhn che chenan cuma ne mozo yahn ne, cuihquentiyon ne ihyan nduhcạ che redin yahn, hua din tạn ne nduco ye. Cuenecạhco ne te namin nchuhn ne, va Dihve ne Jesucristo vahchetero.
2 Nducoyạca nchuhn ne, cuahteyạn ne cuahn dạma, covạh ne mạn, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs mạn.
3 Cuica ne Dendiohs che din ye che ndạca yune che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndudo min che hua devano ihyan ro menạn. A yahn che rahndudó ndudo min che quenún vạcoyạhn.

4 Cuica ne Dendiohs che conan ye u che cuahndudó nduhcą che redin
yahn cąva che conahn ihyan.
5 Nąn nducuahn che redin nchuhn vąn ihyan che hua ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo ne, nahn che nduco rino nduco ndah cąva che ndąca yune che
yąhve ne ihyan, ne cotahno ye.
6 Nąn ndudo yahn ne ne, nahn che runecąde ne. Namin nahn che devano
ne tącą ndahconan ne yahn dehtenduh che tumerune queri ąma ihyan.

Renecąh Pąblo Dendiohs ihyan

7 Dihno vo Tíquico che yahino vo sąhn ne, ąma ndah redinahn se, rinan se
u nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sąhn min nte cuande se nchuhn
nduhcą che quenán muhn.
8 Dechúh sąhn tąn cąva che nte cuande se nchuhn nduhcą che chenan
nuhn muhn mąn, cąva che necąh yąn se chedave yahn ne mąn.
9 Dihno vo Onésimo, sąhn yąn vąco ne, che yahino vo sąhn mąn, che
ndąhcą redinahn se nąn ntiyon yahn Dihvo vo mąn ne, namin nduco se
cuenchi se tąn. Sąhn sih nte cuande se nchuhn yahn dehtenduh che ri
muhn.
10 Aristąrco che dąma quenun se vącoyąhn nducó ne, dechuh se
Dendiohs yahn nchuhn. Namin Mąrcos sąhn vih Bernabé ne, dechuh se
Dendiohs yahn ne. Sąhn min ne, a nté nduco nchuhn yahn se.
Cuenevahnecun ne sąhn ndete che denąn chi se tąn.
11 Namin Jesús che namin duche se Justo ne, dechuh se Dendiohs yahn
nchuhn. Vąn ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, atenąn sąhn chahn che rinan se u nąn ntiyon yahn Dendiohs, rendącá
vedechahtino chahte.
12 Epafras, tąma sąhn yąn vąco ne, che redin se ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Sąhn min ne, cuahn dąma
ąma rica se Dendiohs che din ye che quendi nchuhn cotahno ne numa ino
ne mąn, dinahn ne nducuahn vederihquentiyon yahn ye mąn.
13 U devano cuącó nduhcą che ąma rendedecadino se cąva nchuhn mąn,
dihno vo che vate ye yąn Laodicea mąn, yąn Hierápolis mąn.
14 Doctor Lucas che yahino vo ihyan mąn, Demas mąn ne, dechuh ye
Dendiohs yahn ne.
15 Cuenecąh nchuhn Dendiohs dihno vo che vate ye yąn Laodicea mąn,
Ninfas mąn, dihno vo che rendo dąma ye vąco ye, rendeva ye yavenąn
Dendiohs mąn.
16 Cuihno ndihchenan nchuhn cąca cuh tąn ne, cuedechuh ne yąn
Laodicea, ndihchenan dihvo vo che vate ye min. Namin condihchenan ne
cąca che dechúh yahn ihyan chahn.
17 Cąhma ne co ne Arquipo che ndąhcą dinahn ye ntiyon che ndihco
Dihvo vo Jesucristo tąh ye.
18 Nąn che rente nuhn Dendiohs nchuhn nąn cąca cuh ne, mán dirún.
Cuenecąhco ne te u ne, vącoyąhn quenún. Dendiohs din yahino ye nchuhn.
Tihcą co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs Chida ma̱n, yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, che vate ne ya̱n Tesalónica, u Pa̱blo nduco Silas nduco Timoteo, dirun
nuhn yahn ne. Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din
yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Nduhca̱ che chitahno ihyan ya̱n Tesalónica

2 Cuahn da̱ma renecа̱h nuhn nundihve cuahn Dendiohs ca̱va nducoya̱ca
nchuhn, reva̱h nuhn ca̱va ne.
3 Cuahn da̱ma rentihyon ya̱n nuhn na̱n Chido vo Dendiohs yahn ntiyon
che redin nchuhn ma̱n, nduhca̱ che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, yahino
ne ihyan ma̱n, nduhca̱ che rechuhrihn ne numacuahn vedenecun,
ndichahtino ne ihyan ma̱n.
4 Dihno nuhn, Dendiohs ne, yahino ye nchuhn. Devano nuhn te ma̱n ye
tenda̱hnun ye nchuhn.
5 Cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino nuhn,
chihnevan nchuhn, ne numacuahn vederihquentiyon din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che chitahno ne. A devano nchuhn nduhca̱ che chahtechica nuhn
va̱n ne ca̱va che ndah yahn ne.
6 Quendi nchuhn nduhca̱ che chicuahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, nduhca̱
che chicuahn nuhn ma̱n. Andahre a̱ma chuhrihn ne, ate din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che nevahnecun ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
numacuahn vedeyeno.
7 A̱ma ya̱hn ihyan, ya̱hn yahn Macedonia ma̱n, Acaya ma̱n, chihco ye
cuda̱do nduhca̱ che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ne namin
chitahno ye ihyan.
8 Tihca̱ chi che chetuhn ndudo yahn Dihvo vo va̱n nchuhn. Ndiyu dema̱n
ya̱hn yahn Macedonia ma̱n, Acaya ma̱n, te numachahte devano ihyan
nduhca̱ che redinahn nchuhn ndudo yahn Dendiohs. Nde nuhn, metah deh
cuande che ca̱hma nuhn,
9 te nde ma̱n ihyan chahn rente cuande ye nuhn nduhca̱ che nevahnecun
nchuhn nuhn, chihcoma̱n ne dehtenduh che redin ihyan dendiohs yahn ye,
ne chitahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye, ndeva ne yavena̱n
ye.
10 Rente ye yahn Dihvo vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs, ihyan min che
ndedetuhche Dendiohs ihyan va̱n tena̱hn, ihyan min che ndedevahn ye
uvo yahn castigo yah che va che cuahno co ihyan nunde. Namin rente ye
nduhca̱ che chenan rino nchuhn che ca̱ca ye vahchetero, ndaconan chi tun
ye.

2

Nduhca̱ che cahndudo Pa̱blo Ndudo yahn Dendiohs

1 Dihno nuhn, a ma̱n nchuhn devano ne te chichihve ntiyon che din nuhn
va̱n ne.
2 Andahre a̱ma chuhrihn nuhn ro mena̱n, din ta̱n ihyan ya̱n Filipos
nduco nuhn, ate Dendiohs ne, chinan ye nuhn, ne numa ino nuhn
cahndudo nuhn ndudo ndah yahn ye va̱n nchuhn.

3 A devano cuạco nuhn te ndudo ndah che rahndudo nuhn. Hua ndere
rahndudo nuhn dehtenduh ndudo cạva che cahncheh nuhn ihyan.
4 Tendạhnun Dendiohs nuhn, ne chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn
ndudo ndah yahn ye. Nducuahn chemin che rahndudo nuhn. Hua
retumacạh nuhn andahre hua renan ino ihyan, te Dendiohs ne, tihcạ nahn
ye. A ihyan min che rendihche ye chedave yahn nuhn.
5 Hua nte yạde nuhn nduco nchuhn cạva che te ne tume nuhn. A devano
mạn nchuhn chemin, nde Dendiohs ne, a devano ye.
6 Andahre nuhn ne, nduhcạ intiyahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo, ate
hua renuhn nuhn che ndeva ihyan yavenạn nuhn.
7 Tahque ndah ne, chahtechica nuhn numacuahn vedenecun. Chahtenan
nuhn vạn nchuhn, din yahino nuhn nchuhn nduhcạ che yahino ihyan
ndạhta daya ye che retạve ye nduco cudạdo.
8 Ạma yahino nuhn nchuhn. Chemin che chicuahn nuhn ndudo ndah
yahn Dendiohs nchuhn, nde mạn nuhn, chihco mendạhn nuhn cạva ne.
9 Dihno nuhn, namin a devano nchuhn nduhcạ che chuhrihn nuhn, din
nuhn ntiyon nde ro nde rạhn cạva che ndạca che chuhnun nuhn. Tihcạ din
nuhn numacuahn ro che chahtenan nuhn yạn vạco nchuhn, cahndudo
nuhn ndudo ndah yahn Dendiohs, te hua nahn denduh nuhn nde ạma cha
nchuhn.
10 Nduco cudạdo chahtenan nuhn vạn nchuhn, nde ạma nunde hua
chahtendihco nuhn. A mạn nchuhn a devano ne, nde Dendiohs ne, a
devano ye.
11 Namin a devano nchuhn te necạh yạn nuhn chedave yahn ne nduhcạ
che renecạh yạn ihyan chedave yahn daya ye.
12 Tihcạ din nuhn, chicuahn nuhn nchuhn nduhcạ che va che
cuahtechica nchuhn nduco cudạdo, te nchuhn ne, ihyan yahn Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
13 Cuahn che cahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn
ne, nevahnecun ne, te chenahn ne che chemin che vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehnse. A ndudo min che redin che ndah
nduco nchuhn che chitahno ne. Chemin che cuahn dạma renecạh nuhn
nundihve cuahn Dendiohs.
14 Dihnó, nduhcạ che redin ihyan nación yahn Israel che rechuhrihn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye estạdo yahn Judea,
tihcạ rechuhrihn nchuhn, redin ihyan yạn vạco ne.
15 A ihyan nación yahn Israel chahn che chihno ye Dihvo vo Jesucristo. A
ihyan ndico yahn ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta a rạhn me. Mạn
ne, a ihyan chahn tun che redecạno ye nuhn. Hua redinahn ye che
rihquentiyon Dendiohs. Nde ạma ihyan hua ri rendihche ye.
16 Rihca tạn ye che cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan nación chenạhn
cạva che ndedevahn Dendiohs ihyan nduhcạ che ndedevahn ye uvo.
Nduco tihcạ din chahte nduh ye nunde yahn ye. Ate mạn che cuạco ne, a
vate ye vedeyah, ri ye castigo yah yahn Dendiohs.

Nahn cạhn Pạblo tạma yune, quendihchero ye ihyan yạn Tesalónica

17 Dihnó, cuahn che ndạca nuhn vạn nchuhn ne, ạma chi rạn nuhn.
Andahre yahn chenan nuhn, ate ạma renecạhco nuhn nchuhn, ạma nahn
ndaconan chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.
18 U Pạblo ne, ạma ndeh yune nahn chí mạn, ạma náhn che chi nuhn mạn.
Ate queri ạma yune ne, din vạhche chundah.

19 Ạma yeno nuhn che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo. Cuahn che naconan chi tun ye ne, ạma co yeno nuhn, te ro min ne, co ro ntiyon che din nuhn vạn nchuhn.
20 A cạva nchuhn che ạma yeno nuhn.

3

1 Ro che ạma ndedecadino nuhn cạva nchuhn ne, chihco dạma ino nuhn che cuahtenan nuhn demạn nuhn yạn Atenas,
2 ne dechuh nuhn dihno vo Timoteo cạva che necạh yạn se chedave yahn nchuhn. Sạhn min ne, nduco se nuhn, redin se ntiyon yahn Dendiohs, rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Dechuh nuhn sạhn, te hua nahn nuhn che co rạn nchuhn yahn dehtenduh che rechuhrihn ne. A devano mạn ne te va che chuhrihn vo.
4 Cuahn che chenan ca nuhn nduco nchuhn ne, a rente nuhn nduco ne te va che chuhrihn vo. Mạn ne, a chinahn ndudo min. A rendihche ne.
5 Nducote ametah chichá che rendedecadinó cạva nchuhn ne, dechúh che tumeruné ndete che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Ndedecadinó te co a detohnan chundah ntiyon che din nuhn, din se che chihcomạn ne che chitahno ne.
6 Ate mạn ne, a ndaconan Timoteo, ne nte cuande se nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne mạn, nduhcạ che chenan cuma ne vedeyahino mạn. Namin nte cuande se nuhn che renecạhco nchuhn nuhn numacuahn vedeyahino, nahn ndihchero ne nuhn nduhcạ che nahn ndihchero mạn nuhn nchuhn.
7 Dihnó, chemin che andahre ạma rechuhrihn nuhn, ate ạma yeno nuhn mạn che checadino nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
8 Ạma vedechahtino cạva nuhn che tihcạ riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo.
9 Nde hua rentạquino nuhn tạcạ necạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo che ạma yeno nuhn cạva nchuhn.
10 Nde ro nde rạhn revạh nuhn che nahn ndihchero nuhn nchuhn, cacuahn ca nuhn nchuhn che quendi ne cotahno ne numa ino ne.
11 Ạma nahn nuhn che mạn Chido vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, te yune ye che chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.
12 Nahn nuhn che din Dihvo vo che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye, din yahino vih ne mạn, din yahino ne nducoyạca ihyan mạn, nduhcạ che yahino mạn nuhn nchuhn.
13 Namin nahn nuhn che din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numa ino ne, cạva che ndạ ro che ndạ ye nduco ihyan yahn ye ne, dave yavenạn ne nạn Chido vo Dendiohs.

4

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan ihyan

1 Dihnó, mạn ne, va ạma nạn che rihquentiyon nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ca cuande ne yahn nuhn nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan vo iyehnse, ne tihcạ chenan ne nduco vih. Ate nahn nuhn che nde tahque ndạhcạ cuahtenan ne.
2 A devano nchuhn nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Nahn Dendiohs che dave yavenạn nchuhn nạn ye. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye.

4 Queri a̱ma nchuhn, cuahtenan cuma ne nda̱hta yahn ne nduco vedino
vedenecun.
5 Hua ndere cuahtechica nchuhn vedeyeno yahn ma̱n ne, nduhca̱ che
vatechica ihyan che nde hua devano ye che va Dendiohs.
6 Hua tihca̱ cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde na̱n ihyan, te
Dihvo vo Dendiohs ne, din ye castigo ihyan yahn nunde che tuhchan,
nduhca̱ che a te cuande nuhn nchuhn.
7 Dendiohs ne, a tenda̱hnun ye uvo, ne nahn ye che dave yavena̱n vo na̱n
ye. Hua nahn ye che ndere cuahtechico vo.
8 Adecoduhno ihyan che hua redinahn ye che tihca̱ rihquentiyon nuhn
ne, hua rahcota̱hn ye vederihquentiyon yahn ndere ihyan, te rahcota̱hn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che rete ye Vaco Ndah yahn
ye uvo.
9 Me nduhca̱ che va che din yahino nchuhn vih ne, nde hua redin fuerza
che dirun nuhn yahn ne, te a ma̱n Dendiohs chicuahn ye nchuhn che din
yahino vih ne.
10 Dihnó, a redin yahino nchuhn nducoya̱ca ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo che vate ye ya̱hn yahn Macedonia, ne a̱ma nahn nuhn che
tihca̱ quendi ne.
11 Nda̱hca̱ cuahtenan nchuhn. Hua conda̱ menda̱hn ne na̱n dehtenduh
che redin ihyan. Codin ne ntiyon nduhca̱ che a te cuande nuhn nchuhn,
12 ca̱va che nda̱hca̱ chuhnun ne, ne nevahnecun nducoya̱ca ihyan
nchuhn. Va che nda̱ tun Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, nahn nuhn che codevano nchuhn yahn dihno vo che renda̱ca ye
iyehnse cuh. Hua co ra̱n nchuhn ca̱va ye, nduhca̱ che redin ihyan che hua
devano ye che va che ntuche tena̱hn, ne cuahn che rih a̱ma ihyan yahn ye
ne, ra̱hco ye te a̱ma yune no chihnonan yahn ye.
14 Uvo ne, a devano vo te chih Dihvo vo Jesucristo, ne ntuche ye. Namin a
devano vo te nducoya̱ca tena̱hn che chitahno ye ihyan cuahn che chahte ye
iyehnse ne, va che ndedetuhche Dendiohs ihyan.
15 Chemin che numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
rete cuande nuhn nchuhn, te ro che nda̱ tun ye ne, nducoya̱co vo che
chenan ca vo iyehnse, hua quenda̱hna̱n vo yahn dihno vo che a ndih ye.
16 Nda̱ ro min ne, ma̱n Dihvo vo Jesucristo ca̱ca ye vahchetero. Ura min
ne, cuah a̱ma ndudo na̱n ro numacuahn vederihquentiyon. Namin cuah
a̱ma ángel ndina̱n. Namin cuah corneta yahn Dendiohs. Tuhme mena̱n
vihca va che ntuche nducoya̱ca tena̱hn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuihno min ne, nducoya̱co vo che chenan ca vo iyehnse, ndedecuan
Dendiohs uvo da̱ma nduco ihyan chahn va̱n man, ne nta̱hn nun vih vo
nduco Dihvo vo Jesucristo na̱n ro. Tuhme cuahtenan vo nduco Dihvo vo
numacuahn ro.
18 Nducote a tihca̱ va ca̱de che va che conahn ne, cuente nchuhn yahn
chemin nduco vih, cueneca̱h ya̱n ne chedave yahn a̱ma ta̱ma ne.

5

1 Dihnó, hua co co nuhn nchuhn deh ro, o deh nduyo che tihca̱ conahn,
2 te a devano cua̱co ma̱n nchuhn te adena̱n techeca̱de Dendiohs yahn
ihyan, nde hua duh devano deh ura.
3 Cuahn che tahque nda̱hca̱ vate ihyan, che nde tah hua rendedecadino
ye ne, a dena̱n nda̱ venecuino min na̱n ye nduhca̱ che ra yah chete nda̱hta
che a nda̱ ura che cuacoya̱hn ye, ne hua co ndevahn ye yahn vedeyah min.

4 Ate nchuhn dihnó, nducote a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, a
vateyạn ne adecodehno ura che conahn.
5 Uvo ne, a ndedevahn Dendiohs uvo. Ate ihyan chenạhn ne, cạhnda
yahn ye.
6 Chemin che nahn che cuahteyạn vo cạva che hua co man vo nduhcạ
ihyan chahn.
7 Nạhn ye ne, vateyạdo ye, ne nạhn ye vatechica coh ye.
8 Ate uvo ne, a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne nahn che runecạde
cuahtechico vo. Nduhcạ sandạdo che va deh nduco che ndedevahn se sạhn
ne, tihcạ uvo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne cuahtenan cumo vo
vedeyahino, ndichahtino vo che ndedevahn ye uvo.
9 Dendiohs ne, tendạhnun ye uvo, din ye che chitahno vo Dihvo vo
Jesucristo cạva che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah che va che co ihyan
nunde.
10 A cạva uvo che chih Dihvo vo, ne ro che ndạ ye ne, a ndih vo, o
chenduche vo, va che cuahtenan vo dạma nduco ye.
11 Chemin che cuiquendi nchuhn cuenecạh yạn ne chedave yahn ạma
tạma ne.

Riyạhve Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, nahn nuhn che nevahnecun nchuhn ihyan che rahndudo ye
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, riyạhve ye nchuhn, te ihyan chahn ne,
chenan cuma ye vederihquentiyon.
13 Va che din yahino ne ihyan cạva ntiyon che redin ye.
Ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne nduco vih.
14 Dihnó, nahn nuhn che yạhve nchuhn dihno vo che hua nahn din ye
ntiyon mạn, cuenecạh yạn ne chedave yahn ihyan che rạn ye mạn, cuenan
ne ihyan che hua ndah ritahno ye mạn, codin chahtino ne yahn nducoyạca
ye mạn.
15 Cuihco nchuhn cudạdo. Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye
nduco ne. Tahque ndah ne, codin nun ino ne, codin ne che ndah nduco vih
mạn, nduco nducoyạca ihyan mạn.
16-17 Cuahn dạma cuenecạh yạn nchuhn chedave yahn ne mạn, covạh ne
mạn.
18 Adehno che cuahno co nchuhn ne, cuenecạh ne nundihve cuahn
Dendiohs. Tihcạ nahn Dendiohs che dinahn nchuhn. Chemin che dechuh
ye Dạya ye Jesucristo.
19 Hua cuahcotạhn nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Dendiohs.
20 Cuenevahnecun ne ndudo che recạh Dendiohs che rente ihyan nduco
ne.
21 Cuihco nchuhn cudạdo yahn ndudo che rihnevan ne. Cha che ndah ne,
codinahn ne.
22 Hua nevahnecun ne nde ạma nạn dehtenduh che chihngạ.
23 Dendiohs, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan,
mạn ye nchahco ye nunde yahn nchuhn, nedin dave ye chedave yahn ne.
Ndạ ro che ndạ Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye nchuhn.
24 A ihyan min che tendạhnun ye nchuhn. Va che dinahn ye nducuahn, te
redinahn ye ndudo yahn ye.
25 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn.
26 Cuenecạh nchuhn Dendiohs nducoyạca dihno vo numacuahn
vedenecun.
27 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyón
che cuahndudo nchuhn cạca cuh, cahnevan nducoyạca dihno vo.

28 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn. Tihcą co.

CAḶCA CHE DIRUN SAN PAḄLO ADIVE, DEHCUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAN TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Chido vo Dendiohs maṇ, yahn Dihvo vo Jesucristo maṇ, che vate ne yaṇ Tesalónica, u Paḅlo nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne.
2 Chido vo Dendiohs maṇ, Dihvo vo Jesucristo maṇ, din yahino ye nchuhn, din ye che ndaḥcaḳ cuahtenan ne.

Va che techecaḳde Dendiohs yahn nducoyaḳca ihyan nunde

3 Dihnó, numacuahn ro renecaḥ nuhn nundihve cuahn Dendiohs caḳva nchuhn. A tihcaḳ va che necaḥ nuhn nundihve cuahn ihyan, te queri aḁma ro ne, nde tahque ritahno ne Dihvo vo Jesucristo maṇ, nde tahque yahino vih ne maṇ.
4 Chemin che adecotino che rendaḳ nuhn vaṇ ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, rente nuhn numacuahn vedeyeno nduhcaḳ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo numacuahn chedave yahn ne, andahre aḁma ndeh naṇ dehtenduh che rahno ri ne maṇ, rechuhrihn ne maṇ.
5 Hua cua ne cudaḁdo, te Dendiohs yuhn vo retechecaḳde ye numa cuaḳco. Cuahn che cuihno techecaḳde ye ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne naṇ che rihquentiyon ye. A va che cuahtenan ne min, te yahn chemin che rechuhrihn ne.
6 Va che din Dendiohs castigo ihyan che redin ye che rechuhrihn nchuhn.
7 Cuahn che caḳca Dihvo vo Jesucristo vahchetero nduco ángel yahn ye, cuhnde ro ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye vaṇ ruchiyaḥn che caḳca naṇ ro ne, cahnevi Dendiohs nducuahn che rechuhrihn vo.
8 Ndaḳ ro min ne, nducoyaḳca ihyan che hua chitahno ye Dendiohs, hua dinahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, din Dihvo vo castigo ihyan.
9 ¡Aḁma chahte vederihquentiyon yahn Dihvo vo! ¡Aḁma yudo naṇ va ye! Ihyan che ndinda ye ne, aḁma yahn naṇ va Dihvo vo, min va che cuahtenun ye, co ye castigo numacuahn ro.
10 Cuahn che ndaconan chi Dihvo vo ne, ndeva ihyan yahn ye yavenaṇ ye, ne aḁma ndah ro yahn ye, te a chitahno ye ihyan. Namin aḁma ndah ro yahn nchuhn, te a chitahno ne ndudo yahn ye che cahndudo nuhn.
11 Yahn che tihcaḳ va che conahn ne, chemin che revaḥ nuhn caḳva nchuhn ro ro, rica nuhn Dendiohs yuhn vo caḳva che ndaḥcaḳ quendi nchuhn, ne hua nto ino ye che a tendaḥnun ye nchuhn. Namin rica nuhn ihyan che numacuahn vederihquentiyon yahn ye din ye che conahn nduco nchuhn nducuahn che ndah maṇ, conahn nducuahn ntiyon che nahn din ne yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo maṇ.
12 Nduco tihcaḳ ne, ndeva ihyan yavenaṇ Dihvo vo. Namin ndeva ye yavenaṇ nchuhn yahn che Chido vo Dendiohs maṇ, Dihvo vo Jesucristo maṇ, yahino ye nchuhn.

2

Va che ndaḳ aḁma saḥn ndinda

1 Dihnó, nducote va che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo, nedin daḁma ye nducoyaḳco vo, conduco vo ihyan ne, va aḁma ndudo che co nuhn nchuhn.

2 Hua cuahnecun nchuhn che cahncheh nde ạma ihyan nchuhn. Andahre cạhma ạma vaco che a ndạ Dihvo vo Jesucristo mạn, andahre cuahndudo ihyan che a ndạ ye mạn, andahre dechuh ihyan ndudo yahn ne che a ndạ ye mạn, din cạ ye che nuhn dirun nuhn yahn ne, ate nde hua cotahno ne, nde hua dihya ne co.

3 Hua tumecạh ne yahn nde ạma ihyan che tihcạ nahn cahncheh ye nchuhn. Numanahn che metah ndạ ro min ne, va che necuan ihyan, co tạn ye nduco Dendiohs. Namin va che ndạ ạma sạhn ndinda.

4 Sạhn min ne, co tạn se nduco nducuahn che rendeva ihyan yavenạn, redin vahn ye Dendiohs. Nde condạ se chete yạco chahte yahn Dendiohs, ndere cuahndudo se che sạhn min che Dendiohs.

5 Cuenecạhco nchuhn. Ro menạn me cuahn che quenán nduco nchuhn ne, a ráhn rí nchuhn che tihcạ va che co.

6 A devano nchuhn duh che redin vạhche yahn sạhn min mạn ro cuh, cạva che hua co chi se nde ndạ ro yahn se.

7 Vederihquentiyon chihngạ che va cuạhn ndeh ne, a va iyehnse cuh. Mạn ne, adeche cuavi cha che redin vạhche yahn,

8 tuhme ndạ sạhn ndinda me. Ate cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo ne, decuihno ye sạhn.

9 Sạhn ndinda me ne, quenan cuma se vederihquentiyon chahte yahn chundah, ne ạma ndeh nạn vederihno din se numacuahn vederihncheh.

10 Cahncheh se nducoyạca ihyan che va che conda ye, che hua chitahno ye ndudo cuạco cạva che ndevahn ye.

11 Chemin che cuahnecun Dendiohs che cotahno ye vederihncheh min.

12 Tihcạ va che conda nducoyạca ye, te hua nahn cotahno ye ndudo cuạco, ne tahque ndah ye ne, riquendi ye dehtenduh che chihngạ.

Tendạhnun Dendiohs ihyan che ndeva ye

13 Me nchuhn dihnó, yahino Dihvo vo Jesucristo nchuhn. Chemin che renecạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs cạva ne, te nde ro menạn ne, tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn. Nedin dave ye chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, din ye che chitahno ne ndudo cuạco.

14 Te yune Dendiohs che chitahno nchuhn ndudo che cahndudo nuhn, te a tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn, ne cuahtenan cuma nduco ne vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.

15 Dihnó, quendi nchuhn cotahno ne numacuahn chedave yahn ne che chicuahn nuhn nchuhn mạn, che dirun nuhn yahn ne mạn.

16 A Dendiohs che yahino ye uvo, ne renecạh yạn ye chedave yuhn vo numacuahn ro, redin ye che chenan ino vo ihyan.

17 Dihvo vo Jesucristo mạn, Chido vo Dendiohs mạn, necạh yạn ye chedave yahn nchuhn, din ye che cotahno ne numa ino ne, cạva che runecạde nducuahn nạn ndudo che rente ne mạn, nạn ntiyon che redin ne mạn.

3

Nahn Pạblo che covạh ihyan

1 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn. Cuihca ne Dendiohs che din ye che nun cotuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte, ne nevahnecun ihyan nduhcạ che nevahnecun ne.

2 Nducote vate ihyan che duhtuno ihyan ye, che hua ritahno ye Dihvo vo ne, cuihca ne Dendiohs che hua cuahnecun ye che din tạn ye nduco nuhn.

3 Dihvo vo Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye. Din ye che quendi nchuhn, cotahno ne numa ino ne. Din ye cudạdo nchuhn cạva che hua dehva cuahno co ne.
4 Ndichahtino nuhn Dihvo vo Dendiohs che quendi nchuhn dinahn ne nducuahn che te cuande nuhn nchuhn.
5 Dihvo vo Jesucristo din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numacuahn chedave yahn ne mạn, din ye che tumacadino ne che yahino Dendiohs nchuhn mạn.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che din ye ntiyon

6 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, rihquentiyon nuhn che cạhcomạn nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon mạn, che hua nahn dinahn ye nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn mạn.
7 A mạn nchuhn devano ne te va che quendi ne nduhcạ che din nuhn cuahn che chahtenan nuhn nduco nchuhn, din nuhn ntiyon.
8 Hua ndere cheh nuhn yahn nchuhn. Nde ro nde rạhn ạma chuhrihn nuhn din nuhn ntiyon cạva che hua denduh nuhn nde ạma cha nchuhn.
9 Andahre nchuhn va che te ne che cheh nuhn, ate din mạn nuhn ntiyon, ndạca che chuhnun nuhn, te nahn nuhn che cua cuande nchuhn, ne tihcạ quendi ne din ne ntiyon.
10 Ro min ne, tuhcạ chicuahn nuhn nchuhn: “Duh che hua nahn din ntiyon ne, hua ndạhcạ che cheh.”
11 A checadino nuhn te vạn nchuhn ne, vate ạma o ihyan che hua nahn din ye ntiyon. Ndere vatechica ihyan chahn rendạhchenan ye dehtenduh che redin ihyan.
12 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rihquentiyon nuhn che cuahte tahn ihyan chahn, din ye ntiyon, ndạca che chuhnun ye.
13 Dihnó, cuiquendi ne codin ne che ndah; hua cua dạhno ne.
14 Ndete che vate ihyan che hua nahn dinahn ye che rihquentiyon nuhn ne, cuihco nchuhn cudạdo cha ihyan che tihcạ redin ye, ne cuihcomạn ne ihyan cạva che co cuihnạn ye.
15 Hua ndihche tạn nchuhn ihyan. Cuiyạhve ne ihyan nduco ndah, te dihno ne ihyan.
16 Mạn ne, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahte dihn chedave yahn ihyan, mạn ye din ye che ndạhcạ cuahtenan nducoyạca nchuhn, conduco ye nchuhn numacuahn ro.
17 U Pạblo, dirún cạca cuh, dechúh yahn nchuhn, nté Dendiohs nchuhn. Cuihco nchuhn cudạdo. Tuhcạ rahconáhn che duché nạn nducuahn cạca che redechúh.
18 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, tenda̱hnun ye u Pa̱blo,
che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndichahtino vo
ihyan.
2 Timoteo, dechúh ca̱ca cuh yehn. Di ne, nduhca̱ daya mán di, te riquendi
u, ritehne numa cua̱co Dihvo vo Jesucristo. Chido vo Dendiohs nduco Dihvo
vo Jesucristo, din yahino ye di, din ye che nduhca̱ conen.

Reca̱h Pa̱blo cuda̱do Timoteo

3 Cuahn che metah cáhn ya̱hn yahn Macedonia ne, rá́hn ndoque che
conen ya̱n Efeso ca̱va che ca̱hcantiyen che nguan ihyan cacuahn ye
dehtenduh che hua cua̱co,
4 ca̱hcoma̱n ye che ricuahn ye nda̱me na̱n cuento ma̱n, ta̱ca̱ cochi nda̱ta
yahn ye ma̱n, te dehtenduh chemin chan ne, dema̱n che rahteruhn chende
ihyan, ate hua cochihve yuhn vo ca̱va che cotahno vo Dendiohs ma̱n,
cuahtenan vo nduhca̱ che nahn ye ma̱n.
5 Nducote dave yavena̱n vo ma̱n, redinahn vo ndudo yahn Dendiohs
ma̱n, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yuhn vo ma̱n,
chemin che nahn Dendiohs che cuahtenan cumo vo vedeyahino.
6 Ate vate sa̱hn che hua redinahn se, ne a ndere dera dera̱hn se.
7 A̱ma ra̱hn a̱ma ri no se ricuahn ye ley che dirun Moisés, ate nde che
rente ma̱n se, hua renahn se.
8 Devano vo te ley min ne, ndah, ne va na̱n che cochihve.
9 Chihnde ndiyu ca̱va ihyan che ndah ihyan ye na̱n Dendiohs, ate ca̱va
sa̱hn nunde ma̱n, sa̱hn che duhtuno ihyan se ma̱n, sa̱hn che hua
renevahnecun se Dendiohs ma̱n, sa̱h rihno ihyan ma̱n, sa̱hn che rihno se
chida se ma̱n, sa̱hn che rihno se chaco se ma̱n,
10 sa̱hn che ndere rahtenan se nduco nda̱hta che ndiyu nda̱hta yahn se
ma̱n, sa̱hn che ndere rahtenan se va̱n ma̱n se nduco vih ma̱n, sa̱hn che
reduco se ihyan ma̱n, sa̱hn rihncheh ma̱n, sa̱hn che ndere reca̱h se ndudo
yahn se che hua cua̱co ma̱n, sa̱hn che rahtendihco se ndeh na̱n ca nunde
ma̱n.
11 Dendiohs, ihyan min che rendeva vo yavena̱n ye, a ndudo ndah yahn
ye che rihco yudo yahn nducuahn nunde chemin chan. A ndudo min che
va tá́h che rahndudó.

Renecá̱h Pa̱blo nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo

12 Renecá́h nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo, te nde a ra̱hn me a
devano ye che dináhn, ne chaconahn ye u na̱n ntiyon yahn ye ma̱n, rinan
ye u ma̱n.
13 Tihca̱ din ye nducó, andahre ro mena̱n ne, din duche yáhn
vederihquentiyon yahn ye, ne chi tán nduco ye, din tán nduco ihyan che
ritahno ye ihyan. Ro min ne, va̱n vedetundo yáhn che tihca̱ dín, te metah
cotahnó ihyan. Ate quenan va̱hino Dendiohs u,
14 ne andahre a̱ma chahte vedeta̱n yáhn, ate nde tahque chahte
vedeyahino yahn ye, din che chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
15 Nda̱hca̱ che cotahno nducoya̱ca ihyan ndudo cua̱co cuh yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduhca̱ che nda̱ ye muhn iyehnse cuh ca̱va che ndedevahn ye
ihyan nunde. Va̱n ihyan chahn ne, u che tahque quendihcó nunde.

16 Ate quenan vạhino Dendiohs u, ne nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde yáhn, chihco ro ye che ạma chahtino ye. Tihcạ din ye cạva che cua cuande ihyan nunde chenạhn, ne namin cotahno ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
17 Va ạma no Dendiohs. Ihyan min ne, hua ro ye. Hua ndạ ro che coh ye. Ạma va vededevano yahn ye. Ndạhcạ che ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.
18 Dạyá Timoteo, nduhcạ che rạhn ạma o dihno vo numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, namin rihquentiyón di che nduhcạ sandạdo che yahino se ntiyon che nda se, ruhn se numa ino se, tihcạ quendi dinehn ntiyon che va tah.
19 Cotehne Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yehn. Codinehn Ndudo yahn Dendiohs. Chenun vạn ạma o se che hua nahn dinahn se, ne chihcomạn se che ritahno se.
20 Tihcạ din Himeneo mạn, Alejandro mạn. Sạhn chahn ne, a ndạhcó sạhn tạh chundah cạva che tuma cuahn se.

2

Nduhcạ che va che covạh ihyan

1 Menạn vihca rihquentiyón che covạh nchuhn cạva nducoyạca ihyan iyehnse, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs cạva ye.
2 Covạh ne cạva nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn, cạva che cạhco dihn ye numachahte, ne ndạhcạ cuahtenan vo nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.
3 Dendiohs, ihyan min che rendedevahn ye uvo ne, renan ino ye che tihcạ din vo.
4 Ihyan min ne, nahn ye che codevano nducoyạca ihyan ndudo cuạco, ne ndevahn ye.
5 Va ạma no Dendiohs. Namin va ạma no ihyan che rạhn nan ye ihyan iyehnse nạn ye. Ihyan min che Dihvo vo Jesucristo.
6 Dihvo vo ne, cahnecun ye che chihno ihyan nunde ihyan. Nduco tihcạ ne, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse. Ndạ ro che nahn Dendiohs ne, din ye che chetuhn ndudo yahn che tihcạ chi.
7 Chemin che tendạhnun ye u cạva che co apóstol, cuahndudó ndudo cuạco min, cacuáhn ihyan nación chenạhn, ne cotahno ye. Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo, cuạco che rạhn.
8 Nahn che numachahte covạh ihyan chạhn numacuahn chedave yahn ye, cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
9 Namin ihyan ndạhta ne, nahn che runecạde cuahtenun ye tino yahn ye. Hua ndedecuco ye tin ye. Hua ndedecuco ye ihyan nduco tu diyạhn, o diyạhnguạn. Hua cuahtenun ye tino diyạhn.
10 Tahque ndạhcạ che runecạde cuahtenan ye, din ye ntiyon che cochihve nduhcạ che redin ndạhta che ritahno ye Dendiohs numa cuạco.
11 Ihyan ndạhta ne, va che cạhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedenecun.
12 Rihquentiyón che dihn cuahte chende ye. Hua cacuahn ye, nde hua cạhcantiyon ye ihyan chạhn.
13 Tihcạ chihco cạde Dendiohs. Menạn ne, dendah ye Adán. Adive ne, dendah ye Eva.
14 Ndiyu Adán menạn vihca quendihco ye nunde, te dinoca ihyan ndạhta min, yahn che cạh yune ye che chihncheh chundah ihyan.

15 Chemin che cạhnda va yahn nducoyạca ihyan ndạhta, ndạ ro che
cuacoyạhn ye. Ate ndete che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, din
yahino ye ihyan mạn, dave yavenạn ye nạn Dendiohs mạn, runecạde
cuahtechica ye mạn ne, hua dehva co yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan ndinạn yahn yạco

1 Cuạco te ihyan che conan ye ntiyon ndinạn ne, conan ye ntiyon ndah.
2 Chemin che ihyan che conạn ye yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn che ạma no ndạhta conan cuma ye, nahn che runecạde
conan ye cạva che nde ạma ihyan hua cạhma nunde ye yahn ye mạn, hua
ricoh ye mạn, conan ye numacuahn vedino vedenecun mạn, nevahnecun
ye nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ntiyon cuh ne, hua co conan nde ạma sạhngoh, nde ạma sạhn che doh
ino se mạn, nde ạma sạhn che ndichahtino se tume mạn. Atenạn ihyan che
necun ye mạn, chahtino ye mạn, co conan ye ntiyon cuh.
4 Nahn ạma ihyan che ndạhcạ rihquentiyon ye vạco ye mạn, redinahn
dạya ye yahn ye mạn, renevahnecun ihyan mạn.
5 Nahn ạma ihyan che tihcạ ye, te ndete che hua devano ye cạhcantiyon
ye vạco mạn ye ne, hua co cạhcantiyon ye ihyan yahn Dendiohs.
6 Nahn ạma ihyan che a rạhn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete ạma
ihyan che cade canạn ritahno ye ne, denạn din yạde ye, ne co ye castigo
yahn Dendiohs nduhcạ che chahno chi chundah.
7 Namin nahn ạma ihyan che, nde ihyan che hua ritahno ye, nevahnecun
ye ihyan cạva che hua cora nde ạma nạn vedecuihno yahn ye, din chundah.

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yạco

8 Tihcạ ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yạco, nahn che runecạde ye,
che hua o nạn o chende ye mạn, che hua ricoh ye mạn, che hua ndichahtino
ye tume mạn.
9 Nahn ihyan che riquendi ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yahn ye.
10 Nahn che a rendihche ndah ihyan ndiyạco ihyan. Ndete che ametah
deh che redin vạhche yahn ye ne, tuhme co cuahtenan ye ntiyon cuh.
11 Ndạhta yahn ihyan chahn ne, namin nahn che runecạde ye mạn,
redinahn ye ndudo yahn ye mạn, hua ricoh ye mạn, hua nte ye cuendo
mạn.
12 Ạma ihyan che conan ye ntiyon yahn yạco ne, nahn che ạma no ndạhta
conan cuma ye mạn, ndạhcạ rihquentiyon ye vạco ye mạn, dạya ye mạn.
13 Ihyan che ndạhcạ quenda ye ntiyon yahn yạco ne, rendeva ihyan
yavenạn ye mạn, nde tahque richahtino ye che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo mạn.

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Rendedecadinó che a nun chí quendihcheró di. Numanahmin ne,
dechúh cạca cuh yehn,
15 te ndete che denạn hua co chi núṇ ne, cochihve yehn cạva che
codevene nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan yahn Dendiohs,
ihyan min che quenduche ye. Ihyan chahn ne, nduhcạ yạco yahn Dendiohs
tihchan ye, te Dendiohs ne, nduco ye ihyan. Ihyan chahn che va tạh ye
Ndudo yahn Dendiohs, redin ye cudạdo.
16 Cuạco niyon te ndudo che ritahno vo, che cade te Dendiohs, checadino
vo ne, ạma yudo. Tuhcạ conahn ndudo min:

Dendiohs ne, ndą ye muhn iyehnse cuh, ndacondą ye ihyan.
Chihco ro Vaco Ndah yahn ye che metah nde ą̄ma nunde yahn ye.
Cuąco ndudo cuh, te nde ángel ndihchero ye ihyan.
Chetuhn ndudo yahn ye numachahte iyehnse, ne ihyan yahn nducuahn nación, chitahno ye ihyan.
Chihno min ne, numacuahn vederihquentiyon conąhn ye vahchetero.

4

Ihyan che cąhcomą̄n ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Vaco Dendiohs ne, rete cuande numa cuąco te adive ne, cuahte dihno vo che cąhcomą̄n ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, quendi ye vaco che rihncheh mą̄n, che ricuahn chundah mą̄n.
2 Cąhcovan ye ndudo yahn ihyan cuendo che o nąn o chende ye, che metah vederendedecadino yahn ye anduhnecą ndete che a ndih chedave yahn ye, nedin ą̄ma cu che nto ruchiyąhn.
3 Ihyan chemin chan chahn ne, ndere cąhca tą̄n ye che cahnevąco ihyan mą̄n, cąhco cąhnda ye che cheh ihyan ą̄ma o nąn dehtenduh mą̄n, andahre mą̄n Dendiohs chihco ye nducuahn cąva che ihyan che ritahno ye ihyan mą̄n, che quendi ye ndudo cuąco yahn ye mą̄n, necąh ye nundihve cuahn ihyan, ne cheh ye.
4 Cuąco te nducuahn dehtenduh che chihco Dendiohs ne, ndah, ne ndotenan che ndąhchenan vo ne, tahque ndah che necąh vo nundihve cuahn ihyan, ne chuh vo,
5 te nducuahn dehtenduh che reh vo ne, ri vihco nduco ndudo yahn Dendiohs mą̄n, nduco ndudo che revąh vo mą̄n.

Ą̣ma sąhn che ndąhcą redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

6 Ndete che tihcą cacuehn dihno vo ne, ndąhcą din ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne cochahtine ndudo ndah che chehn.
7 Hua tumecah yahn dehtenduh cuendo che rente ihyan, te chemin ne, anduhnecą cuendo yahn ndąhta. Tahque ndah che quendi nevahnecon Dendiohs.
8 Richihve che rahn ihyan che ndo cąne ye cąva che ndąhcą duche ye. Ate nde tahque richihve che cuahn ye nevahnecun ye Dendiohs, te chemin che cochihve yahn ye numanahn che chenan ye iyehnse, nde cochihve yahn ye cąva che tuno ye vahchetero.
9 A chu che vedechahtino yuhn vo. Nahn che cotahno nducoyąca ihyan.
10 A cąva chu che redin vo ntiyon mą̄n, che rechuhrihn vo vedetą̄n yahn ihyan mą̄n, ndihco vo vedechahtino yuhn vo tąh Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che rendedevahn ye nducoyąca ihyan, menąn vihca ihyan che ritahno ye ihyan.
11 Cuihquentiyen mą̄n, cuicuehn mą̄n, dehtenduh che tuhchan.
12 Andahre sąhn yuno di, ate cochique nduco ndah cąva che nevahnecun nducoyąca ihyan di. Cuihque cudądo nąn ndudo yehn mą̄n, nąn nducuahn che redin mą̄n. Codin yahine nducoyąca ihyan mą̄n, cuitehne Dendiohs numa ine mą̄n, ndąhcą conen nąn Dendiohs mą̄n. Nduco tihcą ne, cąh yeno ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne quendi ye yune yehn.
13 Numanahn che ndą́ ne, cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dą̄ma, cuenecąh yan chedave yahn dihno vo, cuicuehn ihyan.
14 Hua cąhcoman vederihquentiyon che te Dendiohs di ro che din ye che checadino intiyahn yąco ntiyon che conen. Ihyan chahn ne, nahn tąh ye di, chica ye Dendiohs cave.

15 Cuiquenda ntiyon yehn numa ine cạva che ndihchero nducoyạca ihyan che ndạhcạ redinehn.
16 Cuihque man cudạdo di. Namin cuihque cudạdo che ricuehn. Cuiquendi numa ine nducuahn che ráhn ndoque. Ndete che tihcạ din ne, ndevahn di mạn, ihyan che rihnevan ye che rahndode mạn.

5

Nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Hua cahve nduco nde ạma ihyan ndico. Tahque ndah ne, coyahve ihyan nduhcạ che riyahve chide. Sạhn decạhya ne, coyahve sạhn nduhcạ che riyahve dihne.
2 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan nduhcạ che riyahve cheque. Tạhn decạhya ne, coyahve tạhn nduhcạ che riyahve quehve, cuenevahnecon tạhn.
3 Ihyan ndiyạco ne, va che conan ye ihyan ndạhta vạh che metah duhva yahn ye.
4 Ihyan ndạhta vạh che vate dạya ye mạn, dạya ino ye mạn ne, a ihyan chahn yahn ye va che ndihche ye cạva ye, te a chuhrihn ye tạve ye ihyan. Tihcạ renan ino Dendiohs che din ihyan.
5 Ihyan ndạhta vạh che metah duhva yahn ye ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ye, ne hua renguan ye revạh ye nde ro nde rạhn.
6 Ate ihyan ndạhta vạh che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn Dendiohs.
7 Cuicuehn ihyan nducuahn dehtenduh che tuhchan cạva che hua ndạca yune che cạhma nunde ihyan yahn ye.
8 Ndete che vate ihyan che hua rinan ye ihyan yahn ye che chenun vạco ye mạn, ihyan chenạhn mạn ne, redetohnan ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nde tahque duhtuno ihyan rendacondạ ye che co ihyan che hua ritahno ye.
9 Ndạhta vạh che ạma no inchạhn ye nenan cuma ye mạn, ndạhta vạh che a rí ye ino raco nduyo, o tahque a ndico ye mạn, atenan ihyan chahn co co cuande ye vạn ndạhta vạh che redin ye ntiyon yahn yạco.
10 Avạne ne, nahn che runecạde ndahte ye mạn, ntạve ye dạya ye mạn, nenevahnecun ye ihyan vạco ye mạn, ndinan ye ihyan yahn Dendiohs numacuahn vedenecun mạn, nedin yahino ye ihyan che rechuhrihn ye mạn, nedin ye nducuahn che ndah mạn.
11 Ate hua co cuande ndạhta vạh che decạhya te, te denạn ndạ ro che nahn cahnevạco tun te, ne cạhcomạn te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che quenan te,
12 denda te ndudo yahn te, condihco te nunde.
13 Avạne ne, ndete che cuahtechica te nduh vah nduh vah co te nduhcạ ihyan che metah ntiyon yahn ye, ne cuanạn nte te cuendo mạn, condạ vạn te nduh cuạn nạn che hua ra cuande yahn te mạn, cạhma te dehtenduh che hua ndạhcạ mạn.
14 Chemin che nahn che cahnevạco tun tạhn ndạhta vạh che decạhya te, ndạca dạya te mạn, din te cudạdo vạco te mạn, cạva che hua ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan.
15 Tihcạ ráhn ndoque, te ạma o ndạhta vạh ne, a chihcomạn te che ritahno te Dihvo vo Jesucristo, ne redinahn te che rihquentiyon chundah.
16 Dihno vo mạn, cahvo vo mạn, che chenan ndạ ndạhta vạh ndevạco ye ne, va che conan ye ihyan cạva che hua ndạca yune che ihyan ndiyạco

conan ye ihyan. Nduco tihcą ne, tuno yahn ihyan ndiyąco che conan ye ndąhta vąh che metah duhva yahn ye.

17 Intiyahn yąco che ndąhcą rihquentiyon ye, menąn vihca ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mąn, ricuahn ye mąn ne, va che ndahva conan ihyan ndiyąco ihyan.

18 Tihcą va che co, te ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cąva che tiviyąto, te ri yahn te, nahn cheh te.” Namin ndirun tąma cuąn: “Ihyan redin ntiyon ne, va che nevihve yahn ye.”

19 Hua tumacah yahn ihyan che cąca nunde ye yahn intiyahn yąco cuahn che metah o ino ihyan che cąhma ye che cuąco.

20 Ate ndete che va ąma ihyan chahn che quendihco ye nunde, tuhme coyahve ihyan nąn nducoyąca dihno vo cąva che dihya nun ino combiero yahn ye co, ne cąhco ye cudądo.

21 Nąn Dendiohs mąn, nąn Dihvo vo Jesucristo mąn, nąn ángel yahn ye mąn, rihquentiyón di che dinehn nducuahn dehtenduh che tuhchan quendihconahn, hua cuacondih nunde yahn nde ąma ihyan.

22 Hua aderene nehn ntiyon yahn yąco adecoduhno ihyan cuahn che metah ndihche ndah ihyan, te denąn ndere din ye, ne nde di condihque nunde che cuande yahn ye. Cuihque cudądo cąva che dave yavenan nąn Dendiohs.

23 Hua demąn cuahn nune iche coh. Cuih tah vino cąva vącochendereh yehn yahn che cuahn dąma ri cah.

24 Vąn ihyan che rahque che co cuahtenan ye ntiyon yahn yąco ne, nąhn ye ne, nde metah cuhnde cąde yahn ye, ne a ndero ndi che chendihco ye nunde. Nąhn tun ye ne, hua duh devano che chendihco ye nunde, ate va ro che cuhnde ro nunde yahn ye.

25 A namin no tun, ndete che ndah redin ihyan chahn ne, a ndero ndi. Me ndete che chihngą redin ye ne, andahre hua devano ihyan ne, ate va ro che cadino ye.

6

1 Queri ąma dihno vo che va dihve ye ne, nahn che ąma nevahnecun ye ihyan cąva che hua chihngą cąhma ihyan yahn Dendiohs mąn, yahn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mąn.

2 Me ndete che dihve dihno vo chahn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nde tahque nevahnecun ye ihyan mąn, tahque ndah din ye ntiyon yahn ye mąn, te ntiyon che redin ye ne, cochihve yahn dihno ye che yahino ye. Vederihquentiyon cuh cacuehn mąn, coyahve ihyan che dinahn ye mąn.

Nahn che cuahte vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo

3 Ndete che vate ihyan che hua ricuahn ye tihcą mąn, che hua ricuahn ye ndudo cuąco mąn, che hua renan ino ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahno vo mąn ne,

4 ihyan chahn ne, cun ye mąn, yąde ye mąn, nde tah hua renahn ye. Ąma ruhn chende ye nduco ihyan yahn dehtenduh che nde hua redin yahn che cuhma chende ye. A chemin no che vedeyeno yahn ye. Nduco tihcą ąma rendedecuan ye cąnda mąn, vedeve mąn, redin ye che retąhn nan ihyan vih mąn, recąh ye nunde vih mąn,

5 rahtenun ino ye vedetąn nduco vih mąn. Ihyan che ametah va cuąco vederendedecadino yahn ye mąn, che hua devano ye ndudo cuąco mąn, che rąhco ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo cąva che ndąca vo

vedecuihca mạn, atenạn ihyan chahn che dạma ri ye nduco vih. Nahn che din vi vo yahn ihyan chemin chan.

6 Cuạco te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che tahque richihve yuhn vo ndete che vato vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo.

7 Nduhcạ che hua dehva nda vo che ndạ vo muhn iyehnse cuh ne, tihcạ hua dehva ndiquenda vo che ndạco vo muhn.

8 Nduco che ndạca che chuh vo mạn, tino che cuahtenun vo mạn, a nduco chemin cuahtenan vo vedeyeno.

9 Ate ihyan che nahn cuahtenan cuma ye vedecuihca ne, rendạca yune che retumarande chundah ihyan mạn, riya ye muhn min nạn che cạhnda yahn ye mạn. Vạn vedetundo yahn ye rih ye vederạhn ihyan, renuhn ye ạma ndeh nạn dehtenduh che redin che rechuhrihn ye mạn, rinda ye mạn.

10 Tihcạ, te vedeyahino cạva tume ne, chemin che redin che rihquino ihyan redin ye nducuahn dehtenduh che chihngạ. A chemin tun redin nduco nạhn dihno vo che rihcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renuhn mạn ye vedeyah cạva chedave yahn ye.

Nduhcạ che va che quendi vo Dihvo vo Jesucristo

11 Me di che redin ntiyon yahn Dendiohs ne, codin vih yahn nducuahn dehtenduh che chemin chan, codin nducuahn che ndah. Cuiquendi cuenevahnecon Dendiohs mạn, cuitehne Dihvo vo Jesucristo mạn, codin yahine ihyan mạn, conan come vedechahtino mạn, vedenecun mạn.

12 Nduhcạ che ruhn sandạdo numa ino se che hua nahn denda se ne, tihcạ cuitehne Dihvo vo Jesucristo numa ine, te chemin che cochihve yehn cạva che hua denda che conen vahchetero numacuahn ro. A cạva chemin che tendạhnun Dendiohs di, ne cahndode nduhcạ che ritehne Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ạma yạhn ihyan.

13 Mạn ne, nạn Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, che va tạh ye nducuahn dehtenduh mạn, nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che cạh ye ndudo cuạco yahn ye numa ino ye nạn Poncio Pilạto mạn, rihquentiyón di

14 che dinehn nduco cudạdo ntiyon che va tah. Condicate detohnen nde tah. Cuiquendi nde ndạ Dihvo vo Jesucristo,

15 te ndạ ro che ndihco cạde Dendiohs ne, dechuh ye ihyan. ¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ametah nde tạma nduhcạ ye! ¡Ạma nahn che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ye! A ihyan min rihquentiyon ye nducoyạca ihyan ndinạn mạn, nducoyạca rey mạn.

16 Ạma no ihyan min che hua ndạ ro che cuihno ye. Ạma yudo nạn va ye, nde ạma ihyan hua co cạhn ndạ ye. Nde ạma ihyan hua ntihchero ye ihyan, nde hua co ndihchero ye ihyan. Ạma yudo vederihquentiyon yahn ye; hua ndạ ro che cuihno. Va che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ye. Tihcạ co.

17 Cạh cuende dihno vo che cuihca ye che hua din cun ye mạn, che hua din yạde ye mạn, che hua cochahtino ye vedecuihca yahn ye mạn, te chemin ne, hua rengu numacuahn ro. Tahque ndah ne, cochahtino ye Dendiohs, ihyan min che quenduche ye mạn, che rete ndahva ye nducuahn dehtenduh che rendotenan vo mạn.

18 Cạh cuende ihyan che din ye che ndah mạn, din ye vedevạhino mạn,

19 te chemin che cochihve yahn ye nạn Dendiohs anduhnecạ ạma vedecuihca che cuhnde ndah yahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

20 Timoteo, condihche. Codin cudạdo ntiyon che ndihco Dendiohs tah. Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che hua renevahnecun ye

Dendiohs mạn, vederihquentiyon che hua cochihve, che redin vạhche nạn Ndudo yahn Dendiohs mạn.

21 Vate ihyan che riquendi ye dehtenduh chemin chan, ne a ndihcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Chu che dirún yehn. Dendiohs din yahino ye di. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DECHUH YE YAHN TĪMOTEO

1 Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u Pa̱blo che co apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne chihco ye ntiyon táh che cuahndudó ndudo yahn ye che ca̱h
ye nde ro mena̱n. Ndudo min che vedevihche yahn chedave yahn ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Timoteo, da̱yá che yahinó, dirún ca̱ca cuh, dechúh yehn. Dendiohs Chida
ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye di, din ye che nda̱hca̱ conen.

Rente Pa̱blo yahn Dihvo vo Jesucristo

3 Dendiohs che rendevá ya̱vena̱n ye numa inó nduhca̱ che din ihyan
ndico yáhn, nde ro nde ra̱hn reváh, recáh nundihve cuahn ihyan cave.
4 Reneca̱hcó che a̱ma chi ran ro che chihcoma̱n vih vo, ne chemin che
nahn chí ndihcheró di ca̱va che co yeno chedave yáhn.
5 Quenun inó che ritehne Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yehn
nduhca̱ che chitahno checohn Loida nduco cheque Eunice.
6 Ma̱n ne, rihquentiyón di che quendi numa ine vederihquentiyon che te
Dendiohs di ro che nahn táh di, cováh cave.
7 Vaco Ndah yahn Dendiohs che te ye uvo ne, redin che cuahtenan cuma
vo vederihquentiyon ma̱n, vedeyahino ma̱n, runeca̱de cuahtechica vo
ma̱n, hua va̱h vo ma̱n.
8 Chemin che condi cocuihnan che rahndode ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo. Namin hua cocuihnan che rindoque u che quenún va̱coya̱hn
ca̱va ndudo yahn ye. Tahque ndah ca̱h ine chuhrihn ca̱va ndudo ndah
yahn ye, codin chahtine Dendiohs che rinan ye uvo.
9 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne tenda̱hnun ye uvo ca̱va che din
dave ye chedave yuhn vo. Tihca̱ din ye, ndiyu yahn che ndah ihyan uvo, ate
din ye yahn che tihca̱ nahn ma̱n ye. Nde cuahn che metah dendah ye
iyehnse, a nde ro min yahino ye uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
10 Chihco ro ye vedeyahino min cuahn che nda̱ Dihvo vo Jesucristo,
decuihno ye vederihquentiyon yahn vederih, ndedevahn ye ihyan che
ritahno ye ndudo ndah yahn ye.
11 Chaconahn Dendiohs u che co apóstol ca̱va che cahndudó ma̱n,
cacuáhn ma̱n, ndudo cuh va̱n ihyan nación chena̱hn.
12 Chemin che rechuhríhn. Ate hua ricuihnán, te ritahnó Dihvo vo
Jesucristo, ne a devano cua̱có te va vederihquentiyon yahn ye che din ye
cuda̱do chedave yáhn che a ndihcó ta̱h ye nde nda̱ ro che a ndihco ca̱de
Dendiohs.
13 Conun ine ndudo ndah che chicuáhn di. Quendi cotehne Dihvo vo
Jesucristo, codin yahine ihyan.
14 Nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun
queri a̱mo vo, nda̱hca̱ cuiquenda vederihquentiyon che ndihco Dendiohs
tah.
15 A devene che a̱ma ya̱hn ihyan ya̱hn yahn Asia, chihcoma̱n ye u. Va̱n
ihyan chahn ne, nduco Figelo ma̱n, Hermógenes ma̱n.
16 Dihvo vo Dendiohs din yahino ye Onesíforo nduco ihyan ndeva̱co ye, te
hua chicuihna̱n ye ca̱vá, ne tahque ndah ne, a̱ma ndeh yune chinan ye u
cuahn che quenún va̱coya̱hn.

17 Cuahn che quenán yạn Roma ne, chahn ye chinuhn ye u nde nạn che
ntạca ye u.
18 Namin a devene che ạma chinan ye uvo min yạn Efeso. Dihvo vo
Dendiohs din yahino ye ihyan ndạ ro che chihco cạde ye.

2

Nduhcạ che va che din ihyan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Di dạyá, cochahtine vedeyahino yahn Dendiohs che rete ye uvo che
ritahno Dihvo vo Jesucristo.
2 Ndudo che chicuáhn di nạn ạma yạhn ihyan, cuihquentiyen ihyan che
redinahn ye che co cacuahn ye ihyan chenạhn.
3 Nduhcạ ạma sandạdo ndah che hua dehve rạhco se che rechuhrihn se
ne, tihcạ quendi nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
4 Nde ạma sandạdo hua redin se tạma nạn ntiyon, te nahn che conan yạn
se deh che cạhcantiyon sạhn ndinạn yahn se.
5 Namin sạhn reduche. Hua co din se ganar ndete che hua dinahn se.
6 Namin tun ihyan redin ntiyon yahn viyạta. Redin yahn che nevạhn ye
ndute ndạta yahn ye, te a din ye ntiyon.
7 Cuihque cudạdo che rạhn ndoque, ne Dihvo vo Dendiohs te ye
vededevano yehn, conahn nducuahn.
8 Cuenecahque Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ntuche ye vạn tenạhn,
ihyan min che ndạta yahn rey David. A yahn ihyan min ndudo ndah ché
rahndudó.
9 A cạva che racotúhn ndudo min che rechuhríhn, quenún vạcoyạhn, nde
nchiche cadena u nduhcạ che rechiche ạma sạhn rihno ihyan. Ate ndudo
yahn Dendiohs ne, hua co cạhca tạn ihyan, te riquendi retuhn.
10 Chemin che andahre redin tạn ihyan nducó, ate richá rechuhríhn
nducuahn cạva che, ihyan che a ndetendạhnun Dendiohs ne, cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn ro cuahtenan ye vahchetero nạn che
ạma yudo.
11 Va ạma ndudo che tuhcạ ndirun che cochahtino vo:
Andahre cạhno ihyan uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ate hua
dehve din yahn, te cuahtenan vo vahchetero nduco ye.
12 Andahre chuhrihn vo, ate hua dehve din yahn, te cạhcantiyon vo nduco
ye.
Ndete che cocuihnạn vo cạva ye ne, namin cocuihnạn ye cạvo vo.
13 Andahre cạhcomạn vo ihyan, ate mạn ye hua cạhcomạn ye uvo, te
redinahn ye ndudo yahn ye.
14 Cahme nduco ihyan ndiyạco cạva che ntạ tin ye ndudo cuh.
Cuihquentiyen ihyan nạn Dihvo vo Dendiohs che nguan ye cuahtecuhma
chende ye nduco vih. Chemin ne, hua deh cuahno cochihve, te tahque ndah
ne, redin che reto ino ihyan che rihnevan ye.
15 Nduhcạ ạma sạhn che ndah redin se ntiyon, che metah deh cuande che
cocuihnạn se ne, tihcạ numa cuạco mạn, numa ine mạn, cacuehn ndudo
cuạco cạva che nevahnecun Dendiohs ntiyon che redin.
16 Hua tumacah yahn ndudo ndeh che hua cochihve, te ihyan che ndere
rente ye ndudo chemin chan ne, nde tahque redecuihta ye nunde yahn ye.
17 Nduhcạ ạma cah che nun rendih, tihchan ndudo yahn ihyan chahn, te
nun retuhn. Tihcạ redin Himeneo mạn, Fileto mạn,

18 te a chihcomạn se ndudo cuạco. Rahndudo se te a chuh yahn che
rentuche ihyan vạn tenạhn, redin se che reto ino ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
19 Ate hua dehve rạhco vo, te ndudo che ndihco cạde Dendiohs ne, hua
ndạ ro che cuihno. Mạn ye redinahn ye ndudo min nduhcạ che a ndirun:
“Dihvo vo Dendiohs ne, a rendihche ye ihyan yahn ye, ne ihyan che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che cạhcomạn ye nducuahn nunde.”
20 Ạma vah chahte ne, vạn dehtenduh che retoh ihyan ne, va dehtenduh
che ndahchan che ndinah nduco diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn. Namin
va dehtenduh che ndere cuahn che ndindah nduco yạhn mạn, yạhn mạn.
Dehtenduh che ndahchan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndah, ne dehtenduh
che chihngạ chan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndere.
21 Nduhcạ dehtenduh che ndahchan me che retoh ye nạn ntiyon ndah ne,
tihcạ uvo ndete che cạhcomạn vo nducuahn nunde, te Dihvo vo Jesucristo
ne, cạhco vih ye uvo cạva che cochivo vo nạn ntiyon yahn ye.
22 Chemin che cuihcoman nducuahn nunde che rendedecadino sạhn
yuno, ne quendi conen runecạde nạn Dendiohs mạn, cuitehne Dihvo vo
Jesucristo mạn, codin yahine ihyan mạn, ndạhcạ conen vạn ihyan mạn,
nduhcạ ihyan che rah ye Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye,
renevahnecun ye ihyan.
23 Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che nine ye, te a
devene che chemin che redin che redin tạn ye nduco vih.
24 Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua ndạhcạ che
cuhma chende ye nduco ihyan. Tahque ndah ne, ndạhcạ cuahtenan ye
nduco nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs
mạn, din chahtino ye yahn ihyan mạn,
25 nduco ndah yạhve ye ihyan che hua nahn nevahnecun ye mạn. ¿A
huane cạh yune Dendiohs che nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne
cotahno ye ndudo cuạco?,
26 cạva che nạne ndutinạn ye, ne ndevahn ye tạh chundah che ndico
chiche se ihyan, redinahn ye che nahn se.

3

Nduhcạ che cuahtechica ihyan caviyạn deman

1 Codevene te caviyạn deman, cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse ne,
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, yah cuahno ye,
2 te ihyan che hua ritahno ye ne, ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye.
Yahino mạn ye ihyan mạn, yahino ye tume mạn, yạde ye mạn, cun ye mạn,
hua nevahnecun ye indihte yahn ye mạn, hua ntumanecun ye mạn,
ducherino ye Dendiohs mạn, chihngạ chan chedave yahn ye mạn,
3 hua cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedevạhino mạn, cuahnde
chende ye mạn, hua cocha ye cạhcomạn ye nunde yahn ye mạn, cuahtenan
cuma ye vedetạn mạn, hua din ye nde ạma nạn che ndah mạn,
4 o nạn o chende ye mạn, doh ino ye mạn, ndedecadino ye che metah nde
tạma ihyan nduh chan ye mạn. Ndotenan che necạhco ye Dendiohs ne,
tahque ndah ye quendi ye vedeyeno yahn mạn ye.
5 Din cạ ye che nevahnecun ye Dendiohs, ate nduco che chihngạ redin ye
ne, co ro che nde hua cuạco. Cuihque cudạdo nduco ihyan chahn.
6 Vạn ihyan chahn ne, nduco sạhn che rendạ se vạco ihyan numacuahn
vederihncheh, rinun se ihyan ndạhta che cuno ino ye mạn, che ri luco ino
ye yahn nducuahn nunde yahn ye mạn, che ạma ndeh nạn dehtenduh
nahn ye mạn, ne quenda se ihyan lạdo yahn se.

7 Ndạhta chahn ne, cuahn dạma nahn cuahn ye, ate hua ndạ ro che
conahn ye ndudo cuạco.
8 Nduhcạ che chahcotạhn sạhn cuah Janes mạn, Jambres mạn, yahn
Moisés ne, tihchan sạhn chahn, te cuahcotạhn se yahn ndudo cuạco. Avạne
ne, hua va cuạco vederendededecadino yahn se, redin cạ se che ritahno se
Dendiohs.
9 Ate nduhcạ che hua chicha vedecuah yahn sạhn che o chahn che
chahcotạhn se yahn Moisés ne, tihcạ hua ngu vededevano yahn sạhn
chahn, te cadino ihyan che hua cochihve, ne cạhcomạn ye.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

10 Me di ne, a devene ndah ndudo che ricuáhn mạn, nduhcạ che quechicá
mạn, ntiyon che nahn che conahn mạn, nduhcạ che ritahnó mạn, nduhcạ
che ndichahtinó mạn, nduhcạ che redin yahinó mạn, nduhcạ che din
chahtinó
11 che din tạn ihyan nducó mạn, chuhríhn mạn, min yạn Antioquía mạn,
Iconio mạn, Listra mạn. Namin a devene nduhcạ che ndedevahn Dihvo vo
Dendiohs u yahn nducuahn che chahno chí.
12 A devano cuạco vo che nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, che nahn quendi ye vederihquentiyon yahn ye numa cuạco ne,
din tạn ihyan nduco ye.
13 Sạhn nunde mạn, sạhn rihncheh mạn, nde tahque duhtuno ihyan
ndạcondạ se, quendi se cahncheh se ihyan mạn, cuahnecun se cahncheh
ihyan sạhn mạn.
14 Me di ne, cuiquendi numa ine ndudo che chehn mạn, che nevahnecon
mạn. Cuenecahque tạcạ ihyan che chicuahn ye di.
15 Namin cuenecahque te nde ro che lihn di chehn Ndudo yahn Dendiohs,
ndudo min che redin che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn vo.
16-17 Ndudo min ne, a mạn Dendiohs chihco ye, ne cochihve cạva che
cacuahn vo ihyan yahn ye mạn, yạhvo vo ihyan mạn. Nduco tihcạ ne,
ndạhcạ cuahtenan ye nạn Dendiohs, ne ndạca ye vederihquentiyon, din ye
nducuahn che ndah.

4

1 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan min che chi ye
numacuahn vederihquentiyon yahn ye techecạde ye yahn nducoyạca
ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che ndih ye mạn, rihquentiyón
di
2 che cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dạma. Andahre hua nahn
cahnevan ihyan o nahn cahnevan ye, ate di ne, cuiquendi cuahndode
numa ine. Numacuahn vedechahtíno yehn cuicuehn ihyan, codin che
conahn ye Ndudo yahn Dendiohs. Coyahve ihyan che cotahno ye mạn, hua
ndere dín ye mạn.
3 Tihcạ codin, te cochi ro cuahn che metah quendạh ino ihyan, cahnevan
ye ndudo ndah. Tahque ndah ye ne, nuhn ye ạma yạhn sạhn che cacuahn
se ihyan ndudo che rí yeno mạn.
4 Cuạcondạh vedạme ye ndudo cuạco, ne cotahno ye dehtenduh cuento.
5 Me di ne, cuiquendi numa ine, codin chahtine che rechuhrihn.
Cuahndode ndudo yahn Dendiohs, codinehn ntiyon che quenen.
6 Tihcạ riyạhvé di, te u ne, a nun va che cạhno ihyan u, ndạcá muhn
iyehnse cuh.

7 Nduhcą ą̄ma sandą̄do che cuhn se nde chinahn ntiyon ndah che nda se, nduhcą ą̄ma są̄hn reduche che chano se nde din se ganar, tihcą quendí numa inó chitahnó Dihvo vo Jesucristo,
8 ihyan min che retechecą̄de ye numa cuą̄co. Mą̄n ne, a nihneva ndah ye vedino cuande yahn che dave chedave yáhn, ne te ye u ro che techecą̄de ye. Namin cą̄h ye nducoyą̄ca ihyan che ndichahtino ye che ndaconan chi tun ye.
9 Codin nun ine, chi ndihchero u,
10 te Crescente ne, riquendi se nąn ntiyon yahn Dendiohs, cuahn se yą̄n Galacia, ne Tito ne, cuahn se yą̄n Dalmacia. Me Demas ne, tahque renan ino se cochica se vedeyeno yahn mą̄n se, ne chihcomą̄n se u, cuahn se yą̄n Tesalónica.
11 A demą̄n Lucas quenan ye nducó. Cuahn che chi ne, cuiquenda Juą̄n Mą̄rcos. Náhn są̄hn, te richihve se nąn ntiyon.
12 Tíquico ne, dechúh są̄hn yą̄n Efeso.
13 Cuahn che choh yą̄n Troas ne, cuiquenda cuyą̄no tu che rendiché che chaconáhn ndevą̄co Carpo. Namin cuiquenda libro chahn, menąn vihca cą̄ca che ndirun.
14 Alejandro, są̄hn vihchecu me ne, ą̄ma din tą̄n se nducó. Mą̄n Dihvo vo Jesucristo techecą̄de ye yahn se yahn che tihcą̄ din se.
15 Cuihque cudą̄do są̄hn, te ą̄ma rihca tą̄n se ndudo che rahndudo vo.
16 Cuahn che cháhn menąn, ndedeváhn u nąn ihyan ndinąn ne, nde ą̄ma dihno vo hua chinan ye u, te chihcomą̄n nducoyą̄ca ye u. Dendiohs nchahco ye cą̄va ye che tihcą̄ din ye.
17 Andahre chihcomą̄n ihyan chahn u, ate Dihvo vo Jesucristo chinduco ye u, ne chinan ye u nde chihno dináhn cahndudó ndudo yahn ye, chihnevan ą̄ma yą̄hn ihyan nación chenąhn. Tihcą̄ ndedevahn ye u tą̄h vederih.
18 A devanó che quendi ye ndedevahn ye u nduh cuą̄n nąn che cą̄hnda cą̄vá, nde ndeva ye u, conán vahchetero nąn che rihquentiyon ye. ¡Ndeva vo yavenąn ye cuahn dą̄ma! Tihcą̄ co.
19 Cuenecah Dendiohs Priscila nduco Aquila mą̄n, ihyan ndevą̄co Onesíforo mą̄n, che cuande yáhn.
20 Erasto ne, quenan se yą̄n Corinto, ne Trófimo ne, chi cah se, ne chaconáhn są̄hn yą̄n Mileto.
21 Codin nun ine cochi numanahn che metah cuanąn ro iche. Eubulo mą̄n, Pudente mą̄n, Lino mą̄n, Claudia mą̄n, nducoyą̄ca dihno vo chenąhn mą̄n, dechuh ye Dendiohs yehn.
22 Dihvo vo Jesucristo conduco ye di, din yahino ye nducoyą̄ca nchuhn. Tihcą̄ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN TITO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn Dendiohs u na̱n ntiyon yahn ye che cacuáhn ihyan che tenda̱hnun ye, ca̱va che cotahno ndah ye Dihvo vo ma̱n, conahn ye ndudo cua̱co che redin che runeca̱de rahtechico vo ma̱n,
2 cochahtino ye che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro ma̱n. Dendiohs ne, hua rihncheh ye, ne nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, ca̱h ye ndudo yahn ye che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
3 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne ma̱n che nda̱ ro yahn ne, chihco ye ntiyon táh che cuahndudó ndudo yahn ye.
4 Tito, di ne, anduhneca̱ daya mán, te chitehne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che chicuáhn di. Dirún ca̱ca cuh, dechúh yehn, ne quenan inó che Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo ma̱n, din yahino ye di, din ye che nda̱hca̱ conen.

Ntiyon che din Tito ya̱hn yahn Creta

5 Chaconáhn di ya̱hn yahn Creta ca̱va che ca̱hcoyan dehtenduh che renda ca, cuaconehn intiyahn ya̱co nducuahn ya̱n nduhca̱ che chihquentiyón di.
6 A devene te ihyan che cuahtenan ye ntiyon min ne, nahn che runeca̱de ye ma̱n, che a̱ma no nda̱hta quenan cuma ye ma̱n. Me daya ye ne, nahn che ritahno ma̱n, che runeca̱de ma̱n, che redinahn ma̱n, che metah deh che ca̱hma nunde ihyan yahn ma̱n.
7 Tihca̱, te ihyan che cona̱n ye ndiya̱co ne, nducote ihyan chahn che cuhnde ta̱h ye ntiyon yahn Dendiohs ne, hua co cona̱n nde a̱ma ihyan che ya̱de ye ma̱n, cun ye ma̱n, che doh ino ye ma̱n, che ricoh ye ma̱n, che ca̱nda tin ye ma̱n, che idihya ye ca̱va tume ma̱n.
8 Ihyan che ndah ihyan ye ma̱n, runeca̱de ye ma̱n, dave yavena̱n ye ma̱n, chahtino ye ma̱n, che renevahnecun ye ihyan va̱co ye ma̱n, atena̱n ihyan che tihchan ye co cuahtenan ye.
9 Namin nahn che nda̱hca̱ quendi ye ndudo cua̱co che chahn ye, ca̱va che quena̱n yahn ye cacuahn ye ma̱n, nda̱hco ndiya ye ihyan che rahcota̱hn ye ma̱n.
10 Tihca̱, te a̱ma vate sa̱hn che rahcota̱hn se ma̱n, rente se ndudo nine ma̱n, rihncheh se ihyan ma̱n. Va̱n sa̱hn chahn ne, sa̱hn nación yahn Israel che tahque redenduh se.
11 A sa̱hn chahn va che nda̱hco ndiya nchuhn, te ca̱va che nda̱ca se tume ne, rihncheh se a̱ma ya̱hn dihno vo nduco nducoya̱ca ihyan ndeva̱co ye, ricuahn se ndudo che hua redin yahn che cacuahn se.
12 A̱ma sa̱hn devano va̱n sa̱hn chahn ne, ra̱hn se tuhca̱: “Ihyan che vate ye ya̱hn yahn Creta ne, cuahnde chende ye ma̱n, ite ye ma̱n, cane chete ye ma̱n, da̱hnde ye ma̱n.”
13 Nducuahn chemin ne, cua̱co, ne chemin che hua nahn nda̱ chende coyahve ihyan, ca̱va che numa cua̱co cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
14 ne ca̱hcoma̱n ye dehtenduh cuento che dera dera̱hn ihyan nación yahn Israel ma̱n, ndudo che rihquentiyon sa̱hn che rahcota̱hn se ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n.
15 Ihyan che nda̱hca̱ vederendedecadino yahn ye ne, hua renda̱hchenan ye nde a̱ma na̱n dehtenduh. Ate ihyan nunde che hua ritahno ye Dihvo vo

Jesucristo ne, rendạhchenan ye nducuahn dehtenduh che ndah, te chihngạ ihyan ye mạn, chihngạ vederendedecadino yahn ye mạn.

16 Redin cạ ye che ritahno ye Dendiohs, ate hua cuạco. Chihngạ ihyan ye mạn, chihngạ redin ye mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn, nde hua rendạ yahn ye che din ye dehtenduh che ndah mạn.

2

Ndudo ndah che va che cacuahn vo

1 Me di ne, cuihque cudạdo nạn ndudo yehn cạva che hua detohnen ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.

2 Coyahve ihyan chạhn che runecạde cuahtenan ye mạn, che ndạhcạ ndedecadino ye mạn, che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo numa cuạco mạn, che cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedechahtino mạn.

3 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan che runecạde cuahtenan ye mạn, che hua cuahtechica ye nte ye cuendo mạn, che hua cocoh ye mạn. Va che cạh cuande ye nducuahn che ndah,

4 tihyon yune ye tạhn decạhya, cạva che din yahino te inchạhn te mạn, dạya te mạn,

5 ndạhcạ ndedecadino te mạn, runecạde cuahtenan te mạn, cuahtenun tahn te vạco te, din te cudạdo mạn, cuahtenan te numacuahn vedino vedenecun mạn, dinahn te yahn inchạhn te mạn. Nduco tihcạ ne, hua ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn Ndudo yahn Dendiohs.

6 Namin sạhn decạhya ne, coyahve sạhn che runecạde cuahtechica se.

7 Runecạde cochique man cạva che cua cuande ihyan yahn nducuahn che redin, ne quendi ye yune yehn. Runecạde cuicuehn mạn, numa cuạco mạn.

8 Nahn che nduco ndah cahme cạva che nde ạma ihyan, hua ndạca yune che chihngạ cạhma ye yuhn vo. Nduco tihcạ ne, co cuihnạn adecoduhno ihyan che hua ri rendihche ye uvo, ne hua conạn yahn ye che cạhma nunde ye yuhn vo.

9 Coyahve ihyan che chenan ye vạco dihve ye che nevahnecun ye ihyan mạn, che hua cuahcotạhn ye yahn ye mạn, che hua cạhma tạhn ye nduco ye mạn,

10 che hua duco ye mạn. Nahn che runecạde ye nạn nducuahn, cạva che cua cuande ihyan, ne tumacadino ye che Ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, ndah.

11 Tihcạ nahn che din ye, te Dendiohs ne, chihco ro ye che yahino ye nducoạca ihyan iyehnse, ndedevahn ye ihyan.

12 Tihyon yune ye uvo cạva che ametah cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde mạn, che runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye mạn.

13 Namin te cuande ye uvo che cochahtino vo nde ndạ ro che conahn ndudo yahn ye che te ye uvo, ne ạma co yeno vo. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yudo ndạ Dendiohs yuhn vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.

14 A ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan chih ye, cạva che ndedevahn ye uvo, nchahco ye nunde yuhn vo. Nedin yahn ye uvo, tihyon yune ye uvo cạva che numa ino vo din vo che ndah.

15 Numacuahn vederihquentiyon cuicuehn ndudo che tuhchan, coyahve ihyan cạva che dinahn ye. Hua ndạhcạ che ndạhco ndiya nde ạma ihyan di.

3

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Coyahve ihyan che nevahnecun ye intiyahn mąn, ihyan ndinąn mąn, dinahn ye mąn, din ye dehtenduh che ndah mąn,

2 hua chihngą cąhma ye yahn nde ąma ihyan mąn, hua cąnda tin ye mąn, cuahtenan cuma ye vedeyahino mąn, vedenecun mąn, nduco nducoyąca ihyan.

3 Tihcą nahn che dinahn ye, te hua ndąhcą che quendi ye nduhcą che chahtechico vo ro menąn me. Tąhn min ne, nine vederendedecadino yuhn vo mąn, chahcotąhn vo mąn, vatechica vąne vo yahn Dendiohs mąn, chi luco ino vo chahtechico vo vedeyeno yahn mąn vo mąn, chihngą din vo mąn, chahtenan cumo vo vedeve mąn, ndihche tąn ihyan uvo mąn, ndihche tąn mąn vo ihyan mąn.

4-5 Ate chihco ro Dendiohs che yahino ye ihyan iyehnse, ne ndedevahn ye uvo. Andahre hua din vo nde ąma nąn dehtenduh che ndah, ate nducote mąn ye quenan vąhino ye uvo ne, ndedevahn ye uvo, din ye che ndahcorun Vaco Ndah yahn ye vederendedecadino yuhn vo, ndo vo ihyan ra.

6 Numacuahn vedeyahino din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.

7 Numacuahn vedeyahino nedin yahn ye uvo cąva che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro nduhcą che ndichahtino vo.

8 Ndudo che tuhchan ne, cuąco mąn, ndah mąn, ne cochihve yahn nducoyąca ihyan. Nahn che numa ine cąh cuende ihyan che ritahno ye Dendiohs, cąva che din ye che ndah.

9 Coyahve ihyan che nine ye; hua cuahnecon che cuahtecuhma chende ye nduco vih yahn tącą cochi ndąta yahn ye mąn, yahn ley che dirun Moisés mąn, te che tihcą redin ye ne, nde tah hua cochihve yahn ye.

10 Ihyan che conun ye ihyan ndiyąco che o cuąn co ye ne, coyahve ihyan ąma o yune. Me ndete che hua cąhcovan ye che cahme ne, ametah cuahnecon che conduco ye nchuhn.

11 A devene te ihyan che tihcą redin ye ne, a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

12 Cuahn che dechúh Artemas o Tíquico tąn ne, codin nun ine cahn yąn Nicópolis, ndihchero u, te a chihcó che min conán ro iche.

13 Cuinen nduhva che tuno tah abogądo Zenas mąn, Apolos mąn, cah ndahva nducuahn che cochihve yahn se che cuahtenun yune se cąva che hua cacuahnan yahn se.

14 Namin cąh cuende dihno vo che din ye che ndah, conan ye ihyan che va vederetąhn yahn ye, cąhco ro ye che richihve ye.

15 Nducoyąca dihno vo che chenan ye muhn nducó ne, dechuh ye Dendiohs yehn. Nducoyąca dihno vo mąn, cahvo vo mąn, che chenan ye tąn ne, cuenecah Dendiohs ihyan che cuande yahn nuhn. Dendiohs din yahino ye nducoyąca nchuhn. Tihcą co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN FILE̱MON

1 Filemón, dihno nuhn che yahino nuhn ndih, che namin redin ne ntiyon
yahn Dendioh, u Pa̱blo che quenún va̱coya̱hn yahn che redín ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, dihno vo Timoteo ma̱n ne, dirun nuhn ca̱ca cuh,
dechuh nuhn yahn nchuhn, ndih ma̱n,
2 cahve nuhn Apia che yahino nuhn ihyan ma̱n, Arquipo che rinduco se
nuhn na̱n ntiyon yahn Dihvo vo ma̱n, nducoya̱ca dihno vo ma̱n, cahvo vo
ma̱n, che rendo da̱ma ye ndeva̱co ne.
3 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 Cuahn da̱ma reváh ca̱va ne, renecáh nundihve cuahn Dendiohs yuhn
vo,
5 te checadinó che numacuahn vedeyahino ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, redin yahino ne nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n.
6 Namin reváh ca̱va ihyan che quendi ye yune yahn ne, chitahno ye, ca̱va
che conahn nda̱h ye nduhca̱ che redin yahino Dendiohs uvo yahn che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
7 Dihnó, a̱ma yenó ma̱n, renda̱cá vedechahtino ma̱n, yahn che a̱ma
quenan cuma ne vedeyahino. A ca̱va ndih che reneca̱h ya̱n ihyan yahn
Dendiohs chedave yahn ye.
8 Chemin che, andahre apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo u ma̱n, andahre
quenan cumá vederihquentiyon che ca̱hcantiyón ndih ma̱n ne,
9 ate tahque ndah che numacuahn vedeyahino ricá favor ndih.
Condihche ne. U Pa̱blo ne, a indihte u. Ava̱ne ne, quenún va̱coya̱hn yahn
che ritahnó Dihvo vo Jesucristo.
10 Onésimo ne, a nduhca̱ da̱yá rihnó sa̱hn yahn che a̱ma richihve se yáhn
muhn va̱coya̱hn. Ma̱n ne, ricá favor ndih che nchahco ne yahn se.
11 A ra̱hn me ne, hua nda̱hca̱ din se chihcoma̱n se ntiyon yahn ne, ate
ma̱n ne, a̱ma richihve se yáhn, ne namin cochihve se na̱n ne.
12 Andahre a̱ma yahinó sa̱hn, ate ndedechúh sa̱hn ndeva̱co ne. Cuendeva
ne sa̱hn, codin ne cuande anduhneca̱ ndete che u ndeva ne.
13 Numanahn che quenún va̱coya̱hn ca̱va ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, náhn che conan se nducó muhn ca̱va che cochihve se yáhn
menun ne.
14 Ate nducote metah ca̱hmá nduco ne ne, hua chaconáhn sa̱hn muhn.
Tahque nda̱hca̱ che ma̱n ne ca̱hma ne che conan se, te náhn che nducuahn
favor che din ne nducó ne, a na̱n vedeyeno yahn ma̱n ne.
15 Ra̱hcó te co chica se ndeva̱co ne ca̱va che cuahn che ndaconan se ne,
conan se cuahn da̱ma,
16 ne nevahnecun ne sa̱hn nduhca̱ a̱ma dihno ne che yahino ne, ndiyu
dema̱n nduhca̱ a̱ma sa̱hn deca̱hya yahn ne. U ne, a̱ma yahinó sa̱hn, ate
ra̱hcó te ndih ne, nde tahque yahino ne sa̱hn yahn che ndah ihyan se ma̱n,
yahn che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ma̱n.
17 Chemin che ndete che rihno ne u nduhca̱ combiero yahn ne ne,
cuenevahnecun ne sa̱hn, codin ne cuande anduhneca̱ ndete che u
nevahnecun ne.

18 Ndete che va deh che nedinda se yahn ne o quendihco se ne, conahn cạca ne cuande yáhn.
19 U Pạblo dirún cạca cuh. U nedihvé yahn ne, andahre mạn ne quendihco ne yáhn yahn che tihyon yuné ndih che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne.
20 Tihcạ dihnó. Cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ritahno vo ihyan ne, redin yahn che dinahn ne che ricá ndih, necạh yạn ne chedave yáhn.
21 Dirún yahn ne, te quenan inó ndih che dinahn ne ndiyu demạn favor che ricá, te nde tahque chuhnan ca din ne favor nducó.
22 Namin ricá ndih che cạhcoyạn ne nạn che conán, te quenan inó che cuahnecun Dendiohs che chí quendihcheró nchuhn nduhcạ che rica ne ihyan.
23 Dihno vo Epafras che nduco se u quenun se vạcoyahn yahn che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn ne.
24 Me Mạrcos mạn, Aristarco mạn, Demas mạn, Lucas mạn, ihyan chuhn che rinan ye u nạn ntiyon yahn Dihvo vo ne, namin dechuh ye Dendiohs yahn ne.
25 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE NDONDA̱ TA̱H IHYAN CHE RENTE YE DEVA̱CO̱ HEBREO

Dechuh Dendiohs Da̱ya ye, ca̱h ye, checadino ihyan iyehnse ndudo yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, a̱ma ndeh yune ma̱n, a̱ma nuhn ino Dendiohs ma̱n,
ca̱h cuande ye ndudo yahn ye ihyan profeta ca̱va che cuahndudo ye,
cahnevan ihyan ndico yuhn vo.
2 Ma̱n adive ne, dechuh ye Da̱ya ye, nda̱hco ye nducuahn dehtenduh ta̱h
ye. A nduco ihyan min dendah ye iyehnse. Dechuh ye ihyan, te nduco
ihyan min te ye ndudo yahn ye, checadino vo.
3 Nduhca̱ ya̱hn che rendihco dave yahn ne, tihca̱ rihco ro ihyan min
vederihquentiyon yahn Chida ye. Ihyan min nduco Chida ye ne, da̱ma no
ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye, redin ye cuda̱do
iyehnse. A ihyan min che nedihve ye yahn nunde yuhn vo, nda̱co vo
vederenchahco. Tuhme chihnde ye vahchetero la̱do ta̱h cua̱co Dendiohs.

Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel

4 Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel, te tahque
yudo vederihquentiyon nda̱hco Dendiohs ta̱h ye.
5 Tihca̱, te Dendiohs ne, nde menahn hua ra̱hn ye ri ye nde a̱ma ángel:
Di che Da̱yá.
Ma̱n ro cuh chihco ró che Da̱yá di.
Nde hua ra̱hn ye yahn nde a̱ma ángel:
Da̱yá ihyan.
U che Chida ye.
6 Ate cuahn che dechuh ye Da̱ya ye che mena̱n iyehnse ne, ra̱hn ye:
Nchuhn, nducoya̱ca ángel yáhn, cuendeva ne yavena̱n ye.
7 Me yahn ángel ne, tuhca̱ ra̱hn ye:
Dín che co nchuhn nduhca̱ vaco ma̱n, ruchiya̱hn ma̱n.
8 Ate yahn Da̱ya ye ne, ra̱hn ye:
Di Dendiohs, vederihquentiyon yehn ne, hua nda̱ ro che cuihno.
Numa cua̱co rihquentiyen.
9 Renan ine nducuahn che ndah, ne raconda̱h vedame nducuahn che
chihnga̱.
Chemin che u Dendiohs yehn, redín che tahque ri yene che co nducoya̱ca
combiero yehn.
10 Namin ra̱hn ye:
Di Dihve ihyan iyehnse, nde ro mena̱n me ne, dendah iyehnse ma̱n, na̱n ro
ma̱n.
11 Chemin ne, va che cuihno, ate di ne, conen cuahn da̱ma.
Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, va che co ndico nduhca̱ che ri ndico
tino.
12 Din anduhca̱ che nehn nduco dehtenduh chemin chan, cahnevi
anduhneca̱ ndete che a̱ma tino, ne ndacorun.
Ate man di, hua nda̱ ro che ndacoron, nde hua nda̱ ro che coh.
13 Nde menahn hua ra̱hn Dendiohs ri ye nde a̱ma ángel:
Cuihnde la̱do ta̱h cua̱có numanahn che nda̱hco ndiyá ihyan che hua ri
rendihche ye di, ca̱va che nevahnecun ye di.

14 Nducoyaca ángel ne, vaco che redin ye ntiyon yahn Dendiohs. Redechuh ye ihyan cava che conan ye ihyan iyehnse che quenan cuma che ndevahn ye.

2

Hua ndahca che cahcoman vo Ndudo yahn Dendiohs

1 Nducote tahque yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che co ángel ne, chemin che quenan cuma che cuahtenun ino vo ndudo che a chihnevan vo cava che hua cahcoman vo.
2 Tihca, te nducote a chinahn ndudo yahn Dendiohs che dechuh ye nduco ángel a rahn me, ne ihyan che chahcotahn ye yahn ndudo min, chendihco ye nunde, a chi ye castigo che redin yahn che co ye ne,
3 namin uvo ne, hua co ndevahn vo ndete che hua tumacah vo yahn ndudo ndah yahn vederenchahco che rete Dendiohs uvo. Ndudo min ne, a Dihvo vo Jesucristo menan vih cahndudo ye, ne nuhn che chihnevan nuhn ndudo min ne, tumacadino nuhn che cuaco.
4 Avane ne, ama ndeh nan vederihno din Dendiohs, chihco ro ye che cuaco, nde din ye che chenan cuma vo vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye tunoca che nahn man ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndaq ye muhn iyehnse cuh, ndaqcondaq ye ihyan

5 Vederihquentiyon cuh che rendahconun yán che va che cuhnde ne, hua chihco Dendiohs tah ángel.
6 Hua, te ama cuan nan Ndudo yahn ye dirun ama ihyan tuhca:
Dendiohs, nde hua rigonun chihve ihyan iyehnse cava che necahco ne ihyan.
Nde hua rigonun chihve ye cava che din ne cudado ihyan.
7 Numanahn min ne, tahque doh vederihquentiyon cah ne ihyan che co ángel.
Van nducuahn dehtenduh che dendah ne ne, tahque cah ne vededevano ihyan.
Cah ne vederihquentiyon ihyan cava che cahcantiyon ye nducuahn dehtenduh che dendah ne.
8 Ndahco ne nducuahn dehtenduh tah ye.
Nducote ndahco Dendiohs nducuahn dehtenduh tah ihyan ne, nducuahn va che cahcantiyon ye. Man ro cuh ne, ametah nevahnecun nducuahn dehtenduh ihyan.
9 Ate Dihvo vo Jesucristo che cuaco ne, nducote chih ye ne, renevahnecun nducuahn dehtenduh ihyan, rendeva yavenan ye. Numacuahn vedeyahino cahnecun Dendiohs che chih ye cava nducoyaca ihyan iyehnse.
10 Nducuahn dehtenduh ne, yahn Dendiohs. Man ye dendah ye, ne nahn ndeva ye nducoyaca daya ye vahchetero. Chemin che quenan cuma che cah yune ye che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, dinahn ye nducuahn, ndedevahn ye ihyan yahn ye.
11 Ihyan che rendevahn ye man, ihyan min che rendedevahn ye ihyan man ne, daya Dendiohs nducoyaca ye. Chemin che Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Daya Dendiohs ne, hua ri cuihnan ye che redin dihno ye ihyan,
12 nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
Nté yahn ne nduco dihnó.
Catá himno, ndevá yavenan ne van nducoyaca ihyan yahn ne.
13 Namin ndirun:

U ne, richahtinó Dendiohs.
Namin ndirun:
Muhn quenún nduco daẏá che te Dendiohs u.
14 Nducoyaca ihyan che dihno ye vih ne, daama ndata yahn ye. Chemin
che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhca ihyan iyehnse cava che chi chih
ye, ndahco ndiya ye chundah, sahn min che redin se che rinda ihyan,
15 ne ndedevahn ye nducoyaca ihyan che hua va man chedave yahn ye
cuahn dama, vah ye vederih.
16 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye cava che ndedevahn ye
ihyan che ndata yahn Abraham, ndiyu cava che ndedevahn ye ángel.
17 Chemin che quenan cuma che ndo ye dama nduhca ihyan iyehnse,
tumacadino man ye nducuahn vederihn cava che tahque conan cuma ye
vedevahino nduco vo, ne cochahtino vo ihyan. Redin ye cudado uvo, rahn
nan ye uvo nan Dendiohs, nde chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava che
nchahco ye nunde yuhn vo.
18 Ducote chuhrihn man ye, tumarande chundah ihyan ne, tahque nun
rendedevahn ye ihyan che retumarande se ihyan.

3

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che quenan cuma Moisés

1 Dihnó che a tendahnun Dendiohs nchuhn, nducote a nedin yahn ye
nchuhn ne, cuiquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
dechuh ye ihyan cava che din ye cudado uvo, tihyon yune ye uvo che
cotahno vo ihyan.
2 Nduhca che dinahn Moisés yahn Dendiohs van nducoyaca ihyan yahn
ye ne, tihca dinahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndahco Dendiohs
vederihquentiyon tah ye.
3 Dihvo vo Jesucristo ne, redin yahn che tahque rendeva vo yavenan ye
che co Moisés. Tihca, te ihyan che rihno ye ama vah ne, ihyan min che
ndeva vo yavenan ye, ndiyu vah me.
4 Queri ama vah ne, va ihyan che dendah ye. Namin nducuahn che va
iyehnse ne, a Dendiohs che dendah ye.
5 Cuaco te Moisés ne, din ye ntiyon yahn Dendiohs, dinahn ye van
nducoyaca ihyan yahn ye. Ntiyon che quenan cuma ye ne, che cuahndudo
ye ndudo yahn Dendiohs tunoca che recah ye ihyan.
6 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, dinahn ye, ate nde tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye, te nducote ihyan min che Daya
Dendiohs ne, ndinan ye van nducoyaca ihyan yahn ye. Uvo ne, a ihyan
yahn Dendiohs uvo, ndete che quendi vo numacuahn vedeyeno cochahtino
vo ihyan nde nda ro che ndeva ye uvo.

Ihyan che cuahtenan ye nan Dendiohs

7 Nducote tihca ne, ndahca che dinahn vo ndudo che, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, a ndirun tuhca:
Man che cahnevan nchuhn ndudo yáhn,
8 hua din cheche ne chedave yahn ne nduhca che din ihyan ndico yahn ne
che chahcotahn ye yáhn,
ducherino ye u cuahn che chahtechica ye yahn nan che metah duhva.
9 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, hua chitahno ye u,
andahre ndihchero ye vederihno che dín nduco ye chete o raco nduyo.
10 Chemin che chi tán nduco ye,

ne ndedecadinó: “Ihyan sih ne, hua richahtino ye u numacuahn chedave
yahn ye,
nde hua redinahn ye che rihquentiyón.”
11 Chemin che chi tạ́n nduco ye, ne numacuahn vedeyudo chihco dạma inó
che hua ndạ ro che ndevá ihyan, cuahtenan ye nducó.
12 Dihnó, cuihco nducoyạca nchuhn cudạdo. Hua din cheche ne chedave
yahn ne, cạhcomạn ne che ritahno ne Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero.
13 Tahque ndah ne, coyạhve ạma tạma ne vih ro ro, numanahn che
chenan ne iyehnse, cạva che nde ạma ne hua cahncheh mạn ne nchuhn,
din cheche ne chedave yahn ne, cuahtendihco ne nunde.
14 Tihcạ, te ndạ ro che chi Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye uvo ndete che
quendi vo numa ino vo cochahtino vo ihyan, nduhcạ che richahtino vo
ihyan nde ro che canạn chitahno vo ihyan.
15 Nahn che cạhcovan vo nduhcạ che yạhve Dendiohs uvo tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo yáhn, hua din cheche ne chedave yahn
ne nduhcạ che din ihyan ndico yahn ne che chahcotạhn ye yáhn.
16 Nducoyạca ihyan che ndetendạh Moisés nación yahn Egipto ne, a ihyan
chahn che chihnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ne chahcotạhn ye.
17 Ihyan che chahtendihco ye nunde, ne chih ye yạhn nạn che metah duhva
ne, a ihyan chahn che chi tạn Dendiohs nduco ye.
18 Ihyan che hua dinahn ye yahn Dendiohs ne, a ihyan chahn che,
numacuahn vedeyudo, chihco dạma ino Dendiohs che hua ndạ ro che
ndeva ye ihyan, cuahtenan ye nduco ye.
19 A devano vo te hua chi tuno ihyan chahn nạn Dendiohs, yahn che hua
chitahno ye ihyan.

4

1 Chemin che numanahn che rete ca Dendiohs ndudo yahn ye che ndeva
ye uvo ne, nahn che cạhco vo cudạdo, denạn vate ạma o vo che hua tuno vo
nạn ye.
2 Cạh Dendiohs ndudo ndah yahn ye ihyan ndico chahn, ne namin te ye
uvo. Ate ihyan chahn ne, nde hua chichihve che chihnevan ye, yahn che
hua chitahno ye.
3 A uvo che chitahno vo che ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo nduco ye,
te rạhn ye yahn ihyan chahn tuhcạ:
Chemin che chi tạ́n nduco ihyan sih, ne numacuahn vedeyudo chihco dạma
inó che hua ndạ ro che ndevá ihyan, cuahtenan ye nducó.
Cuahn che chihno ntiyon yahn Dendiohs che dendah ye iyehnse ne, a va
yạn ye che ndeva ye ihyan cạva che cuahtenan ye nduco ye.
4 Cuạco chemin, te ạma cuạn nạn Ndudo yahn ye ndirun yahn ro sạbado
tuhcạ:
Ro sạbado ne, nducote a nihno ntiyon yahn Dendiohs che dendah ye
iyehnse ne, chihnde tuhno ye.
5 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye ndirun tuhcạ:
Hua ndạ ro che ndevá ihyan sih, cuahtenan ye nducó.
6 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che a va yạn Dendiohs che ndeva ye tạma te
o ihyan, cuahtenan ye nduco ye. Ihyan chahn che chihnevan ye ndudo
ndah yahn Dendiohs menạn ne, hua tuno ye nạn ye yahn che chahcotạhn
ye.
7 Chemin che chihno ạma ndeh nduyo ne, ndaconan yạhve Dendiohs ihyan
tạma yune. Yahn chemin ne, a dirún. Din ye che dirun David tuhcạ:

Mạn che cahnevan nchuhn ndudo yahn Dendiohs ne,
hua din cheche ne chedave yahn ne.
8 Nạn che ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye nduco vih ne, ndiyu yạhn
nạn che ndạ Josué nduco ihyan ndico chahn, te ndete che a min ne, ametah
ndaconan rạhn Dendiohs che ndeva ye ihyan.
9 Devano vo te comạn va che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye,
10 te ihyan che ndeva ye ne, cuahte tuhno ye nduhcạ che chihnde tuhno
mạn ye ro che chihno ntiyon yahn ye che dendah ye iyehnse.
11 Chemin che nahn che din nun ino vo cạva che ndeva Dendiohs uvo.
Condi dạma co ạma o vo nduco ihyan ndico chahn che hua chitahno ye.
12 Tihcạ, te Ndudo yahn Dendiohs ne, yudo vederihquentiyon yahn, redin
che rendạ ihyan nạn ye. Tahque nun ca rendạ chete chedave yahn ihyan
che co ạma espạda che o can yahn, ne rihco ro vederendedecadino yahn ye.
13 A Dendiohs che techecạde ye yahn ihyan. A ihyan min che dendah ye
nducuahn, ne metah nde ạma nạn dehtenduh che co conun ndeh nạn ye. A
nạn ye va nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda cuande ye ihyan yahn ye

14 A Dihvo vo Jesucristo Dạya Dendiohs, che nda cuande ye uvo. Ihyan
min ne, conạhn ye vahchetero, rạhn nan ye uvo nạn Dendiohs. Chemin che
nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo ihyan.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, tumarande chundah ihyan nạn nducuahn, ate
hua quendihco ye nde ạma nunde. Chemin che, nducote mạn ye chuhrihn
ye ne, a devano ye nduhcạ che rechuhrihn vo, ne renan vạhino ye uvo.
16 Mạn ne, nahn che dehve rạhco vo, covạh vo nạn Dendiohs yuhn vo,
ihyan min che yahino ye uvo, cạva che numacuahn vedeyahino mạn,
vedevạhino mạn, conan ye uvo cuahn che yah rahno vo.

5

1 Queri ạma chidocuyạn ndinạn ne, retendạhnun Dendiohs ihyan vạn
ihyan iyehnse cạva che cạhma nan ye ihyan nạn Dendiohs mạn, rihno ye
ite che co te vedino cạva nunde yahn ye mạn.
2 Chidocuyạn chahn ne, nducote ihyan nunde ye nduhcạ ihyan chenạhn
ne, chemin che riquendạh ye vedechahtino cạva ihyan tundo mạn, ihyan
che redinda ye mạn.
3 Va che cạhno ye ite che co te vedino cạva nunde yahn ihyan yạn, ne
nducote namin ihyan nunde ye ne, quenan cuma che cạhno ye ite che co te
vedino cạva nunde yahn mạn ye.
4 Nde ạma ihyan ne, hua co tendạhnun mạn ye vederihquentiyon min,
conan cuma ye. Atenạn mạn Dendiohs retendạhnun ye ihyan che recạh ye
vederihquentiyon min nduhcạ che cạh ye Aarón.
5 Atihnocạ Dihvo vo Jesucristo. Hua tendạhnun mạn ye
vederihquentiyon min, quenan cuma ye. Tahque ndah ne, a mạn Dendiohs
tendạhnun ye ihyan. Rạhn ye ri ye ihyan:
Di che Dạyá.
Mạn ro cuh chihco ró che Dạyá di.
6 Namin rạhn ye ri ye ihyan nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
A tendạhnún di che co chidocuyạn ndinạn, cuhnde tah vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yehn.
7 Cuahn che quechica Dihvo vo Jesucristo muhn iyehnse ne, covạh ye numa
ino ye, nde chaco ye, ne Dendiohs, ihyan min che va vederihquentiyon

yahn ye che ndedevahn ye ihyan tạh vederih ne, chihcovan ye yahn che ndeva Dihvo vo yavenạn ye.
8 Andahre Dạya Dendiohs ihyan ne, ate chi nino ye dinahn ye vạn nducuahn che chuhrihn ye.
9 Cuahn che chenan dinahn ye nducuahn ne, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva che, nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
10 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs ihyan che co ye chidocuyạn ndinạn, cuhnde tạh ye vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Melquisedec.

Cạhnda che cạhcomạn vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

11 Ạma va ca dehtenduh che nahn te cuandé nchuhn, ate ạma vạhche che dín che conahn ne yahn che hua rihco ne che conahn ne.
12-13 Ametah ro che ritahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ate ndotenan che mạn ne cacuahn ne ne, rendotenan ne che ndaconan cacuahn ihyan nchuhn dehtenduh che nde hua vạhche nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcạ decuạh yuno che hua rī che cheh dehtenduh, te demạn leche rih ne, tihchan nchuhn. Hua renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua retumacadino ne tạcạ che cuahtechica ne runecạde.
14 Ihyan che ndah renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a ihyan chahn che devano tendạhnun ye dehtenduh. Riquendi ye cha che ndah, ne rihcomạn ye cha che hua ndah.

6

1 Nducote tihcạ ne, quendi vo cuahn ndah vo vederihquentiyon yahn Dendiohs cạva che conahn ndah vo. Dehtenduh che chahn vo cuahn che cade chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu dechemin dechemin cuahn vo cuahn dạma, te ạma va ca vederihquentiyon yahn ye che nahn che cuahn vo. Hua demạn yahn nduhcạ che rento ino ihyan nunde yahn ye che redin che rinda ye mạn, nduhcạ che ritahno ihyan Dendiohs mạn,
2 nduhcạ che redenune ihyan mạn, nduhcạ che renahn tạh ye ihyan, revạh ye cạva ye mạn, nduhcạ che ntuche tenạhn mạn, nduhcạ che techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan cuahn dạma mạn. Hua demạn dehtenduh chemin chan che va che cuahn vo,
3 te ạma va ca vederihquentiyon yahn Dendiohs che cacuáhn nchuhn ndete che cuahnecun ye.
4-6 Ihyan che a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, ndudo ndah yahn ye mạn ne, tumacadino ye vedeyahino yahn ye mạn, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye mạn, vederihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero mạn. Ndete che cuacondạh vedạme ye Dendiohs ne, ạma yune denda yẹ, te anduhnecạ che ndaconan nahn yạh ye Dihvo vo Jesucristo, din duche yahn ye ihyan nạn nducoyạca ihyan.
7 Nduhcạ ạma yạhn nạn che ndạhcạ ran co ne, ndete che ndah ri chendạta yahn ihyan ne, nedin yahn Dendiohs yạhn min.
8 Ate ndete che demạn chano yạn ri ne, din dine ye, nde cạhco vih ye cạva che cuco.

Richahtino vo Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma

9 Dihnó che yahinó nchuhn, a dirún yahn ne nduhcạ che rahno ihyan che racondạh vedạme ye Dendiohs, ate a devano cuạcó che a ndedevahn ye nchuhn, redin ye che runecạde vatechica ne.
10 Dendiohs ne, ndah ye, ne ra cuande ye nduhcạ che din yahino ne ihyan yahn ye, chinan ne ihyan, nde rinan ca ne ihyan.

11 Nahn che quendi nchuhn numa ino ne nduhcą che a cochi ne, nde ndą ro che chenan ino vo cuahn che ndeva Dendiohs nchuhn.
12 Hua nahn che din dąhnde nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuiquendi ne yune yahn ihyan che chitahno ye Dendiohs, ndichahtino ye che ndedevahn ye ihyan nduhcą che a necąh ye ndudo yahn ye.
13 Cuahn che cąh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham ne, cąh ye numacuahn vederihquentiyon yahn mąn ye, te ametah tąma ca ihyan che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co mąn ye.
14 Rąhn ye ri ye Abraham: “Cuąco ráhn rí di che ąma dín che ndah ndoque, ąma dín che co yąhn ndąta yehn.”
15 Abraham ne, quenan rino ye numacuahn vedechahtino nde chinahn ndudo che cąh Dendiohs ihyan.
16 Ihyan iyehnse ne, cuahn che cąh ye ndudo yahn ye ne, rendąhconun yąn ye Dendiohs, te ihyan min che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che tihcą cąh ye ndudo yahn ye ne, nde nąn che cąhma ye, metah.
17 Namin Dendiohs, cuahn che cąh ye ndudo yahn ye Abraham ne, cąh ye numacuahn vederihquentiyon yahn mąn ye, chihco ro ye cąva ihyan yahn ye che dinahn ye.
18 Tihcą cąh Dendiohs ndudo yahn ye numacuahn vedeyudo, ne co cochahtino vo ihyan, te redinahn ye ndudo yahn ye. Nducoyąco vo che a ndąhco vo chedave yuhn vo tąh ye che ndedevahn ye uvo ne, hua dehve rąhco vo, te ndedevahn ye uvo nduhcą che a necąh ye ndudo yahn ye.
19-20 Quenan cuma che ndevahn chedave yuhn vo, ametah che ndedecadino vo. A chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che va ye vahchetero, rąhn nan ye uvo nąn Dendiohs cąva che co condą vo min. Ihyan min ne, anduhnecą ąma chidocuyąn ndinąn che va tąh ye vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec che hua ndą ro che cuihno.

7

Va tąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec

1 Melquisedec ne, rey yahn yąn Salem, namin chi ye ąma chidocuyąn ndinąn yahn Dendiohs, ihyan min che ąma yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che ndaconan Abraham che chahn ye, cuhn ye nduco ino cun rey chahn, decuihno ye ihyan ne, chahn Melquisedec, chendi yune ye ihyan, ne chica ye che conan Dendiohs ihyan.
2 Me Abraham ne, ndąhco ye neve dehtenduh che ndąca ye vąn cąnda me tąh ihyan min. Nąn che ndiche dehtenduh ne, cąh ye ąma ihyan. Che duche rey min, Melquisedec ne, tuhcą conahn: “Rey ndah.” Namin dihn va nąn che chihquentiyon ye, te yąn yahn ye, Salem ne, tuhcą conahn: “Yąn nąn che dihn va.”
3 Ihyan min ne, anduhnecą ndete che co mąn ye, te hua duh devano duh che chaco ye mąn, duh che chida ye mąn, nde hua duh devano ti chica ndąta yahn ye. Hua duh devano ticuahn chihndeyąn ye mąn, ticuahn chih ye mąn, ndete che chihno vederihquentiyon yahn ye mąn. Atihnocą Dihvo vo Jesucristo, Dąya Dendiohs, te ndi ye anduhnecą chidocuyąn ndinąn, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.

4 A ndero ndi te ąma yudo vederihquentiyon quenan cuma Melquisedec, te nde ihyan ndico yuhn vo Abraham nevahnecun ye ihyan, ne ndeh nąn dehtenduh che chihnevi ye yahn rey chahn, ndąhco ye tąh ye.

5 Nduhcą che rihquentiyon ley che dirun Moisés ne, va che cąh ihyan nación yahn Israel ąma dehtenduh nąn che ndiche queri ąma nąn dehtenduh yahn ye che va, ndondą tąh chidocuyąn che ndąta yahn Leví. Tihcą va che din ye, te ndąta yahn Abraham ihyan nduco vih.
6 Ate Melquisedec ne, andahre hua ndąta yahn Leví ihyan ne, ndondą tąh ye dehtenduh che cąh Abraham, ihyan min che cąh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. A Melquisedec che chica ye che conan Dendiohs Abraham,
7 ne a devano vo te ihyan che rica ye Dendiohs cąva ihyan chenąhn ne, tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye.
8 A ndero ndi che tahque yudo vederihquentiyon che quenan cuma Melquisedec che co vederihquentiyon che chahtenan cuma chidocuyąn che ndąta yahn Leví. Ihyan chahn ne, chihno chih ye, ate Melquisedec ne, a ndirun yahn ye nąn Ndudo yahn Dendiohs anduhnecą ndete che va ca ye.
9-10 Leví nduco nducoyąca chidocuyąn che ndąta yahn ye ne, anduhnecą ndete che nduco ye Abraham, ndeva ye yavenąn Melquisedec, te andahre ametah ye ro min, ate Abraham che chihco ndąta ye ihyan.
11 Chidocuyąn che ndąta yahn Leví, che namin ndąta yahn Aarón ne, ihyan chahn che chihnde tąh ye ley che dirun Moisés, chicuahn ye ihyan nación yahn Israel. Ate nducote hua ndevahn ihyan nduco vederihquentiyon che chahtenan cuma chidocuyąn che ndąta yahn Leví ne, quenan cuma che dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, nuhnde tąh ye vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec.
12 Che ndacorun Dendiohs vederihquentiyon yahn chidocuyąn ne, nde ley yahn ye va che ndąhco cąde ye.
13 Tihcą, te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu ndąta yahn chidocuyąn ihyan.
14 A devano cuąco vo te nąn ndąta yahn Judá cochi ndąta yahn ye. Namin a devano vo nduhcą che chihquentiyon Moisés che atenąn nąn ndąta yahn Leví quendąh chidocuyąn.
15 Nducote nuhnde tąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec ne, a ndero ndi che a ndąhco cąde Dendiohs ley che dirun Moisés,
16 te nuhnde tąh ye vederihquentiyon min, ndiyu yahn che ndąta yahn chidocuyąn ihyan, ate yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon che hua ndą ro che cuihno.
17 Tihcą, te a yahn ihyan min che ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

A tendąhnún di che co chidocuyąn ndinąn, cuhnde tah vederihquentiyon
nduhcą che quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yehn.

18 Nduco tihcą, ndąhco cąde Dendiohs ley che dirun Moisés, te hua cochihve
19 cąva che ndedevahn ihyan. Menun ley min ne, ndą Dihvo vo Jesucristo che tahque ndah vederihquentiyon yahn ye. Ihyan min cochahtino vo ihyan cąva che tuno vo nąn Dendiohs.
20 Avąne ne, cuahn che dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vedeyudo cąh ye ndudo yahn ye che co ye nduhcą chidocuyąn ndinąn.
21 Yahn chidocuyąn chenąhn chahn ne, hua tihcą cąh ye ndudo yahn ye. Cuahn che ndąhco ye vederihquentiyon min tąh Dihvo vo ne, cąh ye ndudo yahn ye che ndirun tuhcą:

Dihvo vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyudo cąh ye ndudo yahn ye, ne va
che conahn.

Rąhn ye ri ye Daya ye: “A tendąhnún di che co chidocuyąn ndinąn, cuhnde
tah vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yehn.”
22 Nducote a Dihvo vo Jesucristo che nuhnde tąh ye vederihquentiyon min
ne, conahn ndudo che chihco cąde Dendiohs cąvo vo. Ndudo min ne,
tahque ndah che co ley che chihnde a rąhn me.
23 Chidocuyąn chahn ne, yąhn ye chahtenan ye nąn ntiyon, te nducote
ihyan iyehnse ye ne, ca rih ye ca rendacorun ye.
24 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuhnde tąh ye vederihquentiyon min cuahn
dąma, te hua ndą ro che coh ye.
25 Chemin che ihyan che tuno ye nąn Dendiohs cąva ye ne, ndedevahn ye
ihyan, ne ametah conda ye, te va ye cuahn dąma, rąhn nan ye ihyan nąn
Dendiohs.
26 Ąma chidocuyąn nduhcą ihyan min che rendotenan vo. Ihyan min ne,
ndah ye, ne metah nde ąma nunde yahn ye. Hua dąma ri ye nduco ihyan
nunde. Ndeva Dendiohs yavenąn ye, ndeva ye ihyan vahchetero.
27 Chidocuyąn ndinąn chenąhn chahn ne, rendotenan ye che cąhno ye ite
cuahn dąma, co te vedino cąva nunde yahn mąn ye mąn, nunde yahn ihyan
mąn. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye, ne
nduco chemin ąma yune no nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
28 Chidocuyąn ndinąn chenąhn chahn che chihnde tąh ye ley che dirun
Moisés ne, ihyan nunde ye. Ate cuahn che ndąhco cąde Dendiohs ley min
ne, numacuahn vedeyudo ndąhco ye vederihquentiyon tąh Daya ye, ihyan
min che hua ndą ro che condihco ye nunde.

8

Nuhnde tąh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ra che ndąhco cąde Dendiohs

1 Dihvo vo Jesucristo ne, ndi ye nduhcą ąma chidocuyąn che tahque
ndinąn, rąhn nan ye uvo, va ye vahchetero lądo tąh cuąco Dendiohs. Ndudo
cuh che tahque menąn vihca vąn nducuahn che a dirún nąn cąca cuh.
2 Chidocuyąn che tahque ndinąn che chahte ye iyehnse ne, chahtenun ye
chete yąco che dendah ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, va ye vahchetero.
Min ne, ndiyu ihyan iyehnse dendah ye.
3 Chidocuyąn chahn ne, chenan cuma ye ntiyon che rihco ye ndeh nąn
vedino nąn ta. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendąhn ye ihyan, chi ye
vedino cąvo vo.
4 Ndete che muhn iyehnse quenan Dihvo vo ne, nde hua conan ye nąn
ntiyon che redin chidocuyąn che rihco ye vedino nąn ta nduhcą che
rihquentiyon ley che dirun Moisés, te a ihyan chahn che nda cuande yahn
ye ntiyon min.
5 Ihyan chahn ne, redin ye ntiyon chete yąco che ndedendah ihyan
menun vahchetero nąn che va Dendiohs. Devano vo che menun, te cuahn
che canąn Moisés dendah ye yąco me ne, rąhn Dendiohs, ri ye ihyan:
“Cuihque cudądo, ne cuedendah nducuahn nduhcą che nąhme di tingüete
me.”
6 Chidocuyąn chahn ne, muhn iyehnse cuh che va ntiyon yahn ye. Ate
Dihvo vo Jesucristo che ndi ye anduhnecą chidocuyąn che rąhn nan ye uvo
nąn Dendiohs ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn ihyan chahn, te tahque ndah vederihquentiyon
che ndąhco cąde Dendiohs che co vederihquentiyon ndico me mąn, tahque

ndah ndudo che te ye uvo che co ndudo che cạh ye ihyan ndico yuhn vo mạn.
7 Vederihquentiyon ndico me ne, hua quendạh ndah, ne chemin che
ndaconan ndạhco cạde ye.
8 Nducote ndihchero Dihvo vo Dendiohs che hua redinahn ihyan
vederihquentiyon ndico me ne, rạhn ye:
Caviyạn deman ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn nduco ihyan nación yahn
Israel mạn, ihyan nación yahn Judá mạn.
9 Ndạhco cạdé ndudo che cạh ihyan ndico yahn ye cuahn che chinán ihyan,
ndetendạh ihyan nación yahn Egipto.
Ihyan chahn ne, hua dinahn ye vederihquentiyon che cạh ihyan, ne
chemin che chacondạh vedạmé ihyan.
10 Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn nduco ihyan nación yahn Israel.
Dín che conahn ye vederihquentiyon yáhn, ne hua conạn ye.
Tuhme nedin yáhn ihyan, ne ndeva ye yavenán.
11 Ndạ ro min ne, hua rendotenan che cacuahn vih ye vạn dihno ye mạn,
vạn combiero yahn ye mạn, cạva che tumacadino ye
vederihquentiyon yáhn,
te tumacadino nducoyạca ihyan, nde ihyan ndico mạn, nde checạhya mạn.
12 Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan conun inó nunde yahn ye.
13 Nducote rạhn Dendiohs che a ndạhco cạde ye vederihquentiyon yahn ye
ne, a devano vo che a chuh ro yahn vederihquentiyon ndico me, a
chihcomạn ye.

9

1 Ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tạh ye vederihquentiyon ndico nạn
che ndihco cạde Dendiohs nduhcạ che quenan cuma che ndeva ihyan
yavenạn ye. Namin chihnde tạh ye ạma yạco che dendah ye.
2 Nạn derendạ chete yạco me ne, duche Nạn Ta Yudo. Min va candelero
mạn, mesa nạn che retạve pạn che ri vedino mạn.
3 Mendạhn chete yạco ne, quendihco ạma tino chahte numa chahno.
Cuạhn candevah vedạme tino me ne, duche Nạn Ta Che Tahque Yudo.
4 Min va ạma nạn ta diyạhnguạn nạn che riche cuhn. Namin va ạma yave
che ndacotuma diyạhnguạn. Chete ne, chenun tu rahno nạn che ndirun
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, quenun ạma jarro che ndinda
nduco diyạhnguạn nạn che chenun pạn che duche maná mạn. Namin
quenun nducodi che neve, che quenan cuma Aarón.
5 Menạn yave me ne, a min che nạn ta nạn che rihnde vedino cạva nunde
yahn ihyan. Min vatendi o ángel che ndindah ye, ne chendah reche ye. Ạma
quendihco yudo min, te min riya Dendiohs. Conahn nạn vo muhn che
rente vo yahn nạn ta me.
6 Tihcạ va yạn nducuahn chete yaco me, ne chidocuyạn chahn ne, rendạ
ye cuahn dạma nạn ta nạn derendạ me, redinahn ye ntïyon che chenan
cuma ye.
7 Ate Nạn Ta che Tahque Yudo me ne, atenạn chidocuyạn che tahque
ndinạn me rendạ ye ạma yune no che ạma nduyo. Queri ạma yune che
condạ ye ne, va che quenda ye yun yahn ite cạva che co vedino yahn nunde
yahn mạn ye mạn, nunde yahn nducoyạca ihyan mạn.
8 Nduco chemin ne, rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, recadino vo te
numanahn che va ca vederihquentiyon ndico me ne, nduhcạ che

quendihco tino mendahn chete yaco, ne hua co conda adecoduhno ihyan Nan Ta Che Tahque Yudo me ne, tihca hua co tuno ihyan vahchetero.

9 Yahn tino che quendihco chete yaco ne, a ndero ndi che rihco vih ihyan nan Dendiohs ro min cuahn che va ca vederihquentiyon ndico me. Nde ama nan dehtenduh vedino che recah ihyan Dendiohs ro min ne, hua co din che cuahteman ino ye.

10 Vederihquentiyon min ne, chihnde cava che co devano ihyan dehtenduh che co cheh ye man, cuh ye man, taca che nano ye tah ye man, dehtenduh yahn ye man, ne chengu nde dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ndahco cade ye.

11 Cuahn che nda Dihvo vo ne, ndi ye nduhca ama chidocuyan che tahque ndinan, nda ye vederihquentiyon ra che tahque ndah. Chihno min ne, conahn ye vahchetero. Chidocuyan che tahque ndinan chahn che chihnde tah ye vederihquentiyon ndico me ne, din ye ntiyon chete yaco che ihyan dendah ye. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, vahchetero va Ye.

12 Chidocuyan che tahque ndinan chahn ne, nduyo nduyo rendotenan ye yun yahn chivato man, itenine cahya man, cava che co vedino yahn nunde yahn ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendahn ye ihyan, ne nduco yun yahn man ye nedihve ye nunde yuhn vo. Ama yune no ndedevahn ye uvo, conahn ye vahchetero nan Dendiohs.

13 Nan vederihquentiyon ndico me ne, richihve yun yahn chivato man, itenine man iya yahn itenine che ndihquiyahn ye ite man, cava che co vedino, ne cuhndeman ino ihyan che cahnda yahn ye che conda ye chete yaco.

14 Ate nde tahque richihve yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che metah nde ama nunde yahn ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cava che ndaco vo vederenchahco yahn nunde yuhn vo, ndevahn vo. Man ne, hua dehve rahco vo, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

15 Nducote chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye ne, va tah ye vederihquentiyon ra, rahn nan ye uvo nan Dendiohs. Chemin che ihyan che a tendahnun Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro nduhca che cah Dendiohs ndudo yahn ye. Nducote chih Dihvo vo ne, ndedevahn ye uvo, te cava ihyan min nchahco Dendiohs nunde yuhn vo che hua dinahn vo vederihquentiyon yahn ye che chihnde ro menan.

16 Testamento che rihco ihyan ne, ndete che nuhnde cuaco che a chih ye ne, conahn.

17 Ate ndete che va ca ye ne, hua co conahn.

18 Vederihquentiyon che rihco cade Dendiohs ne, va che cora yun cava che conahn.

19 Chemin che cuahn che chihno cahndudo Moisés vederihquentiyon che cah Dendiohs ihyan, chihnevan nducoyaca ihyan yan ne, chetah ye ama tihve yudo yahn itecuche che necah cuah nduco ama ticua yata che duche hisopo, ne decahnda ye nduco yun yahn itenine cahya man, yun yahn chivato man, che ndihchetahn nduco nune. Tuhme cahnan ye yun me nan libro che ndirun vederihquentiyon min man, chinun ye van nducoyaca ihyan man,

20 ne rahn ye: “Nduco yun cuh, conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che te ye uvo.”

21 Namin cahnan ye yun me chete yaco man, nan dehtenduh che va min man.

22 Nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs che dirun Moisés ne, a nahn nducuahn dehtenduh va che co vihco nduco yun yahn ite. Namin va che coh ite, cora yun yahn te cạva che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn vo

23 Yạco nạn che chihnde vederihquentiyon ndico min ne, chihnde menun vahchetero. Ndeucuahn dehtenduh che va chete yạco min ne, rendotenan yun yahn ite cạva che co vihco. Ate cạva che tuno vo vahchetero nạn va Dendiohs ne, hua cochihve yun yahn ite.

24 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, atenạn chete yạco min chihnde vederihquentiyon yahn ye. Ate tahque yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, te vahchetero va ye, rạhn van ye uvo nạn Dendiohs.

25 Chidocuyạn chahn ne, nduyo nduyo rendạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo, ne rendotenan ye yun yahn ite cạva che co vedino. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ạma yune no chih ye, chera yun yahn ye cạva nunde yuhn vo.

26 Nde nạn canạn iyehnse ne, ạma yạhn ite quenan cuma che chihno ihyan ndico yuhn vo, chi te vedino. Ate ndạ ro che ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon yahn ye ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye ạma yune no, cạva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo.

27 Nducoyạca ihyan iyehnse ne, a nihnde cạde che va che coh ye. Adive ne, va che techecạde Dendiohs yahn ye.

28 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye ạma yune no, nedihve ye nunde yahn ạma yạhn ihyan. Ndạ ro yahn ne, ndaconan chi tun ye, ndiyu cạva che coh ye tạma yune cạva nunde, ate cạva che ndeva ye ihyan che numa ino ye chenan rino ye ihyan.

10

1 Vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, tahque ndah che co vederihquentiyon che chihnde tạh Moisés. Nạn vederihquentiyon ndico me ne, hua tuno ihyan nạn Dendiohs, andahre nduyo nduyo recạh ye vedino cạva nunde yahn ye.

2 Ndete che ndạca ihyan chahn vederenchahco cạva nunde yahn ye ạma yune no ne, ametah rendotenan che ndaconan cạh ye vedino. Ate hua nchahco Dendiohs nunde yahn ye ạma yune no, ne chemin che hua rihndemạn ino ye, redin nunde yahn ye.

3 Nduyo nduyo che recạh ye vedino ne, renecạhco ye che chendihco ye nunde,

4 te yun yahn itenine mạn, yun yahn chivạto mạn ne, hua co din che ạma yune no ndạca ihyan vederenchahco cạva nunde yahn ye.

5 Chemin che cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo iyehnse ne, rạhn ye ri ye Dendiohs:

Hua renan ino ne che rihno ihyan ite, ri te vedino nạn ne.

Tahque ndah ne ne, din ne che ndó nduhcạ ạma ihyan iyehnse, cạhco mendạ́hn u cóh, nedihvé nunde yahn ihyan.

6 Hua renan ino ne che rihno ye ite, rihquiyạhn ye ite, ri te vedino cạva che nchahco ne nunde yahn ye.

7 Dendiohs yáhn, nducote hua renan ino ne dehtenduh vedino chemin chan ne, a ndạ́ muhn iyehnse cạva che dináhn che rihquentiyon ne nduhcạ che a ndirun yáhn nạn Ndudo yahn ne.

8 Dinoca rạhn Dihvo vo Jesucristo che hua renan ino Dendiohs dehtenduh vedino che recạh ihyan cạva nunde yahn ye andahre nạn vederihquentiyon ndico a nihnde cạde che va che cạh ye.

9 Tuhme rạhn ye: “A ndạ́ muhn iyehnse cạva che dináhn che rihquentiyon
ne.” Nduco che tihcạ rạhn ye ne, chihco ro ye che a nuhnde cạde
vederihquentiyon ndico me, te chihco mendạhn ye ihyan menun vedino
che recạh ihyan ro menạn.
10 Nạn vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs ne, nchahco ye nunde
yuhn vo yahn che chihco mendạhn Dihvo vo Jesucristo ihyan, chih ye ạma
yune no, ndedevahn ye uvo.
11 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, va che cạhco chidocuyạn chahn
vedino ro ro, ate vedino chemin chan ne, hua redin che ndạca ihyan
vederenchahco cạva nunde yahn ye ạma yune no.
12 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye, nedihve ye nunde yuhn vo ạma
yune no. Chihno min ne, conạhn ye vahchetero, chihnde ye lạdo tạh cuạco
Dendiohs.
13 Min quenan rino ye nde ndạ ro che ndạhco ndiya Dendiohs ihyan che
hua ri rendihche ye ihyan, nevahnecun ye ihyan.
14 Ihyan min ne, ạma yune no ndedevahn ye ihyan yahn ye, chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye cạva ye.
15 Cuạco chemin, te namin din Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun ihyan
profeta tuhcạ:
16 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn
nduco ihyan yáhn.
Dín che conahn ye vederihquentiyon yáhn, ne hua conạn ye.”
17 Namin rạhn ye:
Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan conun inó nunde yahn ye.
18 Cuahn che a nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan ne, ametah
rendotenan che cạh ca ye vedino.

Nahn che cochahtino vo Dendiohs

19 Dihnó, nạn vederihquentiyon ndico me ne, nde ạma ihyan yạn hua co
ndạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo. Ate nạn vederihquentiyon ra ne, nducote
a chih Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye, nedihve ye nunde yuhn vo
ne, hua dehve rạhco vo, co tuno vo vahchetero nạn Dendiohs.
20 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, quendihco tino me chete yạco
cạva che hua chuh ihyan, ndạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo me. Ate nạn
vederihquenityon ra che va tạh Dihvo vo Jesucristo ne, co tuno vo
vahchetero nạn Dendiohs, te chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.
21 Nducote ndi Dihvo vo Jesucristo nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque
ndinạn, rạhn nan ye uvo ihyan yahn Dendiohs ne,
22 chemin che ndạhco vo chedave yuhn vo tạh Dendiohs. Hua dehve
rạhco vo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numa ino vo. A ndạco vo
vederenchahco cạva nunde yuhn vo. A chedenune vo, ne mạn ne,
anduhnecạ ndete che a ndo dave vo nduco nune dave.
23 Quendi vo numa ino vo cochahtino vo che ndeva Dendiohs uvo, te
dinahn ye ndudo yahn ye che te ye uvo.
24 Nahn che necạh yạn ạma tạmo vo chedave yahn vih cạva che quendi
vo din yahino vih vo mạn, din vo che ndah mạn.
25 Hua cạhcomạn vo che rendo dạmo vo nduco vih nduhcạ che redin
nạhn dihno vo che rihcomạn ye. Tahque ndah ne, quendi vo nde tahque
numa ino vo necạh yạn ạma tạmo vo chedave yahn vih, te a cochi nino ro
che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndete che a chenahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne cuahcotạhn vo
ne, tuhme ametah nchahco ye yuhn vo. Ndete che cuahcotạhn vo ne, metah
nguahco yuhn vo che chih Dihvo vo Jesucristo.

27 Hua co cuahteman ino vo, te va che cuhnde cade yuhn vo, co vo castigo
yah van ruchiyahn dama nduco ihyan che hua ri rendihche ye Dendiohs.
28 Nducoyaca ihyan che rahcotahn ye yahn vederihquentiyon che dirun
Moisés ne, ndete che ndahco cuaco o ino ihyan nunde yahn ye ne, va che
cahno ihyan yan ihyan, ametah vederenchahco cava ye.
29 Ihyan che a chenahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndete che
cuacondah vedame ye Daya Dendiohs man, ndete che duche rino ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs che chih Daya ye, chera yun yahn ye
cava che ndedevahn ye ihyan iyehnse man, ndete che cuahcotahn ye yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan min che yahino ye ihyan man ne, tuhme
tahque chahte castigo va che co ye che co ihyan chahn.
30 Ihyan che tihca redin ye ne, hua co ndevahn ye, te rahn Dendiohs: "U
dín castigo ihyan nunde, ndahco menún yahn ye." Namin rahn ye: "Ihyan
yáhn ne, u che Dihve ye. U techecadé yahn ye."
31 ¡Ama cahnda yuhn vo che cuahtendihco vo nunde nan Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero!
32 Cuenecahco nchuhn cuahn che cade chihnevan ne ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ihyan. Ama quendah ne vedechahtino che
ama din tan ihyan nduco ne.
33 Nahn cuan ne, din duche yahn ye nchuhn, chahn ye nchuhn nan
ducoyaca ihyan. Nahn cuan ne, ama chi ran ne che chahn ihyan combiero
yahn ne che nduco ne man,
34 din ne vedevahino nduco combiero yahn ne che chahtenun ye
vacoyahn man. Din chahtino ne, nde hua chi ran ne yahn che chehnevinan
ihyan dehtenduh yahn ne, te a devano ne che nuhnde menun yahn ne
vahchetero dehtenduh che nde tahque ndah, che ngu cuahn dama.
35 Chemin che nahn che quendi ne cochahtino ne. A devano ne che
ndahco menun ndahva Dendiohs yahn ne.
36 Nahn che cuahtenan cuma ne vedechahtino cava che dinahn ne
vederihquentiyon yahn ye, ne ndeva ye nchuhn nduhca che te ye ndudo
yahn ye.
37 Nan Ndudo yahn ye ne, a ndirun tuhca:
A nun cuahn nda ihyan min che a va cade che chi ye. Ametah condah ye.
38 Ihyan che ritahno ye u ne, nedin yáhn ihyan.
Va che quendi ye cochahtino ye u, te ndete che cahcoman ye u ne,
cuacondah vedamé ihyan.
39 Uvo ne, ritahno vo Dendiohs, ne chemin che ndichahtino vo che ndeva ye
uvo. Hua dama co vo nduco ihyan che racondah vedame ye Dendiohs, ne
rinda ye.

11

Nduhca che ritahno ihyan Dendiohs

1 Che ritahno vo che ndeva Dendiohs uvo ne, chenan ino vo che va che
conahn. Andahre condah conahn, ate nducote ritahno vo ihyan ne, a
devano vo te va che conahn.
2 Tihca, te ihyan ndico yuhn vo ne, nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che
chitahno ye ihyan.
3 Nducote ritahno vo Dendiohs ne, a devano vo te man ye dendah ye
iyehnse. Andahre metah dehva ro menan, ate chihquentiyon no ye, ne
chihnde ro.
4 Abel ne, chitahno se Dendiohs, ne chemin che cah se ihyan ama vedino
che tahque ndah che co che cah Caín. Nducote chitahno se ihyan ne, nedin

yahn ye sạhn, nevahnecun ye vedino yahn se. Sạhn min ne, a ndih se, ate nducote chitahno se Dendiohs ne, nde meniyon retihyon yune se uvo che cotahno vo Dendiohs nduhcạ che chitahno se.

5 Enoc ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che ndeva ye ihyan vahchetero dequenduche ye. Ametah ndạca ndihchero ihyan iyehnse ihyan. Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun yahn Enoc, che cuahn che quenan ye iyehnse ne, ndạhcạ quenan ye nạn Dendiohs, ne nedin yahn Dendiohs ihyan.

6 Cạva che tuno vo nạn Dendiohs ne, va che cotahno vo ihyan, te ihyan che ritahno ye che va ye mạn, che rah ye ihyan mạn ne, atenạn ihyan chahn che rendeva ye ihyan.

7 Noé ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che dinahn ye, dendah ye arca me cuahn che cạhn Dendiohs chi ye ihyan che va che ndedetoh ye iyehnse. Chete arca me quenun ye nduco ihyan yahn ye, ndevahn ye. Nducote chitahno ye ndudo min yahn dehtenduh che comạn cochi che co ne, chihco ro ye che ihyan nunde ne, a ndinda ye yahn che hua chitahno ye. Namin nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.

8 Abraham ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, dinahn ye cuahn che yahve ye ihyan che cạhn ye yạhn yahn nạn che cạh ye ihyan. Andahre nde hua devano ye ti quenda Dendiohs ihyan, ate chihcomạn ye yạn vạco ye, cuahn ye.

9 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, quenan ye yạhn min, andahre tạma nación. Quenun ye vah tino nduhcạ ihyan chenun ye yune. Tihcạ quendi Isaac mạn, Jacobo mạn, che namin nduco ye cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.

10 Tihcạ din Abraham, te quenan rino ye che ndeva Dendiohs ihyan vahchetero, nạn che ạma ndạhcạ, nạn che mạn Dendiohs dendah ye.

11 Namin ihyan ndạhta yahn ye Sara ne, chitahno ye Dendiohs, ne andahre indihte cuahn ye, ate chichahtino ye che conahn ndudo yahn Dendiohs, ne chemin che ndạca ạma dạya ye nduhcạ che cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.

12 Min quendinan che ạma chi yạhn ndạta yahn Abraham, andahre a indihte cuahn ye ro min. Nduhcạ che ndeh iyon che chenan nạn ro mạn, nduhcạ che ndeh yạhndute che chetạve chihto nuniyạhn mạn, che nde hua cocha vo din ducho vo ne, tihcạ ạma chi yạhn ndạta yahn ye.

13 Nducoyạca ihyan ndico chahn ne, chih ye. Numanahn che chahtenan ca ye iyehnse ne, hua chenan chinahn nduco ye nducuahn dehtenduh che cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. Ate chichahtino ye che va che conahn nducuahn, ne chi yeno ye, te a devano ye te ndiyu iyehnse cuh va che cuahtenan ye cuahn dạma. Redin ye cuande che anduhnecạ ihyan chenun yune ye, te a devano ye che neve ro no cuahtenan ye iyehnse, tuhme ndeva Dendiohs ihyan.

14 Nducote redin ye cuande che anduhnecạ ihyan chenun yune ye ne, rihco ro ye che chenan ino ye che cuahtenan ye vahchetero.

15 Ndete che ndedecadino ye yahn yạn vạco ye che chihcomạn ye ne, a ndaconan ca ye.

16 Ate hua tihcạ din ye, te tahque ndah ye ne, chahtenan ino ye che ndạ ye vahchetero. Chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan numa ino ye, ne chihco yạn ye vahchetero cạva ye.

17-18 Cuahn che ndihchenan Dendiohs Abraham ne, nducote chitahno Abraham ihyan ne, dinahn ye yahn ye, ne quenda ye dạya ye Isaac cạva che cạhno ye sạhn, co se vedino nduhcạ che chihquentiyon ye. Ạma ndiyạhn ra sạhn min yahn ye, ate a chihquino ye che cạhno ye sạhn, andahre a necạh

Dendiohs ndudo yahn ye ihyan che a sạhn min cạhco ndạta se ndạta yahn ye.

19 A devano ye te Dendiohs ne, nde tenạhn ri rendedetuhche ye. Che lạdo yahn Abraham ne, anduhnecạ ndete che ntuche se vạn tenạhn, te a va che coh se che rạhco ye.

20 Isaac ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chica ye ihyan che conan ye dạya ye Jacob mạn, Esaú mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan se.

21 Jacob ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a ndạ nino ro che coh ye ne, chica ye ihyan che conan ye queri ạma dạya José, din ye che ndạhcạ cuahtenan se. Chihno min ne, quendih ndudo ye indạhco yahn ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs.

22 José ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che, cuahn che ndạ nino ro che coh ye ne, rạhn ye ri ye ihyan nación yahn ye Israel, che adive ne, va che ndạca ye nación yahn Egipto. Namin chihquentiyon ye ihyan chahn che ndạ ro min ne, ndiquenda ye ine yahn ye.

23 Indihte yahn Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che chihndeyạn Moisés ne, tihyon ndeh ye sạhn ino iyo. Chichahtino ye Dendiohs che ndedevahn ye sạhn cạva che hua cạhno sandạdo sạhn nduhcạ che ndihquentiyon rey yahn Egipto, te ndihchero ye che ạma ndạhcạ se.

24 Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a chi mạhn ihyan ye ne, tehche ino ye tạhn dạya rey me che din dạya te ihyan.

25 Ndotenan che quendi ye vedeyeno yahn mạn ye numanahn che quenan ye iyehnse, condihco ye nunde ne, quenan ino ye, ndo nduco ye ihyan yahn Dendiohs, chuhrihn ye nduco vih.

26 Tahque ndah ye ne, chihcomạn ye nducuahn vedecuihca che va nación yahn Egipto, ne numacuahn vedeyeno chuhrihn ye, din tạn ihyan nduco ye nduhcạ che din tạn ihyan nduco Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din ye, te chichahtino ye Dendiohs che ndạhco menun ye yahn ye.

27 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, andahre ạma tạn rey me, ate nde hua din vạh ye ihyan, chica ye nación yahn Egipto. Tihcạ din ye, te din chahtino ye Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

28 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, din ye vihco ro yudo, ne chihquentiyon ye ihyan nación yahn Israel che cạhnan ye yun yahn itecuche cạhya nạn yạhn yahn chendevah vạco ye, cạva che, cuahn che dechuh Dendiohs ángel me ne, ndihchero ye, ne hua cạhno ye dạya ye che menạn.

29 Ihyan nación yahn Israel ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chi chuh ye mendạhn Nuniyạhn Cuạh anduhnecạ che chuh ye nạn yạhn cuma. Ate cuahn che chuh sandạdo yahn Egipto che ndạh se ihyan chahn ne, chendih nune sạhn, chanorine se.

30 Adive ne, nducote chitahno ihyan chahn Dendiohs ne, chihno ndache ro che chacondutonan ye chete yahn yạn Jericó ne, ndora.

31 Rahab, ạma ndạhta che ndere quechica te ro menạn ne, chitahno te Dendiohs, ne nevahnecun te sandạdo yahn nación yahn Israel che vatechica se rendihchero ndudo se. Chemin che ndevahn te, hua chih te dạma nduco ihyan che chahcotạhn ye yahn Dendiohs.

32 Ạma yạhn ca ihyan che chitahno ye Dendiohs, co nte vo yahn ye. Ate cạva che hua nduh condah yuhn vo ne, atenạn tạma te o ye ntihyon yán ihyan, nduhcạ Gedeón mạn, Barac mạn, Sansón mạn, Jefté mạn, David mạn, Samuel mạn, ihyan profeta chenạhn mạn.

33 Ihyan chahn ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, nạhn ye ne, ndạhco ndiya ye ndeh nación. Nạhn ye ne, ndạhcạ chihquentiyon ye. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ihyan. Nạhn ye ne, cuahn che tạhn nun ye león ne, ndedevahn Dendiohs ihyan, hua cheh te ihyan.
34 Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan vạn ruchiyạhn, ne hua chiche ye. Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan tin espạda, ne hua dehva chi yahn ye. Nạhn ye ne, andahre hua dito ye, cạh dito Dendiohs ihyan. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan vạn cạnda, ne ndạhco ndiya ye sạhn che ruhn se nduco ye.
35 Namin nạhn ihyan ndạhta, ndedetuhche Dendiohs tenạhn yahn ye.
Nạhn ye, andahre cạh rihn sạhn nunde ihyan, chihno se ihyan, ate hua chacondạh vedạme ye Dendiohs, te chenan ino ye che ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
36 Nạhn ye ne, din duche yahn se ihyan mạn, chahn se ihyan mạn, chiquiyạhto se cadena ihyan mạn, chih se ihyan vạcoyạhn mạn.
37 Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco tu. Nạhn ye ne, chihca mạhn se ihyan. Nạhn ye ne, tumarande se ihyan. Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco espạda. Nạhn ye ne, chahtechica muhn chahtechica min ye, atenạn dima itecuche mạn, chivạto mạn, chahtenun ye. Chahtechica ye vedevạh vedecheh, din tạn ihyan nduco ye.
38 Rahtenan muhn rahtenan min ye, yạhn nạn che metah duhva mạn, vạn icoyạhn mạn, iveyạva mạn, dutiyạhn mạn. Nducoyạca ihyan chahn ne, che cạva ihyan nunde ne, nde hua redin yahn che tihcạ chuhrihn ye, chahtechica ye.
39 Nducoyạca ihyan chahn ne, andahre nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan, ate metah conan conahn nduco ye nducuahn che necạh ye ndudo yahn ye ihyan,
40 te a ndihco cạde ye che cuahtenan rino ihyan chahn nde ndạ ro che dạma ndeva ye uvo nduco ye vahchetero.

12

Cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dendiohs, chihco ro ye vạn vo nduhcạ che chitahno ye ne, chemin che nahn che nuhn ino vo, cạhcomạn vo che rahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, rahtendihco vo nunde, ne nduhcạ sạhn che numa ino se rano se cạde, nde nạn che quendạhnạn se, tuno se nạn yạhn cạde ne, tihcạ quendi vo numacuahn vedechahtino, dinahn vo che nahn Dendiohs.
2 Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che tihyon yune ye uvo che chitahno vo Dendiohs mạn, din ye che tuno vo nạn ye mạn. Ihyan min ne, chihco mendạhn ye ihyan, quenan yạh ye nạn cruz. Hua tumacạh ye andahre ạma chuhrihn ye, ne numacuahn vedecuihno chih ye, te a devano ye te cuihno min ne, ạma co yeno ye. Mạn ne, va ye vahchetero, lạdo tạh cuạco Dendiohs.
3 Condedecadino nchuhn nduhcạ che ạma chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, din tạn ihyan nunde nduco ye cạva che quendi ne yune yahn ye, ne hua co doh ino ne mạn, cạva che hua cạhcomạn ne mạn.
4 Dehve rạhco ne, andahre ạma rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nunde nduco ne, ate vate ca dihno vo che nde tahque rechuhrihn ye, nde rihno ihyan nunde ihyan.
5 A devano ne nduhcạ che rạhn Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:

Dạyá, u che Dihve nchuhn, redín castigo nchuhn cạva che ndah yahn ne. Cuenevahnecun ne. Hua co ndạche ne.
6 A devano ne te ihyan che a nedin dạyá ihyan, che yahinó ihyan ne, a ihyan
chahn che redín castigo ihyan cạva che ndah yahn ye.
7 Codin chahtino ne yahn che redin Dendiohs castigo nchuhn, te rendihche ye nchuhn nduhcạ dạya ye, ne a cạva che ndah yahn ne che tihcạ redin ye. A devano vo te nducoyạca ihyan redin ye castigo dạya ye cạva che ndah yahn.
8 Ihyan che hua redin Dendiohs castigo ihyan nduhcạ che redin ye castigo nducoyạca dạya ye cạva che ndah yahn ne, ihyan chahn che hua redin yahn ye ihyan.
9 Cuahn che tạve indihte yuhn vo uvo ne, din ye castigo uvo cạva che ndah yuhn vo. Nducote nevahnecun vo ihyan ne, nde tahque redin yahn che nevahnecun vo Chido vo che va ye vahchetero, che redin ye castigo uvo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo.
10 Cuahn che checạhya uvo ne, din indihte yuhn vo castigo uvo cạva che ndah yuhn vo anduhneva che tuno vederendedecadino yahn ye. Ate tahque ndah ro yuhn vo che redin Dendiohs castigo uvo, te nahn ye che ndah ihyan co vo nduhcạ che ndah mạn ye.
11 Cuahn che redin Dendiohs castigo uvo ne, hua renan ino vo, te ạma rechuhrihn vo. Ate cuahn che tuma cuahn vo castigo yahn ye ne, ạma cochihve yuhn vo cạva che runecạde cuahtechico vo, cuahte dihn chedave yuhn vo.

Ạma cạhnda che cuahcotạhn vo yahn Ndudo yahn Dendiohs

12 Nducote ạma richihve castigo che redin Dendiohs uvo ne, chemin che cuenecạh yạn nchuhn chedave yahn ne, hua co rạn ne.
13 Codin ne cuande, ne numa ino ne runecạde cuahtechica ne cạva che cua cuande ihyan che ndạche ino ye, ne necạh yạn ye chedave yahn ye, quendi ye yune yahn ne.
14 Codin nchuhn cuande, ne runecạde cuahtechica ne, hua cuahte cạnda ne nduco ihyan. Tihcạ, te ihyan che hua runecạde ye ne, hua tuno ye nạn Dihvo vo Dendiohs.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihco ne cudạdo cạva che quendi Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua ndihche tạn ne vih, detohnan ne chedave yahn mạn ne mạn, ihyan chenạhn mạn.
16 Hua cuahtenan nde ạma nchuhn nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne. Nde hua tehche tạh ne che ndah yahn ne, nduhcạ che din Esaú, che nduco tahsihn comida chahcorun se ndudo ndah che va che cạhco chida se cạva se yahn che sạhn menạn se.
17 A devano ne te cuahn che ndạ ro che cạhco chida se ndudo ndah cạva se ne, hua ndạca se andahre ạma chaco se, te a ntihcue se.
18 Ihyan ndico yuhn vo ne, ndere chuhrihn ye, chahn ye tingüete me, quenan ye canedihya. Min ne, ạma chiche mạn, ạma chi man mạn, ạma chi yudo mạn.
19 Chihnevan ye che tive corneta mạn, che nte Dendiohs nduco ye mạn, ne nducote ạma yudo ndudo yahn ye ne, chica ye favor ihyan che metah quendi ye cạhma ye.
20 Dihya ihyan chahn chi yahn che ạma chihco yudo Dendiohs tingüete me, te chihquentiyon ye che andahre ạma ite che cạhn ndạ te min ne, va che cạhno ihyan ite nduco tu, o nduco lạnza.
21 Ạma yudo chi min, che nde mạn Moisés ne, ạma dihya ye chi, nde tuno rendoh ye che vạh ye.

22 Ate uvo ne, tahque ndah ro yuhn vo, te ndotenan che cuhn vo tingüete
me ne, tuno vo vahchetero nan va Dendiohs, ihyan min che ama yudo
vederihquentiyon yahn ye. Min chenan cade mil ángel, rendeva ye yavenan
ye numacuahn vedeyeno.
23 Uvo ne, a ndi cuande vo vahchetero, ne va che ndo damo vo nduco
nducoyaca ihyan yahn Dendiohs che vate ye min. Uvo ne, ndichahtino vo
Dendiohs, ihyan min che techecade ye yahn nducoyaca ihyan nunde.
24 Namin ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va tah ye
vederihquentiyon ra, rahn nan ye uvo nan Dendiohs. Ihyan min ne, chihco
mendahn ye ihyan, chera yun yahn ye cava che nchahco Dendiohs nunde
yuhn vo. A devano vo te namin chera yun yahn Abel, ate hua chichihve
cava nde ama ihyan.
25 Cuihco nchuhn cudado, ne hua cuahcotahn ne yahn Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero, che riyahve ye nchuhn. Nducote hua ndevahn
ihyan ndico yuhn vo che chahcotahn ye yahn ye ro che yahve ye ihyan
tingüete me ne, tahque uvo ne, hua ndevahn vo ndete che cuacondah
vedamo vo ihyan.
26 Ro min che yahve ye ihyan chahn ne, nde yahn nuhn. Tahque man ne,
nde tahque yudo, te rahn ye: "Tama yune ne, ndiyu deman yahn dín che
nuhn, te namin nde nducuahn che chenan nan ro dín che nuhn."
27 Nducote rahn ye che "tama yune" ne, a devano vo te ndedetoh ye
nducuahn dehtenduh che va che cuihno, ne nuhnde deman dehtenduh che
a nihnde cade che hua cuihno.
28 Chemin che necah vo nundihve cuahn Dendiohs, te vederihquentiyon
che te ye uvo ne, hua nda ro che cuihno. Ndeva vo yavenan ye numacuahn
chedave yuhn vo nduhca che renan ino ye.
29 Tihca, te Dendiohs yuhn vo ne, ama yudo vederihquentiyon yahn ye
nduhca yahn che redin che rendo iya dehtenduh.

13

Nduhca che nahn Dendiohs che cuahtechico vo

1 Cuiquendi nchuhn din yahino ne ama tama ne vih.
2 Cuenevahnecun ne ihyan chenun yune che nda ye ndevaco ne, te van
ihyan che renevahnecun ye ihyan chenun yune ndevaco ye ne, chahte
ihyan che nevahnecun ye nde ángel andahre nde hua tumacadino ye.
3 Conan vahino ne ihyan che chenun ye vacoyahn anduhneca ndete che
man ne chenun ne vacoyahn. Conan vahino ne ihyan che rechuhrihn ye,
redin tan ihyan nduco ye, te namin nchuhn ne, iyehnse vate ne.
4 Nducoyaca nchuhn che nihnevaco ne ne, hua ndere cuahtechica ne
nduco ihyan che hua nihnevaco nduco ne, te Dendiohs ne, din ye castigo
nducoyaca ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevaco
nduco ye man, nducoyaca ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevaco
ye man.
5 Hua cuahcoran nchuhn cava tume. Cuahtenan ne vedeyeno nduco che
a va yahn ne, te rahn Dendiohs: "Hua cahcomán nchuhn, nde hua
cuacondah vedamé nchuhn."
6 Chemin che nahn che cochahtino vo ihyan nduhca che chichahtino
ihyan ndico yuhn vo che dirun ye tuhca:
Dihvé Dendiohs ne, a ihyan min che rinan ye u.
Chemin che hua dehve rahcó, andahre din tan ihyan nducó.
7 Condihche ne ihyan ndinan yahn ne che cahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs, chihnevan ne. Cuihco nchuhn cudado nduhca che vatechica ye,

ne cuiquendi ne yune yahn ye, cuitahno ne Dihvo vo Jesucristo nduhcą che ritahno ye.

8 Dihvo vo Jesucristo ne, ąma no vederihquentiyon yahn ye. Numacuahn ro, nde nąn che canąn, nde meniyon, nde ro che cochí ne, hua ndacorun.

9 Hua quendi nchuhn dehtenduh costumbre che ricuahn ihyan. Tahque ndah che cochahtino ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye nchuhn, che co che quendi ne ąma ndeh nąn costumbre nąn dehtenduh che reh ne, te costumbre chemin chan ne, hua richihve nde cąva mąn ihyan che riquendi ye.

10 Nąn vederihquentiyon ndico me ne, rihco chidocuyąn chahn vedino nąn ta, ne nąn ntiyon min riquendąh che reh ye. Ate mąn che ndąhco cąde Dendiohs vederihquentiyon min ne, tahque ndah ro yuhn vo che co ihyan chahn, te Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye nduhcą ąma vedino nąn Dendiohs, chih ye cąva nunde yuhn vo.

11 Nąn vederihquentiyon ndico me ne, rendą chidocuyąn che tahque ndinąn Nąn Ta che Tahque Yudo, nda ye yun yahn ite che ri vedino cąva che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan. Me yute yahn te ne, riquiyąhn ye ąma lądo, cuąhn chihto yąn.

12 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, cuąhn chihto yąn nahn yąh sandądo ihyan, chih ye. Min chera yun yahn ye cąva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, nedin yahn ye uvo.

13 Chemin che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, quendi vo yune yahn ye, andahre ndąhchenan ihyan uvo, nduhcą che chahno mąn ye.

14 A devano vo te ndiyu muhn iyehnse cuahtenan vo cuahn dąma, te chenan ino vo che ndeva Dendioh uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.

15 Nducote tihcą ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ndeva vo yavenąn Dendiohs cuahn dąma, cahnevan ihyan chenąhn. Chemin ne, anduhnecą ąma vedino che cąh vo Dendiohs.

16 Codin nchuhn che ndah mąn, codin ne vedevąhino nduco ihyan che va vederetąhn yahn ye mąn, te chemin che renan ino Dendiohs.

17 Cuenevahnecun nchuhn ihyan ndinąn yahn yąco, codinahn ne yahn ye, te ihyan chahn che nda cuande ye nchuhn, ne va che necąh cuande ye Dendiohs cąva ne. Runecąde cuahtenan nchuhn cąva che hua cuih ne vederąn ihyan chahn, ne co yeno ye cąva ne, te ndete che hua runecąde cuahtenan ne ne, nde hua cochihve che redin ne.

18 Covąh nchuhn cąva nuhn. A devano nuhn te runecąde vatechica nuhn, ne nahn quendi nuhn din nuhn che ndah.

19 Nde tahque nahn che covąh nchuhn cąva che cuahnecun Dendiohs che hua condah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.

20 A Dendiohs che redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo mąn, che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo mąn, ihyan min che ndah redin ye cudądo uvo nduhcą che redin ihyan cudądo itecuche yahn ye. Dihvo vo ne, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye, din ye che chinahn vederihquentiyon ra che hua ndą ro che cuihno.

21 Chemin che din Dendiohs che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cąva che runecąde cuahtenan ne, din ne che ndah nduhcą che nahn ye. Ndeva vo yavenąn Dihvo vo cuahn dąma. Tihcą co.

22 Dihnó, dirún tah yahn ne, ne ricá nchuhn che din chahtino ne che riyąhvé nchuhn.

23 Reté, checadino nchuhn te dihno vo Timoteo ne, a ndiquendạh se vạcoyạhn. Ndete che ndạ nun se muhn ne, quendá sạhn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.
24 Cuenecạh ne Dendiohs nducoyạca ihyan ndinạn yahn yạco mạn, nducoyạca dihno vo chenạhn mạn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nación yahn Italia.
25 Dendiohs din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SANTIA̱GO

1 U Santia̱go che redín ntiyon yahn Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, renté Dendiohs nducoya̱ca nchuhn, nduh che ndichio nda̱ta yahn
Israel, che chetuhn ne numachahte iyehnse.

Vededevano che rete Dendiohs

2-3 Dihnó, cuahn che chuhrihn nchuhn adecodehno yahn che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo ne, nda̱hca̱ che co yeno ne, te a devano ne te cochihve
yahn ne ca̱va che nde tahque cuahtenan cuma ne vedechahtino.
4 Codin ne cuande, ne hua ndeh ndedecadino ne ca̱va che conahn ndah
ne, ne runeca̱de cuahtenan ne.
5 Nchuhn che metah conahn ne ne, cuica ne Dendiohs che din ye che
conahn ne, ne din ye che conahn ndah ne, te ihyan min ne, a̱ma chahtino
ye, ne numa ino ye redinahn ye, reca̱h ndahva ye adecodehno che rica
ihyan.
6 Ate nahn che cochahtino ne che te Dendiohs vededevano che ca̱ca ne.
Hua o ndedecadino ne, te ihyan che o rendedecadino ye ne, nduhca̱ yan
yahn nune che riquenda yuhne muhn min ne, tihchan ye.
7-8 Cuedevano nchuhn te ndete che tihchan ne ne, hua te Dihvo vo
Dendiohs nde a̱ma na̱n dehtenduh che ca̱ca ne.
9 Nchuhn dihnó che cheva̱h ne, cuahte ne vedeyeno yahn che ndedevahn
Dendiohs nchuhn.
10-11 Namin nchuhn che cuihca ne ne, cuahte ne vedeyeno che a devano
ne che hua co cochahtino ne vedecuihca yahn ne ca̱va che ndevahn ne.
Condihche ne na̱nda. Andahre a̱ma nda̱hchan, ate cuahn che riquenda̱h
ya̱hn ne, rih di, ne retih. Atihnoca̱ ihyan cuihca, te namin va che coh ye,
ca̱hcoma̱n ye ntiyon yahn ye.

Vederendedecadino yahn ihyan che hua nda̱hca̱

12 A̱ma ndah ro yahn ihyan che yahino ye Dendiohs, che redin chahtino
ye cuahn che rendedecadino ye che din ye dehtenduh che hua ndah,
cuahtendihco ye nunde, te adive ne, nduhca̱ che ca̱h Dendiohs ndudo yahn
ye ne, ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
13 Cuedevano nchuhn te cuahn che rendedecadino ne che din ne
dehtenduh che hua ndah, cuahtendihco ne nunde ne, ndiyu Dendiohs che
retumarande ye nchuhn, te ihyan min ne, nde hua renda̱ yahn ye che din
ye dehtenduh che hua ndah, nde huane che tumarande ye nde a̱ma ihyan,
tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde.
14 Che cua̱co ne, cuahn che renda̱ yahn ihyan che din ye dehtenduh che
hua ndah ne, a ma̱n ye rendedecadino ye chemin.
15 Tuhme ndete che dinahn ye, cuahtendihco ye nunde ne, va che co ye
castigo nda̱ ro yahn.
16 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cahncheh ma̱n ne nchuhn.
17 Cuedevano ne te a Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che
dendah ye ya̱hn ma̱n, iyo ma̱n, iyon ma̱n ne, redin ye nducuahn che ndah
nduco vo, rete ye nducuahn che ndah che rendonda̱ ta̱h vo. Numacuahn ro
ne, redin ye che ndah. Hua nda̱ ro che din ye che hua ndah.
18 Nducote chitahno vo Ndudo ndah yahn ye ne, mena̱n vihca nedin yahn
ye uvo nduhca̱ che nahn ma̱n ye, chihco ro ye che ndeva ca ye a̱ma ya̱hn
ihyan.

Nduhcą che redin yahn che cotahno vo Dendiohs

19 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihcą ne, nahn che ndah cua
cuande queri ąma ne ndudo yahn ye che rihnevan ne. Hua ndere condą
mendąhn ne, nte ne mąn, nde hua ndere co tąn ne mąn,
20 te cuahn che ri tąn ihyan ne, hua redin ye dehtenduh che ndąhcą nąn
Dendiohs.
21 Chemin che hua nahn che quendi nchuhn dehtenduh che chihngą che
redin a nahn nducoyąca ihyan, rahtendihco ye nunde. Tahque ndah ne ne,
numacuahn vedino vedenecun cuiquendi ne Ndudo yahn Dendiohs che a
chitahno ne cąva che ndevahn ne.
22 Cuihcovan ne Ndudo yahn Dendiohs, ne codinahn ne, te ndete che hua
ne, cahncheh mąn ne nchuhn.
23 Tihcą, te ihyan che rihnevan ye, ne hua redinahn ye ne, ihyan chahn
ne, nduhcą ihyan che rendihchenun ye yavenąn ye nąn tuyuno,
24 ne ndetąhno che ravi ye ne, a rinąn no ye tącą yavenąn ye.
25 Ate ihyan che riquendi ye rihnevan ye nduco cudądo, ne redinahn ye
ne, redin Dendiohs che yeno ye nąn nducuahn che redin ye. Tihcą, te
Ndudo yahn ye ne, ndah, ne redin che ihyan che redinahn ye ne, vatemąn
ino ye nąn ye.
26 Ihyan che rąhco ye che ritahno ye Dendiohs, ate hua rihco ye cudądo
nąn che rente ye ne, rihncheh mąn ye ihyan.
27 Ihyan che rendihche Chido vo Dendiohs che numa cuąco ritahno ye
ihyan ne, redin ye vedevąhino nduco checąhya devąh mąn, ndąhta vąh
mąn, nąn vederetąhn yahn ye, ne hua ndere rahtechica ye nduhcą che
redin ihyan nunde.

2

Nahn che dąma no nevahnecun vo nducoyąca ihyan

1 Dihnó, nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ąma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne, hua ndąhcą che ndąhchenan ne nde ąma
ihyan.
2-3 Dąma no cuendevahnecun ne nducoyąca ihyan che rendą ye vąn ne.
Cuahn che ndą ąma ihyan che quenun ye tino ndah mąn, chenun tąh
chinetąh diyahnguąn mąn ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan,
cuhnde ye dąma nduco ihyan chenąhn. Namin cuahn che ndą ąma ihyan
chevąh ne, cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dąma
nduco ihyan chenąhn,
4 te ndete che ti nąn ti ino ne, dechuh ne ihyan, cuandi ye cuąhn chihto, o
cuhnde ye ndiyąhn yahn che chevąh ye ne, tuhme a rendąhchenan ne
ihyan. Ndete che tahque rendevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan
chevąh ne, hua ndąhcą vederendedecadino yahn ne.
5 Dihnó che yahino nchuhn, cuedevano ne te namin vąn ihyan chevąh ne,
a tendąhnun Dendiohs ihyan cąva che ndąhcą cuahno ye, cotahno ye Dihvo
vo Jesucristo mąn, cąva che nedin yahn ye ihyan, ndeva ye ihyan
vahchetero nduhcą che cąh ye ndudo yahn ye mąn. Min cuahtenan ye
nduco ihyan che yahino ye Dendiohs.
6 Ate ndete che ndąhchenan nchuhn ihyan chevąh ne, din ne che co
cuihnąn ye. Cuededevano ne te nde hua redin yahn che tahque
nevahnecun ne ihyan cuihca che co ihyan chevąh, te a ihyan cuihca che
rendinun rendinąhno ye nchuhn, ne cuahn che rahtendihco ne yahn ye ne,
rica nunde ye yahn ne nąn intiyahn.
7 Namin a ihyan chahn che rendąhchenan ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che renevahnecun ne ihyan, ritahno ne ihyan.

8 Ạma ndạhcạ che numa cuạco dinahn queri ạma nchuhn vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs. Ạma nạn vederihquentiyon min ne, ndirun tuhcạ: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino man di.”
9 Ate ndete che rendạhchenan ne ihyan ne, rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, rahtendihco ne nunde nạn ye.
10 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che redinahn ye a nahn nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ate nduco ạma nạn no che cuahcotạhn ye ne, condihco ye nunde nạn nducuahn.
11 Tihcạ, te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a mạn ye chihco cạde ye nducuahn. Chihquentiyon ye che hua din duche yahn ihyan che a nihnevạco ye mạn, che hua cạhno ye vih mạn. Chemin che andahre hua din duche yahn ihyan che a nihnevạco ye, ate ndete che cạhno ye vih ne, cuahtendihco ye nunde anduhnecạ ndete che chahcotạhn ye nducuahn.
12 A Ndudo yahn Dendiohs che redin che vatemạn ino vo nạn ye. Nducote quenan cuma che techecạde ye yuhn vo nduhcạ che a ndihco cạde ye nạn Ndudo min ne, chemin che cuihco nchuhn cudạdo nạn ndudo yahn ne mạn, nạn nducuahn che redin ne mạn.
13 Runecạde cuahtenan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che hua devano conan vạhino ye ne, techecạde Dendiohs yahn ye, ne co ye castigo yahn queri ạma nunde yahn ye. Ate ihyan che va vedevạhino nạn ye ne, ametah che ndedecadino ye ro che cuhnde cạde yahn ye.
14 Dihnó, cuendedecadino ne yahn nạhn ihyan che rạhn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate hua redin ye dehtenduh che ndah. ¿A co ndevahn ye nduhcạ che tihcạ dendudo no rạhn ye che ritahno ye?
15 Cuahn che tạhn nun nchuhn ạma dihno vo, o ạma cahvo vo che metah tino yahn ye mạn, metah deh che cheh ye mạn ne,
16 nahn che conan ne ihyan. Co cạhma ne co ne ihyan: “Dendiohs conduco ye ndih. Codin ne cudạdo ndih yahn iche mạn, ndah cocheh ne mạn.” Ate ndete che hua conan ne ihyan ne, nde hua cochihve yahn ne, te dendudo no che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
17 Adecoduhno ihyan che rạhn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate metah vedevạhino nạn ye ne, nde hua cuạco che rạhn ye.
18 Co vate nchuhn che rạhn ne ri ne vih: “Di ne, rahn che ritehne, ne u ne, ritahno mạn, redin dehtenduh che ndah mạn. Cuihco ro tạcạ che ritehne, te hua ro che redin dehtenduh che ndah. U ne, rihco ró che ritahnó, te redín dehtenduh che ndah.
19 Di ne, ritehne che va ạma no Dendiohs. Ndạhcạ chemin, ate ndete che dendudo no ne, nde hua cochihve yehn. Namin chundah ne, devano se che va Dendiohs, nde tuno rendoh se che vạh se.”
20 Duh nchuhn che tihcạ dendudo no che rạhn ne che ritahno ne ne, hua renahn ne. Cuedevano ne te ihyan che rạhn ye che ritahno ye, ne hua redin ye dehtenduh che ndah ne, nde hua cuạco che rạhn ye.
21 Ihyan ndico yuhn vo Abraham ne, hua dendudo no che chitahno ye, te dinahn ye cuahn che chihquentiyon Dendiohs che cạhno ye dạya ye Isaac, co se vedino, ne chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan.
22 Cua cuande nchuhn nduhcạ che ndiyu dendudo no chitahno Abraham, te dinahn ye, ne nduco chemin chihco ro ye che numa cuạco chitahno ye.
23 Nduco che tihcạ din ye ne, chihco ro ye che cuạco che ndirun yahn ye nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Abraham ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che nedin yahn Dendiohs ihyan.” A ihyan min che din Dendiohs amigo yahn ye ihyan.

24 Tuhme ne, cuedevano nchuhn te ihyan che numa cuąco ritahno ye,
redin ye dehtenduh che ndah ne, a ihyan chahn che renedin yahn
Dendiohs ihyan.
25 Rahab, tąhn che ndere quechica ro menąn me ne, chihco ro te che tihcą
numa cuąco chitahno te, te chinan te sandądo che vatechica se rendihchero
ndudo se, chih ndeh te sąhn ndevąco te numanahn che ndedechuh te sąhn
cuąhn ndeh, ne chemin che nedin yahn Dendiohs tąhn.
26 Ihyan che hua chenun ico ye ne, a ndih ye. Atihnocą ihyan che
dendudo rąhn ye che ritahno ye Dendiohs ate hua redin ye dehtenduh che
ndah, te anduhnecą ndete a ndih ye.

3

Nahn che cąhco vo cudądo nąn nducuahn che rente vo

1 Dihnó, hua ndąhcą che ąma yąhn nchuhn tendąhnun mąn ne ntiyon
che cacuahn ne Ndudo yahn Dendiohs, te a devano ne che cąhnda ntiyon
min, ne nuhn che ricuahn nuhn ne, tahque va che ndącarune Dendiohs
nuhn che co ihyan chenąhn.
2 Nducoyąco vo ne, a cąde no che ąma redinda vo. Ndete che va ąma
ihyan che renahn ndą chende ye ne, ihyan min ne, runecąde ye nąn
nducuahn che rente ye mąn, nąn nducuahn che redin ye mąn.
3 Cuahn che tihyon vo freno chende cabąllo ne, dinahn te yuhn vo, cąhn
te cuąhn nąn che nahn vo.
4 A namin no tun bąrco. Andahre ąma rahte mąn, ąma dito yuhne che
racondą mąn, ate nduco indu lihn che quenan cuąhn dahn bąrco me ne, co
ndąhconduto sąhn che ricąhca se adecotino cuąhn che nahn se.
5 Atihnocą ihyan nąn che rente ye, te nduco ndudo yahn ye ne, ąma ndeh
nąn dehtenduh co detohnan ye. Nduco ąma cuhdiyąhn lihn ne, co cua yąhn
icoyąhn rahte, ne cuihno cuco.
6 Atihnocą ihyan che hua renahn ndą chende ye nąn che rente ye. Ndudo
yahn ye ne, anduhcą mąn ruchiyąhn yahn infierno, te numacuahn ro che
chenan ye iyehnse redetohnan ye ąma ndeh nąn dehtenduh, nde redinda
mąn ye ihyan.
7 Ihyan ne, ri rihquentiyon ye nducoyąca nąn ite chano mąn, ite che
chenun te nuniyąhn mąn, yąhda mąn, cu mąn,
8 ate hua ri rihquentiyon mąn ye ihyan nąn che rente ye, te hua renahn
ndą chende ye. Ndudo yahn ye ne, anduhnecą vehde cu.
9 Vate dihno vo che rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenąn Chido vo
Dendiohs, ate cuahn che ri tąn ye ne, rąhva yah ye yahn adecoduhno ihyan,
nde hua rendą tin ye che a Dendiohs che dendah ye nducoyąca ihyan
nduhcą mąn ye.
10 Ihyan chahn ne, hua ąma no vederendedecadino yahn ye. Cuahn che
nahn ye ne, revąh ye cąva ihyan, ne cuahn che nahn ye ne, rąhva yah ye
yahn ihyan. Dihnó, a condi nchuhn dąma co ne nduco ihyan che tihchan
ye, te hua ndąhcą che tihcą redin ye.
11 ¿Ti rendihche nchuhn che dąma riquendąh nune ndah nduco nune
dine ne?
12 Dihnó, a devano nchuhn te ndiyu nąn yąhn higo che ri ndute yahn
yąhn olivo. Namin a devano ne te ndiyu nąn dihyo uva che ri ndute yahn
yąhn higo. A namin no tun hua dąma riquendąh nune dine nduco nune
ndah.

Vededevano che cochihve

13 Nchuhn che devano ne mạn, che renahn ne mạn ne, nahn che
runecạde cuahtechica ne mạn, nahn che cuahtenan cuma ne vedenecun
mạn, te ihyan che richihve vededevano yahn ye ne, chenan cuma ye
vedenecun.
14 Me nchuhn che redin ve ne yahn vih mạn, rạhcorạn ne cạva mạn no ne
mạn ne, nde hua cochihve che dịn yạde ne yahn che devano ne, te
ducherino ne ndudo ndah yahn Dendiohs.
15 Vededevano yahn ihyan che tihchan ye ne, ndiyu Dendiohs che recạh
ye, te chemin ne, vededevano yahn ihyan nunde che recạh chundah.
16 Tihcạ, te ihyan che redin ve ye yahn vih mạn, rạhcorạn ye cạva mạn no
ye mạn ne, ạma cạnda tin ye, rahtendihco nducuahn nạn nunde.
17 Ate hua tihchan ihyan che chenan cuma ye vededevano che recạh
Dendiohs, te ihyan chahn ne, runecạde vate ye mạn, dihn nạn ye mạn, cuno
ino ye mạn, renahn ye mạn, chenan cuma ye vedeyahino mạn, redin ye
dehtenduh che ndah mạn, ạma no vederendededecadino yahn ye mạn, hua
rihncheh ye mạn.
18 Cuedevano nchuhn te ihyan che nduco ndah riyạhve ye che ndo yạn
ihyan nduco vih ne, retihyon yune ye ihyan chahn che runecạde cuahtenan
ye nduco vih.

4

Hua ndạhcạ che dạma co vo nduco ihyan nunde

1 Nducote rahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, rahtendihco ne
nunde ne, chemin che rahte cạnda ne nduco vih.
2 Ạma redin ve ne, nahn yahn ne dehtenduh che va yahn ihyan, ne cuahn
che hua rendạca ne nduco ndah ne, ruhn ne nduco ye, nde rihno ne ihyan.
Ạma nahn yahn ne dehtenduh, ate hua rendạca ne, te hua rica ne Dendiohs.
3 Me ndete che rica ne ne, nde hua rete Dendiohs, te ndotenan che cạca
ne che cochihve yahn ne ne, rica ne dehtenduh cạva che cuahtechica ne
vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
4 Nchuhn che ducherino ne Dendiohs, cuedevano ne te che cuahtechico
vo vedeyeno yahn mạn vo ne, racondạh vedạmo vo Dendiohs. Adecoduhno
ihyan che nahn cochica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, racondạh vedạme ye
Dendiohs.
5 Ndiyu ndere ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Redin Dendiohs
che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, te yahino ye uvo, ne nahn ye che a
mạn no ye din yahino vo ihyan.”
6 Andahre vạhche ri yuhn vo che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs,
ate numacuahn vedeyahino yahn ye rinan ye uvo che dinahn vo, nduhcạ
che a ndirun tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Dendiohs ne, rendạhco
ndiya ye ihyan che yạde ye, ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che
necun ye.”
7 Chemin che condạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs. Hua dinahn
ne yahn chundah, ne dihya se co, cạhcomạn se nchuhn.
8 Cuah ne Dendiohs, ne conduco ye nchuhn. Nchuhn ihyan nunde mạn,
nchuhn che tah ritahno ne Dendiohs, ne tah rahtechica ne vedeyeno yahn
mạn ne mạn ne, cuihcomạn ne nunde yahn ne.
9 Ndotenan che ạma cuahte yeno ne ne, cuendededecadino ne, ne cuahte
rạn ne cạva nunde yahn ne, cuento ino ne.
10 Cuendạhco ndiya mạn ne nchuhn nạn Dihvo vo Dendiohs, cuihcomạn
ne vedeyạde yahn ne, ne ndeva ye nchuhn.

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo ihyan chenạhn

11 Dihnó, hua ndạhcạ che cạhma yah nchuhn yahn vih. Adecoduhno
ihyan che ra cuande ye tạma ca ihyan, rạhn yah ye yahn ye, o
rendạhchenan ye ihyan ne, nduco chemin ne, ducherino ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rạhco ye che tahque richihve
vededevano yahn mạn ye. Ihyan che ducherino ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, ndotenan che dinahn ye ne, rahcotạhn ye.
12 A Dendiohs che chihco ye vederihquentiyon che va che dinahn vo, ne a
ihyan min va che techecạde ye yuhn vo. Ihyan min ne, co decuihno ye
ihyan mạn, co ndedevahn ye ihyan mạn. Ate nchuhn ne, metah nde ạma
vederihquentiyon cạva che ndạhchenan ne vih.

Nde hua devano vo deh che cuahno co vo caviyạn deman

13 Nchuhn che rihco cạde mạn ne dehtenduh che din ne queri ạma ro,
cuihco ne cudạdo. ¿Tạcạ che rihco cạde ne ạma ro che cạhn ne tạma yạn,
cuahtenan ne ạma nduyo, din ne ntiyon?,
14 te nde hua devano ne ndete che vate ca ne ndạ ro min. Condihchero ne
yan. Ri ro menạn lihn, ne venchahte rento. Tihchan uvo, te neve ro ra
chenan vo iyehnse.
15 Tahque ndah ne, cochahtino vo Dihvo vo Dendiohs, ne cạhma vo:
“Ndete che Dendiohs te ye vedevihche yuhn vo ne, din vo chu caviyạn, ne
din vo chạ deman.”
16 Ate hua tihcạ redin nchuhn. Tahque ndah ne ne, numacuahn vedeyạde
rihco cạde mạn ne dehtenduh che din ne queri ạma ro. Cuedevano ne te
hua ndạhcạ che tihcạ redin yạde ne.
17 Adecoduhno ihyan che devano ye tạcạ che din ye che ndah ate hua
redin ye ne, rendihco ye nunde nạn Dendiohs.

5

Riyạhve ye ihyan cuihca

1 Nchuhn ihyan cuihca che duhtuno ihyan ne, cuihcovan ne.
Cuendedecadíno ne, ne cuahte rạn ne yahn castigo che va che co ne.
2 Nducuahn vedecuihca yahn ne ne, hua cochihve cạva che ndevahn ne.
Codin ne cuande anduhnecạ ndete che a nchạ mạn, anduhnecạ ndete che a
ncheh ndạh tino ndah yahn ne mạn.
3 Diyạhnguạn yahn ne mạn, diyạhngua yahn ne mạn ne, anduhnecạ
ndete che a nihno ncheh dache. Mạn ro cuh che a nun nto iyehnse ne, ạma
nedin dạma ne vedecuihca, ate mạn vedecuihca yahn ne nuhnde nchuhn
che chendihco ne nunde, ne co ne castigo yahn anduhnecạ ndete che
cuihno cuco nchuhn.
4 Nchuhn ne, chendihco ne nunde che nde hua renedihve ne yahn ihyan
chevạh che redin ye ntiyon yahn ne. Ate Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn ye ne, nda cuande ye ihyan chahn, ne a
devano ye nduhcạ che recạh rihn ne ihyan, reduco ne yahn ye.
5 Nchuhn ne, ạma ndạhcạ chenan ne iyehnse cuh, vate ne vedeyeno ro
ro. Nduhcạ ite ndạta che ri dun te, che cudạdo reh no te nde ndạ ro che
cạhno ihyan ite ne, tihchan nchuhn, te vatechica ne vedeyeno yahn mạn
ne, redecuihta ne nunde yahn ne nde ndạ ro che co ne castigo.
6 Nchuhn ne, rendinun rendinạhno ne ihyan che ndah ihyan ye, nde
rihno ne ihyan. Nde hua retạhn vạhche ne, te ihyan chahn ne, necun ye,
nde hua rendahconan ye yahn ne.

Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, covạh vo cuahn dạma

7 Dihnó, vạn nducuahn che rechuhrihn nchuhn ne, quendạh ne
vedechahtino nde ndạ ro che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo. Codin
chahtino ne nduhcạ che redin chahtino ihyan che a nino ye chendạta yahn
ye, ne chenan ino ye che co yahn.
8 Codin chahtino ne mạn, cuenecạh yạn ne chedave yahn ne mạn, te
metah condah Dihvo vo.
9 Dihnó, hua cạhma nunde ạma tạma ne yahn vih, cạva che hua co ne
castigo, te Dihvo vo, ihyan min che techecạde ye yuhn vo ne, a nun
ndaconan chi ye.
10 Dihnó, cuendedecadino ne yahn ihyan profeta che cahndudo ye ndudo
yahn Dihvo vo Dendiohs a rạhn me. Cua cuande ne nduhcạ che quendạh ye
vedechahtino vạn nducuahn che chuhrihn ye, ne cuiquendi ne yune yahn
ye.
11 A devano vo te ạma ndah ro yahn ihyan chahn che din chahtino ye.
Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che chichahtino Job Dihvo vo Dendiohs.
Namin a devano ne nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan, din ye che
ndah nduco ye. Chemin che ndạhcạ che cua cuande ne yahn vedechahtino
yahn ihyan chahn, quendi ne yune yahn ye.
12 Dihnó, nạn nducuahn ne, ạma nahn che din ne cudạdo nạn che rente
ne. Cuahn che cạh ne ndudo yahn ne ne, hua ndere cạhma ne: “Nde muhn
nde nạn Dendiohs.” Hua ndere tihyon yạn ne dehtenduh numacuahn
vedeyudo. Codin ne cudạdo che hua chuhnan ne, ne cuahtendihco ne
nunde, cạva che hua quenan cuma che din Dendiohs castigo nchuhn.
Tahque ndah ne ne, ạma o no cạhma ne. Nạn nducuahn che rente cạde ne
ne, ndete che cạhma ne: “Tạcạ hua” ne, a chemin no cạhma ne. Ndete che:
“Hua” ne, a chemin no tun cạhma ne. Hua chuhnan ne che cạhma ne.
13 Cuahn che rechuhrihn nchuhn ne, covạh ne. Cuahn che yeno ne ne,
cuita ne, cuendeva ne yavenạn Dendiohs.
14 Cuahn che cah ne ne, coyạhve ne intiyahn yạco cạva che covạh ye cạva
ne, cuacotạhme ye aceite nchuhn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo che din ye
che ndoyahn ne.
15 Cuahn che covạh ne ne, nahn che cotahno ne che conahn che cạca ne,
ne din Dendiohs che ndoyahn ne, nchahco ye nunde yahn ne.
16 Condạca ne che nchahco nunde vih, ne covạh ne cạva che din
Dendiohs che ndoyahn ne. Cuedevano ne te ihyan che ndah ihyan ye nạn
Dendiohs ne, redinahn Dendiohs deh che rica ye numa ino ye.
17 Cuenecạhco ne ihyan profeta Elías. Ihyan min ne, ihyan iyehnse
nduhcạ uvo. Ate cuahn che chica ye Dendiohs che hua cuan co ne, hua
chan chete ino nduyo quenan mạhn.
18 Chihno min ne, covạh tun ye, chica Dendiohs che cuan co, ne chan, ne
ndaconan chi chendạta.
19-20 Dihnó, ndete che vate dihno vo che cuacondạh vedạme ye Ndudo
ndah yahn Dendiohs, cuahtendihco ye nunde ne, cuedevano ne te ndete
che yạhve ne ihyan, din ne che ndonun yune ye, ndaconan quendi ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nchahco Dendiohs nducuahn nunde
yahn ye, ndedevahn ye ihyan.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PEDRO MENA̱N

1 U Pedro, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, dechúh ca̱ca cuh yahn nchuhn che vate ne ya̱n va̱co ihyan, ya̱hn yahn Ponto ma̱n, Galacia ma̱n, Capadocia ma̱n, Asia ma̱n, Bitinia ma̱n.

2 Ma̱n Dendiohs Chida tenda̱hnun ye nchuhn, chihco vih Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ca̱va che nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne yahn che chera yun yahn ye ca̱va ne.

Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye nchuhn, din ye che a̱ma nda̱hca̱ cuahtenan ne.

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, te a̱ma din yahino ye uvo, ne din ye che ndo vo anduhneca̱ ihyan ra, ntihyon cua̱co ye vederendededecadino yuhn vo. Cuahn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo va̱n tena̱hn ne, nda̱hcorun ye nducuahn ca̱va che ndah yuhn vo. Ma̱n ne, ndichahtino vo che ndeva ye uvo, ne metah nde a̱ma na̱n dehtenduh che co din che hua conahn.

4 A va ca̱de che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, ne chemin ne, anduhneca̱ a̱ma vedecuihca che hua nda̱ ro che cuihno. A ma̱n Dendiohs din ye che conahn.

5 Nchuhn ne, ritahno ne Dendiohs, ne numacuahn vederihquentiyon yahn ye redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva ye nchuhn nda̱ ro che cuihno iyehnse.

6 Chemin che vate nchuhn vedeyeno andahre a̱ma ndeh na̱n dehtenduh che rahno ri ne ma̱n ro cuh. Che rechuhrihn ne ne, neve ro no chemin.

7 Ate va che chuhrihn ne ca̱va che cuhnde ro che numa cua̱co ritahno ne Dendiohs. Ndete che numa cua̱co ritahno ne ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quenda̱h yavena̱n ne ro che nda̱ Dihvo vo Jesucristo. Diya̱hngua̱n ne, hua rengu cuahn da̱ma, ate retive ihyan ya̱hn, rendedevihne ye, rendihchenan ye ndete che ndah. Me nchuhn che ritahno ne Dendiohs ne, tahque redin yahn che ndihchenan ye ndete che numa cua̱co ritahno ne.

8 Dihvo vo Jesucristo ne, andahre hua rendihchero nchuhn ihyan, ate yahino ne ihyan, ritahno ne ihyan, ne chemin che a̱ma yeno ne.

9 Nducote ritahno ne ihyan ne, quenan cuma che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

10 Ihyan profeta che chahte ye a ra̱hn me ne, cahndudo ye che ndedevahn Dendiohs nchuhn, ne a̱ma ndiquendi ye nduco cuda̱do, nahn cadino ndah ye yahn.

11 Vaco Dihvo vo Jesucristo ne, quenun ihyan chahn, din che cahndudo ye yahn dehtenduh che va che chuhrihn Dihvo vo ma̱n, yahn vederihquentiyon chahte che ndonda̱ ta̱h ye cuihno min ma̱n. Hua chenan chenahn ihyan chahn, ne chemin che ndiquendi ye, nahn cadino ye duh ihyan min ma̱n, ticua̱hn conahn ma̱n.

12 Ca̱h Dendiohs, checadino ihyan chahn che ndudo che cahndudo ye ne, ndiyu ca̱va che ndah yahn ma̱n ye, te che ndah yuhn vo. Ma̱n ne, ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che dechuh ye ne, a cahndudo ye ndudo min che dirun ihyan profeta chahn, chihnevan nchuhn. Yahn ndudo min ne, nde ángel che vate ye vahchetero, nahn tumacadino ye.

Nahn Dendiohs che runeca̱de cuahtechica ihyan yahn ye

13 Nducote nedin yahn Dendiohs nchuhn ne, nahn che cuahteyạn
nchuhn mạn, nahn che runecạde cuahtechica ne mạn, nahn che quendi ne
numa ino ne cochahtino ne che ndeva Dendiohs nchuhn ro che ndạ Dihvo
vo Jesucristo mạn.
14 Codinahn ne yahn Dendiohs, ne hua quendi ne cuahtechica ne nduhcạ
che a chahtechica ne ro menạn cuahn che metah cahnevan ne Ndudo yahn
ye.
15 Tahque ndah ne, runecạde cuahtechica ne, te Dendiohs che nedin yahn
ye nchuhn, ndiyu ndere ihyan. Tihcạ nahn che din ne,
16 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ndirun tuhcạ: “Hua ndere cuahtechica
nchuhn, cuahtendihco ne nunde, te u ne, ndiyu ihyan nunde u.”
17 Dendiohs ne, numa cuạco retechecạde ye tunoca che nedin ihyan.
Nducote renevahnecun ne ihyan, rạhn ne te Chida ne ihyan cuahn che
revạh ne ne, nahn che quendi ne nevahnecun ne ihyan numacuahn ro che
cuahtenan ne iyehnse.
18 A devano ne te ro menạn me ne, quendi ne costumbre che nde hua
cochihve, che chihco ihyan ndico yahn ne, ate a ndedevahn Dendiohs
nchuhn yahn nducuahn chemin. A ndevahn ne, ndiyu nduco dehtenduh
che rihno nduhcạ diyạhnguạn o diyạhngua,
19 te ndevahn ne nduco yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chihco mendạhn ye ihyan nduhcạ ạma itecuche lihn che hua dehva niyahn
te, chi te vedino cạva nunde yahn ihyan.
20 Nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, a va cạde che tihcạ cuahno co
Dihvo vo, ne chinahn nde mạn ro cuh cạva che ndah yahn nchuhn.
21 A cạva Dihvo vo Jesucristo che ritahno nchuhn Dendiohs, ihyan min
che ndedetuhche ye Dihvo vo vạn tenạhn, ne ndạhco ye vederihquentiyon
chahte tạh ye. Mạn ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ne, chenan ino
ne che ndeva ye nchuhn.
22 Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahnecun nchuhn Ndudo yahn
Dendiohs, ndo ne ihyan runecạde. Numa cuạco redin yahino vih ne, ne
nahn che quendi ne numa ino ne din yahino vih ne.
23 A Dendiohs din ye che ndo ne ihyan ra, anduhnecạ ndete che quenuma
ra chahteyạn ne. A nduco Ndudo yahn ye chihco vih ye nchuhn cạva che
cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro, ne Ndudo yahn ye ne, hua ndạ ro
che cuihno.
24 Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Nducoyạca ihyan iyehnse ne, anduhnecạ chano, te hua rengu ye,
ne vederihquentiyon yahn ye ne, anduhnecạ nạnda, te rihno.
Chano ne, retih, ne nạnda ne, ra;
25 ate Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne, hua ndạ ro che cuihno.
Ndudo min ne, a Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cahndudo
ihyan, chihnevan nchuhn.

2

1 Chemin che nahn che hua ndere cuahtechica nchuhn, din ne dehtenduh
che chihngạ. Hua cahncheh ne mạn, hua din o nạn o chende ne mạn, hua
din ve ne mạn, hua nte ne ndudo cuahnde mạn.
2 Nduhcạ decuạh yuno che ạma nahn cuh leche cạva che cuihta ne, tihcạ
codin nun ino nchuhn, cạhcovan ne Ndudo yahn Dendiohs, te nahn che
conahn ndah ne mạn, cochahtino ne mạn, cạva che ndevahn ne.
3 Tihcạ, te a tumacadino ne che Dihvo vo Dendiohs ne, ạma quenan cuma
ye vedeyahino cạva ne.

4 Cuinevahnecun nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che
cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Anduhnecą ąma tu che
chacondąh vedąme sąhn vihcherahto ro menąn, ne adive tumacadino se
che tu min che tahque cochihve cąva nąme yahn vah che rihno se ne, tihcą
ihyan min, te a chihco vih Dendiohs ihyan cąva che ndeva ihyan iyehnse
yavenąn ye.
5 Nduhcą che retendąhnun sąhn vihcherahto tu che rahto se ąma yąco ne,
tihcą cąh yune nchuhn che nedin dąma Dendiohs nchuhn cąva che conun
Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndo ne anduhnecą chidocuyąn ndah, din ne
ntiyon yahn ye numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcą:
U ne, chihco víh ąma ihyan che co ye anduhnecą ąma tu ndah che
tendąhnun sąhn vihcherahto che co esquina yahn nąme yahn yąco
vąn ihyan nación yahn Israel.
Nducoyąca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, quendąh yavenąn ye.
7 Nchuhn che ritahno ne ihyan min ne, ąma yahino ne ihyan, ate ihyan che
hua ritahno ye ihyan ne, conahn nduco ye nduhcą che a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą:
Ihyan min ne, conahn nduco ye nduhcą che chinahn nduco tu che
chacondąh vedąme sąhn vihcherahto menąn,
te tu min che tahque chichihve adive.
8 Namin ndirun nąn Ndudo yahn ye tąma cuąn tuhcą:
Ihyan min ne, co ye nduhcą ąma tu che renda cąh ihyan mąn, che redin che
rendave ye mąn.
Tihcą, te ihyan che hua chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, a chinda ye nduhcą che a nihnde cąde yahn ye.

Ihyan yahn Dendiohs

9 Nchuhn ne, a ndihco vih Dendiohs nchuhn, a ndo ne anduhnecą ihyan
nación yahn Israel. A ndo ne anduhnecą chidocuyąn, rendeva ne yavenąn
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinąn ye yahn ne. A tendąhnun
Dendiohs nchuhn che co ne ihyan yahn ye cąva che cuahndudo ne yahn
vederihno rahte che din ye nduco ne. Ro menąn me ne, anduhnecą ndete
che ntude ndutinąn ne, ate din ye che chenahn ne ndudo ndah yahn ye.
10 Ro menąn me ne, hua ndi cuande ne vąn ihyan yahn ye, ate mąn ne, a
nedin yahn ye nchuhn. Ro menąn me ne, vatemąn ne, metah duh che
quenan vąhino nchuhn, ate mąn ne, renan vąhino ye nchuhn.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, che vate ne yąn vąco ihyan, ricá nchuhn che
hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde, te chemin redin che
rinda ihyan.
12 Runecąde cuahtechica ne vąn ihyan che hua renevahnecun ye
Dendiohs cąva che nduco tihcą ne, andahre rąhn ye yahn nchuhn che
duhtuno ihyan ne, ate ndihchero ye che runecąde vatechica ne, ne ndeva
ye yavenąn Dendiohs ndą ro che techecąde ye yahn nducoyąca ihyan.
13 Cąva che quendąh yavenąn Dihvo vo Jesucristo ne, codinahn ne yahn
ihyan ndinąn che rihquentiyon ye muhn iyehnse, emperador che tahque
yudo vederihquentiyon yahn ye mąn,
14 sąhn ndinąn che rinan se ihyan mąn. Sąhn chahn ne, redechuh ye cąva
che din se castigo sąhn che chendihco nunde, ne redin se cudądo ihyan che
ndah ihyan ye.
15 Tihcą nahn che din nchuhn, te nahn Dendiohs che runecąde
cuahtechica ne cąva che nduco tihcą ne, nde nąn che cąhma ihyan tundo
metah.

16 Mạn ne, metah rihquentiyon nunde yahn ne nchuhn, te a ndedevahn
Dendiohs nchuhn. Chemin che nahn che runecạde cuahtechica ne. Hua
ndedecadino ne che nducote a ndedevahn Dendiohs nchuhn ne, co ndere
cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, runecạde
cuahtechica ne nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs.
17 Cuenevahnecun ne Dendiohs. Cuenevahnecun ne emperador.
Cuenevahnecun ne queri ạma ihyan. Cuahtenan cuma ne vedeyahino vạn
mạn ne nduco vih che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcạ che va che chuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

18 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan ne, numacuahn vedenecun
codinahn ne yahn ihyan che redin nduco ne ntiyon, a ndah ihyan ye, o
duhtuno ihyan ye.
19 Andahre rechuhrihn ne, ndere redin tạn ihyan nduco ne, ate ndete
redin chahtino ne yahn che renevahnecun ne Dendiohs ne, quendạh
yavenạn ne.
20 Tihcạ, te ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che co nchuhn
castigo yahn che chendihco ne nunde ne, nde hua cochihve yahn ne. Ate
ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che ndere redin ihyan castigo
nchuhn yahn dehtenduh che ndah che redin ne ne, tuhme che cuạco
quendạh yavenạn ne nạn Dendiohs.
21 Tihcạ va che din chahtino nchuhn, te a cạva chemin che tendạhnun
Dendiohs nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, chuhrihn ye cạva nchuhn, ne
tihyon yune ye nchuhn che quendi ne yune yahn ye.
22 Ihyan min ne, hua ndere quechica ye, quendihco ye nunde, nde hua
chihncheh ye nde ạma ihyan.
23 Cuahn che rạhva ihyan nduco ye ne, hua ndahconan ye ndudo tạn.
Cuahn che redin tạn ihyan nduco ye ne, quendạh ye vedechahtino, ne
ndạhco ye nducuahn che redin ye tạh Dendiohs, ihyan min che
retechecạde ye numa cuạco.
24 A mạn Dihvo vo Jesucristo chuhrihn ye, quenan yạh ye nạn cruz,
nedihve ye nunde yuhn vo, cạva che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne
runecạde cuahtechico vo. Chih ye cạva che ndedevahn ye uvo,
25 te ro menạn me ne, vatechica vạne vo anduhnecạ itecuche che chinda
te, ate mạn ne, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye
cudạdo uvo nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che nihnevạco ye nduco vih

1-2 Nchuhn ihyan ndạhta che nihnevạco ne ne, cuenevahnecun ne
inchạhn ne. Nduco tihcạ ne, andahre hua rihcovan inchạhn ne ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, ate tumacadino ye che runecạde ne mạn, necun
ne mạn, ne nevahnecun ye ndudo min, nde hua ndotenan che yạhve ne
ihyan.
3 Ndiyu demạn che ạma ndedecuco ne tin ne mạn, ndedecuco ne nchuhn
nduco diyạhnguạn mạn, cuahtenun ne tino che ạma ndahchan mạn.
4 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedenecun, te chemin che
ạma richihve nạn Dendiohs.
5 Ihyan ndạhta che chahte ye a rạhn me, che ndah ihyan ye mạn, che
chichahtino ye Dendiohs mạn ne, tihcạ chahtenan cuma ye vedenecun, ne
dinahn ye yahn inchạhn ye.

6 Nduhcą Sara che nevahnecun ye inchąhn ye Abraham, ne rąhn ye che
dihve ye ihyan. Me nchuhn ne, quendi ne yune yahn ye ndete che runecąde
ne mąn, cochahtino ne Dendiohs, ndąhco ne nducuahn tąh ye mąn.
7 Namin nchuhn ihyan chąhn che nihnevąco ne ne, cuahtenan cuma ne
ihyan ndąhta yahn ne nduco vedino vedenecun, te a devano ne te hua
dąma fuerza yahn ye nduco ne. Tihcą va che din ne, te namin ndeva
Dendiohs ihyan chahn dąma nduco ne. Ndete che hua dinahn ne tihcą ne,
nde hua nguahco yahn che revąh ne.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndere redin tąn ihyan nduco ye yahn che redin ye dehtenduh che ndah

8 Mąn ne, ráhn rí nducoyąca nchuhn che ąma no vederendedecadino
cuahtenan cuma ne nduco vih. Cuenevahnecun ne vih numacuahn vedino
vedenecun. Codin yahino ąma tąma ne vih.
9 Hua dąma co ne nduco ihyan che redin tąn ye nduco ne. Hua dąma co
ne nduco ihyan che retąhn nan ye nchuhn. Tahque ndah ne, codin ne che
ndah nduco ye, te cuahn che tendąhnun Dendiohs nchuhn ne, nte ye ndudo
yahn ye che din ye che ndah nduco ne.
10 Tihcą, te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcą:
Ihyan che nahn ye che ndąhcą cuahtenan ye iyehnse ne,
nahn che hua ndere cąhma ye ndudo tąn mąn, ndudo cuahnde mąn.
11 Nahn che cąhcomąn ye nducuahn che chihngą, ne din ye che ndah mąn,
nahn che ndąhcą cuahtenan ye nduco ihyan chenąhn, hua cuahte cąnda ye
mąn.
12 Tihcą, te Dihvo vo Dendiohs ne, nda cuande ye ihyan che ndah ihyan ye,
ne rihcovan ye che revąh ye.
Ate ihyan che duhtuno ihyan ye ne, redin ye castigo ihyan.
13 Ndete che din nchuhn che ndah ne, nde ąma ihyan hua ndąhco ndiya
ye nchuhn.
14 Andahre din tąn ihyan nduco ne yahn che redin ne che ndah, ate ndah
ro yahn ne. Hua cua ne cudądo, hua din vąh ne nde ąma ihyan.
15 Cuendeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn
ne, codinahn ne yahn ye. Cuahteyąn nchuhn cąva che numacuahn vedino
vedenecun cąh cuande ne adecoduhno ihyan che tumerune ye nchuhn
yahn che chenan ino ne che ndeva Dendiohs nchuhn.
16 Hua cuahtenun ino nchuhn vedetąn nduco nde ąma ihyan, cąva che
ihyan che chihngą rąhn ye yahn nchuhn ne, tumacadino ye che runecąde
vatechica ne, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne co cuihnąn ye che tihcą
rąhn ye.
17 Tahque ndah che chuhrihn vo, din tąn ihyan nduco vo yahn che din vo
dehtenduh che ndah ndete che tihcą nahn Dendiohs, che co che chuhrihn
vo, din tąn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che hua ndah.
18 Tihcą, te nde mąn Dihvo vo Jesucristo chih ye, nedihve ye ąma yune no
nducuahn nunde yuhn vo. Ihyan min ne, metah nde ąma nunde yahn ye,
ate chih ye cąva che, uvo che chendihco vo nunde ne, ndo yąn Dendiohs
nduco vo, ne nedin yahn ye uvo. Ihyan iyehnse ne, chihno ye ihyan, ate
ndeva Dendiohs ihyan.
19 Numanahn che metah ntuche ye ne, chahn ye cahndudo ye ndudo
yahn ye, chihnevan vaco tenąhn che chenan rino ye che co ye castigo.
20 Ihyan chahn che chahcotąhn ye yahn Dendiohs a rąhn me, ro che
quenan Noé iyehnse. Ro min numanahn che chindah arca me ne,
numacuahn vedechahtino quenan rino Dendiohs che nto ino ye nunde

yahn ye. Ate hua nto ino ye, ne atenạn nine ihyan che ndevahn ye vạn nune.
21 Nune min ne, ạma ejemplo yahn che rededenune ihyan mạn ro cuh. Nduhcạ che ndevahn neve ihyan chahn nạn nune ne, tihcạ ndevahn ihyan che rededenune ye mạn ro cuh. Ihyan ne, redenune ye, ndiyu cạva che ndere ndo dave ye, te redenunde ye yahn che a ndạca ye vederenchahco, ne nduco tihcạ rah ye Dendiohs, richahtino ye ihyan. Ihyan che redenune ye ne, ndevahn ye yahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo,
22 ihyan min che condạ ye vahchetero, ne va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, rihquentiyon ye ángel mạn, nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse mạn.

4

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

1 Nducote chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz ne, codin nchuhn cuande anduhnecạ ndete che a mạn nchuhn chih ne, cạva che nduco tihcạ ne, metah che quendi ne cuahtendihco ne nunde.
2 Tahque ndah ne, numacuahn ro che cuahtenan ca ne iyehnse ne, cuahtechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs, ndiyu nduhcạ che nahn mạn ne.
3 A co ngua nchuhn nduhcạ che chahtechica ne ro menạn me. Dạma chi ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, chahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, chahtendihco ne nunde. Chicoh ne mạn, chahte ne vihco vedecoh mạn, chihngạ din ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn.
4 Ihyan chahn ne, ri yudo yahn ye che ametah dạma ri ne nduco ye, ndere cuahtechica ne, ne chemin che chihngạ rạhn ye yahn ne.
5 Ate va che cuhnde cạde yahn ye nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va yạn ye che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, tenạhn mạn.
6 Chemin che tenạhn chahn ne, namin cahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ye, cạva che andahre va che cuhnde cạde yahn ye nduhcạ nducoyạca ihyan chenạhn, a metah va che conda ye, te co ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
7 A cochi nino ro che nto iyehnse. Chemin che nahn che runecạde cuahtechica nchuhn mạn, covạh ne mạn.
8 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih, te ndete che tihcạ din ne ne, andahre ạma ndeh yune cuahtendihco ne nunde nạn vih ne, co nchahco ạma tạma ne yahn vih.
9 Numacuahn chedave yahn ne cuenevahnecun ạma tạma ne vih ndevạco ne.
10 Ạma ndeh nạn vederihquentiyon nte Dendiohs nchuhn, ne nahn che runecạde conan cuma queri ạma nchuhn vederihquentiyon che nte ye nchuhn, codin ne che cochihve cạva che ndah yahn ihyan chenạhn.
11 Nchuhn che chenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahndudo ne Ndudo yahn ye nduhcạ che redin yahn. Nchuhn che chenan cuma ne vederihquentiyon che conan ne ihyan chenạhn ne, cuinan ne ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nạn nducuahn ntiyon che redin ne yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, codin nun ino ne che quendạh yavenạn Dendiohs. Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon chahte numacuahn ro, ne redin yahn che ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.

Nahn che cuahtenan cumo vo vedechahtino

12 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cạhn ino ne yahn che ạma rechuhrihn
ne, rendihchenan Dendiohs nchuhn, ndedecadino ne deh cuande che tihcạ
rahno ne.
13 Tahque ndah ne, cuenecạh yạn ne chedave yahn ne cuahn che
rechuhrihn ne nduhcạ che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihcạ
din ne ne, namin co yeno ne cuahn che ndaconan ye numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye.
14 Ndete che din tạn ihyan nduco ne yahn che ritahno ne Dihvo vo ne,
ạma ndah ro yahn ne, te a ndero ndi che quenun Vaco Dendiohs nchuhn
numacuahn vederihquentiyon yahn.
15-16 Ndete che chuhrihn ne, din tạn ihyan nduco ne yahn che ritahno ne
Dihvo vo ne, hua co cuihnạn ne. Tahque ndah ne, cuiquendi ne cochahtino
ne ihyan cạva che quendạh yavenạn Dendiohs. Ate hua cạhno ne ihyan
mạn, hua duco ne mạn, hua cuahtendihco ne tạma nạn nunde mạn, hua
condạ mendạhn ne nạn dehtenduh che redin ihyan mạn, te hua ndạhcạ
che tihcạ din ne, co ne castigo, chuhrihn ne.
17 A cochi nino ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan iyehnse.
Nducote cuanạn nduco uvo ihyan yahn Dendiohs ne, nde tahque chuhrihn
ihyan che hua rihcovan ye ndudo ndah yahn ye.
18 Tihcạ, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Nducote ihyan che ndah ihyan ye a conunde co ndevahn ye ne,
ihyan che duhtuno ihyan ye ne, a va che conda ye.
19 Chemin che ndete che rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nduco ne yahn che
runecạde vatechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs ne, cuiquendi ne
runecạde cuahtechica ne, condạhco ne nducuahn tạh Dendiohs, ihyan min
che dendah ye iyehnse mạn, redinahn ye ndudo yahn ye mạn.

5

Ihyan ndinạn yahn yạco ne, va che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs

1 Nchuhn, ihyan ndinạn che nda cuande ne ihyan ndiyạco, riyạhvé
nchuhn, te namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne ndihchero
mán che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo mạn, che ndondạ tạh ye
vederihquentiyon chahte nduhcạ che conan cuma ye ro che ndaconan chi
tun ye mạn.
2 Nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye ne, tihcạ codin
nchuhn cudạdo ihyan yahn Dendiohs che nda cuande ne. Codin ne ntiyon
min numacuahn vedeyeno, ndiyu nduco fuerza, nde huane cạva tume.
3 Hua condinun condinạhno ne ihyan chahn che nda cuande ne. Tahque
ndah ne, runecạde cuahtechica ne, cotihyon yune ne ihyan cạva che tihcạ
quendi ye.
4 Nduco tihcạ ne, cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
ndinạn ye yahn ihyan yahn Dendiohs, redin ye cudạdo ihyan ne, ndeva ye
nchuhn, quendạh yavenạn ne, cuahtenan ne nduco ye numacuahn ro.
5 Namin nchuhn sạhn decạhya, cuenevahnecun ne ihyan ndinạn che nda
cuande ye ihyan ndiyạco. Nducoyạca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, numacuahn vedino vedenecun codinahn ạma tạma ne yahn vih,
te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye ihyan che yạde ye,
ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che necun ye.

6 Chemin che condạhco ndiya mạn ne nchuhn nạn Dendiohs, ihyan min
che ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, cạva che ndeva ye
nchuhn ndạ ro che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse.
7 Hua cua nchuhn cudạdo. Tahque ndah ne condạhco ne nducuahn tạh
Dendiohs, te ihyan min ne, redin ye cudạdo nchuhn.
8 Cuahteyạn nchuhn, te chundah, sạhn min che hua ri rendihche se
nchuhn ne, quechica se numachahte, rinuhn se ihyan che co din se che
conda ye. Sạhn min ne, nde tahque duhtuno se che co ạma yạhyan tạn che
rinuhn te ihyan che cheh te.
9 Cuiquendi ne numa ino ne cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo, ne hua
tumacạh ne yahn se, te a devano ne te numa chahte iyehnse recạh rihn se
ihyan yahn Dendiohs.
10 Cuihno che a nchuhrihn nchuhn neve ro ne, Dendiohs, ihyan min che
quenan cuma ye vedeyahino chahte, ne a tendạhnun ye nchuhn cạva che
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro
ne, mạn ye cạh dito ye nchuhn, din ye che quendạh ndah ne, quendi ne
numa ino ne yune yahn ye.
11 Ihyan min ne, quenan cuma ye vederihquentiyon chahte numacuahn
ro, ne redin yahn che ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.
12 Dirún neve ndudo yahn nchuhn, dechúh cạca cuh nduco dihno vo
Silvano, sạhn min che quenan inó che co cochahtino nchuhn che cạhma se.
Che dirún yahn ne ne, riyạhvé nchuhn numa cuạco yahn vedeyahino che
quenan cuma Dendiohs nduco ne. Cochahtino ne ihyan min.
13 Ihyan ndiyạco che vate ye yạn che rạhn ihyan Babilonia yahn, che
tendạhnun Dendiohs ihyan nduhcạ nchuhn ne, dechuh ye Dendiohs yahn
ne. Mạrcos, sạhn min che nduhcạ dạyá rihnó sạhn, namin dechuh se
Dendiohs yahn ne.
14 Numacuahn vedeyahino cuenecạh ạma tạma nchuhn Dendiohs vih
che cuande yáhn.
Ricá Dendiohs che din ye che ndạhcạ cuahtenan nducoyạca nchuhn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PEDRO ADIVE

1 U Simón Pedro, apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, dechúh ca̱ca cuh yahn
nchuhn che numa cua̱co din Dendiohs yuhn vo ma̱n, Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, che chitahno ne nduhca̱ nuhn. Che chitahno ne ne, a̱ma nda̱hca̱ ca̱va
ne.
2 Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye nchuhn, din ye che a̱ma nda̱hca̱
cuahtenan ne. Ricá ihyan che din ye che, nduco vededevano yahn ye ma̱n,
yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che chenan cuma ne ne, tumacadino ne che
a ihyan min che redin ye che ndah nduco ne.

Nduhca̱ che nahn che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

3 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs din Dihvo vo nducuahn
che nahn ca̱va che runeca̱de co cuahtechico vo iyehnse ma̱n, co cuahtenan
vo vahchetero numacuahn ro ma̱n. Din ye che checadino vo yahn
Dendiohs, ihyan min che numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye
tenda̱hnun ye uvo,
4 ne ca̱h ye ndudo yahn ye che a̱ma rigonun chihve ca̱vo vo. Che dinahn
nchuhn ndudo min ne, ndevahn ne, metah che quendi ne vedeyeno yahn
ma̱n ne, cuahtendihco ne nunde, ne ndo ne ihyan ndah nduhca̱ ma̱n ye.
5-7 Chemin che nducote ritahno ne ne, nahn che runeca̱de cuahtechica ne
ma̱n, nahn che tahque chahte co vededevano yahn ne ma̱n, nahn che din
cheche ino ne ca̱va che hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde
ma̱n, nahn che cuahtenan cuma ne vedechahtino ma̱n, vedeyahino ma̱n,
nahn che din yahino a̱ma ta̱ma ne vih ma̱n.
8 Me ndete che tihca̱ din nchuhn numacuahn chedave yahn ne ne, nde
tahque conahn ndah ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
9 Me ndete che hua tihca̱ din ne ne, anduhneca̱ ndete che ve ndutina̱n
ma̱n, anduhneca̱ ndete che a china̱n ne che a nchahco Dihvo vo Jesucristo
nunde che chahtendihco ne ro mena̱n ma̱n.
10 Dihnó, chemin che nde tahque redin yahn che cuahtenun ino ne che a
tenda̱hnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn, te ndete che tihca̱ din
ne ne, hua nda̱ ro che conda ne,
11 ne numacuahn vedeyeno ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne numacuahn
ro na̱n che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye
uvo.
12 Chemin che andahre a devano nchuhn dehtenduh chemin chan, ne
riquendi ne numa ino ne Ndudo yahn Dendiohs che va ta̱h ne, ate quendí
ntihyon ya̱n yahn.
13 Ra̱hcó che redin yahn che quendí ya̱hvé nchuhn numanahn che
quena̱n iyehnse,
14 te a te Dihvo vo Jesucristo, checadinó che a nun va che cóh.
15 Namin redirún yahn ne ca̱va che cuahn che nda̱cá iyehnse cuh ne, hua
cona̱n ne dehtenduh che tuhchan, ntihyon ya̱n ne adecodehno ura.

Vederihquentiyon chahte che ndonda̱ ta̱h Dihvo vo Jesucristo

16 Yahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, yahn
che va che ndaconan chi tun ye ma̱n, che a chicuahn nuhn nchuhn ne,
ndiyu ndere cuento che ndedecadino ma̱n nuhn ca̱va che cahncheh nuhn
ihyan, te ma̱n nuhn ndihchero nuhn vederihquentiyon chahte yahn ye.
17 Cuahn che ndeva Dendiohs Chida yavena̱n ye, chihco ro ye
vederihquentiyon chahte che nda̱hco ye ta̱h ye ne, ra̱hn ye numacuahn

vederihquentiyon yahn ye: “Ihyan cuh che Dạyá. Yahinó ihyan. Ạma yenó cạva ye.”
18 Nduco nuhn ihyan cuahn che chahn ye tin ico me nạn che ndo diyạhn ye, ne a mạn nuhn chihnevan nuhn ndudo min che rạhn Dendiohs nde vahchetero.
19 Chemin che nde tahque richahtino nuhn ndudo che dirun ihyan profeta che chahte ye a rạhn me. Nchuhn ne, ndạhcạ redin ne che rihcovan ne ndudo min, te anduhcạ ạma yạhn che riche, rendihco dave nạn che man nde ndạ ro che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo. Tạhn min ne, anduhnecạ cuahn che a cochi ri dave, cuahn che quendạh yuhdo chahte, ne ạma co yeno nchuhn.
20 Menạn vihca cuedevano nchuhn te nde ạma ihyan ne, hua co conahn ye nduco vederendecadino yahn mạn ye Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta yahn dehtenduh che va che co,
21 te mạn ihyan profeta chahn ne, hua cahndudo ye nduco vederendedecadino yahn mạn ye. A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che cahndudo ye.

2

Sạhn rihncheh

1 Vạn ihyan nación yahn Israel ne, namin chahte sạhn rihncheh che redin cạ se che profeta se. Namin vạn nchuhn ne quendạh sạhn che numacuahn vederihncheh cacuahn se ndudo che din che conda ihyan. Cuacondạh vedạme se Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye cạva nunde yahn nducoyạco vo, nde cạva nunde yahn sạhn chahn, ne yahn chemin che a denạn co se castigo.
2 Ạma yạhn ihyan dạma co ye nduco se, ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ne chemin din che ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo.
3 Nducote ạma idihya se, nahn yahn se tume ne, numacuahn vederihncheh cuahndudo se, tico se tume yahn ne. Nde a rạhn me ne, a va cạde che din Dendiohs castigo sạhn.
4 Va che co se castigo, te nde yahn ángel che chahtendihco ye nunde, hua nchahco Dendiohs yahn ye, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn, quechiche cadena ihyan, cuahtenun ye vạn man vạn rạhn nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
5 Atihnocạ hua nchahco Dendiohs yahn ihyan nunde che chahte ye a rạhn me. Din ye che chan co nạhn nde chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. Noé, ihyan min che cahndudo ye che runecạde cuahtechica ihyan nduhcạ che nahn Dendiohs, atenạn ihyan min nduco te ndache ihyan ndedevahn Dendiohs.
6 Atihnocạ decuihno Dendiohs ihyan nunde che vate ye yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra mạn, din ye che chiche yạn chahn nde chihno ndo iya, cạva che cạh ye, checadino ihyan nunde che cuahte ye adive che namin va che co ye castigo.
7-8 Ate ndedevahn ye Lot, ạma ihyan che runecạde ye, che ạma chi rạn ye yahn che ndere chahtechica ihyan chahn chahtendihco ye nunde, te quenan ye yạn vạco ye, ne ndihchero ye mạn, chihnevan ye mạn, che tihcạ redin ye.
9 Nduco tihcạ a retumacadino vo che Dihvo vo Dendiohs ne, rendedevahn ye ihyan che ndah ihyan ye vạn dehtenduh che rechuhrihn

ye, ne redin ye castigo ihyan che duhtuno ihyan ye nde ndą ro che techecąde ye yahn ihyan iyehnse.
10 Din ye castigo ihyan chahn, menąn vihca ihyan che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde mąn, ihyan che reducherino ye vederihquentiyon yahn ye mąn.
Sąhn rihncheh chahn ne, ąma duhtuno se, ne hua vąhino se ducherino se vederihquentiyon chahte che chenan cuma vaco chihngą,
11 andahre ángel che nde tahque chahte vederihquentiyon chenan cuma ye, hua rihquino ye ndąhco ndiya ye vederihquentiyon min nąn Dihvo vo Dendiohs.
12 Nduhnecą ite chano che, nde hua rendededecadino te redin te dehtenduh, vate no te cąva che cąhno ihyan ite ne, tihchan sąhn chahn, te andahre nde hua renahn se yahn vederihquentiyon min, ate ducherino se. Chemin che va che cuahno co se nduhcą ite chano chahn,
13 chuhrihn se, din nunde yahn se yahn che cąh rihn se ihyan chenąhn. Vedeyeno yahn sąhn chahn ne, che cuahtendihco se nunde nąn nducoyąca ihyan. Nduhcą dehtenduh che ąma chihngą che cąhva rino vo ne, tihchan sąhn chahn. Ąma rihtera se vedecuihno, rinduco se nchuhn cuahn che rahtevihco ne, nde yeno ri se che rihncheh se nchuhn.
14 Nducoyąca ndąhta che rendihchero se ne, nahn yahn se tąhn, cuahn dąma rahtendihco se nunde. Rihncheh se ihyan tundo che metah conahn ndah ye ndudo yahn Dendiohs. Ąma mąyon se cąva che tico se tume yahn ihyan. Sąhn chahn ne, a ndinda se.
15 A ndinda se, te chacondąh vedąme se ndudo ndah yahn Dendiohs, riquendi se yune yahn profeta Balaam dąya Beor, sąhn min che cąva che ndąca se tume ne, din se che chihngą.
16 Sąhn min ne, chihca tąn Dendiohs nunde che va ino se che din se, din ye che nte ąma burro nduco se, yąhve te sąhn nduhcą che rente ihyan, ne hua din se.
17 Sąhn chahn ne, nde hua richihve se. Nduhcą ąma pozo che diya mąn, nduhcą man cuma che rechuh dąma, riquenda yuhne mąn, tihchan se. A ndinda se, a va yąn nąn man nąn rąhn nąn che cuahtenun se, co se castigo cuahn dąma.
18 Sąhn chahn ne, numacuahn vedeyąde rahndudo se ndudo che nde hua cochihve. Rihncheh se ihyan che a cade ndevahn ye che rahtendihco ye nunde, rinun se ihyan che ndere cuahtechica ye vedeyeno yahn mąn ye.
19 Rąhn se te ndete che tihcą din ye ne, cuahtemąn ino ye, cąhcantiyon mąn ye ihyan, ate hua cuąco chemin, te nde mąn se hua vatemąn ino se, rihquentiyon nunde yahn se sąhn. Tihcą, te adecodehno nunde che chenan cuma ihyan ne, a nunde min rihquentiyon ihyan.
20 Ihyan che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn nunde che chahtendihco ye ne, ndete che cąhcomąn ye che nevahnecun ye ihyan min, ndaconan cuahtendihco ye nunde ne, tahque vedin ye che co ro menąn,
21 te tahque ndąhcą cąva ye ndete che nde hua checadino ye ndudo ndah yahn Dendiohs che co che a checadino ye, ne chihcomąn ye.
22 Ihyan chahn ne, a chinahn nduco ye ndudo che rente ihyan tuhcą: “Yąhna ne, rihno rendąche te, ne rendaconan te rencheh tun te. Me cuche ne, rihno rine te, ne rendatonun tun te vąn nchete.”

3

Va che ndaconun chi tun Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, cạca cuh a co o yune che redirún yahn
nchuhn, rentihyon yán yahn nchuhn yahn dehtenduh che a devano ne
cạva che ndedecadino ndah ne yahn.
2 Cuenecạhco ne ndudo che dirun ihyan profeta ndah che chahte ye a
rạhn me mạn, ndudo che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo che dinahn vo
mạn. Ndudo min ne, cahndudo ihyan apóstol, chihnevan ne cuahn che
chahn ye yạn vạco ne.
3 Menạn vihca nahn che codevano nchuhn te cuahn che a cochi nino ro
che cuihno iyehnse ne, cuahte sạhn che ndere cuahtechica se vedeyeno
yahn mạn se. Sạhn chahn ne, ducherino se,
4 ne cạhma se: "¿Tạcạ che chi tun Dihve nchuhn Jesucristo? Cạh ye ndudo
yahn ihyan ndico che chi tun ye, ate nde hua cuạco chemin, te a chihno
chih nducoyạca ye, ne iyehnse ne, anduhnecạ nde ro che chihnde."
5 Tihcạ cạhma sạhn chahn, te ducherino se. Anduhnecạ ndete che hua
devano se che nde menạn me ne, nduco ndudo che rạhn Dendiohs ne,
chihnde cạde nạn ro mạn, iyehnse mạn. Chihco vih ye yạhn vạn nune mạn,
chihco cạde ye che ran co cạva che ndạca cue yahn mạn.
6 Ihyan nunde che chahte ye a rạhn me ne, decuihno Dendiohs ihyan, din
ye che chito nune iyehnse.
7 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuco nduhcạ che a ndihco cạde
Dendiohs, ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan.
8 Dihnó che yahinó nchuhn, cuedevano ne te nạn Dihvo vo Dendiohs ne,
ạma ro ne, anduhnecạ ạma mil nduyo, ne ạma mil nduyo ne, anduhnecạ
ạma ro.
9 Ihyan min ne, nahn ye che nto ino ihyan nunde yahn ye cạva che hua co
ye castigo, ne chemin che redin chahtino ca ye. Ndiyu che chinạn ye ndudo
che cạh ye nduhcạ che rendededecadino ạma o ihyan.
10 Dihvo vo Jesucristo ne, ndaconan chi tun ye ro che nde hua
rendededecadino ihyan. Nduhcạ che a denạn rendạ sạhn duco ura che nde
hua vate ihyan cudạdo ne, tihcạ ro min, te a denạn ndạ Dihvo vo. Ndạ ro
min ne, ạma yudo co anduhnecạ ndete che ạma dito cune, ne iyehnse mạn,
nducuahn che va mạn, nducuahn che chenan nạn ro mạn ne, cuihno cuco.
11 Nducote tihcạ va che cuihno nducuahn ne, nahn che ạma runecạde
cuahtechica nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs,
12 nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse. A ro min che chenan
rino ne, chenan ino ne che nun conahn. Ro min ne, nduhcạ che a rạhn rí
nchuhn ne, nạn ro nduco nducuahn che chenan ne, cuihno cuco.
13 Nduhcạ che a cạh Dendiohs ndudo yahn ye ne, chenan ino vo che
nedin ra ye nạn ro mạn, iyehnse mạn, nạn che atenạn ihyan che ndah
ihyan ye cuahtenan ye.
14-15 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che numanahn che chenan rino
ne che conahn dehtenduh chemin chan ne, codin nun ino ne, runecạde
cuahtechica ne, ne vatemạn ino ne cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo.
Cuedevano ne te nducote quenan cuma ca ye vedechahtino nduco vo ne, a
ndero ndi che ndedevahn ye uvo. Yahn chemin ne, dihno vo Pạblo che
yahino vo ihyan ne, a dirun ye yahn nchuhn, numacuahn vededevano che
cạh Dendiohs ihyan,
16 ntihyon yạn ye yahn chemin nạn nducuahn cạca che dechuh ye. Nạhn
cuạn ne, vạhche, ne chemin che ihyan tundo che hua ndah renahn ye ne, a
vih rạhn, ne a vih renahn ye. Atihnocạ redin ye nạn nducuahn Ndudo yahn
Dendiohs, redinda mạn ye ihyan.
17 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che nducote a devano ne chemin
ne, codin ne cudạdo cạva che hua cotahno ne vederihncheh yahn sạhn

nunde chahn, cahcomạn ne che riquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo
numa ino ne.
18 Tahque ndah ne, codin nun ino ne cạva che nde tahque conahn ndah
ne yahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn
ye uvo. Ndạhcạ che ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N MENA̱N

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse. Ihyan
min ne, anduhneca̱ Ndudo yahn Dendiohs che dechuh ye ca̱va che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro. Nuhn ne,
ndihchero nuhn ihyan ma̱n, chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n, da̱ma
cheh da̱ma chih nuhn nduco ye ma̱n.
2 Ihyan min ne, quechica ye iyehnse cuh, ne nuhn ne, chinduco nuhn
ihyan. Rahndudo nuhn ndudo yahn ye, rihnevan nchuhn, te a devano nuhn
che cua̱co. Ihyan min ne, a nduco ye Dendiohs Chida, ate nda̱ ye iyehnse
cuh ca̱va che ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
3 Ndaconan rete cuande ndáh nchuhn che chinduco nuhn ihyan min
ma̱n, chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n, te náhn che conduco ne nuhn,
cotahno vo Dendiohs Chida ma̱n, ihyan min che Da̱ya ye ma̱n.
4 Condihchenan ndah ne che dirún yahn ne ca̱va che numacuahn
vedeyeno quendi ne cotahno ne ihyan.

Dendiohs ne, ndiyu ihyan nunde ye

5 Dendiohs ne, nduhca̱ a̱ma ndah dave ya̱hn ne, tihca̱ a̱ma ndah ihyan ye,
metah nde a̱ma nunde yahn ye. Ndudo cuh ne, ma̱n Dihvo vo Jesucristo
chicuahn ye nuhn, ne rete cuande nuhn nchuhn.
6 Ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye Dendiohs ate rahtechica ye vedeyeno
yahn ma̱n ye, rahtendihco ye nunde ne, a ndero ndi che ndere ra̱hn ye, te
hua runeca̱de rahtechica ye.
7 Ate ndete che runeca̱de vatechico vo nduhca̱ che nahn Dendiohs ne,
nda̱hca̱ cuahtenan vo nduco vih, ne nchahco ye nducuahn nunde yuhn vo,
yahn che chih Da̱ya ye, Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye ca̱vo vo.
8 Ndete che ca̱hmo vo che metah nunde yuhn vo ne, rihncheh ma̱n vo
uvo, nde hua cua̱co che ra̱hn vo.
9 Ndete che ntuma ino vo nunde yuhn vo ne, nchahco Dendiohs yuhn vo,
te ihyan min ne, runeca̱de ye, ne redinahn ye ndudo yahn ye.
10 Ate ndete che ca̱hmo vo che hua chendihco vo nunde ne, duche rino vo
Dendiohs, te anduhneca̱ ndete che ca̱hmo vo che ndere ra̱hn ye. Ndete che
tihca̱ ne, a ndero ndi che nde hua ritahno vo Ndudo yahn ye.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, ra̱hn nan ye uvo

1 Da̱yá, dirún ca̱ca cuh yahn ne ca̱va che ndedecadino ne, ne hua ndere
cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Ate ndete che va duh che
quendihco nunde ne, va Dihvo vo Jesucristo, ne va ta̱h ye
vederihquentiyon che ra̱hn nan ye uvo na̱n Dendiohs Chida. Ihyan min ne,
metah nde a̱ma nunde yahn ye,
2 ne chihco menda̱hn ye ihyan, chih ye ca̱va nunde yuhn vo ma̱n, nunde
yahn nducoya̱ca ihyan iyehnse ma̱n. Nduco tihca̱ ndo ya̱n Dendiohs nduco
nducoya̱co vo.
3 Ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn ye ne, a devano cua̱co
vo che ritahno vo ihyan.
4 Duh ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye ihyan ate hua redinahn ye
vederihquentiyon yahn ye ne, ndere ra̱hn ye.

5 Ate ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, a
devano cuąco vo che yahino vo Dendiohs numacuahn chedave yuhn vo
mąn, che nedin yahn ye uvo mąn.
6 Duh ihyan che rąhn ye che a nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nahn che
runecąde cochica ye nduhcą che quechica Dihvo vo Jesucristo.

Nahn che din yahino vo vih

7 Dihnó, dirún yahn ne, rentihyon yán vederihquentiyon che chihnde
nde a rąhn me, chidevano ne nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
8 Vederihquentiyon min, nducote dinahn Dihvo vo Jesucristo mąn,
redinahn mąn ne mąn ne, ndąhcą che rentihyon yán yahn ne. Tihcą, te ca
retuhn Ndudo Ndah yahn Dendiohs ne, ca rihno vedetundo yahn ihyan.
9 Duh ihyan che rąhn ye che a chenahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ate rendihche tąn ye ihyan chenąhn ne, ihyan min ne, riquendi
ye vedetundo yahn ye, metah conahn ye.
10 Ihyan che redin yahino ye ihyan chenąhn ne, a chenahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ye. A runecąde
vederendedecadino yahn ye, ne hua rahtendihco ye nunde.
11 Me ihyan che rendihche tąn ye ihyan chenąhn ne, riquendi ye
vedetundo yahn ye, nto ye nduhcą ąma ihyan nąn ve, nde hua devano ye ti
ndą ti tuno ye.
12 Dąyá, dirún yahn ne, te a nchahco Dendiohs nunde yahn ne che cuande
yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te nde a rąhn me ne, a chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va ye nde cuahn che metah cuhnde
iyehnse. Nchuhn ihyan decąhya, dirún yahn ne, te hua riquendi ne
vederihquentiyon yahn chundah.

Dąyá, dirún yahn ne, te a nedin yahn Dendiohs Chida nchuhn.
14 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te a chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse.
Nchuhn ihyan decąhya, dirún yahn ne, te ąma yune no chihcomąn ne
vedeyeno yahn mąn ne mąn, ritahno ne Ndudo yahn Dendiohs
numacuahn chedave yahn ne mąn, rahcotąhn ne vederihquentiyon yahn
chundah mąn.
15 Hua dąma co nchuhn nduco ihyan nunde, quendi ne vedeyeno yahn
mąn ne, cuahtendihco ne nunde, te ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn
mąn ye ne, hua yahino ye Dendiohs Chida.
16 Tihcą, te che ndere rahtechica ihyan, rahtendihco ye nunde mąn, che
idihya ye mąn, che redin yąde ye mąn ne, nducuahn nunde chemin chan
ne, a nąn vederendedecadino yahn ihyan riquendąh, ndiyu Dendiohs che
rihquentiyon ye chemin.
17 Nducoyąca ihyan che rahtechica ye vedeyeno yahn mąn ye,
rahtendihco ye nunde ne, rendą ro che rihno ye. Ate ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

Sąhn che rendihche tąn se Dihvo vo Jesucristo

18 Dąyá, a cochi nino ro che nto iyehnse. Nchuhn ne, a devano ne te a va
cąde che ndą sąhn duhtuno ihyan me che rendihche tąn se Dihvo vo. Ąma
yąhn se che nduhcą se sąhn min ne, a ndą se. Chemin che a devano vo te a
cochi nino ro che nto iyehnse.
19 Sąhn chemin chan ne, a vąn dihno vo quendąh se, ate hua chitahno se
Dihvo vo nduhcą che ritahno vo. Tihcą, te ndete che chitahno se numa

cuạco ne, hua din vih se. Ate ndiquendạh nducoyạca se vạn vo, chihco ro se che a devavih ndi se.
20 Ate nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco sạhn chahn, te din Dihvo vo Jesucristo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn, tumacadino ne ndudo ndah yahn ye.
21 Dirún yahn ne, te a chenahn ne ndudo min, ne a devano ne cha che cuạco, ne cha che hua cuạco.
22 Sạhn che rạhn se che ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tendạhnun Dendiohs cạva che ndedevahn ye uvo ne, cuahnde chende se. Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, racondạh vedạme se vederihquentiyon yahn ye mạn, vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida mạn.
23 Ihyan che racondạh vedạme ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, namin racondạh vedạme ye Dendiohs Chida. Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, din yahn Dendiohs Chida ihyan.
24 Chemin che nahn che quendi nchuhn numacuahn chedave yahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che chitahno ne a rạhn me. Ndete che quendi ne ne, tuhme Dendiohs Chida mạn, Dihvo vo Jesucristo, Dạya ye mạn ne, ndeva ye nchuhn.
25 Tihcạ, te Dihvo vo ne, te ye ndudo yahn ye che ndeva ye uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
26 Nducote vate sạhn che rihncheh se ne, chemin che tihcạ dirún yahn nchuhn.
27 Nducote din Dihvo vo Jesucristo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn ne, hua rendotenan ne nde ạma ihyan che cacuahn ye nchuhn. Mạn Vaco Ndah yahn Dendiohs redin che ri devano nchuhn demạn nducuahn dehtenduh che cuạco. Nduhcạ che a ca cuande ne yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuiquendi ne, cochahtino ne Dihvo vo.
28 Dạyá, cuiquendi ne cochahtino ne Dihvo vo cạva che hua dehva rạhco ne, nde hua co cuihnạn ne, ndihchero ne ihyan cuahn che ndaconan chi tun ye.
29 Nducote a devano ne che ạma ndah ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, cuedevano ne te nducoyạca ihyan che redin ye che ndah ne, a nedin yahn ye ihyan.

3

A nedin dạya Dendiohs uvo

1 Condihche nchuhn nduhcạ che ạma yahino Dendiohs Chida uvo, nedin dạya ye uvo. Ihyan nunde ne, nducote hua retumacadino ye tạcạ Dendiohs ne, namin hua retumacadino ye che a nedin dạya ye uvo.
2 Dihnó che yahinó nchuhn, a nedin dạya Dendiohs uvo, nde metah tumacadino vo nduhcạ che ạma ndah ro yuhn vo cuahn che ndeva ye uvo. Ate a devano vo te cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne, ndo vo nduhcạ mạn ye, ndihchero vo ihyan.
3 Nducoyạca ihyan che chenan ino ye che ndihchero ye ihyan ne, rihcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye, ne rendo ye ihyan ndah nduhcạ Dihvo vo Jesucristo.
4 Ate nducoyạca ihyan che rahtendihco ye nunde ne, rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. A vederihquentiyon min che rihco ro nunde yahn ihyan.
5 Nchuhn ne, a devano ne te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu ihyan nunde ye. Namin a devano ne te ndạ ye muhn iyehnse cuh, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva nunde yuhn vo.

6 Nducoyąca ihyan che richahtino ye ihyan min ne, hua ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde, ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde ne, nde hua ritahno ye ihyan, andahre tihcą rąhn ye.
7 Dąyá, cuihco nchuhn cudądo che hua cahncheh nde ąma ihyan nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che runecąde rahtechica ye ne, ndah ihyan ye nduhcą Dihvo vo Jesucristo,
8 ne ihyan che ndere rahtechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde ne, riquendi ye vederihquentiyon yahn chundah, te a sąhn min che canąn quendihco se nunde. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ndą ye muhn iyehnse cuh cąva che decuihno ye vederihquentiyon yahn se.
9 Nde ąma ihyan che a nedin dąya Dendiohs ne, hua riquendi ye rechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rendihco ye nunde, te a ndahcorun ye vederendededecadino yahn ye. Hua co quendi ye condihco ye nunde, te a nedin dąya Dendiohs ihyan, ndo ye ihyan ra.
10 A ndero ndi ihyan che a nedin dąya Dendiohs ihyan. Namin a ndero ndi ihyan che a nedin yahn chundah ihyan. Tihcą, te nducoyąca ihyan che hua redin ye che ndah mąn, nducoyąca ihyan che hua yahino ye ihyan chenąhn mąn ne, hua yahn Dendiohs ihyan.

Nahn che din yahino ąma tąma vo vih

11 Nahn che din yahino ąma tąma vo vih. Vederihquentiyon min ne, a devano nchuhn nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
12 Hua ndąhcą che quendi vo yune yahn Caín, sąhn min che dinahn se yahn chundah, chihno se dihno se. A devano vo te Caín ne, duhtuno ihyan se, ne chemin che chihno se dihno se che ndah ihyan ye.
13 Dihnó, hua dehva rąhco nchuhn cuahn che rendihche tąn ihyan nunde nchuhn.
14 A ndedevahn Dendiohs uvo vąn ihyan nunde che va che co ye castigo yah, din nunde yahn ye. A devano vo te cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, te redin yahino ąma tąma vo vih. Ihyan che hua redin yahino ye vih ne, metah ndedevahn Dendiohs ihyan, ne va che co ye castigo.
15 Nducoyąca ihyan che rendihche tąn ye ihyan chenąhn ne, dąma ri ye nduco sąhn rihno ihyan, ne a devano vo te nducoyąca sąhn rihno ihyan, hua chenan ino se che ndeva Dendiohs sąhn, cuahtenan se vahchetero numacuahn ro.
16 A devano vo nduhcą che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, chihco mendąhn ye ihyan, chih ye cąvo vo. Nahn che tihcą din yahino ąma tąma vo vih, andahre nde cąhco mendąhn vo uvo, coh vo cąva vih.
17 Ndete che va che rechuhnun vo ate hua conan vąhino vo dihno vo che va vederetąhn yahn ye, conan vo ihyan ne, a ndero ndi che nde hua yahino vo Dendiohs.
18 Dąyá, nde hua cochihve che dendudo cąhmo vo che redin yahino vo vih. Tahque ndah ne, din yahino vo vih numa cuąco, conan vih vo nąn vederetąhn yuhn vo.

Nduhcą che redin chahtino vo Dendiohs

19 Ndete che tihcą din yahino ąma tąmo vo vih ne, a devano vo che redinahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne vatemąn ino vo.
20 Ndete che va deh cuande che hua vatemąn ino vo ne, va Dendiohs che devano ye nducuahn, ne co din ye che cuahtemąn ino vo.
21 Dihnó che yahinó nchuhn, ndete che vatemąn ino vo ne, cochahtino vo Dendiohs,

22 ne dinahn ye nducuahn che cạco vo ihyan, te redinahn vo
vederihquentiyon yahn ye, redin vo dehtenduh che renan ino ye.
23 Nạn nducuahn vederihquentiyon yahn ye ne, nahn ye che cotahno vo
Dạya ye, Dihvo vo Jesucristo, ne din yahino ạma tạma vo vih nduhcạ che
chihquentiyon Dihvo vo.
24 Nducoyạco vo che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
richahtino vo ihyan, ne rinduco ye uvo. A devano vo che rinduco ye uvo, te
din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

4

Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, vaco chihngạ mạn

1 Dihnó che yahinó nchuhn, hua ndetạhno cotahno ne yahn sạhn che
rạhn se che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn. Cạh yune ne che nte
se, ne cuicarune ne sạhn cạva che cadino ne ndete che chenan cuma se
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, o vederihquentiyon
yahn vaco chihngạ. Tihcạ codin ne, te ạma yahn se vatechica se rihncheh
se, rạhn se te ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se.
2 Co cadino ne duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, te va che cạhma ye che Dihvo vo Jesucristo ne,
ndo ye nduhcạ ihyan, ndạ ye muhn iyehnse.
3 Ate nducoyạca sạhn che hua tihcạ cạhma se ne, hua chenan cuma se
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Sạhn chahn ne, chenun
vaco chihngạ sạhn, chenan cuma se vederihquentiyon yahn sạhn min che
rendihche tạn se Dihvo vo. A devano vo te sạhn min ne, va che cochica se
muhn iyehnse, ne yạhn sạhn che vatechica se, chenan cuma se
vederihquentiyon yahn se.
4 Dạyá, a nedin yahn Dendiohs nchuhn, ne a ndạhco ndiya ne sạhn chahn
che vatechica se rihncheh se, te vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che quenun nchuhn ne, tahque yudo che co vederihquentiyon
yahn chundah.
5 Sạhn chahn ne, sạhn nunde se, ne chemin che rente se dehtenduh che
chihngạ, rihcovan ihyan nunde.
6 Ate nuhn ne, a yahn Dendiohs nuhn, ne ihyan yahn ye ne, rihcovan ye
che rahndudo nuhn, ne ihyan che hua yahn ye ne, hua rihcovan ye. Nduco
chemin ne, co devano vo cha sạhn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
sạhn, ne cha sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn.

Yahino Dendiohs uvo

7 Dihnó che yahinó nchuhn, quenan cuma che din yahino ạma tạma vo
vih, te redin Dendiohs che chenan cumo vo vedeyahino. Adecoduhno
ihyan che quenan cuma ye vedeyahino ne, ritahno ye Dendiohs, ne a yahn
ye ihyan.
8 Ihyan che hua chenan cuma ye vedeyahino ne, hua yahn Dendiohs
ihyan, te ihyan yahn Dendiohs ne, redin Dendiohs che chenan cuma ye
vedeyahino.
9 Chihco ro Dendiohs che yahino ye uvo, te andahre ạma ndiyạhn ra Dạya
ye, ate dechuh ye ihyan muhn iyehnse, cạva che ndedevahn ye uvo, ne
cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
10 Yahino vo Dendiohs, ate tahque chahte vedeyahino yahn mạn ye che co
vedeyahino yuhn vo, te dechuh ye Dạya ye, chihco mendạhn ye ihyan, chih
ye cạva nunde yuhn vo. A tihcạ ndo yạn Dendiohs nduco nducoyạco vo.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihcạ din yahino Dendiohs uvo ne,
quenan cuma che din yahino ạma tạma vo vih.

12 Nde ạma ihyan hua ntihche ye Dendiohs. Ate ndete che din yahino
ạma tạma vo vih ne, nedin yahn Dendiohs uvo, conduco ye uvo, ne
cuahtenan cumo vo vedeyahino yahn ye.
13 A devano vo te a yahn Dendiohs uvo, rinduco ye uvo, te a din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
14 Nuhn ne, a devano cuạco nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn che a
dechuh Dendiohs Chida Dạya ye, cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
15 Adecoduhno ihyan che cạhma ye numacuahn chedave yahn ye che
Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan ne, nedin yahn Dendiohs
ihyan, ne conduco ye ihyan.
16 A devano cuạco vo che yahino Dendiohs uvo. Ihyan min ne, quenan
cuma ye vedeyahino, ne nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vedeyahino
ne, nedin yahn Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan.
17 Tihcạ cuahtenan cumo vo vedeyahino cạva che hua dehva rạhco vo
ndạ ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan. Hua dehva rạhco vo ndạ ro
min, te numanahn che chenan vo iyehnse ne, quendi vo yune yahn Dihvo
vo Jesucristo, cuahtenan cumo vo vedeyahino nduhcạ mạn ye.
18 Ihyan che chenan cuma ye vedeyahino ne, vatemạn ino ye nạn
Dendiohs. Ate ihyan che hua vatemạn ino ye ne, vạhino ye che co ye
castigo, te hua chenan cuma ye vedeyahino.
19 Uvo ne, yahino vo Dendiohs yahn che menạn vihca din yahino mạn ye
uvo.
20 Ihyan che rạhn ye che yahino ye Dendiohs ate rendihche tạn ye ihyan
chenạhn ne, hua cuạco che rạhn ye, te ndete che hua yahino ye ihyan che
dạma chenan ye iyehnse nduco vih ne, hua co din yahino ye Dendiohs che
nde hua rendihche ye ihyan.
21 Mạn Dendiohs chihquentiyon ye che din yahino vo ihyan mạn, din
yahino ạma tạma vo vih mạn.

5

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye

1 Nducoyạca ihyan che ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ihyan chahn ne, a
nedin dạya Dendiohs ihyan. Ihyan che yahino ye Dendiohs Chida ne,
namin yahino ye nducoyạca ihyan che a nedin dạya ye.
2 Cuahn che yahino vo Dendiohs, redinahn vo vederihquentiyon yahn ye
ne, namin yahino vo nducoyạca ihyan che a nedin dạya ye.
3 Cuahn che yahino vo Dendiohs ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn
ye. Vederihquentiyon yahn ye ne, nde hua vạhche cạva che dinahn vo.
4 Nducoyạca ihyan che a nedin dạya Dendiohs ihyan ne, rihcomạn ye
vedeyeno yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde. Uvo ne, nducote
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomạn vo vedeyeno yuhn vo che
redin che rahtendihco vo nunde.
5 Ihyan che ritahno ye che Dihvo vo Jesucristo che Dạya Dendiohs ne,
atenạn ihyan chahn che ri rihcomạn ye vedeyeno yahn ye che redin che
rahtendihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs

6 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan, te tihcạ
rạhn Dendiohs cuahn che chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro mạn ye
cuahn che chih ye, chera yun yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco Ndah yahn

Dendiohs che recadino vo mạn, ne a devano vo te Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua rihncheh.
7 Vahchetero ne, Dendiohs Chida mạn, Dạya ye che dechuh ye nduco ndudo yahn ye mạn, Vaco Ndah yahn ye mạn, rete ye, recadino vo che cuạco chemin. Ihyan chahn ne, ạma no vederihquentiyon chenan cuma ye.
8 Muhn iyehnse cuh ne, a devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan, te tihcạ rạhn Dendiohs cuahn che chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro mạn ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco Ndah yahn Dendiohs che recadino vo mạn.
9 Ritahno vo ndudo che rente ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, che ihyan min che Dạya Dendiohs. Ate nde tahque nun ritahno vo ndudo che rete mạn Dendiohs che ihyan min che Dạya ye.
10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuạco ye che ihyan min che Dạya Dendiohs. Ihyan che hua ritahno ye ne, ducherino ye Dendiohs, te andahre rạhn Dendiohs che ihyan min che Dạya ye, ate hua ritahno ye.
11 Rạhn Dendiohs ndiyu demạn che a ihyan min che Dạya ye, ate namin rạhn ye te ihyan che ritahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
12 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, nde hua ndạca vahchetero cuahtenan ye.
13 Tihcạ dirún yahn nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs, cạva che codevano cuạco ne te cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
14 Richahtino vo Dendiohs, ne a devano vo te nducuahn che cạco vo ihyan nduhneva che renan ino ye ne, te ye uvo.
15 Nducote a devano vo che te ye dehtenduh che cạco vo ihyan ne, din vo cuande anduhnecạ ndete che a va tạh vo dehtenduh che rico vo.
16 Ndete che cadino nchuhn che rendihco ạma cha dihno ne nunde che hua din che conda ye ne, covạh ne cạva ye, ne nchahco Dendiohs yahn ye. Ate cuihco ne cudạdo che ndiyu nunde che din che conda ye, te va nunde che redin che rinda ihyan, ne hua rihquentiyón che covạh ne cạva ihyan che rahtendihco ye nunde chemin chan.
17 Nducuahn dehtenduh che chihngạ che redin ihyan ne, nunde. Ate va nunde che hua redin che conda ye.
18 A devano vo te nducoyạca ihyan che a nedin dạya Dendiohs ihyan ne, hua ndere rahtechica ye, rahtendihco ye nunde, te Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan chahn, ne hua co cạhcantiyon chundah ihyan.
19 A devano vo che yahn Dendiohs uvo, ne nducoyạca ihyan nunde ne, vate ye tạh chundah.
20 Namin a devano vo che Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, ndạ ye iyehnse, chicuahn ye uvo, tihyon yune ye uvo che cotahno vo ạma no Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Uvo ne, ndichahtino vo ihyan. Namin ndichahtino vo Dạya ye, che mạn ye dechuh ye. Chemin che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
21 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo, condi ne cotahno ne dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N YAHN A̱MA IHYAN NDA̱HTA CHE RITAHNO YE DIHVO VO JESUCRISTO

1 Cahvé che a tenda̱hnun Dendiohs ndih, u indihte Jua̱n dirún ca̱ca cuh,
dechúh yahn ne ma̱n, yahn da̱ya ne ma̱n. Yahinó nchuhn numacuahn
chedave yáhn. Nducoya̱ca dihno vo che ritahno vo Ndudo yahn Dendiohs
nduco ye ne, namin yahino ye nchuhn.
2 Yahinó nchuhn yahn che ritahno vo nduco vih Ndudo yahn Dendiohs,
riquendi vo cuahn da̱ma.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Da̱ya ye Dihvo vo Jesucristo ma̱n, numacuahn
vedeva̱hino din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 A̱ma yenó che nta̱cá a̱ma o da̱ya ne. Ihyan chahn ne, runeca̱de
vatechica ye nduhca̱ che rihquentiyon Dendiohs Chida che dinahn vo.
5 Cahvé, numacuahn vedenecun dirún yahn ne che din yahino a̱ma ta̱ma
vo vih. Vederihquentiyon cuh ne, a devano vo nde a ra̱hn me.
6 Ndete che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, chenan
cuma vo vedeyahino. A devano nchuhn che rihquentiyon ye nde a ra̱hn me
che din yahino a̱ma ta̱ma vo vih.

Sa̱hn rihncheh

7 A̱ma ya̱hn sa̱hn che rendihche ta̱n se Dihvo vo Jesucristo, vatechica se
rihncheh se. Sa̱hn chahn ne, hua ritahno se che ndo ye nduhca̱ ihyan, nda̱
ye muhn iyehnse cuh.
8 Cuihco nchuhn cuda̱do, ne hua tumaca̱h ne yahn se. Cuiquendi ne
cotahno ne numa ino ne nde nda̱ ro che ndeva Dendiohs nchuhn nduhca̱
che chenan ino ne.
9 Adecoduhno ihyan che rihco va̱ne ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, Da̱ya Dendiohs, riquendi ye vederendedecadino yahn ihyan
iyehnse ne, hua renedin yahn Dendiohs ihyan. Ate adecoduhno ihyan che
riquendi ye redinahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, renedin
yahn ye ihyan. Namin renedin yahn Dendiohs Chida ihyan.
10 Ndete che nda̱ a̱ma se che hua ricuahn se vederihquentiyon yahn
Dihvo vo ne, hua nevahnecun ne sa̱hn ndeva̱co ne, nde hua neca̱h ne
Dendiohs sa̱hn,
11 te ihyan che reneca̱h ye Dendiohs sa̱hn ne, da̱ma ri ye nduco se,
rahtendihco ye nunde.
12 A̱ma va dehtenduh che te cuandé nchuhn, ate tahque ndah chí nte mán
nduco nchuhn che co che dirún yahn ne, ca̱va che tahque co yeno ne.
13 Coh ne, che namin a tenda̱hnun Dendiohs ihyan ne, dechuh da̱ya ye
Dendiohs yahn ne.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N YAHN DIHNO VO GAYO

1 Gayo che yahinó ndih numacuahn chedave yáhn, u indihte Jua̱n dirún
ca̱ca cuh, dechúh yahn ne.
2 Dihnó che yahinó ndih, ricá Dendiohs che din ye che nda̱hca̱ conan ne,
ne quendi ye te ye vedevihche yahn ne nduhca̱ che rinan ye ndih che
ritahno ne numa ino ne.
3 Nda̱ a̱ma o dihno vo, ne rente ye yahn ne che riquendi ne numa ino ne
redinahn ne Ndudo ndah yahn Dendiohs, ne chemin che a̱ma chi yenó.
4 Cuahn che recadinó che riquendi da̱yá numa ino ye redinahn ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, chemin redin che tahque ri yenó na̱n nducuahn.
5 Dihnó che yahinó ndih, a̱ma nda̱hca̱ che rinan ne dihno vo, mena̱n
vihca dihno vo che chenun yune ye, te nducote ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, tihca̱ redin yahn che redin ne.
6 Cuahn che renda̱ ihyan chahn muhn ndiya̱co ne, rente ye nduhca̱ che
redin yahino ne ihyan, rinan ne ihyan. A̱ma nda̱hca̱ che quendi ne conan
ne dihno vo che chenun yune ye nduhca̱ che redin yahn na̱n Dendiohs,
7 te ihyan chahn ne, vatechica ye rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne hua nahn ye che va̱n ihyan che hua ritahno ye Dendiohs
quenda̱h che chuhnun ye.
8 Chemin che uvo conda̱ cuande yuhn vo ihyan chahn, conan vo ihyan,
nda̱ca che chuhnun ye. Nahn che conan vo ihyan ca̱va che conduco vo
ihyan na̱n ntiyon che racotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs.

Diótrefes ne, hua runeca̱de se

9 U ne, dirún yahn ihyan ndiya̱co, ate Diótrefes ne, hua nahn se che
ca̱hcantiyon nuhn, te ma̱n se nahn ca̱hcantiyon se.
10 Chemin che ndete che cáhn min ne, nda̱caruné sa̱hn deh cuande che
ndere ra̱hn se yahn nuhn. Ava̱ne ne, dihno vo che vatechica ye rahndudo
ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahn che renda̱ ye min ne, hua
renevahnecun se ihyan, nde rihca ta̱n se che nevahnecun ihyan chena̱hn
ihyan. Me ndete che vate ihyan che nevahnecun ye ihyan ndeva̱co ye ne,
rendetenda̱h no se ihyan ndiya̱co.
11 Dihnó che yahinó ndih, condi ne quendi ne yune yahn ihyan che
chihnga̱ redin ye. A devano vo te ihyan che chihnga̱ redin ye ne, hua yahn
Dendiohs ihyan, ne ihyan che redin ye che ndah ne, a yahn Dendiohs ihyan.

Demetrio ne, runeca̱de ye

12 Nducoya̱ca dihno vo ne, rente ye che a̱ma runeca̱de dihno vo
Demetrio, ne a ndero ndi che runeca̱de ye. Namin nuhn ne, a devano cua̱co
nuhn che runeca̱de ye, ne nchuhn ne, a devano ne che dema̱n ndudo cua̱co
rente nuhn.
13-14 A̱ma va che te cuandé ndih ate ndotenan che dirún yahn ne ne,
tahque ndah che nte mán nduco ne, te a nun chí quendihcheró ndih.
15 Dendiohs conduco ye ndih. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che
vate ye muhn. Cueneca̱h ne Dendiohs che cuande yáhn queri a̱ma dihno vo
che vate ye ta̱n.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUDAS

1 U Judas, dihno Jacobo, che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn nchuhn che yahino Dendiohs Chida nchuhn,
tenda̱hnun ye nchuhn, redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva Dihvo vo
Jesucristo nchuhn.
2 Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Sa̱hn rihncheh

3 Dihnó che yahinó nchuhn, a̱ma nahn dirún yahn ne nduhca̱ che
ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn ma̱n, u ma̱n, ate ma̱n ne, quenan
cuma che dirún yahn ne, riya̱hvé nchuhn che ca̱hca ta̱n ne che nahn
ndacorun ihyan vederihquentiyon che a̱ma yune no nda̱hco Dendiohs ta̱h
ihyan yahn ye, che va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo.
4 Riya̱hvé nchuhn, te a checadinó te a̱ma o sa̱hn che a ndirun yahn se che
va che conda se ne, numacuahn vedema̱yon nda̱ se va̱n nchuhn. Sa̱hn
chahn ne, a̱ma duhtuno ihyan se. Ricuahn se te ihyan che renevahnecun ye
ndudo ndah yahn Dendiohs ne, co cuahtechica ye vedeyeno yahn ma̱n ye,
cuahtendihco ye nunde. Che tihca̱ redin se ne, raconda̱h veda̱me se Dihvo
vo Dendiohs, ihyan min che ndina̱n ye yuhn vo ma̱n, Dihvo vo Jesucristo
ma̱n.
5 Hua da̱ma co nchuhn nduco se. Va a̱ma na̱n che ntihyon yán yahn ne
andahre a devano ne yahn. Cueneca̱hco ne te Dendiohs ne, andahre
ndetenda̱h ye ihyan nación yahn Israel nación yahn Egipto, ate din ye
castigo va̱n ihyan chahn, decuihno ye ihyan che hua chitahno ye.
6 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱ che chahno chi ángel che hua dinahn ye
ntiyon che chenan cuma ye, chahtechica va̱ne ye. Ihyan chahn ne, va che
co ye castigo cuahn da̱ma. Nduhca̱ che chihquentiyon Dendiohs ne,
nchiche cadena ihyan, chenun ye va̱n man va̱n ra̱hn, chenan rino ye nde
nda̱ ro cuahn che numacuahn vedeyudo cuhnde ca̱de yahn ihyan iyehnse.
7 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱ che chahno chi ihyan ya̱n Sodoma ma̱n,
Gomorra ma̱n, ihyan ya̱n che nino min ma̱n. Ihyan chahn ne, da̱ma chi ye
nduco ángel chahn, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde.
Chahtenan ye nduco nda̱hta che hua nihneva̱co nduco ye ma̱n, chahtenan
ye va̱n ma̱n ye nduco vih ma̱n. Ihyan chahn ne, din Dendiohs castigo ihyan,
ne va che cuahtenun ye va̱n ruchiya̱hn cuahn da̱ma. Che tihca̱ chahno ye
ne, cochihve yahn ihyan chena̱hn ca̱va che hua quendi ye yune min.
8 Namin sa̱hn chahn ne, redin se dehtenduh che chihnga̱. Recadino se
dehtenduh va̱n ya̱hnde yahn se, ne chemin che ndere vatechica se nduco
nda̱hta ma̱n, rahcota̱hn se vederihquentiyon yahn Dendiohs ma̱n,
ducherino se vederihquentiyon che chenan cuma vaco chihnga̱ ma̱n.
9 Nde Miguel, ángel che tahque ndina̱n ye ne, hua chuhnan ye, te cuahn
che chih Moisés ne, andahre chihca ta̱n ye che hua quenda chundah ihyan,
cuhn chende ye nduco se, ate hua chihquino ye din dine ye sa̱hn. Tahque
ndah ye ne, ra̱hn ye ri ye sa̱hn tuhca̱: “Dihvo vo Dendiohs din ye castigo di.”
10 Ate sa̱hn chahn ne, ra̱hva se yahn vederihquentiyon min che nde hua
renahn se yahn. Riquendi ve na̱n se yune chihnga̱ anduhneca̱ ite chano che
redin te dehtenduh nde hua rendedecadino te yahn. Chemin che va che
conda se.

11 ¡Ąma vedin se!, te riquendi se yune yahn Cain mąn, yahn che nahn
yahn se tume ne, rahtendihco se nunde nduhcą che din Balaam mąn. Va
che co se castigo nduhcą che chahno Coré che decuihno Dendiohs sąhn, din
nunde yahn se.
12 Sąhn chahn ne, rihtera se vedecuihno cuahn che rendo dąma se nduco
nchuhn ro che rahte vihco ne numacuahn vedeyahino che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo. Reh se mąn, rih se mąn, redin se anduhnecą ndete che
vihco vedecoh. Redin se cuande cąva mąn se, nde hua cuande yahn se cąva
ihyan chenąhn. Anduhnecą man cuma che rechuh dąma, riquenda yuhne
ne, tihchan se, te nde hua richihve se. A ndinda se anduhnecą yąhn ndąta
che hua ri ndute yahn che ca tihve duto, ne nihno ntih.
13 Sąhn chąhn ne, anduhnecą yan yahn nuniyąhn cuahn che ąma rano
yuhne tąn, te vatechica se muhn min, rihtera se vedecuihno yahn se.
Nduhcą iyon che hua quenun yune yahn, tihchan se, te nde hua devano se
ti ndą ti tuno se. Ate a va yąn castigo che din Dendiohs sąhn, cuahtenun se
vąn man vąn rąhn numacuahn ro.
14 Enoc, ihyan min che a ri ndache ihyan nąn ndąta yahn Adán ne, cąh
Dendiohs, checadino ye vąn yąhnde yahn ye, ne namin cahndudo ye yahn
sąhn chahn. Rąhn ye: “Ndihcheró Dihvo vo che ndą ye nduco ąma ndeh mil
ángel yahn ye,
15 cąva che techecąde ye yahn nducoyąca ihyan iyehnse, ne din ye castigo
sąhn nunde yahn nducuahn dehtenduh nunde che chendihco se mąn,
ndudo tąn che necąhn se yahn ye mąn.”
16 Sąhn nunde chahn ne, rąhn nunde se yahn nducuahn mąn,
rendąhchenan se mąn, vatechica se vedeyeno yahn mąn se, rahtendihco se
nunde mąn, numacuahn vedeyąde rendonan mąn se sąhn mąn, rendonan
se ihyan cąva che dinahn ye dehtenduh che nahn se mąn.

Riyąhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

17 Dihnó che yahinó nchuhn, cuenecąhco ne ndudo che rente ihyan
apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne.
18 Rąhn ye: “Cuahn che a cochi nino ro che nto iyehnse ne, quendąh sąhn
che ducherino se yune yahn Dendiohs, quendi se vedeyeno yahn mąn se,
cuahtendihco se nunde.”
19 Sąhn chahn ne, hua quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sąhn mąn,
riquendi se yune chihngą yahn mąn se mąn, redin se che rahte cąnda ihyan
nduco vih mąn.
20 Me nchuhn, dihnó che yahinó nchuhn ne, cuiquendi ne numa ino ne
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mąn, covąh ne numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mąn,
21 cuahtenun ino ne che yahino Dendiohs nchuhn mąn, cuahteyąn ne
nde ndą ro che numacuahn vedeyahino ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn,
cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro mąn.
22 Ihyan che a vate ye che cąhcomąn ye yune yahn Dendiohs, quendi ye
yune yahn sąhn chahn ne, coyąhve nchuhn ihyan, cuentihyon yune ne
ihyan, ndaconan cotahno ye.
23 Nduhcą che rehnevi ihyan dehtenduh vąn ruchiyąhn cąva che hua
cuco ne, tihcą cuendedevahn nchuhn ihyan chahn, te cąhnda yahn ye.
Namin conan vąhino ne ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mąn ye,
rahtendihco ye nunde. Ate cuihco ne cudądo che hua dąma co ne nduco ye.
Codin vi ne yahn nunde che rahtendihco ye.
24-25 Ąma no Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.
Numacuahn vederihquentiyon yahn ye redin ye cudądo nchuhn cąva che

hua cạhcomạn ne yune yahn ye, ne dave yavenạn ne ndeva ye nchuhn. Ndạ ro min ne, ạma co yeno ne. Ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon numacuahn ro. Ndạhcạ che ndeva ihyan yavenạn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ co.

NDUDO CHE CAH DIHVO VO JESUCRISTO, CHECADINO SAN JUAN YAHN DEHTENDUH CHE VA CHE CONAHN

1 Nan libro cuh ne, ndirun ndudo che cah cuande Dendiohs Dihvo vo
Jesucristo yahn dehtenduh che a nun va che conahn cava che cah ye che
cadino ihyan che ritahno ye ihyan. U Juan, che redín ntiyon yahn Dihvo vo
ne, dechuh ye ángel yahn ye, te ye che checadinó yahn.
2 Dirún yahn nducuahn dehtenduh che Dendiohs man, Dihvo vo
Jesucristo man, te ye che checadinó man, ndihcheró man.
3 Che dirún nan libro cuh ne, a Dendiohs te ye checadinó, ne ndah ro
yahn ihyan che rahndudo ye man, ihyan che rihnevan ye man,
rendevahnecun ye man, te a cochi nino ro che conahn.

San Juan ne, dirun ye yahn ihyan yahn nduh che ndache yaco

4 U Juan ne, dirún yahn nchuhn ihyan yahn nduh che ndache yaco che
vate ne yahn yahn Asia. Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro
man, va che chi ye man, nduco Vaco Ndah yahn ye che ama yudo
vederihquentiyon yahn, che rinduco ihyan nan che rihquentiyon ye ne, din
yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.
5 Namin Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che cuaco nducuahn che rente ye
man, che menan vihca ntuche ye van tenahn man, che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co nducoyaca rey che vate ye iyehnse man,
din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne. Ihyan min ne,
yahino ye uvo, ne chih ye, chera yun yahn ye cavo vo. Man ne, anduhneca
ndete che nedin dave ye uvo nduco yun yahn ye che nchahco ye nunde
yuhn vo.
6 Te ye vederihquentiyon uvo, ne man ne, a ndi vo anduhneca rey man,
anduhneca chidocuyan man, cava che din vo ntiyon yahn Chida ye, ihyan
min che Dendiohs yahn ye. Nahn che dinahn nducoyaca ihyan che
rihquentiyon ye, ndeva ye yavenan ye cuahn dama. Cuaco. Tihca co.
7 Condihche nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, va che chi ye van man.
Nducoyaca ihyan iyehnse ne, ndihchero ye ihyan, nde sahn che chihno se
ihyan, ne nducoyaca ye cuaco ye cuahn che ndihchero ye ihyan. Cuaco.
Tihca co.
8 Dihvo vo, ihyan min che ama quenan cuma ye vederihquentiyon ne,
tuhca rahn ye: “U che vá numacuahn ro, nde nan canan nde nan
cuihnonan. U che va che chí.”
9 U Juan, che dihno nchuhn che namin rechuhríhn nduco ne man, chenan
vo nan ntiyon yahn Dendiohs man, chenan cumo vo vedechahtino che rete
Dihvo vo Jesucristo uvo man, quenán preso nan yahn che duche Patmos,
yahn che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs man, che cahndudó yahn
Dihvo vo Jesucristo man.
10 Ama ro yahn Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs u, ne
chihneván ama ndudo cuahn vedamé, che ama dito rahn, nduhca che rah
trompeta.
11 Rahn tuhca:
—U che vá numacuahn ro, nde nan canan, nde nan cuihnonan. Cuediron
nan ama libro dehtenduh che ndihchero, ne cuedechoh yahn ihyan yahn

Dendiohs, nduh che ndache yaco, yahn yahn Asia, yan Efeso man, Esmirna man, Pérgamo man, Tiatira man, Sardis man, Filadelfia man, Laodicea man.
12 Ndaconán che nahn ndihcheró duh che rahn nducó, ne cuahn che ndaconán ne, ndihcheró ndache candelero diyahnguan.
13 Mendahn nan che vatendi candelero chahn ne, ndihcheró ama ihyan che nduhca ihyan min che rinduco ye nducoyaca ihyan. Tino yahn ye ne, riya nde cah ye, ne numa yaco ticua ye quenun ama cinturón diyahnguan.
14 Yudo tin ye ne, cua nduhca cuche man, nduhca ihve man, ne ndutenan ye ne, nduhca ruchiyahn.
15 Cah ye ne, riya nduhca cu cuan che ca riche riche, ne ndudo ye ne, ama yudo, nduhca che rahco ndin ama ndeh ico.
16 Tah cuaco ye ne, chenan ndache iyon. Chende ye ne, riquendah ama espada che ama cuiyon, ne can nduh che o lado. Vaconan ye ne, ama yudo ro nduhca che ro nan yahn cuahn che ama ihno.
17 Cuahn che ndihcheró ihyan ne, chendavá nan ye, ne chih táhn. Ate nahn tah ye u nduco tah cuaco ye, ne rahn ye ri ye u:
—Hua te vah. U che vá cuahn dama, nde nan canan, nde nan cuihnonan.
18 U che chíh, ate man ne, vá cuahn dama. U che rihquentiyón vederih man, nan chenun tenahn man.
19 Codiron yahn dehtenduh che rendihchero che va man ro cuh man, che cuhnde adive man.
20 Tuhca conahn yahn ndache iyon che chenan tah cuacó: iyon chahn ne, sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs nduh che ndache yaco, ne candelero che ndache ne, conahn nduh che ndache yaco.

2

1 'Codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs, che quenan se yaco che va min yan Efeso: "Tuhca rahn Ihyan che chenan ndache iyon tah cuaco ye, ne quechica ye mendahn nan che vatendi nduh che ndache candelero diyahnguan:
2 U devanó nducuahn che redin nchuhn man, devanó nduhca che rechuhrihn ne, redin ne ntiyon man, che quenan cuma ne vedechahtino man, che ama canderino ne ihyan che duhtuno ihyan ye man. Namin devanó che a cah cuihno ne sahn che redin ca se che apóstol se, tumacadino ne che sahn rihncheh se.
3 Quendah ne vedechahtino, chuhrihn ne man, ama nedin ne ntiyon yáhn yahn che ritahno ne u man.
4 Ate va ama nan che hua renan inó che redin ne, yahn che ametah chenan cuma ne vedeyahino nduhca ro menan.
5 Cuenecahco ne nduhca che ama yahn denda ne. Cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuiquendi ne nduhca che a cochi ne ro menan. Ndete che hua ne, co tán nduco ne, ne cahn núm, ne cahneví candelero yahn ne nan che va.
6 Ndahca redin nchuhn che hua renan ino ne che redin sahn Nicolaita. Chemin ne, namin u ne, hua renan inó.
7 Nducoyaca nchuhn, ihyan ndiyaco, cuendedecadino ndah ne che tihca rahn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Duh nchuhn che cocha ne ne, té ndutiyade che va vahchetero, cheh ne. Chemin ne, din che cuahtenan ne numacuahn ro nan Dendiohs."
8 'Namin codiron yahn sahn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yaco che va yan Esmirna: "Tuhca rahn Ihyan che va ye cuahn dama, nde nan canan, nde nan cuihnonan, ihyan min che chih ye, ne ndaconan ntuche ye:

9 U devanó nducuahn che redin nchuhn maṇ, che rechuhrihn ne maṇ, che chevaḥ ne maṇ, ate naṇ Dendiohs ne cuihca ne. Namin devanó nduhcaạ che chihngaạ raḥn ạma o se yahn ne. Saḥn chahn ne, raḥn se te ihyan nación yahn Israel saḥn, ate che cuạco ne, laḍo yahn chundah ndi cuande se.
10 Hua dihya ne co yahn che va che chuhrihn ne, te chundah ne, din se che cuih ihyan neve nchuhn vạcoyaḥn, caạva che tumarande se nchuhn, chuhrihn ne chete che ndiche ro. Ate cuiquendi ne codinahn ne ndudo yáhn nde ro che ndạca ne iyehnse, ne u ndạhco menún yahn ne, dín che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
11 Nchuhn, ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcaạ raḥn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Nchuhn che cocha ne ne, hua deh va co yahn ne ro che co ihyan castigo caạva nunde yahn ye."
12 'Namin codiron yahn saḥn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yaṇ Pérgamo: "Tuhcaạ raḥn Ihyan che nda ye espạda cuiyon che can nduh che o laḍo me:
13 U devanó nducuahn che redin nchuhn, devanó che yaṇ naṇ che chenan ne ne, chundah rihquentiyon se. Andahre tihcaạ ne, riquendi ne naṇ ntiyon yáhn. Hua rihcomaṇ ne che ritahno ne u, andahre ndihchero ne nduhcaạ che chih Antipas. Ihyan min ne, devano cuạco ye ndudo yáhn, ne quendi ye naṇ ntiyon yáhn cuahn che quenan ye iyehnse. Chihno se ihyan vaṇ nchuhn min naṇ che rihquentiyon chundah.
14 Ate va ạma o naṇ dehtenduh che hua renan inó che redin ne. Hua renan inó che retuma ino ne min yaṇ Pérgamo neve saḥn che riquendi se ricuahn se ndudo yahn Balaam, saḥn min che chinun se Balac caạva che din se che cuahtendihco ihyan nación yahn Israel nunde, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan naṇ che rivahn dendiohs yahn ye maṇ, che cuahtendihco ye nunde che ndere cuahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye maṇ.
15 Namin retuma ino ne neve saḥn che riquendi se che raḥn saḥn Nicolaita. Chemin che tạn nduco ne.
16 Cuento ino ne, ne cuihco yudo ne che ametah quendi se, te ndete hua ne, cạhn yaṇ yahn ne, ne cuhmá nduco saḥn chahn, cuáhn saḥn nduco espạda che riquendaḥ chendé.
17 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcaạ raḥn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Ihyan che cocha ye quendaḥ ye ne, cạh maná, cheh ye. Paṇ min ne, quenun ndeh. Namin cạh ạma tu cua, ne naṇ tu me ne, ndirun che duche ạma ihyan, che nde ạma ihyan hua devano ye, atenaṇ ihyan che ndondaạ taḥ ye tu me."
18 'Namin codiron yahn saḥn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yaṇ Tiatira: "Tuhcaạ raḥn Daya Dendiohs, ihyan min che nduhcaạ ro ruchiyaḥn ro ndutinaṇ ye, ne caḥ ye ne, riya nduhcaạ cu cuaṇ che ca riche riche:
19 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che quenan cuma ne vedeyahino maṇ, ritahno ne maṇ, ntiyon che redin ne maṇ, che quenan cuma ne vedechahtino maṇ. Devanó te nde tahque numa ino ne redin ne ntiyon maṇ che co cuahn che canaṇ ne.
20 Ate va ạma naṇ che redin ne che hua renan inó. Hua renan inó che a ndah no ino ne che redin taḥn che duche te Jezabel, che ndere raḥn te che rahndudo te ndudo yahn Dendiohs. Ate nduco ndudo che ricuahn te ne, rihncheh te ihyan che redin ye ntiyon yáhn, caạva che cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye maṇ, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan naṇ che redin vahn ye dendiohs yahn ye maṇ.

21 U ne, recạh cá ro quenan te iyehnse, cạva che nto ino te nunde yahn te,
ate hua rento ino te, ne riquendi te ndere rechica te.
22 Mạn ne, dín che cotạh ạma cah tạhn, condite te nạn yundo. Namin dín
che ạma chuhrihn sạhn che redin chihyo se tạhn, rahtenan se nduco te,
ndete che hua ngua se che dạma ri se nduco te.
23 Namin dín che coh dạya te cạva che cadino nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs yahn nducuahn yạco, che u ne, recadinó che rendededecadino
ihyan, ne queri ạma nchuhn ne, ndạhco menún yahn ne tuno ca ntiyon che
nedin ne.
24 Ate combiero yahn nchuhn che vate ye yạn min che hua riquendi ye
che ricuahn tạhn min mạn, che hua riquendi ye vederihquentiyon chahte
yahn chundah che rahtechica ihyan vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco
ye nunde mạn ne, ráhn rí nchuhn te hua dín che chuhrihn ye.
25 Ntiyon che va tạh nchuhn ne, codin ne cudạdo nde ro che ndaconan chi
tún.
26 Ihyan che cocha ye quendạh ye mạn, quendi ye dinahn ye che
rihquentiyón nde ro che ndá mạn ne, cáh vederihquentiyon ihyan che
cạhcantiyon ye ndeh nación.
27 Nduhcạ vederihquentiyon che te Chidá u ne, tihcạ vederihquentiyon
che cuahtenan cuma ye. Chemin ne, anduhnecạ ạma cu che cạhcantiyon
nduco ye nación chahn, ne co ndeh ye ndete che nahn ye, anduhnecạ ndete
che chíte yạhn.
28 Namin cáh yuhdo chahte che riquendạh cuahn che a co dave, ndondạ
tạh ye.
29 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendededecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco
Dendiohs ri nchuhn.”

3

1 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Sardis: “Tuhcạ rạhn Ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte yahn Vaco Dendiohs mạn, nduh che ndache iyon
mạn: U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che anduhnecạ ndete
che a ndih ne nạn Dendiohs andahre quenduche ne nạn ihyan iyehnse.
2 Cuenuhn ino ne, ne cuenecạh dito ne dehtenduh che va ca che a nahn
cuihno denda ne. Tihcạ, te rendihché che nducuahn che redin ne ne, hua
ndạhcạ nạn Dendiohs yáhn.
3 Cuento ino ne nunde yahn ne, cuenecạhco ne nducuahn che chahn ne,
ne cuiquendi ne. Ndete che hua nuhn ino ne ne, adenạn ndá tạn nduhcạ
che rendạ sạhn duco, che nde hua devano ne deh ura, ne dín castigo
nchuhn.
4 Andahre tihcạ ne, retuma ino ne min yạn Sardis te neve ihyan che
metah detoh ye chedave yahn ye. Ihyan chahn ne, conduco ye u,
cuahtenun ye tino cua. Tihcạ redin yahn, te dave yavenạn ye.
5 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, cuahtenun ye tino cua, ne hua
ntihné che duche ye nạn libro che rihquentiyon che cuahtenan ihyan
vahchetero cuahn dạma. Tahque ndah ne, ndevá ihyan nạn Chidá mạn,
nạn ángel yahn ye mạn.
6 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendededecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco
Dendiohs ri nchuhn.”
7 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Filadelfia: “Cuihcovan nchuhn yahn Ihyan che
dave ye nạn Dendiohs mạn, cuạco nducuahn ndudo yahn ye mạn, ihyan

min che quenan cuma ye llạve yahn rey David. Cuahn che nạhne ye ne, nde ạma ihyan hua co necạhde ye, ne cuahn che necạhde ye ne, nde ạma ihyan hua co nạhne ye. Rạhn ye tuhcạ:

8 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Chacondah chendevah cạva ne, ne nde ạma ihyan hua co necạhde ye. Andahre hua nduh rigonun chihve ne ne, ate retumacạh ne yahn ndudo yáhn, ne hua racondạh vedạme ne u.

9 Rą́hn rí nchuhn che ndạhco ndiyá sạhn rihncheh che ndi cuande se lạdo yahn chundah, ndere rạhn se che sạhn nación yahn Israel se. Dín che cahntihya se nạn nchuhn cạva che codevano se che yahinó nchuhn.

10 Redinahn nchuhn che rihquentiyón yahn che chenan cuma ne vedechahtino. Chemin che ndedeváhn nchuhn yahn castigo che va che co nducoyạca ihyan iyehnse.

11 A nun chí. Codin ne cudạdo ntiyon che chenan ne cạva che nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn, detohnan ye ntiyon yahn ne, din ye che hua nuhnde menun yahn ne.

12 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, ạma ndah ro yahn ye. U dín che conạn ye nạn che rihquentiyon Dendiohs yáhn, ne hua ndạ ro che ndiquendạh ye min. Nạn ye ne, cuaconáhn che duche Dendiohs yáhn mạn, che duche yạn yahn ye, Jerusalén ra mạn, che chi nde vahchetero nde nạn va ye. Namin dirún che duché quenuma ra.

13 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

14 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Laodicea: “Tuhcạ rạhn Ihyan che devano cuạco ye mạn, che rạhn ye ndudo cuạco mạn, ihyan min che nduco Dendiohs dendah ye nducuahn:

15 U devanó nduhchan nchuhn nạn ntiyon yáhn; nde huane ihno ne, nde huane iche ra ne. Tahque ndah ne ndete che cuiquendi ne numa ino ne, o ạma yune no cuihcomạn ne.

16 Ate nducote vatemạn ino ne ne, tahque ndah che cuacondạh vedạmé nchuhn.

17 Nchuhn ne, rạhn ne che ạma va yahn ne, che ạma ndạhcạ rahno ne, che nde ạma vederetạhn yahn ne metah. Me nde hua retumacadino ne che ạma ndạche chenan ne mạn, ạma chevạh ne mạn. Anduhnecạ ndete ve nạn ne mạn, anduhnecạ ndete che devạne ne mạn.

18 Chemin che riyạhvé nchuhn che dinahn ne ndudo yáhn. Chemin ne, anduhnecạ diyạhnguạn ndah cạva ne, cạva che co niyon ne nduhcạ ihyan cuihca. Che dinahn ne ndudo yáhn, quendi ne yune yáhn ne, anduhnecạ che cuahtenun ne tino cua, ne ametah cora vedecuihno yahn ne che anduhnecạ ndete che devạne ne. Namin cochihve yahn ne nduhcạ ico che cuih ne ndutinạn ne cạva che co ro nạn ne.

19 U ne, riyạhvé mạn, redín castigo mạn, nducoyạca ihyan che yahinó ihyan. Chemin che codin nun ino nchuhn, ne cuento ino ne nunde yahn ne.

20 Condihche nchuhn. U ne, riyạhvé ihyan. Ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne renevahnecun ye u ne, conducó ihyan, dạma chéh dạma cúh nduco ye.

21 Ihyan che dinahn ye nde nạn cuihnonan ne, cạh yuné che nduco ye cuhnde ye nạn che vá rihquentiyón, nduhcạ che dinahn mą́n, ne vá dạma nduco Chidá nạn che rihquentiyon ye.

22 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

4

Rendeva ihyan yavenạn Dendiohs vahchetero

1 Chihno min ne, ndihcheró vạn yạhnde yáhn ạma chendevah che
quendah vahchetero. Tuhme ángel che rạhn ye nducó menạn me ne, rạhn
tun ye. Ạma yudo ndudo ye anduhnecạ ạma trompeta cuahn che retive
ihyan. Rạhn ye:
—Cochi muhn, ne nahmé di dehtenduh che va che co.
2 Ndetạhno din Vaco Ndah yahn Dendiohs che anduhnecạ ndete che
vahchetero quenún, ne ndihcheró ạma ihyan che va ye nạn che
rihquentiyon ye.
3 Me ihyan min ne, ạma diyạhn ro ye anduhnecạ tu diyạhn che duche
jaspe mạn, cornalina mạn. Netạhn cuaco nạn va ye ne, quendihco ạma che
decạ ro curecuhnde decạ ro, ne ạma diyạhn ro nduhcạ che ro tu che duche
esmeralda.
4 Numa ndive chihto nạn che va ihyan ndinạn me ne, vate ndico cun
indihte nạn che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, chenun ye tino cua, ne
chenun tin ye corona diyạhnguạn.
5 Nạn che va ihyan ndinạn me ne, ạma riya cuah mạn, ạma rine dạve
mạn, ạma yudo ri mạn. Cuạco nạn che rendihchero ihyan ndinạn me ne,
riche ndache yạhn, ne checadinó te chemin che Vaco Ndah yahn Dendiohs.
6 Ndiyạhn cuạhn menạn nạn che va ye ne, decạ ro tuyuno decạ ro. Ạma
chahte anduhnecạ ạma vine.
Netạhn cuaco nạn che va ihyan ndinạn me ne, vate cun che decạ ro ite
decạ ro, ne ạma ndeh ndutinạn chenan cuạhn menạn mạn, cuạhn vedạme
mạn.
7 Ạma ne, decạ ro león decạ ro, tạma ne, decạ ro itenine decạ ro, tạma ne,
decạ ro nạn ihyan decạ ro nạn, ne tạma ne, decạ ro ihya che quendihco te
devạn yuhne decạ ro.
8 Queri ạma che decạ ro ite decạ ro me ne, chenan ạn reche, ne ạma ndeh
ndutinạn chenan cuạhn vedạme mạn, cuạhn menạn mạn, mạn reche mạn.
Nde ro nde rạhn hua reguan rendeva yavenạn ihyan ndinạn me, rạhn
tuhcạ:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che quenan cuma ne vederihquentiyon che
tahque chahte, ạma ndah ne, ametah nde ạma nunde yahn ne.
Va ne numacuahn ro; hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yahn ne.
9 Queri ạma yune che rendeva che decạ ro ite decạ ro me yavenạn ihyan
ndinạn me che va ye numacuahn ro mạn, renecạh nundihve cuahn ihyan
mạn ne,
10 nduh che ndico cun indihte chahn ne, rehntihya ye nạn ihyan min,
rendeva ye yavenạn ye. Numacuahn vedenecun ríhntạve queri ạma ye
corona yahn ye nạn ye, ne rạhn ye:
11 Dihve nuhn Dendiohs, redin yahn che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn
ne,
te quenan cuma ne vederihquentiyon chahte, dendah ne nducuahn che va.
Ndete che hua ndih ne, nde metah dehva.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, ndondạ tạh ye cạca che chenan ndache sello

1 Namin ndihcheró che ihyan ndinạn me ne, nda ye ạma cạca ndechetive
tạh cuạco ye. Cạca me ne, ndirun cuạhn chete mạn, cuạhn vedạme mạn, ne
ntude chiche, chenan ndache sello.

2 Namin ndihcheró ąma ángel che ąma detino ye, ne chihneván che numa
dito tumerune ye:
—¿A va ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello,
ntąh ye cąca cuh ne?
3-4 Ate numachahte iyehnse mąn, vahchetero mąn, vąn tenąhn mąn ne,
hua quendąh nde ąma ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che
ndeh ye sello chahn, ndihchenan ye cąca me, ne chemin che ąma chi rą́n,
nde chacó ura min.
5 Tuhme rąhn ąma cha indihte chahn ri ye u:
—Ametah cueque. Ngą ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan
cuma ye vąn ndąta yahn Judá mąn, David mąn. A chicha ye dinahn ye
ntiyon che quenan cuma ye, ne co ndeh ye nduh che ndache sello, ntąh ye
cąca tih.
6 Tuhme ndihcheró ąma itecuche lihn che a ndero ndi che a nihno ihyan
ite ro menąn, ndi te vedino, nti te nino nąn va ihyan ndinąn me, mendąhn
nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, nduh che
ndico cun indihte chahn mąn. Chenan ndache dihne te mąn, ndache
ndutinąn te mąn. Checadinó te itecuche lihn me ne, a Dihvo vo Jesucristo.
Che chenan ndache dihne te ne, conahn che ąma yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye. Che chenan ndache ndutinąn te ne, conahn che Vaco
Ndah yahn Dendiohs che rahn numachahte iyehnse ne, quenun ihyan.
7 Tuhme chahn ye, ne ndondą tąh ye cąca me che nda ihyan ndinąn me
tąh cuąco ye.
8 Ura che chetąh ye cąca me ne, cuahn nduh che cun che decą ro ite decą
ro me, ne chehntihya nąn ye. Namin nduh che ndico cun indihte chahn ne,
cuahn ye chehntihya ye nąn ye, nda queri ąma ye ąma arpa mąn, ąma cu
diyąhnguąn che richenun cuhn mąn. Checadinó te yąhme cuhn me ne,
chemin ndudo che revąh ihyan yahn Dendiohs.
9 Tuhme canąn rita nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, indihte
chahn mąn, ąma himno ra che tuhcą:
Ndih ne, redin yahn che ndondą tąh ne cąca me, ndeh ne sello yahn,
te chihno ihyan iyehnse ndih, ne chera yun yahn ne cąva che ndedevahn
ne ihyan queri ąma nación mąn, queri ąma nąn ndąta yahn ye
numachahte iyehnse mąn, queri ąma nąn devąco mąn, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
10 Ihyan chahn ne, din ne che chi ye ihyan yahn Dendiohs mąn, chi ye
anduhnecą chidocuyąn che cuahtenan ye nąn ntiyon yahn ye mąn.
Ihyan chahn ne, cąhcantiyon ye ihyan iyehnse.
11 Tuhme ndihcheró che ąma yąhn ángel ndito ye ntąhn cuaco nąn che va
ihyan ndinąn me mąn, nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą
ro me mąn, nduh che ndico cun indihte chahn mąn, ne chihneván
12 che ąma dito rąhn ye tuhcą:
Ihyan tih che chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che ndi te vedino ne,
redin yahn che ndeva nducoyąca ihyan yavenąn ye, te quenan cuma ye
vederihquetiyon chahte mąn, va tąh ye nducuahn che va mąn,
nducuahn vededevano mąn.
13 Tuhme nducoyąca ihyan che vate ye vahchetero mąn, ihyan che vate
ye iyehnse mąn, tenąhn mąn, nducoyąca nąn ite che vate te iyehnse mąn,
vąn nuniyąhn mąn, nde nducuahn dehtenduh che va ne, rąhn tuhcą:
Dendiohs che va ne rihquentiyon ne mąn, Dihve nuhn che chih ne nduhcą
ąma itecuche lihn che chi te vedino mąn,
ndeva nuhn yavenąn nchuhn cuahn dąma, te ąma yudo vederihquentiyon
chenan cuma ne.

14 Namin nduh che cun che decą ro ite decą ro me ne, rąhn:
—¡Tihcą!
Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye yavenąn Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeh ye sello che chenan nąn cąca me

1 Chihno min ne, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino ne, ndihcheró che ndeh ye ąma sello chahn, ne chihneván che yąhve ąma cha che decą ro ite decą ro me u. Ąma yudo ndudo nduhcą che rine dąve, ne rąhn:
—¡Cochi condihchero!
2 Tuhme ndihcheró ąma cabąllo cua, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndondą tąh ye ąma corona, ne cuahn ye ndąhco ndiya ye ihyan iyehnse, nda ye ąma nducoruhnde nduco yave.
3 Cuahn che ndeh Dihvo vo tąma sello ne, chihneván che yąhve tąma che decą ro ite decą ro me u:
—¡Cochi condihchero!
4 Tuhme ndihcheró ąma cabąllo cuąh, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndondą tąh ye vederihquentiyon che din ye che cuahtecuhma ihyan iyehnse, cąhno ye vih. Namin ndondą tąh ye ąma espąda chahte.
5 Cuahn che ndeh Dihvo vo tąma sello nąn che chi ino ne, yąhve tąma che decą ro ite decą ro me u:
—¡Cochi condihchero!
Tuhme ndihcheró ąma cabąllo cuan, ne ihyan che quendudo ye ite ne, nda ye ąma icąde.
6 Chihneván ąma ndudo che chica nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me che rąhn tuhcą:
—Codin che cuhnde cuico nde atenąn ąma kilo trigo o ino kilo cebada ndąca ihyan yahn che din ye ntiyon ąma ro. Ate hua decuihne yąhn olivo mąn, dihyo uva mąn, cąva che ndąca aceite mąn, vino mąn.
7 Cuahn che ndeh Dihvo vo tąma sello nąn che a chi cun ne, yąhve tąma che decą ro ite decą ro me u:
—¡Cochi condihchero!
8 Tuhme ndihcheró ąma cabąllo cuąn, ne checadinó te ihyan che quendudo ye ite ne, a ihyan min che vederih. Cuąhn vedąme ye ne, cuahn tąma ihyan, ihyan min che duche ye Nąn Che Chenan Rino Tenąhn. Ihyan chahn ne, ndondą tąh ye vederihquentiyon che din ye che cuhnde cąnda mąn, cuhnde cuico mąn, cuhnde cah mąn, cąhno ite tąn ihyan mąn, ne coh a nahn mąhn va ihyan iyehnse.
9 Namin min va ąma nąn ta, ne cuahn che ndeh ye tąma sello nąn che a chi uhn ne, mąn nąn ta me ne, ndihcheró nducoyąca ihyan che chihno ihyan iyehnse ihyan yahn che chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs mąn, cahndudo ye mąn.
10 Ihyan chahn ne, numa dito ye rąhn ye:
—Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ąma ndah ne, ne redinahn ne ndudo yahn ne, ¿ticuąhn techecąde ne yahn nuhn, din ne castigo ihyan iyehnse che chihno ye nuhn ne?
11 Tuhme ndondą tąh ihyan chahn tino cua che cuahtenun ye, ne rąhn Dendiohs ri ye ihyan che cuahte tuhno ca ye nde conan ndą nducoyąca ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, redin ye ntiyon yahn ye, che a va cąde che cąhno ihyan iyehnse ihyan nduhcą che chihno ye ihyan chahn.

12 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che chi ạn ne, ndihcheró che ạma nuhn yạhn. Yạhn ne, ạma chi cuan, nduhcạ che ro tino cuan ro. Iyo ne, ạma chi cuạh nduhcạ che ro yun ro.
13 Iyon ne, chera numachahte iyehnse nduhcạ che ra higo cuahn che rano yuhne tạn.
14 Dehtenduh che chenan nạn ro ne, chihno anduhnecạ che nedihno chi. Ico mạn, yạhn cuma che vate vạn nuniyạhn mạn ne, chihno ndahchetạhn.
15 Tuhme nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon mạn, ihyan ndinạn mạn, ihyan nạhn mạn, ihyan cuihca mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, chahtenun ndeh ye chete iviyạva mạn, tinduh rendah tu mạn.
16 Nde ạma nahn ye che ico mạn, yạva mạn, cora ndudo ihyan cạva che chendih ihyan, ne Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye mạn, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino, ihyan min che quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn numacuahn vedetạn mạn ne, hua ndihchero ye ihyan,
17 te a ndạ ro che co ye castigo yah, ne nde ạma ye hua cocha ye.

7

Ihyan nación yahn Israel che ndeva Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró cun ángel che vatendi ye ntạhn cuaco iyehnse. Ihyan chahn ne, nda ye vederihquentiyon che hua cuahnecun ye che cuano yuhne numachahte iyehnse, ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn, nạn nuniyahn mạn.
2 Namin ndihcheró tạma ángel che ndạ ye, cochi ye cuạhn nạn che riquendạh yạhn, nda ye sello yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Rạhn ángel me numa dito ye ri ye nduh che cun combiero yahn ye che vatendi ye iyehnse, ihyan chahn che nda ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan iyehnse:
3 —Codin nchuhn cudạdo che hua cuano yuhne tạn ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn, nạn nuniyạhn mạn, numanahn che metah nahn vo sello chata nducoyạca ihyan yahn Dendiohs yuhn vo.
4 Tuhme chihneván nduhva yạhn ihyan nación yahn Israel che chenan sello ihyan, ne ri ye ạma ciento quenan o raco cun mil ihyan chahn.
5 Nạn ndạta yahn Judá ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Rubén ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Gad ne, ndichio mil ye,
6 nạn ndạta yahn Aser ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Neftalí ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Manasés ne, ndichio mil ye,
7 nạn ndạta yahn Simeón ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Leví ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Isacar ne, ndichio mil ye,
8 nạn ndạta yahn Zabulón ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn José ne, ndichio mil ye, ne nạn ndạta yahn Benjamín ne, ndichio mil ye.

Ạma yạhn ihyan chenun ye tino cua

9 Chihno min ne, ndihcheró ạma yạhn ihyan che chica ye numachahte iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma nạn ndạta yahn ye mạn, queri ạma nạn devạco mạn. Nto dạma nducoyạca ye, vatendi ye cuạhn menạn nạn che va Dendiohs mạn, nạn che nti Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs mạn. Ạma yạhn ihyan chahn che nde ạma ihyan hua co cạh duche ye ihyan. Chenun ye tino cua, chetah tạh queri ạma ye yạta iyon.

10 Ra̱hn nducoya̱ca ye numa dito tuhca̱:
Ndih Dendiohs yahn nuhn che va ne rihquentiyon ne ma̱n,
ndih Dihve nuhn che chih ne ca̱va nuhn nduhca̱ a̱ma itecuche lihn che chi te vedino ma̱n,
rendeva nuhn yavena̱n nchuhn che ndedevahn ne nuhn.
11 Namin nducoya̱ca ángel vatendi ye nta̱hn cuaco na̱n va ihyan ndina̱n me ma̱n, na̱n che chenun nduh che cun che deca̱ ro ite deca̱ ro me ma̱n, nduh che ndico cun indihte chahn ma̱n, ne chehntihya ye, ndeva ye yavena̱n Dendiohs.
12 Ra̱hn ye:
—¡Tihca̱! Redin yahn che ndeva nducoya̱ca nuhn yavena̱n ne, nte nuhn nundihve cuahn ndih numacuahn ro, te quenan cuma ne vederihquentiyon chahte ma̱n, nducuahn vededevano ma̱n, ne hua nda̱ ro che cuihno.
13 Tuhme tumerune a̱ma cha indihte chahn u:
—Ihyan sih che chenun ye tino cua ne, ¿a devene duh ihyan ye ma̱n, ti chica ye ma̱n ne?
14 Ndahconán yahn ye:
—Hua devanó, ate ra̱hcó te a devano ma̱n ne.
Tuhme ra̱hn ye ri ye u:
—A ihyan sih che chuh ye vedeyah che chihnde iyehnse. Chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca̱ a̱ma itecuche lihn che chi te vedino na̱n Dendiohs. A ndevahn ye. Anduhneca̱ ndete che na̱no ye tino yahn ye, ndo cua nduco yun yahn Dihvo vo.
15 Chemin che chenun ye muhn vahchetero, rendeva ye yavena̱n Dendiohs nde ro nde ra̱hn. Dendiohs ne, conduco ye ihyan, din ye cuda̱do ihyan.
16 Ametah chuhrihn ye, nuhn ye che cheh ye ma̱n, che cuh ye ma̱n, ametah chuhrihn ye, cuahtenun ye va̱n ya̱n ma̱n, va̱n ihno ma̱n,
17 te nduhca̱ che redin ihyan cuda̱do itecuche yahn ye, riquenda ye ite, rih te nune ne, tihca̱ din Dihvo vo Jesucristo cuda̱do ihyan chahn, ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan chahn ne, din Dendiohs che a̱ma co yeno ye, ametah ndaconan cadino ye deh che veder̲a̱n ma̱n, deh che cuaco ye ma̱n.

8

Ndeh Dihvo vo Jesucristo ta̱ma sello na̱n chi ndache

1 Cuahn che ndeh Dihvo vo ta̱ma sello na̱n che chi ndache ne, co tenduh ma̱hn ura a̱ma chi dihn vahchetero.
2 Chihno min ne, ndache ángel chahn che vatendi ya̱n ye na̱n Dendiohs ne, ndihcheró che ndonda̱ ta̱h ye a̱ma trompeta queri a̱ma ye.
3-4 Tuhme nda̱ ta̱ma ángel, nda ye a̱ma cu diya̱hnguа̱n che richenun cuhn, ne cuahn ye na̱n ta diya̱hnguа̱n me che va na̱n Dendiohs. Ndonda̱ ta̱h ye a̱ma ndeh cuhn ca̱va che ca̱hquiya̱hn ye, ne ca̱ ya̱hme yahn ura che reva̱h ihyan yahn Dendiohs.
5 Cuahn che chihno chiche cuhn me ne, cheta̱h ángel me nducoya̱hn na̱n ta, chih ye chete cu che richenun cuhn me, ne chihtera ye numachahte iyehnse. Ndetahno nuhn ya̱hn ma̱n, chiya cuah ma̱n, chine da̱ve ma̱n, a̱ma yudo chi ma̱n.

Tive ángel chahn trompeta

6 Tuhme chahteya̱n ángel chahn ca̱va che tive ye trompeta yahn ye.

7 Cuahn che tive ạma ye ne, chera yun mạn, yạhn mạn, yun mạn, numachahte iyehnse, ne chihno chiche a nahn mạhn yạhn mạn, a nahn mạhn yạhn rahte mạn, nducuahn chano mạn.

8 Cuahn che tive tạma ángel ne, ạma che decạ ro ico decạ ro, ạma riche, chendạhnun chete nuniyạhn, ne a nahn mạhn nuniyạhn ndạcondạ yun.

9 Namin barco che vatechica nạn nuniyạhn ne, a nahn mạhn va chihno ndeh, ne a nahn mạhn va ite che chenun te vạn nuniyạhn chihno chih te.

10-11 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a chi ino ye ne, ạma iyon ndico che duche Ajenjo, ạma riche, chica nạn ro, chera vạn nune che va iyehnse, ne a nahn mạhn va ico mạn, vạco nune mạn, ndạcondạ nune yạ. Ạma yạhn ihyan chih ye, din nune yạ me.

12 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a chi cun ye ne, chihno a nahn mạhn dave yahn yạhn mạn, dave yahn iyo mạn, dave yahn iyon mạn, ne a nahn mạhn yạhn ne, chiya dạh mạn, a nahn mạhn yạn ne, hua quendihco dave iyo mạn.

13 Tuhme ndihcheró ạma ángel che quechica ye devạn yuhne nạn mạhn nạn ro, ne chihneván che rạhn ye numa dito ye:

—Chevạh ihyan iyehnse, ¡ạma yah rí cạva ye cuahn che tive te ino ángel chahn trompeta yahn ye!

9

1 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a chi uhn ye ne, ndihcheró ạma ihyan che decạ ro iyon decạ ro ye, chica ye nạn ro, chiya ye ndiyạhn. Ndondạ tạh ye ạma llạve yahn infierno.

2 Ndetạhno che nạhne ye ne, quendạh yạhme nduhcạ che riquendạh nạn ạma horno chahte, ne ạma chi man numachahte.

3 Vạn yạhme me ne, quendạh yạhcadạhn che chenan cuma te vederihquentiyon nduhcạ vederihquentiyon che chenan cuma itedahn.

4 Din Dendiohs che hua cheh te chano mạn, yạta yahn yạhn mạn, atenạn ihyan che hua chenan sello yahn Dendiohs chata ye va che din tạn te nduco ye.

5 Cahnecun Dendiohs che cạh te ihyan chahn chete che uhn iyo, ate hua cahnecun ye che cạhno te ihyan. Ạma rendih run yahn te nduhcạ che rendih run yahn itedahn.

6 Checadinó te cuahn che conahn chemin ne, ạma nahn ihyan che coh ye, ate metah vederih cạva ye ro min, te va che co ye castigo.

7 Yạhcadạhn chahn ne, ạma vateyạn te nduhcạ che rahteyạn cabạllo che rahn te vạn cạnda. Tin te ne, chenan ạma nạn che decạ ro corona diyạhnguạn decạ ro. Nạn te ne, decạ ro nạn ihyan decạ ro.

8 Yudo tin te ne, ạma rahno nduhcạ yudo tin ndạhta. Dihyon te ne, nduhcạ dihyon león.

9 Dạte yahn te ne, nduhcạ cu che renun ticua sandạdo che rendedevahn sạhn tihcạ. Cuahn che rạ te ne, ạma yudo rahco reche te nduhcạ che rahco cạrro che rindạ yuhdo vạn cạnda.

10 Nducodahn te ne, chendudo yạn yahn nduhcạ itedahn, ne va vederihquentiyon yahn cạva che cạh te ihyan chete che uhn iyo.

11 Angel yahn infierno che ndinạn ye yahn te. Devạco hebreo ne, duche ye Abadón, ne devạco griego ne, duche ye Apolión. Tihcạ duche ye, te ihyan min che redecuihno ye ihyan.

12 Nduco chemin ne, a chuh ạma nạn vedeyah, ate renda ca te o.

13 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a chi ạn ye ne, chihneván ạma
ndudo che chica nạn ta diyạhnguạn me, vạn nduh che cun dihne te che
ninetạve me,
14 ne rạhn ri ángel che cade tive ye trompeta me:
—Cuentate nduh che cun ángel che nchiche ye chihto ico chahte che
duche Eufrates.
15 Angel chahn ne, chenan rino ye nde ndạ ura min che ntạte ye, te
chenan cuma ye ntiyon che ndạ ura min ne, va che cạhno ye a nahn mạhn
va ihyan iyehnse.
16 Chihneván nduh va yạhn sandạdo yahn ye che chendudo se yuhdo, ne
ri se o ciento millón.
17 Ndihcheró che chenun se cu che duche coraza. Color yahn ne, cuạh
mạn, cue nạn ro mạn, cuạn mạn. Cabạllo yahn se ne, nduhcạ nạn león
tihchan nạn te. Chende te ne, riquendạ yạhn mạn, yạhme mạn, azufre mạn.
18 Nduco yạhn mạn, yạhme mạn, azufre mạn, che riquendạh chende te
ne, chihno te a nahn mạhn va ihyan iyehnse.
19 Cabạllo chahn ne, chenan cuma te vederihquentiyon che cạhno te
ihyan nduco chende te mạn, nducodahn te mạn. Nducodahn te ne, nduhcạ
cu tihcạ, ne nduco chemin ne, renuhn yah te ihyan.
20 Ihyan che ndevahn ye che hua chihno te ihyan ne, hua nto ino ye
nunde yahn ye, quendi ye rendeva ye yavenạn vaco chihngạ mạn,
dehtenduh che redendah mạn ye, redin ye dendiohs yahn ye mạn.
Dehtenduh chemichan ne, redindah ye nduco diyạhnguạn mạn, diyạhngua
mạn, cu cuạn mạn, tu mạn, yạhn mạn, ne ndere chenan ndutinạn, ate hua
ronạn, ndere chenan revan, te hua rihnevan, ndere chenan cạh, te hua rica.
21 Ihyan chahn ne, hua nahn cạhcomạn ye yune chihngạ yahn ye. Tahque
ndah ye ne, quendi ye rihno ye vih mạn, reduco ye mạn, redin cuah ye
mạn, ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn.

10

Ạma ángel nda ye ạma cạca lihn

1 Chihno min ne, ndihcheró tạma ángel che detino ye chica ye vahchetero,
chiya ye ndiyạhn. Quendihco ạma man ntạhn cuaco chihto nạn ye mạn,
quendihco ạma curecuhnde nihno tin ye mạn. Nạn ye ne, ạma diyạhn ro
nduhcạ yạhn che quenan nạn ro. Cạh ye ne, nduhcạ che ro ruchiyạhn tihcạ
ro.
2 Nda ye ạma cạca lihn nentạh ye. Chihno ye cạh cuạco ye nạn nuniyạhn,
ne cạh cueh ye ne, chihno ye ndiyạhn.
3 Tuhme cah ye numa dito ye, ne ndudo ye ne, nduhcạ ndudo león cuahn
che retuhche te. Cuahn che cah ye ne, chihneván ndache yune ndudo che
ạma yudo chenun nduhcạ che rine dạve.
4 Chihno min ne, a va yạn che dirún deh conahn ndudo chahn, ate
ndaconan chihneván tạma ndudo che chica vahchetero che rạhn nducó:
—Conun ine nduh che ndache ndudo che chihneven, ne hua diron.
5 Tuhme ángel me che nihno cạh ye nạn nuniyạhn mạn, ndiyạhn mạn ne,
ndihcheró che chenihyon ye tạh cuạco ye nạn ro, ne chihneván che rạhn ye:
6 —Nde muhn nde nạn Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn dạma mạn,
ihyan min che dendah ye nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn,
nducuahn che va mạn, a nun cuahn conahn
7 ndudo yahn ye che cạh ye checadino ihyan profeta yahn ye, che nde
hua devano ihyan ro menạn. Cuahn che tive tạma ángel nạn che a co
ndache ye ne, conahn.

8 Tuhme ndudo che a chihnevá̱n mena̱n che chica vahchetero ne, ndaconan ra̱hn nducó:
—Cochi, cotah ca̱ca che nda ángel che nti ye na̱n nuniya̱hn ma̱n, ndiya̱hn ma̱n.
9 Tuhme cháhn na̱n ángel chicá ca̱ca me ihyan, ne ra̱hn ye ri ye u:
—Nga̱, cocheh. Ura che cheh ne, a̱ma ya̱de chihn nduhca̱ che rihn nedih yahn, ate cuihno cheh ne, ndaconda̱ ya̱.
10 Chéh ca̱ca me, ne chinahn nduhca̱ che ra̱hn ángel me ri ye u.
11 Tuhme chihnevá̱n ta̱ma ndudo che ra̱hn ri u:
—Va ca ndudo che diron yahn dehtenduh che va che cuahno co a̱ma ya̱hn ihyan, queri a̱ma nación ma̱n, nda̱ta yahn ye ma̱n, deva̱co yahn ye ma̱n, yahn che va che cuahno co ihyan ndina̱n ma̱n.

11

O ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndonda̱ ta̱h a̱ma nducoca̱de, ne chihnevá̱n che ra̱hn Dendiohs ri ye u:
—Cuedecade ya̱co chahte yáhn ma̱n, na̱n ta ma̱n. Namin codin doche ihyan che chenun ye chete, rendeva ye yavená̱n.
2 Ate hua decade cua̱hn chevah, te min ne, a ndonda̱ ta̱h sa̱hn ta̱ma nación, ne condinun condina̱hno se ya̱n yáhn chete che o raco o iyo.
3 Cuedevene te dechúh o ihyan che chenun ye tino cuan, cuahndudo ye ndudo yáhn chete che a̱ma mil quendudo o ciento ino raco ro.
4 Na̱n Ndudo yahn Dendiohs na̱n che ndirun yahn o ya̱hn olivo ma̱n, o candelero ma̱n, che vatendi na̱n Dendiohs, ihyan min che rihquentiyon ye iyehnse ne, checadinó te chemin ne, a yahn ihyan che o chahn che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs.
5 Ndete che vate ihyan che nahn din ta̱n ye nduco ihyan chahn ne, quenda̱h ruchiya̱hn chende ye, ne cuihno cuco ye. Nducoya̱ca ihyan che din ta̱n ye nduco ihyan chahn ne, va che coh ye.
6 Cuahtenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon ca̱va che din ye che hua cuan co numanahn che cuahndudo ye ma̱n, che din ye che nune ne, ndaconda̱ yun ma̱n, che din ye che cuhnde nducuahn na̱n vedeyah iyehnse adehno ura che nahn ye ma̱n.
7 Ate cuahn che a dinahn ye ntiyon che cuahtenan cuma ye ne, quenda̱h a̱ma ite ta̱n na̱n infierno, cuhma te nduco ye, ne ca̱hno te ihyan.
8 Cota̱ve ye cua̱n yune viya̱n, ya̱n chahte me na̱n che quenan ya̱h Dihvo vo Jesucristo. Na̱hn cua̱n ne, ra̱hn ihyan te ya̱n min ne, a nahn da̱ma nduco Egípto ma̱n, nduco Sodoma ma̱n.
9 Nducoya̱ca ihyan, queri a̱ma nación ma̱n, nda̱ta yahn ye ma̱n, deva̱co yahn ye ma̱n ne, ndihchero ye tena̱hn chahn chete che ino ro quenan ma̱hn, ne hua cuahnecun ye che cuehche ye.
10 Ihyan iyehnse ne, a̱ma co yeno ye cuahn che coh ihyan chahn, nde tuno dechuh a̱ma ta̱ma ye vedino yahn vih. A̱ma co yeno ye che coh ihyan chahn, te a̱ma chuhrihn ye yahn vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye.
11 Ate cuihno ino ro quenan ma̱hn ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne nducoya̱ca ihyan che ndihchero ye ne, a̱ma dihya ye co.
12 Cahnevan ihyan chahn a̱ma ndudo che ca̱ca na̱n ro, a̱ma dito ca̱hma nduco ye:
—Cochi nchuhn.

Tuhme nducoyaca ihyan che hua ri rendihche ye ihyan chahn ne,
ndihchero ye che ndą ye vahchetero vąn man.
13 A ura min no ąma nuhn yąhn, ne ąma ndeh cuąn cora vah viyąn, coh
ndache mil ihyan. Ihyan che hua coh ye ne, ąma dihya ye co, nde tuno
ndeva ye yavenąn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
14 Nduco chemin ne, co o yune che cuhnde vedeyah, ate renda ca tąma.

Nąn che chi ndache ángel che tive ye trompeta

15 Cuahn che tive tąma ángel nąn che a chi ndache ye ne, chihneván che
ąma yudo chenun ndudo yahn ąma yąhn ihyan vahchetero che rąhn tuhcą:
Nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse ne, a ndondą tąh
Dihvo vo Dendiohs mąn, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che dechuh ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse mąn.
Dihvo vo Dendiohs cąhcantiyon ye numacuahn ro.
16 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye
yavenąn Dendiohs,
17 ne rąhn ye:
Dihve nuhn Dendiohs che ąma chahte vederihquentiyon quenan cuma ne
mąn, che va ne numacuahn ro mąn,
rente nuhn nundihve cuahn ndih
yahn che chihco ro ne vederihquentiyon chahte yahn ne mąn,
canąn rihquentiyon ne numa dito ne mąn.
18 Chi tąn ihyan iyehnse,
ate a ndą ro che cuhnde cąde yahn nducoyąca ye mąn, tenąhn man,
din ne castigo ihyan che hua ri rendihche ye ndih mąn,
decuihno ne ihyan che redetohnan ye iyehnse mąn.
A ndą ro che ndeva ne ihyan profeta yahn ne mąn,
nducoyąca ihyan yahn ne, a chahte o hua chahte vederihquentiyon chenan
cuma ye mąn.
19 Tuhme vahchetero nąn che va Dendiohs ne, ndihcheró yave nąn che
quenun ndah ndudo che cąh ye che ndedevahn ye ihyan yahn ye. Ūra min
ąma nuhn yąhn mąn, ąma chiya cuah mąn, ąma chine dąve mąn, ąma
chera yun mąn.

12

Ihyan ndąhta che cuhn ite tąn nduco ye

1 Vąn yąhnde yáhn ne, ndihcheró che chinahn ąma vederihno nąn ro.
Chihnde ro ąma ihyan ndąhta che decą ro dave yahn yąhn decą ro tino
yahn ye mąn, che quenun tin ye ąma corona che chenan ndichio iyon mąn,
ne cuąhn ndiya cąh ye ne, quenan iyo.
2 Ihyan min ne, rah ye che a ra yah chete ye, te ndą ura che cuacoyąhn ye.
3 Tuhme chihnde ro ąma ite tąn che ąma yu cą te. Ite min ne, cuąh te, ne
chenan ndache tin te mąn, ndiche dihne te mąn. Queri ąma tin te ne,
quenun ąma corona.
4 A nahn mąhn va iyon che chendihco nąn ro chihtera te nde ndiyąhn
nduco nducodahn te. Chandi yąn te nąn ihyan ndąhta me cąva che cheh te
dąya ye ndetąhn che cuhndeyąn.
5 Ihyan ndąhta me ne, chacoyąhn ye ąma decuąh chąhn che a va cąde che
cąhcantiyon numachahte iyehnse. Ąma chahte vederihquentiyon conan
cuma, nde ąma ihyan hua co ndąhco ndiya ye. Ate hua chi cheh te decuąh
me, te ndeva Dendiohs, chaconahn ye nąn vederihquentiyan yahn ye.

6 Tuhme chano ihyan ndạhta me, cuahn ye conan ye ạma cuạn yạhn nạn
che metah duhva nạn che a ndihcoyạn Dendiohs. Min cạhcacheh ye ihyan
chete che ạma mil quendudo o ciento ino raco ro.
7 Adive ne, Miguel nduco ángel che rihquentiyon ye ne, cuhn ye nduco ite
tạn me mạn, ángel yahn te mạn.
8 Hua chicha te, ne ametah chi chahtenan te vahchetero nduco vih.
9 Tahque ndah ne, chacondạh ye ite nduco ihyan yahn te nde ndiyạhn. Ite
tạn me ne, a chemin che chundah, sạhn min che ndacondạ se cu ro menạn
me mạn, sạhn min che quechica numachahte iyehnse, rihncheh se ihyan
mạn.
10 Tuhme chihneván ạma ndudo vahchetero che ạma dito rạhn:
—A chihco ro Dendiohs yuhn vo vederihquentiyon chahte che quenan
cuma ye, a ndero ndi che a ndedevahn ye ihyan yahn ye. Dechuh ye Dihvo
vo Jesucristo, cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne a ndạ ro che
ndondạ tạh ihyan min vederihquentiyon, cuanạn cạhcantiyon ye. Tihcạ, te
a denda chundah, sạhn min che ricanunde se yahn dihno vo nạn Dendiohs
nde ro nde rạhn.
11 Dihno vo chahn ne, ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn se, te chi
chahtino ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ama
itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs, quendi ye cahndudo ye
Ndudo Ndah yahn ye, nde hua din vạh ye sạhn andahre va che coh ye.
12 Chemin che nchuhn che vate ne vahchetero ne, cuahte ne vedeyeno.
Me nchuhn che vate ne iyehnse mạn, che vatechica ne nạn nuniyạhn mạn
ne, ¡yah rí cạva ne!, te nducote denda chundah ne, numacuahn vedetạn
cochi se vạn nchuhn, ne a devano se te cuihno te neve ro me, a cuihno
vederihquentiyon yahn se.
13 Cuahn che chendạh ite tạn me nde ndiyạhn ne, quendạh te ihyan
ndạhta me.
14 Ate ihyan ndạhta me ne, din Dendiohs che quenan reche ye nduhcạ
reche ihya, nduco tihcạ ndevahn ye, ne quendihco yạco ye, cuahn ye yạhn
nạn che metah dehva. Min cạhcacheh Dendiohs ihyan chete che ino nduyo
quenan mạhn.
15 Ite tạn me ne, tendạh te nune chende te cạva che ndo ạma ico, canerine
ihyan ndạhta me.
16 Ate hua dehva chi yahn ye, te chehchenun yạhn min, ne chera nun
nune me.
17 Nduco chemin ne, ạma chi tạn ite min nduco ndạhta me, ne cuahn te,
din tạn te nduco ndạta yahn ye, ihyan chahn che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

13

O ite tạn

1 Vạn yạhnde yáhn ne, anduhnecạ ndete che chandí chihto nuniyạhn.
Min ndihcheró ạma ite tạn che chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te
mạn. Queri ạma dihne te ne, quenan ạma corona, ne queri ạma tin te ne,
quenan ạma ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs.
2 Ite min ne, decạ ro yạhyan de cạ ro te. Cạh te ne, nduhcạ cạh oso, ne
chende te ne, nduhcạ chende león. Ite tạn che quendạh te ihyan ndạhta me
ne, ndạco te vederihquentiyon che quenan cuma te tạh ite che decạ ro
yạhyan decạ ro me cạva che cạhcantiyon te menun te.
3 Ite che decạ ro yạhyan decạ ro me ne, ạma tin te ne, ạma yah, adeche
coh te. Ate ndoyahn te, ne ạma rahn ino ihyan iyehnse, ne chinduco ye ite.

4 Ihyan iyehnse ne, ndeva ye yavenạn ite ndinạn me yahn che ndạco te
vederihquentiyon yahn te tạh ite che tạma me. Namin ndeva ye yavenạn
ite che ndondạ tạh te vederihquentiyon me, ne rạhn ye yahn te:
—Metah nde ạma ihyan nduhcạ te. Nde ạma ye hua co ndạhco ndiya ye
vederihquentiyon yahn te.
5 Namin ndondạ tạh te vederihquentiyon che ndonan mạn te ite mạn,
chihngạ cạhma te yahn Dendiohs mạn, ne cahnecun Dendiohs che
cạhcantiyon te chete che o raco o iyo.
6 Chihngạ rạhn te yahn Dendiohs mạn, ndạhchenan te vahchetero nạn
che va ye mạn, ihyan yahn ye che chenun ye min mạn.
7 Namin cahnecun ye che cuhma te nduco ihyan yahn ye nde ndạhco
ndiya te ihyan, ne nuhnde tạh te vederihquentiyon che cạhcantiyon te
nducoyạca ihyan iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma ndạta yahn ye
mạn, devạco yahn ye mạn.
8 Nạn libro yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs ne, nde ro che metah cuhnde
iyehnse ne, chenan cạca ihyan che chenan cuma che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro, ne nducoyạca ihyan che hua chenan che duche
ye nạn libro me ne, ndeva ye yavenạn ite min.
9 Nducoyạca nchuhn, cuendedecadino ndah ne yahn ndudo che cạhmá.
10 Cuedevano ne te nducoyạca ihyan che din ye preso ihyan chenạhn ne,
namin va che co ye preso, ne ihyan che cạhno ye ihyan ne, namin nduco
vederih min va che coh ye. Chemin che ihyan yahn Dendiohs ne, nahn che
cuahtenan cuma ye vedechahtino mạn, nahn che quendi ye cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo mạn.
11 Chihno min ne, ndihcheró tạma ite tạn che quendạh ro te ndiyạhn. Ite
min ne, chenan o dihne te che decạ ro dihne itecuche lihn decạ ro, ne
numacuahn vedetạn rah tạ te.
12 Quenan cuma te vederihquentiyon yahn ite che chi yah tin me, ne
redinahn te yahn te, nde redin te fuerza ihyan iyehnse che ndeva ye
yavenạn ite min.
13 Redin te vederihno rahte nde redin te che ra yạhn che rica nạn ro,
rendihchero ihyan.
14 Ite ndinạn me, ite min che ndoyahn te che ndạca yah tin te nduco
espạda ne, cạh yune te che din ite che tạma me vederihno, ne nduco chemin
chihncheh te ihyan iyehnse, chinun te ihyan che ntạve ye ite ndinạn me.
15 Cuahn che a ntạve ye ite che ndinan me ne, ndondạ tạh ite che tạma me
vederihquentiyon che din te che conun ico mạn, che co cạhma mạn, ne
cạhcantiyon te che coh ihyan che hua ndeva ye yavenạn.
16 Chihquentiyon te che ihyan che rinduco ye ite, nde checạhya nde
checune, ihyan cuihca mạn, ihyan chevạh man, ihyan che redin ye ntiyon
yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, che conan
cạde yahn ite ndinạn yahn te tạh cuạco ye o chata ye.
17-18 Nde ạma ihyan hua co cua ye, nde hua co ndihcue ye, ndete che hua
quenan cạde yahn te ihyan. Cạde min ne, número ạn ciento quenan ino raco
ạn, ne nahn che ndedecadino nchuhn nduco cudạdo cạva che conahn ne
deh conahn.

14

Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, chita ye ạma himno ra, ndeva ye yavenạn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye
nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino nąn Dendiohs, nti ye tingüete
che duche Sion, ne nduco ye ihyan che ąma ciento quenan o raco cun mil
chahn che chenan cąde chata ye che duche Dihvo vo mąn, Chido vo
Dendiohs mąn.
2 Chihneván che ri ihyan arpa, ne ąma yudo chenun che ca nąhn nąhn
rahco mąn, nduhcą che rine dąve mąn.
3 Tuhme canąn rita ihyan chahn ąma himno ra nąn va Dendiohs, min
nąn che chenun nduh che cun che decą ro ite decą ro me mąn, nduh che
ndico cun indihte chahn mąn. Nde ąma ihyan hua co conun ino ye himno
min, atenąn ihyan che ąma ciento quenan o raco cun mil chahn che
ndedevahn Dendiohs ihyan vąn ihyan iyenhse.
4 Ihyan che ąma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, hua chahtenan
cuma ye ndąhta. A ihyan chahn menąn vihca che ndihco vih Dendiohs
ihyan cąva che din ye ntiyon yahn ye mąn, ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
mąn. Rinduco ye Dihvo vo nąn ntiyon yahn ye adecotino che quechica ye.
5 Ihyan chahn ne, hua nte ye nde ąma ndudo cuendo, dave yavenąn ye
nąn Dendiohs.

Ino ángel

6 Chihno min ne, ndihcheró ąma ángel che quechica ye devąn yuhne
mendąhn nąn ro, nda ye vederihquentiyon che cuahndudo ye Ndudo Ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, cahnevan nducoyąca ihyan iyehnse, queri ąma
nación mąn, ndąta yahn ye mąn, devąco yahn ye mąn.
7 Rąhn ángel me numa dito ye:

—Cuenevahnecun nchuhn Dendiohs, ihyan min che dendah ye nąn ro
mąn, iyehnse mąn, nuniyąhn mąn, vąco nune mąn. Cuendeva ne yavenąn
ye, te a ndą ro che techecąde ye.

8 Tuhme quendąh yahn tąma ángel, ne rąhn ye:

—Ihyan yąn Babilonia che ąma chi nąn chi chahte ne, a denda ye. Ihyan
chahn ne, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde, nde tihyon yune
ye ihyan numachahte iyehnse che dama chi ye nduco ye. Ate mąn ne, a
denda ye.

9 Quendąh yahn tąma ángel nąn che chi ino ye, ne ąma dito rąhn ye:

—Ihyan che ndeva ye yavenąn ite tąn che ndinąn me mąn, che ndeva ye
yavenąn che ntąve ye che conan menun te mąn, che cuahnecun ye che
conan cąde yahn te tąh ye o chata ye mąn ne,

10 numacuahn vedetąn din Dendiohs castigo ihyan, cuahtenun ye vąn
ruchiyąhn che riche nduco azufre. Nąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chih ye nduhcą ąma itecuche lihn che chi te vedino mąn, nąn ángel yahn
Dendiohs mąn ne, va che co ihyan chahn castigo yah.

11 Cuahn dąma cuahtenun ye min vąn ruchiyąhn, chuhrihn ye nde ro nde
rąhn.

12 Chemin che ihyan yahn Dendiohs, ihyan chahn che renevahnecun ye
vederihquentiyan yahn ye mąn, riquendi ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
mąn ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino.

13 Tuhme chihneván ąma ndudo che chica vahchetero che rąhn ri u:

—Codiron tuhcą: “Ąma ndah ro yahn tenąhn che chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo cuahn che chahtenan ye iyehnse.” Namin codiron ndudo cuh
che rąhn Vaco Ndah yahn Dendiohs: “Mąn ne, cuahte tuhno ye, a quenan
nąn che din ye ntiyon yahn Dendiohs, chahtenan ye iyehnse. Nducote
runecąde chahtenan ye min ne, mąn ne, ąma ndah ro yahn ye.”

Ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan

14 Tuhme ndihcheró ạma man cua, ne menạn man me ne, va ihyan min
che rinduco ye nducoyạca ihyan. Quenun tin ye ạma corona diyạhnguạn,
ne nda ye ạma hoz che ạma can.
15 Ura min chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne numa dito
ye rạhn ye ri ye ihyan min:
—A ndạ ro che ndevạhn ne ndute ndạta che va iyehnse. Cuica ne trigo,
cuenedin dạma ne, te a va yạn.
16 Tuhme ihyan che va ye nạn man me ne, chica ye trigo nduco hoz yahn
ye, nedin dạma ye.
17 Chihno min ne, chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne
namin nda ye ạma hoz che ạma can.
18 Tuhme ángel che redin ye cudạdo yạhn nạta me ne, chica ye min, ne
numa dito ye rạhn ye ri ye ángel che nda ye hoz me:
—Cotah hoz yehn, ne cuique ndute yahn dihyo uva che va iyehnse, te a
nine.
19 Dinahn ángel me, ne chica ye duhndo uva nduco hoz yahn ye, chih ye
chete tanque nạn che va che cuhno. Checadinó te che cuhno uva chahn ne,
conahn nduhcạ che din Dendiohs castigo yah ihyan nunde.
20 Ndihcheró che chihno uva chahn cuạhn chihto yạn Jerusalén. Cuahn
che ndo ya tanque me ne, demạn yun ndiquendạh, chetuhn ntạhn cuaco
chihto tanque me tenduh ino ciento kilometro, ne che yạno ne, rehche ạma
cabạllo vạn yun me rahn nde nạn freno yahn te.

15

Ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse

1 Chihno min ne, ndihcheró che chinahn tạma vederihno chahte.
Chihnde ro ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye
castigo ihyan iyehnse. Nduco chemin ne, cuihnonan vedeyah che
numacuahn vedetạn cạh Dendiohs ihyan.
2 Tuhme ndihcheró nạn che decạ ro tuyuno decạ ro me che chahte
nduhcạ ạma vine. Ạma diyạhn ro nduhcạ ruchiyạhn. Chihto min ne,
vatendi ihyan che hua nevahnecun ye ite tạn me mạn, che nentạve ihyan
yahn te menun te mạn, che hua cahnecun ye che conan cạde yahn te ihyan
mạn. Nda queri ạma ye arpa che a necạh Dendiohs ihyan,
3 ne rita ye himno che dirun Moisés, ihyan min che din ye ntiyon yahn
Dendiohs mạn, dirun Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ
ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs mạn. Himno me ne,
tuhcạ:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma chahte vederihquentiyon quenan
cuma ne,
¡ạma ndạhcạ nducuahn che din ne!
A ndih che rihquentiyon ne nducuahn nación.
¡Ạma runecạde ne nạn vederihquentiyon yahn ne!
4 Dihve nuhn, nducoyạca ihyan renevahnecun ye ndih, rendeva ye
yavenan ne.
Atenạn ndih che ndah, te ndiyu ihyan nunde ndih.
Ihyan nducuahn nación ndạ ye nạn ne, ndeva ye yavenạn ne,
te a ndero ndi che ạma runecạde ne nạn vederihquentiyon yahn ne.
5 Chihno min ne, min vahchetero ndihcheró che nạne vah tino nạn che
riya Dendiohs ro menạn.

6 Namin ndihcheró che quendạh ndache ángel, nda queri ạma ye
vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan ro che cuihno iyehnse.
Chenun ye tino cua che tuno diyạhn ro mạn, chenun ticua ye cinturón
diyạhnguạn mạn.
7 Tuhme ạma cha che decạ ro ite decạ ro me, cạh ạma cuh diyạhnguạn
queri ạma ye. Nduh che ndache cuh chahn ne, chenun ạma nạn nune, ne
nduco chemin ne, numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo ihyan iyehnse.
8 Ura min ạma chito yạhme nạn che quenun Dendiohs, ne nduco chemin
chihnde ro che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Nde ạma ihyan hua
co ndạ ye min nde cuihno co ihyan iyehnse castigo yah, din ángel che
ndache chahn.

16

Ndache ángel nda ye ạma cuh queri ạma ye

1 Tuhme chihneván ndudo che ạma yudo chenun vahchetero che rạhn ri
nduh che ndache ángel chahn:
—Cuahn ca ạma ca ạma nchuhn, ndạhco ya ne nune che chenun cuh
yahn ne min iyehnse.
2 Cuahn che cuahn ạma ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye ne, nducoyạca
ihyan che chenan cạde yahn ite tạn me ihyan mạn, che rendeva ye yavenan
che nentạve ihyan yahn te menun te mạn ne, quendạh ạma yute che ạma
yah ihyan.
3 Cuahn che cuahn tạma ángel nạn che chi o ye ne, ndạhco ya ye cuh yahn
ye nạn nuniyạhn, ne ndacondạ yun nduhcạ yun yahn tenạhn, chih
nducoyạca nạn ite che chenun te.
4 Cuahn che cuahn tạma ángel nạn che chi ino ye, ndạhco ya ye cuh yahn
iyehnse ne, nducuahn ico mạn, vạco nune mạn, ndacondạ yun.
5 Tuhme ángel che va tạh ye vederihquentiyon che din ye cudạdo nune
ne, ndeva ye yavenạn Dendiohs, ne chihneván che tuhcạ rạhn ye:
—Dihvé Dendiohs che va ne numacuahn ro, ndiyu ihyan nunde ndih.
Redin yahn che din ne castigo ihyan sih tihcạ, cuh ye yun,
6 te a ihyan sih che chihno ye ihyan yahn ne mạn, profeta yahn ne mạn,
chihtera ye yun yahn ye.
7 Namin chihneván tạma ndudo che chica nạn ta min vahchetero che
rạhn:
—Dihve nuhn Dendiohs che ạma yudo vederihquentiyon che quenan
cuma ne, cuạco rạhn ye, te numa cuạco techecạde ne yahn ihyan sih.
8 Cuahn tạma ángel nạn che chi cun ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye nạn
yạhn che quendihco nạn ro, ne quenan cuma yạhn me vederihquentiyon
che cạhcayạhn ihyan iyehnse.
9 Ạma chiche nducoyạca ye, ate nde nduco nduh hua nto ino ye nunde
yahn ye, nde hua ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che va tạh ye
vederihquentiyon che din ye castigo ihyan. Tahque ndah ye ne, chihngạ
rạhn ihyan chahn yahn ye.
10 Cuahn tạma ángel nạn che chi uhn ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye nạn
che va ite tạn me rihquentiyon te, ne chi man mumachahte nạn che
rihquentiyon te. Nducoyạca ihyan ne, nde tuno racondi ye, recạh dihyon ye
chihya ye, te ạma retạh yah ihyan.
11 Rạhva ye yahn Dendiohs yahn che rechuhrihn ye che ra yah ihyan
mạn, che chenan yute ihyan mạn. Nde tah hua ndạ yahn ye che nto ino ye
nunde yahn ye.

12 Cuahn tạma ángel nạn che chi ạn ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye chete ico chahte che duche Eufrates, ne tihnan ico me, ndo ạma yune cạva che chuh ạma yạhn rey che chica ye cuạhn nạn che riquendạ yạhn.
13 Tuhme ndihcheró ite tạn che ndinạn me mạn, ite tạn che quendạh vạn nune mạn, ite tạn che quendạh ro ndiyạhn, che redin cạ te che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs mạn. Chende queri ạma ite chahn ne, quendạh ạma vaco chihngạ che decạ ro yạhva decạ ro.
14-16 Vaco chihngạ chahn ne, redin vederihno, ne rahn numachahte iyehnse che renedin dạma nducoyạca rey ạma cuạn che duche Armegedón che devạco hebreo, cạva che cuhma ye ro che techecạde Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.
Tuhme chihneván ndudo che rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ:
—Cuihco nchuhn cudạdo che cạhmá nduco ne. U ne, adenạn ndá nduhcạ che rendạ sạhn duco ura che hua vateyạn ihyan. Ạma ndah ro yahn nchuhn ndete che vateyạn ne ro min mạn, ndete che dave yavenạn ne mạn.
17 Cuahn tạma ángel nạn che chi ndache ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye devạn yuhne, ne chihneván ạma ndudo che chica vahchetero nạn va ihyan ndinạn me. Ạma dito rạhn tuhcạ:
—A chinahn vedeyah che nda nduh che ndache ángel chahn.
18 Tuhme chiya cuah mạn, chine dạve mạn, ạma yudo chi mạn, ạma nuhn yạhn mạn. Nde tahque ca dito ca nuhn che co cuahn che nuhn ro che vate ihyan iyehnse.
19 Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte ne, ndah, chi ino ndi. Namin nducuahn yạn rahte numachahte iyehnse ne, chihno ndora. Tuhme numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo yah yạn min che nduhcạ Babilonia.
20 Nducuahn ico rahte che vate iyehnse mạn, che vate chete nuniyạhn mạn ne, chihno ndora.
21 Namin chera yun vạn ihyan iyehnse. Ạma rahte, i tenduh o raco kilo queri ạma. Tuhme ạma chihngạ rạhn ye yahn Dendiohs yahn castigo yah che chera yun me.

17

Tạhn che ạma ndere quechica me

1 Chihno min ne, ndihcheró ạma cha ángel che nda ye nduh che ndache cuh chahn, ne rạhn ye ri ye u:
—Cochi ndihchero castigo che co tạhn che ạma ndere quechica me che va te nạn nuniyạhn.
2 Rey che vate se iyehnse ne, ndere chahtenan se nduco te, ne nducoyạca ihyan iyehnse ne, quendi ye yune chihngạ yahn te.
3 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ạma ángel u ạma cuạn yạhn nạn che metah duhva. Min ndihcheró tạhn ndere quechica me, quendudo te ạma ite tạn che cuạh te mạn, che chenan ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs numachahte te mạn. Chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
4 Tạhn ndere quechica me, quenun te ạma tino morạdo mạn, cuạh mạn, ne necuco te diyạhnguạn mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn. Nda te ạma vạso diyạhnguạn ndito dehtenduh che chihngạ, rihco ro nunde yahn te che ndere quechica te.
5 Nạn chata te ne, quenan che duche te che nde ạma ihyan hua renahn ye, ndirun tuhcạ: “Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Yạn che chihnde nducuahn nunde chihngạ, quendi yạn chenạhn.”

6 Checadinó che ndehdạme te yun yahn ihyan yahn Dendiohs che
cahndudo ye Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ạma cuahn inó chi yahn
chemin.
7 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:
—Hua cạhn ine co. Té che cadine deh conahn yahn tạhn min mạn, ite che
quendudo te mạn, deh conahn yahn ndache tin te mạn, ndiche dihne te
mạn.
8 Ite min ne, quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te. Ate ntuche te, ne a
nun va che cạca te nạn che quenun chiche te, ndạ tun te iyehnse numanahn
che ametah din Dendiohs castigo ite, conun te vạn ruchiyạhn cuahn dạma.
Nducoyạca ihyan che hua chenan cạca ye nạn lista yahn Dendiohs nde ro
che metah cuhnde iyehnse ne, ạma cạhn ino ye che ndaconan ndihchero ye
ite, te quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te, ate ndaconan ntuche te.
9 'Codiron chu cạva ihyan che ndedecadino ye nduco cudạdo: Che ndache
tin ite min ne, conahn che ndache ico nạn che va yạn min che quenan che
duche chata tạhn min.
10 Namin che ndache tin te ne, conahn che ndache rey. Uhn rey chahn ne,
a chih se, tạma se nạn che chi ạn se ne, rihquentiyon ca se, ne tạma se nạn
che co ndache se ne, metah condạ tạh se vederihquentiyon. Cuahn che
condạ tạh se vederihquentiyon ne, hua rạhn conan se.
11 Me ite tạn me che chih te, ne ntuche te, ite min che va che co te castigo
vạn ruchiyạhn ne, conahn tạma rey nạn che co nine se che cuhnde tạh se
ntiyon che chahtenan sạhn che ndache chahn.
12 'Me che ndiche dihne te ne, conahn che ndiche rey che comạn cuahte
se, cuahtenan cuma se vederihquentiyon ạma ura dạma nduco ite tạn me.
13 Sạhn chahn ne, co dạma ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tạn me.
14 Cuahtecuhma se nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye
nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs. Ate ndạhco
ndiya ye sạhn, te ihyan min ne, tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che
co nducoyạca rey mạn, ihyan yudo ihyan rahte mạn. Ihyan che nduco ye
ihyan ne, a tendạhnun Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan. Ihyan chahn
ne, redinahn ye ndudo yahn ye.
15 Namin rạhn ángel me ri ye u:
—Nuniyạhn nạn che va tạhn che ndere quechica me ne, conahn ihyan
numachahte iyehnse, nducuahn nación mạn, ndạta yạhn ye mạn, devạco
yahn ye mạn.
16 Nduh che ndiche rey che conahn yahn dihne ite tạn me ne, condinun
condinạhno se yạn min che nduhcạ Babilonia, cahnevi se nducuahn
dehtenduh che va, cuihno ndahtera se, cạhquiyạhn se.
17 Tihcạ din se, te mạn Dendiohs cạhma nun ye chete chedave se che
dinahn se che nahn ye. Chemin che codạma ndudo yahn se nduco vih,
conan se ite tạn me nde che conahn nduhcạ che rạhn Dendiohs.
18 Ndạhta ndere quechica me ne, conahn yạn min che nduhcạ yạn
Babilonia che ạma chi nạn chi chahte mạn, nạn che rendạhco ndiya
nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse mạn.

18

Chihnonan yahn yạn che nduhcạ yạn Babilonia

1 Chihno min ne, ndihcheró tạma ángel che numacuahn
vederihquentiyon chica ye vahchetero, ne ạma quendihco dave
numachahte iyehnse ura che chiya ye.
2 Ạma dito rạhn ye tuhcạ:

—A chihnonan yahn yạn min che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Mạn ne, min nedin vạco vaco chihngạ mạn, rahte yạhda chihngạ mạn.

3 Tihcạ chahno chi, te ihyan yạn min ntihyon yune ye ihyan yahn nducuahn nación che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Namin nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse ne, dạma chi ye nduco ihyan yạn min, ne vạn nunde yahn ihyan chahn ne, chi cuihca nducoyạca sạhn rendihcue.

4 Tuhme chihneván tạma ndudo che chica vahchetero che rạhn tuhcạ:

—Nducoyạca nchuhn ihyan yáhn, cuendiquendạh ne yạn min cạva che hua dạma co ne nduco ihyan yạn min mạn, cạva che hua nduco ne co ne castigo che co ihyan chahn mạn,

5 te ihyan chahn ne, a decuihta nduh ye nunde yahn ye, ne a ndạ ro che dín castigo ihyan.

6 Mạn ne, va che chuhrihn ye nduhcạ che cạh rihn ye ihyan chenạhn, nde condudonạn ca chuhrihn ye, nedihve ye nunde yahn ye. Nde tahque chuhrihn mạn ye che co che din ye che chuhrihn ihyan chenạhn.

7 Va che ạma chuhrihn ye, co ye castigo yah, yahn che numacuahn vedeyạde chahte ye iyehnse, ne numa ino ye ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde. Ihyan chahn ne, ndedecadino ye che ametah duhva nduhchan ye. Hua dehva co yahn ye, nde hua vatemạn ye, che rạhco ye.

8 Chemin che ndo dạma nducuahn castigo che co ye. Chuhrihn ye mạn, ndihche ye cuico mạn. Cuihno coh ye, nde cuihno cuco yạn vạco ye. Tihcạ va che cuahno co ye, te a Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo ihyan, ne ihyan min ne, ạma chahte vederihquentiyon yahn ye.

9 Nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse che dạma chi ye nduco ihyan chahn, chahtendihco ye nunde ne, ndihchero ye che cuihnonan yahn ihyan chahn, cuihno cuco yạn vạco ye, ne ạma condạche ye, nde cuaco ye.

10 Nde hua nahn ndedecadino ye yahn castigo me, che vạh ye, ne cạhma ye:

—¡Ạma yah ri nuhn cạva nchuhn! Yạn vạco ne che nduhcạ yạn Babilonia, ạma chi nạn chi chahte ro menạn, ate mạn ne, ạma yune no chihno ndo iya, din Dendiohs castigo.

11 Namin nducoyạca sạhn rendihcue ne, condạche se, nde cuaco se cạva yạn min, te ametah ndạca duh che cua dehtenduh yahn se:

12 diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn, nducuahn nạn tino ndah, tino morạdo mạn, tino cuạh mạn, nducuahn nạn yạhn che ndah ran mạn, yạhn ndah mạn, dehtenduh che ndindah nduco marfil mạn, cu mạn, cu cuạn mạn, tu che duche mármol mạn,

13 canela mạn, ndute dạn mạn, cuhn mạn, yunedạn che duche mirra mạn, nunedạn mạn, vino mạn, aceite mạn, yune pạn mạn, trigo mạn, ite dito mạn, itecuche mạn, cabạllo mạn, cạrro mạn, nde ihyan che rendihcue se mạn.

14 Ndedecadino se: “¡Tiya ihyan che ạma chenan cuma vedecuihca me! ¡Tiya ihyan che ạma renan ino dehtenduh che ndah me!”

15 Nducoyạca sạhn che chi cuihca se yạn min, ndihcue se dehtenduh ne, nde hua nahn ndedecadino se yahn castigo che chi ihyan chahn, che vạh se. Ạma condạche se, nde cuaco se,

16 ne cạhma se:

—¡Ạma ri ndạche nuhn cạva yạn min! Ro menạn me ne, ạma chi nạn chi chahte, ạma chihnde vedecuihca. Nduhcạ ạma ndạhta che ạma nendeva ca

te nduco tino ndah, tino morado man, tino cuah man, che nenecuco te diyahnguan man, tu diyahn man, perla man ne, tihca yan min.

17 Ate man ne, ama yune no chihnonan yahn vedecuihca me.

Nducoyaca sahn ricahca barco man, sahn ndinan yahn se man, ihyan che nda se chede man, nducoyaca sahn chenahn che redin se ntiyon nan nuniyahn man, chan yahn se,

18 ndihchero se ura che riche. Necahco yah se, ne rahn se numa dito se:

—Ro menan me, ¡ama chi nan chi chahte yan cah! ¡Nde ama yan nduhca!

19 Chih se yune yahn van yudo tin se, raco se man, rah ran se man, ne rahn se numa dito se:

—Ro menan me ne, ¡ama chi nan chi chahte yan cah! Min chi cuihca nducoyaca sahn che va barco yahn se, techecan se dehtenduh nan nuniyahn. Ate man ne, ama yune no chihnonan yahn. ¡Ama yah ri nuhn cava!

20 Me nchuhn, che chenun ne vahchetero man, nchuhn ihyan apóstol man, nchuhn che rahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs man, nchuhn ihyan yahn Dendiohs man, cuahte yeno ne, te techecade Dendiohs yahn ne, din ye castigo ihyan yan min.

21 Tuhme ama ángel che ama dito ye ne, chetah ye ama tu nduhca ama tu yudo, chihnun ye van nuniyahn, ne rahn ye:

—Tihca cuahno co yan che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte, ne ametah ndaconan ndihchero ihyan.

22 Ametah ndaconan cuahco arpa man, flauta man, trompeta man, yan min. Ametah ndaconan cuahte ihyan redin ntiyon, nde metah ndaconan cuahco molino.

23 Ametah ndaconan co ro yahn, ametah ndaconan cuahte vihco ihyan che rihnevaco ye. Andahre ro menan me ama chi cuihca sahn rendihcue yan min man, andahre ama chihncheh ihyan yan min ihyan nación chenahn, ntihyon yune ye ihyan che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ate man ne, a chihnonan yahn.

24 Ihyan yan min ne, ndehdame ye yun yahn ihyan che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan yahn Dendiohs man, che chih ye yan min, numachahte iyehnse man.

19

1 Chihno min ne, chihnevan che ama dito rahn ama yahn ihyan che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenan Dendiohs yuhn vo, te ama chahte vederihquentiyon yahn ye, ne ndedevahn ye uvo.

2 Retechecade ye numa cuaco, ne din ye castigo ihyan yan che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte. Ihyan chahn ne, retihyon yune ye nducoyaca ihyan iyehnse che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Ate man ne, din Dendiohs castigo ihyan, yahn che chihno ye ihyan yahn ye.

3 Ndaconan rahn ihyan chahn che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenan Dendiohs, te yan min ne, cuco cuahn dama.

4 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn man, nduh che cun che deca ro ite deca ro me man, chehntihya ye, ndeva ye yavenan Dendiohs che va ye nan che rihquentiyon ye, ne rahn ye:

—¡Tihca co! ¡Ndeva nuhn yavenan ne!

5 Ura min chihnevan ama ndudo che chica nan va ye, che rahn tuhca:

—Nducoyaca nchuhn, nde ihyan ndinan man, nde ihyan chenahn man, che renevahnecun ne Dendiohs yuhn vo, redin ne ntiyon yahn ye ne, cuendeva ne yavenan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye ihyan yahn ye

6 Chihno min ne, chihnevan ama ndudo che ama yudo chenun, nduhca cuahn che ama rahco ico man, ama rine dave man. Ndudo min ne, ndudo yahn ama yahn ihyan che rahn ye tuhca:

—Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ama chahte vederihquentiyon yahn ye, te a canan rihquentiyon ye numacuahn vedeyudo.

7-8 Ndeva vo yavenan ye numacuahn vedeyeno, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhca ama itecuche lihn che chi te vedino nan Dendiohs ne, a nda ro che ndeva ye ihyan yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhneca ama tahn che neneva ca te tino cua che nde tuno diyahn ro, che a va yan te che cahnevaco te. Tihca, te a vate yan ye, chenun ye tino cua cava che ndeva Dihvo vo ihyan. Che chenun ye tino cua ne, conahn che a ihyan yahn Dendiohs ihyan, a dave yavenan ye.

9 Tuhme rahn ángel me ri ye u:

—Codiron tuhca: "Ama ndah ro yahn ihyan che ndeva Dihvo vo Jesucristo ihyan."

Namin rahn ye ri ye u:

—Nducuahn dehtenduh che ráhn rí di ne, a man Dendiohs chihquentiyon ye.

10 Tuhme chehntihyá nan ángel me cava che ndevá yavenan ye. Ate rahn ye ri ye u:

—Hua din tihca, te u ne, anduhneca nchuhn che redin ne ntiyon yahn Dendiohs, riquendi ne numa ino ne, ritahno ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¡Cuendeva yavenan Dendiohs!

Cuedevano nchuhn te ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu che cuande yahn man ye che rahndudo ye, te a man Dendiohs che rihquentiyon ye ihyan.

Ihyan che quendudo ye caballo cua

11 Chihno min ne, ndihcheró che quendah vahchetero, ne chihnde ro ama caballo cua. Ihyan che quendudo ye ite ne, duche ye Ihyan Che Redinahn Ye Ndudo Yahn Ye man, Ihyan Che Numa Cuaco Quechica Ye man. Ihyan min ne, retechecade ye numa cuaco, rendahco ndiya ye ihyan che rendihche tan ye Dendiohs.

12 Ndutinan ye ne, ama riya nduhca ruchiyahn. Ama ndeh corona chendudo tin ye, ne chata ye ne, ndirun che duche ye che atenan man ye renahn ye.

13 Quenun ye ama tino che ama chenan yun, ne duche ye Ndudo yahn Dendiohs.

14 Nda ye ama yahn ángel che cuhma ye. Ihyan chahn ne, chenun ye ama nan tino ndah che cua cuche, chendudo ye caballo cua.

15 Ihyan ndinan me ne, quetah chende ye ama espada che ama can, ne nduco chemin ne, ndahco ndiya ye ihyan yahn nducuahn nación. Cahcantiyon ye ihyan numacuahn vedeyudo, ne din ye castigo yah ihyan numacuahn vedetan nduhca che nahn Dendiohs, ihyan min che ama chahte vederihquentiyon yahn ye.

16 Nan tino yahn ye man, nan dihma ye man, ndirun tuhca: "Rey che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyaca rey man, ihyan yudo ihyan rahte man."

17 Tuhme ndihcheró ąma ángel che nti ye nąn quendihco yąhn. Ąma dito cah ye yahn nducoyąca yąhda che reh te yute:
—Menchi nchuhn, cuendo dąma ne, te numacuahn vedeyudo din Dendioh castigo ihyan iyehnse.
18 Cheh ne yute yahn rey mąn, sąhn ndinąn mąn, sąhn tąn mąn, cabąllo mąn, sąhn che chendudo se ite mąn, sąhn cuihca mąn, sąhn chevąh mąn, nde che cąhya nde che cune.
19 Tuhme ndihcheró ite tąn che ndinąn me. Nduco te nducoyąca rey yahn numachahte iyehnse mąn, sandądo yahn se mąn, vateyąn se cąva che cuhma se nduco ihyan ndinąn che quendudo ye cabąllo cua me mąn, nduco ihyan yahn ye mąn.
20 Denda ite tąn me, ne chi te preso nduco sąhn rihncheh che chinan se ite, din se vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn te, chihncheh se ihyan che cahnecun ye che quenan cąde yahn te ihyan mąn, ndeva ye yavenąn che nentąve me mąn. Tuhme chacondąhnun ye ite tąn me nduco sąhn rihncheh me vąn ruchiyąhn che riche nduco azufre.
21 Me nducoyąca sąhn che nduco te ne, chih se nduco espąda che quetah chende ihyan ndinąn che quendudo cabąllo me, ne ndo dąma nducoyąca yąhda chahn, cheh te sąhn.

20

1 Chihno min ne, ndihcheró ąma ángel che chica ye vahchetero, nda ye lląve yahn nąn che chenan rino tenąhn mąn, ąma cadena chahte mąn.
2-3 Chiquiyąhto ye ite tąn me, ntihyon chiche ye ite infierno, ne chaconahn ye sello chendevah. Min conun chiche te nde cuihno ąma mil nduyo cąva che metah cochica te, cahncheh te ihyan iyehnse. Tuno ro min ne, ndiquendąh te, cochica te neve ro. Ite tąn me ne, chemin che chundah, sąhn min che ndąconda se cu ro menąn.
4 Tuhme ndihcheró ąma yąhn ihyan che vate ye nąn che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, ndonda tąh ye vederihquentiyon cąva che techecąde ye. Namin ndihcheró ihyan che chihno se ihyan iyehnse, chihca yąn se dąndo ye, yahn che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mąn, Ndudo yahn Dendiohs mąn. Ihyan chahn ne, hua ndeva ye yavenąn ite che nentąve me, nde hua cahnecun ye che quenan cąde yahn ite che ndinąn me ihyan. Namin ndihcheró che ntuche ye, ne chinan ye Dihvo vo Jesucristo, chihquentiyon ye chete che ąma mil nduyo.
5 A ihyan chahn che ntuche ye menąn vihca. Me tenąhn chenąhn ne, hua ntuche ye ro min, te nde chihno nduh che ąma mil nduyo.
6 ¡Ama ndah ro yahn ihyan chahn che ntuche ye ndą ro min! ¡A yahn Dendiohs ihyan! Ametah che co ye castigo che co ihyan nunde. Co ye nduhcą chidocuyąn yahn Dendiohs mąn, Dihvo vo Jesucristo mąn, cąhcantiyon ye nduco Dihvo vo chete che ąma mil nduyo.
7 Chihno nduh che ąma mil nduyo ne, ntąte sąhn chundah,
8 ne quechica se iyehnse, chihncheh se ihyan yahn nducuahn nación. Ąma nąn ye ne, Gog, ne tąma nąn ye ne, Magog, ne nedin dąma se ihyan, cąva che cuhma ye. Ąma yąhn ye nduhcą che ndeh yąhndute che va chihto nuniyąhn,
9 chica ye numachahte iyehnse, teche ndive ye nąn vate ihyan yahn Dendiohs, yąn che yah ino ye. Ate din Dendiohs che chera yąhn che chica nąn ro, ne chihno chiche ye.
10 Me sąhn chundah me che chihncheh se ihyan iyehnse ne, chacondąhnun Dendiohs sąhn vąn ruchiyąhn che riche nduco azufre, nąn

che chacondạhnun ye ite tạn me nduco sạhn rihncheh che rinan se ite. Min va che chuhrihn se nde ro nde rạhn numacuahn ro.

Techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde

11 Tuhme ndihcheró Dendiohs che va ye nạn che retechecạde ye. Ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye mạn, numa cuạco retechecạde ye mạn. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye ndạhco ndiya ye nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero mạn, iyehnse mạn.

12 Namin ndihcheró nducoyạca tenạhn, ihyan yudo ihyan rahte mạn, ihyan chenạhn mạn, vatendi ye nạn ye. Tuhme nạhne ye nducuahn libro nạn che chenan cạca nducuahn che nedin ihyan. Namin nạhne ye tạma libro nạn che chenan cạca nducoyạca ihyan che va che cuahtenan ye vahchetero. Ura min techecạde ye yahn tenạhn chahn anduhneva che chenan cạca yahn ye.

13 Min nduco nducoyạca nducondi tenạhn, nde ihyan che chih ye vạn nuniyạhn. Chica ye nạn che chahtenan rino ye, ndo dạma ye min.

14-15 Chihno techecạde ye ne, decuihno ye nạn che chahtenan rino tenạhn mạn, vederih mạn, chehnevi ye vederihquentiyon yahn. Me nducoyạca nducondi ihyan che hua chenan cạca ye nạn libro che va che cuahtenan ye vahchetero ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn nạn che co ye castigo cuahn dạma.

21

Nedin ra Dendiohs vahchetero mạn, iyehnse mạn

1 Chihno min ne, ndihcheró vahchetero mạn, iyehnse mạn, che a nedin ra Dendiohs. Vahchetero mạn, iyehnse mạn, che va ro menạn me ne, ametah, nde nuniyạhn ametah.

2 U Juạn ne, ndihcheró yạn ra che namin duche Jerusalén, yạn yahn Dendiohs, che chica vahchetero nạn Dendiohs, cochahn cuạhn iyehnse. Ạma ndạhcạ ro nduhcạ che ro ạma tạhn rihnevạco che neneva ca te.

3 Namin chihneván ạma ndudo che chica vahchetero. Ạma dito rạhn tuhcạ:

—Condihche, mạn ne, nduco mạn Dendiohs ihyan iyehnse, nedin yahn ye ihyan, ne ihyan chahn ne, nevahnecun ye ihyan.

4 Dendiohs din ye che ametah vederih nạn ihyan chahn mạn, ametah co rạn mạn, ametah cuaco ye mạn, ametah chuhrihn ye mạn. Nducuahn vedeyah che chuh ye ro menạn ne, a chihno.

5 Tuhme Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye ne, rạhn ye:

—Condihche, u ne, nedin rá nducuahn dehtenduh che va.

Namin rạhn ye ri ye u:

—Codiron ndudo che chihneven, te cuạco, ne redin yahn che cochahtino ihyan.

6-7 Rạhn ye tạma yune ri ye u:

—Nducuahn ndudo che chihcocạdé ne, a chinahn. U ne, vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yáhn. Ihyan che rendạ yahn ye che nevahnecun ye u, ne hua ndạcadạma ye u che Dendiohs yahn ye ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan, nedin dạyá ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca cạva ye.

8 Me ihyan che hua rihquino ye cotahno ye u mạn, ihyan che hua richahtino ye u mạn, ihyan che chihngạ ihyan ye mạn, ihyan rihno ihyan mạn, ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che redin cuah ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn

dehtenduh che redendah mạn ihyan, redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dạma, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre.

Yạn Jerusalén ra

9 Tuhme ndihcheró ạma cha ángel che ndache chahn che nda ye nduh che ndache cuh che chenun vedeyah cạva ihyan iyehnse nạn che cuihnonan yahn, ne rạhn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs.

10 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ángel me u ạma tin ico yạco. Min nạhme ye u yạn yahn Dendiohs che ạma yudo, yạn min che duche Jerusalén che chica vahchetero nạn Dendiohs.

11 Ạma diyạhn ro, rihco ro vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcạ che ro tu yuhno che duche jaspe tihcạ ro.

12 Ntạhn cuaco yạn me ne, ndahto ạma chete yạco che chenan ndichio chendevah yahn, ne quenan ạma ángel queri ạma chendevah chahn, redin ye cudạdo. Queri ạma chendevah chahn ne, quenan che duche queri ạma ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.

13 Nduh che cun lạdo chete me ne, chenan ino chendevah queri ạma lạdo.

14 Nạme yahn chete me ne, ndavih nduco ndichio tu rahte, ne nạn queri ạma tu chahn ne, quenan che duche queri ạma ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo.

15 Ángel me ne, nda ye ạma cạde diyạhnguạn cạva che decạde ye yạn me, chete yahn mạn, chendevah yahn mạn.

16 Yạn me ne, dạma no nduh che cun lạdo, o mil quenan o ciento kilómetro queri ạma lạdo. Che chahno ạma lạdo ne, ti va che yạco.

17 Chete me ne, ri ino raco ndiche cun metro che yạco.

18 Chete me ne, ndahto nduco tu che duche jaspe. Viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

19 Nduh che ndichio tu rahte che ndi nạme yahn chete me ne, nenecuco nduco nducuahn nạn tu diyạhn. Ạma ne, nenecuco nduco jaspe; tạma ne, nduco zafiro; tạma ne, nduco ágata; tạma ne, nduco esmeralda;

20 tạma ne, nduco ónice; tạma ne, nduco cornalina; tạma ne, nduco crisólito; tạma ne, nduco berilo; tạma ne, nduco topacio; tạma ne, nduco crisoprasa; tạma ne, nduco jacinto; tạma ne, nduco amatista.

21 Nduh che ndichio chendevah chahn ne, ndindah nduco perla; queri ạma ne, ndindah nduco ạma perla. Yune viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

22 Metah nde ạma yạco viyạn me, te Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, quenun ye min. Namin min quenun Dihvo vo Jesucristo.

23 Yạn me ne, hua rendotenan yạhn mạn, iyo mạn, cạva che cuhnde ro dave, te nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, quendihco dave numachahte.

24 Quendihco dave numachahte, ne ihyan yahn nducuahn nación che ndevahn ye ne, chenun ye min, nde rey che ạma yudo vederihquentiyon chahtenan cuma ye, nduco ye, chenun ye min.

25 Yạn min ne, hua ndạ ro che co man, ne chendevah yahn ne, chendah cuahn dạma.

26 Ihyan yahn nducuahn nación che ạma chahte vederihquentiyon chahtenan cuma ne, nduco ye, chenun ye min.

27 Ate nde ąma nąn dehtenduh che chihngą hua co condą min, nde hua co condą nde ąma ihyan nunde, ihyan che chihngą redin ye mąn, ihyan rihncheh mąn. Ihyan che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan chahn che chenan cąca ye nąn libro che cuahtenan ye vahchetero ne, atenąn ihyan chahn che chenun ye min.

22

1 Tuhme ángel me ne, nąhme ye u ąma ico che demąn nune dave che redin che rahtenun ico ihyan. Riquendąh nąn va Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo,

2 rechuh mendąhn yune viyąn. Nduh che o lądo chihto ico me ne, vatendi yąhn che redin che rahtenun ico ihyan. Nduh iyo nduh iyo ri ndute yahn, ne yąta yahn ne, richihve cąva che co ico ihyan nducuahn nación.

3 Viyąn me ne, metah nde ąma nąn dehtenduh che chihngą che chihco cąde Dendiohs che va che conda. Dendiohs mąn, Dihvo vo Jesucristo mąn, min cuahte ye cąhcantiyon ye, ne ndeva ihyan yahn ye yąvenan ye.

4 Cuahtenan ihyan chahn nąn Dendiohs, ne conan che duche ye chata queri ąma ihyan chahn.

5 Min ne, ametah ndą ro che co man; ametah ndotenan ihyan yąhn che quendihco nąn ro mąn, linterna mąn, te mąn Dihvo vo Dendiohs din ye che condihco dave. Ihyan chahn ne, cąhcantiyon ye cuahn dąma.

A nun ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo

6 Tuhme rąhn ángel me ri ye u:

—Cuąco nducuahn che ndihchero mąn, chihneven mąn, ne redin yahn che cochahtino ihyan. Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che recąh ye ndudo yahn ye che rahndudo ihyan ne, a mąn ye dechuh ye ángel yahn ye, cąh ye, checadino ihyan yahn ye yahn dehtenduh che a nun va che conahn.

7 Rąhn Dihvo vo Jesucristo tuhcą: "¡A nun va che ndaconan chí! ¡Ndah ro yahn ihyan che tumacąh ye yahn ndudo yahn Dendiohs che va che diron!"

8 U Juąn, chihneván mąn, ndihcheró mąn, dehtenduh chetuhchan. Chihno min ne, chehntihyá nąn ángel, nahn ndevá yavenąn ye.

9 Ate rąhn ye ri ye u:

—Hua ndeva yavenán, te u ne, atenąn redín ntiyon yahn Dendiohs nduhcą di mąn, nduhcą ihyan chenąhn che rahndudo ye ndudo yahn ye mąn, nduhcą nducoyąca ihyan che tumacąh ye yahn ndudo che va che diron mąn. Dendiohs, ihyan min cuendeva yavenąn ye.

10 Namin rąhn ángel me ri ye u:

—Hua cąhcondeh nde ąma nąn dehtenduh. Codiron nducuahn, te a nun va che conahn.

11 Numanahn min ne, dehve din yahn che quendi ihyan nunde yune yahn ye. Ate ihyan yahn Dendiohs ne, quendi ye din ye che ndah, hua cąhcomąn ye che ritahno ye ihyan.

12 Rąhn Dihvo vo Jesucristo tuhcą: "¡A nun va che ndaconán chí! Ndąhco menún yahn queri ąma ihyan tuno ca ntiyon che nedin ye.

13 U che vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yáhn."

14 ¡Ąma ndah ro ihyan che ndąca ye vederenchahco cąva nunde yahn ye!, te nduco tihcą ne, co cuahtenan ye yąn me mąn, cheh ye ndute yahn yąhn che redin che rahtenun ico ihyan mąn.

15 Ate ihyan che hua ritahno ye mąn, ihyan che redin cuah ye mąn, ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn,

ihyan che rihno vih ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah ihyan che redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh mạn, nde ạma ihyan chahn hua co condạ ye viyạn me.

16 Namin rạhn Dihvo vo:

—U Jesucristo, dechúh ángel yáhn, cạh ye ndudo chetuhchan, checadino ihyan yáhn nducuahn yạco. A u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn vạn nducoyạca ihyan, ndạta yahn David. U ne, anduhnecạ yuhdo chahte che riquendạh vatiyạn.

17 Nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan che cahnevan ye ndudo chetuhchan mạn, che ndaconan chi tun Dihvo vo.

Me ihyan che nahn cuahtenan ye vahchetero ne, atenạn che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo conahn nduco ye.

18 Nducoyạca nchuhn che cahnevan ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun nạn libro cuh ne, u reté cudạdo nchuhn: Ndete che va duh ihyan che tihdenan ye nạn ndudo che ndirun ne, tahque chahte castigo va che co ye, tihdenan Dendiohs castigo che a chenan cạca nạn libro cuh.

19 Ndete che va duh ihyan che cahnevi ye nạn ndudo che ndirun ne, cahnevi Dendiohs che duche ye nạn libro che cuahtenan ye vahchetero, ne hua co condạ ye min, nde hua conahn nduco ye dehtenduh che ndah che ndirun yahn nạn libro cuh.

20 U che te cuandé nchuhn yahn dehtenduh chetuhchan ne, rạ́hn rí nchuhn:

—A nun ndaconan chí.

Dihve nuhn Jesucristo, ¡tihcạ co! ¡Cochi tun ne!

21 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn, din ye che ndah nduco ne. Tihcạ co.